

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele.

Læs mere om fordele og sponsorat her:

<https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

ELNA ULVBJERG

SKADDEGORD

I. HALVBIND

1 9 6 0

EGET FORLAG

SKADEGAARD

SKADEGAARD

I. Den gamle Slægt i Skade

II. og dens Gaard, Skadegaard i Skade,
med Træk af Omegnens Historie,

af

Elna Ulbjerg.

Motto:

Hvad var vel i Verden det fattige Liv
med al dets fortærende Tant,
om ikke en Plet med en Dal og lidt Siv
vort Hjerter i Skælvinger bandt!
Om ikke vi drog fra det yderste Hav
for bøjet og rynket at staa
og høre de Kluk,
de Mindernes Suk
fra Bækken, vi kysset som smaa!

(Jeppe Aakjær.)

SLÆGTENS LIV

Der rinder en Strøm gennem Slægtens Liv,
maaske er den jævn, maaske er den kroget,
maaske er den lige, maaske er den broget.
Maaske havde den ej et stedse Bliv,
i Øst og Vest dens Grav og Liv. –
Men Slægten, der stadig gik støt og rolig
og freded' altid om samme Bolig,
hvor den fødtes, hvor den døde,
hvor den stred fra Aar til Aar
ustandselig i samme gamle Gaard,
den er den rolige, støtte Strøm
paa Fædrenes arvede Jord,
hvor Søn gaar immer i Faders Spor.
Du Bondesøn og -datter, der gaar
i dine Fædres gamle Gaard,
lofter Slægtens gamle Arv,
som du fremme skal dens Tarv,
du bærer Slægtens Navn,
du freder Slægtens Grav,
du har i Slægten Rod
paa Jorden, hvor den stod.
Din Ven derinde i Staden,
en Slægt jo og han har,
men dens Spor kan ikke ses paa Gaden,
han kender vel sin Far og Farfar,
men Slægtens Rod, hvor den laa gemt,
den er som deres Grave glemt.
Ej Fædres Arv han til Fremtid bær',
rodfæstet ej i Jorden han er.
Men du, til dig taler alt,
taler, som har det til Farfader talt.
Du vender den Muld, som han vendte,
du træder de Veje, han kendte.
Fædrenes Færd kan dig løfte og bære,
fylde dit Sind med Kraft og Glæde.
Lægger i Slægtens Spor du din Arbejdsdag og Flid,
med den skal du leve til evig Tid.

INDLEDNING

Det er Træk af en Slægts Historie og den Gaards Historie, hvortil denne Slægt knyttedes, her skal skildres, saavidt og saa langt tilbage, som det er muligt at følge dem gennem gamle Papirer og Dokumenter og for de seneste Tiders Vedkommende ogsaa gennem Beretninger i Slægten og egne Erindringer.

Det drejer sig om den ene af de oprindeligt kun tre Gaarde i Skade By i Klovborg Sogn, Vrads Herred, Gl. Skanderborg Amt, den nordre Gaard, Matrikelnummer 3 i Skade By, som fra den Tid omkring og efter sidste Aarhundredskifte, da Gaarde helst skulde have Navne, er kaldt »Skadegaard«, og som saa langt, der overhovedet kan findes sikre Spor af Slægtskab mellem Ejerne, har været i een Slægts Eje, lige til den for en halv Snes Aar siden ved Salg desværre gik ud af den gamle Slægts Eje.

Om ingen af de to andre Gaarde i Skade gælder det, at de har været Slægtsgaarde i den Forstand.

Den ene, Matr. Nr. 2, er Præstegaarden og kan selvfølgelig ikke have været det, og den anden, Matr. Nr. 4, har ogsaa flere Gange i sporlig Tid gaaet over fra den ene Slægt til den anden, hvad vil ses af det følgende.

Kun den tredie, den nordre, har haft den interessante Skæbne gennem Aarhunderer og saa langt tilbage, som saa speciel Indsigt i Historien kan naas, at have været i samme Slægts Eje, og indtil nyeste Tid, saa nulevende af Slægten har ejet den, noget ikke enhver Gaard og Slægt kan opvise, selv om det nok i tidligere Tider mere end nu har været anset for noget

selvfølgelig og for en Pligt at bevare den fra Fædrene arvede Gaard og Jord.

Jeg husker, at min Bedstefader Hans Peter Lassen, der var født 1826, naar jeg spurgte ham, hvor længe Gaarden havde været i Slægten, svarede mig: »Det har den været altid«.

Desværre synes det nedarvede ikke mere at spille saa stor en Rolle, og mange Slægtsgaarde gaar efterhaanden ud af de gamle Slægters Eje.

I Undersøgelsens Løb vil de øvrige Gaarde i Skade og deres Ejere og Brugere ogsaa undertiden blive omtalt samt adskilligt angaaende det øvrige Sogn Klovborg blive berørt, særligt angaaende Gaarden Florits, som en Hovedgren af Skadegaardsslægten har besiddet gennem adskillige Slægtled, ja, vist ogsaa saa langt tilbage, Slægtskab mellem Ejere og Brugere kan konstateres. Ogsaa adskillige Ting fra Omegnen vil blive berørt, særlig fra det samme Herred.

Undersøgelserne vil blive delt i to Dele: Selve Slægtens Historie og Gaardens Historie, men begge griber naturligvis ind i hinanden, saa de ikke helt kan skilles, hvad Sammenfatningerne viser.

Angaaende Slægtens Historie benyttes særlig Folketalslister og Kirkebøger, angaaende Gaardens Historie særlig gamle Tingsvidner og Matrikler samt Skifteprotokoller, Ting- og Pantebøger, Kronens Skøder, Kancelliets Brevbøger o. s. v.

Kirkens Historie skal ogsaa nærmere omtales, særlig da denne — Klovborg Kirke — oprindelig er kaldt Skade Kirke. Selv jeg husker den Benævnelse som naturlig i daglig Tale. Endelig lidt Matrup-Historie. Som Tillæg skal Høytholms og Nørholms Historie i Thyrsting Sogn omtales, lige som Thyrsting Sogn, der er én Kommune med Klovborg Sogn.

De nævnte gamle Dokumenter og Papirer er benyttede dels paa Rigsarkivet i København, dels paa Landsarkivet i Viborg

og dels – for den nyere Tids Vedkommende – paa Dommerkontoret i Brædstrup.

For Tilladelse til Adgang og velvillig Hjælpsomhed med at finde de paagældende Ting frem de nævnte Steder takkes paa det venligste.

Nogle Sagn og gamle Fortællinger fra Egnen skal anføres.

En Prøve paa Egnens Dialekt tænkes ogsaa anført i Slutningen af Bogen i Form af en Fortælling.

Muligvis endelig i korte Træk Bondestandens Historie og Kaar gennem vort Lands Historie.

Horsens og København 1922.

ELNA ULVBJERG.

DEN GAMLE SLÆGT FRA SKADEGAARD I SKADE

Først skal Folketalslisterne angaaende denne Slægt gengives, ofte for hele Skade, dernæst ogsaa angaaende Sidegrenen i Slægten til Floritsgaard, undertiden med enkelte Meddelelser angaaende hele Sognet Klovborg.

Saa følger Udskrifter af Kirkebøger angaaende de enkelte Medlemmer af Slægten, og til Slut Sammenfatninger og Slægtskaber.

Paa samme Maade behandles de store Sidegrene i Familien hver for sig med deres Tilknytning til Hovedslægten i Skadegaard.

FOLKETALSLISTERNE

Der eksisterer Folketalslister her i Landet fra sidst i det 18. Aarh. De tre ældste er fra 1787, 1801 og 1834, dernæst hvert femte Aar til 1860, altsaa fra 1840, 1845, 1850, 1855, 1860, og herefter hvert tiende (10.) Aar til 1890, altsaa 1870, 1880 og 1890.

Først gengives nu disse Lister fra de ældste af angaaende Slægten i Skadegaard og for det meste fra det øvrige Skade ogsaa for at følge Udviklingen af Byen i Folketal og — fra at være tre Gaarde alene — til Delingen deraf til flere mindre, hvorved Folketallet og Familierne øges til det Omfang, som forefandtes omkring 1900.

Undertiden enkelte andre Oplysninger, f. Eks. ang. hele Sognets Folketal.

Senere kommer saa Gengivelserne af Folketalslisterne ang. Sidegrenene i Slægten, baade angaaende Sidegrenen til Florits

i samme Sogn og angaaende de andre Sidegrene i andre Sogne, saaledes fra Nørre Snede og Thyrsting angaaende Sidegrenen til Engholm og Storgaard i Nørre Snede, fra Arnborg Sogn angaaende Sidegrenen til Skivild og fra Hatting angaaende Sidegrenen til Horsens.

I Gengivelserne er gennemgaaende de originale Listers Stavemaade bibeholdt, hvad er interessant ved at fortælle os den Tids Stavemaade og i Regelen Udtale ogsaa, da Skrivemaaden i hvert Fald af geografiske Navne sikkert kun havde Ordlyden i Udtalen at rette sig efter. Man vil her ofte forbausnes over at se, at Skrivemaaden dengang var fuldstændig eller meget ens med Nutidens Dialektudtale af Navnene, medens Skrivemaaden nu tit er fjernet fra Udtalen, hvad i Regelen skyldes en eller anden mere eller mindre urigtig Forstandsslutning.

I Folketalslisterne over Klovborg Sogn er Skade stillet først fra de ældste Tider af, fra 1787 til og med 1855 og 1860, men senere, altsaa fra og med Listen 1870, er Skade ikke længere stillet i Spidsen af Folketalslisterne.

Mon ikke det skulde pege paa, at Skade, som ogsaa gennemgaaende ejer Sognets bedste Jord, oprindeligt er bleven anset for den vigtigste Del af Sognet, ja, maaske den egentlige Sogneby; den havde jo ogsaa Kirken og Præstegaarden. Skolen laa ogsaa tidligere ikke langt fra Skade (Klovborg) Kirke og var nemlig i Karl Bentzens Ejendom ved Kirkedal. Senere, som Sognebyen ved Amtsvejen voksede sig større, tabte det for Hovedvejen mere afsides liggende Skade sin Betydning som Sognets vigtigste By.

Skade er dog stadig paa en Liste for sig ligesom ogsaa andre Dele af Sognet, f. Eks. Gribstrup, Velgaarde, Nørskov, men det er ikke første Liste længere end til 1860. I 1870 f. Eks. er Skade 5. Liste.

De gamle Lister var underskrevet af Sognepræsten, senere kommer Læreren, f. Eks. Stoustrup i 1855, men 1860 Stoustrup for Klovborg Skoledistrikt og Skolelærer Bang for Matruplådegaard Skoledistrikt.

Fra 1870 af er det de enkelte Folketællingskommisærers Navne, der underskriver de enkelte Lister, f. Eks. Bedstefaders Hans Peter Lassens for Velgaard's Liste 1870 og Skades Liste

1880; i 1890 Lars Hansen for Skades Liste. Disse ogsaa opgjort hele Sognets Liste. Fra 1870 er det lidt mere moderne Lister som senere i Tiden. I 1870 skriver Bedstefader gotisk Skrift paa Velgaards Liste, 1880 mest latinsk Skrift paa Skades Liste — der bruges to u'er til Huus baade i 1870 og 1880.

I Folketalsternerne staar under Skade Præstegaarden først, dernæst de to andre Gaarde, i Regelen den mellemste først og sidst den nordre, Matrikelnummer 3. Listerne giver Navn, Stilling, Alder — det løbende Aar iberegnet, nøjes ikke med det fyldte Aar — Stilling i Familien og tit, særlig hvis det er uden-sogns, Fødested (Sogn).

Man lægger Mærke til, at i 1787 er Sognet og Herredet under Silkeborg Amt. Det samme ser man i Papirer helt fra før Reformationen. I 1801 derimod under Ringkøbing Amt, men saa i 1834 under Skanderborg Amt, hvorunder det forblev til Nutiden og stadig er.

Gengivelse af Folketalsternerne følger saa.

1787

»Optegnelser paa *Folketallet* i Kloborg Sogn under Silkeborg Amt saaledes som det befandtes at være d. 1. Juli 1787 tilligemed Forklaring om enhver Persons Stand, Embede og Nærings-Vej, med videre.

3 Gaarde
i Schade Bye

1. Familie

Carl Schytte, Husbonde, 35 Aar, gift 2. Gang, Sognepræst,
o.s.v.

2. Familie

Michel Corfitsen . . .
o.s.v.

3. Familie

Peder Sørensen, Husbonde, 30, Bonde og Gaardbeboer,
Karen Lasdatter, 28, Madmoder, begge i 1. Ægteskab.

Mette Pedersdatter, 6	} Deres Børn
Marie Kirstine » 4	
Las Pedersen 2	

Peder Lassen,	30	} Tjenestefolk ugifte
Maren Hansdatter,	15	

23 Personer i Schade

ialt i Kloborg Sogn 240 Personer.*

1801

»Optegnelser paa Folketallet i Kloborg Sogn under Ringkøbing Amt saaledes som det befandtes at være den 1. Febr. 1801 tilligemed Forklaring om enhver Persons Stand, Embede og Næringsvej, m. v.

Schade Bye

1. Familie

Carl Schytte, Husbonde, 49, g. 2. Gang, Præst.

2. Familie

Michæl Corfitsen, Husbonde, 53, Bonde og Gaardbeboer,
Anne Kierstine, Hans Kone, 57, begge i 1. Ægteskab
o.s.v.

3. Familie

Peder Sorensen, Husbonde, 48 Aar, Bonde og Gaardbeboer,
Karen Lasdatter, hans Kone, 43 Aar, begge i 1. Ægteskab.

<i>Lass Pedersen</i> ,	13 Aar	} Deres Børn
Anne Kierstine Pedersdatter,	11 »	
Anne Pedersdatter,	10 »	
Søren Pedersen,	7 »	

Mette Pedersdatter, 90 Aar, Mandens Moder, Enke efter
1. Ægteskab. Nyder Alders/» af Sognet.

Ialt 30 Personer i Schade Bye.

ialt 255 Personer i Kloborg Sogn.*

1834

»Optegnelser paa Folketallet m. v. i Kloborg Sogn under Vrads Herred i Skanderborg Amt, den 18. Februar 1834.

Skade Bye

Præstegaarden

Alder

Jens Møller Vogelius, 54, ugift, Sognepræst.

1

2

3

4

5

Tjenestefolk

2. Gaard

Jens Sørensen,

60 Aar, gift, Gaardfæster.

Karen Jensdatter,

g. hans Kone.

Jens Møller Jensen,

19 » ugift, Deres Søn.

Karen Sørensdatte,

23 » ugift, Tjenestepige.

Mette Marie Jensdatter,

16 » ugift, Plejebarn.

Jens Christian Jensen,

14 » ugift, Tjenestedreng.

Jens Jenssen,

31 » gift, Gaarmandens Søn,
Tjenestekarl, Indsidder.

Maren Jensdatter,

27 » gift, Sidstanførtes Kone.

Karen Jensdatter,

1 » ugift, deres Datter.

3. Gaard.

Las Pedersen, 47 Aar, gift, Gaardfæster.

Anne Cathrine Hansdatter, 46 Aar, gift, hans Kone.

Hans Peter Lassen, 8 Aar, ugift, Deres Søn.

Karen Stephansdatter, 22 » ugift, Plejedatter og Tjenestepige.

Holger Sørensen, 18 » ugift

Karen Pedersdatter, 16 » ugift

} Tjenestefolk

Peder Sørensen, 82 Aar, Enkemand, Indsidder og Aftægts-
mand.

22 Personer i Skade Bye.

276 Personer i hele Klovborg Sogn.*

NB. Ang. Alder er det løbende Alders Aar iberegnet,
i hvert Fald i de ældre Lister.»Folketælling 1. Febr. 1840. Vrads Herred el. Birk, Skan-
derborg Amt.

Skade Bye

Præstegaarden

Hans Christian Theodor Barfoed, 40 Aar, Sognepræst.
 Anne Emilie Barfoed, hans Kone
 (o.s.v. 5 Børn, 14, 8, 6, 4, 2 Aar og 6 Tjenestefolk).

2. Gaard.

Jens Sørensen, 66 Aar, Gaardmand,
 Ane Marie Hansen, 31 Aar, hans Kone,
 Sidsel Cathrine Jensen, 1 Aar, ugift, Deres Datter.
 Jens Christian Jensen, 19 Aar }
 Else Marie Jensen, 22 " } Tjenestefolk

3. Gaard.

Lars Pedersen, 54 Aar, gift, Gaardmand.
 Ane Cathrine Hansen, 52 " gift, hans Kone.
 Hans Peter Larsen, 14 " ugift, deres Søn.
 Peder Sørensen, 85 " Enkemand, Husfaderens
 Fader, der af ham forsørges.
 Søren Sørensen, 22 " }
 Barbara Pedersen, 38 " } ugifte
 Tjenestefolk

28 Personer i Skade Bye.

393 Personer i hele Sognet, 71 Familier.«

1845

»Optegnelser paa Folketallet m. v. i Klovborg Sogn, Vrads
 Herred eller Birk, Skanderborg Amt, den 1ste Februar 1845.

Skade.

En Gaard

Præstegaarden (som Aar 1840).

En Gaard

Jens Sørensen, Gaardmand (som 1840).

En Gaard

Lass Pedersen, 60 Aar, gift, Gaardmand, f. Klovborg Sogn.
 Ane Cathrine Hansdatter, 58 Aar, gift, hans Kone,
 f. Thyrsting Sogn.
 Hans Peter Lassen, 19 Aar, ugift, Deres Søn.

Barbara Pedersdatter, 44 Aar, ugift, Gaardfaderens Søster,
der af ham forsørget, f. i Klovborg Sogn.
Ole Christensen, 17 Aar, Tjenestedreng, f. i Thyregod.

4. G. i Skade

Niels Hansen,	35 Aar, gift, Gaardmand.	
Maren Sørensdatte,	26 » gift, hans Kone.	
Johanne Jensdatter,	17 »	} Deres Tjenestefolk
Peter Christian Jürgensen,	17 »	

30 Personer i Skade.

100 Gaarde, 511 Personer i hele Sognet.«

1850

•Optegnelser paa Folketallet m. v. i Klovborg Sogn, Vrads
Herred, Skanderborg Amt, den 1ste Februar 1850.

Skade Bye.

1. Præstegaarden

Hans Chr. Th. Barfoed, 50 Aar, gift, f. Schlesvig, Sognepræst.
Emilie Barfoed, 50 » f. Kjøbenhavn, hans Kone.
(5 Børn med Efternavnet Barfoed og 7 Tjenestefolk.)

2. En Gaard

Jens Sørensen, 76 Aar, gift, f. Ring S., Gaardmand,
Huusfader.
Ane Marie Hansen, 41 Aar, f. Feuling S., hans Kone.
Sidsel Cathrine Jensen, 11 Aar, u., deres Barn.
(3 Tjenestefolk.)

3. En Gaard

Niels Hansen,	39 Aar, gift, f. Feuling S., Gaard-	
	mand, Huusfader.	
Maren Sørensen,	31 » gift, f. Øster Snede S.,	
	Veile Amt, hans Kone.	
Mette Lene Nielsen,	3 » f. Klovborg S., deres Datter.	
Johan Johansen,	27 » Hammer S.	} Deres
Marie Andersen,	18 » Hveisel S.	

4. En Gaard

Lass Pedersen, 65 Aar, f. her i Sognet, Gaardmand, Huusfader.

Trine Hansen, 63 Aar, f. Thyrsting Sogn, hans Kone.
Hans Peter Lassen, 24 » ugift, f. her i Sognet, deres Barn.
 Barbra Pedersen, 40 » ug., f. her i Sognet. Huus-
 faderens Søster, der af ham forsørges.
 Sidsel Kirstine Frederiksen, 17 Aar, f. Brande Sogn,
 Veile Amt, deres Tjenestepige.

30 Personer ialt i Skade By.

Skade Mk.

5. Et Huus

Hans Chr. Jacobsen,	41 Aar,	f. Uldum S., Veile Amt,	
		Huusmand, Huusfader.	
Ane Iversen,	41 »	f. Nykirke Sogn, hans Kone.	
Ane Mette Hansen,	11 Aar		
Jacobine Marie Kirstine Hansen,	9 »	f. Tørring Sogn	} Deres Børn
Mette Hansen,	7 »	f. Eistrup S.	
Petrea Dorthea Hansen,	6 »	f. Grædstrup S.	
Iver Hansen,	2 »	f. her i Sognet	

114 Familier, 610 Personer i Klovborg Sogn.«

1855

»Optegnelser paa Folketallet i Klovborg Sogn, Vrads Herred, Skanderborg Amt, 1ste Februar 1855.

Skade By.

1. Præstegaarden

Halvor Søbørg, 43 Aar, g., f. Læsø, Sognepræst,
 Huusfader.
 Sara Hansine Dorothea Christine Søbørg, 37, g., f. Frederikshavn, hans Kone.
 Thora Marie Marentine Catharine Søbørg, 9, f. Fredericia.
 Axel Emmanuel Søbørg, 11, » »
 Hertha Mathilde Søbørg, 4, » »
 Emma Christine Søbørg, 2, f. her i Sognet.
 Mette Catharine Reinert, 55, Enke, f. Kjøbenhavn,
 Huusfaderens Svigermoder, der af ham forsørges.

Tjenestefolk: Jens Nielsen, Sidsel Kirstine Jensen og Hansine Emilie Jacobsen.

Niels Olsen, 35, ugift, f. Hatting, Vejle Amt,

Forpagter af Præstegaarden.

Abel Marie Olsen, 29, hans Søster og Husholderske.

Ane Kirstine Laursen, hans Søsterdatter, der af ham for-
2 Tjenestekarle. [sørges.

2. En Gaard

Jens Sørensen, 81, g., Ring Sogn, Gaardmand, Huusfader.

Ane Marie Hansen, 45, Feuling, hans Kone.

Sidsel Cathrine Jensen, 16, deres Datter, f. her i Sognet.

Jacob Jensen, 19, Givskud, Vejle A.	} Deres
Barbra Pedersen, 52, u. her i Sognet	

3. En Gaard

Hans Peter Larsen, 29, gift, f. her i Sognet, Gaardmand,
Huusfader.

Else Christensen, 28, gift, f. Arnborg, Ringkøbing Amt,
hans Kone.

Ane Cathrine Hansen, 4, ugift, her i Sognet	} Deres	
Lars Hansen, 2, ugift, her i Sognet		Børn
Marie Hansen, 1, ugift, her i Sognet		
Lars Pedersen, 70, gift, her i Sognet.		

Trine Pedersen, 67, gift, f. Thyrsting, Skanderborg Amt,
hans Kone.

Ane Marie Christensen, 26, ugift, f. Arnborg, Ringkøbing A.	} Deres
Thomas Laursen, 16, ugift, f. Eistrup	

4. En Gaard (Den saakaldte Ladefogedgaard. Tilføjet af Udgiveren.)

Rasmus Andersen, 47, g., Vrads. Gaardmand, Huusfader.

Karen Steffensen, 40, g., her i Sognet, hans Kone.

Anders Rasmussen, 12, f. Thyrsting	} Deres	
Marie Kirstne Rasmussen, 8, f. Thyrsting		Børn
Jacob Rasmussen, 2, f. her i Sognet		

5. Et Hus

Thomas Sørensen, 30, Husmand.

Mette Kirstine Pedersen, 25, hans Kone.

Lerine Kirstine Thomsen, 2, f. her i Sognet, deres Datter.

6. Et Hus

Enevold Pedersen, 35, f. Langskov S. Vejle Amt,
 Husmand, Huusfader.
 Magdalene Jensen, 37, f. Jelling, hans Kone.

7. En Gaard

Niels Hansen, 45, Feuling, Gaardmand, Husfader.
 Maren Sørensen, 36, Østersnede, hans Kone.
 Mette Lene Nielsen, 8, her i Sognet } Deres Børn
 Hans Nielsen, 4, her i Sognet }
 Niels Andreas Knudsen, 30, f. Vrads Sogn } deres
 Marie Kirstine Pedersen, 20, f. Nørresnede } Tjenestefolk

45 Personer i Skade.

Antal af Gaarde og Huse 69, af Familier 74 i Klovborg Sogn.

Antal af Personer 368 i hele Sognet.«

(Listen underskrevet af):

J. Stoustrup,
 Skolelærer.

1860

•Folketallet i Klovborg Sogn, Vrads Herred, Skanderborg
 Amt, 1. Februar 1860.

Skade Bye.

Præstegaarden

Halvor Søeborg, 48 (o.s.v. som i sidste Liste),

o.s.v.

Niels Olsen, 40, Forpagter.

Maren Christensen, 32, hans Kone.

Dorthea Marentine Nielsen, 4 }
 Oline Christiane Nielsen, 1 } Deres Børn

Hans Frandsen, 28

Jens Nielsen, 16 }
 Christiane Pedersen, 16 } Tjenestefolk

1 Gaard

Lars Jensen, 28, f. her i Sognet, Gaardmand, Huusfader.

Sidsel Cath. Jensen, 22, f. her i Sognet, hans Kone.

Ane Marie Jensen, 3	}	Deres Børn
Karen Jensen, 1		
Jens Sørensen, 86	}	Husfaderens Svigerforældre, der af ham forsørges
Ane Marie Hansen, 51		
Mette Johanne Jensen, 16, f. her i Sognet, Tjenestepige.		

Skade Mark.

Et Hus

Thomas Sørensen, 39, Husmand, Husfader.		
Mette Kirstine Pedersen, 35, hans Kone.		
Sorine Kirstine	}	Deres Børn
» 7		
Rasmus Peter		
» 4		
og Søren Thomsen, 2		

Skade Bye.

1 Gaard

<i>Hans Peter Larsen, 34, Gaardmand.</i>		
<i>Else Christensen, 34, hans Kone.</i>		
Ane Cathrine Hansen, 9	}	Deres Børn, f. i Sognet
Lars		
» 7		
Marie		
» 6		
Jens Christian		
» 3		
Barbra Pedersen, 58, f. her i Sognet, ugift	}	Deres Tjenestefolk
Niels Christian Hansen, 18, f. Eistrup		

Skade Mark.

Et Huus

Frederik Pedersen, 35, g., Langskov S., Vejle Amt,	Husfader, Huusmand.
Ane Sophie Abrahamsen, 27, Madum Sogn, Ringkøbing Amt,	hans Kone.
Inger Kirstine Pedersen, 2, her i Sognet,	Deres Barn.

1 Gaard

Rasmus Andersen, 50, Vrads S., Gaardm., Huusfader.
Karen Steffensen, 50, hans Kone
(o.s.v. Børn som i 1855).

Et Huus

Enevold Pedersen, 40, g., Langskov S., Huusmand.
--

Magdalene Jensen, 42, g., Jelling S., hans Kone.
Enevold Peter Pedersen, 5, ug., Horsens, Deres Plejebarn.

50 Personer i Skade.

I Klovborg Skoledistrikt 393 Personer, 70 Gaarde og Huse
og 81 Familier.

(Underskrevet af): Stoustrup.

I Matrupaldegaard Skoled. 414 Personer, 19 Gaarde og
57 Huse, ialt 76—79 Familier.

(Underskrevet): Bang, Skoleholder.

Ialt i Klovborg Sogn 807 Personer.«

1870

»Optegnelse af Folketallet i Klovborg Sogn i Febr. 1870.

Præstegaarden i Skade.

Halvor Søeborg (o.s.v. som i sidste Liste).

Ane Nielsen, 30, Enke, f. Thyrsting, Husmoder,
Forpagterske af Præstegaarden.

Peder Nielsen, 22, Thyrsting S., Tjenestekarl.

Niels Frederiksen, 15, Klovborg S., Tjenestedreng.

Skade.

1 Gaard

Niels Hansen, 60, f. Vaabensholm, Feuling S.,
Huusfader, Jordbruger.

Maren Sørensen, 50, Bøgballe, Østersnede Sogn.

Mettelene Nielsen, 22, f. Skade	} Børn
Hans Nielsen, 19, " "	
Søren Nielsen, 13, " "	

Skade Mark

1 Huus

Thomas Sørensen, 49, Arbejdsmand.

Mette Kirstine Pedersen, 43, hans Kone.

(Desuden 5 [fem] Børn.)

Skade Mark

Et Huus

Jens Pedersen, 49, f. V. Ørum M., Jordbruger.

Ane Marie Martinusen, 49, f. Nørre Mølle.

Martha Jensen, deres Barn, f. Fuglsang, Thyrsting S.

Skade M.

1 Gaard (Ladefogedgaarden)

Rasmus Andersen, 60, f. Storebredlund, Jordbruger.

Karen Steffensen, 50, f. Skade, Huusmoder.

Jacob Rasmussen, 16 Aar, f. Skade, deres Søn.

Mads Olesen, 10 »

Peder Jensen, 5 »

Axel August Rasmussen, under 1 Aar, Thyrsting } Pleje-
børn.

Skade M.

Et Huus

Frederik Pedersen, Arbejdsmand.

Ane Sofie Abrahamsen, hans Kone.

Inger Kierstine Pedersen } Børn

Johanne Kierstine »

Skade

1 Gaard

Hans Peter Larsen, 44, f. Skade, Huusfader, Jordbruger.

Else Christensen, 43, f. Skibild, Arnborg Sogn, Husmoder.

Ane Katrine Hansen, 18, f. Skade, deres Barn.

Lars Hansen, 16, » » » »

Marie Hansen, 15, » » » »

Jens Christian Hansen, 12, » » » »

Karen Marie Hansen, 7, » » » »

Søren Peter Hansen, 4, » » » »

Dorteia Kierstine Hansen, 1, » » » »

Skade

1 Gaard

Lars Jensen, 38, f. Tranholm, Huusfader, Jordbruger.

Sidsel Catrine Jensen, 30, f. Skade, Huusmoder.

Ane Marie Jensen, 12, f. Skade	} Deres Børn
Karen Jensen, 10, " "	
Jens Jensen, 8, " "	
Søren Jensen, 4, " "	
Martin Jensen, 2, " "	

Jens Peter Madsen, 17, f. Klovborg, Tjenestedreng.

55 Personer i Skade By og Mark.
 100 " i Matrupledegaard Skoledistrikt.
 190 " i Tranholm.
 47 " i Velgaarde Distrikt, Klovborg Sogn, Vrads Herred, Skanderborg Amt. — 3 Gaarde, 6 Huse.
 Personer til Familier 24 Mænd, 23 Kv. = 47
 tilsammen 24 " 23 " = 47

Skade, d. 1. Februar 1870. Hans Peter Larsen.«

Nørskov 46 — Gribstrup 104 — Klovborg By 207
 " 38 — " 114 — " 25
 " 124
 Skade 78 — Præstegaarden 12

1880

5. Optællingsliste for Befolkningen den 1ste Februar 1880
 i Kongeriget Danmarks Landdistrikter.

Amtets Navn: Skanderborg.

Herredets Navn: Vrads.

Sognets Navn: Klovborg.

Byens Navn: Skade By og Klovborg Mark.

Tællingskommissærens Navn: Hans Peter Larsen.

Summarisk Uddrag.

5 Gaarde	} i Skade By og Klovborg Sogn
9 Huse	

Familiernes Antal 15 — 34 M. 30 Kv. = 64

indenfor Familie ialt 34 " 30 " = 64

udenfor " "

midlertid

Tilsammen 34 " 30 " = 64

Skade, den 1. Februar 1880. Rigtigheden heraf bevidnes.

(Han bruger her omtrent helt latinsk Skrift.) Hans Peter Larsen.

(Derpaa følger Skades Liste.)

Skade Bye

1. Gaard

Peter Jakob Schaumburg, 33, f. Hirtsholmene, Hjørring
Amt, Sognepræst, Husfader.

Magdalene Sophie, f. Jessen, 35.

(2 Børn: 2 Aar og under 1 Aar.)

Mette Kirstine Rasmussen, 24 Aar	} Tjeneste-
Karen Marie Hansen, 16, f. Skade	

(Den sidste Hans Peter Larsens Datter.)

2. Gaard

Lars Jensen o.s.v.

Sidsel Catrine Jensen.

(4 Børn som i forrige Liste.)

3. Gaard

Hans Peter Larsen, 53, f. Skade, Aarhus Amt,

Husfader, Gaardejer.

Else Christensen, 53, f. Skibild, Ringkøbing Amt,

Husmoder, hans Kone.

Lass Hansen, 26 Aar	} Deres Børn
Marie » 24 »	
Søren Peter » 14 »	
Dorthe Kjerstine » 11 »	

4. Gaard

Hans Nielsen, 28 Aar.

Søree Sørensen, 29 » hans Kone.

Maren Sørensen, 60 » Enke.

(2 Tjenestefolk.)

5. Hus

Thomas Sørensen, Husmand,

o.s.v.

6. Hus

Albret Albretsen o.s.v.

7. Gaard

Anton Hansen, 27, Gaardejer, f. Malund, Klovborg S.

Ane Marie Jensen, 22, Kone, f. Skade. (Lars Jensen [Skades]

Hansine Abelone, 1 Aar, Barn, » Datter i Skade.)

Klovborg Mark

8. Et Hus

Johanne Kjerstine Nielsen, Husmoder.

Søren Peter Nielsen, Slægtning.

Niels Sørensen, 59, f. Kollerup Sogn, Vejle Amt, midlertidig fraværende og Røgter paa Matrurp.

9. Et Hus Elisedal

Christen Sørensen, 35, f. Thyrsting, Husmand.

Ane Sine Hansen, 29, f. Tirsvad, hans Kone.

(3 Børn.)

10. Hus

Jens Jørgensen, 66, Enkem., f. Vonge, Nykirke Sogn,

Husmand.

Ane Kjerstine Jørgensen, 25, f. Dalsgaard	} Børn
Hans Jørgen Jensen, 22,	

11. Huus

Søren Peter Andersen, 38, f. Thyrsting, Husfader,

Arbejdsmand i Landbruget.

Ingeborg Laursen, 42, f. Nøstrup, Husmoder.

Aftægtsfolk Niels Mikkelsen, 63.

Ane Christensen, 73.

12. Huus

Niels Jensen, 77, f. Hjortsvang, Husfader, paa Fattig-

Maren Nielsen, 74, » væsenet.

13. Et Huus

Andreas Pedersen, 33, Huusfader, Arbejdsmand.

Stine Josephen, 44, Husmoder.

(Dernæst 5 Børn.)

14. Huus

Laurs Jørgensen, 41, f. Føvling S., Huusfader.

Bengte Henrichsen, 38, Husmoder.

Ane Kjerstine Jensen, 72, Enke.

(Dernæst 4 Børn.)

I 1880 er i hele Sognet 190 Familier, 898 Personer,
438 M. og 460 Kv.

1890

Liste 12. Optællingsliste den 1. Februar 1890
i Kongeriget Danmarks Landdistrikter.

Amtets Navn: Skanderborg Amt.

Herredets Navn: Thyrsting og Wras Herreder.

Sognets Navn: Klovborg Sogn.

Byens Navn: Skade.

Tællingskommissærens Navn: Lars Hansen, Skade.

Summarisk Uddrag: Skade By, Klovborg Sogn.

4 Gaarde

9 Huse

Familiernes Antal 14

M 34, K 26 = 60

Lars Hansen.

Rettelserne foretaget af Sogneraadet, Rs. Johansen,
Fmd.

(Ellers er alt skrevet af Lars Hansen

paa Skadelisten undtagen det trykte og Optællingen af Præstefamilien.)

Summarisk Oversigt o. Folketallet 1890 i Klovborg Sogn:

411 M. 405 K. = 816 Personer ialt.

Gaardenes Antal 31

Husenes 152

Skade By.

1. Præstegaarden

1. Eske Jensen Vestergaard, 27, u., f. Hornborg S.,
Skanderborg Amt.

Stilling i Familien: Kostgænger, Logerende.
Erhverv: Præst.

2. Anders Hansen, 47, Husfader, Landmand.

3. Mette Kirstine Marie Nielsen, 24, Husmoder.

4. Hans Hansen, 1, Barn.

Jens Jacobsen, 21

Ferdinand Peter Eriksen, 13

Dorthea Thomsen, 18

} Tjenestefolk

En Gaard i Skade

1. Lars Hansen, 36, u., Ungkarl og Husbond,

Landmand, Skade.

2. Dorthea Kirstine Hansen, 21, u., f. Klovborg Sogn,
Husholderske.
3. Søren Andreas Andersen, 17, Arbejdskarl.

En Gaard i Skade

1. Hans Olesen, 30, g., f. Klovborg, Husfader,
Landmand, Skade.
2. Sidsel Kirstine Baggesen, 31, g., f. Klovborg, Husmoder.
3. Kirsten Pedersen, 64, Enke, f. Nortvig, Aftægtskone.
4. Bagger Olesen, 8, f. Klovborg.
5. Ole Olesen, 6, " "
6. Martin Olesen, 2, " "
7. Johannes Olesen, under et Aar, f. 24. Nov., f. Skade.
8. Karen Marie Christensen, 17, Tjenestepige, f. Keilstrup.
9. Andreas Martin Rasmussen, 24, Tjenestekarl,
f. Niidum Overgaard.

Uddrag af Klovborg:

Marinelyst

1. Hans P. Larsen, 63, g., f. Skade, Husfader,
Landmand, Klovborg.
2. Else Christensen, 63, g., f. Arnborg, Ringkøbing Amt,
Husmoder, Klovborg.
- Søren Peter Hansen, 24, u., f. Skade, Arbejdskarl,
Klovborg.

Jimmerlund (Beg. utydelig)

Klovborg

1. Andreas Pedersen, 41, f. N. Snede, Arbejdsmand.
2. Sidsel Kirstine Josephsen, 53, f. Eistrup, Husmoder.
3. Hans Pedersen, 10, f. Klovborg.

Klovborg.

Komind (utydelig)

1. Iver Hansen, 52, g., f. Vonge, Landmand, Klovborg.
2. Kirstine Marie Pedersen, 69, g., f. Gribstrup.
3. Kirsten Pedersen, 11, u., f. Klovborg, Logerende.

Skildal, Klovborg

1. Søren Jensen, g., f. Klovborg, 35, Landmand, Klovborg.
2. Mette Kirstine Pedersen, 29, g., f. Tranholm.

Ulvbjerg, Skade

1. Jens Chr. Hansen, 32, u., f. Skade, Ungkarl,
Landmand, Skade.

Jægersminde, Skade

1. Niels Nygaard Jensen, 35, g., f. Grædstrup,
Husfader, Landmand, Skade.
2. Mette Kirstine Hansen, 38, f. Nørskov, Husmoder, Skade.
3. Hans Jensen, 9, f. Nørskov
4. Ane Marie Katrine Jensen, 6, " " }
5. Jens Nedergaard Jensen, 4, " " } Børn
6. Juliane Jensen, 2, " Skade }

Pederslyst, Skade

1. Peder Tomsen, 36, f. Gjedved, Husfader, Landmand,
Skade.
2. Karen Mikkelsen, 32, f. Thyrsting, Husmoder.
3. Ane Katrine Tomsen, 8, f. Thyrsting.
4. Tomas Taae Mikkil Tomsen, 5, f. Skade.
5. Marius Tomsen, 1, f. Skade.

Et Sted, Tirsvad

1. Jens Sørensen, 32, g., f. Grædstrup, Husfader,
Landmand, Klovborg.
2. Ane Catrine Tomsen, 30, g., Klovborg, Husmoder.
3. Mette Sørensen, 7.
4. Søren " 5.
5. Marinus Tomas Sørensen, 4.
6. Christiane " 3.
7. Mariane " 1.

Damgaard Klovborg

1. Niels Christensen, 27, g., f. Grædstrup, Husfader,
Klovborg.
2. Marie Kirstine Hansen, 27, g., " Husmoder, "
3. Marta Kirstine Christensen, 1, f. Klovborg.

Gaarden Jenslund

1. Calli Christensen, 37, g., f. Tønning, Husfader,
Landmand, Klovborg.
2. Johanne Kirstine Christensen, 30, g., f. Grædstrup, "

3. Mette Katrine Christensen, 6, f. Brædstrup.
4. Søren Marius » 4, f. Klovborg.
5. Ane Nikoline » 2, f. »

Et Hus Tirsvad Mark

1. Anders Andersen, 57, f. Aale, Husfader, Kludsamler,
Klovborg.
2. Ane Christensen, 57, f. Klovborg.
3. Andrea Nielsine Marie Sørine Andersen, 19, f. Klovborg.

Kirstine-Hov (?)

Skade Mk.

1. Thomas Sørensen, 67, f. Klovborg, Husmand, Land-
mand, Klovborg.
2. Mette Kirstine Pedersen, 62, f. Nykirke.

Marinelyst Skade

Gaard

1. Hans Nielsen, 38, f. Skade, Husfader, Landmand,
2. Søree Sørensen, 39, f. Sønder Vissing. [Klovborg.
3. Maren Sørensen, 70, Enke, f. Kragelund, Aftægtskone.
4. Maren Nielsen, 8, f. Skade
5. Gine Marie Nielsen, 5, »
6. Niels Peter Nielsen, 4, »
7. Petra Sofie Nielsen, 2, »
8. En Drengbarn under et Aar
9. Hans Jørgen Hansen, 15, f. Grædstup, Arbejdskarl.
10. Kirsten Marie Jørgensen, 19, f. N. Snede, Tjenestepige.

} Børn

Under Klovborg By

1. Peter Linus Ludvig Nielsen, 24, f. Grædstup, Husfader,
Kjøbmand, Klovborg.
2. Karen Marie Hansen, 26, f. Klovborg, Husmoder.
3. Alfred Emil Nielsen under 1 Aar f. 2. December.

Den lige Linie af den gamle Slægt i Skadegaard, som den kan følges, og saa langt den kan følges tilbage af Folketællingslisterne, er da følgende:

Peder Sørensen, gift med Karen Lasdatter	
Søn	
Las Pedersen, gift med Anne Cathrine Hansdatter	
Søn	
Hans Peter Lassen, gift med Else Christensen	
Børn	
^{1/} Anne Cathrine, ^{2/} Lars, ^{3/} Marie, ^{4/} Jens Christian, ^{5/} Karen Marie, ^{6/} Søren Peter og ^{7/} Dorthe Kirstine Hansen	

Af Folketællingslisterne ses, at Peder Sørensens gamle Mor, Mette Pedersdatter, som 90aarig er hos ham i Skade i 1801, mens hun i 1787 vil findes at være i Florritsgaard i samme Sogn, Klovborg Sogn. Her hedder det nemlig saaledes: Mette Pedersdatter, Konens Mor, 78 Aar, gift en Gang, nyder Af-tægt hos Svigersønnen. Af Kirkebøgerne, hvad senere nærmere skal behandles, fremgaar det ogsaa, at Peder Sørensen er født i Florrits og er da Broder til Konen i Florrits, Johanne Sørensdatter. Mens Peder Sørensen, hvad ogsaa senere skal nærmere omtales, er gift ind i Skadegaard, saa har Søsteren og Svogeren faaet Fødehjemmet Florritsgaard.

Da Slægten i Skadegaard altsaa her gaar sammen med Ejere af Florrits, der ogsaa indtil nyeste Tid i lige Linie har haft samme Slægt til Ejere, saa skal Folketællingslisterne med Hensyn til Florrits ogsaa anføres her.

Den sidste Ejer af Florrits af nævnte Slægt var Martin Florrits, der i 1913 solgte og afhændede Gaarden til en Slægting af sin Kone, Chr. Bruun, Klovborg. Martin Florrits er død i 1949 og var til sin Død hos en Søn i en anden Egn.

Saa følger Folketællingslisterne ang. Florrits:

Folketalssliste 1787 for Flaarritsgaard i Klovborg Sogn.

1 Familie

Thomas Hansen, Husbonde, 37 Aar, Bonde, Gaardbeboer,
 Johanne Sørensdatter, Madmoder, 28 Aar, begge i 1.

Søren Thomassen	}	7	[Ægteskab.	
Hans		Deres		5
Jens Thomassen		Børn		2
Anna Marie				4

Mette Christensdatter, Tjenestepige, 12 Aar.

Mette Pedersdatter, Konens Moder, 78 Aar, gift en Gang,
 nyder Aftægt hos sin Svigersøn.

Folketalssliste for 1801 (Klovborg Sogn).

Flaarits:

En Familie

Thomas Hansen, Husbonde, 51, Bonde, Gaardbeboer,
 Johanne Sørensdatter, hans Kone, 42, begge i første Ægteskab.

Søren Thomassen,	20	}	Deres
Jens Thomassen,	14		
Mette Thomasdatter,	10		
Carl Thomassen,	8		
Thyge Thomassen,	6		
Terkel Thomassen	3		

Folketalssliste for Klovborg Sogn 1834.

En Gaard, Flaarits

Søren Thomassen, 54, gift, Gaardfæster.

Mette Kirstine Nielsdatter, 42, gift, hans Kone.

Niels Sørensen, 19 Aar,	ugift	}	Deres
Johanne Marie Sørensdatter,	17, »		
Thomas Sørensen,	12, »		
Maren Sørensdatter,	9, »		
Søren Sørensen,	6, »		
Rasmus Sørensen,	1, »		

Af Folketalsliste for Klovborg Sogn 1840.

En Gaard, 2 Familier

Søren Thomsen, 64 Aar, g., Gaardmand.

Mette Kirstine Nielsen, 49, g., hans Kone.

Niels Sørensen, 25

Johanne Marie Sørensen, 24

Thomas Sørensen, 18

Maren Sørensen, 15

Søren Sørensen, 12

Rasmus Sørensen, 7

} Deres Børn

Rasmus Christensen, 78, gift, Indsieder.

Ane Rasmussen, 68, g., hans Kone.

Af Folketalsliste for Klovborg Sogn 1845.

En Gaard

Søren Thomsen, 65 Aar, g., f. i Sognet, Gaardmand.

Mette Kirstine Nielsdatter, 52, hans Kone.

Niels Sørensen, 31

Maren Sørensdatter, 20

Søren Sørensen, 17

Rasmus Sørensen, 12

} Deres Børn

Af Folketalsliste over Klovborg Sogn 1850.

69) første Gaard (paa Kl. Mark).

1 Gaard

Niels Sørensen, 34, g., f. her i Sognet, Gaardmand,

Huufader.

Maren Sørensen, 26, f. Thyrsting S., hans Kone.

Søren Thomsen, 70, Enkemand, f. her i Sognet,

Huufaderens Fader, der af ham forsørget.

Søren Nielsen, 2, Deres Barn.

Maren Sørensen, 25, f. her i Sognet

Frands Jensen, 19, Thyrsting S.

} Deres

Tjenestefolk

Af Folketalsliste for Klovborg Sogn 1855.

En Gaard

Niels Sørensen, 44, g., f. her i Sognet, Gaardmand,
 Huusfader.
 Maren Sørensen, 30, g., f. Thyrsting, Hans Kone.
 Søren Nielsen, 7, f. heri Sognet.
 Søren Peter Nielsen, 5, " " "
 Martin Nielsen, 3.
 Søren Thomsen, 75, Enkemand, f. heri S.,
 Husfaderens Fader, der af ham forsørges.
 Marie Kirstine Sørensen, 26, ug., f. Thyrsting S.,
 Deres Tjenestepige.

Af Folketalsliste 1870 for Klovborg Sogn (Liste 9).

Florris.

Et Huus (alt er i herværende Liste betegnet Huse, ogsaa Gaardene).

Niels Sørensen, 54 Aar, g., f. Klovborg, Husfader,
 Jordbruger.
 Maren Sørensen, 45, g., f. Tørsting, Husmoder.
 Søren Peder Nielsen, 19, f. Klovborg, Barn.
 Jens Nielsen, 14, " " "
 Christen Nielsen, 12, " " "
 Karl Nielsen, 9, " " "

1 Familie

Mette Marie Hansen, 65 Aar, Enke, Husmoder, Aftægtskone.

Af Folketalsliste 1880 for Klovborg Sogn.

Liste 3 for Flaaris Mark og Dalsgaard Mark.

Et Hus Florits

1. Søren Nielsen, 31, g., f. Florits, Husfader, Landmand.
 2. *) Ane Marie Karlsen, 34, f. Klovborg, Huusmoder.
 3. Niels Martin Sørensen, 5, f. Florits
 4. Maren Sørensen Florits, 2
 5. Udøbt Barn

} Deres
 Børn

6. Maren Sørensen, 55, Enke, f. Thyrsting, Aftægtskone.
7. Morten Johan Mikkelsen, 15, u., Aale M., Tjenestekarl.

Senere under Dalsgaard Mark

1 Huus med Løbenummer 62

Mette Marie Hansen, 74, E., f. Thyrsting, Aftægtskone.

Tællingskommisæreren til 3. Liste er
Søren Nielsen.

Af Folketaliste for Kloborg Sogn 1890.

Liste 8 Floris (og Florris)

1. Søren Nielsen, 41 (22. April), f. Florris, Husfader,
Landmand.
 2. Ane Marie Karlsen, 44 (21. Juni), f. Kloborg,
Husmoder.
 3. Martin Sørensen, f. Florris, 15 (15. Okt.).
 4. Maren Sørensen, » Florris, 12 (17. Juli).
 5. Ane Katrine Sørensen, Florris, 10 (10. Januar).
 6. Karl (?) Sørensen, Florris, 4 (14. Marts).
 7. Petra Sørensen, Florris, 2 (9. Juli).
 8. Maren Sørensen, 65 (29. Februar), Enke, f. Tørsting,
Aftægtskone, Aftægtsnyder.
-

Derefter kan de to Linjer fra Skadegaard og fra Florrits opstilles med Sammenløb tilbage:

Florrits	{	<p style="text-align: center;"><i>Mette Pedersdatter</i> (90 Aar i 1801, altsaa f. 1711), ²¹/₁₀ 1754 g. m. <i>Søren Jensen</i></p>
----------	---	---

(der i Listerne er død; findes ad anden Vej, som senere skal vises. 1773 lever han i Florrits).

¹/ Peder Sørensen, f. i Florrits,
g. m.
Karen Lasdatter (*Skadegaard*)

²/ Johanne Sørensdatter, *Florrits*,
g. m.
Thomas Hansen

Lass Pedersen,
g. m.
Ane Cathrine Hansdatter,
f. i Thyрsting

Søren Thomsen,
g. m.
Mette Kirstine Nielsdatter

Hans Peter Lassen,
g. m.
Else Christensen

Niels Sørensen,
g. m.
Maren Sørensen,
f. i Thyрsting

Lars og Jens Christian Hansen
(Ulvbjerg),
g. m.
Christine Frandsen

Søren Nielsen,
Florits,
g. m.
*) Ane Marie Karlsen

¹/ Elna Mathilde og
²/ Valdemar Ulvbjerg,
g. m.
Sigrid Søgaard
Mortensen

Martin Sørensen, Florits,
d. ²⁹/₄ 1949 i Rask Mark,
begravet i Klovborg,
g. m.
Laura Simonsen

Svend og Bent Søgaard Ulvbjerg
g. m.

Esther Overgaard fra Illerup v. Skanderborg

SIDEGRENEN TIL FLORITS

Mandtalslisterne hertil er anført; her skal saa Kirkebogs-Dataerne følge, først de ældste og fælles for Skadegaard og Florits, dernæst skal Sidegrenen i Florits følges op til den nyere Tid. Se endvidere Mandtalslisterne og Slægtstavlen, som er anført efter disse.

Fælles for Florits og Skadegaard.

Af Klovborg Kirkebog:

1754

Trolovede 2. Aug.

Enkemand Søren Jensen i Cloborg med forrige Amme Mette Pedersdatter paa Matrups Vielsen 24. October.

Nr. 13: Enkemanden Søren Jensen o.s.v.

NB. . .bis flegmat(?): non tamen apud nos, sed in Parocia ullum, unde venit

(d. e.: to Gang [eller anden Gang] gift, dog ikke hos os, men i Uldum Sogn, hvorfra han kom).

Overs. af E. Ulvbjerg.

1755, 6. Nov. fød Søren Jensen i Cloborg med sin anden Hustru Mette Pedersdatter første Gang, dito Dag døbt i Dødsnød navnlig

Peder.

Fadderne: Jens Jensen, Eske Jensen begge af Cloborg og Karen Pedersdatter fra Løsning Sogn og Bye, Apelone Jensdatter, Anders Nielsens Hustru, og Degneenken Anne Marie Frandsdatter, Cloborg.

1757, Marts 20. fød et Barn for Søren Jensen og Hustru i Cloborg, døbt og indført

Johanne.

Videre Data angaaende Flaaritz alene.

1779, 26. Okt. trolovede Ungkarl Thomas Hansen af Gribstrup med Pige Johanne Sørensdatter af Flaaritz.
Trolovere Niels Tranholm af Kloborg.

Lauritz Jensen * * *

1780, 2. Aug. hjemmedøbt for Thomas Hansen af Flaaritz en nyfødt Dreng Barn, som i Daaben blev kaldt *Søren*.
Domine 16 ef. Trint. blev samme Barns Daab confirmeret og Fadderne vare
Chresten Sørensens Hustru af Hiortsvang, som bar Barnet, Zidse Sørensdatter af Kloborg,
Mandsfadd. Peder Sørensen af Schade og Rasmus Hansen, Niels Nielsen, begge af Kloborg.
Moderen blev samme Dag introduceret.

1782, 16. Jan. hjemmedøbt for Thomas Hansen af Flaaritz en Søn *Hans*, baaren til Daaben af Karen Hansdatter, tjeneinde i Skade Præstegaard.
Fadderne var Karen Lassdatter, Peders Hustru i Schade, Niels Tranholm, Thomas Hansen, begge af Kloborg, Christen Jensen i Hiortsvang.
Moderen samme Dag introduceret.

1786, 9. Jan. Gaardmand Thomas Hansen og Hustru Johanne Sørensdatter af Flaaritz hjemmedøbt en nyfødt Søn, som i den hellige Daab blev kaldet *Jens*.
Dominica Septuagesima blev dette Barns Daab confirmeret.
Fadderne: Holger Bremers Hustru i Sønderdal, som bar Barnet, Niels Nielsen i Kloborg, Peder Sørensen i Schade, Rudolf Pedersen i Kloborg, Laurs Jensens Hustru Kirstine i Kloborg.
Moderen samme Dag introduceret.

1790, 6. Marts Thomas af Flaaritz en Datter, der i den hel-
lige Daab blev kaldet *Mette*.

Fadderne: Zidsel Sørensdatter af Schade, (et Navn ulæse-
lig), Peder Sørensen, Slægtning af Schade, Rasmus Han-
sen, Laurs Jensen, Anders Sørensen, af Kloborg alle.

1792, 22. Febr. for Thomas Hansen og Hustru Johanne Sørensdatter af Flaaritz en Søn *Carl*.

Joseph Hansens Datter af Grædstrup Anne Kirstine, som
bar Barnet. Niels Tranholm, Rasmus Hansen, begge af
Kloborg, Søren Pedersen og Karen Lassdatter, begge af
Schade.

Samme Dag blev Moderen introduceret.

1794, 27. Juli

Thomas Hansen af Flaaritz
en Søn kaldet *Thyge*.

død 1815, 1. Jan. begravet 4. Jan. Maren Kirstine Sørensdatter, Thomas Hansens Datter . . . hendes uægte Barn i Flaaritz, 3 Maaneder.

død 1832, 16. Januar, begravet 22. Jan.

Johanne Sørensdatter, Enke efter Thomas Hansen,
Aftægtsmand paa Gaarden Flaaritz. 74 Aar.

Dødsfaldet anmeldtes attesteret fra . . . sanatoriet
den 19. Januar.

*) Der er en Slægtskabsforbindelse mellem Slægten i Florits og Stoustrup-Slægten, som endnu er i Sognet. Gaardejer Peter Stoustrup, hvis Fader hed Jeppe Stoustrup, og dennes Moder Sine, altsaa Peter Stoustrups Bedstemoder, var Søster til Ane Marie Karlsen, gift med Søren Nielsen i Florits.

Søskende til disse to, Sine Stoustrup og Ane Marie i Florits, var desuden Chr. Karlsen, der havde en Ejendom paa Florits Mark, endvidere Kristen Baggers Kone og Kromanden Nielsens Kone i Sønderdal.

Skoleholder Stoustrup i Klovborg var Peter Stoustrups Oldefader paa fædrene Side. Skoleholder Stoustrup (Gamle Stoustrup) var f. Eks. Underskriver af Mandtalslister i 1855 og 1860. — Han var Lærer, da Hans Peter Lassens Børn gik i Skole, og da denne var i en Ejendom (senere Karl Bentzens Ejendom) Nord for Amtsvejen gennem Klovborg, altsaa mellem Klovborg By og Kirken, tidligere kaldt Skade Kirke.

Ovennævnte Peter Stoustrup er gift med en Datter fra Lille Malund, Petra, og en af deres Døtre, Carla, er gift ind i »Søndergaard« i Klovborg med Niels Jensen, hvis Slægt i flere Slægtled tilbage har haft denne Gaard. Niels Jensens Fader, Jens Jensen, lever endnu i 1955, og Bedstefaderen hed ogsaa Niels Jensen. »Søndergaard« er en af de oprindelige tre Gaarde i selve Klovborg By, de andre var »Elsgaard« og »Bavnhøjgaard«.

VIDNESBYRD FRA KIRKEBØGERNE

Efter at Slægten fra Skadegaard er fulgt saa langt tilbage, det er muligt i Folketalslisterne over Sognet, skal Undersøgelsen gaa over til Kirkebøgerne, idet her Dataerne for de forskellige Personer af Slægten opledes og anføres, Daab, Vielse og Død, hvor det er muligt. Dette vil fyldigst ske ang. Hovedlinien, der har holdt sig i Sognet. Angaaende Sidelinierne, hvor Fødsel ofte skal opsøges i andre Sognes Kirkebøger, er det straks vanskeligere.

Da nu Kirkebøgerne gaar længere tilbage end Folketalslisterne, saa kan Slægten endvidere følges længere tilbage, end Folketalslisterne gjorde det muligt, selv om Kirkebøgerne ogsaa er meget begrænset i Tid.

Kirkebøgernes Opstaaen.

Kirkebøgerne er bleven til paa den Maade, at enkelte Præster, vist paa eget Initiativ, er begyndt at nedskrive, hvad der skete af kirkelige Handlinger i hans Sogn eller Sogne. Man har vel saa fra offentlig Side fundet paa, at det var praktisk, om alle Præster gjorde det som en Pligt, thi i 1646 kom en almindelig Forordning, der paalagde dem det.

Blandt de Steder, hvor det forinden er sket, kan nævnes Ribe, der allerede fra 1620erne har Kirkebog. — Selv efter, at det blev paalagt alle Præster, skete det langtfra overalt, og man faar Indtryk af, at først efterhaanden begyndte man saa her og saa der at føre Kirkebog, og først et Hundrede Aar efter er det saa godt som gennemført overalt.

Som Folge af denne Træghed har man i de forskellige Sogne i Landet Kirkebøger tilbage til meget forskellige Tider. Dog er det ikke ganske sikkert, at Førelse af Kirkebog først

er begyndt fra den Tid, vi ejer den; der kunde jo paa en eller anden Maade være gaaet Kirkebøger tabt, ved Ildebrand eller ved Forlæggelse upaaagtet tilintetgjorte.

Ofte er de første Kirkebøger meget ufuldstændig og primitivt førte; tit i meget lille Format af almindelige smaa Notitsbøger, og bortset fra, at Tiden saa har gulnet Skriften, der i Forvejen heller ikke har været skrevet allertydeligst.

Kirkebøger for Klovborg Sogns Vedkommende haves fra 1723 af. Det samme gælder Thyrsting Sogn, der stadig er Kommune og Pastorat sammen med Klovborg, og Grædstrup Sogn, der indtil 1904 var Pastorat sammen med Klovborg-Thyrsting, altsaa Klovborg-Thyrsting-Grædstrup Pastorat, der altsaa alle har Kirkebøger tilbage til 1723.

De tre ældste Kirkebøger for Klovborg Sogn er i meget lille Format, Længde vel ca. 18 cm, Bredde ca. 11–12 cm og Tykkelse 1 a 2 cm.

- 1) Den ældste: Klovborg Sogns Kirkebog for 1723–1740 over fødte og døde.
- 2) Klovborg Sogns Kirkebog for 1740–1758 over fødte og døde.
- 3) Fortegnelse over Trolovelse og Brudevielse i Klovborg, Thyrsting og Grædstrup Sogne i Tidsrummet 1723–1758, samt i do. 1850–1851.

De kirkelige Handlinger er altsaa her førte i forskellige Bøger, der kun har Siderne dertil inddelt i Rubrikker for henholdsvis fødte og døde ved Præstens egen Inddeling ved en Linie paa langs med Pennen.

Skriften i disse første ret primitive Kirkebøger er naturligvis med gotiske Bogstaver, kun selve Døbenavnets Fornavn er i Regelen udhævet og tydeliggjort – ofte med latinsk Skrift.

Efter disse i lille Format anvendte Kirkebøger følger Kirkebøger i Folio-Størrelse.

De følgende Kirkebøger for Klovborg Sogn er da:

Kirkebog fra	1759–1813.
»	» 1814–1838.
»	» 1839–1859.
»	» 1860–1892.

Mens hidtil »fødte« og »døde« har været ført i en Bog for sig og »Trolovelse« og »Vielse« i en anden, idet hver Side var tredelt og Ting her opført kronologisk, som det skete efter hinanden, saa bliver fra 1759 alt ført i samme Bog, ligeledes hver i sin Spalte og her ogsaa kronologisk.

Først 1814 er der opført Konfirmation i Klovborg Kirkebog, og her bliver der tillige en Afgangsliste og Tilgangsliste til Sognet i Kirkebogen.

I det Bind er der ogsaa første Gang skilt mellem »fødte« og »døde«; de er ikke blot ført hver i sin Rubrik som hidtil, men hver paa sit Sted i Bogen. Det samme er ogsaa i dette Bind Tilfældet med de to Køn, at de er skilte, hvad heller ikke før har været Tilfældet.

Skriften er inden 1862 begge Dele, snart med gotiske og snart med latinske Bogstaver; Navnene mest med latinske, ogsaa mens og naar *Skriften* er gotisk.

I Aarene 1862 og 63 er Skellet mellem dette, at Børnene faar Faderens For- og Efternavn. I 1862 er det mest Fornavn, i 1863 mest Efternavnet.

Nu følger saa Udskrifter af Kirkebøgerne angaaende den gamle Slægt fra Skadegaard i Skade, Klovborg Sogn; derpaa fra det øvrige Skade og det øvrige Sogn adskilligt, som muligvis kunde faa Betydning senere i Undersøgelsen ang. Slægten og Gaardens Historie.

Den lige Linie længere tilbage, ogsaa end Folketalslisterne kunde give, vil efter dette være følgende:

	Laurs Jensen (se Matriklerne)
Anders Hansen, d. 1767 i Skade, 80 Aar gl., g. m. ? (kendes ikke)	Peder Laursen, Gribstrup, g. m. Anne Thomasdatter, død 1726

(Læs videre næste Side.)

Anne Andersdatter,
f. 1720,
d. 1784 i Skade, 64 Aar,
g. m.
Las Pedersen,
f. 1725 i Gribstrup,
d. 1779 i Skade

Las Pedersen,
f. 1725 i Gribstrup,
d. 1779 i Skade,
g. m.
Anne Andersdatter,
Skade

Børn

³/ Karen Lassdatter,
f. 1760 i Skade,
d. 1805 i " "

¹/ Barbara, ²/ Peder, ⁴/ Jens

g. m.

Peder Sørensen,
f. 1755 i Florits,
d. 1842 i Skade.

Børn

³/ Lass Pedersen,
f. 1785 i Skade,
d. 1859 s. St.,

¹/ Mette, ²/ Marie Kirstine,

⁴/ Ane Kirstine, ⁵/ Anne ⁶/ Søren

g. m.

Anna Cathrine Hansdatter,
f. 1788 i Thyrsting.
d. 1858 i Skade

Søn

Hans Peter Lassen,
f. 1826 i Skade,
d. 1909 s. S.,

g. m.

Else Christensen,
f. 1826 i Skivild, Arnborg S.,
d. 1896 i Skade

¹/ Anna Cathrine, ²/ Lars, ³/ Marie, ⁴/ Jens Christian,

⁵/ Karen Marie, ⁶/ Søren Peter, ⁷/ Dorothea Kirstine Hansen.

Udskrifter fra Kirkebøgerne.

Herefter følger saa de ordrette Udskrifter af Kirkebøgerne, først de vedrørende den snævre lige Linie i Skadegaard. (Det bemærkes, at Navnene Las og Lass og Laurs ofte er det samme, idet det snart skrives det ene, snart det andet, hvad tydeligt ses af følgende: Las Pedersen ell. Laurs Pedersen i Skade, hvor det i Slægten gaar over til »Las« ell. »Lass« og som Efternavn »Lassen«. Fra Familien i Gribstrup har det aabenbart haft Formen »Laurs« og »Laursen«.)

1767, 10. Mai begravet Las Pedersens Hustrus Fader i Schade, navnlig Anders Hansen, henimod 80 Aar.

1725, 28. Marts fød Peder Laursen Gaardmand og Hustru Anna Thomasdatter af Gribstrup et Barn. Dito Dag døbt hjemme formedelst stor Svaghed, navnlig *Laurs*.

død 1726, 5. Søndag i Fasten (d. e. 7. April)
Anna Thomasdatter, Peder Laursens Hustru af Gribstrup og begravet Palmesøndag (d. e. 14. April).

1730, 27. Juni fød blev for Peder Laursen og Johanne Jensdatter i Gribstrup et Barn. Døbt Marie Bebudelsesdag navnlig Maren.
Fadderne Niels Laursen af Kloborg
Anders Sørensen af Flaarits.
(NB. Ang. ham se Regnskabsbogen for Matrups 1721—22.)

Trolovede 1756, 11. Juli
Laurs Pedersen med Anna Andersdatter
forrige Gospige paa Matrups, begge her i Skade.
Trolovere: Niels Tranholm og
Søren Bodholt i Gribstrup.
Vielsen: 3. October: Laurs Pedersen o.s.v.

Fødte 1756, 31. October fød Laurs Pedersen og Hustru Anna Andersdatter her i Schade en Datter.

1. Nov. døbt. . . . navnlig Barbara.

22. Trinit. Søndag confirmeredes Daaben da.

Fadder: Jens Pedersen.

1764, 20. Febr. begravet Las Pedersens Datter i Schade navnlig Barbara i hendes Alders 8de Aar.

1758, 23. Juni fød Laurs Pedersen og Hustru i Schade en Søn, døbt samme 24. med Navnet Peder.

1760, 27. Maj blev Lars Pedersen og Hustru af Schade deres Barn confirmeret i Daaben og døbt. . . tidligere og kaldet Karen.

Fadderne: Amtsforvalter Thygesen i Aarhus

Marchus Ulsøe i Schade (d. e. Præsten i Schade)

Canseliraadinde Biørn fra Testrup og

Jomfru Karen Biørn fra Kiøb. (vel Kiøbenhavn)

Jomfru Lorentia Ryge fra Testrup.

1765, 22. Marts fød Las Pedersen og Hustru Anna Andersdatter i Schade en Søn, som for Svagheds Skyld samme Dag blev hjemmedøbt og i Daaben kaldet Jens.

Samme Barns Daab confirmeret 4. April. Moderen introduceret 12. Maj.

1779, 6. Febr. død Lars Pedersen, Gaardmand i Schade i sit Alders 54. Aar.

1784, 14. Maj begravet Enke Anna Andersdatter af Schade i sit Alders 64. Aar.

1779, 3. Aug. trolovet Ungkarl Peder Sørensen fra Flaarits med Pigen Karen Lassdatter af Schade.

Forlovere: (Ingen nævnes).

Copulerede 5te November.

9. Sept. 1781 hjemmedøbt for Peder Flaaritz i Schade et nyfødt Pigebarn, som i Daaben blev kaldet med det Navn *Mette*, d. 20. Søndag efter Trin. blev dette Barns Daab confirmeret.

Mickel Bierres Hustru i Brestrup,
Maren Michelsdatter af Tørsting,
Anders Hansen af Schade Præstegaard,
Christen, Forpagter fra Hiortsvang,
Thomas Hansen i Flaaritz.

21. August 1783 hjemmedøbt for Peder Sørensen og Hustru Karen Lassdatter i Schade en nyfødt Datter, som i den hellige Daab blev kaldet *Marie Kirstine*, d. 16. Søndag efter Trin. blev dette Barns Daab confirmeret.

Det blev baaren til Daaben af Forpagterens Hustru i Hiortsvang Præstegaard Zidzel Sørensdatter.

Fadderne: Michel Corfitsens Hustru i Skade,
Thomas Hansens Hustru i Flaaritz Johanne Sørensdatter,
Michel Corfitsen i Skade,
Rasmus Nielsen i Tranholm,
Forpagteren fra Hiortsvang Præstegaard, Christen.

1785, 7. Maj hjemmedøbt for Peder Sørensen og Hustru Karen Lassdatter Schade en nyfødt Søn, som i den hellige Daab blev kaldet *Lass*; d. 4. Søndag efter Trinitatis blev dette Barns Daab confirmeret.

Fadderne: ? Karlsdatter (el. Karen Pedersdatter) fra Løs-
Forpagteren Chresten Jensen fra Hiortsvang, [ning,
Gaardmand Michel Corfitsen af Skade og
. . . . Dorthe Jensdatter.

Moderen samme Dag introduceret.

1788, d. 9. Febr. hjemmedøbt for Peder Sørensen og Hustru Karen Lasdatter af Schade en nyfødt Datter, som i den hellige Daab blev kaldet *Anne Kirstine*.

Fadderne: Anne Kirstine, Michel Corfitsens Hustru af Schade, som bar Barnet.

. . . . Niels Nielsen,

Landmand Laurs Jensen(?) begge af Kloborg,
Jens Lassen, Moder Broder, tjenende i Hatting,

Rasmine Mette Kirstine af Tranholm.

Moderen samme Dag introduceret.

1790, 11. Aug. hjemmedøbt for Gaardmand Peder Sørensen og Hustru Karen Lasdatter af Schade en nyfødt Datter, som i den hellige Daab blev kaldet *Anna*.

Domine 3. e. Trin. blev dette Barns Daab confirmeret.

Fadderne: Michel Corfitsens Hustru, som bar Barnet,
Rasmus Hansen, Thomas Hansen og Jens Søndergaard
af Kloborg, samt Kirstine Pedersdatter, tjenende i Schade
Præstegaard.

Moderen blev samme Dag introduceret.

født 1795, 14. Febr. for Gaardmand Peder Sørensen og Hustru Karen Lasdatter af Schade en Søn, som i den hellige Daab blev kaldet *Søren*.

Fadderne: Rasmus Hansens Datter af Kloborg bar Barnet,
Michel Corfitsen af Schade.

Konens Brødre Peder og Jens Lassen tjenende i Kloborg,
. . . . Jensens Datter af Tranholm.

1805, 11. Nov. døde Peder Sørensens Hustru navnlig Karen Lasdatter i Schade gl. 49 Aar og begravet d. 19. Nov.

1812 (udateret, men mellem 24. Sept. og 29. Nov.)

fød for Peder Sørensen Skade hans Datter Marie Kirstine et uægte Barn, som i Daaben blev kaldet *Karen*.

Til Barnefader udlagde hun en Karl: Stepan, hvis Op-
holdssted vi ej(?) kender.

død 1814, 14. April, begravet 17. April, Marie Kirstine Pe-
dersdatter, Gaardmand Peder Sørensens ugifte Datter i
Schade, 30 Aar.

1815 Lass Pedersen, 30 Aar gl., Gaardfæster i Skade
Anne Cathrine Hansdatter, 26 Aar gl.,
Tjenestepige i Schade Præstegaard,
Trolovet 10. Dec. 1814.
Forlovere Peder Sørensen, Aftægtsmand i Skade,
Lars Christensen i Ladegaard.
Vielsesdagen 21. Januar i Kirken. (Fol. 209.)

født 1826, 16te April Hans Peter Lassen.
Forældre: Lars Pedersen, Gaardmand
og Hustru Anne Cathrine Hansdatter i Skade.
døbt 4. Juni: Fadderne Anne Kierstine Eriks(?)datter af
Dalsgaard, Anders Madsen paa Stougaards Mark, Søren
Hansen af Nørre Snede, Søren Eriksen af Rohlighed,
Jens Sørensens Hustru af Tranholm.
Moderen introduceret 15. Maj.

1842, 10. April, begravet 18. April
Peder Sørensen, født i Flaarits. Aftægtsmand i Skade.
86 Aar 5 Mdr.
død af... Ligsyn af Niels Sørensen og J. Sørensen.

1850 Hans Peter Lassen, Ungkarl, Søn af Gaardmand Lars Pe-
dersen, Skade, f. 16. April 1826
Else Christensdatter, Pige, Datter af Aftægtsmand Chri-
sten Jensen i Boost, fød i Skibild, Arnborg, 8. Okt. 1826.
forlovet 13. Sept., Vielsesdagen 25. Okt. 1850 i Kirken.

Forlovere: Lars Pedersen, Brudgommens Fader,
Henrik Rasmussen*), Gaardmand i Gribstrup.

Brudgommen: vac. 28. Aug. 1828 af Michel.

Bruden : » 16. Juli 1833 af Gamst.

*) Henrik Rasmussen var Søn af Rasmus Pedersen
i Rishedegaard, hvor Bruden dengang var.

døde: 17. Juli 1858, begravet 24. Juli
Ane Cathrine Hansen, gift, Aftægtsmand Lars Pedersens
Kone i Skade, 70 Aar.

død 7. Juli 1859, begravet 11. Juli
Lars Pedersen, Enkemand, Aftægtsmand i Skade,
Hans Peter Lassens Fader, 74 Aar.

født 1851, 12. Sept.

Ane Cathrine Hansen, døbt 29. Sept., fremstillet i Kir-
ken 30. Okt.

Forældre: Gaardmand Hans Peter Lassen og Hustru
Else Christensen af Skade, Klovborg Sogn.

Pigerne Marie Kirstine Sørensen*) af Nørremarken,
Marie Cathrine Rasmussen***).

Gaardmændene Rasmus Pedersen**) og Niels Hansen,
Ungkarl Peder Jensen, alle 4 af Klovborg Sogn.

*) Se Mandtalsliste for Florits 1855.

) Fra Rishedegaard og *) hans Datter.

1853, f. 10. April, Lars Hansen, ægte, hjemmedøbt 11. April,
i Kirken 9. Juli.

Forældre: Gaardmand Hans Peter Lassen og Hustru
Else Kristensen i Skade.

Faddere: Huusmand Anders Pedersen og Hustru
fra Langskov Sogn,
Pigen Abel Marie Olesen fra Skade Præstegaard,

Gaardmand Niels Hansen fra Skade Mk.
samt Ungkarl Lars Sørensen fra Nørre Snede.
K. K. de. 22. Mai 1853, Moderen 27 Aar.

1855 født, 8. Januar

Marie Hansen, hjemmedøbt 9. Januar, i Kirken 25. April.
Forældre: Gaardmand Hans Peter Larsen og Hustru
Else Christensen fra Skade.

Faddere: Pigen Ane Marie Christensen,
Gmd. Niels Hansen, Gmd. Rasmus Andersen*)
og Forpagter Niels Olesen, alle fire fra Skade,
og Ungkarl Lars Sørensen, Nørre Snede.

K. K. 11. Marts. Moderen 28 Aar.

*) Rasmus Ladefoged, der havde Ladefogedgaarden,
som ogsaa var udskilt fra Skadegaard.

1857. Jens Christian Hansen (Ulvbjerg), f. 28. Juli, hjemmedøbt 30. Juli, i Kirken 19. Sept.

Forældre: Hans Peter Lassen og Hustru
Else Christensen i Skade.

Pigerne: Abalone Marie Christensen, Ildved,
Ane Marie Christensen, Vrads.

Gaardmændene Niels Hansen og Rasmus Andersen,
begge af Skade,

og Ungkarl Anton Sørensen, Rolighed.

Moderen 31 Aar, K. K. 6. Sept.

1863, f. 11. Marts

Karen Marie Hansen, hjemmedøbt 13. Marts, i Kirken
18. Mai.

Forældre: Gaardmand Hans Peter Lassen og Hustru
Else Christensen, Skade.

Faddere: Huusmand og Smed Peter Ole Christensens
Kone, Lundlund(?),

Gmd. Rasmus Andersen og Hustru,

Gaardmændene Lars Jensen og Niels Hansen,
alle 4 af Skade.

K. K. 14. Mai, 37 Aar.

1865, f. 16. Nov. Søren Peter Hansen, hjemmedøbt 18. Nov.,
i Kirken 28. April.

Gaardmand Hans Peter Larsen og Hustru
Else Christensen, Skade.

Faddere: Gaardmand Peder Sørensens Kone,
Nørre Snede.

Pigerne Nielsine Stoustrup, Klovborg,
og Ane Marie Larsen, Skade.

Gaardmændene Rasmus Andersen og
Niels Hansen, begge af Skade.

Moderen 39 Aar. K. K. 1. Jan. 1866.

1868, f. 27. Juli

Dorothea Kirstine Hansen, hjemmedøbt 4. Aug., i Kir-
ken 20. Sept.

Forældre: Gaardmand Hans Peter Lassen og Hustru
Else Christensen, Skade.

Faddere: Pigen Nielsine Stoustrup, Klovborg,
Gaardmændene Jens Peter Sørensen, Nørre
Snede, Lars Jensen, Niels Hansen og Rasmus
Andersen, alle 3 af Skade.

Moderen 42 Aar. K. K. 13. Sept.

Konfirmerede 1840 af Dreng

26. April

- 1) Michael Vogelius i Klovborg, Husmand Johannes Hilde-
f. 20. Febr. 1826 | brand Vogelius og Hu-
Kundskab og Opførsel Udmg. | stru Sophie Charlotte,
født Bodholt, Hvirring Mrk.

- 2) *Hans Peter Larsen*, Skade, Gaardmand *Lars Pedersen* og Hustru *Ane Cathrine Hansdatter*, Skade.
f. 16. April 1826. Kundskab og Opførsel Mg.
Vak. 28. Aug. 1828 af Mittsel.
- 3) *Jens Christian Josepsen*, Klovborg, Gaardmand *Joseph*
f. 29. Marts 1826. K. og Opførsel god. [Jensen.
- 4) *Niels Nielsen*, Klovborg — Gaardmand *Niels Nielsen*.
f. 1. April 26. K. og O. god.
- 5) *Jens Peter Jensen*, Gribstrup Mrk. Indsidder *Jens Nielsen*
f. 20. Aug. 1825. K. og O. god. [Gram.
- 6) *Hans Hansen*, Gribstrup, Aftægtsmand *Hans Andersen*.
f. 16. Juni. K. og O. tg.
- 7) *Søren Sørensen*, Riishede, Indsidder *Søren Sørensen*.
f. 5. Marts 1823. K. og O. Mg.
- 8) *Niels Peter Knudsen*, Skade, Indsidder *Wæver Knud*
f. 22. Marts 1825. K. og O. god. [Laursen.
- 9) *Jeppe Jensen*, Gribstrup Mrk. Husmand *Jens Hansen*.
f. 12. Januar 1826. K. og O. god.

Confirmeret 1871 $\frac{1}{10}$

No. 11 *Jens Christian Hansen*, Skade, Søn af *Hans Peter*
f. i Skade $\frac{28}{7}$ 57, døbt $\frac{30}{7}$ 57, | *Lassen* og Hustru *Else*
i Kirken $\frac{19}{9}$ 57, c. $\frac{27}{9}$ 71. | *Christensen*, Skade.

Alle samtidig konfirmerede fra Klovborg:

- 7) *Stephan Rasmussen*, Velgaarde.
8) *Niels Rasmussen*, Riishedegaard.
9) *Joseph Josephsen*, Gribstrup.
10) *Jens Christian Jørgensen*, Gribstrup.
11) *Jens Christian Hansen*, Skade.
12) *Hans Laursen*, Klovborg.
13) *Anton Nielsen*, Tranholm.
14) *Christen Johansen*, Gribstrup.
16) *Carl Rasmussen*, Klovborg, og 7 Piger.

SLÆGTEN FRA SKADEGAARD I SINE YNGSTE LED

Hans Peter Lassen, Gaardmand i Skade,
f. 16. April 1826, d. 20. Nov. 1909 i Skade,
g. 25. Oktober 1850 med
Else Christensdatter,
f. i Arnborg Sogn 8. Okt. 1826, d. i Skade 11. Okt. 1896.

Deres Børn:

1. Ane Cathrine Hansen, f. 12. Sept. 1851 i Skade.
2. Lars Hansen, f. 10. April 1853 i Skade.
3. Marie Hansen, f. 8. Jan. 1855 i Skade.
4. Jens Christian Hansen Ulvbjerg, f. 28. Juli 1857 i Skade.
5. Karen Marie Hansen, f. 11. Marts 1863 i Skade.
6. Søren Peter Hansen, f. 16. Nov. 1865 i Skade.
7. Dorothea Kirstine Hansen, f. 27. Juli 1868 i Skade.

-
1. *Ane Cathrine Hansen*, f. 12. Sept. 1851 i Skade, d. 16. Dec. 1919 paa Hospital i Horsens, begravet 22. Dec. i Thyrsting.
11. Okt. 1872 gift med
Søren Sørensen Poulsen, f. i Hiortsvang, Linnerup Sogn, 11. Nov. 1835, d. 6. Marts, begravet 12. Marts 1921 i Thyrsting.
Købte Høytholm i Thyrsting 1870—71, som han ejede til sin Død.

Børn:

- I. Poul Sørensen Poulsen, f. i Thyrrsting 30. Juli 1873, d. 30. Dec. 1937 i Grædstrup. Overtog Høytholm efter sine Forældre, solgte den i Dec. 1934 til Elna Ulvbjerg, hans Kusine, og flyttede derefter til Grædstrup.

21. Okt. 1919 g. m.

- Fanny Gertsen, f. i Brædstrup 9. Marts 1890, d. i Grædstrup 23. Sept. 1938.

Børn:

- a) Oline Katrine Sørine Poulsen, f. 20. Jan. 1920 i Thyrrsting, g. m. Iver Holm, vist Funder.
b) Gudrun Margrethe Poulsen, f. 4. Maj 1921 i Thyrrsting, d. 27. Juni 1948 i Silkeborg.

- II. Berte Marie Poulsen, f. 30. Sept. 1875 i Thyrrsting, 14. Nov. 1905 g. m.

Christen Jørgen (Skeldal) Sørensen, f. 26. Okt. 1872, d. 27. Febr. 1948 i Vinten.

Børn:

- a) Karl Skeldal Sørensen, f. 8. Jan. 1907 i Vinten, gift.
b) Anna Skeldal Sørensen, f. 13. Aug. 1912, Sygeplejerske.

- III. Else Marie Poulsen, f. 14. Okt. 1877 i Thyrrsting, d. i Boest i 1940erne,

gift 3. Dec. 1903 med

Jens Nørregaard Jensen i Boest, f. 1863, d. i Dec. 1912 i Boest.

Børn:

- a) Dorthea Jensen, f. 29. Maj 1906, gift (vist Tønning ell. Træden).

- III. *Jensine Jørgine Poulsen*, f. 1. Maj 1883 i Thyrsting,
død i Flemming i 1950erne,
26. Nov. 1909 gift med
Anton Sørensen fra Træden, f. 1. Maj 1883, boende
først i Thyrsting, senere Hatting og
nu Flemming.

Børn:

- a) *Søren Aksel Sørensen*, f. 4. Nov. 1910 —
nu Horsens.
b) *Agnes Jenny Cicilie Sørensen*, f. 24. Juni 1918.

2. *Lars Hansen*, f. 10. April 1853 i Skade, d. Nov. 1944
i Harresø. Til 1912 Gaardejer i Skade,
senere Gadbjerg og Harresø.

14. Maj 1890 gift med

- Johanne Marie Kirstine (Vesterholm) Johansen*, f. 3. Nov.
1865 i Harresø, d. i Jan. 1935(36) i Harresø.

Børn:

- I. *Else Hansen*, f. 8. Febr. 1891, d. 2. Febr.
(begr. 8. Febr.) 1894.

- II. *Ane Kirstine Hansen*, f. 19. Nov. 1893,
gift 14. Maj ca. 1915—16 med

Anders Nielsen, f. 25. Febr. 1890erne.

Nu boende: Minneapolis, Minnesota,
Nordamerika.

Børn:

- a) *Ane Margrethe Nielsen*, f. i 1921.
b) *Laura Johanne Nielsen*, f. 24. Febr. 1924.

- III. *Hans Peter Elmer Hansen*, f. 15. Aug. 1896 i Skade,
Murer i Minneapolis, Minnesota, U. S. A.

16. Nov. 1927 g. m.

.... (Navn ukendt).

Børn:

- a) *Elmer Sol Hansen*, f. 1931 i U. S. A.
b) *Georg Hansen*, f. i Sommeren 1933 i U. S. A.

III. *Johanne Kirstine Hansen*, f. 26. Nov. 1897 i Skade,
17. Maj 1925 g. m.

Peter Mathiasen, f. 16. Dec. 1891, Elverdamsgaarden,
Tølløse St., Sjælland.

Børn:

- a) Jens Knud Mathiasen, f. 7. Juni 1927
i Elverdamsgaarden.
- b) Else Inga Mathiasen, f. 29. Marts 1935
i Elverdamsgaarden.

V. *Sorine Petrine Hansen*, f. 20. Juli 1901 i Skade,
22. Jan. 1925 g. m.

Karl Kristensen, f. 5. Maj 1899, boende Harresøholm,
Harresø.

Børn:

- a) Edith Kristensen, f. 12. April 1925 i Harresø,
gift 24. Nov. 1944 m.
....
- b) Jutte Kristensen, f. 5. Okt. 1926, gift.

VI. *Laura Kristine Hansen*, f. 25. Okt. 1903 i Skade,
11. Juli 1924 g. m. •

Peter Richard Hansen, f. 15. Juni 1899, boende i
Malling, Malling St. — nylig flyttet.

Børn:

- a) Ruth Leomi Hansen, f. 26. Nov. 1924.
- b) Rigmor Hansen, f. i Maj 1926.
- c) Ellen Margrete Hansen, f. i Maj 1927.
- d) Ester Hansen, f. i Aug. 1929.

VII. *Johannes Mathiesen Hansen*, f. 26. Okt. 1907(8) i
Skade, rejst til U. S. A.
og Kanada,

20. Juli ell. August 1930 g. m.

Klara

Adresse: 299 Balmoral St., Winnipeg, Kanada.

Børn:

- a) Georg Vase Hansen, f. i Nov. 1931 i Kanada.

VIII. Else Hansen, f. 27. Febr. 1910 i Skade, d. 22. Maj
(senest 1932) i Harresø.

3. Marie Hansen, f. 8. Jan. 1855 i Skade, d. i Klovborg
Jan. 1936,

g. m.

Niels Ebbe Nielsen*), f. 17. Nov. 1853, d. 21. Juni
1914 i Klovborg.

Børn:

I. Hertha Kirstine Nielsen, f. 30. Aug. 1890 i Amerika,
ugift, boende i Klovborg.

II. Niels Peter Nielsen, f. 16. April 1893 i Dalsgaard i
Klovborg, ugift, boende i Klov-
borg.

III. Karen Mary Nielsen**), f. 16. Sept. 1895 i Dalsgaard,
Klovborg,

gift i New York 1924 med

Peter Rudolf Jeppesen, f. 9. Dec. 1894 i Klovborg,
Søn af Laust og Else Jeppe-
sen, Klovborg.

Børn:

a) Niels Ebbe Jeppesen, f. 9. Jan. 1926 i U.S.A.

b) Elsie Marion Jeppesen, f. 23. Sept. 1928 i
U.S.A.

*) Niels Ebbe Nielsen er født i Boest i Jens Nørregaards Gaard, opdraget i en Nabogaard, som Faderen fik med sin anden Kone. Faderen hed Niels Jensen. Niels Ebbe Nielsen rejste til Amerika efter først at have været Bagervend i Mattrup Mølle. Senere rejste Marie Hansen ogsaa til Amerika, og de blev gift i Amerika (Kanada), og der blev den ældste Datter, Kirstine, født. De kom hjem i Efteraaret 1892 og købte i Foraaret derefter Dalsgaard i Klovborg, som de sidst i 90erne solgte til Søren Jensen Engholm og selv købte en Ejendom i Klovborg, senere kaldt »Ebbesholm«.

**) Mary og Peter Jeppesen blev gift i U. S. A. i 1924, kom nogle Aar efter tilbage, købte ikke længe efter en Ejendom paa Holmstrup Mark, Brabrand St., senere en Gaard i Lading pr. Mundelstrup, hvor de stadig er (i 1954).

4. *Jens Christian Hansen Ulvbjerg*, f. i Skade 28. Juli 1857, d. 16. Nov. 1928 i Horsens. Ejede fra 1883—1912 Ulvbjerg i Skade.

27. Nov. 1891 gift i Hatting Kirke med *Christine Frandsen*, Bygholms Teglværk, f. 4. Dec. 1867 i Gaverslund v. Fredericia, d. 13. Jan. 1933 i Horsens.

I Marts 1912 solgte de »Ulvbjerg« i Skade i Klovborg Sogn og købte Voldgade 6 i Horsens, senere ogsaa Odinsgade 6, hvor Christine Ulvbjerg som Enke selv lod bygge, og her døde hun, mens Chr. Ulvbjerg døde i Voldgade 6.

Børn:

- I. *Elna Mathilde Hansen Ulvbjerg*, f. i Skade 19. Aug. 1892, ugift, cand. theol. 1925, i flere Aar Lærerinde.

Ejer af Høytholm i Thyrsting 1934—37.

» » Ny Tanggaard i Gjern 1939—40.

Nu Ejer af Teglgaard i Klovborg siden Aug. 1942.

18. Febr. 1937 forlovet med

Gaardejer Jens Peder Nielsen, Nørholm i Thyrsting, f. 21. April 1889 i Lundgaard i Thyrsting, d. 16. April 1937 paa Nørholm i Thyrsting.

- II. *Frands Peter Valdemar Hansen Ulvbjerg*, f. 5. April 1894 i Skade.

Siden 1920 Gaardejer i Hatting,

» 1948 Gaardejer i Skjold,

» 1953 »Højvang«, Hornsyld.

» Sept. 1955 boende Raarup.

1. Maj 1920 (1. Gang) gift med

Sigrid Søgaard Mortensen, f. i Torp Søgaard v. Østbirk (af den bekendte Kollerup-Slæggt) 29. Jan. 1896, d. 5. Jan. 1939 i Hatting.

Børn:

- a) *Svend Søgaard Ulvbjerg*, f. 12. April 1924.
 b) *Bent Søgaard Ulvbjerg*, f. 10. April 1929.

Aug. 1945 (2. Gang) gift med
 Gudrun Jensen, Gjedved, f. 15. Dec. 1913.

<p>a) <i>Svend Søgaard Ulvbjerg</i>,
 f. 12. April 1924 i Hatting,
 20. Sept. 1952 gift med
 Esther Overgaard
 fra Illerup v. Skanderborg,
 f. 8. Marts i Illerup, Faderen Landmand.
 Boende først »Højvang«, Taaning, siden 1953 Skjold pr. Horsens.</p> | <p>b) <i>Bent Søgaard Ulvbjerg</i>,
 f. 10. April 1929 i Hatting,
 Kommiss i
 Hejnsvig Brugsforening.</p> |
|---|---|

Af Hatting Kirkebog.

Ungkarl Jens Christian Hansen, Ulvbjerg, Skade, Klovborg,
 Pige Kirstine Frandsen, 24 Aar. [34 Aar.]

Forlovere:

Teglbrænder Frands Frandsen, Bygholm,
 og Købmand Linus Nielsen, Klovborg.

Daabsattester fra Klovborg Kirkebog.

f. 1892, 19. Aug.

Elna Mathilde Hansen Ulvbjerg.

Fødested: »Ulvbjerg«, Skade, Klovborg Sogn, Vrads Herred.

Forældre:

Jens Christian Hansen Ulvbjerg og Hustru
 Kirstine Frandsen, »Ulvbjerg«, Skade, 24 Aar.

Faddere:

Søren Poulsens Hustru Katrine Hansen, Thyrsting,
 Tjenestepige Dorthea Hansen, Petersminde,
 Kjøbmand Linus Nielsen, Klovborg,

Ungkarl Kresten Jensen, Skade,
samt Barnets Fader.

1894, 5. April

Frands Peter Valdemar Hansen Ulvbjerg,
»Ulvbjerg«, Skade, Klovborg Sogn, Vrads Herred.

Forældre:

Jens Christian Hansen Ulvbjerg og Hustru
Kristine Frandsen, »Ulvbjerg«, Skade, 26 Aar.

Faddere:

Kjøbmand Linus Nielsens Hustru Karen Marie Han-
sen, Klovborg,
Boelsmand Søren Jensens Hustru Mette Kirstine Pe-
tersen, Klovborg,
Gaardmand Lars Hansen, Skade,
Ungkarl Søren Peter Hansen, Klovborg,
Gaardmand Niels Ebbe Nielsen, Dalsgaard.

5. *Karen Marie Hansen*, f. i Skade 11. Marts 1863, d. 26.

Maj 1925 i Horsens,

23. Juli 1886(87) gift med

Peter Linus Ludvig Nielsen^{*)}, f. i Grædstrup 23. Nov.

1866, d. i Nr. Snede 23.

Aug. 1904.

Var først Købmand i Klovborg, senere Købmand og Manufak-
turhandler i Nørre Snede til sin Død (af Sukkersyge).

*) Peter Linus Ludvig Nielsen, der som foran nævnt blev gift med Karen Marie Hansen fra Skadegaard og blev Købmand i Klovborg, var fra Grædstrup, og mange af hans Slægt blev bekendte og driftige Haandværkere paa Egnen.

Hans Fader, Niels Peter Mortensen fra Grædstrup, ejede dér to Gaarde og sad en Periode som Skriver paa Brædstrup Herredskontor, hvad der vidner om høj Begavelse efter den Tids Forhold. Senere begyndte han saa med Handelen i Klovborg, hvor Sønnen Linus fulgte ham. Der var mange Søkende i Linus Nielsens Hjem, vist et helt Dusin. Adskillige af Niels Peter Mortensens Børnebørn træffes endnu paa Egnen, saaledes f. Eks. Chr. Frandsens Hustru Maren i Aastruplund, tidligere »Højgaard« i Thyrsting, og Klovborg-Thyrsting Kommunes mangeaarige Sogneraadsformand, Muremester og Sognefoged Axel Nielsen, Klovborg.

Børn:

- I. Alfred Emil Nielsen, f. 2. Dec. 1889 i Klovborg,
 cand. polyt., har gennem mange
 Aar været Driftsingeniør for Alfes
 Margarinefabrikker og er det sta-
 dig (1954), boende Vejen.

2. Sept. 1915 gift med
 Jensine (Sisse) Hansen, f. 23. Juni 1890.

- II. Niels Harald Nielsen, f. i Klovborg 23. Marts 1893,
 Overbetjent, Horsens Statsfængsel,
 31. Maj 1913 gift med
 Valborg Kristiansen, f. 3. Maj 1891.

Børn:

- a) Elly Ruth Dyhrberg Nielsen, f. 26. Nov. 1914,
 g. m.

Helge Sørensen, Horsens, nu boende Horsens.

- III. Elsebeth Antonie Nielsen, f. i Klovborg 18. April 1895,
 1. Juli 1919 i Klosterkirken i Horsens
 gift med

Peter Laurits Olsen, Proprietær, Raabehøjgaard, Alles-
 have St., Sjælland, født paa Skov-
 gaard i Jyderup 2. Maj 1889.

Børn:

- a) *Peter Johannes Olsen*, f. 21. Juni 1921 paa Raa-
 behøjgaard. Student 1939, en Vinter paa Ol-
 lerup, Landbrugsskole i flere Aar, Landbrugs-
 kandidat, nu Landbrugsingeniør i Indien, bor i
 Bombay. Paa Kornetskole og indkaldt som
 Kornet ved Hæren efter Kapitulationen.

Gift med

Elka Sibbesen, f. 9. Dec. 1928 paa Overskov
 paa Broager, Datter af Proprietær Sibbesen.

Børn:

- 1) Elsebeth Irene Olsen,
 f. 11. Maj 1953.

2) En nyfødt Pige.

- b) *Else Kathrine Olsen*, f. Raabehøjgaard 28. Juli 1925, Sygeplejerske.
- c) *Inger Marie Olsen*, f. Raabehøjgaard 14. Juni 1933, Student, studerer til Lærerinde paa Zahles Seminarium i København.

Fra Klovborg Kirkebog.

Fødte. 1889, 2. Dec.

Alfred Emil Nielsen.

Forældre: Kjøbmand Linus Nielsen, Klovborg,
og Hustru Karen Marie Hansen.

Faddere: Pigen Dorthea Hansen, Skade, og Johanne
Johansen, Harritsø, Ungkarl Lars Hansen og
Kristen Hansen, begge af Skade, og Ungkarl
Skomager Kristen Jensen, Klovborg.

1893, 23. Marts

Niels Harald Nielsen.

Forældre: Kjøbmand Linus Nielsen og
Hustru Karen Marie Hansen, Klovborg.

Faddere: Boelsmand Hans Peter Lassens Hustru Else
Kristensen og Husmand Lars Jensens Hustru
Zidse Cathrine Jensen, begge af Klovborg,
Gaardmændene Søren Poulsen, Thyrsting, og
Niels Ebbe Nielsen, Dalsgaard, Husmand
Kristen Hansen, Skade.

1895, 18. April

Elsebeth Antonie Nielsen.

Forældre: Kjøbmand Linus Nielsen og Hustru
Karen Marie Hansen, Klovborg.

Faddere: Moderen, Sypige Katrine Karlsen, Klovborg,
Gaardmændene Lars Hansen, Skade, Søren

Poulsen, Thyrsting. og Niels Ebbe Nielsen,
Dalsgaard.

6. *Søren Peter Hansen*, f. i Skade 16. Nov. 1866, d. 16.
Febr. 1901. Boede i den lille Ejen-
dom ved Kirken i Klovborg.

Gift med

Marie

Ingen Børn, Enken gift 2. og 3. Gang, senere
atter Enke. Sidst kendte Opholdssted Silkeborg,
nu muligvis død.

7. *Dortee Kirstine Hansen*, f. 27. Juli 1868 i Skade, d. 1927
i Amerika i Minneapolis i Minne-
sota.

Rejste i Foraaret 1893 til Amerika,
hvor hun blev gift med

Kristian Rasmussen, der samtidig rejste til Amerika og var
fra Klovborg, Broder til Per Rasmus-
sen (Per Haag) i Nørskov. Han døde
før hende i Amerika.

Plejesøn:

Søren Peter Steffensen (Kristians Søster Anes Søn, som Mo-
deren døde fra). Gift efter 1919. Fik
Plejeforældrenes store Farm i Hut-
chinson i Minnesota, mens disse rej-
ste ind til Minneapolis, hvor de boede,
indtil de døde, først Kristian Ras-
mussen og som ovenfor anført Dortee
Rasmussen.

Dortee Kirstine Rasmussens (f. Hansen) Testamente i Ame-
rika, tilsendt et Familiemedlem herhjemme gennem Udenrigs-
ministeriet, lyder saaledes paa amerikansk (engelsk); det er op-
rettet 6. Aug. 1927, og hun er vist død samme Efteraar:

In the name of god, Amen.

I, Dorthea Rasmussen af Hutchinson in the County of Mc Leod and State of Minnesota being af sound mind and memory, and considering the uncertainty of this frail and transitory life, do therefore make, ordain, publish and declare this to be my last Will and Testament.

First, I order and direct that my Executor hereinafter named, pay all just debts and funeral expenses as soon after my decease as conveniently may be.

Second, after the payment of such funeral expenses and debts, I give, devise and bequeath:

Unto S. P. Steffensen, my homestead in the City of Hutchinson, Minn., in fee simple forever.

Unto Martin Jensen c/o Seier Jensen, Hutchinson, Minn., all of my Household Goods and Furviture and the sum af Three thousand and no/100 (\$ 3,000,00) Dollars.

Unto Svend Rasmussen, the sum of Three thousand and no/100 (\$ 3,000,00) Dollars.

Unto my niece, Mary Jeppesen of Chicago, Ill., the sum of On thousand and no/100 (\$ 1,000,00) Dollars.

Unto my nephew, Elmer Hansen of Minneapolis, Minn., the sum of One thousand and no/100 (\$ 1,000,00) Dollars.

Unto my niece, Anne Nielsen of Minneapolis, Minn., the sum of One thousand and no/100 (\$ 1,000,00) Dollars.

Unto Emma Petersen (Mrs. Birk Petersen), the sum of Three thousand and no/100 (\$ 3,000,00) Dollars.

Unto the Danish Evangelical Lutheran Congregation of Hutchinson, Minn., the sum of Five hundred and no/100 (\$ 500,00) Dollars, and the receipt of the treasurer of said organization shall be sufficient to release my executor as such.

Unto Peder Hansen, my Chevrolet Automobile, to take care of Dorthea Jørgensen and Iver Hansen.

Unto the Heathen Mission and the Home Mission of the United Danish Ev. Luth. Church, each the sum of \$ 250,00, and the receipt of the treasurer of said organization shall be sufficient to release my executor as such.

Unto S. P. Steffensen, all the balance, residue and remainder of my estate.

I du hereby authorize and direct that my executor be instructed to have two proper markers or foot stones plaged on the cemetary lot for myself and my deceased husband. Lastly, I make, constitute and apoint Citizens Bank, Hutchinson, Minn., to be Exeutor of this my Last Will and Testament, hereby revoking all former wills by me made.

In Testimony Whereof, I have hereunto subscribed my name and affixed my seal the sixth day of August in the Year of our Lord one thousand nine hundred and twenty-seven.

Dorthea Rasmussen (Seal).

This Instrument was, on the day of the date thereof, signed, published and declared by the said Testator, Dorthea Rasmussen to be her Last Will and Testament in our presence, who, at her request, have subscribed our names thereto as witnesses, in her presence and in the presence of each other.

H. R. Kurth — residing at Hutchinson, Minn.

J. J. Drakos — residing at Hutchinson, Minn.

Hermed er Ejerne og Slægten i sine yngre Led ført op til omkring 1900 gennem Mandtalslister og Kirkebøger.

Derpaa fortsættes nu med Citater fra Kirkebøgerne, saa langt tilbage disse gaar, angaaende ældre Ejere af Skadegaard samt angaaende det øvrige Skade og Klovborg Sogn, særlig hvor det berører Slægten i Skadegaard og Flaaris eller synes at kunne have Betydning derfor, samt endelig fra Nabosognes Kirkebøger, hvor Sidegrene i Slægten henhører og kommer fra, saaledes fra Føvling, Thyrsting, Nørre Snede, Arnborg, Hatting og Underup Sogne samt Aale Sogn.

Angaaende de kirkelige Handlinger skal bemærkes, at 1798 ophævedes Trolovelsen som ægteskabsstiftende. Før den Tid var Trolovelsen ægteskabsstiftende og paabudt, saa endog for et Barn før Copuleringen (Vielsen) skulde ikke staa til Skrifte.

Og som allerede tidligere berørt: Fra og med Aaret 1863 ser det ud til, at Børnene faar Faderens Efternavn til Efternavn, men indtil da (og med 1862) blev Faderens Fornavn — med »—søn« og »—datter« tilføjet — Barnets Efternavn.

Med Hensyn til Børn i samme Familie, født før og efter dette Tidspunkt, har man vist staaet frit overfor, om man vilde skifte om eller lade de yngre Børn fortsætte med at faa Faderens Fornavn for at faa ens Efternavn med de ældre. Dette var vist det almindeligste. Men det hænder, man skifter om, og derfor kan man blandt ældre, nulevende Helsøskende finde dem med to forskellige Efternavne. I Slægten fra Skadegaard, Hans Peter Lassens Børn, fortsætter man med Fornavnet; de hedder nemlig alle Hansen, ikke Lassen.

Fra Klovborg Kirkebog angaaende Schade:

Forlovede 1744, 21. Jan.

Niels Jepsen af Feuling Sogn og Bye med
Elisabeth Michelsdatter fra Schade

viet 31. Jan.

død 1743, 26. Aug.

Michel Terchildsen her i Byen (Skade),
61 Aar gl., jordet den 29. ejusdem.

Fødte

1745, 19. Dec. fød Niels Jepsen og Hustru Elisabeth Michelsdatter i Schade, døbt hjemme navnlig *Marie Kirstine*.
Hellig 3 Kongers Dag confirmeres Daaben.

Da var Fadderne:

Jeppe Nielsen af Feuling Sogn og Bye,

Jacob Jepsen *ibid.*,

Corfits Michelsen her i Byen,

Degnekonen Anne Marie Frandsdatter i Klovborg og

Karen Jeppesdatter fra Feuling.

1. Sønd. efter introduceres Moderen.

1747, 14. Jan. fød blev Niels Jepsen og Hustru Elisabeth Michelsdatter i Schade, døbt 15. dito hjemme navnlig

Michel

i Overværelse af Nabokonen Anne Marie Pedersdatter og Tjenestefolkene.

3. Sønd. efter Hell. 3 Konger confirmeres Daaben, da Fadderne var:

Corfits Michelsen og Niels Andersen Skrædder, begge i Schade, Jacob N. N. i Feuling Sogn og Bye, Anne Marie Pedersdatter og Degnekonen Anne Marie Frandsdatter.

1748, 26. May fød blev Niels Jeppesen og Hustru her i Byen, samme Dag døbt hjemme for Svagheds Skyld i Jordemoderens og mine Domestikkers Overværelse

navnlig *Niels*.

3. Paaskedag confirmeredes Daaben, da Fadderne: Corfits Michelsen og Niels Skrædder her i Byen, Anders Jeppesen, tjenende Faderen Jep Nielsen i Feuling Sogn og Bye, Kirsten Jeppesdatter *ibid.* og Degnekonen Anne Marie Frandsdatter i Kloborg.

samme Dag introduceres Moderen.

1751, 23. Juny fød blev Niels Jepsen og Hustru, dito Dag døbt i yderste Nød af Jordemoderen Marie Geertsdatter af Tørsting,

navnlig *Jeppé*.

5. Sønd. Trin. conf. Daaben for ham, da Fadderne:

Jens Nielsen i Riishede, Corfits Michelsen her i Byen, og min Søn Marcus Ulsøe, Maren Thygesdatter, min Tjenestepige. 6. Trin. Søndag introduceres Moderen.

1755, 26. October fød blev Niels Jepsen og Hustru her i Byen, dito 27. døbt hjemme

navnlig Kirstine Marie.

23. Trin. Sønd. conf. Daaben,
da Fadderne:

Corfits Michelsen, Marcus Ulsøe og Niels Andersen
Skrædder, Marie Nielsdatter, alle her i Skade, og Else
Abrahamsdatter, Jens Nielsens Hustru i Riishede.

Trolovede

1728, den 4. Onsdag efter Paaske Niels Frandsen af Dauding
med Maren Michelsdatter, som var kommende anden-
steds fra og fremviste Pas og Skudsmaal.

1731, 17. Nov. Jørgen Erichsen af Velgaarde med Kirsten
Andersdatter af Klaaborg.
Forlovere: Michel Therchelsen,
Christen Sørensen^{*)}, begge her i Schade,
Jens Jensen og Ebbe Nielsen af Klaaborg.

^{*)} NB. Den halte Mand fra Lægdsrullen fra 1713.

1738, 14. Jan. Søren Pedersen af Kloborg med Kirsten Jep-
pesdatter^{*)} her i Præstegaarden tjenende.

^{*)} NB. Sikkert Søster til Niels Jepsen.

1738, 2. Sønd. efter Paaske: Ebbe Nielsen, tjenende Christen
Sørensen her i Schade, med Kirsten Laursdatter af Klaa-
borg Sogn og Bye.

1733, 27. Febr. Student mons. Hans Serridslev fra Horsens
med Anne Margrethe Michelsdatter af Schade.

(Jfr. senere Behandling af Slægten til Stids Molle.)

Af Føvling Kirkebog,

der gaar noget længere tilbage end Kloborg, skal følgende
angives for kortelig at give Niels Jepsens nærmeste Families

Data i Feuling, den Niels Jepsen, som blev gift ind i Skadegaard med Elisabeth Michelsdatter der.

1711, 6. Sønd. efter Paaske. Copuleret Jep Nielsen og Maren Andersdatter af Feuling.

1714, Hellig 3 Kongers Dag: Jep Nielsens Datter til Daaben, navnlig *Kiersten*, frembaaren af Maren Nielsdatter, Gantrup. Fadderne Niels Bierre og Hustru, Jacob Sørensen og Hustru og Søren Knudsen, Føvling.

1716 Dom. 6. post Trin. døbt Jep Nielsens Søn af Føvling navnlig *Niels*, frembaaren af Anders Andersens Hustru i Føvling. Fadderne Anders Andersen, Niels Bierre og Hustru, Rasmus Nielsen og Hustru i Føvling.

1719 10. Søn. post Trin. døbt Jep Nielsens Søn af Føvling navnlig *Anders*, frembaaren af Anders Andersens Hustru i Føvling. Fadderne: Anders Andersen, Niels Bierre og Hustru, Niels Madsen og Jørgen Kiær af Føvling.

1727 Dom. 1. (el. 7.) Sønd. p. Trin. Døbt Jep Nielsens Datter af Føvling, navnlig *Mette*, frembaaren af Niels Madsens Hustru i Føvling. Fadderne: Jacob Sørensen, Johan Henrichsen(?) og Niels Sørensen, Niels Pedersen og Farbror Peders Hustru i Føvling.

1746, 25. Nov. Løverdagen copuleret Christen Jepsen og Kirsten Pedersdatter af Ring.
Dom. 10. p. Trin. trolovet Christen Jepsen af Torsting og Kirsten Pedersdatter af Ring.

Fra Klovborg Kirkebog
angaaende det øvrige Skade og Klovborg.

1744, 5. Maj fød bemeldte Corfits Michelsen og Hustru her i Schade, døbt hjemme navnlig *Kirstine Marie*.
confirmeret i Daaben 2. Trin. Sønd.

Fadderne: Mons. Student Anders Saabye,
Jens Jensen i Vaabensholm,
Clemen Terchildsen i Haugbjerg,
Cicilie Schandorph, Christian Schandorph,
baaret af Elisabeth Michelsdatter her i Schade.
Samme Dag introduceres Moderen.

1744

d. 28. Juli samme Aar er Barnet *Kirstine Marie* jordnet.

1746, 8. (9.) Febr. fød Corfits Michelsen og Hustru i Schade,
døbt hjemme paa Grund af Svaghed

navnlig *Kirstine Marie*,
hvortil baade Jordemoderen Marie Geertsdatter af Tør-
sting og Søren Jensen ibd. var Medvider.
Sexagesima confirmeret Daaben, da Fadderne var:
Jens Jensen af Vaabensholm i Feuling Sogn, Clemen
Terchildsen i Haugbjerg i Aale Sogn, Niels Andersen
Skrædder her i Byen o.s.v.

1748, 29. Xde (d. v. s. Dec.) døde *Kirstine Marie*, Corfits Mi-
chelsens Datter i Schade, næsten 2 Aar gl. (som supra
1746 er født) og begravet Nytaarsdag sammesteds.

1748, 15. April fød Corfits Michelsen og Hustru, døbt hjemme
for Svagheds Skyld, i Daaben baaret af Anne Marie
Geertsdatter,

navnlig *Michel*.

Fadderne: Clemen Terchildsen fra Haugbjerg i Aale, Niels
Andersen Skrædder i Schade, Niels Jepsen ibidem., Her-

redsfoged Vilsteds Hustru Karen Christensdatter i Sønderdal og Anne Marie Frandsdatter, Degnens Hustru i Kloborg.

1751, 2. Decbr. fød blev Corfits Michelsen og Hustru her i Schade dito Dag døbt hjemme i Dødsnød

navnlig *Karen*.

Dom. 3. Adv. confirmeret i Daaben, da Fadderne:

Jens Jensen af Vaabensholm i Feuling Sogn,

Clemen Therchilsen i Haugbjerg i Aale Sogn,

Niels Andersen, Skrædder her i Byen,

Elisabeth Michelsdatter, Niels Jepsens Hustru her i Byen,

og Degnekonen Anne Marie Frandsdatter.

samme Dag introduceres Moderen.

1777, 31. Martii begravet Niels Andersen Skrædder af Schade, gl. 64 Aar 4 Maaneder.

1748, 23. Søn. Trin. blev Johan Hansen tjenende Corfits Michelsen i Schade, publice absolveret for Horemaal med Kirsten Christensdatter ibidem, hvis publique Absolution findes anmeldt i Grædstrup Sogns Kirkebog samme Dag (Aar).

1749, 17. Febr. fød blev Christen Sørensen i Flaaritz og Hustru i Nørschou 1 Datter, i Fasten døbt

navnlig *Karen*.

Fadderne o. s. v.

1766, 8. Jan. trolovet Ungkarl Peder Laursen, tjenende for Peder Tomsen i Thyrsting, og Pigen Johanne Sorensdatter, tjenende i Schade Præstegaard.

20. Februar bemeldte Par copuleret.

1769, 4. Aug. trolovet Ungkarl Laurits Jensen og Anders Flaaritzes Stifdatter af Flaaritz, navnlig Ingeborg Andersdatter.

Forlovere: Jens Jensen og Søren Jensen, begge af Kloborg. cop. 7. October.

1759, 8. April. Trolovet Niels Ebbesen fra Schade og Enken Helene Dorthea Hansdatter af Nørschou.

1. Juli copuleret.

1772, 7. Maj døde Aftægtskone her i Schade Præstegaard, navnlig Anna Clare Madsdatter Spendrup, som blev begravet d. 13. ejusdem, gammel 28 Aar 11 Maaneder 3 Uger 4 Dage.

1773, 27. Juli trolovet Niels Hansen, tjenende i Præstegaarden, og Holger Bremers Stifdatter i Dalsgaard, navnlig Anne Therchelsdatter.

Forlover: Søren Jensen, Flaaritz, og Laurits Jensen i Kloborg. Copuleret 12. Sept.

1777, 2. Mai trolovet Ungkarl, som er Forpagter med Hr. Sørensen i Hiortsvang, navnlig Christen Sørensen og Pigen af Flaaritz, navnlig Zidsel Sørensdatter.

Forl. Rasmus Sørensen og Niels Tranholm i Kloborg. 9. August copuleret.

1745, 22. Dec. Christen Andersen, tjenende Corfits Michelsen i Schade, og Maren Andersdatter, det lokkede Kvindfolk i Gribstrup.

Forlovere Jens Rasmussen i Tranholm og Anders Sørensen i Flaaritz.

- 1752, 2. Aug. fød blev Anders Rasmussen og Hustru i Flaaritz, døbt samme Dag for Svagheds Skyld,
 _____ navnlig *Else Karen*.
- 1756, Sept. 13. Jens Nielsen og Hustru Else Abrahamsdatter i Riishede første Gang.
 Fadderne da: Søren Abrahamsen, Maren Abrahamsen i Timring og Marie Nielsdatter i Schade.

- 1749, 8. April Søren Jensen Bodholt, tjenende Degnen Christen Vilsted, med Maren Andersdatter.
 Forloverne
 Viet 23. November.

- 1736, Søndagen Sexagesima, Søren Nielsen, tjenende Degnen Christen Vilsted, med Anna Nielsdatter i Kloborg.

- 1736, 10. Trin. Søndag Christen Sørensen af Flaaritz med Johanne Erichsdatter i Nørschou.

- 1746, 16. Dec. Peder Rudolfsen, tjenende Degnen Christen Wilsted i Kloborg, med Jomfru Maren Pedersdatter.

- 1735, Hellig 3 Kongers Dag, Peder Hansen, tjenende her i Schade, med Kirsten Thomasdatter i Løvet.

- 1734, 8. April Christen Wistesen, Maalund, med Else Christensdatter, Maalund.

- 1747, 21. Febr. fød blev Christen Wistesen og Hustru i Maalund, døbt navnlig *Wiste*.

døde

1747, 20. May Sørensen Almisselem i Schade Præstegaard.

1753, 8. Juny Hieronymus Saabye og begravet i Cloborg Kirke
15. dito.

1757, 3. Febr. Anders Rasmussen i Flaaritz, 43 Aar.

1763, 13. Marts blev gamle Christen Almisselem i Schade
Præstegaard begravet.

1764, 12. Juli begravet Enke Elisabeth Nielsdatter*) hos Corfits Michelsen i Schade i hendes Alders 89. Aar 6 Maaneder.

*) NB. Muligt Corfits Michelsens og Elisabeth Micheldatters Moder, Enke efter Michel Therkildsen i Schade.

1764 (el. 63), Aug. 14. begravet Laurits Nielsen, som tjente Corfits Michelsen i Schade, i hans Alders 60. Aar.

1749, 25. Juni viet blev Hr. Anders Saabye, min adjunctus i Embedet, med min Datter Anne Catrine Ulsøe, copuleret her i Kirken af Provst Hans Cramer i Aale efter Kongebrev af 21. Marts 1749.

1747, 10. Aug. Jens Pedersen, Nimdrup, og min Tjenestepige Else Pedersdatter.

Forlovere: Corfits Michelsen i Schade og
Niels Jensen af Tørsting.

Gift 17. November.

død 1725, 9. Maj Søren Pedersen, Gaardmand i Schade
(ingen Alder angivet).

1729, 7. Jan. fød for Christen Sørensen og Hustru Kirsten af Schade et Barn.

8. Jan. døbt samme for Svagheds Skyld,
navnlig Karen.*)

2. Sønd. efter confirmeredes Daaben. Fadderne:

*) NB. Senere gift med Herredsfoged Wilsted, der faar Faderens Gaard i Schade.

1730, Marts 9. fød blev Anders Andersen og Hustru Maren Andersdatter af Flaaritz et Barn.

15. døbt, navnlig *Niels*.

Fadderne: Peder Laursen, Gaardmand i Gribstrup, Johanne Christensdatter, Christen Christensen, Gaardmand, dito (Gribstrup), Anders Andersens Hustru, Jens Jensen, Gmd., ibidem i Kloborg, Maren Jensdatter, Niels Laursens Gaardmandens Hustru, ibidem (Gribstrup).

1763(?), 5. April. Trolovede Holger Bremer af Schade og Enke Anne Christensdatter*) fra Dalsgaard.

Forlovere: Søren Jensen af Kloborg.

Copulerede 3. Juli.

*) NB. Tidligere gift med en Terkel. En Datter hedder nemlig Anne Terkelsdatter.

1765, 21. April begravet Enkens Anna Sørensdatters Søn Peder Nielsen; han var inderst (d. e. Indsidder) hos Las Pedersen i Schade.

1773, 7. Mai døde Præstekonen her i Schade Præstegaard, navnlig Anna Clara Madsdatter Spendrup, begravet 13. Mai. 28 Aar 11 Maaneder 3 Uger og 4 Dage.

1777, 31. Marts begravet Niels Andersen Skrædder af Schade, gl. 64 Aar 4 Maaneder.

1778, 14. May begravet Corfits Michelsens Kone af Schade, navnlig Anna Marie Pedersdatter, gl. 63 Aar.

1781, 16. Marts troloves Ungkarl Michel Corfitsen af Schade med Pige Ane Kirstine Hansdatter, ligeledes af Schade. Forlovere: Rasmus Ladegaard af Kloborg, Holger Bremer af Dalsgaard. Copulerede 26. April.

1781, 1. Juli begravet Michel Corfitsens Søn Corfits, som blev født og døbt 27. Juni.

1787, i Febr. begravet Corfits Michelsen af Schade i sit Alders 76. Aar.

1803, 27. April døde Gaardmand Michel Corfitsen af Schade, gl. 55 Aar, og blev begravet d. 6. Maj.

1780, 20. Okt. begravet gl. Jens Andersen i Flaarits i sit Alders 81. Aar.

1779, 16. Nov. forlovede Peder Frandsen, Schade Præstegaard, med Pigen Anne Marie Erichsdatter af Velgaarde. Copulerede d. 4. Febr. 1780.

1754, 4. Jan. Trolovede Niels Hansen af Burgaarde med Anna Margrethe Christensdatter her i Scade. Forlovere: Christen Rasmussen, Burgaarde, og Corfits Michelsen her i Schade.

1803, 30. December om Aftenen Kl. 1 $\frac{1}{2}$ døde min Søn Børge Eylertz Schytte, 7 Aar og 10 Maaneder gl. og blev begravet d. 4. Jan. 1804.

1812, 10. Martii, døde Sognepræsten for Klovborg, Thyrsting og Grædstrup Menigheder, Provst Carl Schütte i sit Alders 60. Aar, blev begravet 19. Marts.

Videre:

Kirkebogsdata fra det øvrige Klovborg og Thyrsting Sogne,

og som kunde tænkes at have Interesse for eller Forbindelse med Slægten fra Skadegaard og Florrits.

død 1726, 3. Maj:

Jens Laursen, Gaardmand i Gribstrup.

død 1726 (ulæselig Dato):

Søren Jensen, Gaardmand i Tranholm.

Trolovede 25. Oktober 1726:

Anders Sørensen af Flaaritz

med Maren Andersdatter i Klovborg.

død 1729, 14. Oct. Rasmus Pedersen, Flaarits, Indsieder hos Anders Christensen (?) i Gribstrup, 74 Aar gl.

1730, 18. Juli død Søren Laursen i Flaarits.

1737, 14. Nov. født Jens Nielsen og Hustru Maren Laursdatter i Klovborg en Søn, døbt *Lars*.

Faddere: Anders Sørensen i Flaaritz,

Christian Nielsen i Tirsvad,

Søren Nielsen i Gribstrup,

Anna Laursdatter i Dalsgaard,

Degnekonen Anne Marie i Klovborg.

1743, 4. July fød for Christen Sørensen Flaaritz og Hustru i Nørschou, døbt *Johanne*.

Blandt Fadderne: Anders Sørensen, Flaaritz, og Herredsfoged Hans Vilsted.

1745 fød blev Christen Sørensen Flaaritz og Hustru i Nørschou, navnlig Søren.

Blandt Fadderne: Herredsfogdens Kone Karen Vilsted af Sønderdal.

1754, 16. Jan. fød Anders Rasmussen og Hustru i Flaaritz et dødt Barn.

1755, 28. Marts fød Søren Jensen Bodholt og Hustru i Gribstrup et Barn, døbt samme Dag — *Jens*.

3. Paaskedag confirmeret.

1757, 20. Marts fød et Barn for Søren Jensen Bodholt og Hustru i Gribstrup.

1768, 22. Nov. dør Aftægtsmand Anders Thomassen i Gribstrup, gl. 83 Aar 2 Maaneder, begravet 27. Nov.

1773, 26. Febr. begravet Søren Jensens Kone af Tranholm, 30 Aar, og hendes Barn Jens, $1\frac{3}{4}$ Aar.

1775, 9. April døde Laurs Pedersen i Gribstrup og blev begravet 13. ejusdem. 39 Aar 12 Dage.

1776, 5. Febr. begravet Laurs Jensens Barn af Kloborg, navnlig Anders af $5\frac{1}{2}$ Aar.

- 1777, 19. Dec. begravet Gaardmand Laurs Jensens Hustru af Kloborg, navnlig Ingeborg Helene Andersdatter.
33 Aar 6 Uger.
-
- 1778, 28. April begravet Aftægtsmanden hos Laus Jensen i Kloborg.
-
- 1778, 15. Dec. død Holger Bremers Kone i Dalsgaard i sit Alders 67. Aar.
-
- 1779, 17. Maj begravet Søren Jensens Kone af Tirsvad, Cathrine Pedersdatter, død i Barnsnød efter at have født et dødfødt Drengbarn i Alders 29. Aar.
-
- 1780, 6. Juni trolovede Rasmus Pedersen Ladegaard af Riishede med Pigen Maren Madsdatter af Tranholm.
Forlovere: Rasmus Nielsen og Søren Jensen,
begge af Tranholm.
-
- 1780, 20. Okt. begravet gl. Jens Andersen i Flaarits i sit Alders 81. Aar.
-
- 1781, 6. Marts begravet Søren Jensen af Tirsvad hans lille Datter navnlig Ane Cathrine i hendes Alders 1. Aar.
-
- 1783, 20. Sept. begravet en nyfødt Datter,
navnlig Karen,
for Jens Tranholm af Nørschov, født i dette Aar —
her Forældre anført: Jens Tranholm og
Marie Eskesdatter.
-
- 1784, 4. Januar begravet den gl. Else Maalund i hendes Alders 76. Aar.

1784, 1. Febr. begravet Niels Tranholms Datter af Kloborg i sit Alders 4. Aar.

1784, 3. Martii begravet Søren Jensens Hustru af Tranholm, navnlig Sidsel Madsdatter, i sit Alders 34. Aar tilligemed sin nyfødte Datter Else Marie — var blevet døbt.

1787, 30. Jan. død Almissem Søren Pedersens Enke af Kloborg Tinghus, gl. 78 Aar.

1787, 28. Nov. blev Søren Jensen og Mette Pedersdatter forlovede.
20. Dec. havde de Bryllup i Linnerup Kirke.

1788, 28. Juni for Holger Bremer Jensen(?) af Dalsgaard fødtes en Søn *Holger*.

1806, 9. Juni døde Gaardmand Rasmus Hansens Hustru Zidsel af Kloborg, gl. 68 Aar, og blev beg. 14. Juni.

1814, 30. Dec. fødte ægte. Laurs.
Forældre: Peder Hansen, Gaardmand i Gribstrup, og Hustru Marie Kirstine Laursdatter.
Døbt 12. Febr. 1815.
Faddere: Maren Laursdatter, Rasmus Laursen og Hustru, alle af Kloborg, Jens Sørensen af Tranholm og Hans Andersen af Gribstrup. Moderen introduceret 12. Febr.

Confirmerede 1830 som No. 6 Laurs Pedersen.

Forældre: Peder Hansen og Hustru Marie Kirstine Laursdatter i Gribstrup. 15¹/₂ Aar, født i Gribstrup 30. Dec. 1814. Kundskab og Opførsel maadeligt.

1734, 2. Nov. fød Herredsfogden Hans Vilsted her i Schade og Hustru Kåren Else Christensdatter.

Nov. 3. døbt samme, navnlig *Christen*.

13. Jan. confirmeredes Daaben.

Fadderne: Michel Terchilsen i Schade,
Søren Møller i Bierres Mølle,
Laurs Pedersen, dito i Stids Mølle,
Margrete Høg af Mattrup,
Maren Vilsted i Stids Mølle.

1729, 10. Nov. Trolovede Peder Terchilsen af Stids Mølle med Maren Christensdatter Vilsted, Sogndegnens Datter, tienende paa Mattrup.

1732, 2. Dec. Trolovede Ladefoged Laurs Pedersen af Mattrup med Enken Maren Christensdatter Vilsted i Stis Mølle, viet 1. Sønd. efter Hellig 3 Kongers Dag.

Trolovede

1735, 3. Pinsedag, Morten Christensen Vilsted, Snedker af Kloborg Sogn, med Karen Jørgensdatter, kommen af Viborg.

Trolovede

1738, 14. Nov. Enkemand Jeppe Thomasen af Gribstrup med Maren Hansdatter, tienende Morten Vilsted i Kloborg.

Trolovede

1740, 25. October Henrik Knudsen i Stids Mølle med Enken Maren Christensdatter Vilsted ibidem — begge Søskendebørn, efter kgl. allernaadigste Conf. 30. Sept. 1740.

død

1754, 23. Marts Degnen Christen Mortensen Vilsted, 73 $\frac{1}{2}$ Aar gl., og jordet 1. April smsteds.

Hustru Ane Marie Frandsdatter begravet 1779 $\frac{19}{5}$ fra Kæmpe Mølle, 103 Aar gl.

Fra Kloborg Kirkebog endvidere:

1. April 1762 døde Herredsfoged over Tørsting og Wrads Herred Hans Wilsted,
den 10. hujus begravet, 50 Aar gammel.

1783, 29. Aug. hjemmedøbt for Niels Hansen, Skoleholderen i Kloborg og Anne Eskesdatter en Pige
Maren.

1788, 22. Nov. hjemmedøbt for Skoleholderen og (en ny Benaevnelse for ham ulæselig) Thomas Bodholt af Kloborg en Datter *Helene.*

I en fra nyere Tid (ca. 1900) udarbejdet Bog over Embedsmænd oplyses det, at Herredsfoged Hans Wilsted er født 1712 og død 1. April 1762, hvad stemmer med Kirkebogen ovenfor.

Af Embedsbogen S. 49 findes under Herredsfogeder i Thyrsting-Wrads Herreder følgende:

1731—62 Hans Wilsted, konfirmeret 16. Novbr. 1731, død 1762 d. $\frac{1}{4}$ 50 Aar gl.

Af samme Bog under Birkeskrivere i Hastrup Birk følg.:
Hans Wilsted, konf. 4. Decbr. 1744.

I et Notabene om Tingstedet i Thyrsting-Vrads Herreder er S. 49 oplyst og tilføjet:

Tingstedet i Løvet Kgl. Reskr. 1741 $\frac{21}{11}$ og 1744 $\frac{14}{2}$.
Nyt Tinghus opført 1744 $\frac{14}{2}$ paa Nørre Snede Mark i Tingholdal.

Kgl. Reskr. 1759 $\frac{20}{4}$ Tinget flyttet til Kloborg.

Ved kgl. Reskript 1801 29. Maj flyttes Tingstedet til Brædstrup. (De kgl. Reskr. findes i Rigsarkivet.)

Af Aarhus Stifts Degnehistorie ved V. Hostrup Schultz, en materiel Samling efter utrykte Kilder, ses under Kloborg og Thyrsting S. 112:

Christen Mortensen Vilsted,

begravet 1754-23-3. — 73¹/₂ Aar gl.

Hustru Ane Marie Frandsdattet, begr. 1779 19¹/₆, fra
Kæmpe Mølle, 103 Aar gl.

Fra nogle Seddelmeddelelser ses videre om Sognedegnen:
1) immatriculeret 20¹/₇ 1702, privat dimitteret 20 Aar. 2) 1729
er en Datter født ham (efter Hostrup Schultz' Degnehistorie-
sedler). Hans Embedstid i Kloborg angives ikke.

Senere i Degnehistorien berettes: 1790 18¹/₅ er Thomas
Bodholt Degn.

Ovenfor er en Daab for ham anført 22. Nov. 1788. Aa-
benbart en Slægtning af ham, Søren Jensen Bodholt, bor i
1755 og 1757 i Gribstrup.

I 1783 er der en Skoleholder Niels Hansen, Kloborg, ses
det af ovenstaaende Data fra Kirkebogen. Hvorvidt de er Ef-
terfølgere eller samtidige kan ikke vides; der bliver i hvert
Fald senere to Skoleholdere.

Vilsted kaldes *Sognedegnen*; der er aabenbart kun én af hans
Slags, men det kunde jo gaa paa Degnen som Præstens Med-
hjælper, ikke paa hans Embede som Skoleholder.

Ang. Familieskabet mellem de ovenfor nævnte af Navnet
Vilsted, saa er Degnen vel nærmest Fader til de andre, ogsaa
til Herredsfogeden.

Herredsfogeden har boet baade i Schade og i Sønderdal,
det første Sted i hvert Fald 1734 (i Matr. Nr. 4).

Af Kirkebogen:

d. 1753 død — Mads Jensens Hyrdedreng i Nørschou, 30 Aar
gl. hurtig og brat kom han af Dage.

(Derpaa følger en længere Redegørelse, hvori
Herredsfoged Vilsted er indblandet.)

.....hvor han da vogted... o.s.v. (Og der slutes):
indtil det kom til Proces mellem Herredsfogeden og
mig*), da der blev dømt skulde jordes... paa og først
blev jordet i Kirken Aaret 1754, 2. Søndag i Advent
9. Dec.

*) »Mig« maa være Præsten.

Sogndegnen Christen Mortensen Wilsted blev gift med sin Forgængers Datter Anne Marie Frandsdatter. Hendes Fader hed Frands Hansen og blev kaldet til Klovborg $25/1$ 1660 († 1708). Han er gift med Birgitte Hansdatter († 1706), og der findes Skifte efter hende 1706 $16/7$, efter ham 1709 $14/1$.

Da Christen Mortensen Wilsted dør 1754, bliver Johan Rasmus Rindlef kaldet 1754 $16/8$, begr. 1792 $23/11$, 72 Aar gl., gift med Marie Magdalene Bie (Præstekonens Broderdatter) 1754 $27/11$.

Derefter følger Thomas Bodholt, kaldet 1790 $18/6$, gift med Dorohea Deliane.

Der har ogsaa været en Degn ved Navn Rudolf Pedersen, kaldet 1779 $12/10$, død 1787, gift 1756 $10/7$ med Anne Andersdatter.

Christen Wilsteds Kone, Anne Marie Frandsdatter, er aabenbart meget populær. Hun er til Stede som Hjælper og Fadder ved adskillige Fødsler og Daab baade i Sognet og udenfor, saaledes ogsaa baade i Skade hos Michel Terkildsens og hos Broderen Clemen Terkildsen i Haubjerg. En Datter af Sogndegnen og Anne Marie Frandsdatter er senere bleven gift ind i samme Familie i Stids Mølle.

Om Sogndegnen Christen Mortensen Wilsted siges det i 1739, at han »hverken for Alders eller naturlig capacitets Skyld er habil til Skolehold«, men han siges at være ustraffelig, undtagen »at hans Kone altid har holdt og holder Brændevinsalg, som ikke kan passere«. Brændevinsalget har dog ikke forkortet Anne Marie Frandsdatters Liv, for hun døde 1779, 103 Aar gammel.

Med Hensyn til *Hans Jensen Serridslev*, der bliver gift (vist 2. Gang) med Anne Margrethe Michelsdatter fra Schade, saa bliver han Degn i Sønder Vissing og havde i alt Fald een Søn, Jens Jørgen Hansen Serridslev, der blev Skoleholder i Tønning og gift $30/6$ 1766 med Jomfru Sara Frandsdatter i Nim (Datter af den afdøde Provst). Der finder et Skifte Sted 1746 $28/12$ efter Hans Jensen Serridslev.

Angaaende Hans Jensen Serridslev, der blev Degn i Vissing og Voerladegaard, siges det i 1739 om ham, at han er »upaa-

klagelig i Liv og Levned og kan forestaa Skole«. Han døde 1747, 46 Aar gl., og hans Enke blev derefter gift med Skoleholder Niels Nielsen Gjerding i Sønder Vissing.

Fra *Sønder Vissing Kirkebog* er følgende
ang. ovennævnte:

1747 Nytaarsdag blev Hr. Degnen Hans Serridslevs Datter af Vissing døbt og kaldet *Anne Margrete*, baaren af Karen Michelsdatter af Schadde.

Anden Pinsedag 1752 blev Skoleholder Niels Gjerdings Søn af Vissing døbt og kaldet Peder, baaren af Barbara Ras-
musdatter af Vissing.

Fra *Folketælling 1787*.

Niels Gjerding, 65 Aar, første Ægteskab.

Anne Margrete Michelsdatter, 79 Aar, andet Ægteskab.

Anne Margrethe Hansdatter, 41 Aar, deres Datter.

1793. 7. Nov. døde Degnen og Skoleholderen Niels Gjerding meget hastig dend Dag hand herhid været til Herrens Bord. 60 Aar.

NB. Der ses unøjagtig Alders Opgivelse.

Angaaende allernyeste Tids Degne og Lærere i Klovborg, saa var der i hvert Fald i Slutningen af 19. Aarh. baade Lærer i Mattrup Ladegaard og i Klovborg. Det første Sted træffer vi en Lærer Bang som Underskriver af en Mandtalsliste sidst i Aarhundredet samtidig med Lærer Stoustrup i Klovborg. Senere kommer i Mattrup Ladegaard en Lærer Sørensen omkr. Aarhundredskiftet, samtidig var en Lærer Kristoffer Jensen i Klovborg. Dengang var Skolen flyttet fra Karl Bentzens Ejendom Nord for Byen til Syd for Byen, den nu gamle Skole.

Derefter følger Lærer Bitsch, der fulgte Skolen til Centralskolen i Klovborg By for kort Tid siden. I Mattrup Ladegaard fulgtes Sørensen af den ældre Lærer Kæmsgaard, hvis Søn fulgte Faderen og stadig er der i Dag (1955).

Sidelinjen til Thyrsting og dermed til Engholm og Storgaard, Nørre Snede.

En anden Sidelinje gaar til Thyrsting.

Min første Viden om dette Slægtskab med Engholm og Storgaard i Nørre Snede, er min Bedstefader Hans Peter Lassens Meddelelse: »Gammel Lars Storgaard er min Fætter.«

Men dette Slægtskab gaar om ad Thyrsting, idet min Bedstefaders Mor, Hans Peter Lassens Mor altsaa, og Gaardejer Las Pedersens Hustru i Skade, Anne Cathrine Hansdatter, var Datter af Skoleholderen Hans Sørensen i Thyrsting, der ogsaa havde en Søn, Søren Hansen, som altsaa var Broder til Anne Cathrine Hansdatter. Denne Broder Søren Hansen blev Stamfader til Engholmerne og Storgaarderne i Nørre Snede, idet han blev gift ind i Engholm, og mens en af hans Sønner, Jens Peter Sørensen, fik Hjemmet Engholm, blev en anden, Lars, gift ind i Storgaard og saaledes Stamfader til de endnu siddende Lars Storgaarder der.

Først skal nu de to Søkendes Daabsattester fra Thyrsting Kirkebog anføres.

Og derpaa Folketalslisterne for Nørre Snede, som viser Storgaardernes og Engholmernes Slægt der, hvilke to Slægter altsaa griber ind i hinanden derved, at en Søn fra Engholm, Lars Sørensen, gifter sig ind i Storgaard.

En Engholmer Søren Jensen, kaldet Søren Engholm, købte 1. April 1897 Gaarden Dalsgaard i Klovborg Sogn af en Slægtning, Niels Ebbe Nielsen, hvis Hustru Marie, f. Hansen,

var Hans Peter Lassens Datter i Skade og saaledes Næstsøskendebarn til den ny Køber af Dalsgaard, Søren Engholm.

Niels Ebbe Nielsen havde selv for nogle Aar siden købt den, da han og Familien først i 90erne (1892) var kommen hjem fra Amerika.

SIDELINJEN TIL THYRSTING

Fra Thyrsting Kirkebog
angaaende Slægtskabet mellem *Skadeslægten* og
Engholm og Storgaard.

1785, 2. December hjemmedøbt for Skoleholderen Hans Sørensens og Hustru Karen Sørensdatte af Thyrsting en nyfødt Datter, som i den hellige Daab blev kaldet *Anna Kirstine*.

Domine 2. p. Epipa blev dette Barns Daab confirmeret. Fadderne: Anna Sørensdatte, tjenende paa Matstrup, som bar Barnet, Søren Jensen i Tranholm, Jens Tranholm i Nørschou, Iver Sørensens i Welgaarde, Mads Hansens Hustru i Tørsting, Kirsten Jensdatte.

Moderen samme Dag introduceret.

1788, 17. Februar hjemmedøbt for Hans Skoleholder og Hustru Karen Sørensdatte af Thyrsting en nyfødt Datter, som i den hellige Daab blev kaldet *Anna Chathrine*.

1. Søndag efter Paaske blev dette Barns Daab confirmeret.

Fadderne: Anna Sørensdatte af Tranholm, som bar Barnet, Anna Sørensdatte af Matstrup, Hans Jensen af Thyrsting, Jens Tranholm af Nørschou, Jørgen Sørensens af Winding.

Moderen samme Dag introduceret.

1791, 15. Februar. Skoleholderen Hans Sørensen og Hustru Karen Sørensdatter af Thyrsting en nyfødt Søn, som i den hellige Daab blev kaldet *Søren*.

Midfaste Søndag blev dette Barns Daab confirmeret.

Fadderne: Marie Lytzen Conradine Schütte, som bar Barnet, de øvrige Peder Møller i Matstrup Mølle, Jens Tranholm i Nørshou, Iver Sørensen i Welgaaarde, Anna Sørensdatter, tjenende paa Matstrup.

Moderen samme Dag introduceret.

Et Par andre Data fra Thyrsting Kirkebog, Slægten direkte uvedkommende, men kun nævnt p. G. af mulig Interesse ved de her nævnte Personer:

1786, 12. Dec. hjemmedøbt for Hans Pedersen og Hustru Anna Giertrud af Tørsting en nyfødt Datter, som i den hellige Daab blev kaldet *Anna*.

Domine e. Septuagesima blev dette Barns Daab confirmeret.

Fadderne: Inger Marie, tjenende hos Jens Pedersen i Tyrsting, bar Barnet, Jens Pedersen, Them Madsen, (Christen)? og Mads Hansens Datter Maren, alle af Tørsting.

1791, 2. Marti hjemmedøbt for Peder Møller og Hustru Christence Frederiksdatter af Matstrup Mølle en nyfødt Søn, som i den hellige Daab blev kaldet *Søren*.

Marie Bebudelsesdag blev dette Barns Daab confirmeret.

Fadderne: Stue Pigen paa Matstrup, som bar Barnet, Hans Skoleholder og Niels Pedersen, begge af Thyrsting, Tjeneren Jacob og Bryggerspigen Bodil, begge af Matstrup.

Moderen blev samme Dag introduceret.

SIDELINJEN ENGHOLM OG STORGAARD I NØRRE SNEDE

Denne Sidelinjes Slægtskab med Slægten i Skadegaard har altsaa sin Rod i Thyrsting Sogn, hvor Kirkebogen lige har vist, at Skoleholderen Hans Sørensen og Hustru Karen Sørens-datter bl. a. havde de to Børn Anna Chathrine og Søren, hvoraf Anna Chathrine Hansdatter blev gift med Gaardejer Las Pedersen i Skadegaard i 1815, mens Søren Hansen kom til Nørre Snede og blev gift med Dorthe Christensdatter i Engholm og dermed blev Stamfader til Slægterne Engholm i Engholm og Storgaard i Storgaard, idet en af hans Sønner, Lars Sørensen, blev gift ind i Storgaard ved sit Giftermaal med Karen Larsen her i Storgaard.

Hele Slægten skal fremgaa af de følgende Folketalstister fra Nørre Snede Sogn, og kort skitseret vil Slægtskabet da i Forbindelse med de forudnævnte Data fra Thyrsting Kirkebog se saaledes ud — Slægtskabet indbyrdes mellem Engholm og Storgaard og begge med Slægten i Skadegaard:

Skoleholder Hans Sørensen, Thyrsting,
g. m.
Karen Sørens-datter

<p>1) Anna Cathrine Hansdatter, g. m. Las Pedersen, Skadegaard</p>	<p>2) Søren Hansen, g. m. Dorthe Christensdatter, Engholm</p>	
<p>Hans Peter Lassen, Skade, g. m. Else Christensdatter</p>	<p>1) Jens Peter Sørensen, Engholm, g. m. Rasmine Laursen</p>	<p>2) Lars Sørensen, g. m. Karen Larsen, Storgaard</p>
<p>Anne Cathrine, Lars, Jens Chr., Marie', Karen, Søren Peter og Dorthea Hansen Marie' g. m. Niels Ebbe Nielsen, Dalsgaard, til 1897</p>	<p>Søren Jensen, Engholm, senere Dalsgaard, Kløvborg Sogn (fra 1897)</p>	<p>Lars Storgaard</p>

Slægten Rosendal fra Rosendal i Nørre Snede gaar sammen med Engholm-Storgaard Slægten og dermed ogsaa med Slægten i Skadegaard. — Til Slægten Rosendal hørte ogsaa den for nylig afdøde — Juli 1949 — Pastor Rosendal, fra 1922—46 Sognepræst i Ring-Føvling Sogne i Thyrsting Herred, blev 66 Aar gl., var gift med en Datter fra Engebjerggaard. Hans Fader var Niels Peter Rosendal i Rosendal i Nørre Snede, der ogsaa havde Sønnen Jens Rosendal og Datteren Karen, der døde som ung.

Af Folketalsslisterne fra Nørre Snede Sogn.

1801 Nørre Snede Sogn.

1 Familie

Jens Lassen, Husbonde, 26, Bonde, Gaardbeboer,
Gaardbesidder,
 Maren Jensdatter, Hans Kone, 21, begge i første Ægteskab.
 Lars Jensen, Deres Søn, 1 Aar.
 Søren Lassen, 21 Aar
 Maren Christensdatter, 24
 Johannes Mortensen, 8

} ugifte Tjenestefolk.

Nørre Snede 1834.

4) Storgaard

Jens Larsen, 61, Ænkemand, Gaardmand.
 Lars Jensen, 33
 Niels Jensen, 28
 Niels Christian Jensen, 19
 Christiane Jensdatter, 18
 Zidsel Marie Jensdatter, 14
 Christen Jensen 11
 Anne Kirstine Nielsdatter, 22, u. Tjenestepige.

} ugifte, hans Børn.

14) Engholm

Søren Hansen, 43, g., Bondemand.
 Dorthe Christensdatter, 47, hans Kone.

Jens Peter Sørensen, 12	}	Deres Børn.
Lars Sørensen, 10		
Marie Kirstine Sørensdatter, 7		
Karen Marie Sørensdatter, 5		
Birthe Marie Christensdatter, 30,		Indsidder, lever af
Haandgerning.		Manden lever i fremmed Sogn.
Mette Marie Jensdatter	}	hendes Børn.
Christine Jensen		
udøbt Dreng		

Nørre Snede Sogn 1840.

3) Familie Storgaard

Lars Jensen, 39, g., Gaardmand.		
Margrethe Pedersdatter, 37, g., hans Kone.		
Maren Larsen, 4, ug., Deres Datter.		
Jens Larsen, 67, Enkemand, Aftægtsmand.		
Christen Jensen, ug., hans Søn, tjener Broderen.		
Lars Christian Jensen, 40, g.	}	Tjenestefolk.
Anne Olesdatter, 19		
Jensine Marie Andersdatter, 12		

10. Engholm

Søren Hansen, 49, g., Gaardmand.		
Dorthe Christensdatter, 53, g., hans Kone.		
Jens Peter Sørensen, 18	}	Deres Børn.
Marie Kirstine Sørensdatter, 13		
Karen Marie Sørensen, 11		
Christen Leth, 68, Enkemand, Almisselem.		
Maren Sørensdatter, 30, Enke, Indsidderske og Almisselem.		
Christine Christensen, 5	}	hendes Børn.
Anne Cathrine Rasmussen, 3		

22. Rosendal

Stephan Nielsen, 65, g., Gaardmand.		
Anne Hansdatter, 57, g., hans Kone.		
Hans Stephansen, 25	}	uigifte, Deres Børn.
Niels Stephansen, 21		

Jens Jacobsen, 4, ug., Plejesøn.
 Karen Marie Nielsdatter, 16, ug., Tjenestepige.

1845.

Niels Stephansen, 27, g., f. Rosendal, Gaardmand.
 Anne Cathrine Jensdatter, 22, f. Hampen, hans Kone.
 Jens Christian Andersen, 34, Enkemand, f. Tholund } Tjene-
 Anne Jensen, 14, ug., f. Hampen } stefolk.
 Stephan Nielsen, 70, g., f. Klovborg, Aftægtsmand.
 Anne Hansdatter, 63, g., f. Nørhoved, hans Kone.
 Jens Jacobsen, 9, ug., f. Rosendal, deres Plejesøn.

En Gaard Engholm

Søren Hansen, 56, g., f. Tørsting Sogn, Gaardmand.
 Dorthe Christensdatter, 59, g., f. Egeberg, hans Kone.
 Jens Peter Sørensen, 23, ug., f. N. Snede }
 Lars Sørensen, 21, ug., f. N. Snede, Hjulmand } Deres
 Marie Kirstine Sørensdatter, 18, ug., f. N. Snede } Børn.
 Anne Christensdatter, f. N. Snede, Deres Plejedatter.
 Christine Jensen, 15, ug., f. Eistrup, Tjenestepige.

5) Staaergaard

Lars Jensen, 45, g., f. N. Snede, Gaardmand.
 Margrethe Pedersdatter, 43, g., f. Kragelund, hans Kone.
 Maren Larssen*), 8, ug., f. N. Snede, Deres Datter.
 Jens Peter Dynnesen, 22, ug., f. Grædstrup }
 Anne Nielsdatter, 20, ug., f. Bording } Tjene-
 Lars Christian Jensen, 46, g., f. Tholund, Eistrup S. } stefolk.
 *) Maren Larssen senere gift med Lars Sørensen i Engholm.

6. Et Huus

Jens Larsen, 71, Enkemand, f. St. Tholund, Aftægtsmand.
 Zidse Marie Jensdatter, 24, ug., f. N. Snede,
 hans Datter og Husholderske.

1850.

17. en Gaard

Søren Hansen, 60, g., f. Tørsting S., Gaardmand,
Vognmand, Husfader.

Dorthe Christensdatter, 64, g., f. Hansted S., hans Kone.

Lars Sørensen, ug., f. her i Sognet, Hjulmand

Jens Peter Sørensen, 28, ug., f. her i Sognet

Karen Marie Sørensen, 21, f. her i Sognet

Ane Christensen, 7

Ane Cathrine Rasmussen, 13

Carl Wilhelm Rasmussen, 30, ug., f. Ringkøbing,
Snedkersvend.

Jens Madsen, 26, ug., f. Eistrup, Hjulmand.

3. En Gaard

Lars Jensen, 50, g., f. her i Sognet, Gaardmand, Husfader.

Margrethe Pedersdatter, 48, g., f. Kragelund, Viborg Amt,
hans Kone.

Maren Larsen, 13, f. her i Sognet, Deres Datter.

Ane Larsen, 5 " " " "

Svend Jensen*), 2, Wrads Sogn, Skanderborg Amt,
Deres Plejebarn.

Jens Peter Dynesen, 28, ug., her i Sognet

Jens Sørensen, 14, Brande S., Vejle A.

Jensine Andersdatter, 21, ug.

Tjeneste-
folk.

4 et Hus

Jens Larsen, 77, Enkemand, her i Sognet, Aftægtsmand.

Christen Jensen, 28, g., her i S., Indsidder, Daglejer,
Husfader.

Mariane Laursdatter, 29, Ø. Nykirke, Weile, hans Kone.

Maren Christensen, 3, her i S., Deres Datter.

 1855.

9) En Gaard (Engholm. E. U.)

Jens Peter Sørensen, 39, g., f. her i Sognet, Gaardmand,
Husfader.

Rasmine Laursen, 23, g., f. Vinding, Skanderborg A.,
hans Kone.
Søren Jensen (Engholm. E. U.), 2, ug., f. her i Sognet.
Deres Søn.
Søren Hansen, 65, f. Thyrsting, Aftægtsmand.
Dorthe Christensdatter, 69, g., f. Hansted, hans Kone.
Husfaderens Forældre.
Ane Christensen, 12, ug., her i S., Plejedatter.
Lars Sørensen, 31, Hjulmand, Huusfaderens Broder.
Karen Marie Sørensen, 25, ug., f. her i S., tjener Brode-
ren, Gaardens Ejer.

6) En Gaard (Storgaard. E. U.)

Lars Jensen, 56, g., f. her i Sognet, Gaardmand, Husfader.
Margrethe Pedersdatter, 53, f. Kragelund S., Viborg A.,
hans Kone.
Maren Larsen, 19, ug., f. her i Sognet }
Ane Larsen, 10, ug., " " " } Deres Børn.
Svend Jensen^{*)}, 7, f. Wrads, Plejebarn.
Erik Christensen, 12, Eistrup, Tjenestedreng.
Jens Larsen, 82, Enkemand, Aftægtsmand hos sin Søn.
Christen Jensen, 33, g., f. her i S., Indsiddet, tjenende
i sidst anførte Gaard.
Mariane Laursdatter, 32, g., f. Nykirke, hans Kone,
Husholderske for Aftægtsmanden.
Maren Christensen, 8, ug., f. her i Sognet, Deres Datter.

4) en Gaard (med Ejer af samme Navn, men har intet med foran-
førte at gøre. E. U.)

Lars Jensen, 35, g., f. Hveisel, Gaardforpagter, Husfader.
Ane Marie Andersdatter, 34, g., f. Givskud, hans Kone.
Ane Larsen, 10, ug., f. Givskud }
Anders Larsen, 7, " " } Deres Børn.
Jens Larsen, 4, " " }
Maren Larsen, 3, " f. her i Sognet }

*) Svend Jensen var opdraget i Storgaard og var Broder til Jens Nørregaards Fader i Boest, Peter Nørregaard Jensen. Jens Nørregaard blev et Par Aar efter 1900 gift med Else Poulsen, Søren og Trine Poulsens Datter fra Høytholm i Thyrsting og Hans Peter Lassens Datterdatter.

Mads Christensen, 39, Eistrup
 Kirsten Christensdatter, f. her i S. } Deres Tjenestefolk.
 Christen Laursen, 82, Enkemand, Eistrup, Almisselem.

1870.

Storgaarden (anført lige efter Præstegaarden. E. U.)

- Løbenummer 13 Lars Sørensen, 45, g., f. Engholm,
 Husfader, Gaardbruger.
 14 Maren Larsdatter, 32, f. N. Snede,
 Husmoder.
 15 Marie Kierstine Sørensen, 10,
 f. Nørre Snede, Barn.
 16 Lars Sørensen, 8, " " " "
 17 Serine Dorthe Sørensen, 2,
 f. Nørre Snede, Barn.
 18 Hans Sørensen (døbt), 1,
 f. Nørre Snede, Barn.
 19 Niels Anders Sørensen, 32 Aarig,
 Eistrup, Tjenestekarl.
 20 Peder Christian Hansen, 20, Leert,
 N. Snede, Tjenestekarl.
 21 Søren Christian Hansen, 18,
 Nørre Snede, Tjenestekarl.
 22 Niels Peter Welgaard, 15, Welgaard,
 Tjenestekarl.
 23 Martin Lassen, 13, Tørring, Tjenestedreng.
 24 Ane Marie Henriksen, 19, Brande,
 Eistrup, Tjenestepige.
 25 Ane Kierstine Jensen, 16, Tørsting S.,
 Tjenestepige.

Nr. 18. 1 Gaard

- Nr. 102 Jens Peter Sørensen, 47, f. Engholm, Husfader,
 Jordbruger.
 103 Rasmine Andrea Laursen, 37, Winding,
 Tyrsting Herred, Husmoder.
 104 Søren Jensen, 16, f. Engholm, Barn.
 105 Laust Jensen, 13, " " "

- 106 Erik Martin Jensen, 10, f. Engholm, Barn.
 107 Mette Cathrine Jensen, 5, " " "
 108 Dorthe Christensdatter, 82, Enke, f. Egeberg,
 Vor Herred, Slægtning, Aftægtskone.
 109 Johanne Marie Jensen, 21, f. Biørnskov,
 N. Snede, Tjenestepige.
-

1880.

5) En Gaard

- Jens Peter Sørensen, 57, f. Nørre Snede, Husfader.
 Rasmine Andrea Laursen, 47, f. Vinding S.,
 Skanderborg A., Husmoder.
 Laust Jensen, 23, f. N. Snede, Søn.
 Mette Katrine Jensen, 15, Datter.
 Hans Jensen, 9, Søn.
 Theodor Marius Jensen, 6, Søn.

4) En Gaard

- Løbenr. 16 Lars Sørensen, 55, f. N. Snede, Husfader.
 17 Maren Larsdatter, 43, f. N. Snede, Husmoder.
 18 Lars Larsen Sørensen, 18, u., Søn.
 19 Marie Kirstine Sørensen, 20, Datter.
 20 Hans Sørensen, 10, Søn.
 21 Sørine Sørensen, 12, Datter.
 22 Rasmus Peter Nielsen, 20, f. Thyregod,
 Tjenestekarl.
 23 Niels Peter Bendtsen, 17, f. N. Snede,
 Tjenestekarl.
-

Fra Nørre Snede Sogn 1890.

1 Hus

- No. 6 Martin Jensen, 30, f. N. Snede, Husfader,
 Kjøbmand.
 7 Ane Kathrine Jørgensen, 26, f. N. Snede,
 Husmoder.
 8 Peter Jensen, 3
 9 Poul Svejstrup Jensen, f. 1. Dec. 89 } Børn.

10 Mette Kathrine Jensen, 25, Tyende.

(Mandens Søster. E. U.)

11 Rasmine Andrea Laursen, 57, Enke, f. Vinding,

Bedstemoder, Aftægt.

1 Gaard

N. 51 Lars Sørensen, 65, f. N. Snede, Husfader, Gaardejer.

52 Maren Larsen, 53, Husmoder.

53 Lars Sørensen, 28, u. }

54 Hans Sørensen, 19, u. }

Deres Sønner.

55 Mads Pedersen, f. Nykirke, u., 21, Karl.

56 Hans Christian Nielsen, u., 15, f. N. Snede, Dreng.

57 Jensine Marie Jensen, 20, u., f. Bryrup S., Pige.

En Gaard (Engholm. E. U.)

No. 63

Søren Jensen^{*)}, 36, f. N. Snede, Husfader, Gaardejer.

Ane Marie Christensen, 30, f. Uldum S., Husmoder.

Therkild Christensen, 24, f. Uldum, Tyende.

Karen Olsen, 18, f. Norge, Tyende.

Peter Jensen, f. 6. Sept. 89, N. Snede, Barn.

*) Søren Jensen (Engholm) sælger i 1890erne Gaarden Engholm til Fætteren Hans Sørensen i Storgaard og køber 1897 i April Dalsgaard, en Gaard i Klovborg Sogn, af Niels Ebbe Nielsen, gift med hans (Søren Jensen Engholms) Næstsøskendebarn Marie, f. Hansen, Hans Peter Lassens Datter i Skade.

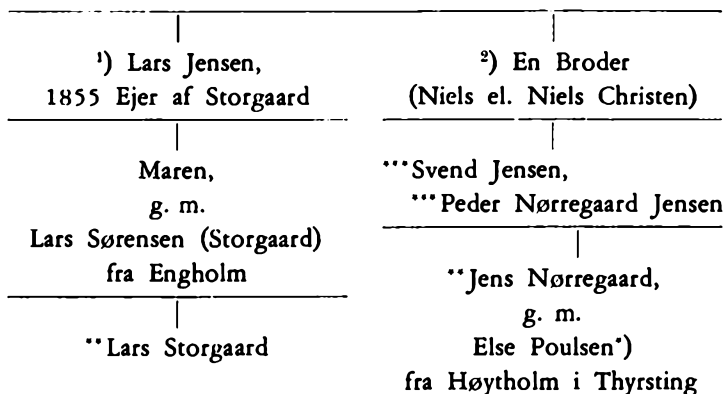
Niels Ebbe Nielsens havde købt Gaarden Dalsgaard kort Tid efter, at de i Efteraaret 1892 var kommen hjem fra Amerika (U. S. A.).

Af Søren Engholms 3 Sønner, Peter, Poul og Aksel, døde de to ældste, og den yngste, Aksel Engholm, fik Dalsgaard efter Forældrene. For et Par Aar siden har han imidlertid solgt den paa fremmede Hænder.

Slægtskabet mellem Else Poulsens Mand, Jens Nørregaard, Boest, og Slægten i Storgaard.

Efter Slægtens Oplysninger var Jens Nørregaards^{**} Bedstefader og Lars Storgaards Bedstefader Brødre. Og den Svend Jensen^{***}, som er opdraget i Storgaard, og som er fundet i Folketalslisterne over Storgaard et Par Gange, er Broder til Jens Nørregaards Fader, Peder Nørregaard Jensen^{***}. Tavlen vil efter disse Oplysninger se saaledes ud:

Jens Larsen i Storgaard,
82 Aar i 1855

^{*)} Else Poulsen blev saaledes paa dobbelt Maade i Familie med Slægten i Storgaard i Nørre Snede, baade gennem sin Mand med den opr. Slægt i Storgaard og gennem sin egen Slægt i Skade, hvor hendes Oldemoder, Ane Kirstine Hansdatter, var Søster til Søren Hansen, der blev gift ind i Engholm, og gennem sin Søn Lars, der blev gift ind i Storgaard, ogsaa Stamfader til Storgaardene.

Hendes eget Slægtskab med Slægten i Storgaard er følgende:

Hans Sørensen, Skoleholder i Thyrsting	
Søren Hansen, gift ind i Engholm	Ane Kirstine Hansdatter, g. m. Las Pedersen i Skade
Lars Sørensen (Storgaard), gift ind i Storgaard m. Maren Larsen	Hans Peter Lassen i Skade
Lars Storgaard ^{*)}	Cathrine Hansen, g. m. Søren Poulsen
Lars Storgaard	Else Poulsen, g. m. Jens Nørregaard, Boest

Sidelinjen til Skivild, Arnborg Sogn.

Denne Linje gaar ud fra Hans Peter Lassens Hustru, Else Christensen, der er født i Skivild i Arnborg Sogn. Hendes Fader hed Christen Jensen – af Skadefamilien almindelig kaldt Christen Skivild – efter hvem Hans Peter Lassens næstældste Søn, Jens Christian Hansen (Ulvbjerg), blev opkaldt.

Christen Jensens første Hustru og Else Christensens Moder

*) Det vil da sige, at denne Lars Storgaard, den første af dem, der er født i Storgaard (nu fortsætter de jo alle med det samme Navn og meget forstaaeligt, da Lars har været Navnet baade paa den opr. Slægt i Storgaard og paa den Stamfader, som kom fra Engholm), paa mødrene Side havde Oldefader fælles med Jens Nørregaard, Else Poulsens Mand, nemlig i Jens Lassen i Storgaard, og tillige paa fædrene Side har fælles Stamfader med Else Poulsen, nemlig i Hans Sørensen, Skoleholder i Thyrsting, der er hans (Lars Storgaards) Oldefader paa fædrene Side, mens det er Else Poulsens Tipoldefader.

hed Abelone (el. Apelone) Marie Jensdatter; efter hende er Hans Peter Lassens næstældste Datter, Marie Hansen, opkaldt. De to ældste af Børnene, Anne Cathrine og Lars Hansen, blev opkaldt efter Faderens Forældre.

I det følgende skal Else Christensen og hendes Slægt følges gennem Folketalslister og Kirkebogsdataer paa de forskellige Steder, hvor hun og Slægten kan følges. Der vil ogsaa kunne gives Glimt af den længere tilbage.

Endelig skal en anden Familie, stammende ogsaa fra en Christen Jensen i Skibild og gift ind i en Arvad-Familie, omtales, men denne Familie vides ikke at have noget som helst Slægtskab med Else Christensens Fader, kun Navn fælles altsaa. Denne Arvad-Familie lever endnu talrig paa Egnen, mens Else Christensens flyttede derfra i 1837. Endnu før denne Familie Kristensen tilflyttede Egnen i 1842.

Til sidst omtales endelig den nuværende Slægt (i 1932), som ejer Skivildgaardene, ogsaa en Kristensen, men som ikke kender til noget Slægtskab med de tidligere nævnte Kristensen-Slægter.

Af Folketalslisten for Arnborg Sogn,
Hammerum (Hamrum) Herred, Ringkøbing Amt,
1834 18. Febr.

Skibild Bye.

45 en Gaard

Christen Jensen, 39 Aar, Enkemand, Gaardmand.

Jens Christensen, 16

Peder Christensen, 13

Maren Christensen, 12

Bændt Christensen, 10

Else Christensen, 8

Ane Marie Christensen, 5

Mette Kjerstine Christensen, 3

Hans Børn,
ugifte.

Af Folketalslisten for Nørre Snede Sogn
1840.

Boest By

En Gaard Christen Jensen, 47, gift, Gaardmand.

Else Nielsdatter, 43, gift, hans Kone.

Else Christensdatter, 14

Karen Marie Nielsdatter, 13

Anna Marie Christensdatter, 11

Niels Christian Christensen, 5

Abelone Marie Christensen, 4

} Deres Børn.

Af Boest By, *Nørre Snede Sogn*. 1845.

61 En Gaard

(Hos) Jens Madsen, 40, gift, f. Wrads S., Gaardmand.

(tjener) Anne Marie Christensen, 16, ugift, f. Arnborg,

Ringkøbing Amt, Tjenestepige.

og Jens Lystlund Andersen, 35, Thyregod S.,

Vejle Amt, Hjælpe-Skolelærer.

o. s. v.

Dernæst

62 en Gaard, 2 Familier

Christen Jensen, 51 Aar, gift, f. Døvling, Ringkøbing

Amt, Ejer af Gaarden.

Else Nielsdatter, 48, g., f. Bryrup S., hans Kone.

Niels Christian Christensen, 10, ug., f. Arnborg, Deres

Søn.

Abelone Marie Christensen, 9, ug., f. Arnborg, Deres

Datter.

Jens Christensen, 27, gift, f. Arnborg, Indsidder, Daglejer.

Anne Jensdatter, 20, gift, f. Thyrsting, hans Kone.

Nørre Snede Sogn 1. Februar 1850.

Boest (først 4 Huse osv., dernæst):

5) en Gaard

2 Familier

Jens Christensen, 31 Aar, f. Skibild, Ringk. A.,

Gaardmand, Husfader.

Anne Jensdatter, 25 Aar, f. Thyrsting, hans Kone.

Abelone Jensen, 3 Aar, her i Sognet	}	Deres Børn.
Christen Jensen, 1 " " " " "		
Kirsten M. Mathiasen, 16 Aar, ug., her i S., Tjenestepige.		
Christen Jensen, 56, g., f. Skarrild S., Aftægtsmand.		
Else Nielsdatter, 52, g., f. Bryrup, Skanderb. A., hans Kone.		
Abelone M. Christensen, 14, her i Sognet	}	Deres Børn.
Bendt Christensen, 25, ug., f. Skibild S., Ringkøbing A.,		
fraværende som indkaldt til Krigstjeneste		

Af Klovborg Sogns Folketalssliste 1850.

Riishede

En Gaard

- Rasmus Pedersen^{*)}, 58, gift, f. her i Sognet, Gaard-
mand, Husfader.
Benedicte Johanne Jensen, 31, f. Linnerup S., hans Kone.

^{*)} I 1845 findes den samme Familie paa en Gaard uden Navn i Gribstrup; kun en Søn, Henrik Rasmussen, er her som den ældste hjemme, 16 Aar gl. Denne Henrik Rasmussen var Forlover ved Hans Peter Lassens og Else Christensens Forlovelse i 1850.

Efter ham følger i 1845 alle de øvrige Søskende undtagen den yngste, Mariane, som ikke endnu kan være født. I 1845 er *Else Christensen* endnu ikke hos dem, og i 1845 er hun heller ikke i Boest, hvad Listen fra Hjemmet i Boest viser, men hun er det i 1840 ligesom i Listen 1834 over Hjemmet i Skibild Bye, Arnborg Sogn; mærkeligt nok angives hun at være født i Brande Sogn; det maa jo være en Fejl.

Det er derfor endnu usikkert, hvor hun er i 1845; hun er ikke fundet paa nogen Liste. En Søster, Anne Marie, ses derimod i 1845 at tjene hos Jens Madsen i Boest, og en anden Søster til Else Christensen, Mette Kierstine, er baade i 1845 og i 1840 som Plejedatter i Hampen, hos Jens Jacobsen i 1840 og hos Sønnen, Jacob Jensen, i 1845; denne har da Gaarden.

Man mener i vor Familie at vide, at det skulde være Else Christensens nære Familie, en Onkel og Fætter f. Eks., man ved ikke noget bestemt. Men naar man ser, at Jens Jacobsen og Familie i Hampen optræder som Faddere i Else Christensens Hjem i Skibild, og at Jens Jacobsens Hustru hedder Maren Jensdatter, saa hun kan være Søster til enten Else Christensens Fader eller Moder, saa er der ingen Tvivl, da de tilmed tager sig af den 3aarige yngste Søster Mette Kierstine, da Moderen dør efter endnu et Barns Fødsel i 1833.

Folketalsslisterne 1834, 1840 og 1845 angaaende Familien Jacobsen i Hampen følger paa næste Side under Folketalsslisten for Hampen.

(NB. af E. U.)

Søren Peter Rasmussen, 20, ugift	}	Deres Børn.
Marie Cathrine Rasmussen, 17, »		
Mette Kirstine Rasmussen, 7, »		
Jensine Sophie Rasmussen, 5, »		
Jens Ole Rasmussen, 3, »		
Mariane Rasmussen, 1, »		
Niels Nielsen, 22, f. Grædstrup S.	}	Deres Tjene- stefolk.
Ane Cathrine Vogelius, 23, f. Hvirring S.		
Ane Mette Andersen, 18, f. Thyrsting S.		
Else Christensen, 23, ugift, Brande S., Vejle A.		
Niels Andersen, 15, f. Thyrsting S.		

Folketalssliste fra Hampen.

1834

Jens Jacobsen, 40, g., Gaardmand.		
Maren Jensdatter ^{*)} , 40, g., hans Kone.		
Jacob Jensen, 16	}	Deres Børn.
Anne Cathrine Jensdatter, 12		
Maren Jensdatter, 9		
Jensine Jensen, 6		
Ane Jensen, 3		
Jacob Jensen, 69. g., Aftægtsmand.		
Ane Cathrine Pedersdatter, 75, g., hans Kone.		

 1840

Hampen By

En Gaard

Jens Jacobsen, 46, gift, Gaardmand.		
Maren Jensdatter, 47, gift, hans Kone.		
Jacob Jensen, 22	}	Deres Børn.
Anne Cathrine Jensdatter, 17		

^{*)} Snarest en Søster til Else Christensens Moder — da efter Opnævelse af Jens Jacobsens Forældre; en Datter hedder Maren, hvad Else Christensens Mormoder ogsaa hed, tilmed opnævner de aabenbart Else^s Christensens Moder Apelone Marie efter hendes Død.

Maren Jensdatter, 15	}	Deres Børn.
Jensine Jensen, 12		
Anne Jensen, 9		
Abelone Marie Jensen, 6		

Mette Kirstine Christensen, 9, ugift, Plejedatter.
Maren Jensdatter, 64, ugift, Almisselem.

1845

Hampenby

En Gaard

Jacob Jensen, ugift, født i Sognet, Ejer af Gaarden.

Maren Jensdatter, 20.

Jensine Jensen, 17.

Abelone Jensen, 11.

Mette Kierstine Christensen, 14 Aar, f. Skibild, Ribe Stift,
Pleje Datter.

Jens Jacobsen, 50, gift, f. her i Sognet } Aftægts-

Maren Jensdatter, 51, gift, f. Brandstrup } folk.

Data fra Arnborg Sogns Kirkebøger
angaaende Else Christensen og hendes Slægt.

1793, 10. Sept. trolovet og d. 20. October copuleret

Ungkarl Jens Christensen Thodal

og Pigen Else Bendtsdatter i Deuling.

1795, 10. Jan. hjemdøbt Jens Thodals og Else Bentsdatters
Søn, navnlig*Christen.*i Kirken 2. Sønd. i Paaske. Else Jacobsdatter fra Arn-
borg Kirke bar det.Faddere Jens Bendtsen, Ole Jensen, Mette Pedersdatter,
Jens Jacobsens Hustru og Søn Jacob.

1794, 16. Aug.

Jens Bendtsens og Hustrus Kirsten Marie Christensdatters Barn født og hjemdøbt, navnlig

Anne Malene (Marie) Deuling.

i Kirken 14. Sønd. eft. Trin.

Pigen Maren Thomasdatter bar det.

Fadderne: Oluf Deuling, Peder Bendtsens og Povel Thoudals Koner, Mette og Apellone i Deuling.

død 1826, 21. Nov. dør, 28. Nov. begravet

Jens Christensen Todal af Skibild, 58 Aar.

død 1829, 9. Juni, begravet 14. Juni:

Else Bentsdatter,

Aftægtskone af Skibild, 72 Aar.

1818 Viet 14. September i Kirken:

Ungkarl Kristen Jensen af Skibild og holdende sig hos sine Forældre, 22^{3/4} Aar gaml.

Pige Apelone Marie Jensdatter Nedergaard af Deuling hjemme hos Forældrene, 26 Aar.

Forlovere: Brudgommens Fader Gmd. Jens Kristensen Toudal i Skibild og Brudens Fader Gdm. Jens Kristensen Nedergaard i Deuling.

Fødte

1819, 24. Januar, *Jens Kristensen* Skibbild

hjemdøbt 25. Januar, fremstillet i Kirken 12. April, 2. Paaskedag.

Forældre Gm. Kristen Jensen og Kone Apelone Jensdatter Skibbild.

Faddere Barnets Moster P. (Pige) Mette Jensdatter, Jens Nedergaard, Gmd.

Peder Kristian Nedergaard og Kone Ane af Skarrild. Gmd. Rasmus Heesgaard.

1820, 20. September *Peder Kristensen* Skibild

hjemd. d. 21. September, fremstillet i Kirken den 8de October.

Forældre: Gm. Kristen Jensen, Moderen Apelone Jensdatter af Skibild.

Faddere: Maren Jensdatter, Jens Hampens Kone af Snede, Jens Hampen, Gmd., Peder Sørensen, Deuling, og Kone Mette, Søster.

Forældrene Jens Nedergaard og Kone Maren.

1822, 14. Aug. Maren Kristensdatter døbt i Brande Præstegaard 15. Aug., i Kirken 21. Søndag efter Trinitatis.

Forældre: Kristen Jensen og Kone Appelone Marie Jensdatter i Skibild.

Faddere: ¹⁾ Fæster(?) og Aftægtskone Maren Nedergaard af Deuling.

²⁾ Gmd. Peder Sørensen af Deuling i Skarrild.

³⁾ Gjertrud Nielsdatter, Skibild.

⁴⁾ K. (Karl) Søren Nicolajsen, Arnborg Kirkegaard.

⁵⁾ Pige Marie Kristensen, ibidem (sammested).

1824, 13. Juli.

Bendt Christensen i Skibild,

døbt 14. Juli af Hr. Lund i Brande, i Kirken 26. September.

Forældre: Kristen Jensen og Kone Abbelone Jensdatter i Skibild.

Faddere: ¹⁾ Jens Jacobsen Hampens Kone Maren Jensdatter, ²⁾ førmeldtes Mand, ³⁾ Gmd. Peder Sørensen, ⁴⁾ og dennes K. (Kone): Mette Jensdatter i Deuling, ⁵⁾ Pige: Marie Kristensen i Kirkegaard.

1826, født 8. October *Else Christensdatter* i Skibild, hjemmedøbt
15. October, i Kirken 28. November.

Gaardmand Kristen Jensen af Skibild og Hustru Abelone
Jensdatter.

Faddere: Hans Holtums Maren,
Jens Jacobsen og dennes Kone,
Pg. (Pige) Zidse Jensdatter og K. (Karl) Chri-
sten Larsen af Eistrup.

1829, 2. April Ane Marie Christensdatter, døbt 19. April.
Forældre Gmd. Christen Jensen, K. (Kone) Abelone
Jensdatter af Skibild.

Fadderne: Dorthe Jensdatter, Ove Henningsen,
K. Peder Christian af Brande,
Maren Andersdatter.

1831, 28. April, Mette Kirstine Christensen, døbt 12. Juni.
Forældre Gmd. Christen Jensen Skibild og Hustru Abe-
lone Jensdatter.

Faddere: P. Mette Sørensdatter Ilsoe.
Gmd. Terkel Peder i Skibild. K: Hans Nico-
lajsen, P. Maren Jensdatter.

1833, 3. December Jens Peder Christensen hjemd.
15. December i Kirken.
Forældre Gmd. Christen Skibild og Kone Apelone Jens-
datter.

Faddere Peder Sørensen og Kone af Deuling,
Gmd. Jens Hampen og Kone,
Christen Pedersen og Barnets (Broder?)
Jens Christensen.

døde 1833, 8. December, 15. December begravet
Abelone Jensdatter, Christen Skibilds Kone, 43 Aar.

Endvidere udviser Arnborg Kirkebog:

At Enkemand Christen Jensen af Skibild er blevet gift med Enke
Else Nielsdatter 9. November 1834 i Arnborg Kirke.

Samt at Christen Jensen flyttede fra Skibild med Kone og 4 Børn til Keilstrup, Nr. Snede — den 21. April 1837.

Nørre Snede Sogns Kirkebog udviser følgende:

Tilgang til Keilstrup, Nørre Snede Sogn, 21. April 1837:
Gmd. Christen Jensen, Skibild, 42 Aar, fra Arnborg Sogn.
Else Nielsdatter, Alder ubekendt, Hustru.
Else Christensdatter, 10¹/₂ Aar.
Anne Marie Christensdatter, 8 Aar.
Niels Christensen, 2 Aar.
Abelone Marie Christensen, 1 Aar.

Afgang fra Sognet 1853:

Husmand Christen Jensen Skibild, 58 Aar,
bortrejst til Vrads.

Vrads Sogns Kirkebog

udviser, at *Christen Jensen Skibild* og Hustru er flyttet fra N. Snede Sogn til Torup i Vrads Sogn i Aaret 1853. En voksen Datter paa 27 Aar fulgte med. De beboede et Fæstehus, som tilhørte Gmd. Jens Hansen, Torup.

Husfæster *Christen Jensen Skibild* døde d. 23. Novbr. 1856 af en Underlivssygdom og blev begravet paa Vrads Kirkegaard.
Hans Enke, Else Nielsen, giftede sig igen d. 20. Septbr.

1857 med Enkemand Husmand Niels Olesen af Ansøgaards Mark. Dette var hans 3. Ægteskab, og han var dengang 60 Aar. Else Nielsen var da 53 Aar.

Else Nielsen døde d. 4. Februar 1881. Hun opholdt sig dengang hos Husmand Peder Hansen i Arritskov, Nørre Snede Sogn. Niels Olesen døde d. 9. August 1863. Han var dengang Husfæster paa Torup Mark og var da 66 Aar gammel.

Endelig viser

Arnborg Kirkebog:

At Christen Jensen Skibilds Søn, Peder, der er 17 Aar, 27. Februar 1837 er flyttet til Brede Mølle ved Bryrup, hvor han har været i længere Periode før, men nu tager fast Ophold.

At Bendt Christensen 1. November 1840 er flyttet fra noget, der ser ud til at skulle være Skade, men det andet Bogstav er utydeligt, og atter kommet til Arnborg Sogn, men der foreligger intet om, at han er fraflyttet Sognet eller død eller har indgaaet Ægteskab, selv om vi gaar helt frem til 1850. I Febr. 1850 er han da indkaldt til Krigstjeneste og opført paa Mandtalslisten i Boest i Nr. Snede Sogn under Broderens Gaard i Boest som værende hjemme hos Faderen, som her er paa Aftægt.

Kort Slægtstavle for Sidelinjen til Skibild (eller Skivild).

Gmd. Jens Kristensen,
Toudal i Skibild,
† ²¹/₁₁ 1826, 58 Aar gl.,
gift ²⁰/₁₀ 1793 med
Else Bendtsdatter
i Deuling,
† 9. Juni 1829. 72 Aar

Gmd. Jens Kristensen,
Nedergaard i Deuling,
gift med
Maren

|
Abelone Marie Jensdatter,
g. m.
Christen Jensen
af Skibild

|
Christen Jensen,
f. ¹⁰/₁ 1795, d. ²³/₁₁ 1856,
1. Gang (¹⁴/₉ 1818) gift med
Abelone Marie Jensdatter,
Nedergaard i Døvling

1) Jens 2) Peder 3) Maren 4) Bendt 5) Else 6) Ane Marie
7) Mette Kjerstine 8) Jens Peder

g. m.
Hans Peter Lassen
i Skade.

Angaaende Else Kristensens Slægt, saa kendes altsaa alle hendes Bedsteforældre; begge Bedstefædrene hedder Jens Kristensen, derfor kan ikke altid skelnes mellem Fader- og Moder-Søskende paa Fadderlisterne. Der er aabenbart flere paa Moders Side, saaledes en Søster, gift med Jens Jacobsen i Hampen, Maren, og en, Mette, med Peder Sørensen i Deuling.

En Dorthe og en Sidsel Jensdatter findes ogsaa.

Bedstemoderens Navn, Maren, gives os ogsaa i en Fadderliste.

Begge Bedstefædrene har været Gaardmænd, henholdsvis i Toudal i Skibild og i Nedergaard i Deuling (nuværende Døvling) i Skarrild Sogn, vest for Arnborg Sogn.

Else Kristensens Fader, Christen Jensen, har ved sit Giftermaal med Abelone Marie Jensdatter fra Nedergaard i Deuling været i sit Hjem i Skibild, hvor han er født og opvokset, og

han faar saa sikkert Faderens Gaard og har her Forældrene paa Aftægt hos sig, til de dér dør i 1826 og 29.

I 1818 vies Christen Jensen i Arnborg Kirke til Abelone Marie Jensdatter fra Nedergaard i Deuling, og fra 1819—1833 fødes Børnene da — 8 i Tallet — og efter den sidste Fødsel i 1833 dør Moderen, hvorefter de to yngste kommer i Pleje: Mette Kjerstine hos Jens Jacobsen i Hampen, hvor vi finder hende i Folketalstisterne 1840 og 45, mens Anne Marie tjener hos en Jens Madsen i Boest i 1845 og er hjemme i Boest i 1840.

Dette, at Bedstemoderen skulde være død fra 8 Børn, mente Else Christensens Datter Marie at vide (Marie gift med Niels Ebbe Nielsen).

Den ved Moderens Død nyfødte Jens Peder vides intet om, hvor bliver af.

Else Christensen er i Hjemmet baade i Skibild i 1834 og i Boest i 1840. I 1845 er hun derimod ikke hjemme paa Gaarden i Boest; hvor hun da er, vides ikke. I 1850 er hun hos Rasmus Pedersens i Riishedegaard i Klovborg Sogn.

I Folketalstisten 1834 finder vi da *Christen Jensen* som Enkemand, men allerede sidst paa Aaret gifter han sig med Enken Else Nielsdatter.

I 1837 flytter de til Nørre Snede Sogn; det hedder »til Keilstrup«, men i Folketalstisten findes Familien i 1840, 1845 og 1850 i Boest. Det sidste Aar har hans ældste Søn Jens Christensen Gaarden, medens han og Konen er paa Aftægt hos Sønnen. Paa det Tidspunkt er det, vi møder ham som Aftægtsmand fra Boest ved Datteren *Elses Vielse* til *Hans Peter Lassen* i Skade i 1850. Fra den Tid af bliver hendes Liv og Historie saa knyttet til Skadegaard og til Slægten der.

Hendes Fader, Christen Jensen Skibild, flytter derimod i 1853 til Torup i Vrads Sogn og er efter Kirkebogen der død 22. Novbr. 1856 og begravet paa Vrads Kirkegaard.

Hvorvidt hans ældste Søn Jens Christensen blev i Boest, saa Familien endnu skulde være at finde der, vides ikke. Efter Folketalstisterne synes Familien i 1855 at være forsvundet fra Boest.

Følgende er fortalt af Else Christensens Børn, særlig af Lars og Marie, fra deres Viden og Erindring om deres Moders Else Christensens Søskende:

2) *Peder Christensen:* At han kaldtes Peder Kejlstrup og var Snedker i Kejlstrup.

4) *Bendt Christensen:* Var i Grejs Mølle, kom ulykkelig af Dage, fik begge Ben hugget af — med Vilje af en anden — og døde.

6) *Ane Christensen:* I 1855 tjener hun som 26aarig hos Søsteren og Svogeren Hans Peter Lassen i Skade. Hun skulde have haft en Søn, Mads Olesen, uden for Ægteskab; blev derpaa gift med Clemen Frederiksen, hvis Søn af 1. Ægteskab var Urmager Frederik Frederiksen i Hjortsvang. Hun havde ingen Børn med Clemen Frederiksen.

I 1857 staar hun Fadder paa et af Søsterens Børn i Skade, Jens Christian, og da er hun i Vrads — er muligvis den 27aarige Datter, som Faderen har med dertil.

Paa samme Barn staar ogsaa en Abalone Marie Christensen Fadder, hun angives at være fra Ildved. Det er muligvis en Halvsøster til Else Christensen, thi Folketalstasterne angiver at kende to Børn af Christen Jensen med sin anden Kone.

7) *Mette Kjerstine Christensen:* Skulde være blevet gift med en Jens Busk — de boede først i Hundslund, kom saa til Vrold v. Skanderborg, hvor de havde en lille Ejendom. — En Søn døde ung.

»Vi har mærkeligt nok intet hørt til dem og Ejendommen,

efter at de jo maa være døde
for længe siden«, slutter Lars
Hansen sin Fortælling.

Den anden Familie Christen Jensen fra Skibild.

Der findes ogsaa en anden Familie i Arnborg Sogn, hvor Manden ogsaa hedder Christen Jensen. Han er gift ind i en Arvad-Familie; men denne Christen Jensen og Familie menes ikke at have noget at gøre med *Else Christensens* Fader og Slægt at gøre. For at konstatere Forskelligheden skal nogle Lister angaaende da anføres.

Fra Arnborg Kirkebog meldes, at den heromtalte Christen Jensen, gift i Arvad-Familien, skulde være »tilflyttet fra Brande 11. September 1842«, medens den første Familie Christen Jensen derimod meldes flyttet fra Skibild med Kone og 4 Børn 21. April 1837 til Keilstrup, Nr. Snede, altsaa nogle Aar før, at den anden Familie kom til Skibild.

Her anføres da nogle Folketalstister ang. denne anden Christen Jensen. Som ventet findes den først i 1845-Listen.

Skibild

2) Gaard

Christen Jensen, 35 Aar, gift, f. Ejstrup, Skanderborg
Amt, Gaardmand.

Ellen Kjerstine Ottesen, 33 Aar, g., Brande Sogn,
hans Kone.

Johanne Lauritsen, 15
Niels Lauritsen, 12
Laurits Christensen, 6
Otto Arvad Christensen, 4
Karen Christensen, 1

} Deres Børn.

Af Arnborg Sogn 1860

Skibild

Christen Jensen, 51, f. Eistrup Sogn, Gaardmand, Husfader.

Ellen Kirstine Arvad, 52, f. Brande Sogn, hans Kone.

Laurits Christensen, 21

Otto Arvad Christensen, 19

Johanne Christensen, 15

Jensine Christensen, 12

Jens Pallesen Christensen, 10

} Deres Børn.

Johanne Lauritsen, 30, f. Brande, Steddatter (Forstanden

berøvet fra d. 12. Aar).

Af Folketalsliste for Arnborg Sogn 1880.

4) En Gaard Skibild Bye

Laurits Kristensen, 40, g., f. Brande, Husfader, Gaardejer.

Bodil Marie Jensen¹⁾, 28, g., * hans Hustru.

Kristen Laurits Kristensen, 6 Aar, f. her i Sognet

Elvine Lauritz Kristensen, 4

Mette Fløe Laurits Kristensen, 2

Et udøbt Barn under 1 Aar

} Deres
Børn.

Kristen Marinus Kristensen, 20, f. i Sognet

Maren Thomassen, 12, f. Brande S.

} Tjeneste-
folk.

¹⁾ Skulde leve endnu i 1932.

5. En Husmand

Otto Arrevad Kristensen, 38, g., f. Brande S.,

Husfader, Husmand.

Marie Johannesen, 34, g., f. Brande S., hans Kone.

Kristen Otto Arvad Kristensen, 4, f. her i Sognet

Johannes Kristian Otto Arvad Kristensen¹⁾,

under et Aar

} Deres
Børn.

Erik Kristensen, 17, f. Eistrup S., Tjenestekarl.

¹⁾ Skulde leve endnu i 1932.

Af Folketalsliste 1890 for Arnborg Sogn.

Skibild By

- N. 36 Abelone Arvad Ottosen, 78, Brandtholm,
Brande S., Husmoder.
- N. 35 Jens Sørensen, 79, f. Nygaard, Give Sogn, Husfader.
Bodil Marie Jensen¹⁾, 38, Husmoder.
Kristen Laurits Kristensen, 16, f. Skibild, Barn.
Elvine Kristensen, 14, » » »
Mette Fløe Kristensen, 12, » » »
Jens Fløe Kristensen, 10, » » »

¹⁾ Skulde leve endnu i 1932.

- Nr. 65 Jørgen Christensen, 34, f. Fløe, Brande S., Husfader.
66 Marie Johansen, 44, f. Riisbjerg, Brande S.,
Husmoder.
67 Johannes Otto Arvad Christensen, 10 Aar, Barn.
68 Oktillie Marie Kathrine Christensen, 5 Aar, Barn.
69 Jens Nygaard Jensen, 18 Aar, f. Skibild, tjener.

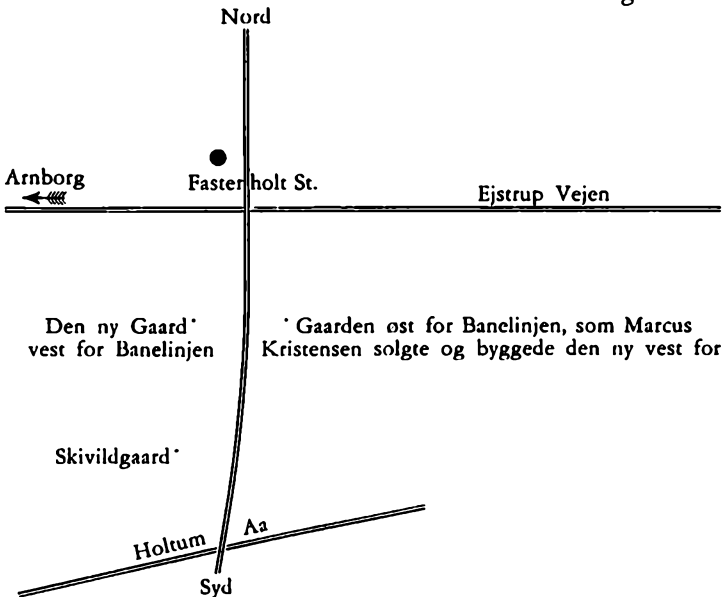
Endnu i 1932 lever en tredie Familie i Skibild ved Navn Kristensen. Troels Jensen Bjerre er gift med Kirsten Marie Kristensen, en Søster til en Marcus Kristensen, der endnu ejer den ene Gaard i Skibild, mens en Datter af Troels Bjerre, Marie, er gift med Anders Meldgaard og nu ejer den egentlige Skibildgaard. Troels Bjerre mener dog ikke, at deres Familie Kristensen har noget at gøre hverken med *vor* Slægt — Else Kristensens — eller med Arvad-Slægten, altsaa ikke med nogen af de to Christen Jensen'er.

Familieskabet mellem de nuværende (1932) Ejere af Skivildgaardene, hvoraf der er to gamle Gaarde, mens en tredie er udskilt fra den gamle øst for Banelinjen, men ligger vest for ligesom den egentlige Skivildgaard, der kun ligger længere tilbage, borte fra FASTERHOLT Station og VEJEN mellem Arnborg og Ejstrup, som gaar gennem den nuværende Stationsby FASTERHOLT, dette Familieskab altsaa ser saaledes ud:

Christen Marcussen (Søby), ejede Gaarden øst for Banelinjen,
g. m.
Else Marie Therkelsen

1) Therkel Christensen, ældst, men fik ikke Gaarden	2) Markus Kristensen, f. 1855, d. 1930(31) g. m. Maren, f. Jensen, fik derimod Gaarden øst for Banelinjen	3) Kirstine Marie Kristensen, g. m. Troels Jensen Bjerre
		Deres Datter Marie g. m. Anders Meldgaard, som nu ejer Skivildgaard

Skitsering af Skibild-Egnen.

Markus Kristensen og Maren solgte Gaarden øst for Banelinjen og tog den nye Gaards Mark fra og byggede der vest for Banelinjen længere inde mod FASTERHOLT end gamle Skivildgaard, der har Mark helt ned til Aaen sydfor (Holtum

Aa). Maren er nu Enke og har en voksen Søn og Datter hjemme.

Kirstine Marie, der blev gift med Troels Bjerre, er altsaa født paa Gaarden øst for Banelinjen. Hun mener ikke, at de er i Slægt med Arvad-Slægten, som endnu lever talrig i Egnen; heraf lever f. Eks. Bodil Marie stadig, ca. 80 Aar gl. (i 1932).

Arnborg Sogn

(efter Trap, Ringkøbing Amt, S. 232 33)

Hammerum el. Hamrum Herred, omgives af Skarrild, Assing og Rind Sogne, Aarhus Amt (Vrads Herred) og Vejle Amt (Nørvang Herred), hvorfra det delvis skilles ved Skjern Aa og dens Tilløb Holtum Aa.

Arnborg Kirke ligger ca. 15 km syd for Herning. De højtliggende, jævne Jorder med enkelte Bakker (Lavsbjerg 71 m, Gottenborg Bjærg 70 m) er overvejende skarpsandede med en Del Hede, Kær og Mose (Sønderkær, Nørremose, Hjøllund, Skibbild og Tornvig Moser).

Ved Engvandingskanaler (Skjerna og Hesselvig Kanaler, s. p. 229 Skovbjerg Kanal) er frembragt gode Enge. Af Plantager nævnes Birkebæk Pl. (hvoraf en mindre Del i Assing S.), anl. 1872, 853 ha, deraf tilpl. 688; FASTERHOLT Pl., anl. 1898, 482 ha, deraf tilpl. 300; Bjærgegaard Pl., anl. 1900, 31 ha, deraf tilpl. 17.

Gennem Sognet løber Skjern Aas Tilløb, Rind Aa, der optager Søby Aa og frembyder flere smukke Partier. Gennem Sognet gaar Landevejen fra Herning til Vejle og Vejle-Herning-Holstebro-Struer Banen.

Befolkning i 1925: 1052. 1801: 185. 1850: 292. 1901: 682. Gaarde og Huse 1921: 194. Det samlede Hartk. (1905): 57 Td.; 16 Gaarde med 23 og 114 Huse med 32, forskellige Lodder med 2 Td. Hartk. samt 5 jordløse Huse. Ejds. (1924): 2275, deraf Jordv. 696.

Areal: 6680 ha, hvoraf (1919) besaaet med Rug 396 ha, Byg 8, Havre 361, Blandsæd til Modenhed 23, Kartofler 206, Foderroer 170. Brak udgjorde 136 ha, Grønfoeder og Græsning 1845, Haver o. l. 73. Tørvemoser 126, Skov 1382, He-

der og Lyngbakker 1649, Klitrealer og Stenmarker 2, Vandar. 37. Kreaturhold (1924): 263 Heste, 1361 Stk. Hornkv. (deraf 683 Køer), 11 Geder, 354 Faar, 1137 Svin.

I Sognet Byerne: Kirkegaarde med Arnborg (ca. 1330 Arnburgh) Kirke. Gamle Arnborg (1498 Gamel Arnborigh) med Præstebel., Skole, Missionshus, Forsamlingshus, Kro, Markedsplads, Købmdshd., Brugsforen., Ml., Maskinfabr. og Andelsmejeri (opr. 1902, ombyg. 1912). *Skibbild* (1688 Schivild) med Skole, Friskole, Købmdshdl. og Ml. *Fasterholt* (1610 Fasterholt) med Fialialkirke, Skole, Forsamlingsbyg., Missionshus, Købmdshdl., Andelsmejeri (opr. 1921), Mosestation, Elektricitetsværk (anl. 1921), Jernbane, Telegrafstation samt Posteksp. *Hjollund* (1487 Øster Hyllidt, 1495 Øster Hølling) med Vandml.

Saml. af Gaarde og Huse: *Gottenborg, Togsvig* (1688 Tosvig), *Skovbjærg, S.-Søby* (1688 Sønder Søebye), *Bjærg* (Bjerre), *Torning* (1688 Tornwig) med Ml., *Holtum* (1688 Hollum), *Bæktoft, Gren* (1611 Grenn), *S.-Gren*.

Gaarde: *Birkebæk* (1688 Birkebeck), Skovridergd. med Hede-selskabets Plantørelevskole, *Toudal* (1660 *Toudall*) Overgd., *S.-Søbygd.*, *Skibbildgd.*

Arnborg Sogn, en egen Sognekommune, har Tingsted i Herning og hører under Rets- og Politikr. Herning Købst. m. m., Holstebro Amtsstuedisk., Herning Lægekr., *Bolling* m. fl. Hdr.s Skattekr., *Hamrum* Hrd.s søndre Vurderingskr., Amtets 5. Folketingskr., 4. Forligskr. og 5. Udskrivningskr., 53. Lægd.

Kirkerne tilhører Sognebeboerne.

Den lille Kirke bestaar af Kor og Skib fra romansk Tid, af Granitkvadre paa Stenkantsokkel og et i sengotisk Tid tilhugget Vaabenhus af Munkesten (mod Syd). Begge de romanske Døre (Norddøren tilmuret) og flere Vinduer er bevarede. Dele af Murene er senere omsatte (paa Skibets Vestgavl Aars-tal 1830). Kirkens Indre har fladt Loft. Ny Altertavle (den Korsfæstede). Rester af Renæssancetavlen findes i Kirken.

Romansk Granitfont. Prædikestol til Dels i Barokstil, paa Himlen Aarst. 1653. Stolestader fra Chr. IV.s Tid. I Koret lille Mindetavle over Præsten Arent Bistedt († 1758) og Hustru. I Kirkegaardsdiget et Par ornamenterede Kvadre fra romansk Tid. Fialialkirken ved Fasterholt er opf. 1897 af røde Mursten

i gotisk Stil og bestaar af Kor og Skib med Tagrytter over Koret. Det indre har fladt Loft. Altertavlen er en Kopi af A. Kücklers Marie Bebudelse.

Gren er vel næppe det *Grene*, hvortil en Nicolaus Lille skrev sig 1320.

Arnborgregreen, som Oluf Staverskov sidst havde i Værgø, blev 1566 af Kronen forundt Palle Juel. — *Fasterholt* købte Gehejmekonferensraad J. H. Deuntzer ca. 1898. Efter at have tilplantet meget af Jorden solgte han den i 1915 for 60,000 Kr. til Direktør A. Rasmussen i Herning og N. Meldgaard, Lillelund.

I Sognet nævnes 1610 Gaarden »*Tbontum*«, 1612 »*Fruerholt*« og 1688 »*Smedegaard*«. Ved Togsvig (langs Rind Aa) er der fundet undergaaede Træer, dels Naaletræer, dels Eg. — Samme Sted fandtes et stort Myremalmleje. Ved *Toudal* er der paavist en Jernudvindingsplads fra ældre Tid (med Slaggestumper). — Birkebæk Plantage er anlagt af Bonden Niels Birkebæk. Gaarden og Plantagen overtoges 1874 af Hedeselskabet sammen med Familien Westenholz, og fra 1880 blev Hedeselskabet Eneejer. Her foretog Selskabet omfattende Plantningsforsøg. 1885 oprettedes her en Plantør-Elevskole. De henved 5 Gravhøje, som kendes i Sognet, har væsentlig deres Plads i dettes sydvestlige Del ved Arnborg Kirke, Gottenborg og Hjöllund — i Tilslutning til talrige Høje i tilgrænsende Partier af Skarrild og tildels Assing Sogne. Hist og her danner de Smaagrupper.

6 Høje er fredlyst: 2 under Gottenborg og Hjöllund, paa Toppen af Bavnebjerg (den ene kaldet Bavnehøj), 3 Høje, hørende til en Gruppe af ialt 5 Høje tæt Ø.S.Ø. for Arnborg Kirke, samt en enligt beliggende Høj tæt ved Gaarden Skovbjerg. Hvad der iøvrigt kendes af Høje i Sognet, er for Størstedelen mere eller mindre beskadiget. Nogle Høje i Sognet er udgravede af Nationalmusæet.

Arnborg var Anneks til Skarrild, indtil det ved Reskr. af 1/6 1897 blev eget Pastorat. I kommunal Henseende ophævedes Forbindelsen 1/4 1906. Litteratur: Palle Fløe: Om en Kro i Arnborg. I Hardsyssels Aarvog 1919.

Sidelinjen til Horsens og Bygholm—Hatting.

Christine Frandsen. gift med

Jens Christian Hansen Ulvbjerg i Skade,
viede 27. November 1891 i Hatting Kirke.

Christine Ulvbjerg, f. Frandsen. Forældre:

Teglbrænder Frands Frandsen, Bygholm,
og Hustru Mette, f. Pedersdatter, »

Af Folketalsslisten for Hatting Sogn 1890.

For Bygholm Hovedgaard:

1. Ludvig Theodor Schütte, 55 Aar, gift, f. Hovedg.
Haraldskjær pr. Vejle, Husfader, cand. juris,
Godsejer, Hatting Sogn.
2. Augusta Marie Thiclia Schütte, f. Petersen, f. Horsens,
Husmoder.
3. Ellen Marie Nielsen, 7, f. Kjøbenhavn, Plejedatter.
4. Louise Marie Charlotte Dræby, 79, u., f. Kjøbenhavn,
Husfælle.

Og paa Tillæg for midlertidige Beboere i Sognet
for Bygholm Hovedgaard opført:

Gudmund Schütte, 18, u., f. Eskjær pr. Skive, Søn,
Student, egentlige Opholdssted Kjøbenhavn.

Her paa senere Liste staar Bygholm Teglværk.

Her først:

Hans Peter Heide og Familie og Tyende,

og herunder som

Nr. 13. Frands Peter Frandsen, 18, u., f. Kollerup S.

Dernæst

pr. Vejle.

Nr. 15. Frands Frandsen, 45, g., f. Hvilsted S., Vejle A.,
Husfader, Teglværksdrift, Hatting.

Nr. 16. Mette Frandsen, 48, g., f. Thyregod S.,
Aarhus A. (Rettelse med Vejle A.), Husmoder.

Nr. 17. Søren Chr. Marinus Frandsen, 13, f. Hornstrup S, Vejle A.	} Børn.
Nr. 18. Dagmar Agnete Frandsen, f. Glud S., Vejle A.	

Videre fra Hatting i 1890:

1 Gaard (fra April 1920 Valdemar Ulvbjergs Gaard)

1. Niels Madsen Rasmussen, 35, g., Gaardejer, Husfader,
f. Hatting S.
2. Hansine Møller Rasmussen, 32, g., f. Ølsted S.
3. Jørgine Petrea Rasmussen, 2, f. Hatting S. (Barn).
4. Maren Knussen, 20, f. Hatting S.

Af Klostersognets Kirkebog i Horsens
angaaende Frands Frandsens og Hustru Mettes, f. Petersen,
Død og Begravelse staar:

Mette Frandsen, f. Petersen, død 30. Aug. 1909, gift med
Entreprenør Frands Frandsen, Vestergade 79, f. Tyregod,
67 Aar, begravet 3. Sept. 1909.

Frands Frandsen, død 3. Dec. 1910, født 9. Jan. 1845 i Hvil-
sted, 65 Aar, begr. 8. Dec. 1910.

Frands Frandsen og Mette Pedersdatter.

- Børn: ¹⁾ Ane Frandsen, g. m. Bent Nielsen, Bred-
balle — begge døde.
- ²⁾ *Christine Frandsen*, g. m. Christian Ulvbjerg, Ulv-
bjerg i Skade — begge døde.
- ³⁾ Frands Peder Frandsen, g. m. Mariane, Hunds-
lund, nu Gjedved.
- ⁴⁾ Anton Stinus Frandsen, g. m. Johanne Bestine
Kristofer Knudsdatter Ulvestad, f. i Ulvestad i
Norge — Teglblænder i Tørring gennem mange
Aar, død 1953 i København.

⁵⁾ Søren Chr. Marinus Frandsen, g. m. Frida Rønnow, f. i Hamburg i Tyskland – boende Hamburg, Tyskland, nu død.

⁶⁾ Dagmar Agnete Frandsen, ug., Horsens, Vester-gade 79.

1. Ane og Bent Nielsen har 6 Børn: Niels, Sigvald, Mathilde, Aksel, Anna og Marie, hvoraf de fleste eller alle er gifte og flere endnu boende i Bredballe ved Vejle. Flere er Haandværkere, Murere og Tømrere som Faderen.
2. Christine og Chr. Ulvbjerg har 2 Børn: Elna og Valdemar Ulvbjerg. – Ang. dem se iøvrigt Hovedslægten her i Bogen.
3. Frands Peder Frandsen og Mariane har en Søn, Sigvald, der er gift og bor i Gjedved som Vognmand og Lastbilmfører.
4. Anton og Ane (Johanne) Frandsen, Tørring, havde 4 Børn, hvoraf den yngste, Svend, som Maskinmester paa Englandsbaaden »England« gik ned med denne i 1940 ved Skotlands Kyst (minesprængt). De tre ældste nulevende Børn er Folmer, Elith og Ellen. Folmer er gift og bor som Politibetjent i Aarhus, hans Hustru hedder Johanne (Faderen tidligere Stationsforstander). Elith er Enkemand og Teglværksbestyrer, hvor i Øjeblikket vides ikke. Har en Datter. Hans Hustru hed Hertha og var fra Kollemorten. Ellen vist ugift i København.
5. Christian og Frida Frandsen i Hamburg i Tyskland har 3 Børn: Willy, Ellen og Otto. Alle i Hamburg før Krigen i hvert Fald – siden intet hørt til Familien. Børnene var vist alle gifte før Krigen.
6. Dagmar Frandsen, ugift – længe boende i Forældrenes Hus i Horsens, død paa De gamles Hjem smst. 1953.

Ang. Frands Frandsen:

Af Kirkebøger over Hvilsted Sogn 1814—46.

1844 Copulerede i Hvilsted (Vielses og Konfirmations Kirkebog 1830—46) Ungkarl og Hjulmand paa Lethenborg Frands Frandsen, 32 Aar gl. (Søn af afdøde Huusmand i Rørth Frands Rasmussen),

Pige Ane Margrethe Mikkelsdatter, 35 Aar (Datter af Huusmand Mikkel Knudsen i Fillerup).

Forlovere: Gaardmand Søren Bødker i Hvilsted og
Husmand Anders Mikkelsen i Fruering.

Vielsesdagen 3. December i Kirken.

Født ægte 9de Januar 1845.

Frands Frandsen.

Forældre: Indsidder og Hjulmand Frands Frandsen og
Ane Margrethe Mikkelsdatter i Hvilsted.

Den 23de Februar 1845 døbt i Kirken.

Faddere: Pigen Ane Marie Pedersdatter, Enke og Indsidderske Ane Frederiksdatter, Huusmand Mikkel Jensen Sadelmager, alle af Hvilsted, Huusmand Anders Mikkelsen i Fruering og Ungkarl Niels Berthelsen paa Herskengave.

Moderens Introduction 23de Februar.

I Folketalstlisten 1850 over Hvilsted Sogn, Hads Herred, Aarhus Amt, kan Frands Frandsen ikke findes; han skulde da være fem Aar. Heller ikke i Hveisel Sogns Liste for 1850 findes han.

Hans Fader af samme Navn, Frands Frandsen, døde i Hveisel, da Sønnen Frands Frandsen var Teglblænder ved Bygholms Teglværk, ca. 1884. Hans Hustru, Ane Margrethe, døde før.

Den gamle Frands Frandsen havde tidligere været Hjuler paa Brandbjerg, en stor Gaard i Grejs Sogn, og han boede da i Husby. En Søster til hans Hustru, Ane Margrethe, hed

Trine, almindelig kaldet »Trine Hovbonde« under Store Grundet; hun lader til at have været meget anset i Familien.

Hjulmand Frands Frandsens og Ane Margrethe Mikkelsdatters Børn var:

- 1) Frands Frandsen (den senere Teglbrænder).
- 2) Søren Frandsen.
- 3) Mariane Frandsen (g. m. Carl Pedersen).

Angaaende Mette Pedersdatter:

Af Folketalssliste for Tyregod Sogn, Nørvang Herred,
Vejle Amt.

1 8 4 5

Kruusborg

125 En Gaard

Frederik Andersen, 37, g., Gaardmand.
Karen Pedersdatter, 47, g., hans Kone.
Dernæst 7 Børn.

126 En Gaard

Peder Andersen, 47, g., f. her i Sognet, Gaardmand.	
Hanne Marie Jürgensd., 37, g., »	hans Kone.
Karen Pedersdatter, 20	} Børn.
Anders Pedersen, 14	
Ane Marie Pedersd., 12	
Caroline Pedersd., 9	
Jørgen Pedersen	
Anne Margrethe Pedersen, 3	
Ebbe Peder Pedersen ¹⁾	

¹⁾ Ebbe Peder Pedersen, kaldet Peder Krusborg, er Mads Krusborgs Far fra Linnerup, d. 16. Marts 1933, g. m. Kirstine Krusborg (endnu levende). Sine Lundsgaard, Nørre Snede Kro, og Fru Waaben, gl. Tørring, er Søstre til Mads Krusborg, altsaa alle tre Børn af Ebbe Peder Pedersen og Søskenbørn til Mette Frandsen, f. Pedersdatter (min Bedstemoder).

Senere i Listen lige efter Gaarden Aagaard staar

Krusborghus

128 et Hus

Mette Pedersdatter^{*)}, 67, Enke, f. her i Sognet, Aftægtskone.

Senere under Tyregod staar

67 et Huus

1. Peder Andersen^{**)}, 39, gift, f. her i Sognet, Husmand.

2. Ane Kirstine Pedersd., 31, g., " hans Kone.

3. Ane Mette Pedersd., 13

4. Niels Pedersen, 12

Peder Pedersen

Anders Pedersen^{***)}, 7

Mette Pedersdatter, 3

Christine Pedersdatter, 1

} Deres Børn.

(Andreas Pedersen er ikke født paa det Tidspunkt.)

Af Folketalsliste for Tyregod Sogn

1834

Kjærgaard, Et Hus

Peder Andersen, 28 — lever af sin Jordlod.

Ane Kirstine Pedersdatter, 20 Aar, hans Kone.

Ane Mette Pedersdatter, 2

En Søn, udøbt, 1

} Deres Børn.

Christian Madsen, 76, Aftægtsmand.

Ane Andersdatter, 66, hans Kone.

Ann. Om de to Familier vedkommer hinanden, eller de bare bor i samme Hus, kan ikke ses.

Den første Familie Peder Andersen ser i 1834 ud til at have haft et Hus, Løvdahl, og to Døtre, Marie og Line, er da 8 og 6 Aar og hjemme.

*) Mette Pedersdatter er Peder Andersens Mor — og ogsaa til den førstnævnte Peder Andersen saavel som til Frederik Andersen.

***) Peder Andersen døde omkring 1885—86. Hans Kone Ane Kirstine nogle Aar før.

****) Anders Pedersen var en Tid hjemme og styrede sin Faders Ejendom, da denne var Enkemand, men det kunde ikke gaa; rejste igen.

Af Tyregod Kirkebog 1823—50.

1832, 5. April *Ane Mette Pedersdatter.*

hjemmedøbt 9. April p. G. af Sygdom.

Forældre: Peder Andersen og Hustru Ane Kirstine Pedersdatter, Huusfolk i Kjærgaard.

Faddere: Mandl. Frederik Andersen, Gaardmand i Kruusborg, Peder Pedersen, Huusmand i Thyregod, samt Martin Kjærgaard i Kjærgaard.

Kvindl.: Peder Kruusborgs Kone i Thyregodlund og Frederik Andersens Hustru i Kruusborg.

1841, f. 22. Oct. *Mette Pedersen* — i Kirken 26. December.

Forældre: Peder Andersen og Hustru Ane Kirstine Pedersdatter, Bondefolk i Thyregod.

Faddere: Aftægtsmand Anders Niensens Hustru i Kruusborg og Grdmd. Frederik Andersens Hustru, ibidem. Sidstnævnte Frederik Andersen samt Ungkarl Hans Christian Andersen af Hoftrup.

1842, 20. Jan.

Ane Margrethe Pedersen, i Kirken d. 24. Marts.

Forældre: Peder Andersen og Hustru Johanne Marie Jørgensdatter, Grdfolk i Løvdahl.

Faddere: Pigen Hanne Raaft af Hoptrup Mølle og Grdmd. Frederik Andersens Hustru af Kruusborg. Dee samme Frederik Andersen og Grdmd. Søren Jørgensen af Aalbæk.

1842, 19. April

Ane Kathrine Frederiksen, i Kirken 4. April.

Forældre: Frederik Andersen og Hustru Karen Pedersdatter, Grdfolk i Kruusborg.

Faddere: Pigen Karen Marie Andersdatter af N. Donnerup, Give Sogn, og Grdm. Peder Andersens Hustru af Løvdahl. Samme nævnte Peder Andersen samt Ungkarl Hans Christian Andersen af Kruusborg.

Slægtstavle tilbage for Christine Ulvbjerg,

f. Frandsen,

f. $\frac{1}{12}$ 1867 i Gaverslund Sogn, d. $\frac{13}{1}$ 1933 i Horsens By.

Frands Rasmussen, Rørth (var død 1844) g. m. (ubekendt)	Mikkel Knudsen, Fillerup (levede 1844) g. m. (ubekendt)	Anders Tyregod, g. m. Mette Pedersdatter, Tyregod
---	---	---

Frands Frandsen, g. m. Hvilsted, d. i Hvejsel ca. 1894	Ane Margrethe Mikkelsdatter, d. før Manden
--	--

¹⁾ Frands Frandsen, ²⁾ Søren Frandsen,
Teglbrænder, ³⁾ Mariane Frandsen
sidst Horsens
(Bygholm)
f. $\frac{9}{1}$ 1845,
d. 3. Dec. 1910
i Horsens,
65 Aar gl.

Børn
¹⁾ Peder A.
²⁾ Peter Andersen
³⁾ Frederik A.
(alle Tyregod)

d. 1885-86,
g. m.
Ane Kirstine
Pedersdatter,
død nogle Aar
før Manden

Børn

Ane Mette*), Niels**), Peder, Anders,
Mette, Christine***), Andreas Pedersen

f. 22. Okt. 1841, d. 30. Aug. 1909

Frands Frandsen g. m. Mette Pedersdatter

¹⁾ Ane, ²⁾ Christine, ³⁾ Frands Peter, ⁴⁾ Anton Stinus, ⁵⁾ Søren
Chr. Marinus, ⁶⁾ Dagmar Agnete Frandsen
g. m.

Christian Ulvbjerg, Skade

*) Ane Mette boede i mange til sin Død i Horsens By, efterlod der en nu afdød Datter.

***) Niels Pedersen levede sine sidste Aar i Horsens, Vestergade 81.

***) Christine — efter hende blev Christine Ulvbjerg, f. Frandsen, opnævnet, arvede derfor efter hende en Dragkiste og hendes Gravvers — hun døde nemlig ca. 20 Aar gl.

Sidelinjen til Torp og Kollerup.

Sigrid Søgaard Mortensen, f. 29. Jan. 1896, død 5. Jan. 1939 i Hatting, g. m. Valdemar Ulvbjerg i Hatting, var Datter af Peter Mortensen og Hustru Mette, f. Andersen, i *Torp Søgaard*.

Hendes Fødehjem er Torp Søgaard, hvor ogsaa hendes Fader er født og overtog Gaarden efter sin Fader i 1885. Og her fødtes alle hans og Mettes Børn, ligesom begge døde her efter at have overdraget Gaarden til den yngste Søn Valdemar.

Torp Søgaard pr. Østbirk ligger i Underup Sogn og er paa 35 Tdr. Land. Den ligger smukt paa et Højdedrag over for Torp Sø og med en sjælden smuk Udsigt ud over Bakker, Dale og Skove, særlig mod Syd og Øst.

Gennem sin Moder, Mette, f. Andersen, er Sigrid Ulvbjerg, f. Søgaard Mortensen, af den i Østbirkegnen bekendte Kollerup Slægt, af hvilken her skal gives nogle Data fra Marius Andersens Bog »*Kollerup Slægten*« (1935). M. Andersen er Morbroder til Sigrid Ulvbjerg.

Heri hedder det da, »at Forfatteren kender sin Faders Slægt i lige Linie tilbage til 1694, mens hans Moders ligger mere i det dunkle.«

Og videre: »Kollerup Slægtens Vugge stod i Neder-Kollerup, beliggende i den sydlige Spids af Østbirk Sogn, Voer Herred, Skanderborg Amt. Stedet ligger i en saare naturskøn Dal, hvor igennem flere Bækløb risler, den saakaldte Hansted Aa med Tilløb, langs med hvilke der nu ligger frodige Engarealer. Mod Nord ses de store Skove, som forhen hørte ind under Søhelten Peder Skrams gamle Herresæde Urup. Mod Syd og Sydvest ligger Underup Nederskov og Nim Skov, og mod Øst dækker Lundum Egeskov for Udsigten. Mod Vest — op mod Underup og Vorbjerg — hæver sig et stolt Bakkedrag, kronet med mange meget store og smukke Kæmpehøje. Naar man finder sig staaende oppe paa dette Bakkedrag og ser ud over Panoramaet, vil Opmærksomheden hurtigt fæstne sig ved det, man ser mod Øst. Her ligger Kollerupdalen i al sin fagre Skønhed med sine Enge, Marker og Skove. Paa et Kort vil det ses, at Kollerup ligger paa et meget afsides Sted i Sognet, yderst ude i en mod Syd gaaende Spids. De store Skove luk-

ker helt af for Kollerup, de strækker sig fra Underup Sogns til Lundum Sogns Skel. Nogen ordentlig Vejforbindelse til Østbirk fandtes da heller ikke. Som Parcel fra Urup havde vi dog Vejret ad den saakaldte »Hjølli« Vej. Paa Grund af denne daarlige Vejforbindelse følte Beboerne i Kollerup sig ikke videre fast knyttet til deres eget Sogn. Børnene gik i Skole i Underup og til Konfirmationsforberedelse til Præsten for Nim-Underup, ligesom man ogsaa søgte Kirken i Underup.

Om Oprindelsen til Kollerup Slægtens første Bosted skal efterfølgende give Oplysning:

»Aar 1803, 16. Juli, læst 27. Januar 1804, ifølge Panteprotokol, Side 214, solgte Generalkrigskommissær Scmnidten til Urup til Anders Jensen det ham hidtil i Fæste havende Hus samt nogle Parceller, tilsammen skyldsat til 1 Td. 6 Skp. 3 Fjd.

Aar 1803, 18. Juli, tinglæst 13. April 1804, solgte Anders Jensen af Kolleruphus til Steffen Poulsen 3 Parceller af Urup med Hartkorn 3 Skp. 3 Fjd. en halv Alb. Denne tilbagesolgte til Anders Jensen 1 Fjk. fire Tiendedel Alb.«

De tilbageværende 3 Skp. 2 Fjd. en Tiendedel Alb. syns derefter at være Kollerup Slægtens første faste Bosted. Ovennævnte Steffen Poulsen var gift med Katrine Pedersdatter. Hvor disse stammer fra, vides ikke, men det har heller ingen Interesse for vor Stambog. De har været gift i hvert Fald nogle Aar, før Købet af ovennævnte Areal finder Sted. Nogle faa Aar derefter maa Steffen Poulsen være afgaaet ved Døden, idet hans Enke, Katrine Pedersdatter, ifølge Skøde af 10. Marts 1811 sælger til sin Søn Andreas Steffensen Ejendommen i Neder Kollerup paa Hartkorn 3 Skp. 2 Fjd. en Tiendedel Alb. Denne hjemfører som sin Hustru ifølge Kirkebog for Hansted 4. Maj 1811 Mariane Fransdatter, født 1. Januar 1780. I dette Ægteskab var 2 Sønner, nemlig Steffen Andreasen, den senere Gaardejer i Egebjerg, og Frans Peter Andreasen, som i mange Aar var en anset Lærer i Honum. Ægteskabet blev kun af kort Varighed, idet Mariane Fransdatter allerede 27. August 1814 blev gift anden Gang med Ungkarl Peder Svendsen af Bur-

gaarde, Grædstrup Sogn, født den 6. August 1780. I dette Ægteskab var 4 Børn, nemlig Andreas Pedersen, den senere Gaardejer i Oleslund i Tamdrup Sogn, Sidsel Marie Pedersdatter, gift med en Gaardejer i Lundumskov, Svend Pedersen, den senere Gaardejer i Vorbjerg, og vor Fader *Anders Pedersen*, kaldes *Svendsen*, som siden fik Hjemmet i Kollerup.

Paa dette lille Jordsmon paa de førnævnte 3 Skp. 2 Fjk. og en Tiendedel Alb. i Neder-Kollerup begyndte min Bedstefader Peder Svendsen og Mariane Fransdatter altsaa deres Virksomhed. Der har sikkert været stor Fattigdom. Lodden har formentlig været en tarvelig »Knold« gammel Skovjord, omgivet af den Gang sure Kær og Skove, som de ikke ejede. Om hvorledes Bygningerne var, har jeg omtrent intet kunnet faa oplyst, men sikkert har disse været meget tarvelige. Jeg kan fra min Barndom erindre, at der endnu sad bitte smaa Vinduer med blyindfattede Ruder i nordre Del af vestre Længe, Rester fra den Tid, da der var Beboelse, helt indtil Fader i 1860 byggede det grundmurede Stuehus.

Det er forstaaeligt, at Peder Svendsen, der var en intelligent og fremadstræbende Mand, har ønsket at forøge sit Jordomraade. Aaret efter sit Giftermaal foretager han da ogsaa et større Jordkøb. Det ses af følgende Citat fra Herredsprotokollen:

»Aaret 1815, 13. Oktober, ifølge tinglæst Kontrakt, Blad 345, solgte Kammerherre Rysensten til Julianelyst til Peder Svendsen af Neder-Kollerup Parcellerne 10 og 11 af Langholms vestre Ende.«

Her har vi da formentlig Forklaring paa, hvorfra »Melholms Banke«, som vi kaldte den nordlige Del af vor Mark, stammede.

Desværre viste det sig at være en vanskelig Affære for Peder Svendsen dette Jordkøb. Man lægger Mærke til, at Handelen er foregaaet 1815, 13. Oktober, men det efterfølgende viser, at Kammerherre Rysensten først udsteder Skøde Aaret efter den 25. Juli eller samme Dag, som Peder Svendsen pantsætter hele sin Ejendom. Obligationen, der altsaa er dateret 25. Juli 1816, har i delvis Genpart følgende Ordlyd:

»1) Mit Sted i Neder Kollerup, Voer Herred, Østbirk Sogn, af fri Herregaardstakst 3 Skp. 2 Fjk. en Tiendedel

Alb., som jeg ved indgaaet Ægteskab med forrige Ejer og Beboer Andreas Steffensens Enke Mariane Fransdatter er i lovlig Besiddelse af.

2) En af mig forrige Aar til Stedet indkøbt Ejendom, nemlig 2 Parceller af Julianelyst Hovedgaards Takst No. 10 og 11, den vestligste Del af den saakaldte Langholm, Hartkorn 1 Skp. 2 Fjk. 2 Alb. Skødet er udstedt af Kammerherre Rysensten d. 25. Juli 1816.«

Det ser altsaa ud til, at Peder Svendsen har maattet pantsætte hele sin Ejendom for at betale de første 600 Daler ved Skødets Udstedelse og som Sikkerhed for Betaling af Restbeløbet, som ogsaa var 600 Daler. Imidlertid viste det sig, at Peder Svendsen ikke var i Stand til at betale Renter og Afdrag af denne Gæld. Han tilbød derfor Hr. Rysensten at tage Melholm tilbage, men heldigvis skete det ikke. Herremanden lod Afdragene vente til bedre Tider. Broder Andreas har fortalt mig efter Fader, at han endog helt eller delvis eftergav Summen.

Min Fader, Anders Pedersen Svendsen, fik Skødet paa Fædrenehjemmet tinglæst d. 17. Januar 1845 med de hidtil nævnte Arealer. I et Realregister, affattet 1845—50, specificeres disse under Matr. Nr. 8 og efter den ny Matrikel ansat til Hartkorn 2 Tdr. 1 Skp. 3 Fjk. 2 Alb.

Efter at Anders Pedersen Svendsen var blevet Ejer i Januar 1845, hjemførte han som sin Hustru d. 2. Maj samme Aar den 19-aarige Birgitte Nielsdatter, Datter af Niels Olesen og Hustru Mette Marie Jensdatter af Oleslund i Tamdrup Sogn. Dermed har vi altsaa i disse to vore Forældre, som herefter anføres som Stammeforældre til Kollerupslægten.

Nu laa der sikkert store Opgaver og ventede paa disse to. Købet af Melholm var selvfølgelig forlængst bragt i Orden, men der maa have lydt et nyt Fremad. Jorderne trængte til Nykultivering med Dræning og Mergling, og Bygningerne krævede Fornyse. At mine Forældre har været flittige og gjort gode Fremskridt, viser da ogsaa følgende: Fader købte Aar 1853, læst 29. Juli, et betydeligt Areal, Matr. Nr. 16 af Torp, den saakaldte »Skovlod«, Hartkorn 5 Skp. 2 Fjk. 2 Alb., af Morten

Laursen, Torp, for 900 Rigsdaler. I 1860 byggedes det efter Datiden flotte Stuehus. I 1867 byggedes en Vandmølle og i 1870 en mindre længere oppe ved Bækken.«

Og videre fra Bogen om Møllen, f. Eks.: »Møllen dér var Faders Værk, han byggede den 1867, først 23 Aar efter, at han havde overtaget Gaarden. Han havde vel ventet, at den skulde give ham en god og tiltrængt Indtægt, ligesom han gerne vilde skaffe Hjemmearbejde til nogle af de mange Dreng, der efterhaanden voksede til. Men jeg tror, den Mølle blev noget af en Skuffelse; der var ingen af os, der havde nogen rigtig Lyst til Mølleriet, og Vandkraften var alt for ringe. Moder, tror jeg, var nærmest ked af Møllen. Fader drev en Aarrække en Del Hestehandel. Han har sagt til min ældre Broder: Det var a nød til, for a kun et fød al I Børn op ved Gaarden alene.«

». . . . Svære Tider har der sikkert været, da Krigen i 64 udbrød. Tilbagetoget fra Dannevirke og endelig Tabet af Sønderjylland. Jeg kan kun have været ca. 5 Aar den Gang, men kan tydeligt huske Indkvarteringen under Vaabenstilstanden. Vi havde fire østrigste Infanterister. De var meget skikkelige, men det har sikkert været en skrækkelig Tid, fuld af Frygt for, hvad der kunde ske. Moder sagde ofte senere: »Gud fri os for at faa Fjender i vort Land«.

Det maa ogsaa have været drøje Dage, da Fader under en Sygdom — en Kræftskade — i 1865 var indlagt paa en Klinik i København. . . .

Han kom helbredt hjem, og der gik nogle Aar, vist nogle virkelig gode Aar. Men saa kom det som et virkeligt Torden-slag for Familien, da Fader pludselig døde af et Hjerteslag d. 22. December 1877. For Moder var især dette et haardt Slag. Faders Begravelse fandt Sted mellem Jul og Nytaar, han bares til Graven af sine 6 ældste Sønner, medens Svend med Moder og Søstre gik bagefter. Nu var der ikke rigtig Solskin og Glæde mere. Børneflokket spredtes efterhaanden til hver sin Gerning. Tilbage blev dog heldigvis to af Brødrene, som fik delt Gaard og Mølle mellem sig, saaledes at det kære gamle Barndomshjem blev i Familiens Eje. Det ske sent, at Fremmede skal indtage vor Plads. Moders Helbred var herefter ikke godt.

Der hvilte som et tungt Drag over hendes Sind. Ikke saa underligt. De mange Barnefødsler, den lange Arbejdsdag, hvor Moder ofrede al sin Kraft, og nu Tabet af sin bedste Ven. Moder overlevede Fader i mange Aar, idet hun først døde 14. Juli 1894. Vi Børn bevarer Mindet om dem begge og er taknemmelige for den og for det gode Barndomshjem, de gav os. Velsignelsen, der hidtil har hvilet over den nu snart talrige »Kollerupslægt«, tør vi tro har haft sin Kilde særlig i Moders Lønhammer. Slægtens Gravplads paa Østbirk Kirkegaard holdes stadig vel vedligeholdt i Ære. Og de gamle Jernkors over Bedsteforældrene staar lige saa omhyggelig bevarede som de nyere Monumenter.

Den 25. Januar 1920, Hundredaarsdagen for Faders Fødsel, var Slægten, hans Børn og Børnebørn med Ægtefæller, i stort Antal samlet til en Mindefest i Horsens.«

— — —

Marius Andersen fortæller i Indledningens Begyndelse, at han lovede sin Moder før hendes Død at skrive en Stambog. Dette holdt han altsaa her med denne Bog om Kollerup Slægten.

TILBAGEBLIK I SLÆGTEN

I.

Aar 1694 skodes Anders Pedersens Gaard i Vingum til Ejeren af Matrup. Han er formentlig herefter Fæster. Hartkornet var 4 Tdr.

Aar 1724 var Peder Andersen Fæster paa samme Gaard med 4 Tdr. Hartkorn.

Den næste Fæster paa Gaarden med 4 Tdr. Hartkorn var Anders Pedersen. Han døde 1769. Den 8. Marts 1747 havde han faaet døbt Sønnen Svend.

Aar 1771, d. 2. November, viedes Svend Andersen af Vingum til Sidsel Jensdatter af Burgaarde. Han fæstede en Gaard i Burgaarde under Matrup paa 2 Tdr. 5 Skp. 1 Fjk. 1 Alb. Hartkorn. Aar 1780, d. 6. August, fødtes dem en Søn, som fik Navnes Peder Svendsen.

Aar 1814 flyttede Peder Svendsen af Burgaarde, 34 Aar gammel, til Kollerup i Østbirk Sogn, hvor han d. 27. August samme Aar bliver viet til *Enken Mariane Fransdatter*. I dette Ægteskab fødtes:

Andreas Pedersen den 3. Maj 1815,
Sidsel Marie Pedersdatter den 9. Maj 1817,
Svend Pedersen den 7. August 1818,
Anders Pedersen, senere kaldet Svendsen,
den 25. Januar 1820.

II.

Aar 1700 viedes i Hundslund Kirke Poul Nielsen til Mette Simonsdatter, Datter af Gaardmand Simon Nielsen af Thorup. Med Konen fik han samme Aar Gaarden og blev da Fæster under Særslevgaard. De fik døbt Sønnen Jens Aar 1704.

Aar 1728. I November viedes Jens Poulsen, som ogsaa var Fæster under Særslevgaard, til Anna Fransdatter af Hundslund. Den 8. Marts 1747 fik de døbt Sønnen Frans.

Frans Jensen var gift med Mette Olufsdatter. Han var Fæstegaardmand i Egebjerg undet Hansted Hospital. I dette Ægteskab fødtes 1. Januar 1780 Datteren Mariane Fransdatter.

Aar 1811, d. 4. Maj, viedes Mariane Fransdatter til Ungkarl Andreas Steffensen af Kollerup. I dette Ægteskab var Sønnerne Steffen og Frans Peter Andreasen.

Aar 1814, d. 27. August, bliver *Mariane Fransdatter gift 2. Gang* med Ungkarl *Peder Svendsen* af Burgaarde. I dette Ægteskab fødtes det 4. Barn d. 25. Januar 1820 og fik Navnet Anders Pedersen, kaldet Svendsen.

III.

Gaardmand Jens Therkelsen af Hem, Voerladegaard Sogn, var gift med Ane Sørensdatter. Deres Datter, Mette Marie Jensdatter, blev født d. 13. April 1804.

Mette Marie Jensdatter blev gift 1824 med Gaardmand, Ungkarl Niels Olesen af Oleslund i Tamdrup Sogn, født Aar 1800. I dette Ægteskab fødtes:

Birgitte Nielsdatter den 16. December 1825,
Ane Nielsdatter 1830,
Oline Nielsdatter 1837.

Aar 1845, d. 2. Maj, viedes Birgitte Nielsdatter til Anders Pedersen af Kollerup, som senere fik Tilnavnet Svendsen.

Om Slægtens Fortsættelse følger her:

Anders Pedersen (Svendsen), født d. 25. Jan. 1820,
død d. 22. Dec. 1877, gift d. 2. Maj 1845 med
Birgitte Nielsdatter, født d. 16. Dec. 1825,
død d. 14. Juli 1894.

Børn:

- 1) Mariane Andersen, født d. 5. Marts 1846,
død d. 17. Aug. 1917.
- 2) Peder Andersen (Svendsen), født d. 5. Dec. 1847,
død d. 4. Nov. 1925.
- 3) Niels Andersen (Svendsen), født d. 15. Febr. 1849,
død d. 10. Jan. 1928.
- 4) Sidsel Marie Andersen, født d. 23. Febr. 1851,
død d. 18. Marts 1895.
- 5) Andreas Andersen, født d. 16. Febr. 1853,
død d.
- 6) Søren Terkild Andersen, født d. 9. April 1855,
død d. 20. Okt. 1918.
- 7) Anders Peter Andersen, født d. 13. April 1857,
død d. 30. Dec. 1884.
- 8) Marius Andersen, født d. 11. Juli 1859,
død d.
- 9) Mette Marie Andersen, født d. 10. Dec. 1861,
død d. 6. Juni 1862.
- 10) Svend Andersen, født d. 12. April 1863,
død d.
- 11) Mette Marie Katrine Andersen, født d. 12. Febr. 1866,
død d.
- 12) Oline Dusine Andersen, født d. 15. Maj 1868,
død d. 24. Sept. 1935.

1. *Mariane Andersen* blev gift med Eskild Dalsgaard Justesen, og de overtog hans Fædrenegaard paa Underup Mark i 1872.
2. *Peder Andersen* Svendsen, g. m. Mariane Steffensen, blev Gaardejer i Egebjerg, byggede Egesholm her 1881.
3. *Niels Andersen* Svendsen, gift m. Elisabeth Aase, overtog efter Faderens Død Kollerup sammen med sin Forlovede Elisabeth Aase, Datter af Gdr. Peter Aase, Østbirk; senere flyttede de til Vrold, efter 60-Aars Alderen til Skanderborg.
4. *Sidsel Marie Andersen*, g. m. Veste Andreasen, der overtog sit Fædrenehjem, den gamle Slægtsgaard i Hornum paa ca. 80 Tdr. Ld., omkring 1882 (en Tid som ung havde han været Kusk hos Pastor Konradsen i Hvirring).
5. *Andreas Andersen*, g. m. Oline Balle. Han er nu (1935) 82 Aar. Han var den eneste af Børneflokken, som ret egnede sig til Mølleriet. Det var da naturligt og rigtigt, at det blev ham, der blev Arvtager til Møllen. — Sammen med sin dygtige Hustru Oline Balle, Datter af Sognefoged og Gaardejer i Torp, drev han Mølleriet og det lille Landbrug, der fulgte med, særdeles eksemplarisk. Han var i vide Kredse velkendt som Svineopdrætter. Andreas Andersen indlagde sig stor Fortjeneste som Leder af Torp Mejeri, hvis Formand han var i 25 Aar. Han var gennem flere Valgperioder og er endnu (1935) Medlem af Menighedsraadet. Sin Værnepligt afgjente han som Marinesoldat.
6. *Søren Therkild Andersen*, gift 1. Gang med Ane Marie Andersen, 2. Gang med Ane Marie Nielsen. 1880 overtog han Mølleriet, men det var aldrig hans Lyst at have med de snurrende Hjul og kedelige Møllægæster at gøre. Det blev derfor en lykkelig Ordning, da han faa Aar derefter afgav Møllen til Andreas og overtog selv den gamle Fædrenegaard. — Her var Søren rigtig i sit Es,

idet han svarede til Begrebet Gaardmand. Vi er ham taknemlig for, at han blev en god Vogter af den gamle Rede og holdt de gamle Slægtstraditioners Fane højt. Hans Søn, f. 1883, Anders Svendsen Andersen, overtog 1909 efter sin Fader den gamle Slægtsgaard i Kollerup.

7. *Anders Peter Andersen*, g. m. Oline Christensen, hjalp et Par Aar efter sit 14. Aar til ved Landbrug og Mølleri, men det havde ikke hans Interesse, han blev Købmand, fik 1879 Forretning i Brædstrup, men døde allerede i 1884.

8. *Marius Andersen*, g. 6. Okt. 1883 m. Kirsten Stærmosen, f. 29. Aug. 1860.

4 Børn: Sønnen Anders Stærmosen Andersen, f. 2. Sept. 1884, nu død. Blev præsteuddannet, var i nogle Aar Præst i Klovborg-Thyrsting (fra 1914) og flyttede senere som Sognepræst til Vonsild-Dalby ved Kolding, hvor han døde 1924. Var gift med Anne Margrete Larsen, Datter af Pastor Larsen i Vejlbj paa Fyn.

Desuden 3 Døtre: Birgitte, Sigrid og Ingeborg.

Marius Andersen blev kongelig Skovfoged med Bolig i Kolpensig. Lærte Hedeskovbrug dels under Hedeselskabet og dels under Staten fra 1880—82. Derefter blev han Plantør og Assistent under Enrico Dalgas personlig med Bolig i Provsthus. 1886 forlod han Hedeselskabet for at overtage Ledelsen af Arbejdet med Tilplantning af den store Gludsted Statsplantage med Bolig i Kolpensig. Han var Medlem af Vinding-Bryrup-Vrads Sogneraad i 8 Aar, Medlem af Menighedsraad, Værgeraad og Skolekommission. Han stiftede Vrads Sogns Sygekasse og var dens Formand i 12 Aar. Han var Medstifter af Statsskovfogedernes Forening og i sammes Bestyrelse i 8 Aar. Under Verdenskrigen udnævntes han af Ministeriet til dets Tillidsmand i Brændselsnævnet for Aarhus Amt. Fra 1914 var han Medlem af Hedeselskabets Repræsentantskab. 1902 fik han kgl. Udnævnelse, og 1911 blev han dekoreret med Sølvkorset og fik efter 40 Aars Statstjeneste tildelt Fortjenstmedaljen i Solv.

1928 fik han sin Afsked med Pension og flyttede til Hampen.

Kirsten Stærmosse stammer fra en kendt fynsk Storbondeslæggt. Hendes Forældre udvandrede til Jylland omkr. 1865. Faderen Anders Hansen Stærmosse havde følt sig draget af de store, jyske Arealer, som kunde købes for smaa Penge. For ham blev det som for andre Øboer, der forsøgte sig i de jyske Hedeegne, en stor Skuffelse.

9. *Mette Marie Andersen*, død ca. $\frac{1}{2}$ Aar gl.
10. *Svend Andersen*, g. m. Fransiska Petrea Mortensen, blev Snedker med egen Forretning fra 1889 i Horsens. Ridder af Dannebrog. — En Periode Medlem af Horsens Byraad.
12. *Oline Dusine Andersen*, g. m. Ole Hansen Skouenborg, der var uddannet ved Mejerivæsenet og havde bestyret flere Mejerier, ejet et Par Gaarde i Kolding, Hjarup og Vamdrup, fra 1918 ved Bank i Brædstrup, hvor han døde for et Par Aar siden (i 1950erne).

Der var fire Børn:

- a) Anna Skouenborg, f. 12. Aug. 1892, i 1916 g. m. Johannes Brogaard, der stammede fra Tim v. Ringkøbing. Ejet Gaard ved Fredericia og fra 1923 »Barritgaard« i Barrit.
 - b) Birgitte Skouenborg, g. 1. G. m. Laust Jensen; g. 2. G. m. Johannes Rolskov, der stammer fra Toftlund i Sønderjylland. Bor i Skanderborgegnen.
 - c) Hans Skouenborg, g. m. Margrethe Andersen Lunden. Sognepræst i Øster Nykirke fra 1926. Nu taget Afsked p. G. af Sygdom.
 - d) Signe Skouenborg, g. m. Hakon Rasmussen, der overtog sin Fødegård i Gangsted 1915. Solgte den 1929 og købte Gaarden »Hovedkro« i Hovedgaard.
11. *Mette Marie Katrine Andersen*, født 12. Febr. 1866, nu død (for 1939), g. m. *Niels Peter Mortensen*, født 10.

Febr. 1862, død 25. Januar 1950. — Peter Mortensen gik i Almenskole til sit 14. Aar. Han var sin Klasses finkeste Elev. Derefter arbejdede han ved Landbruger. Han var en Vinter paa Vestbirk Højskole. I 1885 fik han Skøde paa sin Fædrengaard Torp Søgaard pr. Østbirk, Areal 35 Tdr. Ld. Peter Mortensen var en Hjemmets Mand, der ikke søgte ud efter Tillidshverv. Helt slap han dog ikke fri for disse, idet han bl. a. var Medlem af Sogneraadet. Men desmere har han ved sin Flid og Indsigt som Landbruger bragt Gaardens Drift op i en saadan Kultur og Ydeevne, at den med fuld Føje nævnes som en af Egnens Mønstergaarde. Da Torp Søgaard er meget smukt beliggende og har gode, velindrettede Bygninger, er den af høj Værdi.

Der var 6 Børn i Ægteskabet:

- a) *Birgitte Mortensen*, født 2. Juni 1892, død 1949, g. m. Hans Skovbølling Mikkelsen i Haarup, der havde og har Fødegaarden »Tanggaard« i Haarup (30 Tdr. Ld.). Hans Mikkelsen er mangeaarigt Medlem af og Formand for Ring-Føvling Sogneraad og Amsraadsmedlem i Skanderborg Amsraad, som ogsaa Faderen, Mikael Mikkelsen, var.
- b) *Morten Søgaard Mortensen*, født 19. Febr. 1894, g. m. Ellen Nielsen 1932, f. 6. Juni 1909. Havde 1 Barn i 1935. — Han var fra ganske ung Sømand til 1. Verdenskrig, som han da deltog i som frivillig paa belgisk Side. Blev saaret i Træfning med Tyskerne, kom i tysk Fangenskab i 4 Aar, deserterede fra Fangelejr ved Berlin og naaede hjem til Torp Søgaard en Julenat. Blev senere Gaardejer ved Brædstrup og er nu Købmand i Horsens.
- c) *Sigrid Søgaard Mortensen*^{*)}, født 29. Jan. 1896 i Torp Søgaard, død 5. Jan. 1939 i Hatting. 1. Maj 1920 g. m. Valdemar Ulvbjerg, f. 5. April 1894.

^{*)} Paa fædrene Side var Sigrid Søgaard Mortensen i Slægt med den gamle Lærerfamilie Svendstrup i Hjortsvang, idet hendes Fars (Peter Mor-

Gaardejer i Hatting fra 1920, fra 1. Marts 1948
Gaardejer i Skjold.

Børn:

- 1) Svend Søgaard Ulvbjerg, f. 12. April 1924
i Hatting. 20. Sept. 1952 g. m. Esther
Overgaard, f. 8. Marts ?. Boende først
»Højvang«, Taaning, nu overtaget Faderens
Gaard i Skjold.
- 2) Bent Søgaard Ulvbjerg, f. 10. April 1929
i Hatting, Kommiss, p. t. Hejnsvig Brugs-
forening.
- d) *Anders Søgaard Mortensen*, født 13. Aug. 1897,
Gaardejer, Føvling Vestergaard pr. Brædstrup (26
Tdr. Ld.). 24. Nov. 1928 gift med Marie Nielsen,
f. 17. April 1909. — Havde 3 Børn i 1935.
- e) *Valdemar Søgaard Mortensen*. f. 16. Sept. 1899.
Har Fødegården Torp Søgaard (35 Tdr. Ld.),
hvor begge Forældrene døde. Gift m. Thyra An-
dreasen. — Har to Børn: Knud og Sigrid.
- f) *Ingeborg Søgaard Mortensen*, født 27. Juni 1901,
død i Efteraaret 1952. 19. Maj 1930 g. m. Jens
Harald Jørgensen, født 2. Juli 1902. Har Gaard
i Lund, »Gravensgaard« (26 Tdr. Ld.). Stammer
fra Falster, været i Kanada 2 Aar. — Der er 8
Børn i Ægteskabet.

Ved Mindefesten 25. Januar 1820—1920 var trykt et Hefte
med Billede af Kollerupslægtens Gaard i Kollerup og af Stam-
forældrene paa Forsiden. Paa sidste Side Sangen »I Kollerup Enge«,

tensens) Søster, Laura fra Torp Søgaard, var gift med Jørgen Svendstrup,
Lærer i Hjortsvang fra Faderens Knud Svendstrups Afsked 1885, da denne
havde været Lærer der i 35 Aar. Jørgen Svendstrup tog sin Afsked 1917
p. G. af Sygdom. Alle tre flyttede da ind i eget Hus i Hjortsvang, hvor
de alle døde. Gamle Svendstrup 1920, Laura 1921 og Jørgen Svendstrup
1922. En Datter af Jørgen Svendstrup, Nanna, blev Lærerinde, er gift
og bor vist i København.

som findes medtaget paa en følgende Side. Paa Hefstets Inder-
sider følgende fra Slægtshistorien:

Ifølge Herredsprotokoller og Kirkebøger og lignende:

»Ifølge Viborg Landstings Skøde- og Panteprotokol — 1694,
Blad 442 — skødes *Anders Pedersens* Gaard i Vingum, af Hart-
korn 4 Tdr., til Ejeren af Matstrup. Af Gaarden svaredes aarlig
i Landgilde 1 Ørte Rug, 1 Ørte Byg, 1½ Ørte Havre, 1 Brænd-
svin og 5 Mark i Gæsteri.

Ifølge samme Protokol — for Aar 1724, Blad 181 — hed
Fæsteren paa en Gaard paa 4 Tdr. Htk. i Vingum *Peder An-
dersen*. Han døde efter Grædstrup Kirkebog 1737 ¹⁵/₁₁, 70
Aar gl.

Ifølge Protokol — for Aar 1749, Blad 424 — hed Fæ-
steren paa en Gaard paa 4 Tdr. Htk. i Vingum By, Grædstup
Sogn, *Anders Pedersen*, og efter Kirkebogen blev han begravet
1769 ²⁶/₁, 61 Aar gl. Han fik 1746 ⁸/₃ døbt Sønnen *Svend*.

Ifølge Grædstrup Kirkebog viedes 1771 ²/₁₁ *Svend Andersen*
af Vingum og Sidsel Jensdatter af Burgaarde. Han fæstede en
Gaard i Burgaarde af Hartkorn 2 Tdr. 5 Skp. 1 Fjk. 1 Alb.
Skovskyld. Ogsaa denne Gaard ejedes af Matstrup. 1780 ²³/₇
fik de døbt Sønnen Peder. *Svend Andersen* anføres død 1812
¹²/₈ uden Aldersangivelse. Sidsel Jensdatter ses ikke anført som
død, men i 1812 ses der i Tyrsting-Vrads Herreder afholdt
Skifte efter »*Svend A.s* afdøde Kone Sidsel Jensdatter i Bur-
gaarde«.

Ifølge Grædstrup Sogns Afgangslister flyttede *Peder Svendsen*,
34 Aar gl., 1814 til Kollerup i Østbirk Sogn, og her blev
han 1814 ²⁷/₈ viet til Enken Mariane Fransdatter i Kollerup.
Han døde 1844 ¹³/₉, 64 Aar 1 Md. gl. — hun 1848 ²³/₁₀,

69 Aar gl. Deres Børn: Andreas Pedersen, født 1815 $\frac{3}{6}$, Svend Pedersen, født 1818 $\frac{7}{8}$, Cidse Marie Pedersdatter, født 1817 $\frac{9}{6}$, Anders Pedersen, født 1820 $\frac{25}{1}$.

Aar 1700 $\frac{7}{11}$ viedes i Hundslund Poul Nielsen og Mette Simonsdatter af Thorup By. Hvor Poul Nielsen stammer fra, kan ikke ses. Hans Kone var Datter af Gaardmand Simon Nielsen i Thorup. Med Konen fik P. N. Gaarden og blev Fæster under Serridslevgaard. Hartkornet var 4 Td. 4 Skp. 2 Fdk. 1 Alb. Den aarlige Landgilde deraf var 2 Ørter Rug, 1 Ørte Byg, 1 Ørte Havre, $\frac{1}{2}$ Fjerding Smør, $\frac{1}{2}$ Følnød, 1 Lam, 1 Gaas, 1 Brændsvin, 4 Høns, 20 Æg, 2 Heste Gæsteri — »men i dend Stæd svarer effter Accordt 12 Rd., 2 Mk., 1 Skp. Havre, 1 Gaas.«

De fik 1704 $\frac{12}{5}$ døbt Sønnen Jens Poulsen. P. N. blev begravet 1755 $\frac{19}{2}$, 89 Aar, Konen 1753 $\frac{18}{11}$, 84 Aar.

Jens Poulsen af Thorup i Hundslund viedes 1718 $\frac{7}{11}$ til Anna Frandsdatter af Hundslund. Sammen med Jørgen Espensen drev han en Gaard i Hundslund (ogsaa under Serridslevgaard), af Hartkorn 10 Td. 2 Skp. 2 Fdk. 1 Alb. Den aarlige Landgilde var 3 Ørter Rug, 3 Ørter Byg, 2 Ørter Havre, 1 Fjerding Smør, 1 Lam, 1 Gaas, 1 Brændsvin, 4 Høns, 20 Æg, 7 Heste Gæsteri — »men i dend Stæd svarer effter Accord 28 Rd., 2 Skp. Havre, 2 Gæs.«

1747 $\frac{8}{3}$ fik de døbt Sønnen Frands Jensen. J. P. blev begravet 1780 $\frac{3}{2}$, 81 Aar, Konen 1779 $\frac{24}{2}$, 73 Aar.

Frands Jensen var gift med Mette Olufsdatter. Han var Fæstegaardmand i Egeberg By, Hansted Sogn, under Hanstedgaard Hospital. Hvor de er viede, kan ikke ses. 1780 $\frac{16}{1}$ fik de døbt Datteren Mariane Frandsdatter. F. J. døde som Af-tægtsmand 1813 $\frac{10}{1}$, 67 Aar, hans Kone 1820 $\frac{6}{2}$, 73 Aar.

Mariane Frandsdatter viedes ifølge Hansted Sogns Kirkebog
Aar 1811 $\frac{1}{5}$ til Ungkarl Andreas Stephensen af Kollerup,
Østbirk Sogn.

FRA MINDEFESTEN 25. JANUAR 1920
FOR
ANDERS PEDER SVENDSEN

Mel.: Naar Solen ganger til Hvile.

I *Kollerup Enge* der rinder
En Bæk med rislende Lyd,
Den gemmer saa mange Minder
Om BARNEDAGENES Fryd.
Den kalder Tiden tilbage,
Da Slægtens Fader og Mor
Levede travle Dage
Paa Møllens frugtbare Jord.

Og Kræfter ejed dens Vande
At sætte Hjulet i Gang,
Mens kløgtig var denne Pande,
Som stræbte her Dagen lang,
Han kendte Arbejdets Glæde,
Nedarved den til sin Slægt,
At Arven som Ærekæde
Skal holdes i Varetægt.

Se, selve Bækken, som driver
Det Vandhjuls glidende Rem,
Et levende Billede bliver
Paa Slægten, der iler frem,
Mens Tidens Hjul maa sig føje
Og underkaste den Kraft,
Som Slægten med Haand og Øje
I Arv fra Fædre har haft.

Men Arv og Evner forpligter,
 Og Slægtens Ære er lagt
 Paa os, som værner og sigter
 Om Navnet, som blev os bragt
 Derhjemme fra Fødestavnen,
 Hvorfra vort Liv gik ud.
 Det lyser og kalder som Bavnen,
 Og det har sit Ansvar for Gud.

Hvor monne de Stier nu være,
 Som dette Maal kan naa,
 At værne om Slægtens Ære
 Og Arbejdets Glæde faa?
 Som Barn vi alle det lære,
 I fjerde Bud det staar:
 »Din Fader og Moder du ære,
 Da Lykke i Landet du faar.«

Gud hjælpe os allesinde
 At leve efter hans Bud
 Og lade os alle finde
 Til Frelsen og Freden ud.
 Lad Troen og Haabet skinne,
 Som Sol paa en rislende Bæk,
 Der mild og kærlig skal rinde
 Langs Slægtens Mindebæk.

A. R.

Linjen til Stids Mølle og Haubjerg og Sidelinjen til Nørholm i Thyrsting og Høytholm.

Gennem Michel Therkildsen ser der ud til at være en Linje til Stids Mølle og Slægtskabsforbindelse med Indehaveren af Haubjerg i Aale Sogn, og i hans Datter Elisabeth Michelsdatters Mand, Niels Jepsen, en Sidelinje til Føvling og Nørholm i Thyrsting.

Michel Therkildsen havde først en »Kirkegaard« i Skade, og da Præsten Holger Bredahl dør 1722, faar Michel Therkildsen Skadegaard i Fæste — den, som Holger Bredahl havde haft i Forpagtning. Det ses af forskellige Matrup-Matrikler, og at det var Forpagtning for Bredahls Vedkommende, ses af Niels Thygesens Skifte efter sin Mor Anna Michelsdatter til Matrup. Deraf fremgaar det, at han som Forpagtningsafgift ydede Brød og Vin til Kirkerne, som det senere skal anføres.

Michel Therkildsen dør 1743, og i 1744 bliver Datteren Elisabeth Michelsdatter gift med Niels Jepsen fra Føvling, og de faar da Skadegaard. En Søn har allerede faaet den midterste Gaard i Skade i Fæste.

I Lægdsrullen af 1741 er »Michel Therkildsen udi Skade« Lægdsmand, mens aabenbart en Broder »Clemen Therkildsen er Lægdsmand udi Haubjerg«.

Slægtskabsforbindelsen ses tydeligt af deres gensidige Faderskaber ved Familiernes Daab, særlig i Clemen Therkildsens og i Michel Therkildsens Søns, Corfits Michelsens, idet Aale Kirkebog gaar længere tilbage end Klovborg-Thyrstings, og Michel Therkildsens Børn er født før 1723, da Klovborg Kirkebog begynder.

De forskellige Data fra Kirkebøger er anført tidligere. Men derimod skal Clemen Therkildsens i Haubjerg nærmere omtales. Det er fra Aale Kirkebog, og Forfatteren Sigurd Elkjær, der har meddelt mig, at Clemen Therkildsen og Hustru Karen Lassdatter er hans Tip-Tipoldeforældre, har velvilligt overladt mig følgende Data fra Clemen Therkildsens Familie.

En af deres Døtre hed Birthe og blev født 1732, og Præsten Hans Cramers Kone holdt hende over Daaben. Fadderne var iøvrigt Laurids Møller i Stids Mølle, Mikkil Skade (Therkildsen), Degnen Christen Vilstedes Kone Anna Marie Frandsdatter i Klovborg og Malene Christensdatter i Bjerres Mølle, hvis Mand ogsaa hed Christen Vilsted.

Birthe Clemensdatter blev gift 1760 med Sigurd Elkjærs Tipoldefader Ole Mikkelsen i Hjortsvang.

Clemen Therkildsens Børn er iøvrigt følgende: 1) Terkel, døbt 1722 $^{19}/_4$, frembaaren af Anne Marie Frandsdatter. Faddere: Anna Frandsdatter af Horsens, Stine Marie Nielsdatter af Skade, Mikkil Therkildsen af Skade og Christen Møller (Bjerres Mølle).

2) *Jens*, hjemmedøbt 1724 $^{22}/_1$ og holdt over Daaben af Christen Vilstedes Hustru. Drengen maa være død, for 1725 $^{1}/_1$ blev Nr. 3) *Jens* døbt i Aale Kirke, ogsaa baaren af Christen Vilstedes Kone. Fadderne: Jens Therkildsen (Stids Mølle), Michel Skade (Therkelsen) og Christen Vilstedes Datter. 4) *Johan*, døbt 1728 $^{23}/_6$, frembaaren af min Kone (Præsten Hans Cramer). Faddere: Christen Møller i Stids Mølle, Laurids Ladefoged paa Matrup, Ulrich Møller i Matrup Mølle og Michel Skades (Therkildsens) Kone.

Derpaa to dødfødte Børn og derefter igen 5) *Birthe*, hjemmedøbt 1732 $^{31}/_{10}$, holdt over Daaben af Dorthe Deliane Møller, var til Daabens Konfirmation $^7/_{12}$. Vidner: Præstens Kone, Laurids Møller i Stids Mølle, Michel Skade, Degnens Kone i Klovborg og Malene Christensdatter i Bjerres Mølle. 6) Dorthe, 1735 $^{1}/_8$, frembaaren af Clemen Haubjergs Søster fra Horsens. Fadderne: Michel Skade, Henrik Knudsen af Wolgaard (Hvolgaard), Snedkeren Vilsted af Grædstrup og Hustru, Christen Vilsted og Hans Wilstedes Kone. 7) Elisabeth, 1737 $^{1}/_5$, frembaaren af Laurids Møllers Kone. Faddere: Herredsfoged Wilsted, Søren Møller (Bjerre), Laurids Møller og Christen Wilstedes Kone.

Clemen Haubjerg (Therkildsen) døde 1765.

Ved Clemen Therkildsens Datter Birthes Hjemmedaab paa Haubjerg var Dorthe Deliane Møller til Stede, aabenbart Møllerkonen i Matrup Mølle.

Dorthe Michelsdatter er kendt fra Niels Thygesens Skifte efter sin Moder Anne Michelsdatter paa Matrup i 1721—22. Hun faar der »Stids Mølle overladt«. Man kan vel da gaa ud fra, at det er Anne Michelsdatters Søster. Dorthe Michelsdatter er da Enke, og hun dør som 84aarig i Stids Mølle 1738.

Hendes Mand har vist heddet Ulrich eller Ulrichsen. En Ulrich Møller nævnes i Matrup Mølle, og senere (i 1751) en Henrich Ulrichsen, vel hendes Søn eller Sønnesøn, og de Ulrichsen'er træffer vi senere i Sognet, bl. a. som Ejere af Dalsgaard m. m.

Da Skiftet efter Anne Michelsdatter »overlader Dorthe Michelsdatter Stids Mølle«, aabenbart til Søsteren, og da Dorthe Michelsdatter optræder som Fadder i Slægten paa Haubjerg, ja, vist bliver opnævnet i et Barn der, saa er der en Del Sandsynlighed for, at det er i Slægten, saa meget mere som Clemen Therkildsens Slægt har Navnet Michel og Michelsen, f. Eks. Michel Therkildsen i Skade, hvis Søn igen har en Søn ved Navn Michel, ligesom Clemen Therkildsen har en Terkel. Man venter, at Michel Therkildsen skulde have en Søn Terkel; det har han muligvis ogsaa, men vi har jo ingen Kirkebog, da hans Børn bliver født. Og der er en Mulighed for, at det er den Terkel, hvis Enke i Dalsgaard vides at have en Datter Anne Terkildsdatter, da hun gifter sig med en Holger Bremer fra Skade.

At det netop er Stids Mølle, Dorthe faar overladt, og at hun flytter dertil og dør der, kunde tyde paa, at det er Slægtens oprindelige Hjem, da hun ikke bliver i Matrup Mølle hos sin egen Søn eller Svigersøn. Og det vides da ogsaa, at Clemen Therkildsens Slægt ikke tidligere har haft Haubjerg, i hvert Fald ikke paa Mandssiden; thi paa Haubjerg havde det tidligere været en Niels Christensen (i 1686 og 1705). — En gammel Kone, en Christensdatter, dør 1729, 84 Aar gl., i Stids Mølle; det kunde jo være Michel og Clemen Therkildsens Mor og eventuelt Søster til Niels Christensen i Haubjerg, saa dette saaledes alligevel blev i Familien ved Clemen Therkildsen.

At Stids Mølle var Hjemmet, tyder ogsaa dette paa, at i 1728 dør en Jens Therkildsen i Stids Mølle, og 1732 dør en Peder Therkildsen, den første 39 Aar gl., den sidste 45

Aar gl. Aabenbart er det begge Brødre til Michel og Clemen Therkildsen. Den sidste, Peder Terkildsen, blev i 1729 gift med Sognedegnens Datter Maren Vilsted.

Da Peder Terkildsen dør, gifter Enken sig igen, endda flere Gange, idet Mændene dør. Og saaledes gaar Stids Mølle aabenbart ud af Terkildsen-Michelsen-Slægten. Men naar Dorthe Michelsdatter alligevel flytter dertil og bliver der, maa der have været en Tilknytning for hende tilbage i Slægten frem for Matrup Mølle, og som Anne Michelsdatter da sandsynligvis ogsaa har haft.

Ser vi længere tilbage i Tiden, finder vi sidst i det 17. Aarhundrede i en Matrikel, at der er en Michelsen (en Jens Michelsen) i Stids Mølle.

Hvis vi nu gaar ud fra det ikke dokumenteret sikre, men dog meget sandsynlige i disse Slægtskabs- og Tilhørsforhold — da Kirkebøgerne jo svigter os saa langt tilbage, maa det vel anses for umuligt uden ved et Tilfælde overhovedet at faa Sikkerhed her — saa skulde Slægtsforholdet da være følgende:

Dorthe Michelsdatter, Anne Michelsdatter og Jens Michelsen (fra 1688—89 i Stids Mølle) kan da have været Søskende; men der maa ogsaa have været en Broder, *Terkel Michelsen*, som Fader til Michel og Clemen Terkildsen, og den gamle Kone Anne Christensdatter, død 1729, er naturligt deres Moder.

Skal vi regne med, at Brødrene Michel Therkildsen og Clemen Therkildsen, henholdsvis Skade og Haubjerg, er samme Slægt som Anne Michelsdatter og Dorthe Michelsdatter paa Matrup og Matrup Mølle og Michelserne og Therkildserne i Stids Mølle, saa vil Slægtstavlen omtrent se saaledes ud:

Søskende er da:

1) Anne Michelsdatter, † 1721,
g. m.
Tyge Jespersen, Matrup

bl. a Sønnen Niels Thygesen,
Matrup

2) Dorthe Michelsdatter, † 1738
i Stids Mølle, 84 Aar gi.,
g. m. Ulrich Møller (el. Ulrichsen)
i Matrup Mølle

Sønnesøn el. Søn Henrich Ulrichsen,
Matrup Mølle

Ulrich Møller

3) Jens Michelsen,
1688 i Stids Mølle

4) Terkel (Michelsen?)
Stids Mølle,
g. m.

Anne Christensdatter,
muligvis fra Haubjerg,
† 1729 i Stids Mølle

Michel Therkildsen, Skade,
† 1743, 61 Aar, g. m.
Marie Kirstine Nielsdatter
el. Stine Marie Nielsdatter

Peder Therkildsen, Stids Mølle,
† 1732, 45 Aar,
g. m.
Maren Vilsted 1729

Clemen Therkildsen, Haugbjerg,
† 1765,
g. m.
Karen Lassdatter

Jens Therkildsen,
Stids Mølle,
† 1728, 39 Aar

1) Anne Margrethe Michelsdatter,
g. m.

2) Corfits Michelsen,
Dalkildegaard, Skade,

1) Terkel, 2) Jens, 3) Jens, 4) Johan, 5) Birthe, 6) Dorthe,
7) Elisabeth

3) Elisabeth Michelsdatter, g. m.
Skadegaard,
g. m.
Niels Jepsen*) fra Føvling

g. m.
Ole Michelsen,
Hjortsvang
(Forfatteren Sigurd Elkjærs Tip-
oldeforældre).

1. Gang Hans Serridslev,
Degn i Søndervissing,
2. G. Degnen Gjerlev s. S.

Anne Marie Pedersdatter

1) Kirstine Marie, f. 1744, 2) Kirstine Marie, f. 1746. 3) Michel, f. 1748, 4) Karen, f. 1751

Jens Jørgen Hansen
Serridslev,
Skoleholder i Tønning

1) Marie Kitstine, f. 1745, 2) Michel, f. 1747, 3) Niels, f. 1748, 4) Jeppe, f. 1751, 5) Kirstine
Marie, f. 1755

*) Se Tavlen over Føvling-Norholm senere.

Som det senere skal vises, er det meget sandsynligt, at Anne Michelsdatter stammer fra Egnen og da naturligt hører til Terkelsen-Michelsen Slægten i Stids Mølle. Da hun baade er født og død, før Kirkebøgerne i Klovborg-Thyrsting begynder, er det ikke muligt at faa hendes Forældre og Fødested sikkert bestemt, og det nævnes hverken i hendes Dødsattest 1721 eller ved hendes Vielse, der sker i København 1693 og senere skal omtales.

Disse skal begge citeres ligesom Dorthe Michelsdatters Dødsattest, Uddrag af Skiftet efter Anne Michelsdatter samt forskelligt angaaende hende og Slægten Thygesen, der ligger begravet i Krypten under Klovborg Kirke.

Her citeres da ang. alt dette ligesom enkelte Data fra Kirkebøgerne ang. Høytholm i tidligere Tid, men som i nyere Tid faar Ejere af den yngre Skadegaards Slægt.

Dødsattest.

Den 25. (fem og tyvende) Januar 1738 (sytten hundrede og otte og tredive) døde enken *Dorethe Mikelsdatter* i Stids Mølle, 84 Aar, og blev jordet den 31. s. m.

(I Overensstemmelse med Tilførslen i den i Arkivet i Viborg opbevarede Kirkebog 1723—42 for Thyrsting Sogn.)

Og i Egaa Sogns Kirkebog for 1691—1781 staar der:

1721, 14. Juny

Sal. Madam Jespersen, boende paa Mattrup, døde paa Scheringgaard og nedsat om Aftenen i Eggaas Kirke.

Og gaar man derpaa til Skiftet efter hende (Madam Jespersen), *Anne Michelsdatter* paa Matrup, nedskrevet af hendes Søn Niels Tyggesen, saa hedder det her: »Min salig Moders Begravelses Bekostning: *Efterdi min sal. Moder Anne Michelsdatter doudr paa Skierringgaard og hinders Lig begravet udi Egaa Kirke.* det haver beløbet for mig til *Udgift*, besørget af *min Svoger Rasmus Randlef* hans speciel Regning med derved teg-

nede Kvittering. 77 Rd. 3 — 10 » hendes Begravelses Bekostning til samme betalt.«

Dette Skifte efter Anne Michelsdatter er meget interessant, i Forbindelse hermed en Regnskabsbog, ført af hendes Søn Niels Tyggesen, og hvori mange enkelte Poster og Personer er nævnte.

Det hedder til Indledning:

Regnskab for Matstrup Hovedgaard og Gods

af mig under Hænder faste Indtægter og Udgifter fra 10de April Anno 1721 til 1. May Anno 1722 og videre saa længe Skiftboen efter min salig Moder afgangne Anne Michelsdatter til næst efterfølgende 14. Sep. af Gaard og Boets ved Auction blev solt haver staaet udi fællig mellem mine Sødskende og mig.

(Underskrevet) Niels Tyggesen.

Saa følger en hel Bog om Udgifter og Indtægter, sirligt og tydeligt skrevet, med kun enkelte Poster skrevet paa hver stor Side, lidt større i Format end stor Blokstørrelse, nærmest Folio størrelse, med Summa af Udgifter og Indtægter. Det hele underskrevet

»Niels Tyggesen.

Matstrup d. 12. November 1722.

Og Kvittering af Jesper Tyggesen.

Matstrup d. 20. November 1722«.

En Del interessante Poster — ogsaa i Forbindelse med Navne — skal her anføres foruden forannævnte Begravelses-Bekostning:

»Kiøbt til min sal. Moder i Aarhus adskilligt er af Søster Kierstine Margrethe er bevist efter hendes Kvittering af Dato 10. Aug. 1721«.

»Den til min sal. Moder til Skerringgaard, min Søster Kierstine Margrethe, hendes medfølgende Bevis.«

»Efter min Broder Emanuel købt udi Horsens til Matstrupgaard, Bevis haves.«

»Min Broder Jesper Thyggesen...«

»Christen Leth paa Eldrup er ved min Broder Emanuel og Laurs Pedersen i Urop forbeholden er samme Huus forfalden til min sal. Moder, afstaaet af 20. April 1721 — og min Broder Emanuel af 21. dito.«

Forannævnte Dorethe Michelsdatter, Matstrup Mølle, ofte nævnt i Regnskabsbogen som »Enchen Dorethe Michelsdatter«, og

»Hvad Stids Mølle angaar, er til Doreth Michelsdatter af Matstrup Mølle Ao 1721 in Augusto er overlat, saa...«

»Enchen Dorth Michelsdatter, Matstrup Mølle...«

»Stids Mølle, Christen Andersen...«

»Af min Broder Jesper er købt til Raadmand Hans Jochumsen Bodenbergs i Horsens...«

»3. Aug. 1721 Michel Andersen paa Aggerspiel laant og bekommet...«

»Og min Søster Karen købt til Brugelighed ved Gaarden
.....«

»Det er ved min Søster Karen betalt...«

»med min Broder Emanuel til en Dragon i Vestbierck. . . «

»3. October. Fra Sv. Christen Leth paa Storup. . . min Broder Emanuel og Laurs Pedersen i Urop. . . 1721 efter Provsten Mag. Holger Bredahls. . . «

»Juli Termin haver Provsten Mag. Holger Bredahl haft udi Forpagtning og selv Pengene af det contribuerede oppebaaret, hvorfor Regningen enten til Indtægt eller Udgift mig haver bragt«.

Senere nævnes, at

»Provsten Mag. Holger Bredahl, at han haver i	Rdl.	Mk.	Sk.
Offer bekommet	5	—	» — »
Degnen Christen Wilsted ligeledes	1	—	2 — »

»Michels Dag. Degnen fornævnte Christen Wilsted her alle Tider haver tilladt denne Dag er en Offerdag, er givet efter Sædvane 2 — » — » — «

»Juledag, Provsten	5 Rdl.	—	»	—	»	—
Degnen	1	»	—	2	—	» — «
»Paaskedag						
Provsten	5 Rdl.	—	»	—	»	—
Degnen	1	»	—	2	—	» — «
»Pinsedag						
Provst Mag. Bredahl	5 Rdl.	—	»	—	»	—
Degnen Christen Wilsted	1	»	—	2	—	» — «

»Til Provst Mag. Holger Bredahl udi Schader lavet særlig Accord for Altervin og Brød forskaffe til Kloborg, Græstrup og Tørsting Sognes Kommunikanter for Aarene 1721 og 1722.«

Udgift nævnes til forskellige Tjenestefolk, som Moderen har fæstet. Saaledes hedder det ofte, »at min sal. Moder har antaget« den eller den fra den til den Tid. -- Ang. en Pige »Marens Hansdatter« hedder det,

»at ang. Pigernes Løn haver min Søster Karen Tygges Daatter faaet Pengene af mig.«

Bl. Udgifter:

»Michel Pedersen paa Aggerspiel af Capital 500 Rdl. er han Anno Juni 1721 min sal. Moder med forstrakt og givet til forskellige Udgifter.«

»1722. July Termin har Provsten Mag. Holger Bredahl haft udi Forpagtning og deraf Pengene af de contribuerende oppebaaret, hvorfor Indtægt og Udgift deraf haver at opvejes.«

»Summa Summarum« af forskellige Indtægter:

Penge	5667 Rdl.	Haure	368 Rdl.
Rug	251 »	Boghvede	69 »
Biug	126 »	Boghvedegryn	6 »
Malt	6 »	Brendkorn	7 » «

»Ang. Indkøb af forskelligt til Brug i Gaarden her hos vor Broder N. Tyggesen.

Matrup 29. Sep. Anno 1722.

(Underskrevet) Jesper Tyggesen, A. K. Jespersen,
Karen Jespersen, K. Margrethe Jespersen.«

En Regning af samme Art i Regnskabsbogen
er underskrevet af de samme:

»2. Juny 1722.

Jesp. Tyggesen, A. K. Jespersen, Karen Jespersen,
K. Margrethe Jespersen.«

»Kjøbt er af min Broder Emanuel og Jens Knudsen i Tørsting« (det er Dyr eller andet til Gaarden).

Det samme nævnes at være sket et Par Gange mere.

»Af Niels Larsen i Grædstrup er ved min Broder Emanuel kjøbt Kør.«

I Jordebogen, en anden Bog i Pakken fra Mattrup, nævnes

»Doreth Michelsdatter ogsaa til Stids Mølle.«

I samme ogsaa:

»Heftholm 2 — 3 — 1 — 2. Hans Sørensen.
Søren Pedersen af Schade ang. Korn Tiende.«

I samme Jordebog 1721—22 nævnes videre:

Hartkorn af Floris	— Anders Sørensen	— 2	— 5	— 1	— 2
» Schade	— Søren Pedersen	— 5	— 5	— 1	— 2
	Magister Holger Bredahl	3	— 5	— 3	— 1
	Michel Therkildsen				9 Rd.
Heftholm	— Hans Sørensen(?)				
Floriis	— Søren Andersen.				

Senere igen:

Floriis — Anders Sørensen.
Schade — Søren Pedersen.
Mag. Holger Bredahl, P. Madsens Ødegaard.
Michel Terkildsen (en Kirkegaard) Schade.

Der findes ogsaa i Samlingen af Mattrup Papirer en meget ulæselig Jordebog fra 1721, underskrevet af

T. J. Thygesen.

Anne Michelsdatters og hendes Mands Tyge Jespersens Navne finder vi paa Kalken og Disken i Klovborg, Thyrsting og Grædstrup Kirker samt Ring Kirke.

Paa Disken i Klovborg Kirke staar: »Gud til Ærre och Menighederne til Tieneste er den Disk given til Thørsting, Grestrup och Klaaborrig Kirker af Tyge Jespersen til Matstrup. Ny Aars Dag A. 1693*.

Paa Kalken i Klovborg Kirke: *Tyge Jespersen. Anne Michels Daatter. 1706.*

Tyge Jespersen var fra Skierringgaard i Egaa Sogn, og en Datter bliver aabenbart gift med en senere Ejer af denne Gaard, hvor Anne Michelsdatter dør, vel under et Besøg hos Datteren og Svigersønnen Rasmus Randlef.

I Trap hedder det om Kirken og Skierringgaard i Egaa Sogn:

»Kirken har tidligere haft Gravkapel, nu Materialehus. I Koret Ligsten over Maren Wallonsdatter († 1650) med hendes to Mænd, . . . († 1617) og Peder Andersen († 16. .), alle af Skæring Munkgaard. (Portrætfigurer. — Paa Kirkegaarden et 1896 opført Gravkapel.)

Skæring Munkgaard (der siges at være opbygget af Materialer fra Kirkeholt [s. p. 702]) laa fra gammel Tid under Skanderborg Slot. 1588 blev Slotsskriver Thomas Jørgensen forlenet med den, 1630 var den tillagt Delefogden, 1635 nævnes Peder Andersen i M., men blev 1661 af Kronen solgt til Gunde Rosenkrantz, 1668 laa den under Vosnæsgd., hvis Ejer, Erik Rosenkrantz, 1669 solgte den til Jesper Thygesen i Kirkeholt, hvis Søn, Thyge Jespersen til Matstrup og Slaarupgd., 1694 skødede S.-M. (32 og 58 Td. H.) til Amtsforvalter Enevold Randulf († 1704), denne solgte 1701 »Skjerringgd.« til Ritm. Frans Conr. Riise († 1707), hvis Enke, Dor. Trane, døde 1711, hvorefter den ved Aukt. s. A. solgtes for 3748 Rd. til Amtmd., Justitsraad Hans Nansen († 1716), begravet i Egaa Kirke, hvis Enke, Maren Thygesdatter, 1718 ægtede Sv. Rasmus Randlef († 1755 [se om ham C. A. Thyregods Novelle »Bondeplageren og Heksen«]), i hvis Tid Gaarden brændte to Gange (1727 og 1729). Paa Aukt. efter ham 1756 købtes Gaarden (32 og 150 Td. H.) for 12000 Rd. af Forv. Hans Thornsohn til

Skovsgd. ved Hobro († 1766). Den tilhørte saa hans Søn Axel Thornsohn († 1769), hvis Enke, Edel Marg. Bering († 1794), 1775 skødede. . . .« (o. s. v., de senere Ejere er os uvedkommende).

Hovedbygningen, 1 Stokv. af Egebindingsværk, er opført efter Branden 1728.

Anne Michelsdatter ses i Kronens Skøde (bl. a.) som Ejer af Matstrup efter Manden Tyge Jespersens Død 1706. Ogsaa Skiftet efter hende viser dette. (Se Kronens Skøder citeret desangaaende her i Arbejdet.)

De to bliver Stamforældre til Slægten *Thygesen* paa Matstrup, hvoraf de fleste ligger begravet i Krypten under Klovborg Kirke, og til Thygesen paa Byholm, hvis Gravkapel findes paa Hatting Kirkegaard. Et Par Slægtled fremme bliver de adlet »de Thygesen«.

Af en ret lang Indskrift paa Thyge Jespersens Kiste i Klovborg Kirkes Krypt fremgaar det, at han har været gift to Gange, altsaa en Gang før end med Anne Michelsdatter, som han efterlader som Enke. Om en Kiste i nævnte Krypt, kun paaskrevet Bogstaverne »I. H. B.« og Aarstallet »1688«, skulde gemme hans første Hustru, er kun en Formodning, men muligt, da det er paa den Tid, han kommer til Egnen, til Matstrup, hvor han først skulde have været Forpagter. — Han er aabenbart først 1693 bleven gift med Anne Michelsdatter; deres Børn er født efter 1700 (se Klovborg Kirke omst.) Derfor er det meget sandsynligt, at hun er fra Egnen og muligvis — for ikke at sige sandsynligvis — af den der kendte Slægt med »Michelsen og Michelsdatter«, der synes at have Hjemsted paa Stids Mølle.

I Personalhistorisk Tidsskrift 1929 (Side 264), udgivet af Samfund for Dansk Genealogi og Personalhistorie, staar følgende:

Anna Michelsdatter, gift i København 1693 m. Niels Thygesen til Matstrup og Skjærring Munkgaard, † 1706 (han gift 1. Gang med Anna Kirstine Bording).

Efter Niels Thygesens Død ægtede Anna Michelsdatter 1707 Daniel Fischer til Silkeborg og døde 1621 paa Matstrup. Hendes Lavværgе var Kancelliraad Hans Leegaard.

For Oplysninger om Anna Michelsdatters Herkomst vil jeg være taknemlig.

C. Hahn-Thomsen,
Gammeltoftgade 20¹.

At det er Anne Michelsdatter, Tyge Jespersens Hustru til Matstrup, er der ikke Tvivl om, selv om der er indløbet den Fejl, at hendes Søns Navn, Niels Thygesen, er bleven nævnt i Stedet for hans Faders. Alt passer paa Faderen Tyge Jespersen, f. Eks. hans Død 1706 og hendes senere Giftermaal med Daniel Fischer til Silkeborg og hendes Død 1721.

Og vi faar Thyge Jespersens 1. Hustru nævnt, paa hvem Efternavnet i hvert Fald passer paa Kisten i Klovborg Kirkes Krypt, hvor kun Bogstaverne I. H. B. og 1688 staar. Og Forbogstaverne til Fornavnene kunde let paa en gammel, muldslaet Indskrift forveksles med I. H. Aarstallet, at Tyge Jespersen kort forinden var kommen til Matstrup, passer ogsaa, ligesom et senere Giftermaal 1693 med Anne Michelsdatter og deres Børns Fødsel fra omkring 1700.

Hendes Lavværgе var Kancelliraad Hans Leegaard og vel den Hans Leegaard, der 1661 blev indskrevet i Københavns Kræmmerlav og senere blev Stadskaptajn og Overformynder, hvorfor han vel bliver hendes Formynder ved Giftermaalet i København. Muligt ogsaa er hendes Far død. Og man kan spørge, hvorfor hun var i København. Man ved det ikke; men muligvis har hun været i hans Hjem. Han var meget velhavende, ja forstrakte undertiden Kongen med Penge, og derved faar han undertiden Udlæg i Jordegods og Tiender; saaledes skal han ved Auktion deriblandt have faaet Tørsting Kirke, som senere solgtes til Anne Michelsdatter. Her altsaa hans Forbindelse med Familien og Thyrsting. Tyge Jespersens første Hustru, Anna Kirstine Bording, skal være Datter af Mag. Laurits Jensen Bording, og hun skal være død efter 10 Maa neders Ægteskab efter at have født Datteren Maren Tygesen,

der senere blev gift med Amtmand Hans Nansen til Skjerring Munkgaard (jvf. en Mindetale over Laurits Bordings Enke, Ingeborg Bording). De ejede bl. a. Ryomgaard. — En Datter Magdalene blev gift med Peder Fogh, der 1. Juni 1712 faar Skøde (Kr. Sk. III 470) paa nogle Kirker, som Kancelliassessor Hans Leegaard havde købt ved offentlig Auktion og igen solgt til Peder Fogh, deriblandt Tørsting Kirke med Tiende og Kaldsret i Thyrsting Herred, Skanderborg Amt. Her da Forbindelsen med Thyrsting.

En anden Søster til Anna Kirstine Bording, Tyge Jespersens 1. Hustru, hed Ingeborg Marie Bording, gift med Poul Glud, Amtmand i Norge. Hans Nansen til Skjerring Munkgaard døde 1716, og hans Enke Maren Thygesdatter gifter sig igen 1718 med Rasmus Randlev, som Niels Thygesen betaler for Udlæget ved sin Moder Anne Michelsdatters Begravelse, da hun var død oppe hos Steddatteren og Svigersønnen. — A. Becher siger i Tidsskriftet »Orion«, Bd. II, at man ikke kender Tyge Jespersens 1. Hustru. Men han nævner Hans Leegaard.

Citater fra Kirkebøger og andet.

Matriklen 1688 over »Tørsting Sogn« her i Stids Mølle.

Jens Michelsen	Ny Matrikel
af Jorden	Htk. 2—4—2—2
af Maallevercket	- 4—6—1—0

Fra Thyrsting Kirkebog

(kronologisk).

1726 døde Apelone Hansdatter(?) Gaardmand paa Heütholm.

1728 død, 15. Aug. -- Jens Terchilsen i Stids Mølle, 39 Aar.
beg. 23. ejusdem.

1729. 15. May død Enke Anna Christensdatter af Stids Mølle,
84 Aar gl., begr. 23. ejusdem.

1729. 10. Nov. trolovet
Peder Terchildsen af Stids Mølle med Maren Christensdatter Vilsted, Sognedegnens Datter, tienende paa Mattrup.
-
- 1732 dør Peder Terchildsen, Stids Mølle, 45 Aar gl.
1732. 2. Dec. Trolovede
Ladefoged Laurs Pedersen af Mattrup med Enken Maren Christensdatter Vilsted i Stis Mølle, viet 1. Sønd. efter Hellig 3 Kongers Dag.
1735. 26. Aug. død Maren Pedersdatter, Christen Nielsens Hustru i Heütholm.
-
1736. 7. October. Apelone Pedersdatter, 27 Aar, Christen Andersens Hustru i Tørsting.
-
1737. 28. Jan. Anne Marie Larsdatter, 2 Aar gl.
-
1737. 26. Aug. Maren Christensdatter i Heütholm, 1 Aar gl.
-
1739. 19. Febr. — døde Jens Themsen, Gaardejer i Tørsting, 39 Aar gl.
-
1739. 11. April — Tem Jensen, under 1 Aar.
-
1739. 8. July — Herman Hansen, 70 Aar, Almisselem paa Mattrup.
-
1740. 8. Febr. dør Laurs Pedersen i Stis Mølle
(en Tilføjelse af noget med 4 Møller).

Trolovede

1740. 25. October. Henrik Knudsen i Stids Mølle med Enken Maren Christensdatter Vilsted, ibidem. — begge Søskende-børn, efter kgl. allernaadigste Conf. 30. Sept. 1740.
-
1740. 11. Maj dør Maren Jeppesdatter i Tørsting i 2det Aar.
-
1740. 17. Febr. dør Christen Sørensens Hustru i Tørsting, 42 Aar.
-
- 1742 dør Anders Olsen af Heütholm, 63 Aar gl.
1742. 27. May — Anne Cathrine Nielsdatter Thyggesen paa Mattrup og blev nedsat i Kloborg Kirkes Gravkapel 1. Juny ejusdem. Aar.
1744. 5. Febr. dør
Almisselem Mette Laursdatter i Tørsting, 78 Aar.
-
1745. 27. Oct. født for Cancelliraad Thyggesen og Hustru, meldt død 1. Jan. 1746 og nedsat i Begravelsen i Kloborg.
-
1747. 26. Jan. død Frands Sørensen, Gaardmand i Tørsting, 65 Aar gl.
-
1747. 13. Aug. død Christian Hr. Cancelliraad Thyggese-
sens 3 Aar, og blev indsat i Begravelsen i Kloborg
Kirke dito.
1747. 27. May hængte Morten Pedersen, Gaardmand i Tør-
sting, sig, 44 Aar gl., da Herredsfoged Hans Wilsted
samme Dag skal have taget ham ned og Hans Skole-
mester. Derpaa ved Syn o. s. v.

Senere i Kirkebogen:

D. 27. May aflivede (No. 5) ovennævnte af Heüt-
holm sig, begravet 2. Juni derefter.

1751. 9. July født en Datter for Thyggesen og Frue paa Ma-
trup, døbt samme Dag, navnlig *Karen*.

Bl. Fadderne Henrich Ulrichsen af Matrup Mølle.

Senere blev Hjemmedaaben konfirmeret, og da er Fad-
derne: Leutnant Claus Bodenbe(o)rg af Vaabensholm i
Føvling Sogn, Mons. Laurs Ammitsbøl paa Mattrup.
Min Kone Ingeborg Helen (Bie), min Datter Anne
Cathrine Alfrida Andrea Saabye af Schade.

1751. 23. Aug. døbt for Michel Pedersen, Thørsting, navnlig
Jens.

1758. 18. Maj for Michel Nielsen og Hustru i Tørsting en
Datter døbt, navnlig *Maren*.

Ved en Daab i Thyrsting for en Niels Pedersen
Husmand staar Fadder bl. a. en Christen Hestholm.

Af Klovborg Kirkebog.

1756. 3. Dec. Christen Maalund og Hustru en Datter døbt,
navnlig *Maren*.

1751. 2. Dec. født Corfits Michelsen og Hustru en Datter
Karen.

1744. 21. Jan. trolovet Niels Jepsen af Feuling Sogn og Bye
med Elisabeth Michelsdatter her i Schade, d. 3. Juli
formælet.

1728 nævnes *nogen*. tjenende hos Jomfru Ulfeld, Nørschou, for hvem der er født et Barn.

Af Thyrsting Kirkebog.

Døde 1753. 23. October. Velædle og Velbyrdige Niels Thygesen til Matrup. 7. Nov. derefter indsat i Cloborg Kirkes Begravelse.

døde. 10. Marts 1755.

Helle Ammitsbøl, Frue Cancelliraad Thygesen paa Matrup, og nedsat i aaben Begravelse i Cloborg Kirke 25. dito derefter.

1757. 4. Aug. født Jens Christensen, Kleinsmed, og Hustru i Cloborg en Søn *Niels*, døbt i nødsfald. Fadderne: Mons. Biørn Biørnsen paa Matrup, Mons. Laur. Thygesen, smst., Jomfru Marie Christine, smst., Mons. Samuel Basholt, smst.

1757. 20. Marts for Søren Jensen Bodholt og Hustru i Gribstrup født og døbt en Datter *Kirsten*.

Jævnfør ang. Thygesen'erne paa Matrup »Beskrivelse af Gravmonumenterne i Kloborg Kirkes Begravelse«, som det senere angaaende Kirkens Historie findes citeret, og nærmere Matrup Historie vil ogsaa følge i II. Del.

Sidelinjen til Føvling og Nørholm-Lundgaard samt til Høytholm i Thyrsting.

Som nævnt blev Michel Terkildsens Datter i Skade, Elisabeth Michelsdatter, i 1744, 21. Jan., trolovet og 3. Juli gift med Niels Jepsen af Feuling Sogn og Bye.

Og de har Skadegaard efter Michel Terkildsen i hvert Fald til 1756, og Børnene Marie Kirstine, Michel, Niels, Jeppe og Kirstine Marie bliver født i Skade.

Men saa forsvinder de aabenbart fra Skade; hvorhen kan ikke opdages. I 1756 staar i Matriklen en Las Pedersen sammen med Niels Jepsen som Indehaver af Skadegaard. Nu har vi i Nørholm i Thyrsting en Slægt, der skiftevis har Navnene Jeppe Nielsen og Niels Jepsen el. Jeppesen. Og en Jeppe Nielsen meldes netop død 1832 i Nørholm af Sønnen Niels Jeppesen, og af Kirkebogen ses det, at han blev 78 Aar, er altsaa født 1754, mens Niels Jepsens Søn er født 1751. — Spørgsmaalet er jo: Er det den samme eller ej? Det Par Aars Difference behøvede nu ikke at spille nogen Rolle; thi i ældre Tid var man ikke saa nøjagtig med Aarsangivelser.

Men det er nu to forskellige, og de er sikkert Fætre, idet begges Slægt stammer fra Føvling Sogn. Og slaar vi op i

Føvling Kirkebog,

der forøvrigt er en Del ældre en Klovborg-Thyrsting, ser vi:

1711, 6. Sønd. efter Paaske.

Copuleret Jep Nielsen og Maren Andersdatter af Føvling.

Born:

1714, Hell. 3 Kongers Dag.

Jep Nielsens Datter til Daaben,
navnlig *Kiersten*.

1716, Dom. 6. post Trin.

Døbt Jep Nielsens Søn af Føvling,
navnlig *Niels*.

1719 — døbt Jens Niensens Søn af Føvling,
navnlig *Anders*.

1727 — døbt Jep Niensens Datter i Føvling,
navnlig *Mette*.

Muligvis har de ogsaa en Datter Karen; en Karen Jeppesdatter optræder blandt Fadderne til Niels Jepsens Børn i Skade.

Men angaaende de to *Jeppe Nielsen'er*:

Slaar vi op i

Klovborg Kirkebog,

findes der:

1751, 23. Juni fød blev Niels Jepsen og Hustru, dito Dag døbt i yderste Nød af Jordemoderen Marie Geertsdatter af Tørsting, navnlig *Jeppe*.

5. Sønd. e. Trin. conf. Daaben for ham,
da Fadderne:

Jens Nielsen i Riishede, Corfits Michelsen her i Byen og min Søn Marcus Ulsøe, Maren Thygesdatter, min Tjenestepige. 6. Sønd. Trin. introduceres Moderen.

Men i

Føvling Kirkebog:

1754, 28. December døbt Niels Sørensens Barn af Aastrup, kaldet *Jep*, baaren af Niels Madsens Datter Zidsel Niensdatter af Aastrup.

Faddere: Anders Jepsen, Rasmus Jepsen, Peder Bjerre af Føvling. Morten Nielsen og Anders Clausens Hustru af Aastrup.

Altsaa, her har vi den *Jeppe Nielsen*, der faar Nørholm. Niels Sørensen af Aastrup maa være gift med en Jeppesdatter, formodentlig *Kiersten*, og sikkert Jep Niensens Datter fra Føvling.

Som Fadder møder vi i begge Familier Anders, Jep Nielsens Søn. Der er ikke i Thyrsting født nogen Jeppe Nielsen mellem 1750—60.

Efter dette skulde de to Jeppe Nielsen'er være Fætre, nemlig Niels Jepsens Søn, Jeppe Nielsen, i Skade, f. 1751, og Jeppe Nielsen i Nørholm, Søn af Niels Sørensen i Aastrup og Hustru Kiersten Jepesdatter fra Føvling. Det styrkes tillige ved, at Niels Sørensen i Aastrup ogsaa har en Søn Niels, f. 1757, og en Niels Nielsen findes ofte som Fadder paa Jeppe Nielsens Børn i Nørholm.

Jeppe Nielsen, der døde 1832, havde bl. a. Sønnen Niels Jepsen eller almindelig kaldt Niels Jepesen, der fik Nørholm efter Faderen i Fæste, men købte den til Selveje 1851 fra Matrtrup. Han blev Sognefoged i Thyrsting og Dannebrogsmænd. Han døde i 1875. Men Nørholm gik da over til hans Datter Kirstine og Mads Peder Sandvad, mens han selv fraskilte og beholdt Lundgaard, der saa blev hans Søn Jeppe Nielsens. Og derved dennes Søns, Jens Peter Nielsen, som senere købte Nørholm ogsaa.

I de gamle Folketalslister

træffer vi da Familien paa Nørholm:

1787

Jeppe Nielsen, 32 Aar, Bonde og Gaardbeboer,	
	gift i 1. Ægteskab.
Catrine Sørensdaughter, 34 Aar, Hustru.	
Karen Jepsdatter, 3 Aar	Børn.
Søren Jepsen, 1 " "	
Niels Nielsen, Husbond, 28 Aar, i 1. Ægtes.	
Dorthe Jensdatter, 25 " "	

1801

Jeppe Nielsen, 48 Aar, g. 3. Gang, Bonde, Gaardbeboer.	
Kierstine Torpens (el. Torpensdatter), 28 Aar, 1. Ægt., Hustru.	
Søren Jepsen, 14 Aar, hans Søn.	
Niels Jepsen, 3 Aar	begges Børn.
Cathrine Jepsdatter, 1 Aar	

STAMTAVLE OVE

Jep Nielsen, Føvling

Kiersten Jepsdatter,	
f. 1714,	
20/10 1749 g. m.	1
Niels Sørensen,	E
Aastrup	-
	b

Gaardfæster *Jeppe Nielsen*. f. 1754 i Aastrup, Føvling
gift 3 Gange,

1. G. m. *Catrine Sørensdatter* (d. 1791) 2. G. m. *Anne M*

Karen Jeppesdatter *Søren Jeppesen*

Niels Jeppesen. Ejer af Nørholm, Sognefoged, Dannebrogsm. (d. 1
g. m.

Karen Pedersdatter (d. 1875 i Nørholm).

<i>Niels Jensen,</i> <i>Niels Ebbe Nielsen</i> (ejede en Tid Dalsgaard) g. m. <i>Marie Hansen</i> fra Skadegaard <i>Kirstine, Peder og</i> <i>Mary Nielsen</i> i Klovborg, <i>Mary g. m. Peder</i> <i>Jeppesen</i> i Lading <i>Niels Ebbe og</i> <i>Elsji Jeppesen</i>	<i>Jens Nielsen,</i> <i>Nedergaard</i> ^{*)} 1. Ægt. <i>Christi-</i> <i>ane Jensen, g. m.</i> <i>Henrik Arp, Ka-</i> <i>ren og Niels Nygaard Jen-</i> <i>sen</i> (havde Ladefogedgaar- den i Skade en Tid). 2. Ægt. <i>Rasmus Bagge Jen-</i> <i>sen, Johan, Anton og Niels</i> <i>Peter Jensen Nedergaard.</i> 3. Ægt. ingen Børn.	<i>Kirstine Nielsdatter,</i> g. m. <i>Peder Sandvad.</i> De fik Nørholm efter hendes Fader K <i>Niels Pede</i> 2. G. g. m. <i>Anne</i> <i>Karoline, Nielsine</i> d. 1934. d. tidl. Ejer for- ogsaa af Nørholm Ulvbjerg, cand. the <i>Thyrsting, f. 1892.</i>	<i>Peder</i>
--	--	---	--------------

^{*)} *Peder Sandvad,*
døde ugift som
Ejer af Nørholm
i Halvfemserne

²⁾ *Karen,* ¹⁾ *Kirstine,* ⁴⁾ *Sine,* ⁵⁾ *Gine,* ⁶⁾ *Jørgen,*
begge efter hinanden gift med *Jens Simonsen*
i Klovborg, først *Kirstine,* med hvem han havde
flere Børn, bl. a. *Marie,* gift *Bruun* i Florits,
Anna og *Jørgine,* begge i Amerika.

^{*)} ^{**)} Se næste Side.

HOLM-SLÆGTEN

Maren Andersdatter

rs, Mette Jepsdatter,
.9. f. 1727.

atter i Skadegaard

en, f. 1751

rsting 1832, 78 Aar gl. Niels Nielsen, f. 1757.

797) 3. G. m. Kierstine Torpens ell. Torpensdatter (d. 1853)

Jeppesen Kathrine Jeppesdatter, Ane Jeppesdatter, ugift i 1882
g. m.
Jens Hansen (i Welling). Havde Ejendom i Gribstrup.

de Nielsen Jeppe Jensen, f. $12/12$ 1826 (konf. i Skade Kirke),
4, d. 1893). g. m.

Lundgaard. Mette Kathrine Olsdatter

G. g. m.

v, d. i 1880erne Jens Jørgen Jeppesen, f. 1870, blev 85 i Sept. 1955,
nu boende i Nørre Snede,

en anden Pige

g. m.

?

Snede.

1847, d. 1938

Jeppe Jeppesen,
Lærer paa Fyn.

Otto Jeppesen,
Gdr. i Kejlstrup.

lsen,

1937,

senere (fra 1924)
rlovet med Elna
ytholmgaard**) i
d i Klovborg.

Karen Jeppesen,
g. m.

Johs. Rasmussen,
Ejer af Nørholm nogle Aar efter 1937.

e, d. 15. Nov. 1944, g. m. Søren Mølhav, d. i Juni 1936.
holm i 1895, da de kom fra Amerika, og hendes Broder var død.

Niels Mølhav, nu Tønning, g. m. Ella Andersen

, 1916 med
en, Forlev

Kamma, g. $19/5$ 1918 med
Svend Otto Rasmussen, Aarhus

Gerda Mølhav,
Sygeplejerske

$3/5$ 1942

Britta Mølhav Rasmussen, f. $3/2$ 1943

1834

Niels Jeppesen, 36 Aar, Gaardfæster.

Karen Pedersdatter, 37 Aar, Hustru, Husmoder.

Niels Jensen,	10 Aar	} Børn.
Jens Nielsen,	8 "	
Kirstine Nielsdatter,	5 "	
Peder Nielsen.	2 "	

Mariane Madsdatter, 18 Aar, Tjenestepige.

Peder Jensen, 88 Aar, Enkemand, Aftægtsmand.

Folketalslisten af 1845 opgiver, at Niels Jeppesen er født i Thyrsting Sogn, hans Hustru i Nørre Snede Sogn, ligeledes Enkemanden Peder Jensen, der formodentlig er hendes Fader.

Af »Matstrup-Papirer« i Landsarkivet i Viborg, »Skifteprotokol for Matstrup, Vaabensholm og Nedenskov-Vilholts Gods 1820—1850« er følgende:

Anno 1832, d. 29. Febr. anmeldt Gaardmand Niels Jeppesen i Thørsting, at hans Fader Jeppe Nielsen sammesteds Dags Dato ved Døden er afgaaet, efterladende sig Enke og 5 Børn, nemlig Sønerne Søren Jeppesen, 40 Aar, og Niels Jeppe-

*) Fra denne Gaard, der ligger i Grædstrup Sogn lige ind til Thyrsting Sogn og Høytholmgaards Skel, stammer den kendte Slægt de Neergaard. Nu eksisterer Gaarden ikke mere, idet dens Jorder er kommen til forskellige Sider, særlig til »Fugliis« vest for Thyrsting-Grædstrup Vejen, og den største Del af de opr. Jorder er bleven til en Gaard oven for Bakkerne, der nu egentlig ikke svarer til Navnet Nedergaard. Det oprindelige, gamle Stuehus blev senere brugt til Arbejderbolig til Fugliis.

**) Høytholm ell. Høytholmgaard berører ogsaa Slægten fra Skadegaard, idet en Ejer, Søren Poulsen fra Hjortsvang, købte Høytholmgaard sidst i det 19. Aarhundrede. Og han blev gift med Hans Peter Lassens ældste Datter, Kathrine Hansdatter, og deres Søn, Poul Poulsen, faar Hjemmet efter Forældrenes Død 1919 og 1920. Han sælger den i 1934 til sin Kusine Elna Ulvbjerg, der bliver forlovet med Jens Peter Nielsen i Nørholm og ogsaa er Barnebarn af Hans Peter Lassen i Skadegaard, nemlig af Jens Chr. Ulvbjerg paa Ulvbjerg, hvor hun er født, endnu før denne er udskilt fra Skadegaard. Hun ejede Høytholmgaard til 1937, da den gik i fremmed Eje. Høytholmgaard har egen Matrikel, der kun følger de fra den udskilte Ejendomme. Den selv har Matr. Nr. Høytholmgaard 1 a.

sen, 32 Aar, og Jørgen Jeppesen, 23 Aar, samt en Datter Katrine Jeppesdatter, gift med Gaardmand Jens Hansen i Welling, og Ane Jeppesdatter, ugift.

Niels Jeppesen Friis.
m. fl. V.

Fra Thyrsting Kirkebog:

1832. Jeppe Nielsen død 28. Febr., begr. 4. Marts. Gaardfæster i Thyrsting paa Aftægt, 78 Aar.
Dødsfaldet anmeldt 29. Febr. af Forvalter Friis.

1791 ³/₄ begraves Jeppe Nielsens Kone Cathrine Sørens datter af Thyrsting, 38 Aar gl.

Af Tønning Kirkebog:

1783 ²/₉ viet Jeppe Nielsen af Tørsting og Cathrine Sørens datter af Tønning. Ved Trolovelsen ²⁷/₆ kaldes hun Erik Pedersens ældre Stifdatter.

1752 ²⁶/₁₁ blev i Tønning Kirke døbt Søren Abrahamsens Datter Cathrine, baaret af hans Søster Else Abrahamsdatter af Rishede.

Fra Thyrsting Kirkebog:

28. Juli 1797 døde Jeppe Nielsens Hustru af Thyrsting, navnlig Anne Mortensdatter, 47 Aar gl., og blev begravet 1. Aug.

Ogsaa fra Thyrsting Kirkebog,

men uden Angivelse af Aar og Dato, dog ud for Aaret 1797:

Trolovede:

Enkemand Jeppe Nielsen og Pigen...

(ikke mere).

Videre fra Thyrsting Kirkebog:

Død 1853, 26. April, beg. 5. Mai

Kirsten Torpensdatter. Enke. Aftægtsstand. Enke efter Jeppe Nielsen i Thyrsting, født i Arreskov, Nørresnede Sogn, død i Thyrsting. 79 Aar.

1784 $\frac{6}{8}$ hjemmedøbt Jeppe Nielsen og Hustru Cathrine Sørens-
datters nyfødte Datter, kaldet *Karen*, frembaaret af Karen
Pedersdatter i Gammelstrup (Tønning Sogn).

Faddere: Peder Christensen	}	fra Aastrup.
Søren " "		
Niels Nielsen	}	fra Tørsting.
Jens Michelsens Hustru		

1787 $\frac{2}{3}$ døbt for de samme et Barn *Søren*. baaret af Konens
Søster fra Tønning.

Faddere: Peder Hansens Datter	}	af Tørsting.
Niels Nielsen		
Niels Jensen		
Enevold Jensen		

1790 $\frac{22}{6}$ døbt en Datter for de samme (samme Faddere),
begr. 1790 $\frac{10}{10}$.

1798 $\frac{5}{7}$ født en Søn for Jeppe Nielsen og Hustru Kiersten
Torpensdatter af Tyrsting, samme Dag døbt og kaldet
Niels.

Faddere: Peder Qalovs Hustru af Aastrup (Føvling S.),
Niels Wongmand, Christen Mortensen, Niels Pedersen
og Niels Sørensens Hustru, alle af Thyrsting.

1800 $\frac{14}{5}$ en Datter *Cathrine*.

Faddere: Niels Møllers Hustru af Stids Mølle bar Barnet,

Niels Pedersen, Christen Mortensen, Niels Wongmand
og Peder Hansens Datter, alle af Thyrsting.

1803 $\frac{7}{1}$ en Søn *Jørgen*.

Faddere: Niels Wongmands Hustru bar Barnet, Chr.
Torpensen, Chr. Madsen, Jens Mikkelsen, Niels Sørensen,
alle af Tyrsting.

1808 $\frac{6}{x}$ en Datter *Anna*.

(Ingen Faddere nævnet.)

Fra Thyrsting Kirkegaard,

hvor Nørholms gamle Gravsted endnu findes:

1 Gravsten:

Sognefoged og Danebrogsmand Niels Jeppesen, f. 1798,
død i Thyrsting 2. April 1875, blev Sognefoged 1836
og Danebrogsmand 1858, blev gift med Karen Pedersen
1825.

Konens Gravsten:

Karen Pedersen, f. 1797, d. 5. Januar 1875.

Paa hans Søns Gravsten:

Jeppe Nielsen, f. i Thyrsting 18. Dec. 1834, død samme
St. 23. Dec. 1893.

Og hans 1. Hustru:

Karen Jensen, f. i Give 6. Septb. 1854, gift med Gaard-
mand Jeppe Nielsen i Thyrsting 24. Okt. 1877, d. i
Thyrsting 15. Marts 1880erne.

Fra Thyrsting Kirkebog:

Copulerede 1883.

Gdm. Enkemand Jeppe Nielsen, Søn af Grdm. Niels

Jeppesen, Thyrsting, 1 G. gift, f. 18. Dec. 1834, 44 Aar.
 Pige Ane Rebekka Jensen, Datter af Hmd. Jens Kristensen, Lærke Hedegaard af Rønslunde, Thyrsting, f. 1. Dec. 1847, 36 Aar.

Trolovet 6. Septbr.

Trolovere: Jens Nielsen, Brudgommens Broder.

Jens Jensen, Hmd. af N. Snede Mark.

I samme Gravsted ligger den anden Hustru ogsaa begravet, død 1938. Og ligeledes alle deres tre døde Børn, Karoline, Nielssine og Jens Peter Nielsen.

Niels Jeppesens Datter *Kirstine* og hendes Mand *Peder Sandvad*, der overtog Nørholm efter hendes Fader, mens denne og den yngre Søn Jeppe Nielsen flyttede til den fra Nørholm fraskilte Lundgaard i Thyrsting Sogn, ligger ogsaa begravet paa Thyrsting Kirkegaard, men i eget Gravsted, hvor deres Søn, ogsaa ved Navn Peder Sandvad, der døde ugift som Ejer af Nørholm, ligger samt deres Datter Birthe og hendes Mand Søren Mølhave, der begge efter Hjemkomsten fra Amerika overtog Nørholm efter Birthes afdøde Broder Peder Sandvad. De solgte imidlertid Nørholm lidt efter Aarhundredskiftet til en helt fremmed for Slægten, denne snart efter til en anden fremmed Ejer, hvorpaa Nørholm igen i 1924 blev købt af den gamle Slægt, idet Jens Peter Nielsen, Jeppe Nielsens Søn, i Lundgaard købte den og havde den en Tid sammen med Lundgaard, der midt i 1930erne blev solgt, mens Jens Peter Nielsen beholdt Nørholm, som han altid havde holdt af og ønsket at faa tilbage i Slægten igen, til sin Død 1937. Derpaa gik den og er fremdeles i fremmede Slægters Eje.

Nørholms oprindelige Jorder, d. v. s. Nørholm og Lundgaard og lidt frasolgt i nyere Tid tilsammen, er indkøbt af Niels Jeppesen — som før berørt — Jens Peter Nielsens Bedstefader, for 2400 Rdb. (4800 Kr.), antagelig uden Bygninger. Det skete, da Gaardene i Thyrsting By, hvoraf Niels Jeppesen hidtil havde haft een (Matr. Nr. 14 [se Matriklen af 1844]), blev slaaet sammen til Herregaarden Thyrstinggaard.

Jens Peter Nielsens Mor, Rebekka, mener at have hørt, at

Niels Jeppesen skal have været gift ind i denne hans første Gaard med en Enke, og hun mener at erindre noget om, at han skulde være kommen fra, stamme fra en af Rolighedsgaardene, der senere blev slaaet sammen til Herregaarden Bjerrebo.

Efter de tidligere her citerede Data er der ikke noget, der tyder paa dette, men mon hendes Erindring ikke gaar paa Niels Jeppesens Fader Jeppe Nielsen, der jo kom fra Føvling, fra Aastrup, og bliver gift ind i Nørholm, hvad dog ikke fremgaar af noget mig kendt.

Der er intet, der tyder paa saadant i Niels Jeppesens Skøde, udstedt af Matstrup Ejer, tværtimod hedder det, at han hidtil har haft den i Fæste. Hans Fader dør jo hos ham paa Nørholm, men kunde jo være gift ind i den.

Niels Jeppesens indkøbte Gaard, Matr. Nr. 5, Thyrsting, blev senere delt i Nørholm 5 a og Lundgaard 5 c.

Dette, at Gaardene i den oprindelige Thyrsting By blev slaaet sammen til Herregaarden Thyrstinggaard, skete omkring 1844, idet Ejeren af Matstrup fik Ministeriets Tilladelse til at slaa de indre Dele af Byens Jorder sammen og lade Gaardene faa kun de yderste Jorder. Det oprindelige Nørholm skal have ligget med det gamle saakaldte »Gule Hus« (et nu nedbrudt Arbejderhus nær Thyrstinggaard) til Stuehus. Og dens Jorder var da herfra, rundt om Kirken og udvidende sig udefter mod Nørholm og Lundgaard nu, og nu er Skellet som bekendt mellem Thyrstinggaards og Nørholms Jorder ca. midt mellem Kirken og det nuværende Nørholm. Naar en Godsejer kunde faa Tilladelse til dette Sammenlæg eller delvise Sammenlæg af Bøndergaarde, var det paa Betingelse af, at han lovede at tilplante alle Bakker og Dale nede omkring Skade Aa (eller Matstrup Mølleaa, som den off. kaldes). Dette skete imidlertid ikke, hvad Krigen 1848—50 blev Skyld i. Ved Salget af f. Eks. de Skade Gaarde var der bleven holdt noget af det bakkede Terræn tilbage til Beplantningen, men det blev senere solgt til de respektive Købere, saaledes f. Eks. Ulvbjerg under Skadegaard.

I Stedet blev det saa bestemt, at Donnerup skulde tilplantes, hvad altsaa skete. Omkring den Tid (i 1850erne) skiftede Matstrup jo ogsaa Ejer, idet den blev solgt af Slægten de Thygesen.

Det oprindelige Nørholm skal være brændt og derved kun

Stuehuset reddet. Nogle Møbler, specielt Stole, som endnu for en Snes Aar siden var i den gamle Slægts Eje, bar Mærker af at have oplevet denne Brand.

Der henvises til *Slægtstavlen* over den gamle Nørholmslægt paa Side 168 og 169. Heraf ses det bl. a., at det ogsaa var et Medlem herfra, som fik Nedergaard i Thyrsting, hvorfra de forskellige »Nedergaard«er i Egnen stammer, bl. a. Niels Nygaard Jensen, der havde Ladefogedgaarden i Skade omkring Aarhundredskiftet, og Rasmus Bagge Jensen og hans Brødre i Thyrsting, og en Søster var gift med Henrik Arp.

Niels Jeppesens Købekontrakt og Skøde

af 27. Juni 1851 og 30. Dec. 1852, da han køber sin Fæstegaard til Selveje af Thygesen paa Mattrup, lyder saaledes, citeret efter Originalen (Skriften er gammeldansk, altsaa med de gotiske Bogstaver, som brugtes til langt op i samme Aarhundrede af alle her i Landet):

No. 4 FK VII Bentzon 1851 Malling.

Kjøbekontract.

Jeg undertegnede Hofjærgermester de Thygesen, Ridder af Dannebrogen, Eier af Mattrup m. v., tilstaar herved at have solgt som Arvefæsteejendom den mig ifølge Skjøde af 1ste September 1829 ejende Fæstegaard i Thyrsting Sogn, der efter den af Landinspektør Lieutenant Myhre foretagne og af Indenrigsministeriet den 30te Juli 1850 approberede Omfordeling af Thyrsting Byes Jorder indestaar for 5 Tdr. 4 Skp. 1 Fdk. $\frac{1}{2}$ Album Hartkorn, til Sognefoged Niels Jeppesen, der for Tiden har denne Gaard i Fæste.

Vilkaarene er følgende:

- 1) Kjøbesummen er 2400 Rbd., skriver to Tusinde og fire Hundrede Rigsbankdaler rede Sølv.
- 2) Med Gaarden følger det Areal af Jorder, Englodder, Kornskifter, Gadejord, Bygninger og Besætning, alt saaledes, som jeg har eiet samme, overensstemmende

med den af Landinspektør Myhre ovenfor anførte Omfordelingsforretning.

- 3) Jagtretten følger den solgte Eiendom.
- 4) Af Gaardens tilliggende Jorder reserverer jeg mig noget Jord, der er beliggende nærmest ved og for en Del omkring ved Thyrsting Kirke efter det Skjel, som af mig er paavist og angivet ved den Plovfure, der er trukken som Skjellinie mellem Thyrstinggaardens Mark og Niels Jeppesens tilstødende Grund. Dette Stykke Jord er efter Landinspektør Asmussens Udstykningsforretning af 26de Juni d. A., men som endnu ikke er approberet af Ministeriet, ansat til Hartkorn 4 Skp. 1 Fdk. 2 $\frac{1}{2}$ Album. Dette Stykke Jord reserverer jeg mig ved Salget af Niels Jeppesens Gaard, uden at derfor nogen Afkortning i den betingede Kjøbesum finder Sted.
- 5) Tienderne følge ikke Kjøbet eller nogen Tienderet-tighed, men Kjøberen haver aarlig alle 3 Tiender efter den derom indgaaede Forening til Matrups Eier.
- 6) Den Afgift, Kjøberen som hidindtil værende Fæster har svaret af Gaarden under Benævnelse af Landgilde, og som udgjør 4 Rbd. 89 Skilling, skal som en Afgift hæfte paa den solgte Deel af Gaarden med første Prioritet og betales hvert Aars Mortens-dag til Sælgeren, eller hvem denne Afgift maatte blive transporteret til. Skulde jeg derimod blive til-sinds at ville frigjøre Gaarden for denne Afgift, er Kjøberen pligtig til efter et Aars Varsel eengang for alle at indbetale 123 Rbd. — skriver eet Hundrede og tre og tyve Rigsbankdaler — udi Sølv, imod at den aarlige Afgift ophører.
- 7) I Landskatten tilkommer Kjøberen ingen Lettelse, enten efter Fr. (Forordning) 15. April 1818, § 6, eller 24. Juni 1840, § 13, men han er pligtig at svare alt, hvad der af Ejendommen skal udredes, uden Afkortning.
- 8) Uden Hensyn til, at $\frac{1}{6}$ af Bankhæftelsen efter Fr. 5. Januar 1813 er indfriet og Aktieretten Kjøberen

uvedkommende, er han pligtig at svare anordningsmæssige Bankhæftelsesrenter til Sælgeren paa samme Maade, som om den nævnte $\frac{1}{6}$ af Hæftelsen var uindfriet.

- 9) Saa længe Sælgeren eller Hustru eier Matstrup, er Kjøberen pligtig at forrette en 4 Miils Kjøre-Rejse, naar og hvorhen han bliver tilsagt. De 4 Miil regnes fra Matstrup Hovedgaard.
- 10) I Tilfælde af mislig Betaling af de i Parag. 6 og 8 betingede Afgifter underkaster Debitor sig den hurtige Retsforfølgelse efter Fr. 25. Januar 1828.
Hver Gang de solgte Eiendomme eller nogen Deel af samme afhændes, anmeldes saadant for Matstrups Eier, og maa intet Skjøde antages til Tinglæsning, førend det er forsynet med Paategning om, at intet restaar til Matstrup eller Amtstuen. Skulde desuagtet noget Adkomstbrev blive tinglæst, uden at den nævnte Paategning er givet, da er Udstederen og Modtageren Een for alle og Alle for Een ansvarlig for samtlige paa Gaarden hvilende Restancer af hvilken som helst Slags.
- 11) Det Huus (det senere saakaldte -gule Hus-), som ligger ved Fæstegaardens forrige Gaardsplads, og som Kjøberen endnu benytter som Leichus, er han pligtig til efter $\frac{1}{2}$ Aars Varsel at bortflytte.
- 12) Da Kjøberen i Afdrag paa den accorderede Kjøbesum har betalt 700 Rbd. — skriver syv Hundrede Rigsbankdaler — saa vil Sælgeren lade de øvrige 1700 Rbd. — skriver sytten Hundrede Rigsbankdaler rede Sølv — indestaa paa første Prioritet i Gaardens solgte Deel imod lovlig Panteforskrivning, lydende paa lovlige Renter fra 11te Juni d. A., halvt Aars Opsigelse og forøvrigt . . . som Gjældsbevis, der udstedes for offentlige Midler i lovhjemlet Form(?).
- 13) Naar den af Landinspektør Asmussen foretagne Udstykningsforretning er approberet af Ministeriet, skal lovformelig og ubeheftet Arvefæsteskjøde være Kjøberen meddelt.

- 14) Saafremt den af Landinspektøren foretagne Udstykning skulde indeholde en eller anden Fejl, som kunde vanskeliggjøre Approbationen fra Ministeriet, da er Kjøberen pligtig til at finde sig i de Forandringer, som er nødvendige til Erkendelse af Approbationen. Dog er det en Selvfølge, at saadanne mulige Forandringer ikke skulle bevirke en Formindskelse af det Areal af Gaardens Tilliggende, som af mig er solgt til Kjøberen.
- 15) Skulde Kjøberen forøvrigt formene at have nogen Tiltale til Sælgeren i Anledning af denne Handel, da skal han fremsætte og paa lovlig Maade paatale sine Fordringer inden eet Aar fra Dato, eftersom ethvert Søgmaal efter den Tid skal være (udelukket?)
- 16) Ved Udfærdigelsen af Skjødet vil der blive leveret Kjøberen et Kort over Gaardens Tilliggende, overensstemmende med den af Landingeniør Myhre foretagne Omfordeling af Thyrsting Byes Jorder.
- 17) Alle Omkostninger i Anledning af denne Handel udredes af Kjøberen.
- 18) Da denne Ejendom saaledes er solgt til Sognefoged Niels Jeppesen, saa staar Gaarden fra Dato for Kjøberens Regning og Risiko, og er det en Selvfølge, at han foruden de i 6te, 7de og 8de Pag. nævnte Præstationer svarer alle kgl. Skatter og Communafigifter, alle offentlige Paalæg, hvad enten samme skulde præsteres med Penge, Naturalier eller Præstationer af, hvad man nævne kunde, som angaar den med dets Hartkorn solgte Eiendom.
- 19) Kjøberens Fæstebrev er herved annulleret, og han er pligtig til paa Forlangende at aflevere det i Retten.

Mattrup, den 27. Juni 1851.

Som Sælger:

Thygesen.

Som Kjøber:

Niels Jeppesen.

Til Vitterlighed:

Jens Jensen.

A. C. L. Teküb.

Senere — 30. Dec. 1852 — bliver saa *Skødet udfærdiget*. Her er en Del gulnet og utydeligt at læse, ogsaa Smaadele borte, smuldret bort i de godt 100 Aar, det er gammelt, og Skødet har selvfølgelig været brugt mere end Købekontrakten, selv om det forudsætter den sidste og ikke nævner alle de mange Paragrafer.

Det lyder da, hvad der er læseligt og tilbage af det:

Thyge de Thygeson,
Hofjærgemester og Ridder af Dannebrog,

Gjør vitterligt, at jeg har solgt og afhændet, ligesom jeg i Overensstemmelse med Kjøbekontract af 27. Juni 1851 hermed og endelig Overdrager til Sognefoged Niels Jeppesen, Thyrsting, den Gaard sammesteds, som han hidtil har haft i Fæste, og som, efter at det i Købekontractens 4de Stykke reserverede Stykke er lovlig fraskilt, er paalignet forhøjt Hartkorn, ifølge Indenrigsministeriets Skrivelse af 16. October d. A. var matriculeret under No. 5 a for Hartkorn 4 Tdr. 7 Skp. 3 Fdk. 1 Alb. med Gammelskat 33 Rbd. 59 Sk.

Og da Kjøbereren paa en for mig fyldestgørende Maade har afgjort den accorderede Kjøbesum 2400 Rbd. — Skriver 2 Tusinde og fire Hundrede — ligesaa haver han afgjort den i Kjøbekontractens 6te Stykke som Arvefæste af Regulerede Indløsningssum — 123 Rdb. — saa tilskøder jeg saa herved førnævnte Gaard med al dens rette Tilliggende efter Kjøbekontracten og vedhæftede Kort; thi skal samme saaledes tilhøre Kjøbereren bemeldte Niels Jeppesen som uigenkaldelig Eiendom fri for Arvefæste og de dermed forbundne Forpligtelser, men forøvrigt paa de i Kjøbekontracten fastsatte Vilkaar, hvorfor denne med nærværende Skjøde vil være at og kontrollere.

Til Bekræftelse under min Haand og Segl.
I Overværelse af 2 Vidner.

Kjøbenhavn, den 30. Decbr. 1852.

Thygeson.

Til Vitterlighed:

Feddersen. Knud Pedersen.

Til Skade Pastorats Fattigkasse betalt 32 Rbd.

Skade, 2. Jan. 1854.

H. Søborg.

Senere tilkøbte Niels Jeppesen et lille Stykke af Høytholms Jord for at faa et reguleret Skel neden for Højderne mod Lundgaard — Matr. Nr. 1 b og 1 d, Høytholmgaard, som senere kom til at høre med til det fra Nørholm fraskilte Lundgaard.

Dette Køb af Høytholms daværende Ejer, Søren Nielsen Ovesen, lyder saaledes:

Jeg underskrevne Søren Nielsen Ovesen i Heftholm tilstaar og vitterliggjør, at jeg har solgt og afhændet, ligesom jeg herved sælger, skjøder og endelig overdrager til Sognefoged Niels Jeppesen i Thyrsting den Parcel af min Gaard Heftholm i Thyrsting Sogn, som ifølge Indenrigsministeriets Udstyknings Tilladelse af 19. April dette Aar er imatriculeret under No. 1 b for Hartkorn 2 Fdk. $1\frac{1}{4}$ Alb., Gammelskat 48 Skill., og hvilken Parcel skal forenes med Kjøberens tilgrænsende Eiendom, Matt. Nr. 5. Og da Kjøbereren har betalt den accorderede Kjøbesum 100 Rbd. — skriver Eet Hundrede Rigsdaler — saa tilskøder jeg ham herved bemeldte Parcel med alt dens rette Tilliggende efter medfølgende Parcelkort; thi skal den solgte Eiendom saaledes uden nogensomhelst Forbeholdenhed fra min Side tilhøre Kjøbereren, bemeldte Niels Jeppesen, med uigenkaldelig Eiendomsret og med de Rettigheder og Forpligtelser jeg har ejet samme efter Skjøde af 1. Juli 1848, tinglæst 16. April 1851, fri og frelst forsaavidt for enhver retmæssige Paatale.

Det bemærkes, at Eiendommen er fri for den Arvefæsteafgift, som tidligere har hæftet paa min Gaard, og at Kvittering herfor er tinglæst d. 2. Novbr. 1853.

Til Bekræftelse under min Haand
i Overværelse af 2 Vidner.

Heftholm, den 17. Maii 1856.

S. N. Ovesen.

Efter Niels Jeppesen fulgte altsaa hans Datter Kirstine og hendes Mand Peder Sandvad som Ejer af Nørholm, og derpaa blev Lundgaard udskilt til Faderen Niels Jeppesen selv, og denne fik da en meget yngre Søn Jeppe Nielsen, hvis Søn Jens Peter Nielsen saa fik Lundgaard.

Da Kirstine og Peder Sandvads Søn af samme Navn døde op i 1890erne, købte en Datter Birthe og hendes Mand Soren Mølhave Nørholm i 1895, og da de solgte den, blev det til en helt fremmed, Hans Kristian Hansen, der ikke længe efter solgte den til Niels Nielsen fra Stilling i 1917 for 50,000 Kr., og først da denne i 1924 solgte den til Jens Peter Nielsen, Jeppe Nielsens Søn af Lundgaard, for 60,000 Kr., gik Nørholm igen over i den gamle Familie. Ved hans Død i 1937 blev den solgt til Johs. Rasmussen, gift med Karen Jeppesen, som langt ude var af den gamle Nørholm-Slægt (jvf. Slægts-tavlen). Nu er Nørholm i helt fremmed Slægts Eje.

HØYTHOLMGAARD

Som nævnt i Bemærkning i Nørholm-Stamtavlen har tre Medlemmer af Skadegaard-Slægten ejet Høytholm eller Høytholmgaard i Thyrsting Sogn, nemlig Søren Poulsen fra sidst i 1860erne eller først i 1870erne († 1920), gift med Cathrine Hansen fra Skadegaard, derpaa deres Søn Poul Poulsen til 1934, da Elna Ulvbjerg, hans Kusine, en Sønnedatter af Hans Peter Lassen i Skadegaard, købte den og ejede den til sidst i 30erne, hvorefter en nuværende ny Slægt fik den. Høytholmgaard har næppe som mange større Bøndergaarde haft samme Slægt som Brugere og Ejere gennem Aarhundreder, højst vist gennem et Par Slægtled.

Høytholmgaard — ogsaa ofte gennem Tiderne skrevet betegnet Heftholm, men gamle Papirer vedrørende Gaarden har Høytholm eller Høytholmgaard — har altid haft egen Matrikel, nemlig »Høytholmgaard«, og den oprindelige Gaard omfattede alt med denne Matrikel, i hvert Fald endnu i Matriklen af 1844. Dens Jorder naaede da helt ned til Skade Aa ved Tirsvad Bro og fulgte herfra Grædstrup Sogneskel langs Skelbækken op til Nørholms Jorder (nu Lundgaards). Senere blev saa udskilt Høytholmgaard Nr. 2 (senere Tolstrups Ejendom) og Høytholmgaard Nr. 3 (Rasmus Bagges Ejendom), mens den gamle Gaard beholdt Nr. 1 og nu 1a, da flere Ejendomme og Parceller yderligere er fraskilt Hovedgaarden, saaledes Anton Frederiksens og Axel Madsens Ejendomme samt for at udligne Skel Smaaparcer til Nørholm (Lundgaard) og Henrik Arps Gaard og endelig to Parceller til Nr. 2, saa Gaardens Slutareal nu kun er 25 Tdr. Land med lidt over 1 Td. Hartkorn. En Englod har været tilkøbt fra Thyrsting 5 og igen afhændet, 5 e, og ligeledes en Tørveskærret i Folriis Dam.

Høytholmgaard har som alle andre Bøndergaarde været Fæstegods i ældre Tid, og der er en Mulighed for, at Dronning Margrethe har haft den sammen med Godset Tranholm i 1407 (nærmest), da hun erhvervede dette Gods af den tyske Røverhøvding Skarpenberg, der havde samlet sig en Del Bøndergods fra de omliggende Sogne til sit Pant Tranholm. Ved

Dronning Margrethes Overtagelse af hans Gods nævnes i Thyrsting Sogn under Folriis, der ogsaa fulgte med Tranholm, bl. a. »4 øde Gaarde Synden Bækken og 3 (2 bygte og 1 øde) Gaarde Norden Bækken« i Grædstrup Sogn. Blandt de 4 er muligvis Høytholm. Hvad skulde de 4 Gaarde ellers omfatte?

Senere bliver Høytholm Fæstegods under Mattrup. Saaledes i Matriklerne 1662 og 1664.

I 1662 hedder det saaledes:

Høfftholm.

Peder Jensen i Treedinggaard, Landgilde

1 Ørte Havre, 1 Fjerding Smør og 1 Svin,

og Jørgen Christennssen, ibidem — Prestens annec,
Landgilde

1 Ørte Rug, 1 Ørte Byg, 1 Ørte Havre.

Det kunde her se ud, som den var delt i to Gaarde, men det er dog kun et Stykke Jord af den, som er overladt Præsten, der boede i Skade i Klovborg Sogn, hvor han havde Præstegaard, men havde — i hvert Fald oprindelig — Anneksgaard i Thyrsting og Grædstrup Sogne. Den i Thyrsting var det nok noget problematisk med, da der vist til Tider slet ingen blev levnet til Præsten der. Paa den Tid her ser det ud til, at et Stykke Jord af Høytholm er overladt Præsten som Anneksgaard eller i Stedet for den Anneksgaard, der havde været eller skulde være. En Præst i Skade udtaler sig om, at Ejeren af Mattrup vist har inddraget den oprindelige Anneksgaard og saa i Stedet overlader Præsten noget Jord andet Sted.

Til sidst levnes der vist slet intet i Thyrsting til Præsten. I Matriklen 1664 er Forholdet det samme. Her hedder det i Matriklen ang. Høytholm:

Hefftholmb — Jesper Jensen 4 Tdr. 1 Skp. Hartkorn.

Og under Tiendeforholdet i Matriklen staar der:

Hr. Jens i Schadde aff noget jord han haffuer paa
Tørsting marck i stedet for hans annexgaard

1 $\frac{1}{2}$ td. 1 schp. biug

Hartkorn 4 schip.

Det er jo sikkert det Stykke Jord af Høytholm som nævnt i 1662. Hr. Jens er Præsten Jens Pedersen Bredal, der var Præst i Klovborg-Thyrsting-Grædstrup fra 1653—1681.

I Matriklen af 1688 hedder det:

Hütholm — Jep Jensen, gl. Matr. 4—1—0—0

Ny " 4—3—1—2

Og her er Ejeren Kongelig Majestæt. Det er aabenbart efter Ulfeldternes Fallit paa Matstrup, da store Dele af deres Ejendomme overgik i Kronens Eje. Det samme sker paa den Tid med mange andre Fæstegaarde i Egnen, tilhørende Matstrup. Naturligvis kommer de igen under Matstrup, da de ny Ejere, Thygesenerne, faar fast Fod paa Godset.

I de nævnte Matrikler kunde Brugernes Navne paa Høytholm tyde paa, at det var samme Slægt.

Senere kommer der igen en Slægt i nogle faa Led som Brugere, og denne Slægt paa Høytholm i Slutningen af 18. og første Halvdel af 19. Aarhundrede har ogsaa Interesse derved, at et Medlem deraf faar en Gaard i Klovborg i Fæste og bliver der Stamfader til nuværende meget bekendte og dygtige Slægt i samme og andre Gaarde i Sognet.

Det drejer sig om Kristian Kristensens Gaard i Klovborg, som han, der nu er overskredet de 75, har overladt til Sønnen Andreas Kristensen. Kristian Kristensen selv fortæller, at hans Oldeforældre hed Søren Sørensen og Ane Kirstine Kristensdatter. Oldemoderen var fra Sønder Vissing, men Oldefaderen Søren Sørensen var fra Gaarden Høytholm i Thyrsting, og han fik Gaarden i Klovborg i Fæste under Matstrup i 1798, da en Fæster var løbet fra den først i 1790erne, og den altsaa var øde. Han døde 1831. Hans Enke, Ane Marie Kristensdatter, syntes egentlig ikke, det var noget for hende at beholde Gaarden nu, men deres Søn Christian Sørensen, der var født 1813, havde Interesse for den, og i 1836, da han var 23 Aar, købte hun den til Selveje paa Sønnens Vegne for 800 Rbd. Han blev gift med Mette Kirstine Pedersdatter, og af deres Børn fik Søren Kristensen Gaarden, og et Par andre Brødre, Kristen og Peder Kristen, blev ogsaa kendte Gaardejere i Sognet. Søren Kristensens Hustru hed Johanne, f. Smidt, og de er Kristian Kristensens Forældre. Kristian Kristensens nu afdøde

Hustru hed Kristine, f. Pedersen. Af deres Børn har altsaa Andreas Kristensen Gaarden i Klovborg, mens en anden Søn, Søren Kristensen, har en Gaard paa Skade Mark.

Og med Hensyn til Høytholm: Mens Kristian Kristensens Oldefader Søren Sørensen kom til Klovborg, faar Broderen Frands Sørensen Hjemmet Høytholm i Fæste. Efter en Fæste-protokol fra Matrup fæster Frands Sørensen i 1809 sin afdøde Faders Søren Frandsens Gaard Heftholm i Thyrsting. Denne Søren Frandsen i Heftholm var altsaa Tipoldefader til Kristian Kristensen i Gaarden i Klovborg.

I 1844 er det Frands Sørensen, der har Høytholm.

Gl. Hartk. 4-3-1-2, Ny Htk. 4-3-3-1/1.

Gl. Skat 30,24 Rbd.

I Marts 1845, fortæller Thyrsting Kirkebog, dør Ane Marie Nielsdatter, f. i Nørskov 16. Jan. 1785, Enke efter Frands Sørensen i Heftholm, 60 Aar gl.

Frands Sørensen selv maa da være død kort forinden.

Og efter Kirkebogen dør 1850, 20. Nov., Ane Marie Hansen, Datter af Hans Frandsen paa Heftholm, 4 $\frac{1}{3}$ Aar.

Hans Frandsen maa jo være Frands Sørensens Søn.

Nu kan Kristian Kristensen i Klovborg ogsaa fortælle, at Frands Andreasen, der omkring 1900 havde den ene fra Høytholm fraskilte Ejendom, Nr. 2, og almindeligt blev kaldt Frands Høytholm, var et Næstsøskendebarn til hans Far, afdøde Søren Kristensen. Frands Andreasens Fader maa have heddet Andreas og velsagtens været Broder til Hans Frandsen paa Høytholm (1850). Kristian Kristensen husker ogsaa en Andreas i Familien, boende i Haarup som meget gammel, op i 80erne, og en Brøder mere var ogsaa i Haarup. Frands Andreasen var vel Søn af denne Andreas i Haarup. Og muligvis har denne faaet den fraskilte Ejendom Høytholmgaard Nr. 2, som Frands Andreasen i Mands Minde havde, og som er fraskilt efter Matriklen 1844, da Høytholm er udelt, og da det Stykke, der tidligere havde været udlagt Præsten til Anneks, vel ogsaa er forenet med Gaarden igen. Den sidste af Slægten, der har haft noget af det opr. Høytholm, maa altsaa have været Frands Andreasen, der kort efter Aarhundredskiftet solgte Nr. 2 og rejste til Horsens med Familien, bl. a. et Par Sønner; thi allerede sidst i

1840erne skal Hovedgaarden, Høytholm 1 a, være bleven solgt til Selveje til en fremmed, Søren Nielsen Ovesen, hvad meddeles i det Skøde, han giver, da han sælger til Peder Laursen fra Tørring i 1862.

I 1872 køber Søren Poulsen saa Gaarden, velsagtens af Peder Laursen. Og nu er vi saa ved Skadeslægten i Høytholm, jvf. Skødet, som følger i Afskrift.

Som nævnt blev Frands Andreasen i den fraskilte Ejendom, Høytholmgaard 2, i Regelen kaldt Frands Høytholm. Dette fik mange i nyere Tid til at tro, at Nr. 2 var det oprindelige Høytholm. Men dette er ikke Tilfældet, det har 1 a altid været. I ældre Tid var det nemlig ogsaa saaledes, at Børnene, der kom bort fra Hjemmet, fik Hjemmets Navn blandt Folk. Ligeledes Søren Sørensen i Gaarden i Klovborg, der blev kaldt »Søren Høytholm«, og hans Enke »Søren Høytholms Enke«. Derimod fik den, der beholdt Hjemmet, ikke »dets Navn« blandt Folk.

Nu kunde der spørges, om Søren Frandsen er det ældste Medlem af den Slægt, der har haft Høytholm i Fæste. Det vides ikke. Der er jo ca. et Aarhundrede fra Matriklen i 1688 og til Søren Frandsen. At der i 1747, 26. Jan., dør en Frands Sørensen, Gaardmand i Thyrsting, 65 Aar gl., kunde tyde paa, at Slægten allerede da har været i Sognet, men Høytholm nævnes ikke i Forbindelse med Dødsfaldet. Derimod dør en »Anders Olsen af Heütholm, 63 Aar gl., i 1742« og en »Morten Pedersen, Gaardmand i Tørsting af Heütholm, i 1747, 44 Aar gl.« Og et Barn, Maren Christensdatter i Heütholm, dør 1 Aar gl., 26. Aug. 1737. Det maa være andre Slægter. Men uden andet at henføre det til fortæller det os for lidt.

Den kendte Stamtavle over Høytholm-Familien fælles med »Gaarden« i Klovborg er da følgende:

Søren Frandsen, Høytholm, er død 1809

Frands Sørensen
(fik Høytholm i Fæste 1809)
g. m.
Ane Marie Nielsdatter
(† 1845)

Søren Sørensen,
f. paa Højtholm († 1831),
fæster Gaarden i Klovborg
i 1798,
g. m.
Ane Kirstine Kristensdatter
fra S. Vissing

Hans Frandsen og bl. a. Andreas og en Søn mere
g. m. g. m. i Haarup
? ?

Ane Marie Hansen, Frands Andreassen,
d. 1850 fik Tolstrups Ejendom,
i Høytholm, Matr. Nr. 2,
4 $\frac{1}{2}$ Aar gl. g. m.
Marie

Et Par Sønner

Christen Sørensen,
f. 1813,
køber Gaarden til Selveje 1836,
g. m.
Mette Kirstine Pedersdatter

Søren Kristensen, Kristen og Peder Kristensen
g. m.
Johanne Smidt

Kristian Kristensen og flere Søstre
(nu over 75 Aar)
g. m.
Kristine, f. Pedersen, død.

Andreas Kristensen Søren Kristensen
(har Gaarden i Klovborg). (har Gaard paa Skade Mark).

Høytholm er aabenbart købt til Selveje i 1848 af Søren Nielsen Ovesen, som angiver sit Købsaar i Skødet til sin Efterfølger.

Hvordan det hænger sammen med, at Hans Frandsen stadig i 1850 angives at være i Høytholm, kan ikke vides; muligvis har han drevet Gaarden for Søren Ovesen, der i hvert Fald ikke er i Thyrsting ved Salget i 1862.

Ved Overgang til Selveje er 2 og 3 allerede udskilt eller bliver det, der er yderligere frasolgt Nr. 1 mere, thi Matriklen er 1 a og Hartkornet formindsket mere end en Trediedel til 2 Tdr. 1 Fdk. 1 Alb.

Det omtalte Skøde, der synes at have været ens med det første Selvejerskøde, lyder som følger:

Skjøde.

Underskrevne Søren Nielsen Ovesen, forhen i Thyrsting, nu Igum, sælger, skøder og aldeles afhænder herved til Peder Laursen fra Tørring den ifølge Skjøde af 1. Juli 1848, tinglæst 16. April 1854, tilhørende Gaard i Heftholm, Thyrsting Sogn, hermed tillige en forenet nu med Skjøde af Dags Dato indkøbt Parcel fra Gaarden Matr. Nr. 5, Thyrsting, med denne Ejendoms hele Tilliggende og Tilhørende, Bygninger, Jorder o. s. v., staaende for Hartkorn saaledes:

under Matr. Nr. 1 a i Heftholm 2 Tdr. » Skp. 1 Fdk. 1 Alb.

» » » 5 e i Thyrsting » » 2 1

ialt 2 Tdr. » Skp. 3 Fdk. 2 Alb.

Skyld 14 Rdl. 2 Sk.

I Købet medfølger tillige den mig i mit Skjøde paa Matr. Nr. 5 e') overdragne Rettighed til Tørveskjær i et under Gaarden Matr. Nr. 5 c i Thyrsting, af Hartkorn 1 Tdr. 4 Skp. 2 Fdk. 1¹/₄ Alb., Skyld 10 Rbd. 6 Sk., henhørende Stykke Tørvejord i Folritzdamme med fornøden Færdselsret dertil.

Derimod reserverer jeg mig den Gaarden Matr. Nr.

*) 5 e var et Stykke Eng.

I a hidtil tilkommende Rettighed til Tørveskjær i Riis-hede Mose (ogsaa kaldet Blesberg Mose) i Kloborg Sogn, da denne Ret af mig er frasolgt.

Og da Kjøberen Peder Laursen har berigtiget Kjøbe-summen 4800 Rbd. Rm., skriver fire Tusinde otte Hundrede Rigsdaler Rigsmønt, da skal den nævnte Gaard med Tilliggende som anført herefter tilhøre ham som hans lovlige Ejendom med de Rettigheder og Forpligtelser, hvormed jeg selv har ejet samme, fri og hjemlet iøvrigt imod enhver retmæssige Paatale, dog at Kjøberen overtager Bankheftelsen, respekterer den Peder Christiansen, Væver, meddelte Lejecontrakt til et Huus paa Gaardens Mark¹⁾ med Jord o. s. v. paa hans og Kones Levetid, dateret 1. Nov. 1850, samt overtager til Forrentning og Indfrielse Pantegjælden til Thyrsting-Wrads Herreds Overformynderi, 1200 Rbd. (Rm.). Det tilføjes, at den Peder Christiansen Wæver overladte Bygning ogsaa tilhører Gaarden og følger i Kjøbet.

Udstedt i Brædstrup 1. Juli 1862.

S. N. Ovesen.

Til Vitterlighed:
Warthow. Dam.

Bemærkning til Skødet.

Med Hensyn til, at Færdselen til Tørveskærsrettigheden i Folritzdamme fra Gaarden Matr. Nr. 5 c i Thyrsting, som foran ommeldes, vil, naar den gaar paa det Sted, som mit Skjøde betegner, nemlig langs med det vestre Skel af Lars(?) Nedergaards, komme til paa en ringe Afstand at gaa over en Trediemands Mark, fritager jeg mig for Ansvar, forsaavidt denne Trediemand maatte modsætte sig slig Færdsel, og indsætter derimod Kjøberen i den Rettighed, jeg maatte have fra min Sælger eller

¹⁾ Med Hensyn til omtalte Hus, da drejer det sig om et Hus med lidt Havejord om, som laa ved Grædstrup-Vejen lige over for, hvor Høytholms Vej munder ud i denne. Det stod endnu kort efter 1900, og til nyeste Tid har Jorden ligget inddiget med en Matrikel for sig.

den oprindelige Afhænder Niels Jeppesen til Erstatning eller Vej andetsteds.

p. t. Brædstrup, 1. Juli 1862.

S. N. Ovesen.

Høytholmgaard-Matrikelnumrene var følgende 1928:

1 a.	Htk. 1-0-3-0.	Ejer: Poul Poulsen.
1 b + 1 d.	» 0-0-3-1 $\frac{1}{4}$.	Til Lundgaard.
1 c + 1 e.	» 0-5-2-1 $\frac{3}{4}$.	Ejer: A. Frederiksen.
1 f + 1 k + 2 a.	» 0-7-1-2 $\frac{1}{4}$.	» Chr. Tolstrup.
1 g.	» 0-2-2- $\frac{1}{2}$.	» Mads Jensen.
2 c.	» 0-2-3- $\frac{3}{4}$.	» Niels P. Nielsen.
2 d.	» 0-0-0- $\frac{3}{4}$.	» Frederikke Nielsen.
3 a + 3 b.	» 0-5-2- $\frac{1}{2}$.	» Rasmus Bagge.
3 c + 2 e + 3 e.	» 0-2-0-1.	» Hans Nielsen.
3 d.	» 0-3-0-2 $\frac{1}{4}$.	
<hr/>		
Ialt = d. gl. Hartkorn	4-3-3- $\frac{1}{4}$.	

Angaaende Skadeslægtens Ejere af Høytholm udviser Thyrsing-Vrads Herreds Skøde- og Pantebøger følgende:

Heftholmgaard eller Høytholmgaard.

- 1) Søren Sørensen Poulsen, Skøde paa 1 a og 5 c samt Tørveskærsret i Fuglrisdam paa 5 c, dat. $\frac{20}{6}$ 72, læst $\frac{20}{7}$ 87.
- 2) Skøde af 12., læst 20. Marts 1918, til Poul S. Poulsen paa do.
- 3) Elna Mathilde Hansen Ulvbjerg, Skøde af Poul S. Poulsen, l. $\frac{24}{12}$ 1934. — Kbs. 18,500 Kr. *) Ejds. 13,000 Kr.

*) Købesummen maa være \therefore Løsøre, thi den fulde Købesum var 22,000 Kr. I hendes Tid forhøjedes Ejendomsskylden til 16,000 Kr. — Hun afhænder den til fremmed Slægt i April 1937. Da nævnes Købesum 16,000 Kr.

Søren Frederiksen købte Heftholm 1 c 14. Marts 1885 af Niels Jørgensen. Sønnen Anton Frederiksen fulgte Faderen.

Men tidligere ejedes 1 c af Poul Poulsens Kone Fannys Fader — Gertsen — den senere saa bekendte nylig afdøde Skomagermester Gertsen i Brædstrup. En Søn af ham havde i nogle Aar Matrup Mølle.

Med Hensyn til Folrisdam (Fuglrisdam) kan bemærkes, at i meget gammel Tid, helt nede i Middelalderen endog, var der mange Stridigheder og Retsafgørelser paa Thyrsting-Vrads Herreds Ting mellem Matrups Ejere og omboende Herremænd og ogsaa med Bønderne. Og det gjaldt ogsaa Skellet mellem Sognene her; thi der kan nævnes det interessante, at midt i Fosrisdamm Mose og Eng stødte tre Sogne sammen paa et Sted — Thyrsting, Grædstrup og Ring Sogne. Der var paa det Sted en lille Gruppe Træer og Buske, i hvert Fald endnu i 1930'erne. Angaaende nævnte Stridigheder vil 2. Del omtale nogle af Tingsafgørelserne heri.

Selve Høytholms Beliggenhed fortæller ogsaa, foruden Matriklen, at det er den oprindelige Gaard Høytholm. Man havde aldrig fundet paa at kalde Nr. 2 (Tolstrups Ejendom), der nærmest ligger i et Hul nedenfor, for Høytholm. Forvanskningen af Navnet i Skrift — »Heftholm« — kunde maaske aflede Tanken fra dette Forhold, men Udtalen har vel altid været og er den Dag i Dag Høytholm.

Den har tidligere været trelænget og bygget i Bindingsværk. Det var Søren Poulsen, der ombyggede til Grundmur og føjede en 4. Længe, nemlig Stuehuset, til i den søndre Side, hvor før ingen Længe var. Stuehuset blev bygget i 1874, og før den Tid var Stuehuset den vestre Længe med Have udenfor, inddiget i Vest og Syd. Ombygningen af Udlængerne er først fuldendt efter 1900. Stuehuset blev belagt med Pap, men alle de andre havde Straa oprindelig. Efter Søren Poulsens Tid kom der Bølgeblik baade paa Stuehus og Lade, der er det mest nye Hus. De to sidste Længer blev først belagt med Bølgeblik i 1930 af Elna Ulvbjerg, der ogsaa installerede Kraft — Lys

var allerede — og forsynede Gaarden med den Tids moderne Maskiner.

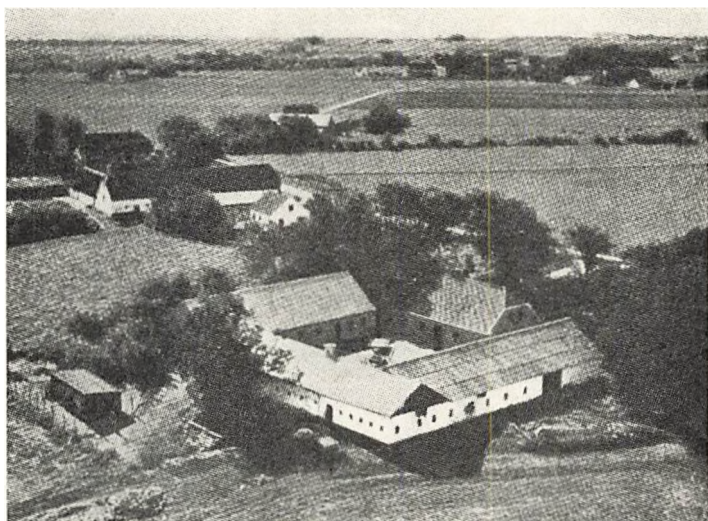
Høyholmgaard ligger — som Navnet siger -- meget højt, næsten yderst mod de stejle Bakker ned mod Dalen, der skiller Thyrsting fra Grædstrup Sogn, og dens nu forholdsvis nye og lange Ladebygning præsenterer særlig godt set fra Grædstrup-Siden.

Hermed slutter saa første Del af »Skadegaard«, der har beskæftiget sig med den gamle Slægt, der gennem saa mange Aar og Slægtled har haft den, og dens Slægtsgrene til andre Steder og Sider.

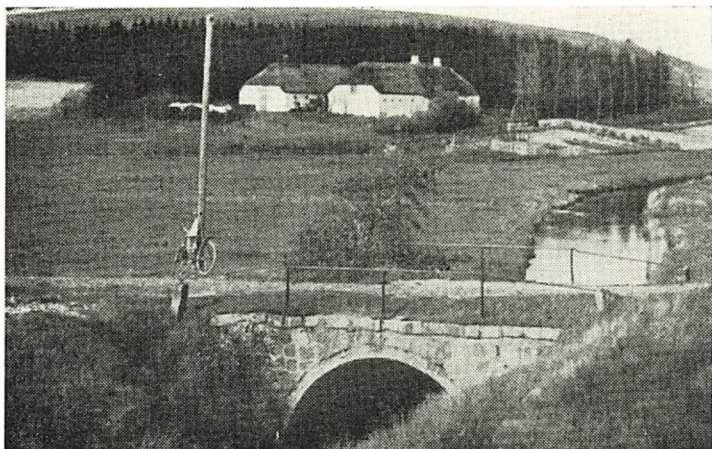
At der ogsaa før de i første Del omtalte Brugere og Ejere af den glimtvis faas Navne paa saadanne, ja, lige til Middelalderen, vil mest praktisk først komme frem i anden Del sammen med Gaardens Historie, der ogsaa bliver sat ind i Egnens Historie, idet adskilligt herfra af Interesse medtages.

Hans Peter Lassen og Hustru Else Kristensen, der købte Skadegaard til Selveje 1852, mens Faderen Lass var Fæster.

Skadegaard.

Ulvbjerg, set fra Skadebro, udskilt fra Skadegaard.

Aadalen op under Ulvbjerg.

MIT BARNDOMSHJEM

Du skønne Plet, mit Barndoms Land,
med Bakke, Dal og Eng.
Du stille Hjem bag Ungdoms fjerne Strand,
der, hvor jeg lagte min Barneleg i Bankens gule Sand,
der, hvor jeg drømte min BARNEDRØM om Fremtids Lykkeland.
Der Bækkens nynnende Rislen gennem Engens Blomsterseng
og Aæns blanktbugtende Strøm
har slynget sig ind i min Skønhedsdrøm.
Og Kornmodsfammen over Høstens blide Sletter
har lyst mig i Søvnens Fred i de drømmende lyse Nætter.

II.

SLÆGTENS GAMLE GAARD
»SKADEGAARD« I SKADE BY

IFØRSTE AFSNIT — »Den gamle Slægt i Skade« — er væsentlig kun Slægtens Medlemmer fulgt, omend dette kun lod sig gøre gennem Stedet, de hørte hjemme paa, og Gaarden, de besad. Og i særlig Grad gælder det vel netop om Slægten, som saa langt tilbage, det kan konstateres, har været knyttet til denne samme Gaard — »Skadegaard« — i Skade By, Klovborg Sogn. Nu skal Skadegaard altsaa direkte være Genstand for Undersøgelse. Idet der nu fortrinsvis tages Sigte paa den, kan det dog ikke undgaas, at ogsaa det øvrige Skade berøres, særlig da det allerede har vist sig i 1. Del, at Ejerne af den anden Gaard i Skade i nogle Slægtled var i nær Slægt med Besidderne af Skadegaard, saa det med andre Ord har været samme Slægt, som har haft begge. Præstegaarden og Præsterne vil ogsaa senere vise sig at have haft med Skadegaard at gøre. Mere eller mindre vil ogsaa andre Dele af Sognet blive berørte — eller Sognene, thi undertiden vil ogsaa Nabosogne blive omtalte, særlig fra de ældste Tider, hvor det ikke altid er let at afgøre, hvad der i Dokumenterne tales om, og hvorvidt det vedrører det, man søger Oplysninger om eller ej. Tit har man kun Sikkerhed for, at der tales om noget i Sognet eller i Skade, men hvilket eller hvilken Gaard i Klovborg eller Skade kan maaske vanskeligt afgøres. Er man først sikker paa, at det drejer sig om Skade, saa lettes Opgaven betydeligt derved, at det er temmelig sikkert, at her fra de ældste Tider til ned mod Midten af 19. Aarh. kun findes tre Gaarde, hvoraf den ene endda er Præstegaarden.

Gaardens Skyld, Hartkorn og Matrikelnummer vil være de Midler, der identificerer Gaarden fra de andre og fastslaar, naar der er Tale om den søgte eller ej.

Som det følgende vil vise, er det muligt at følge Gaarden lige fra Middelalderen af, og lige fra 1400erne at finde Ejere af Gaardene i Skade nævnt.

Dokumenterne, der skal bruges i det følgende, er fra de ældste Tider af *Tingsvidner*, fortrinsvis fra Vrads Herreds Ting. Det er for en stor Del gamle Matrup-Papirer, tidligere liggende i Matrup Godsarkiv, senere overført til Rigsarkivet i København eller Landsarkivet i Viborg, nogle udgivet af Kr. Erslev i »Fortegnelse over Danmarks Breve fra Middelalderen«. Gamle Matrikler vil blive brugt, baade de officielle, Landsmatriklerne, der for de flestes Vedkommende vil blive anført i deres Helhed for Kloborg og Thyrsting Sogne, og de mere private lokale Matrup Jordebøger.

Desuden »Kronens Skøder«, nu udgivet i 4 Bind, Kancelliets Brevbøger, hvoraf der er godt en Snes Bind udkommet; samt lignende mindre Værker, der altsammen kan beses paa Rigsarkivet i København eller Landsarkivet i Viborg. Ogsaa enkelte Oplysninger er hentet fra gamle Lægdsruller og Skattemister.

I Middelalderen har de Skade Gaarde som almindeligt over hele Landet været Selvejrgaarde, thi de skødes af en Ejer til en anden i eller uden for Slægten. Senere bliver de Fæstegaarde, snart under Kronen, snart under Matrup, i Regelen er begge Gaarde i Skade fulgtes, altsaa samtidig gaaet fra Kronen til Fæstere under Matrup og omvendt. Præstegaarden, den tredie Gaard i Skade, var det jo noget andet med, skønt den til at begynde med skal have haft sin Jord anvist, vist forskellige Steder, mellem de andre Gaardes Jorder.

Fra senere Tider gøres der fortrinsvis Brug af Ting- og Pantebøger, som indeholder kronologiske Fortegnelser af alt, hvad der er tinglyst vedrørende hver enkelt Gaard og Ejendom.

Gangen i det følgende bliver da, at først citeres der fra gamle Tingsvidner. Dernæst de forskellige Matrikler og Jordebøger. Derpaa følger fra Kronens Skøder og Kancelliets Brevbøger og lignende og fra mindre Dokumenter.

Endelig Skade Bys Historie, specielt »Skadegaard«s Historie, gennem Skifte-, Ting- og Pantebøger.

Ogsaa lidt af Kirkens Historie med Liste over kendte Præster gives samt noget af Herregaarden Matrups Historie, da denne Gaard har berørt omliggende Sognes Historie i saa stor Udstrækning.

I det hele gives der overalt adskillige Oplysninger og anføres adskillige Dokumenter, som ikke direkte angaar den omhandlede Gaard, Skadegaard, eller Skade By, men som har Interesse for hele Sognet og Egnen.

Der tænkes ogsaa givet en Sammenfatning af enkelte Gaardes Historie, som maatte fremgaa af de citerede Dokumenter. saaledes af selve »Skadegaard« og By, af Flaaris og muligvis af flere i Sognene. Nogle er allerede omtalt i 1. Del i Forbindelse med Slægten og Ejerne af dem, berørende Skadegaards Ejere og gamle Slægtejere.

Tingsvidner fra Matrup Godsarkiv

(liggende i Rigsarkivet naar indtil 1569).

Først gives nu en kort Gengivelse af de enkelte Tingsvidner, dernæst den fuldstændige Gengivelse af de samme.

1) Godsarkivet Matrup [c. 1500].

Johan Skarpenberg

Vidisse 1475 ¹⁷/₉, (Vrads Herred 51)

til Matrup.

2) Matrup. Peder Skram. / 1453 ²³/₄
Perg. 69. Fasc. 20 a 31. / Georgii.

3) Matrup [Vrads Herd 88] ¹⁸/₁₂ 1454
fer. 4 quatuor temp.

Et Vidne, udstedt af Anders Skeel, Kannik i Ribe og Bispens Officiatis i Jelling Syssel, Jens Ascersen, Sognepræst i Vejle, Per Mogensen, Præst, Barfod af Alsted og Oluf Jensen, Borgmester i Vejle, som med flere sad paa Dom for Vejle Kirkedør, at en Velbaaren Mand, Nis Skram af Matrup, købte 3 »Gotz« med deres rette Tilliggelse i Nør Snede Sogn for 16 lødige Mark og 2 Øren, saa god som to lødige Mark af Per Wylla, hvis Sjæl Gud have.

Kb. Dec. 3. Okt.

Pergament med 2 Segl.

4) Matrup 1455 ²⁴/₃
[Vrads Hrd. 68] Tingd. for Frue amissin (utydelig).

Vidne af Vrads Herredsting, at Michel Nielsen af Floris skødede til Christian Jensen af Kloborg sin Gaard Floris med al dens Tilliggelse.

Pergament med 6 Segl.

- 6) Matrup 1455 $\frac{20}{4}$
 [Vrads Hrd. 83] misericordia.

Sognevidne af Bryderup Sogn, at Per Mikkelsen skødede Michel Nielsen af Floris sit Arvegods og sin Søsters, som dem tilfalden var i Kloborg Sogn efter Fader og Moder.

Pergament med 3 Segl.

- 6) Matrup 1455 $\frac{21}{4}$
 [Vrads Hrd. 69]

Vidne af Vrads Herredsting, at Peer Michelsen af Windinge fuldkommelig tilstod Michel Nielsen af Floris alle de Artikler, som det Tingsvidne lød paa, der paa Bryderup Kirkemøde udgivet om Floris, om ingen Artikel imodstod i nogen Maade.

Pergament med 6 Segl.

- 7) Matrup 1456 $\frac{27}{7}$
 [Thyrsting Hrd. 25] Tingdag efter Jacobs.

Vidne af Thyrsting Herredsting efter Hr. Peder Skram til Volbiergs Begæring, at 8 Dannemænd vidnede, at Haligh Mark havde ligget til Matrup i 50 Vintre og længere uildt og upaataalt.

Pergament med 5 Segl.

- 8) Matrup 1458 $\frac{24}{7}$
 [Vrads Hrd. 70]

Vidne af Vrads Herredsting, at Niels Skram af Matrup havde taget Lovhævd paa sit Gods Kloberg og Madelund.

Pergament med 6 Segl.

- 9) Matrup 1462 $\frac{3}{5}$
 [Vrads Hrd. 71] Tingdag efter Poul og Jac.

Vidne af Vrads Herredsting, at Terkel Jensen skødede til Christiern Jensen alt sit Gods, som han havde i Kloberg Sogn.

Pergament med 7 Segl.

- 10) Matrup 1469 $\frac{7}{8}$
 [Vrads Hrd. 72] Mand. for Laurentii.

Vidne af Vrads Herredsting, at Terkel Jensen lovlig lovbød sin Gaard og Gods i Kloberg Sogn 3 samfulde Ting'), førend han skødede det til Christen Jensen.

Pergament med 5 Segl.

- 11) Matrup 1470 $\frac{5}{6}$
 [Tyrsting Hrd. 32] Tirsd. for Pynsdagh.

Lovhævd af Tørsting Hrd., hvorved Tørstingriis tildømmes Niels Skram til Mattrup for et fuldt Enemærke.

Pergament med 5 Segl.

- 12) Matrup 1470 $\frac{8}{6}$
 [Tyrsting Hrd. 26] fer. 6. ante pentic.

Dom (udstedt af Jens, Biskop i Aars, Hr. Niels Timmesen af Stensballe, Lauritz Petz af Holme, Oluf Mortensen af Harstrup, Christiern Sten, Foged paa Aakjær, Væbnere; Knud Orm, Borgmester i Horsens etc.) imellem Niels Skram af Mattrup og Sandemænd af Tyrsting Hrd. ang. Markeskel imellem Folriis Mark, Grestrup Mark og Rindhmarck, hvorved Niels Skram tildømmes Folriis Dam og Damsted.

Pergament med 9 Segl.

- 13) Matrup 1470 $\frac{23}{6}$
 [Tyrsting Hrd. 27] Johs. Aften Bapt.

Laughævd af Nørrejylland's Landsting, at Niels Skram havde vordh Thørstingriis inden sit fri Enemærke.

Pergament med 4 Segl.

*) Arvegods maatte ikke sælges, førend det var lovlig lovbudt paa Ting, saa ingen i Slægten havde modsat sig det der paa Tinget – endda paa tre Ting skulde dette ske.

- 14) Matrup 1471 $\frac{1}{4}$
 [Vrads Hrd. 74] Mandag efter Frue i Fasten.

Vidne af Vrads Hrd's Ting, at Christen Jensen vilde ej lade sig nøje med det Skifte, som var gjort paa Gribstrup Mark, førend Niels Skram udlagde ham 2 Agre nær Sol*) i hver Skiftegaard og et Læs Eng paa Grønberre.

Pergament med 4 Segl.

- 15) Matrup 1471 $\frac{1}{4}$
 [Vrads Hrd. 73] Mandag efter vor Frue i Fasten.

Vidne af Vrads Herredsting, som velbyrdige Svend Henrik Skram af Matrup fik, at da Gribstrup Mark var rebet og delt, blev Niels Skram af Matrup (død) udlagd Jord til 2 fulde Redselsgaarde**) paa bemeldte Gribstrup Mark.

Pergament med 5 Segl.

- 16) Matrup 1475 $\frac{17}{9}$
 [Vrads Hrd. 51] Sønd. efter Kors exalt.

Vidisse af Johan Skarpenbergs Skøde paa Traneholmggaard og Traneholm Møllested med Aalegaard udi Kloborg Sogn beliggende til Dronning Margrethe.

(Rep. udst. 444.)

Pergament med 9 Segl.

Dat. Kallundborg.

- 17) Matrup 1485 $\frac{11}{4}$
 [Tyrsting Hrd. 34] Tirsd. for jubilate.

Vidne af Tyrsting Herredsting, at Terkel Terkelsen havde lovlig lovbudet sit Arvegods i Tørsting Hrd. ligg., som han havde solgt til Erik Jensen i Løwid.

Pergament med 5 Segl.

*) Nær Sol mod Øst.

**) Den ene menes at være Matrup Ladegaard.

1⁸) Matrup

1487 1. April

Fru Elsebe, Gosk Barsbecks Efterleverske, vederkjender sig at have af Erich Stiggæ i Mattrop en Gaard og et Bol i Geldropby for et venligt Laan i sin Tid og giver hun dermed fuld Afkald for al sin Del i Mattrop ud af Søskeneskifte.

Pergament med 1 Segl.

I Mattrop paa kiere Søndagh.

1⁹) Matrup1488 $\frac{21}{10}$

[Tyrsting Hrd. 35]

Tirsd. for Løverrus.

Tingsvidne af Tyrsting Hrd. (udstedt bl. a. af Per Terkelsen i Føvling) ang. et Sandemandstog om Markskel mellem Lefuet Mark og Hoffue Skov Mark og Wingom Mark.

Pergament med 4 Segl.

2⁰) Matrup1489 $\frac{17}{2}$

[Vrads Hrd. 53]

Tirsd. for Peders ethel.

Dom af Horsens Raadstue, afsagt af Anders Christiensen, Landsdommer i Nørrejylland, Henrik Knudsen, Høvedsmand paa Bygholm, Anders Friis, Riddere, Oluf Morten af Hastrup, Albrecht Skeel, Hans Lykke, Per Brokkenhus, Oluff Munck, Iver Skeel, Per Terkelsen i Føvling og Henrik Persen i Sellerup, hvorved Erich Stygge tildømmes Folriis Dam og Dambond og Fægang, medens Biskop Jens af Aarhus, hans Dom af 1470 er ved Magt og gode Mænd, som den Dom har udgivet.

Pergament med 9 Segl.

2¹) Matrup1489 $\frac{5}{6}$

[Vrads Hrd. 52]

Fred. for Pinsedag.

Kong Hans' Dom udi den Trætte mellem Erich Stygge til Matrup og Bønderne af Rynd om Folriis Dam og Damsted, hvorved Erich Stygge tildømmes bemeldte Folriis Dam og Damsted.

Pergament uden Segl.

Dat. Horsens.
Johs. Kl.

- 22) Matrups 1490 $\frac{18}{4}$
 [Vrads Hrd. 56] quasimodagen.

Niels Esbernsen, Præst i Kloborg, m. fl. Vidne, at de hørte og saa, at Erich Stygge gav Svend Torbensen 800 Mark lybsk for det Pant, som han havde Traneholm og dens Tilliggelse i Pant for af vor naadige Konge.

Dat. Tranholm.

Pergament med 3 Segl.

- 23) Matrups 1490 $\frac{18}{4}$
 [Vrads Hrd. 55] quasimodagen.

Svend Torbensens Kvittering, given Erich Stykke i Matrups, for 800 Mark lybsk paa det Pant, som er Traneholm og dens Tilliggelse, som han tilforn i Pant havde af Kongen for samme Sum.

Dat. Tranholm.

Pergament med 1 Segl.

- 24) Matrups 1490 $\frac{5}{7}$
 [Vrads Hrd. 54] Mand. for Kanuti regis.

Synsmænd: Abbed Christiern af Øm Kloster, Abbed Ingvard af Vor Kl., Hr. Lodvig Nielsen af Palsgaard, Erik Vesteni, Enevold Jensen af Alsted, Væbnere etc., deres Brev om Folriis Dam, at den ikke er nær saa meget uphævd og upstødt, som den af Arilds Tid været har, som hver Mand maa se og kende af den gamle Dæmning.

Dat. Matruppe.

Pergament med 8 Segl.

- 25) Matrups 1497 $\frac{6}{1}$
 [Tyrsting Hrd. 28] die trium regnum.

Fru Elsebe Hartvigsdatter, Godske Barsebeks Efterleverskes Skøde, givet Erich Stygge i Matrups og Fru Kirstine Nielsdatter paa tvende Gaarde i Halle i Grestrup Sogn.

Pergament med 7 Segl.

26) Matrup 1503 $\frac{20}{11}$
 [Vrads Hrd. 43] Tingdag for presteent M.

Vidne af Vrads Herredsting, at Lau Pygh skødede Christen Woghensen Jord paa Schadeth Mark.

Pergament med 3 Segl.

27) Matrup 1504 $\frac{2}{4}$
 [Vrads Hrd. 44] Mandag for Frue nativ.

Vidne af Vrads Herredsting, at Mads Christensen skødede Peder Jensen en Broderdel udi Floris i Klaaborg Sogn.

Pergament med 5 Segl.

28) Matrup 1506 $\frac{7}{4}$
 [Tyrsting Hrd. 36] Tirsdag i Demelughe.

Vidne af Tyrsting Hrd.' Ting ang. et Sandemandstog for at sætte Markeskel mellem Biersnab Mark og Studsgaards-Tyssigh- og Ring-Marker.

Pergament med 7 Segl.

29) Matrup 1506 $\frac{7}{4}$
 Thyrsting Hrd. Perg. Tyrsting H. 36. Tirsdag i
 Matrup(?) Demelughe.

30) Matrup 1511 $\frac{26}{6}$
 [Vrads Hrd. 45] Mand. for vor Herre Himmelfart.

Vidne af Vrads Herredsting om et Lovhævd, som Erich Stygge paa Matrup der førte, angaaende en Gaard i Salten By.

Pergament med 7 Segl.

31) Matrup 1512 $\frac{3}{6}$
 [Vrads Hrd. 58] Torsd. for Helligtrefoldigheds Søndag.

Anne Tymmesdatter, Oluf Sommers Efterleverske, skøder til Erich Stygge paa Matrup sin Farbrodersøn to af sine Gaarde i Sneer Sogn i Sneer By liggende.

Dat. Loistrup.

Pergament med 6 Segl.

- ³²⁾ Matrup 1523 $17/3$
 [Vrads Hrd. 59] Gertruds.

Las Skeels til Jungetgaards Gælds-brev, givet Erich Stygge til Matrup, hvorved han pantsætter ham en Gaard i Globerg Sogn i Gribstrup for 50 Rinske Gylden og 80 Mk. i 4 Hvid Penninge og Danske Hvide, at bruge uafløst i 10 Aar.

Pergament med 6 Segl. Dat. Dueholm Kloster.

- ³³⁾ Matrup 1526 $15/3$
 [Vrads Hrd. 60] 5. fer. post lætare.

Lass Skyel til Jungetgaards Skøde, givet Erich Stygge til Matrup paa ovenmeldte i 1523 $17/3$ Gaard.

Pergament med 6 Segl. Dat. Nykøbing.

- ³⁴⁾ Matrup 1529 $25/1$
 [Vrads Hrd. 75] Mand. Pouldsdag

Vidne af Vrads Herredsting, at Christen Stal skødede til Oluf Frantsen, Frants Christensen og hans 3 Søstre alt det Bondegods, som han havde i Kloberg Sogn, som han havde arvet efter Christen Wogensen, hans Oldefader og hans Moder.

Pergament med 3 Segl.

- ³⁵⁾ Matrup 1538 $25/5$
 [Vrads Hrd. 62] sabb. ante vocem jocund.

Kr. IIIs Stadfæstelsesbrev paa Lass Skeels Skøde, givet Erich Stygge paa en Gaard i Gribstrup af 1526, item paa 2 Tingsvidner af 1535 om 3 Agre at have ligget til den Gaard i Gribstrup, som Torkil Olsen iboer, før Erich Stygge fik den.

Pergament med 1 Segl. Dat. Ottonie.

- ³⁶⁾ Matrup 1540 $5/7$
 [Vrads Hrd. 63] 2. fer. post visiet. Marie.

Kr. IIIs Stadfæstelse paa 4 Tingsvidner af 1489 om Folriis Dam at tilhøre Matrupgaard.

Pergament med 1 Segl. Dat. Sandager.

37) Matrup 1551 $\frac{20}{7}$
 [Vrads Hrd. 82] Mand. for Magdalene.

Vidne af Vrads Herredsting, at Marine Pedersdatter solgte Lass Persen en fuld Søsterdel i den Gaard i Kloborg, som Lass Persen iboer, samt i alt det Gods, han havde Del udi i Kloborg Sogn.

Pergament med 3 Segl.

38) Matrup 1563 $\frac{15}{2}$
 [Tyrsting Hrd. 30] Mand. for Fleskesøndag.

Brev (udstedt af Hr. Erik Krabbe til Bustrup, Hans Johansen til Fobislet, Henning Quitzow til Sandager, Erik Lange til Engestholm og Folmer Rosenkrands til Stensballe) om Trætte imellem Holger Rosenkrands til Boller og Erik Hardenberg til Matrup paa sin Faders og egne Vegne ang. Markeskel mellem Ring By og Thørstinge By, som blev afgjort.

Pergament med 5 Segl.

Foranstaaende korte Gengivelser af Tingsvidner fra Thyrs-
 sting og Vrads Herreder stammer fra et Seddel Karptotek.
 Helt udgivne findes Tingsvidnerne i *Fortegnelse over Dan-
 marks Breve fra Middelalderen* i en 2-3 Bind (1. Række til
 1450, 2. Række fra 1450-1510 og et 3. Bind gaar videre).

Her følger saa

Tingsvidnerne

fuldt gengivet, hvor det findes. — Den fulde Benævnelse af det trykte Værk, hvori Tingsvidnerne fra Mattrups Godsarkiv er trykte, er »Chronologisk Fortegnelse over hidtil trykte Diplomer og andre Brevskaber til Oplysning af den danske Historie fra de ældste Tider indtil Aar 1660 med kort Angivelse af Indholdet, udg. ved det kongelige Danske Videnskabernes Selskabs Omsorg 1843-89« (1. og 2. Række og 5. Bind). I Afsnittet »Danmarks Breve fra Middelalderen«, 2. Rækkes 1. Bind, er det da, at Tingsvidnerne fra Mattrup Godsarkiv er trykte.

2. Rækkes 1. Bind gaar fra 1451—66, 2. Rækkes 2. Bind fra 1467—1510. Det 5. Bind er ikke udkommet, da dette her er udarbejdet. — Her først fra 2. Rækkes 1. Bind fra 1451—66:

1) Vidisse 1475 $17/9$.

Angaar ikke noget i Matrupegnen — har kun været opbevaret paa Matrups en Tid.

2) 1453 $23/4$.

Jeg Pæther Skram af Wolberg R. har været over Søsken-skifte med min Broder Nis Skram efter vor Moder med andre vore fælles Venner og Samtykke; da er vi saa forligte, at Nis Skram have maa Mattropp undtaget 1 Eng i Gudenkier, som »korsbrother« tilhører, med Møllen neden for Gaarden Stigsmølle med alt det Gods, som i Thørsting og Kloburgh Sogne er liggende, 1 Gaard i Salten (Æsg), med saadanne Vilkaar, at om vore Søsken kan dem »nogher« indtale med Rette, skal vi pleje dem det, der Ret er paa begges Sider. Og hvad Fiskevand vi har i Fællig, skal vi bringe til Skellighed foruden Wæstersø, der skal ingen loves at fiske. Og dermed lader jeg N. S. kvit for Skifte efter vor Moder. Medb. af andre gode Mænd, Hr. Pæther Laurensen, Præst i Eystropp, Barfod af Alstet og Claus Yendher.

Datum die Georgii.

Perg. med 6 Segl. 1: Bo 6. 2: G. 772. 4: Axx 1 (sig. albert barefjoet, Barfus). 6: Hliü 3, Paaskrift fra 17. Aarh.: »Att Niels Skram skulle haffne Matrop och Skram Ulbierig«. Matrups Godsarkiv, senere ejet af Klevenfeldt. a) R. A. [Rigsarkiv] Reg. 60, S. 240.

3) $14/12$ 1454.

Findes ikke her, men meddelt er:

Reg. 5953, Perg. med 5 Segl. 1: G. 873. 4: Axx 1 (sig. albert barefjoet). Matrups Godsarkiv, senere ejet af Klevenfeldt. Rigsarkivet: Skeel, Optegn. om Familien Skeel, S. 362 (R. A. Reg. 60, S. 20).

4) 1455 24. Marts.

Christian Pæthersen, Herredsfoged i Wrats H., Jens Kannæ, Prior i Ringcloster, Thorloff Hwall af Føgligh V. V., Ysaac af Tranholm, Mates Brunksen af Kloburgh, Anders Hofflund, Nis Knutsen. Den Tingdag for Vor Frue annaciae paa Wrats H.s Ting fik beskeden Mand Christiern Jensen af Kloburgh et Tingsvidne af 8 Dannemænd: Anskarius i Gripstropp, Mates Brunksen i Kloburgh, Per Kold sstds., Ysik i Tranholm, Anders Hoffloff, Jes Stirmersen, Per Nielsen i Snethe og Oluff Ywsen i Bergh vidne, at de hørte og saa samme Dag paa fornævnte Ting, at *Michel Nielsen af Floriis* skødede C. J. Floriis, som kun er ham paakommen, med saadanne Vilkaar, at M. N. skal have et ørting Land af Jorden i sin Tid og sin Husfrues.

Sig. nostra. Datum et actum etc.

Perg. med 7 Segl. Segl 1: Bomærke. 2: Sv. 97. 3: Sv. 101 (storlefiensen). 4: Utydeligt. 5: Bomærke. 6: Bomærke (saners kolson). Senere til Matrups Godsarkiv, endnu senere ejet af Klevenfeldt. a) R. A. Reg. 60, S. 256.

5) 1455 ²⁰/₄.

Pæther Laurensen, Sognepræst i Bryderup, Johan Finche, Sognemand sstds., Isaac i Tranholm og Anders Burre i Gestropp. Den Søndag »næsom« synges missericordia dei paa Brydropp Kirkemode fik beskeden Las Nielsen af Stigsgordh et Sognevidne paa sin Morbroders Vegne Michel Nielsen af Floriis af 8 Dannemænd: Michel Thordsen, Johan Finche, Severin Matesen, Nis Jensen i Wælingh, Nis Twesen, Per Sunesen, Jes Therkelsen, Clemens Severinsen, hvilke vidnede, at de hørte og saa samme Dag paa fornævnte Kirkemode, at Per Michelsen »af« Windingh vedkendte sig, at han havde solgt beskeden Md. (Mand) *Michel Nielsen af Floriis* sit Arvegods og sin Søsters, som dem er tilfaldet efter Fader og Moder i Kloburgh S., skødede M. N., som er Floriis med al sin Tilliggelse uden 4 Agre, hører til Mattrop, ligger mellem Lunden og Gaarden, og 3 Agre har Therkel Jensen i det samme Enemærke, alt det andet fri for alle Mænds Paatale; item 4 Otting Jord over Kloborgh Mark, 4 Otting over Madelund Mark, en Bro-

derdel paa Gripstrupp Mark, halvt det, som Therkel Jensen og Per Michelsen tilfalder paa *Skadet Mark*. Og vederkendte Per Michelsen sig sin Nøje at have opbaaren af M. N.

Sigillis nostris. Datum et actum etc.

Perg. med 4 Segl. 1: G. 792. 2: I Sigilfeltet en Fugl. 3: Utydeligt. Senere Matrup Godsarkiv, endnu senere ejet af Klevenfeldt. a) R. A. Reg. 60, S. 261.

6) 1455 ²¹/₄.

Christian Persen, Herredsfoged i Wrats, Pæther Laurensen, Sognepræst i Snethe, Isik i Tranholm, Christian Jensen i Snethe, Mates Brunksen i Kloburgh, Anders Graversen i Toringh og Anskarius i Kloburgh. Den Tirsdag før Georgii Dag paa Wrats H.s Ting fik beskeden Mand Christiern Jensen et Tingsvidne af beskedne Mænd: Storm Gerlofsen, Nis Perssen i Snethe, Las Sommersen, Christiern Perssen sstds., Per Lerki, Anders Graverssen, Jes Pughe; hvilke 8 Dannemænd vidnede, at de hørte og saa samme Dag paa fornævnte Ting, at Per Michelsen af Windinghe fuldelig tilstod Michel Nielsen af Floriis alle de Artikler, som det Sognevidne lød paa, der paa Bryderup Kirkemode var givet om *Floriis* (S: 472), om ingen Artikel imodstod i nogen Maade.

Sigillis nostris. Datum et actum etc.

Perg. med 7 Segl. 1: Bomærke. 2: G. 772. 3: Utydeligt. 4 5: Bomærker. 7: Bomærke (sanser troglssff). Senere til Matrup Godsarkiv, endnu senere ejet af Klevenfeldt. R. A. 60, S. 256.
1473.

7) 1456, 27. Juli.

Thames Esbernssen, Herredsfoged i Thørsting H., Per Laurensen, Sognepræst i Bryderopp, Therkel Jenssen af Dauding, Isik af Tranholm, Jeppe Stirksen af Tønning, Anders Burre af Grestropp og Jepp Ebbisen af Skousbøll. Den Tingdag efter Jacobi Dag paa Thørsting H.s Ting fik velbaarne Md. Hr. Pæther Skram af Wolbergh R. et Tingsvidne af 8 Dannemænd: Tommy af Thræden, Thames Lassen af Rind, Jes Stoll, Anders Burre, Severin Matessen af Løffue, Therkel Jenssen af Dauding,

Nis Tyghessen og Per Michelsen af Winding; hvilke vidnede, at de havde spurgt af gamle Mænd, de ældste, som nu er i Herredet, og er dem »offræt« vitterligt, at Haligh Mark har ligget til Mattropp i 50 Vintre og mere, og har ej hørt, at nogen Mand har givet der Kære paa.

Sigillis nostris. Datum et actum etc.

Perg. med 7 Segl. 1: I Sigilfeltet en ubestemmelig Figur. 2:

G. 772. 4: Aftryk af samme Signet som det efterfølgende Segl.

5: I Sigilfeltet en Halvmaane med en Stjerne over (siep sterkson).

6: Bomærke. Matrups Godsarkiv, senere ejet af Klevenfeldt.

*) 1458, 24. Juli.

Therkel Jensen, Herredsfoged i Wrats H., Pæther Laurensen, Sognepræst i Brydropp, Anders Burre i Grestropp, Jepp Stribos i Tøringhe, Storm Gerloff, Mates Brunksen i Kloburgh og Nis Perssen i Mattropp. Den Tingdag før Jacobi Dag paa Wrats H.s Ting fik velbaaren Md. Niels Skram af Mattrop et Tingsvidne af 8 Dannemænd: Jeppe Stribsen, Anders Burre, Storm Gerloff, Severin Jensen, Jes Pæthersen i Koutropp, Las Nielsen i Bregnholm og Thruels i Gripstropp, hvilke vidnede, at de hørte og saa samme Dag paa fornævnte Ting Niels Skrams Lovshøringe, hvilke vidnede, at de saa og hørte, at N. S. gjorde sin Lovhævd med Ridderne og Svende og »ind-worthe« sit Gods i Kloburgh, som Per Kold i boede, en Toft sønden i Byen, som hører til den Gaard, som Jes Diegn i boer, *Lille Mathelund* og *Store Madelund*. Den Lovhævd bød N. S. til tre Ting og gjorde kende, som Fogeden fandt ham for, og hans »høring« mælte hans Lov stadig at blive.

Sigillis nostris. Datum et actum etc.

Perg. med 7 Segl. 1: Bomærke. 2: G. 772. 3-4: Bomærke.

5: Utydeligt. 6: Bomærke. Matrups Godsarkiv, senere ejet af Klevenfeldt. R. A. 60, S. 256.

*) 1462, 3. Maj.

Therkel Jensen, Herredsfoged paa Wrats H.s Ting, Per Laurensen, Sognepræst i Snethe, Christian Jensen sstds., Ysik i Traneholm, Mates Brunksen, Jes Lassen, Foged paa Enghel-

holm, Per Strib og Oluff Jensen af Hovetgorth. Den Tingdag efter Philippi et Jacobi Dag paa Wrats H.s Ting fik beskeden Christiern Jensen et Tingsvidne af 8 Dannemænd: Anders Sture, Christiern Perssen i Snethe, Therkel Ywersen, Mouens Hansen, Per Jensen i Hundshowet, Oluff Jensen, Therkel Nielsen og Jens Nielsen i Snethe; hvilke vidnede, at de hørte og saa samme Dag paa fornævnte Ting, at Therkel Jensen fornævnte skødede Christiern Jensen alt sit Jordegods i Kloburgh S. med den Gaard, som Mathes Jensen i boer, 4 Otting Jord over Kloburgh Mark, Wigs tofft halv til Enemærke med al den Del, som han havde over *Skadet Mark* og Gripstropp Mark med 4 Ottinger over Madelung.

Sigillis nostris. Datum et actum etc.

Perg. med 8 Segl. 1: Bomærke. 2: G. 772. 3: Bomærke. 4: Firdelt Skjold (sysek tolfisum). 5: Bomærke. 7-8: Utydeligt. Senere til Matrups Godsarkiv, endnu senere ejet af Klevenfeldt. R. A. Reg. 60, S. 256.

Af 2. Rækkes 2. Bind (1467-78):

¹⁰⁾ 1469 $\frac{7}{8}$.

Anders Ywdhe, Herredsfoged paa Vras H.s Ting, Svendh Terbensen, V., Mates Brunksen i Klobore, Per Haul, Cresthern Jensen i Snede og Anders Stud i Purup. Mandag før Laurens Dag paa Vras H.s Ting fik Chrestern Jensen i *Flaariis* et Tingsvidne af 8 Dannemænd: Esbern Scredher i Thøring, Nis Strok sstds., Seyman i Nortrvygh, Jes Ypsen i Græstrop, Jon Lassen i Snede, Mons Hansen i Gristrop, Jes Michellsen sstds. og Trogels i Klobore; hvilket vidnede, at dem vitterligt var, at den Gaard i Klobore, som Therkel Jensen var, som Mates Koldh i boede, med al hendes Tilliggelse, som han havde i Klobore S., lowbød han 3 Ting, førend han skødede Chresthern Jensen det fornævnte Gods.

Med vor Indsegl.

Perg. med 6 Segl. 1: I Sigilfeltet en Armbrøst. 2: Hxl 14 (Udson). 3-5: Bomærker. Senere til Matrups Godsarkiv, endnu senere ejet af Klevenfeldt. R. A. Reg. 60, S. 256.

¹¹⁾ 5. Juni 1470.

Las Pygh, Herredsfoged paa Tørsting H.s Ting, Severen Mortensen, Sognepræst i Klobore, Anders Yude, Foged i Vras H., Claus Persen i Ryndh, Anders Scredher i Føulingh og Per Jensen i Tønningh. Tirsd. før Pinsedag fik velbyrdig Md. Niels Skram af Mattrop paa fornævnte Ting et Tingsvidne af 8 Dannemænd: Anders Screder, Jes Bere, Anders Persen, Frans Michelssen, Vowen Persen, Jes Jul, Jes Jensen og Mons Terchelsen, hvilke vidnede, at de hørte og saa samme Dag, at Fogeden og Herredsmænd fandt N. S. for Rette efter hans Lovhævdsbrevs Lydelse Tørsting riis for et fri Enemærke uden den Del, som Kirken har deri, til hans Lovhævd fældes med Bispen og Bygdemænd eller Kongens Jordebog taler sig derimod med Rette bedre Rensning kommer.

Med vor Indsegl.

Perg. med 6 Segl. 1: Bomærke. 2: I Sigilfeltet en Stjerne over Bølger. 3: I Sigilfeltet en Armbrøst. 5: Bomærke(?). 6: Bomærke. Matrups Godsarkiv, senere ejet af Klevenfeldt. R. A. Reg. 60, S. 255.

¹²⁾ 8. Juni 1470.

Vi Jens Biskop i Aars, Niels Tymmessen af Stensballe R., Lauris Pedys af Holme, Oluff Mortensen af Hasdorp, Christiern Steen, Foged paa Aaker V V, Knud Orm, Borgmester i Horsens, Tyge Brun sstds., Aaby i Thøm, Jes Ascersen i Ellingh, Frands i Giedwe og Jep Mortensen i Tamdorf. Bønder, som tilskikkede var for Biskop og Bygdemænd at sige Ret imellem velbyrdige Md. Niels Skram af Matrups V. og Sandemænd i Thyrssting H., da efter N. S.s aabne Breve, som han lod læse for forskrevne Sandemænd, før de svor Markeskel imellem Folriis Mark, Grestrup Mark og Rindh Mark, og efter forskrevne Sandemænds egen Vederkendelse siger vi saa for Rette, at N. S. bør at nyde Folriis Dam og Damsted og Toft, som hans aabne »breff« indeholder, endog foreskrevne Sandemænd svor Markeskel »aff stedk«, og bør N. S. at nyde hans Fægang af Thyrsstingh som han og hans Forældre har haft af Arild.

Sig. nostra. Datum Arnsie fer 6. ante duicam. penle chostes.

Perg. med 11 Segl. 1: G. 736. 2: LXXXII 45 (Rosenkrantz). 3: G IXVII 10. 4: H XV 10 (Gyrstinge). 6: B XII 1. 7: Brudst. 8: Utydeligt Skjold. 10: Bomærke. 11: Brudst. Matrup Godsarkiv, senere ejet af Klevenfeldt. R. A. Reg. 60, S. 251.

¹³⁾ 1470, 23. Juni.

Christiern Krabbe, Landstingshører i Nørjutlandh, Per Hæg R., Mogens Koyle V., Eric Jepsen, Borgermester i Wiburg, Andhers Ywde, Lass Foghet og Niels Olssen. Paa Johannis Aften bap. paa forskrevne Ting var Mogens Hanssen med aabne Breve, at Nis Skram havde »vordh« Tørsting riiss ind for sit fri Enemærke uden et Gaards Eje, som Kirken havde deri; og spurgte M. H., om nogen »høg« i forskrevne Skov uden hans Minde, hvad Dele han maatte følge dem over eller ej. Da tykte os og alle de gode Mænd, som Landsting søgte, og sagde for Rette, ihvo i Tørsting riiss »høg« mod hans Minde, da er det Ransdele eller Hørgsdele, hvilke som ham helst lyster og maa han dele derefter, saa længe hans Lovhævd bliver ved Magt.

Vore Segl (Indsegl). Datum ut supra.

Perg. med 7 Segl. 1: G XVII 25. 3: Avi 16. 7: Brudst. Matrup Godsarkiv, senere ejet af Klevenfeldt. R. A. Reg. 60.

¹⁴⁾ 1471 1/4.

Anders Ywdhe, Herredsfoged i Vras H., Hynrek Skram V., Las Pygh, Cresthern Jenssen i Snede og Jep Ebbissen. Mand efter Vor Frue Dag i Faste fik paa fornævnte Ting *Cresthern Jensen af Floriis* et Tingsvidne af 8 Dannemænd: Las Pygh, Jep Ebbesen, Jep Nielsen i Tøringh, Per Kodh, Jes Michelssen, Severen Skoninghsen, Mons i Klobore og Jes Smydh i Matrop; hvilke vidnede, at dem vitterligt var, at den Tid Gripstrop Mark »vordh« skiftet, vilde Cresth(e)rn Jenssen ej lade sig nøje med Skifte, førend Nis Skram udlagde ham 2 Agre »neer sole« i hver Skifte af den Gaards Jord, som Jes Jenssen da i boede, og et Læs Eng paa Lyllæ Grønberø, og dermed lod alle Ejere sig nøje.

Item var Hynrek Skram paa fornævnte Ting og stadfæstede »alle skyffthe, som aa Gristrop Mark vorth« gjort paa den Tid.

Med vor Indsegl. Givet o. s. v.

Perg. med 5 Segl. 1: I Sigilfeltet en Armbrøst. 2: kv 13. 3: Bomærke (slas dettlef)? 4: Bomærke. Senere til Matrups Godsarkiv, endnu senere ejet af Klevenfeldt. R. A. Reg. 60, S. 257.

¹⁵⁾ 1471, 1. April.

Anders Ywdhe, Herredsfoged i Vras H., Cresthern Voghensen, Las Pygh, Cresthern Jensen i Snede og Jep Ebbysen. Mandag efter Vor Frue Dag i Faste fik velbyrdig Svend Hynrek Skram af Mattrop paa fornævnte Ting et Tingsvidne af 8 Dannemænd: Las Pygh, Jep Ebbysen, Jep Nielsen i Tøringh, Per Kোধ, Jes Michelssen, Sevren Skonighsen, Mons Hansen og Jes Smydh; hvilke vidnede, at de hørte og saa samme Dag, den Tid Gripstrop Mark »vorth« rebet og skiftet, da udlagde alle Ejermænd Nyels Skram af Mattrop, hvis Sjæl Gud have, Jord paa Gristrop Mark til 2 fulde Redselsgaarde, som Johan Clausen og Jes Jensen da i boede og skulle de 2 Gaarde blive uforkrænket uden de 2 Agre, som Cresthern Vognsen skulde have »nærre sole« i den Gaard, som Jes Jensen da i boede. Dermed lod alle Ejere sig nøje.

Med vore Indsegl.

Perg. med 5 Segl. 1: I Sigilfeltet en Armbrøst. 2-4: Bomærker. 5: Utydeligt. Matrups Godsarkiv, senere ejet af Klevenfeldt. R. A. Reg. 60, S. 257.

¹⁶⁾ 1475, 17. Sept.

Axell Lagesen R. i Klaffsholm, Mauricius Nielsen i Aagaard, Hans Nagel, Høvedsmand paa Kalundeborg VV, Oleff, Præst og Provst i Kalundeborg, Oleff Persen, Anders Øtyssen, Borge-mestre i Kalundeborg, Jacob Jacobsen, Jep Esbernsen og Naffne Raadmænd i forskrevne Sted. Søndag efter hellig Korsens Dag exaltac. i Kalundeborg har vi set og hørt for os overlæst et

aabent Pergamentsbrev uforfalsket, med sande vedhængende Indsegl, velbevaret, lydende:

1 Række udaterede Breve Nr. 444. Med vore Indsegl. Givet o. s. v. Perg. med 9 Segl. 1: LXXXIV 23 (Brock). 2: G XVI 24 (Gyldenstjerne). 3: L IV 11. 4: G. 1030 (Oleff). 5-6: Bomærker i Skjolde. 7: LXXII 2 (sigilvm iacob glashagen, i Skjoldranden iacob glashagen). 8: Bomærke i Skjold. 9: Bomærke (snafne bronsen). Senere til Matrups Godsarkiv, endnu senere ejet af Klevenfeldt. R. A. L. Dipl., Reg. 60, S. 25.

17) 1485. Apr. 19.

Andhers Mortensen, Herredsfoged paa Tørstingh H.s Ting, Esby Pugæ i Hodskoff, Andhers Skrædder i Gamelsrop, Per Lassen i Rengh og Las Lawerssen ibid. Tirsd. før jubilate Deo fik paa Tørstingh H.s Ting beskedne Mænd Erik Iverssen i Løvydh og Torsten Tammissen i Vindingh og Jes Tammis ibid.; disse vidnede, at de saa og hørte, at Terkell Terkelssen i Boryngh 3 Ting til Tørstingh H.s Ting har lovbuden alt sit Arvegods i Tørstingh H., som han havde arvet efter Fader og Moder, som er en Broderdel i Løvidh baade i Skov og Mark, en Broderdel i Salyshyæii i det Skovsdel, en Broderdel i Byrum baade i Skov og Mark og alt hans Arvegods i Tørstingh H. Dette Gods tilbandt Terkell Terkelssen sig at fri E. J. i Løvidh og Torsten Tammissen ibid., hvilket Gods han solgte og skødede E. J. og Torsthen Tammissen paa Tørsting H.s Ting.

Med vore Indsegl. Givet o. s. v.

Perg. med 5 Segl. 1: Utydeligt. 2-3: Bomærker. 4-5: Utydeligt. Senere til Matrups Godsarkiv, endnu senere ejet af Klevenfeldt. (R. A.) a R. A. Reg. 60, S. 257. 5652.

18) Matstrup. 1487, April 1.

Jeg Fru Elzebe, Gosk Barsbecks Efterleverske, vederkendes mig at have for et »lan« af hæderlige Md. og velbyrdig Erick Stiggæ i Matstrup 1 Gaard og 1 Bol i Geldrop By i min Tid. Naar Gud vil kalde mig, skal Godset igen til Eric Stige uden »alle« Skifte. Dermed giver jeg ham fuld »affkallende« for al min Rettighed, som jeg har i Matstrup eller Matstrups Gods af

Søskendeskifte. Medb. af flere velbyrdige Mænd, Niels Skram i Stoffgard, Christen Skram i Wrop, Offæ Skram og Fru Ælne i Wolbiergh. Givet i Mattrop paa kiere søndagh.

Perg. med 5 Segl. 1: Utydeligt. Matrups Godsarkiv, senere ejet af Klevenfeldt. (a R. A.) a R. A. Reg. 60, S. 251.

6058.

¹⁹⁾ Matstrup. 1488 Okt. 21.

Las Pigh, som Tingholder var den Dag til Tørsting H.s Ting, Per Terkilssen i Føvlingh V., Anders Perssen i Windingh, Anders Skreder i Gamelstrop, Anders Claussen i Ringh, Las Lauressen *ibid.*, Morthen Eskilssen i Daudingh og Jep Iwerssen i Colben. Tirsd. før Søren's Dag for os og mange flere gode Mænd, som forskrevne Ting søgte, fik Erich Iwerssen et Tingsvidne af 8 Dannemænd: Per Lassen i Ringh, Nis Lassen, Anders Lawenssen *ibid.*, Lau Michelssen i Trædhen, Las Michelsen, Jep Iwerssen i Kolben, Crestern Byerigh og Tøgher Tamessen; hvilke vidnede, at de hørte og saa og nærværende var paa den Grund, som Sandemænd i Tørsting H. skulde have gjort deres Tog, imellem Leffuet Mark og Wingum Mark; fremdeles hørte og saa vi forskrevne Sandemænd inden forskrevne Ting; de vidnede, at de kunde ej rettere Markskel finde eller spørge end som fra den Korsvej, som den Sten i staar, som de siger, der ret Markskelsten er imellem Leffuet Mark og Hoffuetskoft Mark og Wingum Mark, og fra den Sten ned ad Persdall og saa det sønderste »dal«, som gaar af Persdal og i Øre syø, og kunde vi ej rettere spørge eller mindes, end det har været ret Markskel af Arild Tid. Og stod forskrevne Sandemænd »redebondhen« til at vilde have gjort deres Tog der, om de havde »worth till fylth«.

Med vore Indsegl. Datum ut supra.

Perg. med 8 Segl. 1, 3, 5, 6: Bomærker. Senere til Matrups Godsarkiv, endnu senere ejet af Klevenfeldt. a (R. A.) a R. A. Reg. 60, S. 258.

6349.

²⁰⁾ Matstrup. 1489, 17. Febr.

Anders Chrestiernssen, Landsdommer i Nørrejylland, Henrik Knutssen, Høvedsmand paa Bygholm, Anders Friis, Riddere,

og 8 andre Adelsmænd dømme mellem Erich Stighe i Mattrop og Bønderne i Ringh i Tørsting Herred, at den første bør beholde Folrisdam og Damsbond og Fægang. — Horsens raadhus, then tisdagh nest fore sancte Pedhers dagh cathedra.

Matrup Godsarkiv, senere ejet af Klevenfeldt. a (R. A.) Barner, Rosenkrantz. Dipl. S. 170. R. A. Reg. 60, S. 251. 6442.

²¹⁾ Matrup. 1489, 5. Juni. 8016.

Kongens Retterthings Dom, at Erick Stygge af Matteredop bør beholde Folris Dam med Damsbaand og Fægang, som Bønderne i Rynd have gjort Fordring paa, og at gode Mænd og Bønder skulde undersøge, om Dammen er opdæmmet højere end før og give skriftlig Beretning derom. — Horsens i sancti Joh. Closter, then fredag næst fore Pintye dag.

Perg. med 1 Segl. Delvis ødelagt, saa at Seglhullet kun lige kan skimtes. Matrup Godsarkiv, senere ejet af Klevenfeldt. a (R. A.) Barner, Rosenkrantz. Dipl. S. 171. R. A. Reg. 60, S. 251.

²²⁾ Matrup. 18. April 1490. 8070.

5 Mænd vidner, at Erick Stygge i Mattrop gav Svend Torbenssen 800 »stedern« Mark for Tranholm, som han havde i Pant af Kongen. — Tranholm, dominica Qvasimodo geniti.

Perg. med 5 Segl. 1: G. 726 (Niels Esbernsen). 3: I Sigilfeltet en ubestemmelig Figur. 4: Bomærke. Matrup Godsarkiv, senere ejet af Klevenfeldt. (R. A.) Barner, Rosenkrantz. Dipl. S. 174-75.

²³⁾ Matrup. 1490, 18. Aprilis. 8069.

Svend Torbenssen, Væbner, kvitterer Erick Stygge i Mattrop for Modtagelsen af 800 Mark lybsk for Tranholm, som han havde i Pant af Kongen for denne Sum. — Tranholm, dominica Qvasimodo geniti.

Perg. med 1 Segl: Hxl 14 (udsøn). Matrup Godsarkiv, senere ejet af Klevenfeldt. R. A. Barner, Rosenkrantz. Dipl. S. 174.

24) Matrup. 5. Julii 1490.

6753.

Abbed Crestiern af Øm Kloster, Abbed Ingwardh af Vor Kloster, Hr. Lodvigh Nielssen af Palsgardh, Erich Vesteni og Jenwald Jenssen af Alstet, Væbnere, samt 6 Bønder erklære, at Folriisdammen ikke er nær saa ophøjet eller opstøret, som den har været af Arilds Tid. — Mattroppe, then mandagh nesth for sancte Kanute regis dagh.

Perg. med 9 Segl. 1: G. 790. 2: G. 794. 3: LXXIII 37 (Rosenkrantz). 4: XV 18. 5: DXLV 17 (Rafvad). 6: I Sigilfeltet en Plov. 7: I Sigilfeltet et Kors i et Hjerter. 9: Bomærke. Matrup Godsarkiv, senere ejet af Klevenfeldt. (R. A.) Barner, Rosenkrantz. Dipl. S. 175.

25) Matrup. 1497, 6. Januar.

8444.

Elzebe Hartwigsdatter, Goske Barbæcks Efterleverske, tilskøder Erick Styggæ i Mattrop og hans Husfrue Kirstine Nielsdatter to Gaarde i Halle i Grestrop Sogn i Tørsting Herred med Halle Sø og Toorsyø til Midtstrøms. — Mattrop, die sancto suum trium Regnum.

Perg. med 7 Segl. Matrup Godsarkiv, senere ejet af Klevenfeldt.

Fra Optegnelser om Familien Skeel:

Sognevitne, at to Mænd vidnede, at Nis Skram af Matrup kjøbt Trøy Gods i Snedhæ Sogn i Vrads Herred af afdøde Per Wyllæ. — For Wædhlee by kyrky dør fore gvartha qvatuor temporum.

Overtalsskr. II 8 Skeel.

1490, Febr. 22.

6688.

Jep Nielssen, Herredsfoged paa Wrats H.s Ting, Niels Esbernssen, Præst i Cloburgh, Crestern Wongssen, Mangs Hansen ibid., Per Marqvardsen i Rørbeck og Per Olssen i Haffburgh. Mand. for Mattes Dag ap. for os og flere gode Mænd, som fornævnte Ting søgte, fik Per Tomessen i Tørstingh et Tings-

vidne af 8 Dannemænd: Greers Anderssen i Lyndrop, Jess Jepssen, Jes Medom, Semen Svenssen, Michel Perssen i Tøringh, Jess Terkilssen *ibid.*, Matts Erikssen i Baral . . . og Jes Vigildh; hvilke vidnede, at de har hørt og set, at Per Tomessen har forfulgt den »stoffningh« og Aalegaard neden ved Albæck, som Oluff Morthenssen har ladet støve med 3 Syn og »lagdaff«.

Med vore Indsegl. Datum ut supra.

Papir med utydelige Rester af 2 Segl paatrykte forneden. -- Senere til Matrups Godsarkiv. 1849 af Hofjægermester Thygesen til Matrups foræret til Hist. geneal. Ark. R. A. Topogr. Saml. Papir, Vrads H., Aale S. (Dipl. a -- a Jour. 49.)

1502, Okt. 16.

Jeg Erik Styghe paa Mattropp V. sælger og skøder til velbaaren Md. Anders Mwnk til Brwsgardh en min Gaard i Opsøsil i Nør H. i Hæmeth S. og By (Anders Perssen 7 Ørte Korn og 1 Td. Salt); og kender jeg mig at have opbaaret af Anders Mwnk fuldt Værd. Medb. af flere gode Mænd: Eyler Styge paa Hæwringholm, min Broder, Sewrin Jewel i Hiegardh »væbnær«, Hr. Hans Sognepræst i Fieldropp, Hr. Sewrin Sognepræst i Karlby, Hr. Jens Henrikssen Sognepræst i Remssø, Hr. Michel Frandssen Sognepræst til Gerildh og Hr. Pally Præst i Sostropp.

Datum dmica. postf. Kalixti.

Perg. med 8 Segl. 5: Utydeligt Brudstykke. Benzon Godsarkiv. (R. A.) 9703.

1499, Nov. 25.

Esgi Pughe, Tinghører til Wratz H.s Ting, Jep Nielsen i Thøringh, Cristern Wogenssen i Kloburgh, Per Begh i Porupp, Nis Jenssen i Tem og Cristern Poulsen i Nortwigh. Mandag før Andree Dag for os og flere gode Mænd, som fornævnte Ting søgte, fik Seuren Jewel i Berghe et Tingsvidne af 8 Dannemænd: Jes Krogh i Lereth, Pouil Olssen *ibid.*, Per Esgissen i Syøhalle, Cristern Polssen, Staffen Perssen i Hiortzwang, Jes Jebssen i Kloburgh, Grawers Jenssen i Bard . . . og Jes Jenssen i Al; hvilke vidnede, at de hørte og saa samme Dag paa for-

nævnte Ting, at Sandemænd i Vratz H. kundgjorde deres Sandemændstog, som de gjorde paa et Skovskel¹⁾) mellem Guds »hws eyer« og Bonden, først fra den Mose, som løber mellem Bolskoff, Kirkyskoff og Elsens Skov, og saa op ad det »sygfaldh« og til den Grøft, som kaldes Mærisdamen, og saa op ad den Mose, som det grimede Træ staar, og saa fra det Træ ad de andre grimede Træer saa længe, til Marken vedtager nør ud ad.

Med vore Indsegl. Datum ut supra.

Perg. med 6 Segl. 1—4 og 6: Bomærke.²⁾) Senere til Aarhus Bispearkiv. (R. A. L. Dipl.)

²⁶⁾ Matrup. 1503, Nov. 20.

Per Jebssen, Tinghører til Vratz H.s Ting, Las Pyg i Daffding, Oluff Askilssen ibid., Jep Nielsen i Tøringh, Per Esgissen i Siøhale, Jon Michelssen og Velom Koldh i Sne. Den Tirsdag før presentac. Marie for os og flere gode Mænd, som fornævnte Ting søgte, fik Jes Jebssen et Tingsvidne af 8 Danne-mænd: Jon Mickelsen, Staffen Perssen, Jes Cristernssen, Las Smet, Jes Tammessen, Cristern Giøtssen, Jesper Jebssen i Tøm og Pol Olssen, hvilke vidnede, at de hørte og saa samme Dag paa fornævnte Ting, at fornævnte Las Pygh gjorde alle Cristern Wogenssens Arvinger Skøde paa al den Del, som Cristern Vongssen havde i Hævd paa Skaderth Mark, som var 2 Agre, som kaldes Børnager, 2 *Stykker Eng under Volberg* og dertil en fuld Otting Jord over al Skadert Mark, som C. V. fik af hans Fader, og »stadfeste hans father« Breve. Og kendtes Las Pigh sig at have opbaaren Fyldest af Arvingerne for fornævnte Jord.

Med vore Indsegl. Datum anno, die et loco.

Perg. med 6 Segl. 1: I Sigilfeltet en Armbrøst. 2: Bomærke. 3: Utydeligt. Senere til Matrup Godsarkiv, endnu senere ejer af Klevenfeldt. R. A. Reg. 60, S. 242. 9952.

²⁷⁾ Matrup. 1504, Sept. 2.

Per Jebesen, Tinghører til Vratz H.s Ting, Hr. Niels Es-

¹⁾ En Paaskrift fra ca. 1600 tilføjer »udi Aaelschouff«.

²⁾ Langebæk i L. Dipl. 1771 »sigilla plebeia adspendent«.

bernsen, Provst *ibid.*, Oluff Eskilssen i Daffdingh, Nis Vongsen *ibid.*, Cristern Polssen, Per Esgissen og Jon Michelssen. Mand. før Vor Frue Dat. nativit. for os og andre Dannemænd, som Tinget søgte, fik Per Jenssen et Tingsvidne af 8 Dannemænd: Per Esgissen, Staffen Perssen, Velom Kold, Nis Jebssen i Søl, Jep Pedy, Sewren Jebssen, Pol Olssen og Terkil Tammessen, hvilke vidnede, at de hørte og saa paa fornævnte Ting, at *Nis Cristernssen* gjorde Per Jenssen *Skøde paa en fuld Broderdel i Floris*, en fuld *Broderdel i Ælsgardh i Kloberg*, en fuld *Broderdel i 8 Otting Jord paa Madeluntz Mark*, en *Broderdel i det*, som han kan falde til i *Gripstrup Mark*, en *Broderdel i det*, som han kan falde til *paa Skadert Mark*, og en *fuld Broderdel i alt det Jordegods*, som han kan falde til i *Kloberg Sogn*. Og kendtes N. C. sig at have opbaaret Penge og fuld Værd af Per Jenssen for fornævnte *Broderdel*, og »wortte« fornævnte *Gods lovlig tilbuden til Herredsting i 3 Ting*.

Med vore Indsegl.

Perg. med 7 Segl. 1: I Sigilfeltet en Armbrøst. 4–7: Utydelige.
Senere Matrup Godsarkiv, endnu senere ejet af Klevenfeldt.
R. A. Reg. 60, S. 242. 10147.

NB. V. = Væbner. R. = Ridder. Velbaaren Md. = Adelsmand.
Beskeden Md. = ikke Adelsmand, alm. Bonde.

1489, Dag $\frac{5}{6}$ m. fl.
(jvf. Matrup 21 – 1489 $\frac{5}{6}$).

Fiire opne besegliitt papyrsbreffuæ wskrapne oc wstungne oc welbesegliidhæ, thett førstæ wdgiiffuitt aff Wrattz herriittz ting wnder Gudsaar MCDLXXXIX lydende, att XXIIII mendh hagde wittnett paa siell oc sandingenn, att thet war thenom fuldtt witttherligtt, att Folriisdam haffue weritt bruggett tiill Matrup y roeliigh heffdt y XL aar oc meræ wlast oc wkierdt, oc ey the selff lenger kundæ myndes eller spøre aff gamble dannemendh eller theres forelderne endh samme dam haffuer veriitt y roelig heffdt tiill Matrup oc ey anderstettz bruggett, førendh the wtti Ring boer, taller therpaa y aar etc. . . .

Item thett anditt ett sognewittnæ wttgiiffuit wnder Guds aar MCDLXXXIX, lydende, att Eriick Stygge tiill Matrup

hagde ther weriitt oc begeriitt ett sognewittnæ aff XII dannemendh, huilcke XII mendh ther hagde wittnett paa siell oc sandingen, som fem mendh vantt fore thenom, at forne Eriick Stygge thenom lydeliigee adspurde, om the hagde trengsell eller skade aff, thet Folriisdam wortt demmett, tha suariitt thee saa, att the hagde gott aff then støffning, som handtt lodh støffue oc demme y Folriisdam, oc de hagde ther ingen sckadhæ aff enthen paa theres agger eller engh eller paa noger theres eygendom y noger maade, men the hagde gott aff samme støffning y saa maade, att the ware storliig trengtt aff thenom, som y Ringh boede mett theres øgh oc fee; oc badh the forne Eriick Stygge ther fore demme samme forne dam oc wille gernæ hielpæ hanom thertiill baade mett theres øgh oc wogne oc, huadh som the kundæ mest tiill thetzt att handtt viillæ demme samme dam, fore sliig fortrengsell, som de hagde; framdellis vantht forne mend paa troo, sell oc sandingen, att then engh, som liger y forne Folriis dam wedh demningen, then haffuer weriitt rett engh tiill Matrup och brugtt thertiill, saa lenge som the kunde lengst myndes eller spørre aff gamle dannemendh etc. . . .

Item thett tredie ett stockeneffndtt wdgiiffuitt aff Tørstingh herriitz ting wnder Guds aar MCDLXXXIX, lydende, att XII dannemendh hagde wittnett paa troo, siell oc rettæ sandingen, att thenom aldriig lenger kundæ myndes andett y then sag, endh Folriisdam haffuer weriitt brugtt tiill Matrup oc tiill Matrup godtz, oc kender y were hafft saa længe, tiill the Ringh grande førde thett i trettæ etc. . . .

Item thett fierdæ ett sognewittne wtgiiffuitt aff Liindrop sognesteffne wnder Gudtz aar MCDLXXXIX, lydende, att XII dannemendth hagde wittnett paa theres gode troo oc sandingen, att the hagde hørtt, spurtt oc thenom fullt witterligt war, att Folriisdam haffuer weriitt brugtt tiill Matrup aff thenom oc aff theres theris(?) thienner, oc kundæ the ey lenger myndes eller spørre aff gamble dannemendh oc theres foreldernæ andett, endh forne Folriisdam haffuer leggett tiill forne Matrup wlast oc wkiertt tiill nw i aar, thi Ringh grande laster therpaa etc. . . .

Foranførte er en udmærket Sprogprøve fra den Tid. Bemærk de mange og ophobede Medlyde og dobbelte Selvlyde.

Fra Repertorium Diplomatum Regnu Danici Mediævalis'
Fortegnelse over Danmarks Breve
fra Middelalderen

med Udtog af de hidtil utrykte, udg. v. Kr. Erslev.

1. Bind fra 1085—1350.
2. Bind fra 1351—1400.
3. Bind fra 1401—1450.
4. Bind: Arkivoversigt, Registre.

Derefter 5 Bind af 2. Række (5. Bind fra 1497—1504 incl.).

I 1. Rækkes 4. Bind findes i Registret:

Matrup (Mattorp), Tyrsting Herred; Hgd. 7428.

Nr. 7428 findes saa i 3. Bind, S. 640. Her da følgende:

THYRSTING VRADS HERREDER.

1444 Maj 28.

Jeg Niss Skram af Mattorp, V., har oppebaaret af Kapitlet i Ripe 40 lub. Mk., som er 6 lubesche Gylden, for hvilken Sum jeg sælger det 2 mine Godser i Binderby i Møgheltunder S. (Jens Harthssen og hans Søn skylder 12 Skill. engeelss), med mit øde Gods og Jord paa samme Mark, undtagen den Jord, som hører til mit Gods i Toghehale. Kapitlet har givet mig Fuldmagt at genkøbe det, naar det lyster mig, inden næste 10 Aar for fornævnte Sum Penge.

Sig. meum cum. Sig. discretorum Du. Ludichini Harthleni², proconsulis Ripensis Crasse³ consulis Esbernie Michaelis et Petri Nicolai, civium ibid.

Datum oct. ascensdvi.

Perg. med 5 Segl. 1: Bv 7. 2: Bomærke. 3: Flxiv 2. 4: Bomærke (Brudst.). 5: Forsiden fattes. Ribe Kapitels Arkiv (R. A.)

NB. R. A.: Rigsarkivet.

Reg.: Regesta diplomatica historiæ Danicæ.

1411 Juli 29.

Jeg Gwnner Brsdotter, Hr. Erlændh Kalfs Efterlever, er skyldig Lawæ Cristernssen, man kalder Rødh, 200 lub. Mk. i gode Sølvpenge, for hvilke jeg pantsætter ham mit Gods i Thørsting H. i Tynnyng H., som er Gamælstorpp Hofgardh og (3) andre Gaarde i den samme By, i een bor Jes Grwmæ, i een bor Jes Weywodh og i een boede sidst Jes Tymberman, med al Ret, som min afdøde Fader Hr. Bo Høk skødede Hr. Erlændh Kalff forskrevne Gods paa Thørsting H.s Thing paa mine Vegne. Item skal Lagæ Rødh have Fuldmagt at sætte Vornede i og af og at oppebære Frugt og Landgilde og bruge efter sin egen Vilje. Naar jeg vil løse Godset, skal jeg kundgøre det 3 Thing før Midsommer paa Thørsting H.s Thing, og Løsningsdagen skal være den Thingdag før Michaelis Dag, og Frugt og Afgift skal følge Pengene. Naar jeg skal løse Godset, skal jeg betale Pengene paa belejligt Sted. Medb. af gode Mænd, Hr. Jæypp Throwælsen af Stensbaluff, R., Hr. Jens, Præst og Prior i Wissingh Kloster, Henrik Pæderssen Pashæ, og Henrik Miødt.

Datum die Olauis regis.

Perg. med 6 Segl. R. A. Tyrsting H. 42. L. Dipl. 5156.

1432 Juni 5.

Jeg Torkill Perssen i Føyling skøder hæderlig og velbaaren Hr. Esgi Jenssen af Esentorp R., som kaldes Brock, mit Gods i Vratz H. i Aale S., som er et Byggested, som kaldes Dundrup og al Dundrup Fang og Hawbiergh. Medb. af gode Mænd Nis Palissen, Anders Yversen, Erick Lünov, Barfod, Per Bille.

Datum Esentorp in octav. ascensui.

(Perg.) Vidisse, givet Hr. Lage Brock af Kong Hans 1501 Febr. 6. (Dorothee Dag). R. A. Vrads H. 37.

Afskrift med udeladt Dagsangivelse i L. Dipl. 6563.

1425 Febr. 6.

Magnus, Abbed i Øm Kloster, Jess Olssøn, Foged paa Skandelborgh, Jess Nielssøn, Præst sstds., Niels, Præst i Wyn-

nyng, Jess Gronissøn og Henric Nielssøn. Tirsdag efter Kyn-
delmisse paa Tyrstying H.s Thing krævede velbaaren Lass Røth
et Thingsvidne med 8 Mænd: Per Jenssøn, Jess Abssøn, Yssek
Swder, Niss Jenssøn, Yssek Perssøn, Jess Michelssøn af Wn,
Jess Jenssøn af Wyssyng og Jess Perssøn af Brørøp, hvilke
vidnede, at Jess Lofferyng var inden 4 Stokke og kendte sig
ingen Ret at have i den Gaard i Wynnyng, som Lydeke nu
ibor, og Per Lofferyng, Jess Lofferyngs Efterkommer, nu
paataler.

Vore Indsegl. Datum etc.

Perg. med 6 Segl. Viborg Landstings Arkiv. Afskrift af Lange-
bek i L. Dipl. 6168.

1452 (uden Dag).

Lass Tommesen Westenni R. og Landsdommer i Nørre-
jylland. Paa Wiborri Landsting bød velbyrdig Md. Hr. Peder
Skram sig til Lod og »laffuerschiff« med sine Søskende, og
sagde han, at det, som var given med, »hand høffuer kræffuer
nu« fuld Arv i Søskeneskifte, og spurgte han, om det bør
saa til at gaa eller ej. Da tykke mig, at de gode Mænd paa
Tinget var, og sagde vi saa for Retten, at hvilken »syskind
som giffit var med han hæffuer og vil arffue arff, forstaaes da
forind det och wdbrød med neffningskiønn,« om han ej vil
Arven tage udi Lod, eller og tage siden Arv, som Loven ud-
viser. Med mit Signet.

Datum anno 1452.

Orig. Voldbjærg Godsarkiv. Afskr. fra c. 1650 i Ny kgl. Saml.
Fol. 1507 Nr. Dddd. 212.

1453 Sept. 1.

Reg. 5875. Perg. med 3 Segl. 2: G. 736. Barritskov Godsar-
kiv. 1849 af Hofjægermester Thygesen til Matrups foræret til
Hist. genealog. Ark. ^aR. A. Barner, Rosenkrantz, Dipl. S. 86.
^aDelles Journal S. 48.

1458, Okt. 19.

Christiern Konge. For Troskab og villig Tjeneste, som

Pether Therkilssen os og Danmark gjort har og gøre skal, forlener vi ham en vor og Kronens øde Mark Buskmark i Thørsting H., i Føwlinghe S. i saa Maade, at han skal hende have uden al Afgift, saa længe han lever. Thi forbyde vi osv.

Datum i castro nostro Wordingborgh crast. Luce nostro sub secreto.

Ad relacionem Du. Erici Ottonis magistri curie.

Perg. med 1 Segl; senere forbundet med Maj 11. 1469 (R. A. Privatarkiv, kronolog. Række). 898.

1469, Maj 11.

Vi Christiern Konge stadfæster dette vort Brev lydende paa en vor og Kronens øde Mark Buskmark i Thørsting H. i Føwlinge S. Thi forbyde vi osv.

Datum in castro nostro Haffuensi die ascens — dui nostro sub signeto.

Perg. med 1 Segl. Ved Seglremmen forbundet med 898. Senere til Kongens Arkiv. (R. A. Privatarkiv, kronolog. Række, 1458 Okt. 8.) 2594.

1458 (Dag?)

»Ett pergmentzbreff wdgifuett aff Tyrsting herritz ting MCDLVIII lydende, att handt hagne giortt syn laghefft oc indwordt thii engæ mellom Mesæ wadt oc Løndoms wadt mett Mesæ møllæ oc alt sin tilligelse etc.«

(Perg.) Udtog, anført i Udtog af Stadfæstelse 1539 Febr. 7. (6. fer. post purificac. Marie) af Kongen (?: Rigskansleren), givet Anders Skeels Bud. (R. A. Rigens Forfølgningssbog 1536, 43 Bl. 165 b). 920.

1461 April 10.

Jeg Per Skram¹ R. inden Wolberi giver til Prædikebrødre-kloster i Ribe en min Gaard i Hwiddingh H. i Odder S. i Bierkløff (Kerstin Niskone) og 2¹/₂ Ager med Byggested liggende i Skjern S. sønden fra Las Mowenssens Gaard og norden fra Ooldwadh med saadanne Vilkaar, at Prior og Brødre

skal holde 2 Messer i hver Uge for vor Frue Alter, om Fredagen af det hellige Kors og en sungen Messe hver Lørdag af Vor Frue og 2 Begængelser hvert Aar, tredie Dag efter Dominici Dag, og tredie Dag efter Katherine Dag, for mig og mine Husfruer Anna og Elle og vore Børn og mine Forældre Hr. Cristern Skram og hans Husfrue Fru Kerstin, Hr. Jens Skram, Erik Persen og hans Husfrue Fru Karin og Jes Boesen.

Medb. af andre gode Mænd Therbern Jebsen² Borgemester i Ribe, Per Cristernsen³, Johan Erlansen⁴ Raadmand, Nis Persen⁵ og Nis Pawlsen, Borgere sstds. Datum fer. 6. obdomade pasce.

Perg. med 6 Segl. 1: Bo. 6. 2: Eiii 1. 4: Bomærke. 5: Evii 1. 6: Utydeligt. Ribe Dominikanerklosters Arkiv (R. A.) L. Dipl. 1301.

1464 Jan. 8.

Hr. Madtz Jennsenn Kapellan i Hoffuer, Lass Rød i Bregning »weffner«, Chrestopher Izachzenn, Jenns Madsen af Mulbjerg og Chrestenn Laam. Sønd. efter 12. Dag Jul paa Hoffuer Kirkegaard fik velbyrdig Md. Hr. Peder Skram af Wolbjerg R. et Sognevidne af 8 Dannemænd: Jenns Madsenn, Pouffuel Madsenn, Michel Persenn, Niels Jachoby, Jenns Pouffuelsenn, Jenns Nielsenn, Peder Lassenn og Knud Peters, hvilke vidnede, at dem vitterligt var, i Fru Ellenis Dage, Hr. Iffuer Kraghs og Hr. Johan Biørnsens Dage havde de »grøfft til Hoffue møllisdam« sønden ved Møllen og Tørvegrøft i Lynngsmosen ukæret til nu, Chrestenn Knudsen gav Kære derover. Med vore Indsegl hængende for dette Brev.

A. Orig. Voldbjærg Godsarkiv. Aa. Afskrift fra ca. 1650. Ab. Udtog anført i Dom 1580 Sept. 15. af »Dommer'en til Hing H.s Ting mellem Albritt Friis til Harridskier og Iffuer Skram til Woldbjerg«; den sidstes Bud fremlægger Breve af 1486, uvis Dag. 1487 Dag? nærværende Brev og 1474 Apr. 28. Aba. Afskrift efter Ab. fra ca. 1650. Ny kgl. Saml. Fol. 150 7. l. Numerering. No. 36 o. s. v. 1691.

1464 (uden Dag).

Jeg hæderlig Md. Peder Skram R. af Wolborigh, Madtz Jensen, Peder Sti af Dedbierigh, Hr. Niels af Hack, Grøn af Ryberigh »weprere«, Christen Ibsen af Slomstrup. Bekender jeg mig skyldig at være velbyrdige Md. Jenns Morthensen Foged af Bøvlingh »its.« rinsche Gylden og 20, for hvilke jeg ham pantsætter 2 mine Gaarde i Leerwad i Horningh S. (Jens Calmersen og Peder Bendtzen) til et brugelig Pant, i at sætte og af at sætte. Men naar forskrevne Gods skal løses, da Løsning kyndes til 3 Ting før s. Hans Dag Midsommer, og løses Morthens Dag derefter, og Skylden følge Hovedpengene. Jeg hænger mit Indsegl for dette Brev med andre gode Mænds som for staar skrevet. Datum anno 1464.

Perg. med 5 Segl: »Det første waben war di enhörningh Skrammer waben; det andet war stihager Schrammer waben med ingen krogh paa, boede lidet hen till den wenstre side, om bege disse waben stod bogstaff, kunde icke lesis; den 3die war borte; di thoe andre waben kunde mand icke kiende.

1837.

1503 Nov. 20.

Ith tingsvitne med fem hengindes inudseigle, wdgiffuit paa Wrartz herritz Tinng aar efter Gudtz byrdt mdiiii manddagen nest for presentationis Marie, lyudindes, att viii mend wiitnet haffde, at the hörde och saae innden alle fiire stocke for thingsdom, at Hanns Grauersenn med sin frii wilje »skiotte Staffenn Pedersenn halffdelenn aff thennd bundegaard udi Hiortzwanng, som hannd sielff udi boer, med ald henndis rette tilhørelse«.

Orig. med 5 hængende Segl, senere vedhængt Stadfæstelsen. Udtog anført i Stadfæstelse 1568 Marts 9. af Frederik II, givet Peder Staffensen i Hiortzwanng. R. A. Reg. o. a. L. Rd. 2 b.

1494. Aug. 24.

Jeg Anne Nielsdatther, Hr. Pæther Skrams Efterleverske, skøder og sælger til sin Søn Cristiern dette Gods, som min Moder Fru Johanne af Assdall satte Hr. Pæther Howendskildh i Pant: 4 Gaarde i Orsom H. i Nærbo, item 2 smaa Gaarde

i Rysslingh i Givdom H. Medb. af flere Dannemænd, mine Sønner Niels Skram, Offæ Skram, Albreth Haldwordy Præst i Bierh, Laurens Diegen ibid. og Per Hommelmester i Sattrop. Datum die Bartholomei.

Perg. med 6 Segl. Christiern Skrams Arkiv o. s. v. 7722.

1496 (Dag?)

Konning Hansses breff och stadtfestelsse paa eett skiøde paa enn part wdi Woldberg grobe. Dato Wiborg 1496.

Voldbjærg Godsarkiv.

1486 (uvis Dag).

Tingsvidne for Fru Elne, Erich Christenssens Efterleverske, om Lovhævd paa dennes Gods Wolberg o. s. v.

5979.

1487. Maj 9.

Omtales Fru Elne af Wolberigh — man har ladet gøre Hærskade over »henne« Mølledam, paa den Tid hun var i Sielandh, da Hr. Puthborigh Pothbusk stævnedede hende.

6074.

1489. Jan. 22.

Tingsvidne for Svend Iffuer Erichsenn af Woldbiærg, at Hesthaffuen, som kaldes Woldbiærg grobbe, har været fri Enemærke til Woldbiærg 50 Aar og mere — »uollug« de har hørt at nogen Mand har givet dem Kære paa forskrevne Enemærke, al »det« Eschy Thaunge gav dem Kære paa; og aldrig de har hørt at nogen Mand har haft Del i forskrevne »hollu wdui« de af Woldbiærg o. s. v.

Voldbjærg Godsarkiv.

6429.

1489. Marts 8.

fik Fru Ellinn af Wolbiærg et Sognevidne paa Hee Kirkegaard

at Erich Christennsenn af Wolbierg hvis Sjæl have Gud lyst Hoffuer Mølle i »full herrittz ting«, og at der denti har ligget 14 Læs Eng og andre Ting hørt dertil bl. a. hestygaard og Kaalgaard, Fæhus og Lade. 6451.

1489 Marts 12.

Fru Ellin Pedersdatter af Wolbierg ogsaa et Tingsvidne ang. Hoffuer Mølle. 6456.

1448 Marts 16.

i Bøgtung Kirke ogsaa Sag ang. Hoffuer Mølle og Elne Pedersdatter i Wolbierg — er da ogsaa mødt bl. a. fra Støffringgaard Fru Margrete Andersdaater og mod hende Iffuer Erichsen i Wolbierg. 6458.

1489, Marts 25.

ligeledes Sag paa Hee Kirkegaard med Sognevidne for Elne Perssdatter i Wolbierg ang. Hoffuer Mølle. 6468.

1489, Marts 22.

ligeledes Sognevidne paa Hoffuer Kirkegaard for Ellin Perssdatter af Wolbierg, at Hoffuer Mølle ligger i en Gaard og der er »ovensted og aensted og salshus og Ladehus og Fæhus og Kaalgaard og Hestegaard dertil; og at Hoffuer Mølle har givet tvende Tider Kongens Skat, fordi den har Ager og Eng«. 6466.

1489, Marts 26.

ligeledes Sognevidne for Svend Iffuer Erichsen af Wolbierg ang. Hoffuer Mølle med nærmere Beskrivelse af, hvor det, som hører dertil, ligger og har ligget. 6469.

1489, Marts 26.

Tingsvidne for Svend Iffuer Erichsen af Woldbierg ang.

Hoffuer Mølle, bl. a., at der til Hoffuer Mølle og Møllegaard ligger »gode« Enge og har været brugt »i gribsjord« . . .

6470.

1498 Juni 18.

Per Vdssen Herredsfoged til Hal H.s Ting, Per Jenssen i Trorestrup, Jes Michelssen i Hielskoff, Troe Anderssen i Vester Aling, Jacob i Hwilsager og *Marquar Hermenssen i Skadder*). Mand. efter die corporis Cristi for os og mange flere Danne-mænd, som Hal H.s Ting søgte, fik Morten Jenssen i Velby et Tingsvidne af 8 Dannemænd: Owe Smed i Skastrup**), Jes Haggenssen i Skaby, Jes Michelssen i Hielskoff, Per Troressen i Bentystrup, *Marquar Hermenssen i Skadder*, Anderss Anderssen i Vester Aling, Sweren Jenssen i Karlleby og *Kell Clemenssen i Skadder*; hvilke vidnede, og dem vitterligt, at 12 Ejere skiftede Velby ker, som kaldes Byørnæker, fra Allistrup »markskell« til Egepygh i 3 Bol efter Marken til rette »marsken«***). Item skiftede de Sønreker fra Sønnerstennæ til Sønnerballker i 3 Bol efter Marken og hver Mands Eng uforkrænket »ing til« Sten og Stabel. Item skal hver Mand nyde for sin rette Ager i Syndderballker »ing til« Tyggestrup hwlbæck og saa til rette »markskell han« som de stod. Med vore Indsegl. Datum et actum anno dei(?).

Papir med utydelige Rester og Spor af 6 Segl paatrykte forneden. Senere til Gl. Estrup Godsarkiv. 1920 af Hofjægermeister Grev Christen Scheel foræret til Rigsarkivet.

1498 Marts 21.

Lass Jenssen i Flemming Foged i Nym H., Bønder og mene Almue i fornævnte Herred. Onsd. som Benctz Dag faldt paa, inden Nym H's Ting finge Erich og Sewerin Gødissonner et Tingsvidne af 8 Dannemænd: Jess Olaffsen i Flemming, Asle Anderssen i Hwering, Crestern Jenssen i Flemming, Mi-

*) Sikkert er her ikke Tale om nærværende Værks *Skade*.

**) Formentlig en Fejl for Kastrup, jvf. 1509 Aug. 13.

***) ☉: Markskel, jvf. senere i Brevet.

chel Jenssen *ibid.*, Per Anderssen i Trebere, Jess Terkelssen i Hornwm, Niss Jenssen *ibid.*, Jep Jenssen i Hwering; hvilke vidnede, at de har set og hørt, at Sewerin Jwll og Markard i Bording paa sin Hustrus Vegne med hendes fri Villie skødede og solgte Erik og Sewerin Gødissonner og deres Moder og 2 Søstre 2 Gaarde i Biere i Vratz H. og 2 Dele over al Bieress Mark og fornævnte 2 Gaardes Tilliggelse, hvor det kan findes i Vratz H. Vort Herreds Indsegl. Datum ut supra.

Perg. med 1 Segl i det hos Trap 4,410 til venstre afbildede.
R. A. Privatarkiv, kronolog. Række. 8554.

1498 Marts 21.

Lass Jenssen¹ i Flemming Foged i Nym H., Erick² og Sewerin Gødissonner³, Mates Nielssen⁴ Præst og Provst i Nym H., Mates Lassen i Æner, Anderss Nielssen i Hwering og Anderss Perssen i Trebere. Onsd., som Benct's Dag faldt paa, for os og mange flere Dannemænd, som Nym H.s Ting søgte, fik beskeden Md. Sewerin Jwel i Biere et Tingsvidne af 8 Dannemænd: Jess Olaffssen i Flemming, Aale Anderssen i Hwering, Crestern Jenssen i Flemming, Mikell Jenssen *ibid.*, Per Anderssen i Trebere, Jess Terkelssen i Hornwm, Niss Jenssen *ibid.*, Jep Jenssen i Hwering; hvilke vidnede, at de har set og hørt, at Erich og Sewerin Gødissonner af Rask med deres »systers« og alle deres Medarvingers Villie skødede og solgte Sewerin Jwell den Gaard i Biere, som Olaff Jeebsen i boede, og al Trediedel over al Bieres Mark og al deres Trediedel af deres Rettigheder, ihvor det kan findes i Vratz H. Og »wortte« denne Skøde gjort med Lass Grønss Villie. Vore Indsegl. Datum ut supra.

Perg. med 7 Segl. 1: Bomærke. 2: Gi. 1. 3: G XVII 37.
4: G. 777. 5 7: Bomærker. R. A. Privatarkiv, kronolog.
Række. 8555.

1499 Apr. 12.

Jeg Erich Hardenbærg¹ af Hwedæholm i Flymning og nu Kong Hans' Embedsmand paa Korsør sælger og skøder til Hr. Laurens Hanssen perpetuum vicarium til s. Johannis evang.

Alter (i) Kongens Kapel i s. Lucii Domkirke i Roskyld og hans Efterkommere til samme Alter Kapellaner og vicarios en min Gaard i Wlstrup i Øtz H., som Jess Frendæsen paa boede og nu hans Hustru, og giver aarlig til Landgilde 3 Skill. Grot Penge, og kendes mig for forskrevne Gaard at have oppebaaret god Betaling efter min Nøje. Afvindes forskrevne Gaard forskrevne Alter, tilpligter jeg mig at vederlægge saa god en Gaard af Rente og »leylighed« inden $\frac{1}{2}$ Aar derefter. Medb. af hæderlige Mænd, Hærman Flemyng², Griiff³ af Boryby, Jacop Daa¹ og Ged Bryska. Givet og skrevet paa Hwedæholm fer. 6. ante duicam. misericordia etc.

Perg. med 5 Segl. 1: Cl VIII 36. 2: LIV 7. 3: E XVI 17
(Sions pawelse Jernskæg). 4: LXIX 47. 5: Utydeligt Brudst.
Kongens Kapel. A. M. XXVIII 13. 8786.

1498 Nov. 26.

Vi Hans Konge kendes os gældskyldig at være Erich Hardenbergh vor Mand og Tjener og Embedsmand paa Korssøer 800 Stædersmark Penge i »swodanne« Mønt, som i Lubeck og Hamborg gænge er, for hvilke vi, saa og for Troskab og vilig Tjeneste, han os og vore Riger Danmarck og Swerigæ gjort har og gøre skal, pantsætter ham »woræ« og Kronens Gods i Riisby, Skollerop og i Noby med al kongelig Ret for et brugeligt Pant uafløst i sin og sin Husfrues Livstid; og naar de baade døde er, skal forskrevne Gods blive hos deres Arvinger, saa længe det afløses dem for »swodanne« Sum Penge, som forskrevet stander, og da ej noget at afregne i Hovedsummen for, hvis Opbørsel han eller de af forskrevne Gods opbaaret har. Og skal han lade bygge og forbedre Godset og det ved Hævd holde og de vore Undersaatter, der paa boer, ved Ret og ej forhugge eller forhugge lade de Skove, der tilligger. Thi forbyde vi o. s. v. Givet paa vort Slot Køgmehaffn Mand. efter Katherine Dag under vort Sekret. Relater dominis per se.

Perg. med 1 Segl i K 87, gennemskaaret. Senere tilbagegivet til Kongens Arkiv. R. A. C. 7, Kamm. Obligat. 8684.

1467 Febr. 18.

Cristiern Konge. For Gunst og Kærlighed som vi befundet har af Hr. Aghe Axelssøn^{*)}) R. vor Mand og Raad, saa og for Troskab og villig Tjeneste, som han os gjort har, forener vi Fru Mærete hans Hustru vor og Kronens Gaard Hammergaardh og Hammer ø med al sin kongelige Rettighed, at beholde saa længe hun lever. Thi forbyder vi alle og særdeles vore Fogeder paa Wordbliergh hende heri at hindre under vor kongelige Hævn og Vrede. Datum in castro nostro Wordbliergh fer. 4 post duicam invocavit nostro sub secreto.

Perg. med 1 Segl. Aage Axelssøn Thotts Arkiv. R. A. L. Dipl.
2233.

1467 Juli 11. el. 18.

Vi Cristiern Konge vederkender os skyldige at være Swen Thorbørnssen vor Mand og Tjener 1000 lubeske Mk. i lubeske Penge, som nu gængse er i Lubek og Hamborgh, for hvilke vi pantsætter ham vor og Kronens Gaard og Len *Thraneholm*, som Lass [Da]n det i Væрге har, at beholde uafløst i hans Dage; og naar han død er, skal hans Arvinger beholde *Thraneholm*, saa længe det af [løses] dem for de 1000 lubeske Mk.

Secretum nostrum regale [Datum in] nostro Sølwesborgh sabb. ante Margarete.

Perg. med 1 Segl: K 78, gennemskaaet. Senere tilbagegivet til Kongens Arkiv. R. A. 67, kasserede Obligat. L. Dipl.
2287.

1472 Marts 2.

Anders Ywde, Foged i Wratz H., Per Laurissen, Præst i Snedhæ, Kresthen Jenssen *ibid.*, Nyelss Skram V., Jep Ebbisen i Gersdorp og Kresthen Gøtssen i Slorop. Mand. før Midfaste var paa Wratz H.s Ting Anders Skreder Tjener(?) i Føffligh, som fik et Tingsvidne i 3 Ting af 8 Dannemænd: Per Jepsen, Jes Michilssen, Matis Terkelssen, Morthen Perssen, Kresthen Somerssen, Seuren Troid, Per Kood, Nis Seurensen; hvilke

^{*)} Senere træffes Aage Axelssøn ved Vordbergs Landsting — et Spørgsmaal, om det er Hammer i Vrads Herred.

vidnede, at de saa og hørte samme Dag paa forskrevne Ting 5 gamle Dannemænd: Seuren i Løffwe, Kresthen Jenssen af Snede, Jes Terkelssen af Wælingh, Per Michilssen af Winyng og Jes Jepsen *ibid.*; hvilke 5 Dannemænd vidnede, at det er dem vitterligt, at Hestlwnd som »ydhæ« ligger, var Fru Gwnderss og hendes Søskendes rette Arvegods. Med vore Indsegl. Datum etc.

Perg. med 6 Segl. 1751 og 1752 i Gunderslev Kloster Godsarkiv. Afskrift af Mortensen for Klevenfeldt 1751. L. Dipl. Afskrift af Jon Mortensen for Langebech 1752 i L. Dipl. 3051.

1474 (Dag?)

Eske Puge^a 1474 paa Vrads Herreds Ting tilforn uddeed^a en Lovhefd paa 2 Bøndergaarde, kaldt Lousgaard, som Iver Erichssen paa sin Moders Vegne gjorde Heft paa vid. Stiehage-skrammer.^b Orig. o. s. v.

a — a — Ab: Foget paa Vrads Herredtz Ting udstedde.

b — b — Ab: vist Schramb.

1479 Nov. 16.

Michel Aslæssens Tingholder paa Jæling Sysselting, Anderss Jepssen Præst i Huixel, Nielss Skram V og Officialis i Holgard, Jep Anderssen i Sandvad, Nis Laussen i Heselbalo, Vognsen i Branthero, Nis Ulk i Linve og Jep Deghen i Holtum o. s. v.

1492 (Dag?)

»Eske Puge paa Vradtz Herreds Ting haver udstedt Jens Spend og Peder Skram 1492 Lovhefd paa Lousgaard.«

A. Orig. Aa. Udtog anført i Revers paa Niels Axelsens Dokumenter. 7333.

1482 Okt. 30.

Jeg Swendh Thorbernssen af *Traneholm* V. vederkendes mig skyldig at være Hr. Eyler Matsen electo i Aars og hans Arvinger 16 gode gamle gænge og gæve af Guld rinske Gylden

og 28 Mk. lub. gode hele danske hvide Penge, som nu i Nørrejylland gængse er, Sølv mønt, saa gode, at hver 12 og 20 Skill. lub. gør en god rinske Gylden, som han mig nu laant har, inden Michels Dag næstkommende betale skullende. Betaler jeg ej forskrevne Sum inden forskrevne Tid, pantsætter jeg Hr. Eyler en min Gaard i Dolmer i Gryndw S. i Nørre H., som Laghe og Jes Smyth »sisten« i boede og . . . nu i boer og giver 12 Ørtug Korn, Rug og Byg, og 2 Skill. Grot. Og skal Hr. Eyler have forskrevne Gaard, vornede i og af at sætte, Skyld aarlig op at bære, saa længe Gaarden igenløses. Løsen skal kyndes paa Aars Byting 3 Ting før Midsommer, og løses paa Michels Dag, dernæst efterkommer, og da skal al Skyld, som ej da udkommen er med det Aars Skyld, følge Hovedpengene. Medb. af beskedne Mænd Clawes Petherssen, Jes Matsen Kremer »borgemestere« i Aars, Jes Matsen, Scriffuer Byfoged, Jep Stwre, Mattis Petherssen Raadmænd og Pether Mwremester Borger sstds. Datum Arnsie die Theodgan.

Perg. med 7 Segl. 1: Hxl 14 (Udsøn). 2: Ex VIII 12. 4-5: Bomærker. Senere (jvf. 1487 Jan. 17.) til Benzon Godsarkiv. R. A. L. Dipl. 5103.

I Orig. er Plads aaben til Navnene.

1483, Juli 10. eller 17.

Jeg Swendh Thorbernssen af *Traneholm* V. vederkendes mig skyldig at være Hr. Eyler Biskop i Aars og hans Arvinger 64 lub. Mk. danske Penge, som nu i Nørrejytland gænge er, Sølv mønt, og 10 rinske Gylden hver saa god som 2 Mk. lub. danske Penge, som han mig laant har, for hvilken Sum jeg forhøjer det Pant i en min Gaard Dolmer i Gryndw S. i Nørre Herred, som Laghe Munck i boede og giver 12 Ørtug Korn, Rug og Byg, og 2 Skill. Grot, eftersom det aabne Pantebrev (?: 5103), som jeg tilforn forskrevne værdige Fader paa forskrevne Gaard givet har, lyder. Og naar mig lyster Gaarden igen at løse, skal disse Summer Penge og Guld følge den første Sum, eftersom i det første Pantebrev skrevet staar. Medb. af beskedne Mænd Clawes Petherssen, Jes Matsen »borge-

mestere« i Aars, Jes Matsen Scriffuer Byfoged og Matis Petherssen Raadmand sstds. Datum Arnsia fer. 5. ante f. Margrete.

Perg. med 5 Segl. 3: Bomærke. Senere (jvf. 1487 Jan. 17.) til Benzon Godsarkiv. R. A. L. Dipl. 1482 Okt. 30. (ufuldstændig). 5264.

1483 Sept. 26.

Jeg Swend Thorbernsen af *Traneholm* V. vederkendes mig skyldig at være Hr. Eyler Biskop i Aars 20 gode gamle gænge og gæve af Guld rinske Gylden, som han mig nu laant har, for hvilke jeg forhøjer det Pant o. s. v. (som 5264, læs dog: Nørre H. Dyrs, som — de aabne Pantebreve og »forhøgelss« [?: 5103, 5264], som — indtil): skal denne Sum Guld følge de andre Summer Guld og Penge, efter som i de forskrevne Pante- og »forhøgelssse breffue« skrevet stander. Medb. af beskedne Mænd Clawes Persen, Jes Matsen »borgemestere« i Aars, Jes Matzen Scriffuer Byfoged, Jep Stwre og Mattes Persen Raadmænd sstds. Datum Arnsia fer. 6. ante f. Michaelis.

Perg. med 6 Segl. 2: Ex. VIII 12. 3, 4 og 6: Bomærker (6 i Skjold). Senere (jvf. 1487 Jan. 17) til Benzon Godsarkiv. R. A. L. Dipl. 1482 Okt. 30. (ufuldstændig). 5296.

1484 Febr. 16.

Jeg Swend Thorbernsen af *Traneholm* V. vederkendes mig skyldig at være Hr. Eyler Biskop i Aars og hans Arvinger 30 lub. Mk. danske Penge, som gænge er i Nørjutland, Sølv-mønt, som han mig nu laant har, for hvilken Sum Penge jeg forhøjer det Pant i den Gaard i Dolmer, som Palli Munk i boede og skylder 12 Ørte Korn, hvilken Gaard jeg ham tilforn pantsat har, som de aabne Pantebreve og »forhøgelssse breffue« (?: 5103, 5264, 5296) lyder, som derpaa givne er. Og skal Gaarden stande uløst i 3 Aar, thi den er nu øde og ubygt, og derefter naar mig lyster den igen at løse, skal denne forskrevne Sum Penge følge de andre Summer Penge, som jeg tilforn paa Gaarden af forskrevne værdige Fader annammet har. Naar jeg vil Gaarden igenløse, skal jeg »kyndw« Løsen paa Aars Raadhus 3. Dag Pinsedag, og saa løses »at« Michels Dag

næstkommende og da skal Skylden, som ej til den Tid fremkommen er, følge Hovedpengene. Medb. af andre beskedne Mænd Oluff Skrader Borgemester i Grindw, Nis Michelssen, Jon Magnssen og Per Slet Raadmand ibid. Datum in opido Grindw die Juliane.

Perg. o. s. v.

5408.

1485 Marts 14.

Jeg Swend Torbernssen af *Traneholm* V. vederkendes mig skyldig at være Hr. Eyler Biskop i Aars og hans Arvinger 28 lub. Mk. danske Penge, som gænge er i Nørjutlandh, Sølv-mønt, og 6 rinske Gylden, som han mig nu laant har, for hvilke 28 lub. Mk. og 6 rinske Gylden jeg forhøje ham det Pant i den Gaard i Dolmer i Nørre H., som han af mig tilforn i Pant havde, som de aabne Breve, derpaa givne er, lyder (∴: 5103, 5264, 5296, 5408), med alle Vilkaar, som de Breve indeholder. Naar mig lyster Gaarden igen at løse, skal og forskrevne Sum Penge følge de andre Summer Penge, som de andre Breve udviser. Medb. af andre beskedne Mænd Claus Perssen, Jes Matissen »borgemestære« i Aars og Jes Scriffuer Byfoged ibid. Datum fer. 2. post duicam letare.

Perg. o. s. v. . . . til Benzon Godsarkiv. R. A.

5643.

1485 Maj 4.

Jeg Swend Thorbernssen af *Tranæholm* V. vederkendes mig skyldig at være Hr. Eyler Biskop i Aars og hans Arvinger 40 lub. Mk. gode danske Penge, som gænge er i Nørjutland, Sølv-mønt, som han mig nu laant har, for hvilke jeg forhøjer ham det Pant i den Gaard i Dolmer i Nør H., som han tilforn af mig i Pant havde. Naar jeg vil Gaarden igenløse, skal og denne Sum Penge følge de andre Summer Penge, som de aabne Pantebreve og »forhøgelssse breffue« udviser, som derpaa givne er (∴: 5103, 5264, 5296, 5408, 5643). Og stadfæster jeg alle andre Pantebreve og »forhøgelssse breffue«, som jeg forskrevne værdige Fader paa denne Gaard givet har. Medb. af

andre gode Mænd Oluff Jenssen af Skougard og Per Staphensen »webnere«. Datum 4. die mensis maii.

Perg. o. s. v.

5672.

1485 Aug. 9.

Jeg Swendh Thorbernsen af *Traneholm* V. vederkendes mig skyldig at være Hr. Eyler Biskop i Aars og hans Arvinger 25 Mk. lub. i gode hele danske hvide Penge, som nu i Nørrejutland gænge er, Sølv mønt, saa gode, at hver 12 og 20 Skill. lub. gør 1 god rinske Gylden, 7 gode gamle gænge og gæve af Guld postlatus Gylden, som han mig nu laant har, for hvilke Summer Guld og Penge jeg forhøjer et Pant i min Gaard i Dolmer i Gryndw S. i Nørre H., som Laghe i boede og skylder $\frac{1}{2}$ Mk. Korn og 2 Skill. Grot, efter som de aabne Pante- og »forhøgelsse breffue« (o: 5103, 5264, 5296, 5408, 5643, 5672), som jeg tilforn forskrevne værdige Fader paa Gaarden givet har, udviser. Løsen skal kyndes i Aars Biskopsgaard med 2 »besedden« Borgere sstds. 3 Uger før Johannis bapt. Dag Midsommer, og løses Michels Aften der næst efterkommer, og da skal disse forskrevne Summer Guld og Penge følge de andre Summer, efter som i det første Pantebrev og de andre »forhøgelsse breffue« skrevet stander. Medb. af beskedne Mænd Clawes Petherssen, Jes Matsen »borgemestere« i Aars, Jes Matsen Scriffuer Byfoged og Per Mwremester Borger sstds. Datum Arnsie vig. Laurentii.

Perg. o. s. v.

5728.

1486 Sept. 20.

Jeg Swend Thorbernsen af *Traneholm* V. vederkendes mig skyldig at være Hr. Eyler Biskop i Aars og hans Arvinger »eldw« gode gamle gæve af Guld rinske Gylden, 1 god ungers Gylden, 1 god lubesk Gylden, 2 postlatus Gylden, der fuldt gør 37 Mk. lub. i gode hele danske hvide Penge, som nu i Nørrejutland gænge er, Sølv mønt, saa gode, at hver 12 og 20 Skill. lub. gør 1 god rinske Gylden, og 10 Stæderskilling, som i Lubec og Hamburg gænge er, som han mig nu laant

har, for »hvilke swmme« Guld og Penge jeg forhøjer de Pant i en min Gaard i Dolmer i Grindw S. i Nørre H. (Jes Smyth 12 Ørtug Korn og 2 Skilling Grot), efter som de aabne Pante- og Forhøjelsebreve (D: 5103, 5264, 5296, 5408, 5643, 5672, 5728), som jeg tilforn forskrevne værdige Fader paa Gaarden givet har, udviser. Og naar mig lyster Gaarden igen at løse, skal disse forskrevne »swmme« Guld og Penge følge de andre »summe«, efter som i de andre Pante- og Forhøjelsebreve skrevet stander. Naar mig lyster Gaarden igen at løse, skal jeg give forskrevne værdige Fader Advarsel med 2 »beseddende« Borgere i Aars 3 Uger før Johannis bapt. Dag Midsommer i Aars, og løses paa Michels Aften den efterkommende; og da skal Skylden følge Hovedpengene. Medb. af beskedne Mænd Claues Perssen Borgemester i Aars, Jes Matsen Scriffuer Byfoged og Eric Perssen Raadmænd sstds. Datum Arnsic vig. Mathei ap. et ewang.

Perg. o. s. v.

5937.

1487 Jan. 17.

Jeg Swen Terbernsen af *Traneholm* V. sælger og skøder til velbyrdig Md. Anders Mwnk af Brvsgordh en min Gaard i Dolmer i Gamle Grindw S. i Nøre H. Dirss med saa Skel, at han skal selv indløse den af hæderlige og velbyrdige Fader Bisp Eylér i Aars for 400 Mk. i Guld og danske Penge og for 1 libisk Gylden og 1 ongerss Gylden og 2 postelaus Gylden, hvilken Gaard Jens Petherssen i boer og skylder aarlig 12 Ørte Korn, Rug og Byg, og 2 Skill. Grot rede Penge med andre »bedhæ«, som der plejer af at gaa. Item sælger jeg og skøder til A. M. »hallin diel« af min Skov, som kaldes Brokæ Skov, med sin Grund i Rømsiø S. paa Rømsiø Mark i Nøre H., og skal han have »hallin dielin« af forskrevne Skov paa den vestre Side i Brocke Skov. Og kendes jeg mig op at have baaret Fæ og fuldt Værd af A. M. for Gaarden og for forskrevne »hallin diel« af Skoven. Medb. af andre hæderlige, velbyrdige og beskedne Mænd Abbed Pether i Æssenbek Kloster, Ollaff Somer af Gendorp V., Cristiern Black Borgemester

i Randers, Ollaff Pethersen Borgemester i Grindw, Jes Hwass i Gierildh, Mates Smedh i Skerwadh og Ollaff Pethersen i Sostrup. Datum Tandorp 4. fer. ante f. Fabiani et Sebastiani.

Perg. o. s. v.

6019.

1487 Apr. 4.

Jeg Swen Terbernsen af *Traneholm* V. vederkendes mig skyldig at være velbyrdige Md. Anders Mwnk af Brvsgordh 50 gode af Guld rinske Gylden, som han mig laant har, for hvilken Sum jeg ham pantsætter 5 »gordess eyæ« paa Bøllrwp Mark*) og 1 Gaard i Hæmet By, som er mit rette Arvegods, som Sti Michelsen i boer og giver hvert Aar til Skyld 5 Ørte Korn, 1 Td. Salt og 1 Skill. Grot rede Penge med andre »bethæ«. Anders Mwnk have forskrevne 5 »gorts eyæ« og Gaard for et brugeligt Pant, Skyld aarlig op at bære efter sin Nøje. Naar jeg vil igenløse forskrevne 5 »gorts eyæ« og forskrevne Gaard, skal det kundgøres 3 Ting før Midsommer paa Nøre H.s Ting og løses Michels Dag derefter i Brvssgardh. Da skal forskrevne Skyld, som ej da udkommen er med det Aars Skyld, følge »howeth peninge«. Medb. af andre hæderlige og beskedne Mænd Hr. Jeyp i Feewegel Provst i Sønder H., Hr. Tyrii i Gierildh, Jep Pethersen ibid. og Mates Smedh i Skerwath. Datum Fandorp die Ambrosii.

Perg. med 7 Segl. 1: H XI 14 (Udson). 2: G 776 (Jeyp).
4: Bomærke. 5: Fl 7 (s is was[?]). 6: I Sigilfeltet en Armbrøst.
Senere til Arkivet paa Ravnholt. L. Dipl. 6060.

1479 (Dag?)

»Eth tingswynde efftther, att ther skulde were giorth eth skødebreff paa then Gaard y Borse och paa two ottinge jord y Welmarck, som same wydne ydermere wdviser, samme breffuis datum mcdxcvIII; ittem ett skødebreff lydende ocsaa paa then Gaard y Borse mett mere godtz, same breffuis datum mcdlxxIx;

*) Betegnes i en omtrent samtidig Paaskrift som »Voe bygisted i Bøllerup«.

ittem en lageheffd lydinde om same gaard y Borse mett mere godtz, same heffdtz datum inder«.

Orig. Udtog anført i Dom 1551, Febr. 16. (Mand. efter Sønd. invocant) af Jørgen Lyøcke, Offuergaard, Eriick Skram til Hastrupe og Jens Juell til Alsted mellem Bønderne Niels Pedersen og Michell Chrestensen paa den ene Side og Eyller Hardenberge til Matruppe paa den anden; den sidste fremlægger 3697 og Brev af 1505 (Dag?), de første fremlægger ovennævnte 3 Breve.

Perg. med 11 Segl. 1—3, 5—11. Matrup Godsarkiv, senere ejet af Klevenfeldt. (R. A.) Eiler Hardenbergs Arkiv 1551 Febr. 4553.

1482 (Dag?)

»Tuende tingswitner, thet ene aff Jelling søsell ting mcdlxxxII, thet andet aff Wrast herrits ting mcdlxxxv, bode lydende, att Tyckeskoff haffwer weret Hastrop enmercke oc leygit til Hastrop wlast oc wkierdt wti lx aar oc mere etc.«

Orig. af Oluf Mortenssøns Gyrtinges Arkiv. Udtog anført i Udtog af Stadfæstelse (uden Aar) Okt. 24.—30. (se bl. post. Severine) af Kongen (∴ Rigskansleren) Erick Skram. R. A. Rigens Forfølgningstog 1536, 43 Bl., 128 a.

1484 Okt. 23.

ang. et Skifte i Wiborg. Jens Matzsen R. p. d. e. S. og Niels Krabbe paa hans Hustrus Vegne og Boo Høgs Børn p. d. a. S. om den Arv, som dem og Kristine Walstrups Efterleverskes Datterbørn tilfalden var efter Mayhens Nyst i Tofftom, alt hans Gods i Han Herred og Thy.

Perg. o. s. v. 1849 af Hofjægermester Thygesen til Matrup foræret til Histo. genealog. Arkiv (dettes Journal S. 47). 5551.

1486 (Dag?)

Gavebrev af Fru Kirstine Pramsdatther til vor Frue Lysning i Snedde Kirke.

Orig. Snøde Kirkes Arkiv. Æ. A. V. 1121. — Udtog i Snødebogen (formentlig af 1576). Herefter Ny Kirkehist. Saml. IV, 435 og 436. 6005.

1487 Nov. 13.

Michel Asløffsen Tingholder paa Jælyngsøselthing, Anders Jepsen Præst i Hwixel, Morten Bongh i Holgordh V., Jepp Bertelsen i Gyweskodhlundh, Oloff Mortensen i Kraglundh og Per Marquardsen i Rørbæk. Tirsd. Briccii Dag paa Jælyngsøselthing fik beskeden Md. Nis Persen i Bredbally et Tingsvidne paa Hr. Jens Ascersens Vegne Sognepræst i Wedelæ af 8 Dannemænd: Esbern Rødh i Hwixel, Per Marquardsen, Morten i Ørum, Nis Persen i Ornwro, Per Seurensen i Biærløff, Jepp Bertelssen, Tammes Peubergh i Wynneløff og Nis Esbernsen i Skoffsøllyngh; hvilke vidnede, at de hørte og saa den samme Dag paa førnævnte Ting, at Hr. Jens Ascerssens Lovhøring Fynneth Andersen i Snedæ og Nis Munk i Grendrupp vidnede, at de paa Neder Hornstrupp Mark saa og hørte, at Hr. Jens Ascersen selv 12. med Hornstrupp Sognemænd »indworde« et Byggested paa Neder Hornstrupp Mark med 3 Mk. Gulds Jord rebdragen Jord et Enemærke Presteholth, 5 Agre paa Stoe Wynghe og Lylle Wynghe, en Gaard hos Hornstrup Kirke, som Tames Mortensen i boede, med 3 Mk. Gulds Jord rebdragen Jord over al Over Hornstrup Mark, et Enemærke Kirkylykky og al den Del, som Hornstrup Kirke i Væрге har og Sandemænd har svaret hende til tilforn. Hvilken Lovhævd ham »vortæ« tilfunden af Fogeden og Herredsmænd.

Med vore Indsegl. Datum ut supra.

Perg. med 6 Segl. Vejle Kirkes Arkiv. R. A. o. s. v.

1488 Juni 17.

Per Marchussen Tingholder paa Jellingsyssels Ting, Axell Tomsen paa Engelstholm, Michell Ollufsen i Bøgballe, Jep Andersen i Sandwad, Per Ibsen i Windeløf, Niels Wilsen i Hover, Findhvid Andersen i Snee, Olluf Mortensen i Kragelund og Jep Wogensen i Brandtberg. Tirs. paa Bodilds Dag paa Jelling Syssel Ting fik den Dannemand Jep Bertelsen i Grufschodlund et Tingsvidne af 8 Dannemænd: Jep Smed i Collemorten, Findhvid Andersen i Snee, Nis Munk i Graarup, Jens Collemorten i Tørsting, Mads Giødesen i Wong, Giøde Smed ibd., Nis

Maghussen i Greiss og Jens Tomsen i Ørum, hvilke vidnede
o. s. v.

1487 Sept. 10.

Jeg Niels Skram i Stoffgardh V. skøder og sælger Kapitlet i Ribe en min Gaard i Lywde H. i Myoldom S. i Othersbøll liggende allernordisk i Byen (Nis Jenssen 3 lub. Mk., 1 Td. Havre og Høns og Gaas) og 1 Toft i Myoldom, som bruges til fornævnte Gaard, og kendes jeg mig at have oppebaaret fuldt Værdi af Guld og rede Penge for Gaarden af Kapitlet, hvilken Gaard jeg tilforn har lovlig lovbudt. Sig. mei cum sig. nobilium oc discr. virr. Cristierni Skram² A. patris mei, Du Nicolai Høgh³ M., Thome Fassii⁴ et Crici Jwel⁵ AA, Inari Nicolai⁶, Laurencii Petri proccutulum Ripensium et Nicolai, Luconis Consulis ibd. Datum Ripeis fer. 2 infra oct. nativit Marie.

Perg. o. s. v. Ribe Kapitels Arkiv.

6132.

1467 (Dag?)

»Claus Jensen och Iffuer Jensen deris breff paa pergament, som icke kand læssis ord fra ord, mens indeholdendis dog i sinii meening, att de gandsche skiøder och affhender fra denem och till her Peder Skram aff Woldberg ald den loed och deell, som deris sl. (salig) fader haffde: Woldberg grobbe med ald dis tilliggende till ewindellig eyendomb och till widere forwaring stadtfester effter de tuende goede mend nemblig Jens Mortensen aff Wellinge og Hr. Christen af præst med deris seigl hængendis neden forre samme deris udgiffuene breff. Datum anno domini 1467«.

Perg. Voldbjærg Godsarkiv. Udtog anført i Fortegnelse 1615,
Maj 16. (se 1249), herefter fra 17. Aarh. 2361.

1474 Apr. 28.

Paa Hing H.s Ting fik Erich Chrestenssen af Woldbiærg et Tingsvidne, at Gammel Fru Ellenn af Woldbiærg, Hr. Iffuer Kragh, Hr. Johann Biornusenn og Hr. Peder Skram har haft

fri Tørvegrøft i Liungsmosen og fri Jord at dæmme med til Hower Mølledam sønden ved Aaen paa »ført« og Fællede ukært uden den Tid, som Chrestenn Knudsen gav Kære paa forskrevne Artikler, og da »worde« han afvist med Rette, som Bevisning er til. Datum ut supra.

(Voldbjærg Godsarkiv.)

3457.

NB. Da Erik Christiernssøn her betegnes af Voldbjerg, maa Peder Skram sikkert være død, og da Christen Knudssens Kære i Brevets Slutning betegnes som noget forbigangent, men i 1691 som noget nutidigt, kan nærværende Brev ogsaa af den Grund ikke være af 1464.

1477 Juni 26.

Md. Erich Christennssen i Woldbierigh faar et Vidne paa Hing H. Ting, »at de aldrig kunde høre af deres Forældre eller dem selv kunde mindes, at nogen Mand havde »wædret« eller Garn at sætte fra den nørre Fjord, som Aamunden begynder, og saa langt, som Worn aae »winder« uden de af Woldbierig, eller nogen Mand, uden de havde i deres Minde af Woldbierig«. Med vore Indsegl.

Perg. o. s. v. Voldbjærg Godsarkiv.

4051.

1474 Apr. 21.

nævnes ogsaa Erich Christennsenn i Wolbierg. . . .

3448.

1479 Sept. 30.

Jeg Erik Crestiernssen af Wolbiergh a. W. oplader Kapitlet i Ripæ al den Rettighed, som jeg har eller har haft i Guldager Mølledam o. s. v.

4498.

1492 Febr. 19.

Et Sognevidne paa 12 Mand for Fru Elne Persdaatter af Voldbierig ang. en Eng, kaldes Bassegrub, paa Heebierrig og her været og »tillaffuitt« til vor Frue Alter i Hee Kirke.

7080.

1493 Maj 16.

Paa Hing H.s Ting fik Svend Iffuer Erichsen af Woldbiereg et Tingsvidne ang. en Holm, Bredholm, og Markskel mellem Synderby Mark og Woldbiereg Mark.

7423.

1493 Juni 24.

Et Tingsvidne ang. det samme.

7449.

1493 (Dag?)

Et Tingsvidne og et Gavebrev ang. Raasted Kirke og Mølle (»Raasted«) Ulvborg H. ang. en Eng given til Raasted Kirke og ligger østen og sønden for gammel Raasted Mølle.

7546—47.

1494 Jan.

paa Hing H.s Ting. Svend Iffuer Erichsen af Woldbiereg et Stokkenævn af 12 Dannemænd ang. Hestehaffue, som kaldes Woldbiereg grubbe, har været fri Enemærke til Wolbiereg Gaard i Arilds Tid og i Hr. Johann Biornsens Tid, og den Stund han havde Wolbiereg, og i Hr. Peder Scrams Tid, den Stund han levede, og i Erich Rasmussens Tid, den Tid han levede, og siden Fru Elnes Tid efter Erich Rasmussens Død.

Orig. Voldbjærg Godsarkiv.

7579.

1794 Apr. 27.?

Retterting paa Bispegaarden i Wiborg ang. Trætte om Gods i Lydbeck Mark og Woldberg grobbe og med Svend Iffuer Erichsen af Woldberg, som sagde sig at have en øde Gaardsted ved Eslheltang. Et Brev af Peder Skram R. af Woldberg fremlægges, og Erich Christensen nævnes som Iffuer Erichsens Fader.

7642.

Fra »Regeste Diplomatica Historiæ Danicæ«,
udg. 1907, 4. Bind
(det gamle findes paa Horsens Bibliotek).

Aar 1615, 12. Jan.

Kong Chr. IV befaler Niels Lange ufortøvet at overlevere Volbjerggaard og Adkomstbrevene derpaa til Fru Dorthe Skram, Frans Poells Efterleverske, da Kongen med Forundring har erfaret, at hans ældre Befaling herom ikke er sket Fyldest.

12. Jan. Udt. i Danske Saml. 2 II 12. Nr. 11024.

1639, Julii 7.

Præsten i Føvling sender efter Opfordring Bispen i Ribe Oplysninger om et Stykke i hans Sogn, som kaldes Danmarks Lund.

7. Juli. Danske Saml. 2. B. IV 112. (NB. 15852.)

1642, 12. Maj.

Præsten i Føvling giver Bispen i Ribe yderligere Oplysninger om Bakken »Danmarks Lund« i hans Sogn og sender ham en Tegning af en i Sognet værende Runesten.

12. Maj. (Danske Saml. 2. B. IV 112–113.) N 16388.
(NB. Næppe vort Føvling.)

1660, 26. Septbr.

Tingsvidne, æsket af Hr. Søffren Hansen, Sognepræst til Linderup og Hammer, om disse Sognes og hans ødelagte Tilstand og om den haarde Medfart, han og hans Familie have lidt af Krigsfolket. Vrads Herreds Ting, d. 26. Sept.

(Brudst. Hüberty Et Blik paa Aarhus. S. 108–109.) Nr. 20902.

1660, 4. Dec.

omtales en Jens Bredal, der ansøger om Penges Hjælp til Paagribelse af sin Broders Anders Bredals Drabsmand, at Rettens Betjente maa aflægge Vidnesbyrd om de Urigtigheder, som forefaldt i Ketting Kald, og om Bevilling til at føre Broderens Lig til Laaland.

Tidligere i Værket omtales flere Gange en Pastor Jens Bredal i Piedsted, der faar Henvendelser fra Bispen Hegelund i Ribe. Hvorvidt det er den samme, er ikke let at sige, og heller ikke, om det er samme Familie som Præsterne i Klovborg af dette Navn. F. Eks. er der ogsaa 1570 en Præst Johannes Bredall i Holminds Herrit og Sognepræst i Piedsted, der tilskrives af Bisp Johs. Lagorius i Ribe ang. Pengemidler til de fræmmede Krigsfolk.

1563, 4. Augusti.

Kong Fr. II befaler Rigshofmester Ejler Hardenberg^{*)} at sørge for Penge, Krudt og Lod til Knægtene, da sligt tilkommer ham efter hans Embede, og de hjemmeladte Raader i København have saa meget andet at tage Vare paa. — 4. Augusti.

(Hist. Tidsskr. V 416—417.)

Nr. 4576.

1582, 9. Febr.

Kong Fr. II befaler Claus Glambach at forstrække den nye Glasbrænder med 150 Olr. og tillader, at Niels Skrams maa overnatte paa Kongens Jagthus i Rye.

Kronborg, d. 9. Februarii.

Saml. 1. jydsk Hist. og Topogr. VIII 141—142. Nr. 7751.

*) Medlemmer af Slægten Hardenberg omtales ofte, f. Eks. 1617, 23. Jan., en Margrete Hardenberg som Abbedisse i Maribo Kloster, og 1610, 15. Febr., en Mette Hardenberg, der takker en Fætter Hansz Christoph v. Hardenberg, kongerigsk Ritmester for Bremen. Kilden er her Wolf: Gesch. d. Geschlechts v. Hardenberg I S. 148—149.

Saa er der den bekendte Anne Hardenberg, der ofte omtales i Bind 3 (1537—1607), og hendes Ægtefælle Oluf Mouritsen, der lige er død 1573. Hun omtales i dette Bind f. Eks. i Numrene 6632, 6702, 6714, 6719, 6732, 6777, 6825, 6831, 7171, 6877, 6791, 6923, 6824, 6969, 7421, 7439.

GAMLE MATRIKLER OG JORDE- BØGER I DANMARK

Der har allerede fra Middelalderen af eksisteret en Tak-
sation, et Inddelingsgrundlag, hvorefter Gaardes og Ejendommens
Udgifter beregnedes.

Det oprindelige og ældste kendte Grundlag var Bolet. Det
Grundlag kendes fra Landskabslovene og fra Kong Valdemars
Jordebog — alle omkring 1200.

Skaanske Lov siger ligefrem, at en Landsbys Jorder ved
Rebning inddeles i Bol. Et Bol omfattede for det meste flere
Gaarde eller mindst 2 (» $\frac{1}{2}$ Gaard« hed det da). En Landsby
kunde bestaa af faa Gaarde, kun et Par Bol, eller af over et
Dusin Bol og da mange Gaarde.

Men vist længe før Landskabslovenes Tid har man angivet
en Landsbys Areal i Bol, vist helt ned til omkring Aar 1000,
og det ser ud, som dette Bolskifte har været gennemført over-
alt, hvad kunde tyde paa, at det var en Befaling fra Konge-
magtens Side; man har derfor ment, at Bolets Oprindelse
skyldtes det, at en Landsby skulde stille en vis Mængde Mænd
til Leding ved eventuel Krig. Ethvert Boel skulde da stille en
Mand. Og ethvert Bol takseredes ligeledes til at skulle yde lige
stor Skyld, skønt de havde forskellig Størrelse paa Grund af
Jordernes forskellige Godhed.

Vi kender dog et andet Skifte paa Landskabslovenes Tid
end Bolskiftet, nemlig Solskiftet, og nogle mener, at det sid-
ste efterhaanden mere og mere skulde have afløst det første.
Solskiftet bestod i, at Gaardene fik deres Lod i Landsbyens
Jord i Rækkefølge, f. Eks. i Øst—mod Vest eller Syd—Nord
i hver Aas. Langt den største Del af Landsbyens Jord laa jo
inde under et Landsbyfællesskab, der var inddelt i Aase efter
Jordens Godhed, og i hver Aas eller Gruppe af ensartet Jord-

kvalitet fik da hver Gaard sin Lod. Og enhver Gaard kunde saaledes have sin Jord spredt paa et Utaal af Steder. — Alle Aasene var da gerne inddelt i to eller tre Vange, hvori der fandt Sædskifte Sted, f. Eks. Rug—Byg (eller anden Foraarsæd) og Brak eller Græsvang.

Nu var der jo ikke noget i Vejen for, at de forskellige Aase i Vangene kunde være solskiftede samtidig med, at Gaardenes samlede Jordareal angaves i Boel: en Helgaard, Halvgaard eller et Fjerdingsbolshus, og at de to Skifter ikke, som nogle mener, efterhaanden i Middelalderen afløser hinanden; thi deres Anvendelse dækker jo ikke hinanden.

Selv op i 1600-Tallet, saaledes i Jordebogen for 1661, benævnes Gaardene Helgaard, Halvgaard ($\frac{1}{2}$ Gaard), Fjerdingsbolshus o. s. v.

At der er Landsbyer saa smaa, at Fællesskabet faktisk ingen Rolle har spillet, er sikkert nok, saaledes i den lille By Skade, der er Midtpunktet i Arbejdet her. Her laa de tre eneste Gaarde i Landsbyen Side om Side i Nord-Syd og med deres Marker samlede om Gaardene og strækkende sig Side om Side i Øst-Vest, Jordens Godhed omtrent ens, og alle naaede til Aaen og fik Engstrækninger her. Og da Udstykningsloven omkring 1800 bød Udstykning og Fællesskabsdriftens Ophør, kunde de 1811 meddele, at de selv var enedes om det — de havde i det væsentlige Jorder hver for sig, saa Udstykning egentlig ikke var nødvendig, og det rimeligste er at antage, at deres Jorder altid har været fordelt, som Matrikelnumret viser den Dag i Dag, bortset altsaa fra, at de alle nu er delte i flere Gaarde og Ejendomme.

Skyldtaksationen efter Bol hviler i sidste Instans paa Jordens Godhed og den Udsæd, den kunde tage. Bolenes Areal var jo af forskellig Størrelse efter Jordens Godhed. Den gode Jord kunde jo tage større Udsæd end den daarlige Jord af samme Areal.

Et Bol sættes i Regelen til 1 Mark i Skyld, saaledes at det Stykke Jord, der kunde tage en Mark Korn i Udsæd, ansættes til een Mark Sølv i Skyld. Naar der tales om en Mark eller Øre Jord, menes der derfor en Mark eller Øre Korn i Udsæd og dermed i Skyld. Denne Skyld afløses saa med Naturalier,

saaledes med Smør, Korn eller Dyr (Skovsvin, Fæ, Høns, Gæs o. s. v.).

Mens Jordebogen af 1661 endnu nævner Bol som Taksationsgrundlag, saa har vi allerede Hartkornet i Matriklen af 1662, og herefter er dette da Taksationsgrundlaget i Landet. Hartkorn, d. e. »haardt Korn«, modsat »blødt Korn« (Havre). Og Betegnelsen Hartkorn er muligt hentet fra Adelens Jordebøger.

Men Hartkorn som Taksationsgrundlag skulde ogsaa være et Grundlag hvilende paa Udsæden, naar ikke Magthaverne, da Fæsteforholdet blev almindeligt, for at mele deres egen Kage fik det fjernet fra det oprindelige Grundlag (Udsæden). Skyldtaksationen synes altsaa at være sat af Staten, og herefter beregnedes de offentlige Udgifter, ligesom Ledingspligten eller senere dens Afløsningssum.

Ogsaa efter en Skyldtaksation beregnedes »Landgilden«, Landboernes Afgifter til Jordejerne, hvis Bønderne ikke var Selvejere.

At den enes Taksation har laant Udtryksmaade og Vurdering hos den anden, er vel sikkert nok, men hvorvidt Statens eller Fæsteforholdets Skyldtaksation er den oprindelige, kan der vel være delte Meninger om; vel snarest det første, da sikkert den største Part af Landets Jord før og i Valdemarstiden ejedes af Bønderne selv.

Først i og efter denne Tid begyndte Skatterne at trykke saa haardt, at Bønderne begyndte at gaa fra Gaardene og blive Fæstere, men først omkring 1500 er den meste Jord Fæstegods, thi i 1400-Tallet skøder Bønderne Jorderne til hinanden og er Tingsvidner ved Herredsretten. Dog var der endnu længe en Del Selvejendom, særlig i Jylland, men heraf mistede de fleste det, i hvert Fald i et halvt Hundrede Herreder, da de i Grevens Fejde 1534–36 var gaaet mod Kr. III. Kun Nordslesvig undgik for en stor Del Fæsteforholdet paa Grund af det gamle Jarle- og Hertugforhold i Sønderjylland.

Bøndernes Fæsteforhold var dels under Kronen, dels under Adelen eller Kirken; den sidste mistede saa sin Magt ved Reformationen, og deres danske Gods indgik under Kronen.

Herremændene er i Middelalderen opstaaet af de større og bedrestillede Bønder, idet de først havde Magt og Midler til

at udløse sig af Landsbyens Jord- og Driftsfællesskab. Dermed var de fri for dens Ulemper, der var en Dæmper paa al Dygtighed og Fremgang; selv om den fremkaldte nogen Godgørenhed mellem Bønderne, gav den ogsaa Anledning til megen Kiv og Strid, hvad Lovene og Vedtægterne vidner om, der jo, som »Jydske Lov« siger, »ikke var nødvendige, hvis hver Mand vilde nøjes med sit eget«. Og ved Datidens Krigsførelse blev Storbønderne Kongens Mænd paa Stedet. Samtidig med, at disse Storbønder udløste sig af Landsbyens øvrige Fællesskab, saa hævedes de ogsaa ved deres mere afsondrede Tilværelse og større Magtstilling over de øvrige Bønder og blev til de senere Herremænd, der opslugte mere og mere Bøndergods, efterhaanden som der var Lejlighed til at faa det, f. Eks. ved at Bøndergaarde blev »øde« eller saa forgældede, at dets Ejere maatte afhænde det. Næsten ved hver Landsby opstod der saadan en »Hoved«- eller Herregaard, der ogsaa udvidede sine Jorder ved Ryd i Skove eller Indvinding af Land paa anden Maade. Tit erhvervede de Bøndergods i andre Dele af Landet, og saa brugte de Mageskifte med mere nærliggende Gods, som det naturligt var mere fordelagtigt at have. Her kunde de saaledes bedre udnytte Bøndernes Arbejdskraft til Hoveri. Bønderne derimod vilde meget hellere være under Kronen eller en fjerntboende Herremand, og de protesterede tit ved disse Mageskifter, men forgæves. Ang. saadant Mageskifte: Se Mageskiftet af 10. Juli 1573, hvorved Matstrup faar en hel Del Bøndergods i Klovborg-Thyrsting og andre nærliggende Sogne for noget, beliggende paa Sjælland og andre fjerne Steder. Blev en Herremand Eneherre i en Landsby, var det allerværst for Bønderne.

Undertiden gav han sig ogsaa til at udvide sin Hovedgaard ved at nedlægge Bøndergaarde og lægge deres Jorder ind under hin, saaledes ofte de saakaldte »Ødegaarde«, Gaarde, der midlertidigt var uden Bruger og Fæster. Ja, en hel Landsby kunde saaledes nedlægges og gøres til en Herregaard. Et Eksempel her er Thyrstinggaard (under Godset Matstrup), hvis Jorder er sammenlagte af det oprindelige Thyrsting By's Jorder, hvoraf kun de yderste Dele forblev Bondejord om Udflyttergaarde. Iblant Thyrsting By's Gaarde er Nørholm her et godt Eksempel. Nørholm har oprindeligt ligget nede i den gamle

Thyrsting By (det saakaldte nu nedrevne »gule Hus« dets Stuehus), men flyttet ud paa de yderste Jorder til nuværende Beliggenhed, mens de inderste Jorder blev opslugt af Herregaarden Thyrstinggaard ligesom alle de andre Thyrsting Bys Jorder og Gaarde. Bønderne blev ved saadan Nedlæggelse af Bøndergods for en Del gjort til Husmænd og Arbejdere paa Herregaarden.

Og denne Nedlæggelse kunde Fæstebonden ikke væрге sig imod. Senere kom der saa fra Kongemagtens Side Forbud mod en saadan Nedlæggelse af Bøndergods^{*)}.

Lige efter Reformationen kom der ellers en økonomisk Opgangstid for Landbruget, men det var for sent for Bønderne, der da for de flestes Vedkommende var Fæstere, og Herremændene var des ivrigere efter at skaffe sig Gods i de gode Tider omkring Krigene — Svenskekrigene og 30 Aars Krigen; derpaa kom der igen en Nedgangstid for Landbruget.

Først Kr. V.s »Danske Lov« af 1683 forbød Nedlæggelse af Bøndergods. Skønt det blev omgaaet — jfr. Thyrsting By's Nedlæggelse omkr. Midten af 19. Aarh. — betegnede det dog Statens Retningslinje, at den saa det uheldige Forhold, at derved blev Bønderne gjort til Husmænd og Arbejdere under Herregaarden.

Naar en saadan Paragraf kunde indføjes i Danske Lov, hang det sammen med, at Enevælden jo var indført i 1660, de gamle Herremænds Magt stækkedes, idet Kongemagten var bleven enevældig og ikke afhængig af Herremændene mere.

Men desværre kom nu en ny Herremandsstand paa den Tid til Magten, endda mest fremmede, mere eller mindre tysk-sindede. Landsherren uddelte og gjorde Adelige og forlenede den med meget af Landets Gods. Og disse fremmede Herrer, som de gamle Herremandslægter selvfølgelig ikke saa venligt til, de behandlede Bønderne meget værre end de gamle danske Herremænd. Under disse fremmede, i Regelen ikke-fødte Herremænd, tog først Hoveriet Fart, og det endte jo med Stavnsbaandet i 1700-Tallet. Skønt det gamle Vornedskab paa Øerne blev ophævet kort efter 1700, saa blev ikke saa længe efter

^{*)} Thyrstinggaards Oprettelse en speciel Tilladelse, jfr. en Artikel sidst i Arbejdet her.

Bønderne stavnsbundne over hele Landet og det efterhaanden lige ned til det 5. Aar, for at Herremændene kunde skaffe Folk til Leding og til Arbejde paa deres Gaarde.

Men naar det saa allersortest ud, var der jo endogsaa blandt Herremændene Folk, der saa, at det ikke kunde blive ved at gaa, at hele Bondestanden forsumpede i Uvidenhed og Underkuelse, og Friheds-Ideen blev levende i selve Regeringsmagten gennem Kronprinsen, og det endte jo saa med Stavnsbaandets Løsning i 1788 og senere Tilladelse for Bønderne til igen at blive Selvejere paa deres Jord. Og Skoleloven af 1814 skulde tjene til Oplysning for Almuen.

Allerede Matriklen af 1844 viser adskillige Selvejere, og der havde vel været endnu flere, hvis ikke en Landbrugskrise havde sat ind efter 1800, særlig i 20erne, og afskrækket Bønderne fra, lige mens den stod paa, at blive Selvejere. Først omkring Midten af 19. Aarh. kommer der Fart i Købet af Gaardene.

Skyldtaksationen har altsaa eksisteret fra gammel Tid for Bønderne paa Valdemarstiden, ogsaa da de var Selvejere, og den var paa en Maade en fast Taksation, der hvilede paa Jordens Godhed og Udsæden deri, men Jorden kunde jo efterhaanden ved Dyrkning forandres og forbedres, saa den gamle Skyldtaksation blev for lav, og naar der blev for stor Forskel mellem Skyld- og Skattetaksation og Jordtaksation, d. v. s. Udsæden, saa forhøjedes Skyldtaksationen.

Da Bønderne efterhaanden blev Fæstere under Herremænd eller Gejstlige, saa blev Taksationen fra at have været en Skattetaksation til Staten til en Landgildetaksation til Jordejerne, der i Regelen vogtede strengt over, at Landgilden forhøjedes, naar Jordens Bonitet blev bedre og Udsæden større, og Landgildetaksationen har Tendens til efterhaanden at blive højere end den oprindelige Skattetaksation, d. v. s. efter Udsæden.

Mens nu de ældste Matrikler havde brugt det oprindelige Grundlag for Taksationen baade med Hensyn til Bolet og Skyldtaksationen senere, nemlig Udsæden, saa bruger en senere Matrikel, *Frederik III.s Matrikel* af 1664 Landgilden som Basis for Taksationen, og det kunde den, fordi da saa godt som al

skattepligtig Jord var Fæstegods og Landgilden en fast Afgift for hver Gaard og Ejendom.

Taksationen beregnedes nu i »Hartkorn«, det er »haardt Korn«, Rug og Byg, modsat »blødt Korn«, Havre, og Betegnelsen »Hartkorn« er hentet af Adelens Jordebøger.

Ved Udarbejdelsen af Matriklen af 1664 søgtes dog Oplysning hos Bønderne om deres Udsæd for at skaffe Lighed og Retfærdighed til Veje, hvis Landgilden i Tidens Løb var afveget fra Udsæden. Man sammenlagde da Udsædshartkornet og Landgildehartkornet, og derpaa deltes med to; derved fremkom en Mellemproportional, der tog Hensyn til begge Sider. Men ved den endelige Matrikel tog man dog langt større Hensyn, ja næsten udelukkende Hensyn til Landgildehartkornet end tænkt i Udarbejdelsen.

Dette blev Grunden til, at man allerede i den næste Konges, Kristian V.s Tid optog Matrikelspørgsmaalet paany, og i Matriklen af 1688 saa man helt bort fra Landgildehartkornet og baserede Taksationen paa Jordens Godhed, og det vil igen sige paa det gamle Grundlag: Udsæden.

Og som Regel er Hartkornet lavere i Kristian V.s Matrikel fra 1688 end i Frederik III.s fra 1664, hvad viser, at Landgilden, som denne er baseret paa, i Tidens Løb var bleven for stor efter Jordens Godhed og Udsæd.

Mens Frederik III.s Matrikel af 1664 altsaa nøjedes med at grunde Hartkornet paa, hvad Bonden virkelig ydede i Landgilde, saa byggede Kristian V.s Matrikel af 1688 paa det ideale, Udsædshartkornet, d. v. s. Udsæden, divideret med tre. Vurderingen efter den faktiske Landgilde, der ofte var meget ulige og uretfærdig fordelt, maatte da vige for den gamle Vurdering efter Udsæd. Det er Enevælden, der har Æren for at faa den bedre Ordning gennemført; men ikke mindre Ære er det for Valdemarstiden, at den allerede havde betraadt den Vej, som den nyere Tid skulde anse for den ideale.

Matriklen af 1844, som er den nyeste Hartkornsmatrikel, men nu i det væsentlige erstattet af Grund- og Ejendomsskyld-Taksationen, er omtrent ens med Kristian V.s Matrikel, og dette ligger i, at det forud var bestemt, at den ikke i Summen af Tønder Hartkorn skulde afvige fra den gamle Matrikel; thi

selvfølgelig var Udsæden og Jordens Ydeevne forstørret siden 1688.

I Arkiverne kan man faa de gamle Matrikler til Undersøgelse, og det er adskilligt, man heraf kan se. De er indrettet saaledes, at det angives for hver Gaards eller Ejendoms Vedkommende, hvem der er Ejer og hvem Bruger, hvis Bonden ikke er Selvejer. Endelig anføres Hartkornets Størrelse, undertiden baade et gammelt og et nyt Hartkorn, saaledes i Matriklen fra 1688; det gamle er da fra Matriklen 1664 og er i Reglen større, hvad altsaa viser, at Landgilden er bleven for stor i Tidens Løb efter Jordens Udsæd og Godhed.

Matrikelnumre har man vel i de gamle Matrikler, men ikke fast knyttede til Gaardene, og først de Numre fra Matriklen af 1844 er de samme Numre, vi nu har, og først disse kan vi da bruge til at konstatere, hvilken Gaard der er hvilken, ligesom man her kan sammenligne Hartkornet, der nu og i Matriklerne af 1844 væsentlig er det samme og altsaa ogsaa som i Matriklen af 1688.

Ved Identificering mellem Matriklen i 1844 og ældre Matrikler har vi derimod kun Hartkornet, da altsaa først den sidste Matrikels (den af 1844) Numre har Betydning som noget fast i Forhold til de enkelte Brug.

Foruden de nævnte Matrikler, der — undtagen Jordebogen af 1661 — er Landsmatrikler, findes der saa Jordebøger for private Godser, og heri findes da Fæstegaardene, som hørte under Godset. Af Betydning for Arbejdet her findes der saaledes en Mængde Jordebøger fra Matstrup Gods, væsentlig fra 1700 Tallet.

Enkelte andre Indberetninger med en Slags Jordebøger findes ogsaa, især gennem Gejstlige.

Har man nu fundet den Gaard eller Ejendom, man søger, saa kan Matriklerne altsaa fortælle, hvem der har haft den i den paagældende Tid, og om den har været Selveje eller Fæste. Vil man endvidere have konstateret, om det er samme Slægt, der har haft en Gaard til de forskellige Tider og i Nutiden, saa maa man ofte benytte andre Hjælpekilder ogsaa, f. Eks. Mandtalslister og Kirkebøger.

I Matrikler med faa Aars Mellemløb er det tit samme

Indehaver, eller det kan let af Navnene ses, at det er en Overgang fra Fader til Søn. Har vi f. Eks. i Matriklen af 1688, at Indehaveren hedder Christen Andersen og i 1705 — denne Matrikel er ikke Landsmatrikel, men hvor den findes en ligefrem Gentagelse af den fra 1688, kun med den Tids Navne — Anders Christensen, er det jo tydeligt Fader og Søn, der har fulgt hinanden paa Gaarden.

Et Slægtskabsforhold paa Kvindesiden kan godt ligge skjult, uden at man kan se det af Matriklen selvfølgelig, f. Eks. kan Christen Jensen godt være gift med Søren Pedersens Datter og Slægten saaledes bevaret paa Gaarden, og det er noget, som meget tit sker, men ad anden Vej maa man da undersøge, om det forholder sig saaledes. Det kan naturligvis være vanskeligt for de ældste Matriklers Vedkommende, da disse som Regel er ældre end Kirkebøger og Mandtalslister. Men opdager man f. Eks., at Christen Jensens Søn hedder Søren Christensen, er det et Vidnesbyrd om, at det forholder sig saaledes, thi Sønnen, der regnes at følge paa Gaarden, faar højst sandsynlig Morfaderens Navn Søren, da Slægten er fortsat paa Kvindesiden paa Gaarden.

Noget, man lægger Mærke til ved Sammenligningen mellem Matriklerne, er, at Tendensen er stigende i Retning af Overgang fra Selveje til Fæste under Kronen, Kirken eller private Godsherrer; disse sidste fik tit først Brugsret, og da i Regelen med den Tilføjelse: »Med Ret til at tilforhandle sig Ejendomsretten (Køb)«, som det hed. Efterhaanden blev de saa Ejere af de omliggende Sognes Bøndergods — tit ved Mageskifte med Kronen af fjernere liggende Bøndergods.

Og omkring 1800 er saa godt som næsten alt Bondegods bleven Fæstegods, men samtidig kommer jo efter Stavnsbaandets Ophævelse 1788 Tilladelsen til Selveje igen, men først efter Landbrugskrisen i 1820erne og efter og omkring Bondecirkulæret 1845 bliver Arvefæste og Selveje igen hyppigere. Allerede Matriklen 1844 viser Fremgang i den Retning.

Matriklernes og Jordebøgernes Værdi for Studier af Sogne- og Slægtshistorie af Klovborg-Thyrsting Sogne.

Kong Valdemars Jordebog fra ca. 1200 (nærmere 1231) nævner — under Lofræthsysel, Vrads og Thyrsting Herreder under et — at:

»Vrazhøgheret }
Thyrstingheret } har ydet een Nats Tjeneste«,

nemlig naar Kongen er paa Gæsteri i Landet.

De enkelte Sogne inden for de to Herreder er ikke nævnt, langt mindre enkelte Gaarde. Det er fattige Egne, der kun yder saa lidet.

Det er derimod Tilfældet i Jordebogen af 1661 samt i Matriklerne af 1662, 1664, 1688, 1705 og 1844, at der nævnes Sogne og Ejendommene i disse.

Som nævnt er Hartkornet gennemgaaende lavere i Matriklen af 1688 end i den foregaaende, idet Hartkornet i 1664 er sat paa Basis af Landgilden, mens Kr. 5.s Matrikel af 1688 har Udsæden som Grundlag, og det viser os, at Landgilden var bleven for høj i Forhold til Jordens Godhed og Udsæd.

Som ogsaa berørt er Matriklen 1705 væsentlig en Gengivelse af den fra 1688, men har Værdi for historiske Studier ved at fortælle os, om det stadig er samme Bruger af Gaardene eller en anden — og da hvem.

Disse Matrikler samt en hel Masse Jordebøger, mest fra det 18. Aarhundrede over Fæstegodset under Matrups, fortæller os en hel Del, først og fremmest Navnene paa Indehaverne.

Ud over Brugernes Navne og Hartkornets Størrelse de paa-gældende Tider ses det, hvorledes Gaardenes og Ejendommenes Antal i nyere Tid forøges stærkt ved Udstykning og Deling af den oprindelige Gaard, saa tit det, som i Dag regnes for et Omraade, en Del af Sognet med flere Gaarde og Ejendomme, oprindeligt var een eneste Gaard eller kun et Par Gaarde, f. Eks. Floris, Velgaard, Tranholm, Dalsgaard, Skade o. s. v.

Man ser naturligvis, om Ejer og Bruger var den samme, altsaa om Bonden var Fæster eller Selvejer, hvoraf Matriklernes Tid nu ikke har mange. Man ser, at der et Par Gange er skiftet Ejer for en stor Del af Klovborg Sogns Bøndergods, nemlig mellem Kronen og Ejeren af Matrup Gods.

I 1660erne er det væsentlig under Matrup, i 1688 er Ejeren væsentlig Kronen, for i 1705 igen at være Matrup.

Og fra Kronens Skøder kan vi ogsaa skaffe os at vide, at der i 16. Aarh. har fundet Mageskifter Sted, hvorved Ejeren af Matrup har faaet en stor Del af de to Sognes Bøndergods under sig. Saaledes Mageskiftet af 10. Juli 1573 mellem Kronen og Erik Hardenberg til Matrup, hvorved han bl. a. fik de to Gaarde Matr. Nr. 3 og 4 i Skade.

Den fuldstændige Tekst til dette Mageskifte af 10. Juli 1573 mellem Kronen og Erik Hardenberg til Matrup (hvoraf der blot er givet et Regest i »Kronens Skøder« I, S. 134), indeholder vedrørende de to Gaarde i Skade Matr. Nr. 4 og 3, at der paa den ene boede en Mand ved Navn Kjeld Nielsen (skylder $\frac{1}{2}$ Tønde Smør, 1 Skovsvin), og paa den anden Peder Christensen (skylder 1 Ørte Rug, 1 Ørte Byg, 1 Skovsvin). Den sidste altsaa Skadegaard, jfr. Matr. Nr. i Dag. I Jordebogen 1661 og i Matriklerne 1662 og 1664 er de da under Matrup (Numrene her kun Løbenumre, der kan være forskellige i Matriklerne). I Jordebogen for 1661 for Skade, Klovborg Sogn, nævnes:

1. Præstegaarden med en Kirkegaard.
2. Christen Ibsen, $\frac{1}{2}$ Gaard (nuværende Nr. 4).
3. Apolone Rasmusdatter ($\frac{1}{2}$ Gaard, øde og nu nylig fæstet til forne Enke med nogle Aars Frihed), og
4. Jacob Gregersen (et Fjerdingsbolshus),

som alle (Præstegaarden dog undtagen) hørte ind under Corfits Ulfeldt til Mattrup,

Matriklen af 1662 for III. Del af Aarhus Stift nævner for Skade:

1. Præstegaarden ($2\frac{1}{2}$ Td. Hartkorn).
2. Christen Ibsen ($6\frac{1}{2}$ Td. H.).

3. Apolone Rasmusdatter (4 Td. 5 Skp. H.) og
4. Jacob Gregersen (6 Skp. H.),

jfr. Afskriften i sin Helhed af denne Matrikel senere.

Angaaende Jordebøger mellem Kong Valdemars Jordebog og Jordebogen af 1661 (for den sidstes Vedkommende vil det for Klovborg-Thyrsting sige Jordebogen for Matstrup af 1661), saa er der næppe nogen i Rigsarkivet for de nævnte Sogne, da Jordebøger som Regel kun findes her fra Kronens Gods (bortset fra Landsmatriklerne naturligvis), og i hvert Fald Størstedelen af de to nævnte Sogne har været Privatgods, saa der næppe findes Jordebøger før 1661 for Klovborg-Thyrsting Sogne.

Dog nævnes der enkelte Gaarde i Klovborg Sogn i Jordebøger, indsendt i Henhold til kgl. Befaling 1624 fra Silkeborg Len, men kun enkelte, fordi Lensmændene kun medtager Kronens Gods og Selveje, men ikke Gaarde under private Godser. Der nævnes i Klovborg Sogn følgende Gaarde: i Malund Søren Jensen, i Nørskov Hans Jensen og i Gribstrup Christen Sørensen, og deres Udsæd og Avling oplyses.

Desuden findes i *Sognepræsternes Designationer* paa Gaarde, Bol¹⁾ og Tiendeydere 1651 summariske Fortegnelser over hele og halve Gaarde og Bol, og ogsaa om enkelte fra Klovborg-Thyrsting Sogne. Saaledes oplyses det, at begge Sogne hører til Corfitz Ulfeldt paa Matstrup, og at der i Klovborg er 4 hele Gaarde og 4 Bol, og i Tyrsting 4 hele Gaarde, 1 Halvgaard og 12 Bol.

I 1680erne døde en Ejer af Matstrup saa forgældet, at Kronen overtog meget af hans Bøndergods som Skyld, og deriblandt de to nævnte Gaarde i Skade, hvad Kronens Skøder ligeledes fortæller os. Men allerede i 1690erne erhverver en ny Ejer af Matstrup dem tilbage ved Køb af Kronen, jfr. ligeledes Kronens Skøder.

¹⁾ Bol her er ikke det oprindelige Boel, der var lig en Helgaard, men nærmest Boelshus.

Naturligvis var Bønderne ogsaa kun Fæstere, naar Kronen eller Kirken ejede Gaardene, men det samme Forhold som at have en nærboende Godsherre over sig har det næppe været for Bonden. Dog var der i Regelen let Adgang for Herremændene til Forlening eller Køb af Kronens Bøndergods. Vi ser i Matriklerne over Klovborg Sogn undertiden baade Kronen og Ejeren af Matrups anført som Ejere af Gaarde, hvad lader formode den sidstes Forlening (eller Bestyrelse i alt Fald) af Bøndergodset, og det endte gerne med Køb, idet de i Regelen ved Forlening fik Ret til Køb, hvis de ønskede det. I Kronens Skøder er der som antydet mange Vidnesbyrd om Køb af eller Mageskifter med Kronen, saaledes hedder det fra 1560, at »Hr. Eyller Hardenberg til Mattrup, Hofmester, faar i Nørrejyland, Vradts H., Klaaberg S., 1 Gaard, kaldet »Floris«, i Grifstruppe 1 Gaard, i Klaaberg By 1 Gaard, kaldet »Elsgaard«.

Det samme stadfæstes aabenbart, naar det i 1562 hedder: »Hr. Eiler Hardenberig til Mattrup, Hofmester, faar i Nørrejyland, Vrats H., Klaabierig S., Kronens Rettigheder i 3 jordegne Bøndergaarde, den ene kaldet »Frøris«, den anden Gribstrub, den tredie »Elsgaard« i Klaabierig By«.

Ligeledes ang. Mageskiftet 10. Juli 1573: »Erich Hardenberg til Mattrup faar i Nørrejyland, Vrats H., i Nør Sne 1 Gaard, i Klaabore S. Velgaard, i Skadder 2 Gaarde, i Gribstrup 2 Gaarde og Tranholm. Tørsting H. Grestrup S. i Vingom 3 Gaarde, i Fulris 3 Gaarde« (o. s. v. fra andre Sogne).

Ligeledes 1579: »Erich Hardenberg til Mattrup faar i Nørrejyland . . . i Cloborig Sogn 1 Gaard, kaldet Thisvad . . . med Ret til at tilforhandle sig Ejendomsretten«.

1647 hedder det: »Corfits Ulfeld til Mattrup faar i Jylland, Silcheborig Len, Vradts H., Klaaborrig Sogn, i Gribstrup 1 Gaard, i Nørschouf 1 Gaard, i Mallund 1 Gaard«. (Se endvidere »Kronens Skøder« og »Herreds- og Tingsvidner«.)

For Bøndernes Vedkommende har det altsaa været Fæsteforhold til Kronen eller den private Godsherre, i hvert Fald fra efter Reformationstiden. Men at de i Middelalderen, i hvert Fald for manges og vel de flestes Vedkommende, har været Selvejere, er uden for al Tvivl. Vi ser det af de Tingsvidner, vi ejer; derom vidner, selv i 1400-Tallet, Salg og Køb mellem

private Ejere, f. Eks. ang. et Salg af »Florits« i 1455 hedder det: »Vidne af Vrads Herredsting, at Michel Nielsen af »Florits« skødede til Christiern Jensen af Kloborg sin Gaard »Florits« med al dens Tilliggelse«. Disse Mænd maa være Selvejere, naar de saaledes uden videre skøder hinanden. Ligeledes angaaende Køb og Salg i Skade: »1503 skøder Lau Pygh Christen Woghensen Jord paa Schadeth Mark, og som han havde fra sin Fader«.

Ved Byrder er Bønderne saa efterhaanden blevet saa forarmede, at de maatte gaa ind under Fæsteforholdet — til Kronen, Kirken eller en privat Godsejer.

Kr. IIs Love mod at forhindre Bønderne i at flytte fra en Godsherre under en anden viser, at Fæsteforhold paa hans Tid, først i 16. Aarh., var almindeligt, og i større eller mindre Udstrækning har det vel gaaet langt tilbage i Middelalderen, men som Eksemplerne paa Køb og Salg i 1400-Tallet fra Kloborg Sogn viser, var der endnu den Gang ogsaa megen Selveje.

Men de første Vidnesbyrd om Fæsteforhold til Matrup i de to Sogne og omliggende Sogne med synes at foreligge fra Midten af 16. Aarh. (jfr. de nævnte Eksempler fra 1560 og 1573), og med Undtagelse af nogle Aars Overgang til Fæste under Kronen for en stor Del af Sognenes Bøndergods' Vedkommende i Slutningen af 17. Aarh., har dette Fæsteforhold til Matrup vedvaret til Fæsteforholdets almindelige Ophør omkring Midten af 19. Aarh. for den største Dels Vedkommende. »Florits« saaledes Selveje 1836, Skadegaard 1852.

Tendensen efter Reformationen var, at de store Godsherrer opsluger og køber de omliggende Sognes Bøndergods, i Regelen af Kronen, til hvilken Bønderne i vanskelige Tider er bleven Skyldnere, saa den har overtaget Gaardene.

Foruden Ejere viser Matriklerne os Brugeren eller Indehaveren, Bondens Navn, og trods al Fæsteforhold var det almindeligste, at det var den samme Slægt, som ned gennem Aarhundreder sad paa Gaardene; for dem var det ligefuldt Fædrenes Gaard, Fædrenes Muld, de levede paa og elskede som saadan.

Forfatteren Gejlager fortæller i »Degnens Datter« om Fæstebonden Troels, da han og hans Kone Marie en Søndag

sidder oppe paa Marken ved den gamle Gravhøj og nyder Søndagsfreden, at da tager Troels i et Muldskud en Haandfuld af den varme Muld og lod den drysse mellem sine udspilede Fingre, om og om igen, og siger derpaa: »Det er underligt med Jorden, Marie, den er som en gavmild Haand, der bliver ved at give og give og aldrig bliver tom og træt. — Har du tænkt paa, Marie, at de Mennesker, der hviler i den gamle Gravhøj, har fundet deres Føde her paa denne samme Jord som vi for over tusinde Aar siden, og om andre tusinde Aar gaar her vel andre og saar og høster.« De taler saa om, at ude vesterpaa er Jorden karrig og ikke saa gavmild, og det er ikke til at forstaa, de kan faa Føden derude. Derpaa svarer Troels: »Nej, saamænd! Men de er født op ved det fra Barnsben. — Og saa er Jorden deres egen, du. De har arvet den og kan give den i Arv igen. — Der er noget ved de Folk derude, Marie, som man maa bøje sig for. — Selv om de er krumme og stive af Slid, saa har de et fastere Blik end Bønderne her paa Egnen, og der er noget i deres Maade at være paa, jeg ved ikke hvad. — Men de har ikke kendt til Herremænd og Hovbud; det er vel deri, det stikker.«

De taler saa om, at der er Mulighed for snarlig Afløsning af Hoveriet, men Troels tror det ikke, og der er Bitterhed i hans Røst. Da siger Marie: »Der er vel Jord at faa andre Steder, hvis det er dig om at gøre, Troels; du er jo ikke stavnsbunden. (Romanen foregaar i 1830'erne). Derpaa svarer Troels: »Jo, jeg er stavnsbunden. Her er jeg født og vokset op. Her har jeg fulgt min Far ved hans Arbejde, fra jeg knap kunde gaa, og her paa Højen løftede han mig op paa sine Skuldre og viste mig Egnen, hvor jeg har hjemme, og hvor min Slægt har virket, ingen ved hvor længe. — Jeg ved ikke, om du forstaaer mig, Marie?« — Han saa varmt og fast paa hende. — »Men jeg føler mig bunden af hver Tue paa Marken, af hver Blomst i Gærden. Hvor jeg færdes, hvisker Minderne om Esben, min Far, og om gamle Eske, som jeg dog aldrig har set. De færdes omkring mig i Gaarden og Stuerne derhjemme, og de gaar hos mig i mit daglige Arbejde. Og den træder trygt, som har trofast Følge, Marie.« — Marie tog stille hans Haand og saa glad op paa ham. Det var ikke ofte, Troels saa

frit gav sin Stemning Luft; men hun forstod ham, og hendes Haand laa trygt i hans. —

Saavidt Gejlager. Og jeg tror, at dette Syn og disse Følelser over for den fædrene Gaard og Jord har været meget fremherskende i de danske Bondeslægter, der jo gennemgaaende meget stabilere er forblevet paa Fædrenejorden end f. Eks. Herremandsslægterne, f. Eks. paa Matrups, der gennem Tiderne mange Gange har skiftet Slægter som Ejere end mange Bøndergaarde. Desværre er det ogsaa i nyere Tid blevet alt for almindeligt, at Slægtsgaarde afhændes til fremmede Slægters Eje. Maaske det knap saa tit var sket, hvis den fremmede Ægtefælle altid forstod sin Ægtefælle saa godt som Marie Troels hos Gejlager. F. Eks. tror jeg aldrig, min Slægts Fædrengaard var gaaet ud af Slægten, hvis dette havde været Tilfældet, thi det er sikkert, at den sidste Ejer af den i min Slægt aldrig turde se den efter Afhændelsen af Frygt for, at han ikke kunde taale det.

Vil man nu bruge Matriklerne til at undersøge en bestemt Gaards Forhold ned gennem Tiderne, men som ikke tilbage har haft et Navn, som har fulgt den — som f. Eks. »Floris«, hvad letter Undersøgelsen af denne Gaard meget — saa er der den Fremgangsmaade, at man i den nyeste Matrikel, hvor der saa godt som ikke endnu er Tale om Udstykning og Deling af de oprindelige Gaarde, den fra 1844, finder paagældende Gaards Matrikelnummer og derved lægger Mærke til Hartkornet, der derpaa skal vise Vej til de ældre Matrikler; thi faste Numre har ældre Matrikler end 1844 ikke; men Hartkornet er det samme, saa længe det er det nyere og mindre Hartkorn, og hvor ældre højere Hartkorn findes, har vi en Liste, hvorpaa begge, baade det ældre og yngre, er angivet, og herfra og tilbage følger vi da det ældre Hartkorn, til det ikke er brugt mere, men mødes med angivet Skyld paa Gaarden, hvorefter vi følger dette, idet vi ligesom tidligere finder begge disse anført ved samme Gaard. Matriklen 1688 har baade det gamle og det nye Hartkorn angivet. Man maa i Undersøgelsen altsaa stadig gaa fra Nutiden og tilbage, længere og længere, stadig fra det kendte til det ukendte. Dette Princip gælder

saavel Matrikler som Mandtalslister, Kirkebøger og andre Dokumenter.

Som omtalt er Hartkornet noget nær det samme i Matriklen af 1688 og i Matriklen fra 1844, hvad igen vil sige i Dag, thi ved senere Tidens Deling og Udstykning af Gaarde er det samlede Hartkorn af de udstykkede Dele sammen med Hovedparcellen stadig forbleven det samme, ligesom Numrene fra 1844-Matriklen vedbliver at følge Jorderne med Tilføjelse af Bogstaver, begyndende med Hovedparcellens a.

Ser vi nu paa Matriklen af 1844 over Skade By, er der fire Numre knyttede til Byen, men det drejer sig kun om tre Gaarde, Matriklerne 2, 3 og 4, idet Matr. Nr. 1 kun er nogle Engstrækninger, som bruges af Lars Pedersen, Brugeren af Gaard Matr. Nr. 3, Midtpunktet i Arbejdet her. Sammenligner man nu Hartkornslisterne fra 1844 med dem fra 1688 og 1705, ser man let, at Gaard Matr. Nr. 3 i disse Lister indehaves af Peder Madsen og Gaard Nr. 4 i 1688 af Christen Jensen og i 1705 af Søren Pedersen.

Og paa samme Maade kan Hartkornet i alle de private Jordebøger fra Matrup vise os, hvor den Gaard er, vi ønsker at finde, og hvad dens Indehaver hedder i de forskellige Jordebøger og disses Matrikler.

I 1844 er man saa nær vor Tid, at man maaske kender Navnet paa Indehaveren af den Gaard, man interesserer sig for. Saaledes vidste jeg forud, at min Oldefader hed Las Pedersen og havde den nordre Gaard, Matr. Nr. 3, i Skade By paa den Tid. Men ellers vil det nye Matrikel Nr., her Nr. 3, ganske bestemt sige, hvilken Gaard det er, thi det Nummer følger dens Jorder den Dag i Dag, saa man ved, at alt, hvad der har Nr. 3 + et Bogstav, oprindeligt har hørt til den Gaard, der i 1844 og tilbage gennem Matriklerne var udelt, endda med alle Nr. 1s Engstrækninger til Brug med. I nyere Tid kendtes den gennem mange Aar som »Hans Peter Lassens gamle Gaard«.

Selve Numrene i de ældre Matrikler, hvor der overhovedet er saadanne, kan man derimod ikke bruge eller stole paa; de er nærmest kun Løbenumre, der ikke slavisk følger bestemte Ejendomme. I Listen fra 1705 mangler de ogsaa helt.

Det er altsaa først Numrene paa Matrikler i 1844, der er fast knyttede til de enkelte Ejendomme med Angivelse af, hvor disse findes, f. Eks. Skade 1, 2 osv., Florits 2, Klovborg 1, 2 osv., men de er ogsaa fremdeles i Nutiden fast knyttede til al Jord, selv da Hartkornet, om det end ogsaa forbliver i samme Størrelse, ikke spiller nogen væsentlig Rolle i Beskatningen, hvis Grundlag nu er Ejendomsskyld, nemlig Grundskyld plus Bygningsskyld.

Matrikelnumrene af 1844 danner med andre Ord Grundlaget for al Angivelse af Jord og Grunde i Nutiden, og ethvert Nummer kan ved Hjælp af Bogstaver deles i et Utal af Dele til 1a, 1b, 1c osv. — ja, et Bogstav kan igen deles til 1aa, 1ab osv., mens stadig den oprindelige gamle Hovedparcel beholder 1a.

Da Nr. 3 i Skade deltes, fik de udstykkede Dele Nr. 3b, 3c osv.

Nr. 4 i Skade 4b, 4c osv.

Nr. 2 i Skade 2b, 2c osv.

Det hænder ogsaa, at en Hovedgaard, stor Bondegaard, først deltes i flere Matrikelnumre; saaledes er Høytholmgaard i Thyrsting først delt i Nr. 1, 2, 3, hvorpaa hver af disse igen deltes ved Hjælp af Bogstaver til hver af de tre Numre, der stadig foransat havde Høytholmgaard 1, 2 og 3. Men den opr. Hovedparcel, det nuværende »Høytholmgaard«, bærer naturligvis Nr. 1a.

Vil man nu senere gerne vide, hvad der tidligere har tilhørt en Gaard, saa finder man al den Jord, der bærer dens Nummer. Og i Tilfældet Høytholmgaard alle de tre Numre med Matrikel Høytholmgaard 1, 2 og 3 plus Bogstaver. Ligeledes ang. det opr. »Floris«; alt, hvad der har Floris 2 plus et (el. to) Bogstaver. I Skade alt, hvad der har Skade og det paagældende Nummer: 2, 3 eller 4, som de tre oprindelige Gaarde der har haft.

Endelig kan man i de gamle Matrikler som ogsaa i andre gamle Papirer og Dokumenter lægge Mærke til Stavemaaden af Ordene, Menneskenes Navne, Sognenes og Dele deraf samt Gaardenes. For Eks. fra de to paagældende Sogne saaledes

selve Klovborg Sogns Navn. Det ses da, at det gennem Tiderne gennemgaaende har været stavet uden »v« i Klov. I det hele har sikkert den lokale Udtale dannet Grundlaget, og denne har vel aldrig haft dette »v« og »o«; første Stavelse har været mere aaben end i Klovborg, som det skrives nu — et »aa«, saaledes som det tiest er skrevet i ældre og gammel Tid: Klaaborg, Klaaborre, Klaabore. Men det er jo forresten den stedlige dialektiske Udtale den Dag i Dag. Med andre Ord: Den lokale Udtale har gennem Aarhundreder, ja, maaske gennem Aartusinder, været ens: »Klaaborre«.

Dette Forhold angaar ogsaa andre Ord fra Sognet og om-
liggende Sogne. Saaledes haves Eksempler fra »Tingsvidnerne«
omkring Reformationstiden: Nør Sne(e), Maalund, Skadder,
Klaaborrig, Klaabore, Floris, Tøsting o. s. v.

Som berørt lægger man uvilkaarlig Mærke til, at Klovborg aldrig har »v«et, som altsaa heller ikke findes i den lokale dialektiske Udtale den Dag i Dag. Jeg har aldrig truffet Ordet dermed i gamle Papirer, saa man fristes til at antage dette »v« for en lavet Form, en nyere, blot litterær dannet, og derfor forekommer det mig, at Forklaringen af Navnet Klovborgs Betydning ved Hjælp af »Klov« — d. e. den By, der ligger ved en Dalkløvning — at den er noget letkøbt.

Af Dokumenter vedr. Matrups Gods

(Regnskabs- og Jordebøger samt Skifteprotokoller,
liggende i Viborg).

Der eksisterer her følgende Samlinger i Landsarkivet
i Viborg:

1) *Matstrup*:

Skifteprotokol — Thyrsting H.

1791 ⁹/₆ — 1821 ²⁶/₆, autor. 1790 ²⁹/₉.

(Med alfab. Register. Afleveret ¹⁴/₉ 1911 fra Landsarkivet i Odense.)

2) *Matstrup* (Thyrsting H.).

Skifteprotokol for Matstrup, Våbensholm og
Nedenskov-Vilholts Gods.

1820 ²³/₉ — 1850 ²⁸/₁₂, aut. ²/₇ 1817.

(Med alfab. Register. Ikke fuldskreven.)

Afleveret fra Thyrsting-Vrads Herr.

1 Bd.

NB. Fra Aar 1830 vistnok Skifteprotokol for Matstrup alene.

3) *Matstrup Godsarkiv*.

1805 ²⁶/₆ Skifte efter Jens Rasmussens Kone
i Brædstrup.

1 Segl.

Udleveret af Thygeson til Matstrup hans Bo 1826.

4) *Matstrup* (Tyrst. H., Aarhus Amt).

Regnskabsbog for *Matstrup Hovedgaard og Gods*

1721 ¹⁰/₄ — 1722 ¹⁴/₄ med Bilag.

Antegnelse med Besvarelser og *Jordebogsudskrift*.

Udtaget af Skiftet efter Anna Michelsdatter, Enke efter
Tyge Jespersen og Daniel Fischer.

1 Pk.

6) *Matstrup* (Thyrsting H., Aarhus A.).
1560—1844.

Diverse Dokumenter.

1 Pk.

Heri indlagt en Ridefogedinstruks 1779, modt. fra Rigsarkivet med
Overgaard Godsarkiv (1918 — 18. Juli).
Afl. 4/8 1906 fra Hovedarkivet.

Citater af Interesse er følgende:

Af »*Diverse Papirer*» fra Matstrup:

Klovborg Kirkejord, beliggende paa Schade Mark,
Hartkorn 1 Td. 5 Skp. 0 Fdk. 2 Alb.
Landgilde 6 rbd. 40 sk.

Florits. Anders Sørensen.

Hartkorn 3 Td. 3 Fdk.

Penge 1 Rd. 4 sk.

Maalund. Søren Sørensen.

Hartkorn 5 Tdr., Penge 10 rbd.

Schade. Nr. 1 Korfits Mikkelsen, Hartkorn 5 Td. 5—1—2.

Penge 10 rbd. 4 sk.

Nr. 2 Lars Pedersen, Hartk. 3 Td. 3 Skp. 3 Fdk. 1 Alb.

Penge 6 Rd.

(Schade er Side 11 i Jordebogen.)

Af *Jordebog* over Matstrup og Mindstrup Godsgaarde:

Matstrup Godsgaard Hartkorn Ager og Eng

22 Td. 7 Skp. 2 Alb.

Hartskyld 2 Td. 3 Fdk. 1 Alb.

I *Regnskabsbogen* findes ogsaa en *Jordebog*
fra 1. Mai 1721 til 1. Mai 1722.

Schade. Hartkorn 5 Td. 5 Skp. 1 Fdk. 1 Alb.
Søren Sørensen, Resterer Smør (1 Bøtte),
1 Svin.

Floris. Anders Sørensen (resterer en hel Del mere).

Af Regnskabsbogen fra Mattrup:

Af en Jordebog heri, underskrevet af

N. Thygesen.

Mattrup, 8. Juli 1721.

Heri:

Floris. Anders Sørensen 2-5- - - (resterer en Del).

Schade.

Søren Pedersen 5-5-1-2 - 1 Td. Smør, 1 Svin.

Mag. Holger Bredal

Peder Madsens ødegaard*) 3-5-3-1 - 1¹/₂ Ørte Rug,
1¹/₂ Ørte Byg, 1 Svin.

Niels Sørensen 0-0-0-1 - 1 Mark Huuspenge.

Michel Therchildsen*) - - - - 9 Rd. 2 Mk.

Under Bilag i samme Pakke findes en *Matricul* over Mattrup Hovedgaard med tilliggende Gods og Tiende, item en *Jordebog* over alt for det Aar fra 1. Maj 1721 til 1. Maj 1722.

Heri:

Schade.

Søren Pedersen 5-5-1-2 Landgilde 1 Td. Smør, 1 Svin.
(Resterer det hele.)

*) NB. (af E. U.): Peder Madsen er vel død, og hans Gaard (Skadegaard) har vel Bredal saa faaet, mens Kirkejorden maa ligge gemt i den sidste under Michel Therchildsen.

Mag. Holger Bredal af

Peder Madsens ødegaard 3-5-3-1 — Rug 1¹/₂ Ørte
Byg 1¹/₂ Ørte
1 Svin

(heraf haver intet bekommet).

Niels Sørensen 1 Mk. — resterer 1 Mk.

Michel Therchilsen — — — — 9 Rd. 2 Mk.,
heraf betalt 6 Rd. 6 Mk.

Underskrevet af

N. Thygesen.

12. Sept. 1722.

Nær foregaaende Jordebogsudskrift ligger en Specification paa Matstrup
Gods' Tiender, saavidt Afgiften ikke er oppebaaret, men i anden Maade
accorderet.

Under

Schade:

Søren Pedersen — for alle Korn-Tiender:

Rug 3 Td. 2 Skp. — Fdk.

Byg 1-0-0

Boghvede 0-2-0

Boghvedehavre 0-1-2

Langhalm 5-0-0

Saaledes rigtig forfattet ved N. Thygesen.

Matstrup d. 4. October 1721.

Af en Jordebog fra 1722, 14. Sept. — følgende
under Klovborg:

Niels Laursen*) 3-2-2-1

Anders Christensen 3-7-2-1

Søren Hansen 3-6-1-2

Hans Pedersen 3-0-3-2

Rasmus Svendsen 2-1-2-0

Christen Vilsted 1-2-0-0

Landgilde og Arbejdspenge 1 Rd. 3 Mk.

*) Sikkert Peder Laursens Broder i Gribstrup.

	Anders Jensen	1-2-0-0
	Erik Ebbesen	0-4-0-2
Floris	Anders Sørensen	2-5-1-2

Af Diverse Papirer fra Matstrup fra 1560—1844.

Kun fire er meget gamle; nemlig fra 1560 er tre, mens en fjerde forst er fra 1778, dat. 3. Juli. Matstrup. Thygesen. — Derpaa de endnu yngre.

I Diverse Papirer
findes en

Jordebog over Stamgodset Matstrup med underliggende Vaabensholm og Nedenschou Wilholt tilhørende Godsgaard samt Bøndergods udi Aarhus og Ringkøbing Amt,

underskreven Matstrup 11. Juni 1814.

Lindenpalmer.

Heri bl. a.:

Florits: Søren Thomsen 3-0-3-0

Schade: Jens Sørensen 5-5-1-2

Peder Sørensen 3-5-3-1

Et Kort over Tisvad Enge ved Aaen og lidt ned under Ulvbjerg findes fra 1844.

Af Diverse Papirers Jordebog over Matstrups og Mindstrup Gods.

Under Kloborg Bye, Kloborg, findes bl. a:

»Floritz« — fra No 1 til No 9 incl. (undtagen Kirkejorden, som er No 4 ved Schade).

Kloborg Kirkejord beliggende i Schade, Ht. 1-5-2-0.

Florits — Anders Sørensen.

Jordebogen er underskreven

Matstrup 30. Juni 1827.

N. Thygesen,
bekræftet ved Lingsin(?) i Viborg.

Under *Schade* heri:

No 1 Corfits Mikkelsen, Ht. 5-5-1-2
10 Rd. 4 Mk.)

No 2 Lars Pedersen, Ht. 3-5-3-1
5 Rd. 2 Mk.)

Nok iboende Hus og Jord, som er af Matstrup Gods' gamle
Taksation.

Af *Skifteprotokollen* for Matstrup Gods 1791-1821
ses følgende i Oversigten over Indholdet under

E: Erich Andersen, Indsidder i *Schade* ($6\frac{1}{2}$), Fol.
Skifte 19de Jan. 1795.

K: Karen Laursdatter¹⁾, Gaardfæster Peder Sørensens Kone
i *Schade* (Fol. 50, her Ark 70).
(Jfv. nærværende Værk S. 13, 14, 36, 44 m. fl.)

M: Michel Corfitsen¹⁾ i *Schade*, 1803, 27. April.
(Ang. Michel Corfitsens Skifte mellem hans Enke Ane
Kierstine Hansdatter og en Broder Peder Corfitsen, hvis
Opholdssted formodes at være i Kiøbenhavn.)

I *Skifteprotokollen* for Matstrups, Vaabensholm og
Nedenskov-Vilholts Gods for 1820-50

findes følgende:

Anno 1832 d. 29. Febr. anmeldte Gaardmand Niels Jeppesen i Thørsting, at hans Fader Jeppe Nielsen sammesteds Dags Dato ved Døden er afgaaet, efterladende sig Enke og 5 Børn, navnlig Sønnerne Søren Jeppesen, 40 Aar, og Niels Jeppesen, 32 Aar, og Jørgen Jeppesen, 27 Aar, samt en Datter, Katrine Jeppesdatter, gift med Gaardmand Jens Hansen i Welling, og Ane Jeppesdatter, ugift.

Niels Jeppesen
m. S. V.

Friis.

(Jfr. I. Del »Norholm«.)

¹⁾ Nærmere senere i II. Del.

Forskellige lokale Matrikler og Hartkornsfortegnelser fra det 18. Aarhundrede, indgivne til Amtet.

Den første Fortegnelse fra en større Protokol, her Kloborg S. 434 f. Resten fra en Pakke løse Papirer, Breve og Indberetninger fra Herren paa Matrup til Amtstuen om Godset, særlig Bøndergodset, derunder de fleste daterede og med Underskrift af N. Thygesen paa Matrup. Romertallene er nærværende Arbejdes Forfatters for at angive de forskellige Papirer. Her er altsaa ikke Tale om Landsmatrikler, der senere følger.

I. Randers Amtstue.

Hartkornsfortegnelse $12/4$ 1790.

Silkeborg Amt, Wrats Herred.

Kloborg Sogn.

1 Kloborg Bye:

	Ager og Eng Ht	Indtægt til Landlægder
a) Gaardmænd:		
No 1 Niels Nielsen, Matrup Gods	3-0-3-0	3-0-3-0
» 2 Stephen Pedersen, ditto »	3-0-3-0	3-0-3-0
» 3 Anders Sørensen, » »	3-0-3-0	3-0-3-0
» 4 Rasmus Sørensen, » »	3-0-3-0	3-0-3-0
» 5 Rasmus Hansen, » »	3-0-3-0	3-0-3-0
» 6 Christen Jensen, » »	3-0-3-0	3-0-3-0
Til heele Byens af Kirkejord ved Kloborg Kirke ditto	1-6-0-0	1-6-0-0
b) Huse med Hartkorn:		
N 1 Jens Sørensen, Matrup Gods	0-4-0-2	0-4-0-2

c) Jordløse Huuse:				
N	1 Peder Møller	Matstrup		
»	2 Laurits Smed	Gods og		
»	3 Jørgen Sørensen	hører til		
»	4 Niels Skræder	Land-		
»	5 Christen Poulsen	læg-		
»	6 Jens Helle	derne		
2 Gribstrup				
a) Gaardmænd				
No	1 Anders Nielsen,	Matstrup Gods	4-1-2-1 ⁴ / ₅	4-1-2-1 ⁴ / ₅
»	2 Rasmus Nielsen, »	»	4-1-2-1 ⁴ / ₅	4-1-2-1 ⁴ / ₅
»	3 Jørgen Olsen, »	»	4-1-2-1 ⁴ / ₅	4-1-2-1 ⁴ / ₅
»	4 Niels Andersen, »	»	4-1-2-1 ⁴ / ₅	4-1-2-1 ⁴ / ₅
»	5 Hans Nielsen, »	»	4-1-2-1 ⁴ / ₅	4-1-2-1 ⁴ / ₅
»	6 Visti Madsen, »	»	1-3-1-0	1-3-1-0
b) Jordløse Huuse				
No	1 Johan Fisker	} do. Gods og hører til Landlæg.		
»	2 Gunnar Jensen			
3 Welgaarde				
a) Gaardmænd				
No	1 Anders Pedersen,	ditto Gods	2-7-2-2 ² / ₃	2-7-2-2 ² / ₃
»	2 Iver Sørensen, »	»	2-7-2-2 ² / ₃	2-7-2-2 ² / ₃
»	3 Peder Frandsen, »	»	2-7-2-2 ² / ₃	2-7-2-2 ² / ₃
4 Nørschou				
a) Gaardmænd				
No	1 Niels Andersen,	Matstrup Gods	3-3-1-2	3-3-1-2
»	2 Jens Tranholm, »	»	3-3-0-0	3-3-0-0
»	3 Niels Nielsen, »	»	3-3-0-0	3-3-0-0
b) Huuse med Hartkorn				
No	1 Peder Rudolf,	Matstrup Gods	0-6-2-1	0-6-2-1
»	2 Anders Jensen, »	»	0-5-3-2	0-5-3-2

5 Tranholm			
Gaardmænd			
No 1 Søren Jensen,	Matstrup Gods	6-4-1-1 ^{1/2}	6-4-1-1 ^{1/2}
» 2 Rasmus Nielsen, »	»	6-4-1-1 ^{1/2}	6-4-1-1 ^{1/2}
6 Tiisvad			
Gaardmænd			
No 1 Søren Jensen, ditto	Gods	4-1-2-1 ^{1/2}	4-1-2-1 ^{1/2}
» 2 Jens Andersen, »	»	4-1-2-1 ^{1/2}	4-1-2-1 ^{1/2}
7 Schade			
Gaardmænd			
No 1 Michel Corfitsen,	ditto Gods	5-5-1-2	5-5-1-2
» 2 Peder Sørensen, »	»	3-5-3-1	3-5-3-1
Eenlige Gaarde i Sognet			
Gamle Gaarde			
No 1 Malund			
Søren Laursen, ditto	Gods	5-0-0-1	5-0-0-1
» 2 Sønderdall			
Børge Laursen, »	»	3-3-0-0	3-3-0-0
» 3 Dalsgaard			
Christian			
Christensen, »	»	4-1-0-1	4-1-0-1
» 4 Florritz			
Thomas Hansen, »	»	3-0-3-0	3-0-3-0

II. Randers Amtstue.

Extract til Landmaalingen Matricul paa Matstrup Gaarder underliggende Hartkorn som til Silkeborg Amtstue Centribuerer:

Silkeborg Amt, Wradts Herred.

Kloborg Sogns Konge-Tiende 16 Td. 5 Skp.

ditto Kiercke-Tiende 17 » » —

Kloborg Bye

- 1 Niels Laursen
 2 Anders Christensen
 3 Rasmus Svendsen
 4 Søren Jensen
 5 Jens Andersen
 6 Eske Ebbesen
 7 Anders Jensen
 9 Christen Vilsted — Kierchejord
 8 Flaarits Anders Sørensen

Hartkorn
 Td. Skp. Fdk. Alb.

0-1-1-1
 3-4-3-2

Gribstrup

- 1 Anders Tomasen
 2 Markvar Rasmussen
 3 Jens Jensen
 4 Rasmus Pedersen
 5 Niels Thomsen og Peder Laursen
 6 Anders Svendsen
 7 Christen Christensen

3-4-1-2
 4-2-3-1
 2-4-3-2
 3-1-3-0
 3-1-2-0
 1-3-2-2
 4-0-1-2

Nørshou

- 2 Peder Erichsen
 4 Peder Erichsen
 7 Anders Olsen

Dalsgaard

Niels Erichsen

Welgaard

Jørgen Erichsen
 Morten Knudsen

Skade

- No 1 Christen Sørensen
 » 2 Michel Therkelsen
 » 4 Christen Vilsted — Kirkejord

5-5-1-2
 3-5-3-1
 1-5-2-0

Tiisvad

- 1 Peder Pedersen
 2 Christen Nielsen

4-2-0-1
 4-1-0-0

Tranholm

1 Rasmus Pedersen	6-4-1-1 ¹ / ₂
2 Niels Nielsen	6-4-1-1 ¹ / ₂

(Derpaa kommer Nørsnede Sogn, Nørhoved, Aale Sogn
og By, kun en enkelt Ejendom fra hvert Sted.)

Videre:

Som bidrager Konge Tiende 16 Td. 5 Skp.

Kierche Tiende 17 » 0 »

Agger og Eng 104 Td. 5 Skp. 1 Fdk. 0 Alb.

Schou-Skyld 0 — 1 — 1 — 2 — ,

hvilket ogsaa til mig saaledes er indgaet af

Matstrup

af 4de Juli 1731.

N. Thygesen.

(I en Anm. nedenunder staar angivet Aaret 1734.)

 III. (Tilskrives uden paa Papiret følgende Adresse):

Monsieur Niels Spliid,
Fuldmægtig ved Randers Ambtstue.
Franco — Randers.

Sammenlagt er det sendt, en Del Udregninger er nedskreven paa Bagsiden.
Paa Forsiden Brevet, hvori Ulfeldts Navn er nævnt, er underskrevet:

Monseieur Mon tres honore Ami
votre tres humble Serviteur.

Matstrup d. 27de May 1734.

N. Thygesen.

 IV. Special Extract

over

Matstrup Gaards Tilliggende Bøndergods,

Konge- og Kierche Tiender udi

Silkeborg Amt,

forfattede og til Randers Ambtstue indleveret

1735.

Bøndergods og Kierckejorder.

Silcheborg Ambr, Wrads Herred, Kloborg Sogn.

Kloborg Bye:

1 Niels Laursen	3-2-2-0
2 Anders Christensen	2-3-3-1
3 Rasmus Svendsen	1-2-0-0
4 Søren Hansen	2-4-3-2
5 Jens Andersen	3-0-3-2
6 Jens Jensen	0-4-0-2
7 Christen Wilsted, Ebbe Nielsen, Søren Hansen, Søren Mejsting(?)	4-7-1-1
8 Flaarits Anders Sørensen og Rasmus Svendsen	3-4-3-2
9 Christen Wilsted Kierckejord	0-1-1-1

ialt	22-1-3-2
------	----------

Gribstrup

1 Anders Thomsen	3-4-1-2
2 Marqvar Rasmussen og Christen Christensen	4-2-3-1
3 Jens Nielsen	2-4-3-2
4 Rasmus Pedersen	3-1-3-0
5 Niels Tomesen og Rasmus Nørschou	3-1-2-0
6 Anders Svendsen	1-5-2-2
7 Jens Olesen	4-0-1-2

ialt	22-3-2-0
------	----------

Nørschou

1 og 3 Jens Andersen	6-5-0-1
2 Peder Erichsen	3-3-1-2
4 Eske Pedersen	3-3-3-2
7 Morten Jørgensen	0-0-3-0

Dalsgaard

1 Niels Erichsen	4-1-0-1
------------------	---------

Welgaard

1 Morten Knudsen, Christen Sørensen og Jørgen Erichsen	8-7-0-2
---	---------

Skade		
1 Herredsfogden Hr. Hans Wilsted		5-5-1-2
2 Michel Therheldsen		3-5-3-1
4 Christen Vilsted, Kierchejord		1-5-2-0
	ialt	11-0-3-0
Tiisvad		
1 Peder Andersen		4-2-0-1
2 Christen Nielsen		4-1-0-0
Tranholm		
1 Svend og Jens Rasmussen		6-4-1-1 ^{1/2}
2 Niels Nielsen		6-4-1-1 ^{1/2}
	ialt	13-0-3-0
Summa Klouborg Sogn		103-7-1-2
Derpaa følger i Notte Snede Sogn Frisbech 1 Gaard, i Norhoved en anden, i Aale Sogn Haugbjerg og Aale, og i		
Aale Bye		
2 Hr. Hans Kramer (Provst?) Kierchejord til Klouborg Kirke		0-3-0-0
I Haugbjerg Clemen Therchildsen		5-6-0-1
Klouborg Sogns Kongetiende		16 Td. 5 Skp.
» » Kierchetiende		17 -
Summa fuldt Bøndergods og Kierchejorder		112-3-2-2
Schou		0-1-1-2
Konge Tiender		16-5-0-0
Kierche Tiender		17-0-0-0

Dette Kalender efter Forlangende til Rettesnor ere forfattet til fornævnte og attesteres af Mattrup den 14de October 1735.

N. Thygesen.

V. (Lagt inden i foregaaende findes en fuldstændig Kopi af foregaaende eller omvendt; saaledes Overskrift og Matriklen over Skade som følger):

Special Extract

over Mattroup Gaards Tilliggende Bøndergods Konge- og Kierche Tiender udi Silkeborg Amt, forfattet og til Randers Ambtstue indleveret 1735.

Skade	1 Herredsfogden Hans Vilsted	5-5-1-2
	2 Michel Therchelsen	3-5-3-1
	4 Christen Vilsted Kierchejord	1-5-2-0

VI. Extract

af Matriculens Søe(?) og Hartkorn paa andre mig tilkøbte Bøndergaarde i Silkeborg Ampt, Wras Herred, Sogn og Bye

— udi min forrige indgivne extract ikke var opført det Gods udi Kloborg Sogn, Nørschou, Salig Jomfru Ulfeldt eide,

nemlig	1 og 2 Jens Andersen	6-5-0-1
	5 Morten Jørgensen	0-5-3-1
	6 Herredsfogden Hans Vilsted	0-5-3-2
	Som gior ialdt	<u>23-2-0-0</u>

Mattroup ^{26/9} novem 1738.

N. Thygesen.

VII. (Et Brev med Adressen paa Bagsiden, et enkelt Papir):

A Monsieur

Monsieur Niels Splid

Velbelærde Fuldmægtig

ved

Franco

Randers Ambtstue.

(Tilskrift og Efterskrift følgende):

Monsieur Splid

Mon trescher et honore Ami.

Monsieur

Mon tre cher et honore Ami
notre tre adonne Serviteur.

Matroup d. 11/9 novem 1739.

N. Thygesen.

Ifølge en Jordebog over Matrup 1724 havde Flaaris 2 Td.
5 Skp. 1 Fdk. 2 Alb. (2-3-1-2).

I Landgilde til Godsejeren betaltes 1 Ørte Rug (d. v. s. 10 Skp. Rug), 1 Ørte Byg (d. v. s. 12 Skp. Byg), 1^{1/2} Pund Smør, 1 Svin, 1 Gaas, 2 Skp. Honning(?), 2 Høns.

VIII. Extract

Af nye Matriculs Hartkorn over Matroup Hoved Gaard
underliggende Bøndergods og Tiender udi Silkeborg
Ambt.

Kloborg Sogns Konge Tiende	16-5-0-0
Kloborg dito Kierche Tiende	17-0-0-0
Wrads Sogns Kierche Tiende	10-3-2-0
Bøndergods	
Kloborg Sogn og Bye	18-3-3-2
Kierchejord til Kloborg Kierche	0-1-1-1
Flaarits	3-4-3-2
ald Gribstrup	22-3-2-0
ald Nørschou	15-0-3-2
ald Welgaard	8-7-0-2
Dalsgaard	4-1-0-1
Skade Bye	9-3-1-0
ditto Bye Kloborg Kierchejord	1-5-2-0
Tiisvad	8-3-0-1
Tranholm	13-0-3-0
Nørsneede Sogn, ald Friisbech	2-2-2-2
No 6 Nørhoved	0-0-2-0
Aale Sogn Haubierg	5-6-0-1
Udi Aale Kierchejord Skyld til Kloborg Kierche	0-3-0-0

Wrads Sogn ald Wrads Bye	14-7-0-1
Andsøgaard	4-7-3-2
Hvipschou	3-0-0-2
Lille Hiøllund	3-2-1-1
Sillerup Mølle	0-1-0-0
” ” Mølle Skyld	0-6-1-2
er ialdt Konge Tiender	16-5-0-0
Kierche Tiender	27-3-2-0
Bøndergods Agger og Eng	140-1-3-2
hvoraf er	1-5-1-2
contribuere	135-4-2-0
Skou Skyld	0-1-1-2
Mølle Skyld	0-6-1-2

Saaledes af Rettigheder mig er (ulæselig) anført tilstaas af Mattroup 23de Oktb. 1739.

N. Thygesen.

IX. Specialt Extract

over

Mattroup Gaards Tilliggende Bøndergods

og

Tiender udi Silkeborg Amt forfattet og til

Randers Ambtstue indleveret ved *Aarets Udgang* 1741.

Bøndergodset udi Silkeborg Amt, Wrads Herred,
Kloborg Sogn.

Kloborg	1 Jens Nielsen	3-0-3-0
	2 Anders Christensen	do.
	3 Håns Jensen	do.
	4 Ebbe Nielsen	do.
	5 Jens Andersen	do.
	6 Søren Pedersen	0-4-0-2
	7 Søren Jensen	2-7-3-2
Flaaritz	8 Anders Sørensen	3-0-3-0
	9 Christen Vilsted Kierchejord	0-1-1-1
		22-1-3-2

Gribstrup		
1	Anders Thomessen	2-6-2-0
2	Anders Svendsen	2-6-2-0
3	Rasmus Pedersen	do.
4	Knud Andersen	do.
5	Hans Rasmussen	do.
6	Søren Nielsen	do.
7	Mads Jensen og Jens Pedersen	5-4-2-0
		22-3-4-0
Nørshou		
1	Jens Andersen	3-2-1-2
2	Anders Sørensen	do.
3	Christen Jensen	3-2-2-2
4	Christen Sørensen	3-3-3-3
5	Herredsfoged Vilsted	0-5-3-2
6 og 7	Morten Jørgensen	0-6-2-1
		Summa 15-0-3-2
Dalsgaard		
	Eske Pedersen	4-1-0-1
Velgaard	Jens Pedersen, Jørgen Erichsen og Christen Christensen	8-7-0-2
Schade		
1	Corfits Michelsen	5-5-1-2
2	Michel Therchilsen	3-5-3-1
4	Christen Vilsted Kirchejord	1-5-2-0
		Summa 11-0-3-0
Tiisvad		
1	Peder Pedersen	4-2-0-1
2	Christen Nielsen	do.
Tranholm		
	Jens Rasmussen	6-4-1-1 ^{1/2}
	Søren Jensen	do.

Kloborg Sogns Summa	Konge-Tiender	16-5-0-0
	Kierche --	17-0-0-0

(Derefter følger Mattrups sædvanlige Gods
i Aale, Wrads og Thembo Sogne.)

Mattroup 31. 1741.

N. Thygesen.

Til ovenstaaende IX er saa senere tilføjet et beskrevet Blad, hvori først angives, at noget er solgt fra Allinggaards Gods til Mattrup (nemlig i Kragelund Sogn. Her ikke Datering). Hvorfra (senere bl. a.) afgaar, som 1755 ere 1. May er solt til Palle Møller —

Wrads Sogn, Ansøgaarden Søren Jensen 4-7-3-2.

Derimod tillægges, som i senere Tid er købt fra Hammergaard —

Kloborg Sogn, Malundgaarden Christen Wistesen 5-0-0-1.
Bliver da tilbage o. s. v.

X. Mattroup Gaarde underliggende Konge- og Kierche Tiender, Bøndergods, Schou- og Mølleskyld er efter forhen indsendte Specification paa Hartkorn, og siden ved meldt Forandring ved Wrads Byes Overdragelse til Hr. Assessor Bredahl paa Hammergaard, fra 1. Januar 1743 saaledes udi Silcheborg Ambt.

Silcheborg Ambt, Wrads Herred,
Kloborg Sogn.

Ald Kloborg bye og Flaritz	22-1-3-2
Konge-Tiende	16-5-0-0
Kierche --	17-0-0-0
ald Gribstrup Bye	22-3-2-0
ald Nørschou	15-0-3-2
Dalhgaard	4-1-0-1
Welgaard	8-7-0-2
Skade	11-0-3-0
Tiisvad	8-3-0-1

Tranholm		13-0-3-0
Aacle Sogn og bye Kierchejord		0-3-0-0
Haugbjerg		5-6-0-1
	Skovskyld	0-1-1-2
Wrads Sogn		
Ansøgaard		4-7-3-2
Hvipschou		3-0-0-2
Anshøe Mølle		0-3-1-2
	Mølleskyld	4-2-0-0
Sillerup Mølle		0-1-0-0
	Mølleskyld	0-6-1-2
Temb Sogn		
Woerred Peder Andersen		2-6-2-1
Summa Summarum		122-6-2-2

... efter en Collegie Skrivelse af 2. April 1743 benaadet Agger og Eng 3-4-1-2 med Skattefrihed fra April Qvartal 1743 til Dato 1745 undtagen Ryttergodset Udskrivning.

Dette i øvrigt, saa vidt mig er vitterlig, pligtig forfattet og tilstaas af

Matroup d. 25. Aug. 1744.

N. Thygesen.

Bagpaa foregaaende Seddel findes:

Observation.

Ved Hr. Canselli Raad Thygesens indsendte Matriculs Extract Dat. 31. Dec. 1741 som efter Afgang til Hr. Assessor Bredahl paa Hammergaard solte Hartkorn i Wrads

bliver tilbage 122-6-2-2

Derpaa nævnes andet, som er købt, og som tilgaar, f. Eks.:

Ansøe Mølle

Det bliver da

122-7-1-1.

Fra Allinggaard købt følgende Hartkorn
i Kragelund Sogn:

Engsvang Ager og Eng

14-3-1-2

Bildschouhuus

1-6-0-1

(Observationen er ikke underskreven.)

16-1-2-0

XI. Specification.

(Et lille Stykke Papir om Hartkornet, hvilende paa N. Thygesens i Kragelund Sogn fra 1. Januar):

Engesvang (er 3—4 Gaarde)

Bildschouhuus (én)

ialt 16—1—2—2

Mattrup d. 27. Sept. 1750.

N. Thygesen.

XII. Over Mattrup tilhørende Gods udi Silcheborg Ambt.

Silcheborg Ambt, Vrads Herred, Kloborg Sogns

Konge- og Kierchetiende 16 Td. 5 Skp. og 17 Td.

Kloborg Bye

Kloborg Bye med Flaarits efter No 1 til No 9, inclusive Kirkegaarden, som er No 4 under Skade.	Jens Nielsen	3—0—3—0
	Søren Andersen	do.
	Anders Nielsen	»
	Jens Andersen	»
	Hans Jensen	»
	Søren Jensen	»
	Degnen Rindlev	0—0—2—0
	endnu af Kloborg Kirkejord, belig- gende paa Schade Mark	1—5—2—0
	Søren Pedersen	6—4—0—2
	Flaarits Anders Rasmussen	3—0—3—0
Maalund Christen Vistesen	5—0—0—1	
Schade	1 Corfits Michelsen	5—5—1—2
	2 Niels Jepsen, nu Lars Pedersen	3—5—3—1
Tiisvad	Niels Nielsen	4—1—2— ¹ / ₂
	Christen Nielsen	do.
Velgaard	1 Christen Christensen	2—7—2—2 ² / ₃
	2 Søren Jørgensen	do.
	3 Erich Jørgensen	do.

Gribstrup		
Fra No 1-7 incl.	1 Hans Rasmussen	4-1-2-1 ^{1/3}
	2 Søren Jensen	
	3 Christen Rasmussen	
	4 Rasmus Pedersen	
	5 Niels Rasmussen	
	6 Rasmus Andersen	1-3-1-0
	7	
Nørshou		
Fra No 1-7 incl.	1 Anders Sørensen	3-3-1-2
	2 Peder Sørensen	3-3-0-2
	3 Jens Andersen	3-3-0-0
	5 Niels Jensen	0-5-3-2
	4 Peder Rudolfsen	0-6-2-1
	6	
	7 Herredsfoged Vilsted	3-3-0-0
Dalsgaard		
	Eskø Pedersen	4-1-0-1
Tranholm		
	Jens Rasmussen	6-4-1-1 ^{1/2}
	Niels Nielsen	6-4-1-1 ^{1/2}
Aale Sogn og Bye		
	Hr. Provst Cramer af Kloborg Kirkejord	0-3-0-0
Haugberg		
	o. s. v.	
Kragelund Sogn Engesvang		
Summa		132-5-3-1

Kjøbenhafni 1. May 1758.

N. Thygesen.

NB. I denne Liste, dat. 1. May 1758, er indlagt en anden Liste, der er uden Datering og Underskrift med dobbelt Hartkorn, vel en ældre

og yngre Matrikel. Hvilken af de to Lister, der saa er ældst, kan ikke umiddelbart vides. Men visse historiske Data tyder for mig paa, at den indlagte Liste, altsaa her den følgende (XIII), er den yngste: ¹⁾ I Skadegaarden nævnes Lars Pedersen alene, mens Omslagslisten ogsaa nævner tidligere Indehaver Niels Jepsen. ²⁾ Flaarits har forskellig Indehaver. Omslagslisten af 1. Maj 1758 har Anders Rasmussen, den indlagte Liste Anders Sorensen, der synes at være yngre i Flaarits end Anders Rasmussen, der ogsaa optræder paa en senere anført udateret Liste, hvor Niels Jepsen alene er Indehaver af Skadegaarden, og Niels Jepsen er kun Indehaver af Skadegaard til 1756.

Paa den anden Side har vi ogsaa en Anders Sorensen i Flaarits i 1730erne og 40erne, men det maa være en Farfar.

I begge Lister har Degnen baade Kirkejorden og Kirkegaarden, men det er bemærket i Listen af 1758, at den sidste hører til Skade Jord, mens det i den indlagte Liste uden videre er slaaet sammen og anført under Kloborg Bye.

De to Hartkornsangivelser i den indlagte Liste er ogsaa vanskelig at faa noget ud af ang. Tiden, dels er mange Gaardes Hartkorn ens efter begge, dels optræder den formodede nye i Regelen højere Hartkornsangivelse lige tilbage til 1740erne forskellige Steder og ved forskellige Ejendomme.

En Ting kan dog siges: Den kan ikke være yngre end 1762, da Herredsfoged Vilsted dør — thi han er her stadig som Indehaver af Sonderdal.

XIII. (Den i Listen fra 1. Maj 1758 indlagte Liste.)

Matstrup Gods i Silkeborg Amt efter en sidst indkommende Specification anføres Matriculs Hartkorn.

Cloborg Sogn og By		
N. 1 Jens Nielsen	3-2-2-0	3-0-3-0
2 Søren Andersen	2-5-3-1	3-0-3-0
3 Anders Nielsen	1-2-0-0	3-0-3-0
4 Jens Jensen	2-4-3-2	3-0-3-0
5 Hans Jensen	3-3-2-0	3-0-3-0
6 Søren Jensen	0-4-0-2	3-0-3-0
7 Degnen Johan Rindlef	4-7-1-1	1-6-3-1
8 Søren Pedersen	3-4-3-2	0-4-0-2
9		
	22-1-3-2	20-7-2-0

Flaarits Anders Sørensen

Gribstrup

1 Hans Rasmussen	3-4-1-2
2 Søren Jensen	
3 Christen Rasmussen	
4 Niels Andersen	
5 Niels Rasmussen	
6 Rasmus Andersen	
7	

Norschou

1 Anders Sørensen	
2 Peder Sørensen	
3 Jens Andersen	
4 Peder Rudolfsen	
Huusmænd 5 Mogens Hansen	
6	
7 Herredsfoged Vilsted	0-0-3-0

Dalsgaard

Hans Frandsen

Maalund

Hr. Wistisen

Velgaard

Jens Madsen
Erik Jørgensen
Søren Jørgensen

Schade

1 Corfits Michelsen	5-5-1-2
2 Lars Pedersen	3-5-3-1

Kierkegaard 4

(Ikke angivet Navn ell. Matrikel,
men se Klovborg 7.)

Tiisvadgaarde

Niels Nielsen
Christen Nielsen

Tranholm Jens Rasmussen Niels Nielsen		
Aale Sogn og Bye Kierkejord Hr. Provst Cramer	0-3-0-0	0-3-0-0
NB. Derpaa Resten, som plejer at være under Mattrup, samt Summen af det hele, herunder Schade:		
Schade (D. v. s., det nye Hartkorn er ÷ Kirkejorden 1-5-2-0).	11-0-3-0	9-3-1-0
Differancen er mellem den gamle og ny	2-7-2-0	
Skov og Mølle Skyld o. s. v.	6-1-2	
Kloborg Sogns Konge Tiende	16-5-0-0	
Kloborg Sogns Kirke Tiende	17--	
Vrads Kirke Tiende	10-3-2-0	solt til Hans Schierlund

XIV. (Ogsaa følgende Liste ligger ved Afleveringen til Arkivet inden i den daterede 1. Maj 1758-Liste (her XII), ligesom den udaterede XIII.)

Efter det i Amtstuen værende Matriculs Extract for Mattrup er samme Gods

ialt Agger og Eng Hartkorn 132-5-3-1

Naar herefter noteres til Afgang

Welgaard 8-7-0-2

Engesvang 16-1-2-0

ialt 25-0-2-2

bliver igen 107-5-0-2

Som til Completering. . . .

(Anføres en Bemærkning om Mindstrup Søe Gaard Gods, ordret citeret og underskrevet):

3. Nov. 1759.

D. Trappau.

(Endnu en Bemærkning tilføjes fra Amtstuen Side angaaende Justitsraad Thygesens Indberetning, og derpaa underskrives det hele):

Silkeborg Amts Matricul.

Det vorder herved attesteret.

Randers Amtsstue den 3die Novb. 1759.

N. Spliid.

XV. Extract

Af Mattroup Jordebog forsaauidt af Bondegods
sorterer under Silkeborg Amt.

Wrads Herred, Kloborg Sogn og Bye		
	Konge Tiende	16-5-0-0
	Kirche Tiende	17-
Kloborg Bye		
Hans Nielsen	Landgilde 4,1	3-0-3-0
Søren Andersen	Landgilde nævnes overalt, her udeladt.	3-0-3-0
Anders Nielsen		3-0-3-0
Jens Andersen		3-0-3-0
Hans Jensen		3-0-3-0
Søren Jensen		
Degnen Johan Rasmussen	— Kierkejord	1-6-3-1
Endelig af en Eng i Fugelris Dam		
	Husmænd Søren Pedersen	0-4-0-2
	O. s. v.	
Malund Christen Vistesens	Landgilde 10 R.	5-0-1-0
Flaaritz Anders Rasmussen	Landgilde 7,4 af Rådbierg	
Schade Corfits Mikkelsen	Landgilde og Arbejds- penge 10 R. 4 Sk.	5-5-1-2
	Niels Jepsen, Landgilde og Arbejds- penge er af iboende Huus og Jord 5 R. 7 Sk.	3-5-3-1
Tiisvad Niels Nielsen		4-1-2-1
	Landgilde: Rug 19 Skp.	
	Smør 2 L. $\frac{1}{2}$ (Lispund)	
	1 Svin	
	1 Gaas	
	2 Høns	

Christen Nielsen	4-1-2-1
Landgilde: Rug 19 Skp. Smør 2 L. $\frac{1}{2}$ 1 Svin 1 Gaas 2 Høns	
Velgaard Christen Christensen Søren Jørgensen Erich Jørgensen	Hardkorn findes overalt her -- af mig udeladt. (E. J.)
Gribstrup	
Hans Rasmussen	
Søren Jensen	
Christen Rasmussen	
Rasmus Pedersen	
Niels Johansen(?)	
Rasmus Andersen	
Martin Jørgensen	
Christen Christensen	
Rasmus Poulsen	
Nørshou	
Anders Sørensen	
» » Sørensen	
Jens Andersen	
Peder Andreassen	
Niels Jensen	
Sonderdal Herredsfoged Hans Vilsted af Nørshoujord. Landgilde af Huus og Jord 6,4	3-3-0-0
Dalhgaard Eske Pedersen	4-1-1-0
Tranholm Hans Rasmussen	6-4-1 $\frac{1}{2}$ -0
Niels Nielsen	6-4-1 $\frac{1}{2}$ -0
Aale Sogn og Bye Provst Cramer af Kloborg Kierkejord	0-3-0-0
Jan. quart. 1,7	
April » 1,4	
Juli » 1,1	
Octob. » 1,7	
Landgilde Rug 10 Skp.	
Haugbierre o. s. v.	

Listen er udateret og ikke underskrevet. Inden i den ligger de følgende fire Lister (XVI—XIX), de fleste smaa Lapper Papir. Med Hensyn til Tid kan i hvert Fald fastslaas, at den maa ligge mellem 1744 og 1756; inden for den Tid har Niels Jepsen den nordre Gaard (Skadegaard) i Skude, og han findes her paa Listen.

XVI.

Monsieur Niels Spliid.

Velbetroede Fuldmægtig over

Randers Ambtstue

Franco.

Randers.

(Derpaa selve Brevet.)

til Vellærde

Høitærede goede Ven.

Matstrup d. 8. April 1752.

N. Thygesen.

XVII.

Matstrup Godser Contribuerende Hartkorn i
Silcheborg Amt var til 1. May 1758:

Agger og Eng	135—7—0—0
Skov	7—3—1—0
Konge Tiende	16—5—0—0
Kierke Tiende	27—3—2—0
Derfra afgaar som efter Hr. Justitsraad Tygesen indkomne Mattriculo Extract dat. 1. Maj solt til Hans Møller, Palle Møller Hvip- schou Wrads Sogn, Hartkorn	3—0—0—2
til bemeldte Hans Møller Sillerup Mølle	0—1—0—0
Skovskuld	0—6—1—2
Christen Schierlund Wrads Sogns Kirke Tiende	10—3—2—0
Bliver igen under Matstrup fra 1. May 1758	132—5—3—1
Skov	0—1—1—2
Konge Tiende	16—5—0—0
Kierke Tiende	17—0—0—0

XVIII.

Matstrup Jordebøger Hartkorn er som følger:

Kloborg Sogn		
Kloborg Bye		22-1-3-2
Gribstrup		22-3-2-0
Nørshou		7-0-0-1
Dalgaard		4-1-0-1
Velgaard		8-7-0-2
Schade		11-0-3-0
Tiisvad		8-3-0-1
Tranholm		13-0-3-0
		97-2-1-1
Nør Snede Sogn		
Friisbech		1-1-1-1
Nørhoved		0-0-2-0
		1-1-3-1
Aalle Sogn		
Aalle By		0-3-0-0
Haugbjerg	6-1-0-1	5-6-0-1
Skovskyld		0-1-1-0
Mølleskyld		0-1-1-0
Summa		104-5-1-0
	Mølleskyld	0-1-1-2

XIX. Specification

Paa det Contribuerende Hart-Korn udi
Silkeborg Amt Matstrup Gods'es tilhørende.

1) Konge- og Kirketidende.	
Kloborg Kirke Tiende	17 Td.
" Konge Tiende	16 Td. 5 Skp.
Vrads Kirke Tiende	10-4-
2) Bøndergods og Skovskyld.	
Kloborg Sogn og Bye	
Jens Nielsen	3-0-3-0

	Søren Andersen	3-0-3-0
	Anders Nielsen	3-0-3-0
	Jens Jensen	3-0-3-0
	Hans Jensen	3-0-3-0
	Søren Jensen	3-0-3-0
	Degnen Søren Rindlev	1-6-3-1
	Søren Pedersen	0-4-0-2
Flaaritz	Anders Sørensen	3-0-3-0
Maalund	Christen Christensen	5-0-0-1
Schade		
	Corfits Michelsen	5-5-1-2
	Lars Pedersen	3-5-3-1
Tiisvad		
	Niels Nielsen	4-1-2-1
	Christen Nielsen	4-1-2-1
Velgaard		
	Jens Madsen	2-7-3-0
	Erik Jørgensen	2-7-3-0
	Søren Jørgensen	2-7-3-0
Gribstrup		
	Hans Rasmussen	4-1-3-0
	Søren Jensen	4-1-3-0
	Christen Rasmussen	4-1-3-0
	Niels Andersen	4-1-3-0
	Niels Rasmussen	4-1-3-0
	Rasmus Andersen	1-3-1-0
Nørschou		
	Anders Sørensen	3-3-1-2
	Peder Frandsen	3-3-0-0
	Jens Andersen	3-3-0-0
	Peder Andreasen	0-6-2-1
	Mogens Hansen	0-5-3-2
	Herredsfoged Vilsted	3-3-0-0
	(Sonderdal. E. U.)	
Dalgaard		
	Hans Pedersen	4-1-0-1

Tranholm	
Jens Rasmussen	6-4-1 ¹ / ₂ -0
Niels Nielsen	6-4-1 ¹ / ₂ -0
Aale Sogn	
Hr. Provst Cramer	0-3-0-0
Haugberg	
Kragelund Sogn	
Engesvang	
og Biildhershskouhuus	
Summa Bønder Gods	132-7-2-0
og Skovskuld	0-1-1-2

Det var de fire (fra XVI-XIX) i XV indlagte Lister. Kun de to (XVI og XVII) er daterede, de to sidste er som Omlagslisten udaterede og ikke underskrevne. Med Hensyn til Tiden, da kan jeg kun umiddelbart sige, at mens Omlagslisten maa være ældre end 1756 (det vil igen sige mellem 1744-56), saa maa den sidste af de indlagte Lister være yngre end 1756 (eller muligt lige fra selve Aaret 1756 begge), idet Skadegaards Indehaver paa Omlagslisten er Niels Jepsen, og paa sidstnævnte af de indlagte er det Lars Pedersen. Muligt er den sidste Liste dog ældre end 1. Maj 1758, idet Vrads Kirketiende endnu anføres under Mattrups Tiendeskyld, og dette bliver solgt fra 1. Maj 1758 (jfr. en af de andre indlagte Lister).

XX. Specification

Over det Mattroup Stamgods underliggende contribuable Hartkorn samt jordløse Huuse i Silkeborg Amt, Vrads Herred, pro 1788.

Kloborg Sogn	
1 Kloborg	
a. Gaardmænd	
1 Niels Nielsen	3-0-3-0
2 Steffen Pedersen	do.
3 Anders Sørensen	do.
4 Rasmus Sørensen	do.

5 Rasmus Hansen		do.
6 <i>Laust Jensen</i>		do.
== tilhører Byen af Kirkejord til Kierke		
b. Huuse med Hartkorn		
1 Jens Sørensen		0-4-0-2
c. Jordløse Huuse		
1	} henhørende under Landlægderne	
2		
3		
4		
5		
6		
2 Gribstrup		
a. Gaardmænd		
1 Anders Nielsen		4-1-2-1 ⁴ / ₅
2 Rasmus Nielsen		do.
3 Jørgen Olsen		do.
4 Niels Andersen		do.
5 Hans Nielsen		do.
6 Viste Madsen		1-3-1-0
b. Jordløse Huuse		
1 Johan Fisker	} henhørende til Landlægderne	
2 Thomas Jepsen		
3 Welgaarde		
Gaardmænd		
1 Anders Pedersen		2-7-2-2 ² / ₅
2 Jens (el. Iver) Sørensen		do.
3 Peder Svendsen		do.
4 Nørshou		
a. Gaardmænd		
1 Niels Rasmussen		3-3-1-2
2 Jens Tranholm		3-3-0-0
3 Niels Nielsen		do.

b. Huuse med Hartkorn	
1 Peder Pedersen	0-6-2-1
2 Anders Jensen	0-5-3-2
5 Tranholm	
a. Gaardmænd	
1 Søren Jensen	6-4-1-1 ^{1/2}
2 Rasmus Nielsen	do.
6 Tiisvad	
Gaardmænd	
1 Søren Jensen	4-1-2-1 ^{1/2}
2 Jens Andersen	do.
Indberettet til Landlæggerne det samme	
7 Schade	
a. Gaardmænd	
N 1 Michel Corfitsen	5-5-1-2
» 2 Peder Sørensen	3-5-3-1
Eenlige Gaarde i Sognet	
1 Malund, Søren Laursen	5-0-0-1
2 Sønderdall, Børge Laursen	3-3-0-0
3 Dalsgaard, Christen Christensen	4-1-1-0
4 Flørritz, Thomas Hansen	3-0-3-0
Derpaa Aale By, hvoraf Kirketiende af Kirkejord til Kloborg Kirke,	
og Aale Sogn Haugbierrgaard	
Summa Bøndergods i Wrads Herred	116-4-1-1
Skovskyld	0-1-1-2
til Landlæggerne	116-5-3-0

Matstrup, den 14. August 1788.

N. Bagget(?)
Fuldmægtig.

Landsmatriklerne.

Fra Rigsarkivet i København.

Udskrift af

Matriklen 1662 over Thyrsting,

Skanderborg Len, Tyrsting Herred, Tyrsting Sogn.

(Føl. 180.)

Tørstinge sogn.

Mattrup hoffuetgaard med eigendomb wdi marck, agger, cngg, schouff, fesckevand och anden herlighed sampt thuende møller, nemblig maatrup mølle och Studsmølle. Gaardens marck beregnede tillsammans taxerit for liij thr. hartkorn.

Sæd: roug -- xxiiij tdr.
 biug -- xiiij »
 aure -- xxiiij »
 hø -- 290 less.

Tuende smaa damme till for-ne gaard, kaldis Halle søe
er ringe feshet derudj.

Tørsting bye:

Niels Jensen

Sæd		j ørte roug
roug -- j thd		j ørte biug
biug -- j »		ij harboepd: smør
aure -- ij »		j suin
		j gaas
		j schpp aure
		ij høns

Chresten Erichsenn, veret øde paa 3 aahrs tid

Sæd:	j ørte roug
roug — j td.	j » biug
biug — j »	ij har-pund smør
aure — ij tdr.	j suin
	j gaas
	j schipp aure
	ij høns

Søren Throedsenn — øde

	j ørte roug
roug — j td.	j » biug
biug — j »	ij harboepund smør
aure — ij tdr.	j suin
	j gaas
	j schipp. aure
	ij høns

Anders Chrestensenn

	j ørte roug
roug — j td.	j » biug
biug — j »	ij harboepund smør
aure — ij tdr.	j suin
	j gaas
	j schipp. aure
	ij høns

Simenn Nielsenn — øde

	j ørte roug
roug — j td.	j » biug
biug — j »	ij har-pund smør
aure — ij »	j suin
	j gaas
	j schipp. aure
	ij hønns

Lauridtz Huomand — øde

Sæd:		j ørte roug
roug — j td.		j » biug
biug — j »		ij har-pund smør
aure — ij »		j suin
		j gaas
		j schipp. aure
		ij hønns

Søfren Frenztzenn

		j ørte roug
roug — j td.		j » biug
biug — j »		ij h. pund smør
aure — ij »		j suin
		j gaas
		j schipp. aure
		ij hønns

Jenns Snedicher

		j ørte roug
roug — j td.		j » biug
biug — j »		ij har. pund smør
aure — ij »		j suin
		j gaas
		j schipp. aure
		ij hønns

Peder Jbsenn — øde

		j ørte roug
roug — j td.		j » biug
biug — j »		ij harboepund smør
aure — ij »		j suin
		j gaas
		j schipp. aure
		ij hønns

Anders Michellsenn — forarmet.

Sæd:		j ørte roug
roug — j td.		j » biug
biug — j »		ij h. pd. smør
aure — ij »		j suin
		j gaas
		j schipp. aure
		ij høns

Lauridtz Madtzenn — øde

		j ørte biug
roug — j td.		j » roug
biug — j »		ij harboepd. smør
aure — ij »		j suin
		j gaas
		j schipp. aure
		ij hønns

Christen Lauridtzenn

		j ørte roug
j td. — roug		j » biug
j » — biug		ij h. pund smør
ij » — aure		j suin
		j gaas
		j schipp. [aure]
		ij høns

Hanns Pedersen — øde — j otings jord

		j ørte rug
j td. — roug		j harboepund smør
j » — biug		j suin
vj schip. — aure		j gaas
		j schip. aure
		j hønne

Balshus i Tørsting.

Pouell Jørgensen — øde

Sæd:

ij	schep.	— rug	j ørte biug
ij	»	— biug	j harboepd. smør
j	»	— boghuede	
iiij	»	— aure	

Pouell Rasmussen

ij	schep.	— rug	j øhrte biug
ij	»	— biug	j harboepd. smør
j	»	— boeghuede	
iiij	»	— aure	

Jens Pouelsen

ij	schep.	— rug	
ij	»	— biug	j øhrte biug
j	»	— boeghuede	j harboepd. smør
iiij	»	— aure	

Niels Rasmussen, forarmedt

ij	schep.	— rug	
ij	»	— biug	j øhrte biug
j	»	— boeghuede	j harboepd. smør
iiij	»	— aure	

Jenns Mouridsen, øde

Sæd

ij	schep	rug	j øhrte biug
ij	»	biug	j harboepd. smør
j	»	boghuede	
iiij	»	aure	

Peder Mogensen

ij	schep.	rug	j øhrte biug
ij	»	biug	j harpoepd. smør
j	»	boeghuede	
iiij	»	aure	

Peder Søffrensen

ij	schep.	rug	j	øhrte	biug
ij	»	biug	j	harboepd.	smør
j	»	boeghuede			
iiij	»	aure			

Sæd

Landgilde

Mads Pederssen, øde

ij	schep.	rug	j	øhrte	biug
ij	»	biug	j	harboepd.	smør
j	»	boeghuede			
iiij	»	aure			

Annders Jørgensen

ij	schep.	rug	j	øhrte	biug
ij	»	biug	j	harboepd.	smør
j	»	boeghuede			
iiij	»	aure			

Gadehuusse.

			Peder Hannsen	
			j	haarboepd. smør
Welb.			Søffren Knudtzen	
Corfidtz	Vlefelt		j	harboepd. smør
			Morten Christensen	
			j	harboepd. smør

wbereignet		Christen Smid	—	j	gaas	
		Christen Sørensen	—	j	gaas	
		Lauridtz Konge	—	j	gaas	
		Søffren Hullmand,	øde	—	j	gaas

Sæd

Landgilde

Høffthollm.

Peder Jensen i Treedinggaard

j tdr. rug	j øhrte aure
ij schep. biug	j fiering Smør
ij » boghuede	j suin

Jorgen Christennssen ibidem prestens annec.

Giffuer til presten

iiij tdr. rug	j øhrte rug
vj » biug	j » biug
ij » aure	j » aure
iiij schepr. boghuede	
vj les hœ	

Summa offuer Torsting sogen.

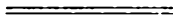
Hartkorn 117 tdr. 4 schpr. 2 Alb.

deraf

ode 48 tdr. 4 schp. $2\frac{1}{3}$ fjr.

Herforuden Materupgaards Taxt

Hartkorn	54 Tdr.
Sæden	104 tdr. 5 schep.r.
hœ	296 less.

Udskrift af
Lands-Matriklen 1662 for Klovborg Sogn,
Aarhus Stift, Silkeborg Len, Vrads herret.
(Fol. 300. Rigsarkivet i København.)

Klovborg sogn

Kand saaes	<i>Schadde</i>	Hartkorn
	Præstegaarden till	
	Silcheborrigh	
roug 48 schip.	ij rdr g[este]rj	
biug 20 "	off it kirckejord	2 ^{1/2} tdr.
bogh. 10 "	xx schipr roug	
aure 4 tdr.		
høe 5 læs		
	Christen Ibsen	
roug 20 schpr.	j td. smør	
biug 8 "	j brendsuin	6 ^{1/2} td.
bogh. 4 "	j s. dr. g. rj	
	Apolonne Rasmusdatter	
roug 12 schipr.	ij ørte roug	
biug 4 "	ij " biug	4 tdr. 5 schipr.
bogh. 2 "	j brendsuin	
	Jacob Gregersen	
roug 1 schip.	xij schipr. aure	6 schipr.
boghuede 1 "		

Nørschouff

	Jørgen Pedersen	
roug 11 schip.	j ørte roug	
biug 4 "	j " biug	
bogh. 2 "	j pd. smør	
	j brendsuin	4 td. 5 schip.
	j foernøed	1 ^{1/3} f.
	j schip. gaase aure	
	j lamb g. rj.	
	ij høns	

Kand saaes	Rasmus Søffrenson	Hartkorn
roug 11 schipp.	j ørte roug	
biug 4 »	j » biug	
bogh. 2 »	j pund smør	
	j brendsuin	4 ¹ / ₂ td. 2 ² / ₃ f.
	j foenød	
	j gaas	
	ij høns	
	Niels Mortenson	
roug 11 schip.	j ørte roug	
biug 4 »	j » biug	
bogh. 2 »	ij pd. smør	4 tdr. 5 schip.
	j brendsuin	1 ¹ / ₃ fr.
	j schipe gaase aure	
	ij høns	
	Peder Pedersøn	
roug 11 schip.	j ørte roug	
biug 4 »	j » biug	
boghu. 2 »	ij pd. smør	4 tdr. 5 schip.
	j brendsuin	1 ¹ / ₃ f.
	j schipe gaase aure	
	ij høns	
	Las i Bramhes (hus?)	
roug 1 schip.	j ørte roug	1 td. 2 schip.
biug 1 »		
	Søffren Pedersøn	
roug 1 schip.	j ørte roug	1 td. 2 schip.
biug 1 »		
	Dalsgaard — øde	
roug 11 schip.	j ørte roug	
biug 4 »	j » biug	
bogh. 2 »	ij harboepund smør	
høe 2 læs	j brendsuin	6 td.
	j schip. gaase aure	
	ij høns	

Kand saaes

Hartkorn

Floris

Niels Nielson

roug	11 schip.	j ørte roug	
biug	4 »	j » biug	
boghu	2 »	ij pd. smør	4 td. 2 schp.
		j brendsuin	2 ² / ₃ f.
		j schip. gaase aure	
		ij høns	

Kloborgh

Søffren Rasmussen

roug	11 schip.	j ørte roug	
biug	4 »	j » biug	
boghue	2 »	ij pd. smør	4 tdr. 2 schip.
		j brendsuin	2 ² / ₃ f.
		j schip. gaase aure	
		ij høns	

Jens Nielsen schollemester,

roug	11 schip.	j ørte roug	
biug	4 »	j » biug	
boghue	2 »	ij pd. smør	4 tdr. 2 schip.
		j brendsuin	2 ² / ₃ f.
		j schipr. gaase aure	
		ij høns	

Peder Hambergh — Øde er
denne grd.

roug	11 schip.	j ørte roug	
biug	4 »	j » malt	
boghv.	2 »	ij pd. smør	5 tdr. 3 schip.
		j brendsuin	1 ¹ / ₃ f.
		j fœnøed	
		j lamb	
		j gaas	
		ij høns	

Kand saaes		Christen Christensen — øde	Hartkorn
roug	11 schip.	j pund malt	
biug	4 »	xxj schipr. aure	
bogh.	2 »	j fierdingh smør	7 tdr. 7 schip.
		j brendsuin	$\frac{2}{3}$ f.
		j schip. gaase aure	
		ij høns	

Peder Murmand — øde

roug	11 schip.	j ørte roug	
biug	4 »	j » maldt	
bogh.	2 »	ij pd. smør	
		j brendsuin	5 tdr. 3 schip.
		j foenød	$1\frac{1}{3}$ fr.
		j lamb	
		j gaas	
		ij høns	

Peder Staal — øde

roug	6 schip.	j ørte roug	
biug	2 »	j » malt	
bogh.	1 »	j otting smør	3 tdr. 2 schip.
		j brendsuin	$1\frac{1}{3}$ f.
		j gaas	
		ij høns	

Anders Høebiergh

roug	1 schip.	iiij schipr. roug	
bogh.	1 »	j ørte aure	1 td.
		j <i>M</i> huuspenge	

Malund

Peder Søffrensen — øde

roug	6 schip.	j ørte roug	
biug	2 »	j » biug	
bogh.	1 »	j brendsuin	3 tdr. 5 schip.
		ij pund smør	$2\frac{2}{3}$ f.
		j schip. gaase aure	
		ij høns	

Kand saaes

Hartkorn

Gristrup

Las Jørgensøn

roug 1¹/₂ td.
 biug 6 schip.
 boghue 2 »

j ørte roug
 j » malt
 ij pund smør
 j brendsuin
 j føenød
 j lamb
 j gaas
 ij høns

5 tdr. 3 schip.
 1¹/₃ f.

Søffren Madtzøn

roug 1¹/₂ td.
 biug 6 schip.
 bogh. 2 »

j ørte roug
 ij pund smør
 j brendsuin
 j gaas
 ij høns

3 tdr. 2 schip.

Niels Jensen

roug 1¹/₂ td.
 biug 6 schip.
 boegh. 2 »

j ørte roug
 j » malt
 ij pund smør
 j brendsuin
 j føenøed
 j gaas
 ij høns

5 tdr.
 2 scpiper

Enner Jonson

roug 10 schipr.
 biug 4 »
 bogh. 2 »

j ørte biug
 ij harboepd. smør
¹/₃ brendsuin
 j schp. haure
 j hønns
 ij schielling leding

4 tdr.
 3¹/₂ schper.

Kand saaes	Peder Hanson	Hartkorn
roug 14 schp.	j tønde smør	
biug 6 »	j ørte aure	8 tdr.
bogh. 2 »	j brendsuin	1 schipe.
	j foeroxe	

Søffren Nielsen — øde

roug 10 schp.	j ørte roug	
biug 4 »	j » biug	5 tdr. 1 schp.
bogh. 1 »	ij » aure	
	j brendsuin	

Rasmus Pedersøn — øde

roug 6 schpr.	xviij schpr. roug	
biug 3 »	j ørte biug	4 tdr. 6 schpr.
bogh. 1 »	j brendsuin	2 ² / ₃ f.
	j harboepd. smør	

Welgaard

Peder Suendtzen

roug 20 schpr.	ix ørte roug	12 tdr.
biug 4 »	ij brendsuin	2 schp.
bogh. 4 »		

Thranholm

Niels Rasmussen

roug 20 schpr.	iiij ørte roug	
biug 6 »	v schpr. haffre	7 tdr. 5 schp.
bogh. 4 »	j f. ring smør	6 f.
høe 8 læs	j foeroxe	
	j brendsuin	

Dynes Christensøn

roug 20 schpr.	iiij ørte roug	
biug 6 »	v schpr. haure	7 tdr.
bogh. 4 »	j fierding smør	5 ¹ / ₂ schpr.
høe 8 læs	j foeroxe	
	j brendsuin	

Kand saaes

Thiswad

Hartkorn

Niels Pedersen — øde

roug 10 schpr.	j ørte roug	
biug 4 »	j » biug	
høe 2 læs	ij h. b. pd. smør och ix \mathcal{L}	6 ^{1/2} tdr. 2 ^{8/9} f.
	j brendsuin	
	j gaas	
	ij høns	

Søffren Jensen — øde

roug 10 schpr.	j ørte roug	
biug 4 »	j » biug	
høe 2 læs	ij h. b. pd. och ix \mathcal{L} smør	7 tdr. 2 ^{8/9} f.
	j brendsuin	
	j foernød	
	j gaas	
	ij høns	

Summarum for :ne sogen

hartkorn 158 tdr. 7 schpr. 1^{7/9} f.
 huer tønde 4 rdr.
 6357 rdr. 1 \mathcal{M} 5 sk.

Der aff er øde hartkorn 55 tdr. 2 schpr. 3^{7/9} f.
 penge 2214 rdr. 4 \mathcal{M} 5 sk.

Er saa ved magt hartkorn 103 tdr. 4^{1/2} schpr.
 penge 4142^{1/2} rdr.

Summarum for :ne sogens sæd.

roug	47 tdr.
biug	17 » 5 schpr.
aure	4 »
boghuede	8 » 2 »
høe	27 læs.

Udskrift af
Matriklen 1664 for Tyrstinge Sogn og Bye,
Skanderborg Amt.

(Fra Rigsarkivet. Fol. 69. 1825 A.)

Tørsting sogn.

Matrup houe'dgaard med detz tillegelse.

liiij tdr. Hartkorn.

		<i>Tørsting</i>				
Corfidtz Vlfeldt til Matrup	Niels Jensen	vj tdr.	j schp.	ij alb.		
	Christen Erichsen	vj »	j »	ij »	»	
	Søren Troelsen	vj »	j »	ij »	»	
	Anders Tuesen	vj »	j »	ij »	»	
	Pouell Rasmussen	vj »	j »	ij »	»	
	Suend Pedersen	iiij »	iiiij »	j »	»	
	Laurich Haumand	vj »	j »	ij »	»	
	Søren Jensen	vj »	j »	ij »	»	
	Jens Pedersen	vj »	j »	ij »	»	
	Peder Jbsen	vj »	j »	ij »	»	
	Anders Michelsen	vj »	j »	ij »	»	
	Laur Madsen	vj »	j »	ij »	»	
	Christen Laursen	vj »	j »	ij »	»	
	Pouell Jørgensen	iiij »	iiij »	ij »	»	
	Christopher Pedersen	iiij »	iiij »	ij »	»	
	Jens Pouelsen	iiij »	iiij »	ij »	»	
	Pouel Hansen teilbrender	iiij »	iiij »	ij »	»	
	Peder Sørensen	iiij »	iiij »	ij »	»	
	Niels Rasmussen	iiij »	iiij »	ij »	»	
	Madz Pedersen	iiij »	iiij »	ij »	»	
	Jens Mouridsen	iiij »	iiij »	ij »	»	
	Anders Jørgensen	iiij »	iiij »	ij »	»	
	Gaadehuuse					
	Christen Smed					
	Søren Hiulmand					
	L: Las					
	<i>Hefftholmb</i>					
	Jesper Jensen		iiiij tdr. j schip.			

Kongl. Maytt: anpart korntiende,
 haffuer Corfidtz Vlfeld til Matrup,
 8^{1/2} td. 3^{1/2} schp. ij td. ij schp. ij f. r.

Kierchens anpart korntiende haffuer
 Corfidtz Vlfeld til Matrup
 8^{1/2} td. 1^{1/2} schp. ij tdr. j schp. j f. r.

Hr. Jens i Schadde aff noget jord hand
 haffuer paa Tørsting marck i stedet for hans
 annexgaard.
 1^{1/2} td. 1 schp. biug xiiij schp.

Summarum offuer Tørsting sogen:

kongl. Ma. goeds	1 td.	5 schp.		
Corfids Vlfeld	160 »	2 »	2 f. r.	2 alb.
Tienden	4 »	3 »		
<hr/>				
	166 tdr.	2 schp.	2 f. r.	2 alb.

161 td. 1 schp. 2 f. 1 alb.

Summa Summarum over
 Tørsting herritt.

kongl. Ma. goedtz	566 tdr.	6 schp.	2 ^{2/3} alb.
til Gudom Closter	7 »	2 »	
Corfidtz Vlfeld	371 »	3 »	1 fr. 2 »
Christen og Anders Lange	20 »	»	2 » 2 »
Jomfru Margrete Friis	7 »	1 ^{1/2} »	
Aarhus capitel	83 »	5 »	» 2 »
Horsens hospital	42 »	2 »	1 ^{1/2} »
Tiender	56 »	6 »	1 ^{1/2} »
<hr/>			
	1155 tdr.	2 schp.	1 ^{2/3} alb.

Udskrift af
Matriklen 1664 for Klovborg Sogn,
Vrads Herred, Silkeborg Amt.

(Klovborg Sogn Fol. 6 ff [1829 c]. Fra Rigsarkivet.)

Klaaborg sogn och bye.

Hartkorn

Søffren Rasmusøn

j ørte rug

j » biug

ij pund smør

j brendsuin

j gaas

j schip. aure

ij høns

vj tdr. j schip.
ij alb.

Christen Christensøn

j pund malt

xxj schip. aure

j f. r. smør

j brendsuin

j gaas

j schip. aure

ij høns

viiij tdr. j f. r.
j alb.

Velb. Corfidtz
Vlfeltz thil
Matstrup

Christen Anderson

j ørte rug

j » malt

ij pund smør

j brendsuin

j fœnød

j lamb

j gaas

ij høns

vij tdr. ij schipp.

Peder Staal, Murmand

j ørte rug

j » biug

j brendsuin

iij tdr. j f.r. j alb.

j gaas

ij høns

Peder Haubierg

j ørte rug

j » malt

ij pund smør

j brendsuin

vij tdr. ij schip.

j føenød

j lamb

j gaas

ij høns

Jens Nielsen, skolemester

j ørte rug

j » biug

ij pund smør

v tdr. iij schip.

j gaas

j f.r. j alb.

j schipp aure

ij høns

Anders Haubierg

iij schipp. rug

j ørte aure

j td.

j M huusp.

Nor Skou Jørgen Pedersøn

j ørte rug

j » biug

j pund smør

j brendsuin

v td. 3 schep.

j gaas

3 f.r. j alb.

j schipp. aure

ij høns

j lamb

Velb. Corfidtz
Vlfeltz thil
Matstrup

Wng Peder Lerche

j ørte rug

j » biug

ij pund smør

j brendsuin

j gaas

j schip. aure

ij høns

vj tdr. j schip.

ij alb.

Rasmus Søffrensen

j ørte rug

j » biug

j pund smør

j fœnød

j brendsuin

j gaas

ij høns

v tdr. ij schipp.

Welb. Corfidtz
Ulfeltz thil
Matstrup

Niels Mortensen

j ørte rug

j » biug

ij pund smør

j brendsuin

j gaas

j schipp. aure

ij høns

vj tdr. j schip.

ij alb.

Las Jansen

j ørte rug

j td. 2 schipp.

Søffren Pedersen

j ørte rug

j td. ij schipp.

Dalsgaard

Poffuel Poffuelson

j ørte rug	
j » biug	vj td. j schipp.
ij pund smør	ij alb.
j brendsuin	
j gaas	
j schip. aure	
ij høns	

Floris

Niels Nielson

Velb. Corfidtz
Vlfeltz thil
Matstrup

j ørte rug	
j » biug	v tdr. iiij schp.
ij pund smør	j fj. j alb.
j brendsuin	
j gaas	
j schipp. aure	
ij høns	

Mallund

Peder Søffrenson

j ørte rug	
j » biug	v tdr. iij schp.
ij pund smør	j fj. j alb.
j brendsuin	
j gaas	
j schp. aure	
ij høns	

Gribstrup

Las Jørgensen

j ørte rug

j » malt

ij pund smør

v tdr. iij schip.

j brendsuin

j føenød

j lamb

j gaas

ij høns

Søffren Madsøn

j ørte biug

ij pund smør

v tdr. iij skp.

j brendsuin

ij alb.

j gaas

ij høns

Welb. Corfidtz
Vlfeltz thill
Matstrup

Anders Pederson

j ørte rug

j » malt

ij pund smør

vij tdr. j schp.

j brendsuin

ij alb.

j føenød

j gaas

ij høns

Eener Joensøn

j ørte biug

ij pund smør

1/2 brendsuin

v tdr.

j schp. aure

j hønne

ij s. leding

Peder Hansøn

j tdr. smør
j ørte aure
j brendsuin
j foeroxe

viiij tdr. j schp.

Søffren Nielson

j ørte rug
j » biug
ij » aure
j brendsuin

v tdr. j schp.

Niels Jensøn

xviiij schppr. rug
j ørte biug
j brendsuin
j pund smør

v tdr. iij schpr.
ij alb.

Welb. Corfidtz
Vlfeltz thil
Matstrup

Welgaard

Peder Suendsøn

viiiij ørte rug
ij brendsuin

xij tdr. ij schp.

Skade

Christen Jbsøn

ij ørte rug
ij » biug
j brendsuin

4^{1/2} tdr. j schipp.

Peder Escheson

j td. smør
j brendsuin

6^{1/2} tdr.

Tranholm

Niels Rasmusøn

j ørte rug

v schipp. aur.

j fr. smør

j brendsuin

j foeroxe

viiij tdr. ij schipp.

Deinis Christensøn

iiij ørte rug

v schipp. aure

j fr. smør

j foeroxe

j brendsuin

viiij tdr. ij schipp.

Velb. Corfidtz

Vlfeltz thil

Matstrup

Tiiswad

Las Christensøn

j ørte rug

j » biug

ij pund $8^{1/2}$ M smør

j suin

j gaas

ij høns

 $6^{1/2}$ tdr. j f.r. $2^{1/3}$ alb.

Niels Laurson

j ørte rug

j » biug

ij pund $8^{1/2}$ M smør

j suin

j fœnød

j gaas

ij høns

vij tdr. j f.r.

 $2^{1/3}$ alb.

Summa offuer for: sch:ne sogn ehr

Hartkorn 196 tdr. 7 schp. 2 f. $\frac{2}{3}$ alb.

Kongl. May. andpart tiende er perpatuerit til Aarhus capitel

ix ørte rug	}	16 tdr. 5 schp.
iiij » biug		

Kierchens andpart tiende haffuer sognemændene i feste

ix ørte rug	}	17 tdr.
4 » biug 3 schp.		

Derforuden haffuer kirchen aff et stycke jord ved

Klaaborg kierche

ij ørte rug

j » biug

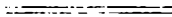
aff nogle agger paa Skadde Mark

j ørte rug

aff et stycke jord ved Aall kirche

j ørte rug

}	v tdr. 5 schpr.
---	-----------------

Udskrift af
Matriklen 1688 over Tørsting Sogn,
Tørsting Herred, Skanderborg Amt.
(Fol. 110 i Rigsarkivet.)

Tørsting Sogn.

(Ejeren) Pro- prie- tarius	Folio Hartk. Extr.	Gammel Matricul Hartkorn				Nye Matricul Hartkorn				
		Tdr.	Sk.	Fj.	Alb.	Tdr.	Skp.	Fj.	Alb.	
Tørsting bye										
Kgl. May:t	1. Niels Jensen	66	6	1	2	0	4	2	3	2
	2. Mads Rasmussen		6	1	0	2	4	0	2	1
	3. Anders Mickelsen		6	1	0	2	4	1	2	0
	4. Olluf Andersen		6	1	0	2	4	5	1	2
	5. Peder Madtzen		6	1	0	2	4	4	0	0
	6. Steffen Steffensen	67	6	1	0	2	4	3	2	0
	7. Hans Mickelsen		2	7	2	1	2	6	1	1
	8. Søfren Jensen		6	1	0	2	4	7	0	1
	9. Peder Andersen		6	1	0	2	4	6	0	0
	10. Peder Christensen		6	1	0	2	4	5	3	2
	11. Søfren Rasmusen		6	1	0	2	4	6	2	2
	12. Jens Mortensen		6	1	0	2	4	5	2	1
	13. Søfren Andersen	67	6	1	0	2	4	6	3	1
	Prestens Annexjord		1	5	0	0	3	0	3	2
	Byens Alminde	68					0	0	0	2
<i>Boelsbuuse</i>										
	1. Anders Jørgensen		2	6	2	2	1	4	0	1
	2. Poul Hansen		2	6	2	2	1	1	1	2
	3. Peder Søfrensen		2	6	2	2	1	3	3	2
	4. Hans Søfrensen	68	2	6	2	2	1	1	2	1
	5. Jens Nielsen		2	6	2	2	1	2	2	0
	6. Jens Christensen		2	6	2	2	1	2	2	2
	7. Søfren Knudsen	69	2	6	2	2	1	0	1	0
	8. Jørgen Bødker		2	6	2	2	0	1	2	2
	9. Hans Nelsen		2	6	2	2	1	1	1	1

Kgl. May:t	<i>Hutholm</i>			
	Jep Jensen		4-1-0-0	4-3-1-2
Welbr. Corfitz Ulfeld	<i>Matstrup hofuidgaard</i> med dets underliggende fire boelshuuse		20-4-0-0	22-7-0-2
	Skouffuene med Sties oc Matstrup mølle Skouffuene		33-4-0-0	2-0-3-1
	Af en Aalekiste 1 tønde 2 f. — er efter kongl. May.t allernaadigste re- solution af dat. 8. maj 88 efterlat deraf ei at suare.			
	Stiis Mølle			
	Jens Mickelsen	70		
	af jorden		0-0-0-0	2-4-2-2
	af Maallewercket		0-0-0-0	4-6-1-0
	Matstrup Mølle			
	af Maallewercket		0-0-0-0	4-6-1-0
	Under gaardsens taxt	Huusmænd		
Søfren Knudsen				0-3-1-1
Søfren Pedersen				0-2-3-0
Jens Pedersen				0-2-3-0
Christen Jensen				0-3-0-1
Jørgen Jensen af eng				0-0-1-0
Noc til Matstrups hof- fuidgaar schouf som er anseet till			4-1-2-1	

Matrikel af 1688

for

Kloborg Sogn og Bye

Silcheborig Ampt, Vrads Herrit.

Ejeren	Brugeren	Hartkorn,	Hartkorn,
		gl. Matrikel (d. v. s. fra 1664) Td. Skp. Fj. Alb.	ny Matrikel (d. v. s. fra 1688) Td. Skp. Fj. Alb.
Corfits Ulfeld til Matstrup	1 Søren Rasmussen	6-1-0-0	3-2-2-0
	2 Christen Andersen	6-6-0-0	2-5-3-1
	3 Jens Pedersen	2-4-1-3	1-2-0-0
	4 Mads Christensen	5-3-3-1	2-4-3-2
T. P. Tyge Jesper- sen	5 Peder Pedersen og Laurs Nielsen	6-6-0-0	3-0-3-2
	T. P. Tyge Jesper- sen	6 Jens Laursen	1-0-0-0
Corfits Ulfeld	7 Christen Christensen	8-1-0-0	4-7-1-1
	8 Niels Dynesen Floris	5-3-3-1	3-4-3-2
Kloborig Kierke	9 Niels Iversen, bru- ger af Præstejorden	0-5-0-1	0-1-1-1
		ialt 22-1-3-2	

Gribstrup Bye

Kongens Korfits Ulfeld	1 Thomas Nielsen	4-6-2-2	3-4-1-2
	2 Anders Pedersen	6-4-2-2	4-2-3-1
	3 Peder Hansen beboer Ebbe Eskildsens $\frac{1}{2}$ Gaard	5-6-0-0	2-4-3-2
		32-6-0-1	
Mogens Ro- senkrantz, Korfits Ul- feld	4 Peder Hansen	8-1-0-0	3-1-3-0

T. P. Til Præstegaar- den - Tyge Jespersen	}	5	<i>Lauris Jensen</i>	5-1-0-0	3-1-2-0
---	---	---	----------------------	---------	---------

Kongens Ødegaard	}	6	En halv ødegaard, som Niels Jensen sidst paaboede	4-6-2-2	1-3-2-2
---------------------	---	---	---	---------	---------

Kongens ødegaard	}	7	En ødegaard, som Peder Jensen sidst paaboede	5-3-0-0	4-0-1-2
---------------------	---	---	--	---------	---------

Nørschou Bye

Kongens ditto	}	1	Peder Jensens ødegaard	2-7-3-1	3-2-2-2
------------------	---	---	---------------------------	---------	---------

Ulfelds ditto el. ødeg.	}	2	Rasmus Sørensen	5-2-0-0	3-2-2-2
----------------------------	---	---	-----------------	---------	---------

Kongens ditto	}	3	Jens Dynesen ødeg.	6-1-0-2	3-2-1-2
------------------	---	---	--------------------	---------	---------

Ulfelds ditto	}	4	Peder Pedersen Husmand	6-1-0-2	3-3-3-2
------------------	---	---	---------------------------	---------	---------

Korfits Ulfeld	}	5	Niels Mortensen	1-2-0-0	0-5-3-1
Kongens		6	Jep Mortensen	1-2-0-0	0-5-3-2

T. P. Tyge Jesper- sen	}	7	Niels Laursen		3 Fdk.
------------------------------	---	---	---------------	--	--------

Dalsgaard

Korfits Ulfeld og forrige (Præsten)		1 Erik Nielsen	6-1-0-0	4-1-0-1
				63-7-1-2

Maalund

ditto ligesaa		1 Anders Hansen	4-6-3-1	5-0-0-1
------------------	--	-----------------	---------	---------

Velgaard

T. P. ditto Tyge Jespersen		1 Peder Sørensen	12-2-0-0	8-7-0-2
----------------------------------	--	------------------	----------	---------

Schade Bye

Kongens		1 Christen Jensen	6-4-0-0	5-5-1-2
		2 Peder Madsen	4-5-0-0	3-5-3-1

Kongl. Majestæt		3 Præstegaarden	fri	5-0-3-1
				ialt 7-2-3-1

Kloborg Kirke		4 Niels Madsen, bruger af Præstejorden	2-4-0-0	1-5-2-0
------------------	--	--	---------	---------

ditto		5 Søren Nielsens Boel, ligger under Mattrup Gods		1 Alb.
-------	--	---	--	--------

Tiiswadh Gaarde

Korfits Ulfeld		1 Laurs Jensen	6-4-5-2 ^{1/3}	4-2-0-1
		2 Niels Laursen		
		Niels Nielsen og Rasmus Pedersen	15-3-0-0	13-0-3-0

Summa Præstegaard og Bøndergods:

Gl. Hartkorn	174-2-3-1 ^{1/3}
ny »	110-3-1-1

Matrikel af 1705 for Wrads Herrit.

Kløvborg Sogn og Bye.

Kløvborg Bye

Hartkorn
Td. Skp. Fj. Alb.

Mattrup	Søren Rasmussen	3-2-2-0
	Anders Christensen	2-5-0-1
	Christen Tybøe	1-2-0-0
	Peder Madsen	2-4-3-2
	Laurits Dinnesen	3-0-3-2
	Jens Lauridsen	4-4-0-2
	Christen Christensen	4-7-1-1
	Rasmus Pedersen Floris	3-4-3-2
	Kirkegaardsjorden bruges af Frands Hansen	0-1-1-1

Gribstrup Bye

Mattrup	Tommes Nielsen	3-4-1-2
	Anders Pedersen	4-2-3-1
	Peder Hansen beboer	
	Ebbe Eskildsens halve Gaard ($\frac{1}{2}$ Gaard)	2-4-3-2

Anders Rosenkrantz
paa Tirsbeck

Mattrup	Rasmus Pedersen	3-1-3-0
	<i>Laurits Jensen</i>	3-1-2-0
	En halv ødegaard, som	
	Niels Jensen sidst paaboede	1-3-2-0
	En ødegaard, som	
Peder Jensen sidst paaboede	4-0-1-2	

Nørschoue Bye

Kongens	Peder Jensen ødegaard	3-2-2-2
	Svend Rasmussen	3-3-1-2
	Jens Dynesen ødeg.	3-2-1-2
	Peder Pedersen	3-3-3-2

Huusmænd

Kongens		Niels Mortensen	0-5-3-1
		Peder Rasmussen	0-5-3-2
Matstrup	{	Ebbe Eskildsens	3 Fdk.

Dalsgaard

Kongens	{	Erik Jensen	4-1-0-1
---------	---	-------------	---------

Schade Bye

Matstrup		Søren Pedersen	5-5-1-2
		Peder Madsen	3-5-3-1
Præsten	{	Præstegaarden	5-0-3-1

Maalund

Kongens	{	Anders Hansen	5-0-0-1
---------	---	---------------	---------

Velgaard

Matstrup	{	Peder Svendsen	8-7-0-2
----------	---	----------------	---------

Ogsaa anført under Schade er følgende:

Matstrup		Kirkejorden, som bruges af	
		Præsten i Schade	1-5-2-0
		Søren Nielsen, et Boel liggende under Matstrup Gods	1 Alb.
		Text	

Tiisvaad Gaarde

Matstrup		Laurits Jensen	4-2-0-1
		Niels Laursen	4-1-0-0

Tranholm

Kongens		Simmen Pedersen og	
		Rasmus Pedersen	13-0-3-0

Summa:

Præstegaarden og Bøndergodset foruden
Søren Nielsen Huusmand i Schade

110 Td. 3 Skp. 2 Fdk. 1 Alb.

Matriklen for 1844.

Vrads Herred, Skanderborg Amt.

Klodborg Sogn.

Ny Matikuls No.

No	Ejer	Bruger	Gl. Matriculs Hk. Td. Skp. Fdk. Alb.	Gl. Skat Rbd. Skil.	Ny Matriculs Hk. Td. Skp. Fdk. Alb.
Matstrup Ladegaard.					
1	Lars Christensen,	Ejeren	3 Td. 4 Skp. 2 Fdk. $\frac{1}{2}$ Alb.	24 Rbd. 36 Sk.	5 Td. 7 Skp. 2 Fdk. $2\frac{1}{2}$ Alb.
Riishedegaard.					
2a	Rasmus Pedersen	--	3-3-1-1 $\frac{1}{4}$	23,35	4-1-0-0
2b	Hans Hansen	-	0-2-3-2	2,47	1-2- $\frac{3}{4}$
3	Ejeren af No 9 og 14 i Boest By og Lars Christensen				0-0-1- $\frac{3}{4}$
Tilsammen			7-2-3- $\frac{3}{4}$	56,22	11-0-2-1
Donnerup Hede.					
Proprietær Thygesen, Ejeren			Priviligeret Ny Hartkorn		
Hk. under Matstrup Hovedgaard, anført først under Thyrstinggaard.			1-5-3-1		
Skade By.					
Proprietær Thygesen Lars Pedersen			Priviligeret		
Under Matstrup Hovedgaard.			0-4-1-0		

1c	Søren Jensen	Ejeren	0-2-1-1	1,95	0-2-0-1
1d	Søren Sørensen	—	0-1-3-0	1,47 ^{1/2}	0-0-2-2 ^{3/4}
2	Mads Nielsen	—	4-0-3-2 ^{1/2}	28,15	3-6-3-1 ^{1/2}
3a	Christen Jensen	—	1-6-3-1 ^{1/4}	12,66	1-2-0-2
3b	—	—	1-0-1-1 ^{1/4}	7,13	0-3-2-2 ^{3/4}
3c	Christen Jensen, Salten	—	0-3-0-1 ^{1/4}	2,63	0-2-0-0
3d	Terkild Thomsen	—	0-4-3-1 ^{3/4}	4,17	0-2-0-1 ^{1/2}
3e	Mariane Nielsdatter	—	0-1-2-2 ^{1/4}	1,42	0-0-3-1
4a	Christen Olesen	—	1-3-1-2 ^{1/2}	9,76	1-2-0-2 ^{1/2}
4b	Thyge Jesper Thomsen	—	1-0-0-0	6,80	0-5-1- ^{3/4}
4c	Niels Jensen	—	0-3-1-2 ^{1/4}	2,90	0-1-3-2 ^{3/4}
4d	Jens Hansen	—	0-1-0-2 ^{1/2}	1,43	0-1-2-2 ^{1/4}
4e	Søren Sørensen	—	0-1-0-2 ^{1/4}	1, 1	0-0-3- ^{3/4}
4f	Niels Sørensen	—	0-7-2-2 ^{1/4}	6,54	0-5-1- ^{1/4}
5a	Sognefoged Niels Sørensen	—	2-7-3-1 ^{3/4}	20,39	2-0-2-0
5b	Christen Hansen	—	0-6-1-1 ^{1/4}	5,41	0-5-0-1
5c	Hans Jørgensen	—	0-3-0-0	2,54	0-1-2-2
6	Matstrup Gods	Niels Sørensen	1-5-1-0	11,30 ^{1/2}	1-2-3-2 ^{3/4}
7	—	Joh. Nielsen	Under Byens		0-6-1-2 ^{1/4}
»	—	Jordbrugerne			Ikke Skyldsats Gaden og to Vandinger
Tilsammen			22-2-0-2 ^{3/4}	152,22	17-4-2-1 ^{1/4}

Nørskov By.

No	Ejer	Bruger	Gl. Matriculs Hk.			Gl. Skat		Ny Matriculs Hk.			
			Td.	Skp.	Fdk. Alb.	Rbd.	Skil.	Td.	Skp.	Fdk. Alb.	
1a	Jens Nielsen	Ejeren	2	4	3-1 ¹ / ₂	11,80		2	1	1-2 ¹ / ₄	Sønderdahl
1b	Søren Nielsen	—	0	4	3-1 ¹ / ₄	4,14		0	5	0- ³ / ₄	
1b	Jens Nielsen	—	0	1	1-1 ¹ / ₂	1,17		0	0	2- ³ / ₄	
2	Matrup Gods	Forvalter Hansen	0	6	1-0	5,32 ¹ / ₂		0	4	1- ¹ / ₄	Sønder Skov
3	—	Hans Nielsen	3	3	0-1 ¹ / ₄	23,15		2	3	3-2	
4	—	Søren Rasmussen	3	3	0-1 ¹ / ₄	23,15		2	3	3-2	
5	—	Rasmus Juliussen	3	3	0-1 ¹ / ₄	23,15		2	4	0- ³ / ₄	
6	—	Niels Jensen	0	6	1-0	5,32 ¹ / ₂		0	3	3-1	
Tilsammen			15	0	3-2	103,29		11	3	0- ³ / ₄	

Klødborg By.

1	Skolelærer Embedet	Skolel. Bodholt						0	2	1-0	Skolejord
2	Matrup Gods	Niels Nielsen	3	0	3-0	21,13 ¹ / ₂		2	5	1-2	
3	Joseph Jensen	Ejeren	3	0	3-0	21,13 ¹ / ₂		2	7	1-1	
4a	Laust Andersen	—	1	3	2- ¹ / ₄	9,81		1	3	1-2 ¹ / ₂	
4b	Carl Nielsen	—	0	6	3-1	5,80		0	7	3-0	
4c	Skolelærer Birk (anf. Fol. 111)	—	0	1	2-1	1,34		0	1	0-1 ¹ / ₂	
4d	Ped. Andersen (Linnerup)	—	0	1	1-1 ¹ / ₂	1,15		0	0	0-2 ³ / ₄	

4e	Rasmus Andersen	Ejeren	0-3-1- $\frac{1}{2}$	2,78	0-4-3- $\frac{1}{4}$
4f	Anders Larsen (anf. Fol. 118)	—	0-0-0-2	0,14	0-0-0-1 $\frac{1}{4}$
5a	Carl Nielsen	—	1-7-0-2 $\frac{1}{4}$	12,93	2-3-0- $\frac{1}{4}$
5b	Bagge Nielsen	—	1-0-0- $\frac{3}{4}$	6,85	1-2-3-2 $\frac{1}{4}$
5c	Anders Mortensen (Linnerup)	—	0-1-2-0	1,27	0-0-1-2 $\frac{1}{4}$
6a	Rasmus Laursen	—	2-2-1-1	15,63	2-4-1-1 $\frac{1}{2}$
6b	Skolelærer Birk	—	0-2-2-1 $\frac{3}{4}$	2,25	0-1-2-2
6c	Ped. Andersen	—	0-2-1-0	1,88 $\frac{1}{2}$	0-1-3-2 $\frac{1}{4}$
6d	—	—	0-1-2- $\frac{1}{4}$	1,29	0-1-1-1 $\frac{1}{4}$
7a	Søren Sørensen				
	Heftholms Enke	—	1-7-3-0	13,43 $\frac{1}{2}$	2-0-0- $\frac{1}{2}$
7b	Holger Christensen	—	0-2-3-2	2,47	0-2-3- $\frac{1}{2}$
7c	Søren Sørensens Enke	—	0-3-1-1 $\frac{1}{2}$	2,85	0-4-0-1 $\frac{3}{4}$
7d	Søren Pedersen	—	0-2-2-2 $\frac{1}{2}$	2,30	0-2-0- $\frac{1}{4}$
8	Matstrup Gods	C. V. Denker	5-0-0-1	34,23	2-0-3- $\frac{1}{2}$
9	—	Niels Emmanuel Bodholt	0-6-3- $\frac{3}{4}$	5,79	0-6-1- $\frac{1}{4}$
10	—	—	0-3-1- $\frac{1}{4}$	2,76	0-2-3- $\frac{1}{2}$
11	—	Jens Nielsen	0-2-2- $\frac{1}{2}$	2,16	0-3-2- $\frac{1}{4}$
12	—	Hans Rasmus Hansen	0-2-2- $\frac{1}{2}$	2,16	0-2-3-2 $\frac{1}{2}$
13	—	Laurs Sørensen	0-1-0-0	0,82	0-2-2-2 $\frac{3}{4}$
14	—	—	0-1-0-0	0,82	0-1-3-1 $\frac{1}{2}$

No	Ejer	Bruger	Gl. Matriculs Td. Skp. Fdk. Alb.	Hk.	Gl. Skat Rbd. Skil.	Ny Matriculs Td. Skp. Fdk. Alb.	Hk.
15	Matstrup Gods	Hans Johnsen	0-1-0-0		0,82	0-3-2-0	
16	—	Ane Jensdatter				0-0-1- $\frac{1}{4}$	
17	—	Byens Jordbrugere undtagen Skolen No 1 og Mallundgaarden No 8				0-1-1- $1\frac{3}{4}$	
»	..	Ejeren			Ikke Skyldsats		Gab Sø
»	—	Sognets Beboere			ligeledes		Kirkegaarden
(Matr. No 14 efter inddraget Rr. af $1\frac{3}{4}$ 1872, men Jordarealet samtidig er fuldt forenet med Matr. No 13a, afsondret som fuldstændig Eiendom for P. Frederiksen).							

Tilsammen

25-6-3-0

176,57

24-3-1- $\frac{3}{4}$

1 Holger Ulriksen

Ejeren

Dalsgaard.

4-1-0-1

28,25

4-2-1-1

2a Søren Thomassen

—

Flaarisgaard.

2-0-0-0

13,64

1-3-3- $1\frac{1}{4}$

2b Holger Ulriksen

—

1-0-3-0

7,45 $\frac{1}{2}$

0-3-2- $\frac{1}{2}$

Tilsammen

7-1-3-1

49,38 $\frac{1}{2}$

6-1-2- $2\frac{3}{4}$

Velgaard By.

1	Matstrup Gods	Claus Iversen	2-7-2-2 ² / ₃	20,25	2-7-3-0
2	—	Frands Pedersen	2-7-2-2 ² / ₃	20,25	2-7-3-0
3	—	Martin Andersen	2-7-2-2 ² / ₃	20,25	3-3-2-2 ³ / ₄
Tilsammen			8-7-0-2	60,75	9-2-2-1 ³ / ₄

Tranholmgaarde.

1	Rasmus Pedersen	Ejeren	upriviligeret Hk. under Rishedegaard Nr. 2 under Matstrup Hovedgaard		0-0-2-0
2	Matstrup Gods Thygesen	Jens Sørensen	6-4-1-1 ¹ / ₂	44,71	6-4-2- ¹ / ₄
3a	—	Ejeren	2-4-1- ¹ / ₄	17,30	1-7-2- ¹ / ₂
3b	Frands Sørensen	—	3-1-3- ¹ / ₂	22, 3	2-2-1-2 ¹ / ₂
3c	Matstrup Gods	Niels Jensen	0-6-1- ³ / ₄	5,38	0-3-0- ¹ / ₂
Tilsammen			13-0-3-0	89,46	11-2-0- ³ / ₄

Tiisvadgaarde.

1	Matstrup Gods	Rasmus Andersen	4-1-2- ¹ / ₂	28,62	2-3-3-0
2	—	Jens Nielsen	4-1-2- ¹ / ₂	28,62	2-5-1-1 ³ / ₄
3	—	Brugerne af No 1 og 2	Under Brugerne		0-0-0- ¹ / ₂
Tilsammen			8-3-0-1	57,28	5-1-0-2 ¹ / ₄

Oversigt.

	Gl. Matriculs Td. Skp. Fdk. Alb.	Hk.	Gl. Skat Rbd. Skil.	Ny Matriculs Td. Skp. Fdk. Alb.
Matstrup Ladegaard og Riishedegaard	7-2-3-	$\frac{75}{100}$	50,22	11-0-2-1
				Priv.
Donnerup Hede				1-5-3-1

Skade By ialt	priv.	Hk.	5 Td.	» Skp.	3 Fdk.	1 Alb.
upriv.	»	9	-	4	-	2 - $\frac{1}{4}$ -
Ny Hartkorn	priv.	5	-	4	-	» - $1\frac{1}{2}$ -
-	upriv.	10	-	6	-	1 - 2 -

Skat 90 Rbd. 84 Skilling.

	Upriv.		Ny upriv.
Gribstrup By	22-2-2-	$\frac{75}{100}$	152,22
Nørskov By	15-2-3-2		17-4-2-1 $\frac{1}{4}$
Klodborg By	25-6-3-0		103,29
Dahlsgaard og Flaariisgaard	7-1-3-1		176,57
Velgaarde By	8-1-0-2		24-3-1- $\frac{3}{4}$
Tranholmgaarde	13-0-3-0		49,38 $\frac{1}{2}$
Tiisvadgaarde	8-3-0-0		60,75
			9-2-2-1 $\frac{3}{4}$
			89,46
			11-2-0- $\frac{3}{4}$
			57,28
			5-1-0-2 $\frac{1}{4}$

Summa

	Gl. priv. Hk.	Upriv. Hk.	Gl. Skat
Klodborg Sogn:	5-0-3-1	117-6-0-	$\frac{75}{100}$ 830,17 $\frac{1}{2}$

Ny priv. Hk.	Upriv.
7-1-3-2 $\frac{1}{2}$	107-1-2-1 $\frac{1}{4}$

Tørsting Sogn.

Ny Matrikel 1844 for Tørsting Herred i Skanderborg Amt.

I Registret følg. S. 107—117:

Matstrup Hovedgaard og Stids Mølle, Tørsting By, Rolighedsgaard og Haabefuldgaarde, Høytholmgaard og under Feuling Sogn senere: Vaabensholm Hovedgaard.

<i>Tørsting Sogn.</i>					
No	Eieren	Brugeren	Gl. Matrikel Htk.	Gl. Skat Rdb. Sk.	Ny Matr. Hk.
Matstrup Hovedgaard.					
1	Proprietær Thygesen	Forpagter Denker	Priviligeret 23—5—2—2 3—1—0—2 ¹ / ₂ Skovskyld	134,28 ¹ / ₂	Priviligeret 32—1—3—2 ¹ / ₄
			ialt 26—6—3—1 ¹ / ₂		
2	—	Joseph Hansen	Under No 1	Under No 1	0—1—3—0
3	—	Eieren	ligeledes	—	0—0—1—1 ³ / ₄
Stids Mølle					
4	—	Forpagter Monrad	2—4—2—2	12,88	2—3—0—0
				Mølleskyld 4 Td. 6 Skp. 1 Fdk.	
Tilsammen			29—3—2— ¹ / ₂	147,20 ¹ / ₂	34—7—0—1

Tørsting By.

No	Ejeren	Brugeren	Gl. Matrikel Htk.	Gl. Skat Rbd. Sk.	Ny Matr. Hk. Privil.
1A	Proprietair de Thygesen	Forpagter Denker	Hartkorn under	Matstrup	0-6-2-2 ¹ / ₂
1B	—	—	Hovedgaard		6-2-0-1 ¹ / ₄
2	Skolelærer Embedet	Skolelærer Pedersen			0-3-0- ¹ / ₄
			Upriv.		Skolejord
3	Matstrup Gods	Christen Torbensen	5-5-0-2 ² / ₃	38,62	2-4-3-1 ¹ / ₄
4	—	Jepp Nielsen	Under Matr. 3		2-7-1-1 ³ / ₄
5	—	Christen Rasmussen	ligeledes		0-0-3- ¹ / ₂
6	—	Christen Nielsens Enke	4-2-2-2 ³ / ₄	29,60	4-0-3-1
7	—	Jens Sørensen	4-2-2-2 ³ / ₄	29,60	3-7-1- ¹ / ₂
8	—	Niels Frederiksen	4-2-2-2 ³ / ₄	29,60	4-0-1-2 ¹ / ₂
9	—	Peder Thomasen	4-2-2-2 ³ / ₄	29,60	4-1-1-2
10	—	Michel Jensen	4-2-2-2 ³ / ₄	29,60	4-3-2-2 ³ / ₄
11	—	Hans Henriksen	4-2-2-2 ³ / ₄	29,60	4-1-3- ¹ / ₄
12	—	Mads Thomsen	4-2-2-2 ³ / ₄	29,60	4-3-3-1 ¹ / ₄
13	—	Jørgen Pig	4-2-2-2 ³ / ₄	29,60	4-2-1-2 ³ / ₄
14	—	Niels Jepsen	4-2-2-2 ³ / ₄	29,60	4-4-2- ¹ / ₂
15	—	Jens Rasmussen	4-2-2-2 ³ / ₄	29,60	3-7-2- ¹ / ₄
16	—	Henr. Holgersen	4-2-2-2 ³ / ₄	29,60	4-3-2- ¹ / ₂

344

17	Matstrup Gods	Jens Sørensen	Under No 18 og 25		$0-0-0-2^{3/4}$
18	--	Eiren og Henr. Holgersen	0-4-3-2	4,19	$0-5-1-1^{1/4}$
19	--	Michel Nielsen	0-2-1-1	1,95	$0-2-2-1$
20	--	Jens Frederiksen	0-2-3- $2^{2/3}$	2,49	$0-4-0-2$
21	--	Niels Andersen Skræder	0-2-3- $2^{1/3}$	2,49	$0-6-0-1$
22	--	Jens Jensen	0-2-3- $2^{1/3}$	2,49	$0-4-3-^{3/4}$
23	--	Jens Pig	0-2-3- $2^{1/3}$	2,49	$0-5-1-^{3/4}$
24	--	Laurs Michelsen	0-2-3- $2^{1/3}$	2,49	$0-5-0-1^{1/4}$
25	--	Hans Hansen Berg	0-2-3- $2^{1/3}$	2,49	$0-5-1-^{3/4}$
26	--	Jørgen Pig			$0-0-0-2^{3/4}$
27	--	Jens Pedersen			$2^{3/4}$
28	--	Niels Andersen Skræder			$2^{3/4}$
29	--	Hans Pedersen			$2^{3/4}$
30	--	Jens Christensen			$0-0-3-1$
31	--	Jens Pig			$0-0-3-2$
32	--	Laurs Michelsen			$0-0-2-2$
33	--	Hans Hansen Berg			$0-1-0-1^{1/4}$
34	--	Brugerne af No 18, 20, 21, 22, 23, 24, 25	Htk. under No 18-25		$0-0-1-0$
35	--	Brugerne af No 3-16, begge incl.	Htk. under No 3-16		$0-1-2-2^{1/4}$

No	Ejeren	Brugerne	Gl. Matrikel Htk.	Gl. Skat Rbd. Sk.	Ny Matr. Hk.
36	Matstrup Gods	Eieren			0-4-3-2
»		Byens Beboere		Ikke Skyldsat	Byens Gade
»	Sognet	Sognets Beboere		ligeledes	Kirkegaarden
Tilsammen			56-3-2-2 ¹ / ₄	385,74	Priv. 7-0-3- ³ / ₄ Upriv. 59-0-3-1 ³ / ₄
Rolighedsgaard.					
1	Matstrup Gods	Søren Erichsen	Priv. 0-5-2-2	3,52	Priv. 0-2-2-2 ¹ / ₄
2	—		Upriv. 0-2-1-1	1,95	Upriv. 1-3-2- ³ / ₄
Haabefuldgaarde.					
3	Matstrup Gods	Niels Pedersen	4-0-0-0	27,32	3-1-3-1 ³ / ₄
4	—	Christen Rasmussen	4-0-0-0	27,32	3-0-2-1
Tilsammen			Priv. 0-5-2-2 Upriv. 8-2-1-1	60,19	Priv. 0-2-2-1 ¹ / ₄ Upriv. 7-6-0- ¹ / ₂
Høytholmgaard.					
	Matstrup Gods	Frands Sørensen	Upriv. 4-3-1-2	30,24	4-3-3- ¹ / ₄
Tilsammen			4-3-1-2	30,24	4-3-3- ¹ / ₄

Matstrup Gaard og Stids Mølle	Priv. 29-3-2- $\frac{1}{2}$	147,20 $\frac{1}{2}$	Priv. 34-7-0-1
Tørsting By	Upriv. 56-3-2-2 $\frac{1}{4}$	385,74	7-0-3- $\frac{3}{4}$
Rolighedsgaard og Haabefuldgaarde }	Priv. 0-5-2-2	60,19	0-2-2-1 $\frac{1}{4}$
	Upriv. 8-2-1-1		Upriv. 7-6-0- $\frac{1}{2}$
Høytholmgaard	Upriv. 4-3-1-2	30,24	Upriv. 4-3-3- $\frac{1}{4}$

Summa

Tørsting Sogn

priv. 30-1-0-2 $\frac{1}{2}$

upriv. 69-1-1-2 $\frac{1}{4}$

623,41 $\frac{1}{2}$

Priv.
42-2-2-0

Upriv.
71-2-2-2 $\frac{1}{2}$

1 Feuling Sogn.

Vaabensholm Hovedgaard.

No	Ejeren	Brugeren	Gl. Matrikel Htk. Upriv.	Gl. Skat Rbd. Sk.	Ny Matr. Hk. Upriv.
1	Matstrup Gods	Hans Madsen	7-2-1-2 ¹ / ₂ 1-1-2 ² / ₃	51,19 Skovskyld	10-0-3- ¹ / ₂
			7-3-3-2 ¹ / ₄		
		Skovskyld	0-2-3-2 ¹ / ₂		
2	-	Friis	Upriv. 7-2-1-2 ¹ / ₂ 1-1-2 ³ / ₄	51,19 Skovskyld	9-0-2- ¹ / ₂
			7-3-3-2 ¹ / ₄		
		Skovskyld	0-2-3-2 ¹ / ₂		
*	-	Brugerne af No 1 og 2	ikke skyldsats	En Leergrav	
	Tilsammen		Upriv. 14-7-3-1 ¹ / ₂	102,38	Upriv. 19-1-1-1

Matriklen over Thyrsting Sogn 1935.

Løbe Nr.			Matr. Nr.	Hartkorn	Ejendoms- skyld	Grund- skyld	Areal Td. Skp.
258	Mads Jensen,	Tirsvad	1c, 2c, 2e	0-5-3-2 ³ / ₄	8500		15
259	Thomas Jensen,	"	1d, 1n, 2e	0-3-1-0	2000		7
260	Thomas Jensen,	"	1b, 1c, 2b, 2f, 2g, 2m, 2r	0-7-2-1 ¹ / ₂	10000	4400	
261	Poul Lindvad,	"	2p, 2n, 2d, 1p	0-0-4-2	8000	2700	14
262	Carl Berg,	"	2i, 2x, 2æ, 2y, 2o, 3b	0-5-0-2	7000	2900	21
263	Løjtnant Westenholz			31-5-2-2 ¹ / ₄	200000	120000	323
264	"	Donnerup		1-5-3-1	10000	5100	34
265	"	St. Mølle	4, 5, 6, 1a	19-6-0-2 ³ / ₄	165000	85000	
266	"	Thyrstinggaard		42-1-1-2 ¹ / ₂	250000	220000	
267	Kommunens (Skole)				14000	600	1
268	Niels Kristensen,	Thyrsting	2a	0-0-1-1 ¹ / ₄	4000	400	4
269	Johannes Juul,	"	2b	0-2-3- ¹ / ₂	7500	2500	7-4
270	Niels Kr. Frandsen,	"	3a, 20a, 23b, 24d	2-6-2-1 ¹ / ₂	27000	14600	48-0
271	Hald Olesen	"	3c	0-6-2-2 ³ / ₄	15000	6900	23-4
272	Carl Jensen Wiborg,	"	3e	0-3-2-2 ¹ / ₄	7500	3400	13-0
273	Niels H. Nielsen,	"	3f, 3g	0-3-3- ³ / ₄	7000	3000	10-4
274	Eske Bagge,	"	4a	3-5-2- ¹ / ₂	35000	15600	48-1 ¹ / ₂

Lobe Nr.		Matr. Nr.	Hartkorn	Ejendoms- skyld	Grund- skyld	Areal Td. Skp.	
275	Jens Mikael Christensen,	Thyrsting	4e, 4g	0-0-1-1	9000	3600	11-8
276	Jens P. Hertz,	»	4f	0-0-0-2 ¹ / ₃	9000	2800	9-4 ² / ₃
277	Niels P. Andersen,	»	4h	0-0-1- ¹ / ₂	9000	2700	9-2
278	Jens Peter Nielsen,	»	5a	3-0-0- ³ / ₄	34000	17500	64-4
279	Peter Bech,	»	5c, 1b, 1d	1-5-1-2 ¹ / ₂	23000	13800	54-2
		Vedtegning	1b, 1d Høytholmgaard				
280	Hans Marius Hansen,	Thyrsting	5d	0-2-2- ¹ / ₂	7500	3700	16-4
281	Søren Hansen,	»	6a	1-1-1-2 ³ / ₄	18000	9000	
282	Peter Kr. Petersen,	»	Vedtegn. Ring 17f	0-2-1-1 ¹ / ₂	13500	6000	
283	Søren Chr. Rasmussen,	»	6d, 4d	0-1-0- ³ / ₄	6500	2400	8-0
284	Hans Arp,	»	7a, 8	2-5-2-1 ¹ / ₄	24000	12800	42-4
		Vedtegning	3d Høytholmgaard				
285	Kristen Evertsen,	Thyrsting	7b	0-4-2-2 ¹ / ₄	13000	6400	18-5 ¹ / ₂
286	Jens Peter Evertsen,	»	21a, 21b, 20b, 23e, 23d, 24e, 24f	1-1-3-1 ³ / ₄	20000	10200	29-4
287	Peter Mikkelsen,	»	21c, 22a, 23e	0-4-2-1 ³ / ₄	11000	4600	17-0
288	Chr. Sørensen,	»	22c	0-1-1-1 ³ / ₄	6500	1600	4-0
289	Jens Jensen,	»	34, 22b	0-0-0-2 ¹ / ₄	9500	4300	15-0
290	Peter Sofus Jacobsen,	»	47, 28, 49, 50	1-2-2-2 ¹ / ₄	13000	6600	25-2
		Vedtegning	Tirsvad 2o, 2t, 2z, 3c				

291	Andreas Petersen, Thyrsting	51a, 52b	0-4-1-1 ¹ / ₂	7500	4400	26-6
	Vedtegning	Skade 5a				
292	Chr. Værnholt, "	51b	0-5-3-1 ¹ / ₂	10500	5600	26-6
	Vedtegning	Skade 5c				
	do.	Tirsvad 2h, 2g, 2v, 3a				
293	Jægersminde	52a, 53, 54, 55	1-4-3-1 ¹ / ₄	17000	7600	
294	Brokbjerg	56	0-2-0-1 ³ / ₄	4000	1200	16-0
295	Andelsmejeriet i Thyrsting			18000	1600	
296	Janus Thomsen, "	1a	2-3-1-2 ¹ / ₂	24000	1350	39-7 ¹ / ₂
	Vedtegning	Matrup 1b, 1c				
297	Otto Møller Nielsen, Thyrsting	1b	0-7-2-1 ¹ / ₂	10000	4700	11-5
	Vedtegning	Matrup 1d, Thyrsting 24c, 24g, 25b				
298	Ole Olesen, Thyrsting	1c	1-0-0-2 ¹ / ₂	16000	7800	23-6
	Vedtegning	Matrup 1e, Vaabensholm 2k, Haarup 5b				
299	Anders P. Nielsen, Thyrsting	1e	0-4-0-2 ¹ / ₂	11000	5200	21-3 ¹ / ₂
	Vedtegning	Ring 2b				
300	Jens P. Jensen, "	1f	0-4-2-2 ¹ / ₄	13500	7200	18-4
301	Jens P. Rasmussens Enke	1g, 1h, 1n	1-1-3- ³ / ₄	20000	10000	35-4
302	Th. Jensen, Rolighed	1i	0-3-0-1	10000	3700	10-4 ¹ / ₂
	Vedtegning	22d Thyrsting				
303	Marius Pedersen	1k	0-4-1-2 ³ / ₄	13500	5300	
304	Jacob Koch, Thyrsting	1e	0-5-0-1 ¹ / ₄	12000	5000	14-1

Løbe-Nr.		Matr. Nr.	Hartkorn	Ejendoms-skyld	Grund-skyld	Areal Td. Skp.
305	Ejler Hansen, Thyrsting	1m	0-0-0-1 $\frac{1}{4}$	6500	400	2 $\frac{1}{2}$
306	Søren Mølhave	1o	0-0-0-1	5800	400	2 (310 □ m)
307	Mads Peder Madsen	2a, 6	0-4-0- $\frac{3}{4}$	12000	4200	13-7 $\frac{1}{2}$
308	P. Pedersen Engmann	2b	0-0-0- $\frac{1}{2}$	2000	400	4
309	Jens Ole Jensen	3, 5	0-4-0-1 $\frac{1}{2}$	7000	3700	11-7 $\frac{1}{2}$
310	S. Rasmussen, Lærer	3o	0-0-0- $\frac{1}{4}$	6500	500	3
311	Jakob Andersen	4, 7	0-3-0-1 $\frac{1}{4}$	9000	3900	13-4
312	Poul S. Poulsen	Høytholmgd. 1a	1-4-1- $\frac{1}{4}$	18000	9500	37-4
313	Søren Frederiksen	» 1c, 1e	1-7-0-2 $\frac{1}{4}$	11000	5700	25-2
		Vedtegning Høytholm 1c, 1e, Thyrsting 3d, 5e				
314	Chr. Tholstrup, Høytholm	2a, 1f + 1h	0-6-1-2 $\frac{1}{2}$ 0-7-2-0	12500 (derefter)	7600	39-4
	5 Td. Land a 400 Kr.					
	16 Td. 4 Skp. a 250 »					
	8 - - a 100 »					
	6 - Ld. Skov a 50 »					
	1 - - Grund a 200 »					
	3 - - uden					
315	Niels P. Nielsen, Høytholm	2c, Skade 7	0-2-3- $\frac{3}{4}$	5500	2200	12-7
316	Frederikke M. Nielsen, »	2d	0-0-0- $\frac{3}{4}$	800	100	3

317	Rasmus Bagge Jensen, Høytholm	3a, 3b		10000	4600	15-7
	Vedtegning	Tirs vad 2æ, 2o				
318	Søren P. Rasmussen, Høytholm	2c, 2e, 3e	0-2-0-1	7500	2300	12-1
	(senere Hans Nielsen)					
319	Kirken i Thyrsting	vurderingsfri				

Med Hensyn til »Høytholm« og »Nørholm«:

312	Poul S. Poulsen, Høytholm	Høytholmgaard 1a	1-4-1-1			
I.	Ejendomsskyldværdi	<u>19000</u>		III.	Bygningsbrandforsikring	21665 Kr. 25
		20000		IV.	Bygninger	Størrelse Tækket med Alder
II.	Grundværdi:			Stuehus	12 × 28	fra 1874
	5 Td. a	400 ialt 2000		Kostald	12 × 30	30 Aar
	15 » a	300 » 4500		Lade	10 × 50	20 »
	14 » a	200 » 2800		Vognport	9 × 25	25 »
	2 » Hede	50 » 100				
	4 Skp. Grund	200 » 100				
	ialt 37 Td. 4 Skp.	ialt 9500				

Løbe
Nr.

278 Jens Peter Nielsen, Thyrsding

Matr. Nr.

Thyrsding 5a

Hartkorn

3-0-0 ³/₄

I. Ejendomsskyldværdi 38000 Kr. 34000 Kr.

III. Bygningsbrandforsikring 33000(0) Aar 25

II. Grundværdi:

16 Td. a 400 Kr. = 6400 Kr.

20 » a 300 » = 6000 »

10 » a 250 » = 2500 »

10 » a 200 » = 2000 »

2 » Grund 300 » = 600 »

4-4 ubenyttet

IV. Bygninger Størrelse Tækket Alder

Stuehus 14 × 28 (17 el. 67) 1907

Ko- og Hestestald 9 × 40 70 Aar

Svinestald 10 × 28 do. »

Lade 8 × 34 90 »

ialt 64 Td. 4 Skp.

17500 Kr.

NB. Det er i 1925, altsaa for Ombygningerne af Nørholm.

Matrikel over Klovborg Sogn 1. Oktober 1936.

Løbe Nr.	Ejerens Navn og Stilling	Matr. Nr.	Hartkorn	Art, Benyttelse	Ejendsk.	Areal ha	Grundskyld
<i>Mattrup Ladegaard.</i>							
2	Andres og Kirsten Andersen	1b, 1e, Boest 2al	0-6-0- $\frac{3}{4}$	Landbr.	11500	19	6200
3	Viggo Rasmussen, Hmd.	1c, 1k	0-1-2-1	"	7000	12	2700
4	Lars A. Andersen, Bmd.	1d, 1h, 1i, 1p	0-4-0- $2\frac{1}{2}$	"	8000	32	4500
5	Jens Fønnesbæk, Bmd.	1f, 1o	0-4-0- $1\frac{3}{4}$	"	9000	16	3700
6	Aksel Kristensen, Hmd.	1g	0-2-1- $2\frac{1}{4}$	"	7000	25	4100
7	O. Sørensen Vesterlund, Hmd.	1m, 1n	0-0-3- $\frac{1}{4}$	"	8000	30	3500
		Rishede 3b, 3e, 3d - Skade 2l - Boest 14k					
8	Aage Christensen, Hmd.	1g, 1r	0-1-1-1	Landbr.	7000	5	1700
10	Søren Holst Hansen, Grd.	Rishede 2a	1-5-3- $2\frac{1}{2}$	"	25000	31	11800
11	Holger Madsen, Hmd.	2b, Boest 2dg	0-1-2- $\frac{1}{2}$	"	16000	27	7600
12	Peder Knudsen, Hmd.	2c	0-3-1- $\frac{1}{2}$	"	8000	17	4300
13	Jens N. P. Jensen, Bmd.	2f	0-5-2- $\frac{1}{4}$	"	12500	19	5400
14	A. Emil Jensen, Hmd.	2g, Tranholm 3k	0-2-0- $1\frac{1}{2}$	"	8500	8	2400
15	Anders Chr. Nielsen, Bmd.	2h, 2i, Boest 11o	0-4-0-0	"	10000	22	5000
16	Kommunen (Skole)	2k, 2p, 2q	0-0-0- $\frac{1}{4}$	Skole	10000	4729	m ²
17	Marinus Nielsen, Hmd.	2l, Boest 11p	0-3-3- $1\frac{3}{4}$	Landbr.	8000	11	3000
18	Frands P. Nielsen, Hmd.	2n	0-1-0- $\frac{1}{2}$	"	4500	8	1600

Løbe Nr.	Ejerens Navn og Stilling	Matr. Nr.	Hartkorn	Art, Benyttelse	Ejendsk.	Areal ha	Grundskyld
19	Peder Chr. Henriksen, Hmd.	2o	0-1-3- $\frac{1}{4}$	Landbr.	8500	8	2700
			<i>Skade.</i>				
20	Anders Chr. Larsen, Grd.	1a, 1c, 3a, 5b	2-5-1-2 $\frac{1}{2}$	Landbr.	26000	27	13700
21	Martin Dahm Nielsen, Hmd.	1e, 2c, 3g	0-2-3-2 $\frac{1}{2}$	»	9000	11	3800
23	Rs. Søndergaard Petersen, Bmd.	2e, 2f, Boest 11t	0-6-3- $\frac{1}{4}$	»	11000	6	4200
24	Jens Chr. Sørensen, Grd.	3b, 3c, 3d	1-1-1-0	»	12000	20	7700
25	Anders Kr. Larsen, Grd.	3k	0-0-0-1 $\frac{1}{2}$	Beboelse	4000	743 m ²	300
26	Martin Olesen, Grd.	4a, 1d, 2h, 3h	3-7-1-1 $\frac{1}{2}$	Landbr.	34000	33	18000
27	Martin Nielsen, Grd.	4b, 4c, Tirsvad 1g	2-5-2-2	»	26000	42	16800
28	Marius Thomsen, Hmd.	4d, 4e, Tirsvad 1f, 1k	0-3-2- $\frac{1}{2}$	»	9500	8	3700
29	Peder Laurberg, Hmd.	4g, 4h, 4i, Tirsvad 1k	0-2-0-2 $\frac{3}{4}$	»	7000	5	1900
			<i>Gribstrup.</i>				
30	Laurits Hansen, Grd.	1a, Skade 2g Boest 2ao, 2ax, 2cd	2-2-2-2	Landbr.	34000	35	18400
32	Peder Andersen, Hmd.	1c, Rishede 2m	0-1-2-1	»	8500	13	4100
33	Rs. P. Rasmussens Enke, Jordbruger	1d, 1k, 5d	0-2-3-2 $\frac{3}{4}$	»	12000	10	4900
34	Rasmus Karl Nielsen, Hmd.	1g, 1e, 7b Boest 2dd	0-2-2-2 0-1-3- $\frac{3}{4}$	»	12000 12000	14 15	5800 5100
35	P. Regner Thyрsted, Hmd.	1, 1n, Boest 2de		»			

36	Anders Kr. Bertelsen, Grd.	2a, Boest 1ag	0-6-3-1	Landbrug	12000	10	5100
37	Kr. Kristensen, Grd.	2b	1-0-0-0	»	26000	26	13500
38	Andreas Kristensen	2c, 2l	0-2-2-2 ^{1/2}	»	7500	3	2400
39	Lars Nygaard, Hmd.	2d, Boest 2da	0-1-3-1 ^{1/2}	»	8000	3	2100
40	Jeppe C. Jespersen, Bmd.	2e	0-6-2-2 ^{1/4}	»	12000	9	4800
41	Theodor Kristensen, Hmd.	2f	0-1-2-1 ^{1/2}	»	10000	13	4000
42	Kr. Jensen Kristensen, Hmd.	2g	0-0-2-2 ^{1/2}	»	8500	2	1700
43	Frk. Kirstine Frederiksen, Husejer	2h, 2k, 3r, 3t, 3ak, 3an, 3ar	0-0-0-1 ^{1/4}	Beboelse og Forretning	6000	4122 m ²	1100
44	Rs. Frederiksens Enke, Landbr.	2i	0-1-0-1 ^{1/2}	Landbrug	4000	1	800
45	Rudolf Jørgensen, Arbm.	2m	0-0-0-0	Beboelse	6500	1034 m ²	1000
46	Aksel Nielsen, Muremester	2n, 3ak	0-0-0-0	Beboelse og Forretning	11500	1986 m ²	2000
47	Chr. Nygaard, Hmd.	2o	0-1-1-0	Landbrug	7000	1	1200
50	Kr. H. M. Kristensen, Parcelejer	2y, 2z, 2bb, 2bs	0-0-0-0	Ubebygget	600	677 m ²	600
51	Oskar Dam Sørensen, Husejer	2æ	0-0-0-0	Beboelse	5000		400
52	Ingv. G. H. Mathiasen, Hmd.	3a, 4e	0-2-1-1 ^{1/2}	Landbrug	8000	5	2300
53	Chr. P. Christensen, Bmd.	3b, 3ai, 3cc, 3cd Klovborg 7g, 7ay, 7by	0-5-0-1 ^{1/4}	»	12000	12	5500
54	Ole Jeppesen, Hmd.	3c	0-1-0-1 ^{1/4}	»	10000	17	4600
55	Niels Jeppesen, Hmd.	3d, 3g	0-1-2-3/4	»	7000	12	3300

Lobe Nr.	Ejerens Navn og Stilling	Matr. Nr.	Hartkorn	Art, Benyttelse	Ejendsk.	Areal ha	Grundskyld
56	J. A. M. Andersen, Hmd.	3e, 3l, 6d	0-0-3-1	Landbrug	9500	12	4200
57	Kirsten M. Andersen	3f	0-0-2- ³ / ₄	»	5000	3	1100
58	Kr. P. Kristensen, Grd.	3h, 3at, 3au, 3av	0-0-0-1 ¹ / ₄	Beboelse og Forretning	5500	3940 m ²	1100
59	Peter Kidmose Madsen, Hmd.	3i, 3bx, 3ce	0-1-0-2 ³ / ₄	»	7000	2	1600
60	Hans Bødker, Husejer	3m, 3o, 3y	0	Beboelse	3500	1370 m ²	1400
61	Søren Chr. Iversens Enke, Husejer	3u	0	»	4000	3023 m ²	200
62	A. Rasmussen, Smed	3p	1 ¹ / ₄	Beboelse og Forretning	5000	3743 m ²	400
63	Mads Peter Madsen, Husejer	3t	0	Beboelse	4500	962 m ²	600
64	Jens Andersen, Vurderingsmd.	3u, 3ø, 3aa	0-0-2-2 ¹ / ₄	Landbrug	7000	2	1200
65	Enkefru A. West, Vejle	3v, 3æ	1 ¹ / ₄	Ubebygget	500	460 m ²	500
66	Jens Madsen Jensen, Vejmd.	3x, 3z, 3ae, 3ag	1 ¹ / ₄	Beboelse	4000	670 m ²	700
67	John Hansen, Husejer	3ab	0	»	4000	570 m ²	600
68	Søren Berggren, Husejer	3ac, 3ab, 2v, 2x	0	»	6500	803 m ²	600
69	Otto Kuntz, Blikkenslager	3ad, 3aø	0	Beboelse og Forretning	6500	1121 m ²	800
70	Søren Høyer Laursen, Diakon	3ah, 3bd	0	Alderd.hjem	9000	908 m ²	800
71	Johannes Hansen, Tømrer	3al, 3be	0	Beboelse	7000	1422 m ²	900
72	Vilhelm Vilhelmsen, Nørre Snede	3am, 3bo	1 ¹ / ₄	»	5500	794 m ²	600

73	Chr. Petersen - O.R.S. Warberg	3ax, 3ar	0	Beboelse	9000	460 m ²	600
74	Søren Rasmussen, Husejer	3ay, 3aæ, 3hu	$\frac{1}{2}$	"	7500	1405 m ²	1000
75	Aksel Nielsen, Murermester	3bc	0	Oplagsplads	200	452 m ²	200
76	Peter Nielsen Sørensen, Husejer	3bf	0	Beboelse	3000	626 m ²	300
77	Chr. P. Kristensen, Grd.	3bg, 3bh, 3bi	0	Ubebygget	1000	1370 m ²	1000
78	Jakob Chr. Andersen, Husejer, Eliselund	3bk, 3bl	0	Beboelse	5000	951 m ²	700
79	Anton Marius Jensen, Husejer	3bm	0	"	7000	487 m ²	500
80	S. A. Svendsen, Tømmerhandler	3bn	$\frac{1}{4}$	Oplagsplads	400	494 m ²	400
81	N. Nørgaard, Floustrup, Ejstruph.	3bo, 3cg	$\frac{1}{4}$	Beboelse	4000	502 m ²	400
82	Anton M. Midtgaard, Husejer	3bp, 3ch	$\frac{1}{4}$	"	4000	509 m ²	500
83	Søren Rasmussen, Murer	3bg, 3ci	$\frac{1}{4}$	Ubebygget	300	535 m ²	300
84	Hans P. Petersen, Hmd. og Vognm.	3br	0-0-3-2 $\frac{3}{4}$	Landbrug	8000	8	2500
85	Søren Madsen, Husejer	3bt, 3bæ	$\frac{1}{2}$	Beboelse	4000	968 m ²	700
87	Albert Kristensen, Arbejds.	3br	$\frac{1}{4}$	"	5500	765 m ²	600
88	Snedker Kr. Jensens Enke, Husejer	3bø	0	"	7500	497 m ²	400
89	Mads P. Madsen, Husejer	3ca	0	Ubebygget	300	472 m ²	300
91	Niels Knudsen, Grd.	4a, 3q	1-6-3- $\frac{3}{4}$	Landbrug	23000	27	11800
93	Kristen A. Kristensen, Hmd.	4d	0-1-2-2	"	11500	13	5000
94	Andreas Andersen, Hmd.	4f, 4s	0-3-2-2 $\frac{1}{4}$	"	8500	8	3600
95	Jens Knudsen, Hmd.	4h	0-1-0-1	"	7500	1	1100

Løbe Nr.	Ejerens Navn og Stilling	Matr. Nr.	Hartkorn	Art, Benyttelse	Ejendsk.	Areal ha	Grundskyld
96	Anton Henriksen, Husejer	4m	2 $\frac{1}{2}$	Beboelse	3000	5780 m ²	300
97	Missionshuset	4n	1 $\frac{1}{4}$	Møder	2500	690 m ²	200
98	Peder Chr. Hauge, Husejer	4o, 4r	2	Beboelse	3000	1	300
99	Kommunen (Skole)	4q, 4u	1 $\frac{1}{2}$	Skole	12000	3905 m ²	600
100	Jensine Andersen, Grd.	5a, 5q, 5v, 4o 5x, 5y, 5z	0-4-3-1 $\frac{1}{4}$ 0-2-2-2	Landbrug	26000	43	6600
103	Jeppe S. L. Nygaard, Grd.	5e, 1c	0-7-0-1 $\frac{1}{4}$	»	26000	28	12400
104	Lars Kristensen, Hmd.	5f, 4i, 4k	0-2-3-1 $\frac{1}{2}$	»	11500	22	5800
105	Kristian E. Jensen, Mølle ejer	5g	0-0-2-1 $\frac{1}{4}$	Landbrug og Mølle	8500	8530 m ²	500
106	Brugsforeningen i Krondal	5h, 5l	1 $\frac{1}{4}$	Beboelse og Forretning	7000	1959 m ²	700
107	Kr. Poulsen, Slagter	5m, 5p	1 $\frac{1}{2}$	Beboelse	8500	9321 m ²	500
108	P. Kr. Kristensen, Brøndgraver	5n	0	»	6500	549 m ²	300
109	Asta Kristensen, Frk.	5ø	0	Ubebygget	300	477 m ²	300
110	Ejner Jensen, Murermeister	5s	1 $\frac{1}{4}$	Beboelse	6000	1490 m ²	600
113	N. Svane Nielsen, Bmd.	6a, 6h, 6k, Skade 6	0-5-1-0	Landbrug	13500	14	6300
114	Peter Friis, Husejer	6b	1 $\frac{1}{2}$	Beboelse	2500	2250 m ²	200
115	Niels Skovgaard, Hmd.	6c, 3k, 4p	0-0-2-1	Landbrug	6500	6	2100
116	Peter Hansen Pedersen, Hmd.	6e	0-1-2-0	»	10000	9	2800

117	J. Chr. Rasmussen, Hmd.	6g	0-2-0-2	Landbrug	9500	14	3400
119	Peder Nygaard, Bmd.	7a, 1m	0-5-1-2 ^{1/2}	»	12500	9	5300
<i>Nørskov.</i>							
120	H. Kjær Sørensen, Bmd.	1a	0-5-0-2				
121	Chr. Dissing, Bmd.	1b	0-5-0- ^{3/4}	Landbrug	18000	29	8300
122	Oskar Pedersen, Bmd.	1c, 1e, 1f, 1h	0-4-3-1 ^{1/4}	»	18500	20	9800
124	Anders Vind, Hmd.	1i	0-3-0- ^{3/4}	»	9000	9	3300
125	Løjtnant Westenholz (Sønderskov)	2a, 3b, 7c, Matrup 7	1-2-0-1 ^{3/4}	»	14000	19	7000
126	Edvard Munk Holst, Grd.	3a, 4a	1-5-3- ^{1/4}	»	21000	16	10000
127	Kristian Friis, Grd.	3c	1-0-0-2 ^{1/2}	»	19000	37	9200
128	Jens Jensen, Grd.	3d, 2b, 4k, 5a	0-7-2-2 ^{1/2}	»	14000	9	5300
129	Holger J. Bjerregaard, Hmd.	3e	0-1-1-1	»	7000	15	3800
130	Jens P. Sørensen, Hmd.	3f	0-1-2-2 ^{1/4}	»	9500	6	3300
131	Holger J. Bjerregaard, Hmd.	3g, 3h	2 ^{1/2}	Ubebygget	500	4	500
132	M. Karl Frederiksen, Hmd.	4d, 5f	0-3-3-1 ^{1/4}	Landbrug	15000	28	7400
133	Karl Rasmussen, Hmd.	4h, 4l, 6b, Boest 2cm	0-2-1-2 ^{1/4}	»	15500	18	6900
134	Karl Jensen (S. M. Larsen), Hmd.	4i, 5c	0-4-1-2 ^{1/4}	»	22000	35	9000
135	Niels P. Jensen, Hmd.	4m	0-0-1- ^{1/2}	Plantage	400	3	400
136	Løjtnant Westenholz, Godsejer (Tærskland)	5b, 6a	0-3-0-2 ^{1/4}	Landbrug	6000	8	1500
137	Karl A. Laursen, Hmd.	5d, 5g	0-3-2-1 ^{3/4}	»	9500	10	4200

Lobe Nr.	Ejerens Navn og Stilling	Matr. Nr.	Hartkorn	Art, Benyttelse	Ejendsk.	Areal ha	Grundskyld
138	Niels Flohr Mathiasen, Hmd.	5h	0-3-0-2 ^{1/2}	Landbrug	8000	7	2600
139	Hermann Bertelsen, Hmd.	5i, 3k, 5e	0-3-2-1 ^{1/4}	"	11500	17	5100
<i>Klorborg.</i>							
140	Karl Bentsen, Hmd.	1, 9f, 10a	0-3-3-1 ^{1/2}	Landbrug	8500	4	2900
141	Jens N. Jensen, Grd.	2a, 2h, 2m 3h, 3o, 4p, 4ap, 4ar, 17b, 17ae	1-6-1-2 ^{3/4}				
142	Therkel Therkelsen, Hmd.	2b, 17r	0-3-2-1 ^{1/2}	"	10500	13	4700
143	Soren P. Madsen, Hmd.	2c	0-2-3-1 ^{1/4}	"	18500	35	9600
144	Kommunen (Skole)	2e, 2g	1 ^{1/4}	Skole	10000	3712 m ²	600
145	Ejner Pallesen, Hmd.	2f	2	Landbrug	4500	3	1000
146	Alfred M. Pedersen, Hmd.	2i	0-0-1-2 ^{1/4}	"	6000	1	800
147	Knud Helbæk Sørensen	2k, 2n	1 ^{1/4}	Beboelse	2000	1150 m ²	400
148	Jens Peder Stroustrup, Grd.	3a, 17a	1-2-3-2 ^{3/4}	Landbrug	20000	33	11600
149	Jeppe Stoustrup, Hmd.	3b, 4c, 17af	0-0-3-2 ^{3/4}	Ubebygget	1900	3	1900
150	Hans A. Hansen, Hmd.	3c, 3e	0-2-0-1 ^{1/2}	Landbrug	10000	12	4700
151	Jens Ole Jørgensen, Hmd.	8d, 8gh, 8i 10b, 11b, 12b	0-3-2-0	"	13500	16	5800
152	Anton Rasmussen, Bmd.	3f, 17aa	0-4-0-1 ^{1/2}	"	10000	6	3900
153	Niels Peder Nielsen, Hmd.	3g, 7e, 17ab	0-3-1-1 ^{3/4}	"	9500	17	5100

154	Karl P. V. Nielsen, Husejer	3i	0	Beboelse	3500	694 m ²	400
155	Henriette Rasmussen, Husejer	3k, 3l	1 ¹ / ₄	»	3000	1550 m ²	1000
156	Erik Andersen, Hønseriejer	3m	1 ¹ / ₄	Ubebygget			
158	Jørgen P. J. Tinnest, Hmd.	4d, 4f, 5h	0-0-2-1 ¹ / ₄	Landbrug	6000	20	3200
159	Peter Svendsen, Hmd.	4e, 17q	0-2-1-1 ³ / ₄	»	10000	13	3300
160	Therkil Therkildsen, Hmd.	4g, 17u	0-1-1-1 ¹ / ₂	»	6000	8	2000
161	Johs. M. Sørensen, Bmd.	4h, 4n, 5e, 17æ	0-4-0-1 ³ / ₄	»	10000	13	4200
		Ny Parcel 4a					
162	Steffen Holst Olesen, Hmd.	4i, 17ac	0-1-2-2 ¹ / ₂	»	9500	16	3900
163	Alfred S. Andersen, Hmd.	4k, 17ad	0-1-3-3 ³ / ₄	»	9000	10	3500
164	Marius Sørensen, Hmd.	4m	0-1-0-1	»	6000	6	2000
165	Niels P. Nørgaard, Hmd.	4o, Florits 2r	0-0-2-1 ¹ / ₂	»	7500	16	2600
166	Chr. Petersen, Savværks- og Møllejer	4q, 7h	3 ³ / ₄	Beboelse og Forretning	17000	3500 m ²	1700
167	Frands P. Johansen, Husejer	4r	1 ¹ / ₄	Beboelse	7500	686 m ²	500
168	Forsamlingshuset	4s	1 ¹ / ₄	Møder	4000	516 m ²	500
169	Jørgen V. Kristensen, Landpost	4t, 7ø	1 ¹ / ₄	Beboelse	6500	481 m ²	500
170	Christen Skov, Arbejdsmd.	4u, 4y	1 ¹ / ₄	»	5500	636 m ²	600
171	Peder Pedersens Enke, Husejer	4v, 4aq	0	»	2000	469 m ²	200
172	Jørgen Jørgensen, Karetmager	4x, 7aq	2 ¹ / ₄	»	7500	2060 m ²	1000
173	Jakob Vieland Andersen, Husejer	4z	1 ¹ / ₄	»	6000	600 m ²	700

Lobe Nr.	Ejerens Navn og Stilling	Matr. Nr.	Hartkorn	Art, Benyttelse	Ejendsk.	Areal ha	Grundskyld
174	Kirstine Laursen, Husejer	4æ	$\frac{1}{4}$	Beboelse og Forretning	6600	443 m ²	500
175	Peder S. Damgaards Enke, Husejer	4ø	$\frac{1}{4}$	Beboelse	4500	511 m ²	400
176	V. Schmidt, Købmand	4aa	$\frac{1}{4}$	Beboelse og Forretning	8000	417 m ²	500
177	N. P. Nielsen Hauge, Husejer	4ab	$\frac{1}{4}$	Beboelse	3000	512 m ²	200
178	Jens A. Andersen, Smed	4ae, 4al	$\frac{1}{4}$	Beboelse og Smedie	1000	975 m ²	1000
179	Jeppe Stoustrup, Husejer	4ad, 4bf	1	Beboelse	6000	1608 m ²	600
180	Jens Jensen, Købmand	4ac, 7bg	$\frac{1}{2}$	Beboelse og Forretning	15000	1813 m ²	1200
181	Jens P. Nielsen, Gartner	4af	2 $\frac{1}{2}$	Beboelse og Gartneri	7500	7640 m ²	1500
182	Søren og Andreas Kristensen, Hmd.	4ag	$\frac{3}{4}$	Plantage og Hede	300	3	300
183	Morten Hansen, Husejer	4ah	1	Ubebygget	300	3660 m ²	300
184	Elektricitetsværket	4ai	0	Elektricitetsværk	3000	431 m ²	300
185	Alfred Gerholt, Hønseriejer	4am, (jfr. Nr. 161)	0-0-1-	$\frac{1}{4}$ Beboelse og Hønseri	6000	1	300
186	Gdr. Kr. Bruun m. fl.	4au	$\frac{1}{4}$	Beboelse	7000	355 m ²	500

187	Karl Sørensen, Savskærer	4ao	0	Beboelse	6500	394 m ²	400
188	Mads Chr. Madsen, Grd.	5a, 5k, 5l, 4b, 17f	2-1-1-2 ^{1/4}	Landbrug	33000	31	16000
189	Jens P. Jensen, Grd.	5b, 17d, Florits 2f,	0-7-3-2 ^{1/4}	"	18000	35	10500
		Boest 2ax					
190	Ole Peter Thomsen, Bmd.	5d, 6h, 17z	0-5-2-1 ^{1/4}	"	14000	15	6000
191	Aage Kristensen, Hmd.	5f, 6i	0-0-2-1	"	7000	8	2100
192	Kristian Pedersen, Hmd.	5g, 17o	0-3-0- ^{1/4}	"	12700	15	5400
193	Anton Pedersen, Husejer	5i	^{1/4}	Beboelse	5500	590 m ²	500
194	Søren Kr. Thomsen, Gdr.	6a, 17g	1-6-1-2	Landbrug	26000	31	13100
195	Nørskov Jensen, Hmd.	6c, 6e, 17k	0-3-0-2 ^{1/4}	"	18000	28	8600
196	Kr. K. H. M. Kristensen, Hmd.	6d, 17u	0-1-1- ^{3/4}	"	11500	19	4100
197	Martin Laursen, Hmd.	6f, 6y, 6æ, 17p	0-2-1- ^{3/4}	"	10000	14	4500
198	Kr. Jensen, Skomager	6g, 6s, 6æ, 6o	^{1/4}	Beboelse og Forretning	9500	754 m ²	1000
199	Jens P. Sørensen, Husejer	6l, 7i	^{1/4}	Beboelse	4000	380 m ²	500
200	Søren Rasmussen, Husejer	6o, 6l	^{1/4}	"	4000	252 m ²	400
201	Peder Vieland, Hmd.	6q, 6r, 6ak	0-1-2-1 ^{3/4}	Landbrug	8500	3	2200
202	Herta og N. P. Nielsen, Husejere	6u, 6k	^{1/4}	Beboelse	4500	492 m ²	600
203	N. Kristiansens Enke, Husejer	6v	^{1/4}	"	6000	492 m ²	600
204	N. H. Dahm Nielsen, Skrædder	6x, Boest 2el	^{1/4}	"	9000	2164 m ²	1100
205	Chr. Christensen (Tapager), Hmd.	6aa	2	Landbrug	4000	2	600

Løbe Nr.	Ejerens Navn og Stilling	Matr. Nr.	Hartkorn	Art, Benyttelse	Ejendsk.	Areal ha	Grundskyld
207	Marius Hansen, Arbejdsmd.	6ad	$\frac{1}{4}$	Beboelse	8000	420 m ²	600
209	Anders Nielsen, Husejer	6af	$\frac{1}{4}$	"	6000	580 m ²	300
214	Kristen Godskesen, Hmd.	7b, Skade 1b, 1i, Boest 11u	0-3-0-2 $\frac{3}{4}$	Landbrug	8500	7	3500
215	H. Chr. Sørensens Enke	7c	0-1-3-2	"	6500	7	2300
216	Thøger Laursen, Husmd.	7d, 17s	0-2-0- $\frac{1}{4}$	"	10000	14	4200
217	Christen Christensen (Top), Hmd.	7f	0-0-3- $\frac{1}{2}$	"	8500	16	2800
218	Henrik Nielsen, Hmd.	7m	$\frac{1}{2}$	Beboelse	5000	540 m ²	700
219	Andelsmejeriet	7n, 7bæ	$\frac{1}{2}$	Mejeri og Beboelse	45000	3127 m ²	3200
220	Brugsforeningen	7o, 7bk	$\frac{1}{4}$	Beboelse og Forretning	13500	978 m ²	1800
221	Hans Olesen, Husejer	7p	0	Beboelse	4500	545 m ²	700
222	L. J. Nielsen, Murer	7q, 7u	0	Beboelse og Forretning	10500	835 m ²	1000
224	Bagger Olesen, Købmand	7s, 7at, 7bx	$\frac{1}{2}$	Beboelse og Forretning	15000	1408 m ²	2600
225	Mads Pedersen, Husejer	7t, 7au	$\frac{1}{4}$	Beboelse og Forretning	9500	505 m ²	1000
226	Viggo Dahl Petersen, Slagter	7v, 7aæ, 7ad	$\frac{1}{4}$	Beboelse og Forretning	10500	910 m ²	1400

227	Erik Kristensen, Skrædder	7x, 7al, 7am	0	Beboelse	5000	687 m ²	1100
228	Hans Chr. Hansen, Snedker	7y, Boest 2an	1	Ubebygget	800	2217 m ²	800
229	Svend Kristensen, Centralbest.	7z	0	Beboelse og Forretning	6000	906 m ²	1300
231	O. Chr. Christensen, Grundejer-Kreditforening, Aksel Nielsen	7af	0	Beboelse	12000	1415 m ²	2200
232	Johs. Gørrit, Smed		1 1/2	Beboelse og Værksted	11000	680 m ²	900
233	Johs Gørrit, Smed	7ai, 7ak	1	Beboelse	7000	942 m ²	900
234	Foderstofforeningen	7au	0	Oplagsplads	2500	345 m ²	700
235	Karl Stoustrup, Sognefoged	7ao, 7ap	0	Beboelse	8500	772 m ²	1600
236	Robert Hansen, Hmd.	7ar, 7as, 7bb	0-2-0-2 ^{3/4}	Landbrug	8500	7	2200
237	Henrik Ehlers, Forsikringsinspektør	7av	2 1/2	Beboelse	4500	2608 m ²	
238	L. P. Laursen, Klodsemager	7ax, 7ad	0	Beboelse og Forretning	8500	1308 m ²	1500
239	Viggo Rishede, Skomager	7az, 7bt	0	Beboelse og Forretning	10000	552 m ²	1100
240	Hans Laursen, Hmd.	7aø, 17i, Florits 2e	0-0-1-1 ^{3/4}	Ubebygget	1400	2	1400
241	Fru Kirstine Petersen, Husejer	7ba, 7bh	0	Beboelse	9000	829 m ²	1600
242	Jørgen Jørgensen, Malermester	7bc	0	Beboelse og Forretning	7500	1003 m ²	1400
243	Hans Chr. Hansen, Snedker	7bi	0	Beboelse og Forretning	11000	946 m ²	1700

Løbe Nr.	Ejerens Navn og Stilling	Matr. Nr.	Hartkorn	Art, Benyttelse	Ejendsk.	Areal ha	Grundskyld
244	Ingvard M. Hansen, Murer	7bl	0	Beboelse og Restauration	10000	591 m ²	1000
245	Aksel Nielsen, Murermester	7bm	0	Beboelse	9000	709 m ²	1000
246	Jens M. Petersen, Mekaniker	7bn	0	Beboelse og Værksted	7000	591 m ²	900
247	Mads Pallesen, Husejer	7bo, 7bq, 7br, 7bs	0	Beboelse og Værksted	5000	604 m ²	800
250	Sigfred Nielsen	7bv	0	Ubebygget	200	170 m ²	200
251	Frederik Hansen, Bødker	7bz	$\frac{1}{4}$	Beboelse	6500	1260 m ²	800
254	Søren Laursen, Grd.	8a	1-2-1- $\frac{3}{4}$	Landbrug	30000	55	15700
255	Adolf Berthelsen, Hmd.	8b	0-3-0-2 $\frac{1}{2}$	»	16000	24	7000
256	Olaf Poulsen, Hmd.	8c, 8d	0-2-2-0	»	9500	27	4800
257	Anton Nielsen, Hmd.	9a, 17o, Tirsvad 11	0-4-0-2	»	10500	11	4600
258	Niels Andr. Jørgensen, Hmd.	9b, Boest 2er	0-1-3-1 $\frac{1}{2}$	»	7000	5	2500
259	M. Sigurd Pallesen, Hmd.	9c, 10c, 11c, 12c, 17v	0-1-0-2 $\frac{1}{2}$	»	8000	17	3500
260	Anders Pedersen, Husejer	9e	0	Beboelse	2000	725 m ²	100
261	Morten L. Mortensen, Hmd.	11a, Skade 2b	0-6-2-1	Landbrug	12500	15	6800
262	Mikkel R. Mikkelsen, Hmd.	12a, Dalsgaard 1d, 1g	0-3-1- $\frac{3}{4}$	»	11500	11	4900
263	Marius Jensen, Hmd.	13a, 13b, 13c, 8g, 17m	0-3-1-1 $\frac{1}{4}$	»	13500	23	7300
264	Niels Frederiksen, Hmd.	14	0-1-3-1 $\frac{1}{2}$	»	12000	12	4000

265	Aage Sommer Chr. Pedersen, Ejendomsmægler	} Hammergaard 2g 15a, 17l	0-2-3-2	Landbrug	19000	33	8500
266	Hans Lund, Hmd.		15b	0-0-2-1	"	5500	5
267	Thorvald Troelsen, Hmd.	15c, 15d	0-1-3-2	"	11500	12	4200
		Hage 1b, Hammer 2m, Nortvig 9c, Boest 2cg					
268	Birgitte Schougaard	16a, 16e, 6p	2 ¹ / ₂	Beboelse	5000	525 m ²	800
269	Jensine Holst Rasmussen	16b, 16i, 6t	1 ¹ / ₄	Beboelse og Forretning	7500	472 m ²	700
270	Ane Magdalene Jensen, Husejer	16c, 16f, 16g, 16h	0	Beboelse	4000	296 m ²	500
271	Magnus Schougaard, Snejker	16d, 16l, 16m	0	Beboelse og Forretning	6500	766 m ²	600
272	Kirken	Vurderingsfri					

Dalsgaard.

273	Aksel Jensen Engholm, Grd.	1a, 1h, Florits 2l	2-0-1-1	Landbrug	31000	49	15200
274	Ingvard Andersen, Hmd.	1b	0-3-3-1 ¹ / ₂	"	10500	8	4500
275	Jens P. Kristensen, Hmd.	1c	0-3-0-2 ³ / ₄	"	11500	21	5600
276	K. E. A. Hermann Hansen, Hmd.	1e, Florits 2y	0-2-2-0	"	10000	7	4100
277	Herluf Høj Madsen, Bmd.	1f	0-6-3-1	"	19000	19	9300
278	Kr. P. Kristensen, Hmd.	1i, 1l, Norskov 1k	0-1-0-2 ¹ / ₂	"	7500	5	2800
279	Frederik Pedersen, Handelsmd.	1k	1 ¹ / ₄	Beboelse	700	749 m ²	100

Løbe Nr.	Ejerens Navn og Stilling	Matr. Nr.	Hartkorn	Art, Benyttelse	Ejendsk.	Areal ha	Grundskyld
<i>Florits.</i>							
280	Chr. Bruun, Bind.	2a, Klovb. 17c	0-4-3-2 ¹ / ₂	Landbrug	18000	24	7500
281	Peder Sørensen, Hmd.	2b	0-0-1-2 ³ / ₄	-	10000	33	5800
282	Svend Storgaard Andersen, Hmd.	2c, 2g, Boest 2cl	0-1-2- ¹ / ₂	-	11000	18	5500
283	Søren Hansen, Hmd.	2d, Klovb. 2d, 17t	0-1-1- ¹ / ₂	-	11000	19	5600
284	Jens Christensen, Hmd.	2h	0-0-2-2	-	5500	8	2700
285	J. Andersen Vestergaard, Kroejer og Landm.	2i, 2p	0-0-1-1	-	5000	13	1400
286	Anders Christensen, Hmd.	2k, 2m, 2n, 2s	0-0-2-1	-	7500	14	2700
287	Martin Gandrup, Hmd.	2o	0-0-2- ³ / ₄	-	6500	3	1600
288	J. Andersen Vestergaard, Kroejer og Landm.	2q	¹ / ₂	Plantage	200	1	200
289	Lars Schytz, Hmd.	2r	0-0-2-1 ¹ / ₂	Landbrug	6500	2	1100
290	Niels August Pedersen, Hmd.	2n, 2v, Klovb. 2k	0-1-1-0	-	9500	8	3400
291	Hans Laursen, Hmd.	2x	0-2-0-2 ¹ / ₄	-	8000	17	4300
292	J. Andersen Vestergaard, Kroejer og Landm.	2z, 2æ	0-0-2- ¹ / ₄	Ubebygget	1800	12	1800
<i>Velgaarde.</i>							
293	Hans Chr. Jensen, Grd.	1a, Boest 1e, 1l, 1bg, 1bi, 1bk, 1bl	2-2-2-2	Landbrug	25000	47	15600

294	Christian Winther, Bmd.	1b, 1c	0-4-3-2 ¹ / ₂	Landbrug	15500	42	8500
295	Johannes Lorentzen, Grd.	2a, 2e, Boest 2dæ, 2dx, 2dt, 2eb	1-6-2-2 ³ / ₄	"	30000	65	15500
296	Anton Sørensen, Grd.	2b, 3b, Tranholm 2c, e, l, i	1-1-0-1 ³ / ₄	"	19000	59	11500
297	Oline H. Nielsen, Landbr.	2c, Boest 1ad	0-2-2-1 ¹ / ₄	"	8000	14	3400
298	Peder Daniel Petersen, Bmd.	2d	0-4-2-2 ¹ / ₂	"	11000	12	5000
299	Niels Chr. Nielsen, Hmd.	2f	0-1-0-2 ³ / ₄	"	5000	12	2200
300	Henrik P. Madsen, Grd.	3a, 1d, Boest 2br	2-4-3-1	"	23000	42	13100
301	Th. Fuglsbjerg, Bmd.	3c	0-6-3-1 ¹ / ₄	"	12500	28	6900

Tranholm.

303	Ingvard Larsen, Grd.	2a, 2g	1-4-3-2 ³ / ₄	Landbrug	20000	51	12300
304	Martin Falling, Gdr.	2b	2-1-2-2	"	28000	35	14700
306	Løjtnant Westenholtz, Godsejer, Matrup	2h, 3a, 3e Tirsvad 1a, 2a	4-0-3-1 ¹ / ₄	Landbrug og Skove med Tjene- stesteder.	50000	127	26500 deraf for Skov 30000
307	Aage Møller, Grd.	3b, Skade 3e, 3f, 4f	0-7-1-1 ¹ / ₄	Landbrug	10000	20	6600
308	Richard Sørensen, Hmd.	3c	0-1-3-2 ³ / ₄	"	10000	26	4500

Løbe Nr.	Ejerens Navn og Stilling	Matr. Nr.	Hartkorn	Art, Benyttelse	Ejendsk.	Areal ha	Grundskyld
309	Kristian Andersen, Bmd.	3d, Rishede 2d, 2e, Boest 1au	0-6-2-1	Landbrug	19000	31	9500
310	Sigurd Madsen, Hmd.	3f, 3i	0-1-3-2 ¹ 2	"	6000	16	2600
311	Niels Laustsen, Hmd.	3h	0-0-2-2 ¹ 2	"	4500	18	1900
<i>Tirsvad.</i>							
312	Thomas Jensen, Grd.	1b, 1e, 2b, 2f, 2g, 2m, 2i, 1d, 1n, 2l	1-2-3-1 ¹ 2	Landbrug	12000	20	5800
313	Peder Jensen, Bmd.	1c, 2c, 2e	0-5-3-2 ¹ 4	"	11000	8	4000
314	Poul Lindholm, Bmd.	2d, 2u, 2p, 1p	0-4-0-2	"	8000	7	3000
315	Karl Berg, Bmd.	2i, 2x, 2y, 3b	0-4-3-1 ¹ 4	"	8500	12	2900

Thyrsting Matrikel 1. Oktober 1936.

316	Løjtnant Vestenholtz, Godsejer	Matrup 1a, 2, 3 Thyrsting 37, 22b Nørskov 4b Nedergaard 3 Haugbjerre 6	31-5-2-2 ¹ / ₄ = 2500 Kr. = 2500 Kr.	Landbrug for Skov	585000 400000	361	105600 130000
				ialt	985000		235000
						ialt	539 ha
317	Vaabensholm, Føvling S.	2a, 2b, 2d, 2e, 2f, 1c					
			Matrup:	Ejendomsskyld	585000	Grundskyld	105600
						Skoven	130000
		Thyrstinggaard:	»	250000		»	199100
		Stids Mølle:	»	105000		»	74000
		Donnerup Hus:	»	10000		»	4700
		Hovedbyggn. med Have:	»	45000		»	5400
318	Løjtnant Westenholtz (Donneruphus)	Matr. Nr. under 316	1-5-3-1	Landbrug	10000	18	4700
319	Samme Ejer (Stids Mølle)	4, 5, 6	19-6-0-2 ³ / ₄	»	105000	156	74000
320	Samme Ejer (Thyrstinggaard, Thyrsting)	Thyrsting Matr. Nr.:	42-1-1-2 ¹ / ₂	»	250000	277	199100
			1a, 1b, 1c, 1d, 1e, 3b, 4b, 5b, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 23a, 24a, 24b, 25a, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 35, 36, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46				

Lobe Nr.	Ejerens Navn og Stilling	Matr. Nr.	Hartkorn	Art, Benyttelse	Ejendsk.	Areal ha	Grundskyld
321	Andelsmejeriet	Lejejord fra Lobe-Nr. 316—320		Mejeri og Beboelse	15000		
322	Kommunens Skole	1f	0—0—3—1 ¹ / ₄	Skole	10000	4760 m ²	600
323	Kirken	Vurderingsfri					
324	Marie Christensen, Husejer	2a	0—0—1— ¹ / ₄	Beboelse	3000	3601 m ²	500
325	Johs. Juul, Hmd.	2b	0—2—3— ¹ / ₂	Landbrug	7500	4	2500
326	Niels Kr. Frandsen, Grd.	3a, 20a, 23b, 24d	2—6—2—1 ¹ / ₂	»	27000	25	13700
327	Viggo Sørensen, Bmd.	3c	0—6—2—2 ³ / ₄	»	15000	12	6300
328	Carl A. Jensen Viborg, Hmd.	3e	0—3—2—2 ¹ / ₄	»	7500	7	3200
329	Niels H. Nielsen, Hmd.	3f, 3g	0—3—3— ³ / ₄	»	8000	5	2900
330	Søren J. Madsen, Grd.	4a	3—5—2— ¹ / ₂	»	31000	26	16700
331	Edith Kaastrup Jensen	4e, 4g	0—0—1—1	»	10000	6	3400
332	Jens P. Hertz, Hmd.	4f	2 ¹ / ₂	»	9000	5	2800
333	Niels P. Andersen, Hmd.	4h	0—0—1— ¹ / ₂	»	9000	4	2800
334	Jens P. Nielsen, Grd.	5a	2—7—3—2	»	36000	34	18000
336	Hans M. Hansen	5d	0—2—2— ¹ / ₂	»	9500	8	4300
338	Alfred Bagge Jensen, Husejer	5g	1 ³ / ₄	Beboelse	4000	1370 m ²	300
339	Poul R. Hansen, Grd.	6a	1—1—1—2 ³ / ₄	Landbrug	23500	24	10500
340	Peter Kr. Petersen, Hmd.	6b, 4c, Ring 17f	0—2—1— ¹ / ₂	»	13500	13	5700

341	Peder Hovedskov Nielsen, Hmd.	6d, 4d	0-1-1- $\frac{3}{4}$	Landbrug	7500	4	2100
342	Hans Gotts Arp, Grd.	7a, 8, Højtholmg. 3d Tirsvad 1i, 2n, 2s	2-5-2-1 $\frac{1}{4}$	"	26000	24	12300
344	Jens P. Evertsen, Grd.	21a, 21b, 20b, 23c, 23d, 24e, 24f	1-1-3-1 $\frac{3}{4}$	"	20000	16	9200
345	Mikkel P. Mikkelsen, Bmd.	22a, 21c, 23e	0-4-2-1 $\frac{3}{4}$	"	10500	9	4600
346	Chr. Sørensen, Hmd.	22c	0-1-1-1 $\frac{3}{4}$	"	6000	2	1300
347	Aksel Petersen, Hmd.	34	2 $\frac{1}{4}$	"	9500	8	4000
348	P. Sofus E. Jakobsen, Grd.	47, 48, 49, 50 Tirsvad 2o, 2r, 2z, 3c	1-2-2-2 $\frac{1}{2}$	"	14000	14	5900
349	Andreas Petersen, Bmd.	51a, 52b, Skade 5a	0-4-1-1 $\frac{1}{2}$	"	8000	14	4200
350	Chr. Værnholt, Bmd.	51b, Skade 5c Tirsvad 2h, 2q, 2v, 3a	0-5-3-1 $\frac{1}{2}$	"	11500	14	5400
351	Jægersminde, Løjtnant Westenholtz, Godsejer	52a, 53, 54, 55	1-4-3-1 $\frac{1}{2}$	"	18000	37	9900
352	Samme Ejer, Brokbjerg	56	0-2-0-1 $\frac{3}{4}$	"	4000	9	1200
<i>Haabefuld og Rolighed.</i>							
353	Janus Thomsen, Grd.	1a, Matrups 1b, 1c	2-3-1-2 $\frac{1}{2}$	Landbrug	25000	22	12800
354	Otto Møller Nielsen, Grd.	1b, Matrups 1b, Thyrsting 24c, g, 25b	0-7-2-1 $\frac{1}{2}$	"	9500	6	4500

Løbe Nr.	Ejerens Navn og Stilling	Matr. Nr.	Hartkorn	Art, Benyttelse	Ejendsk.	Areal ha	Grundskyld
355	Ole Olesen, Grd.	1c, Matrup 1e, Vaabensholm 2k, Haarup 5b	1-0-0-2 ¹ / ₂	Landbrug	17000	13	7400
356	Anders P. Nielsen, Bmd.	1e, Ring 2b	0-4-0-2 ¹ / ₂	»	10500	11	4900
357	Jens P. Jensen, Bmd.	1f	0-4-2-2 ¹ / ₄	»	13500	10	6000
358	Jens Hansen, Grd.	1g, 1h	1-1-1- ³ / ₄	»	21000	19	10600
359	Th. Jensen, Hmd.	1i, Thyrsting 22d	0-3-0-1	»	9500	6	3600
360	Marius Pedersen, Bmd.	1k	0-4-1-2 ³ / ₄	»	13500	7	4600
361	Jakob Koch, Bmd.	1l	0-5-0-1 ¹ / ₄	»	11500	7	4500
362	Ejler Hansen, Købm.	1m	1 ¹ / ₄	Beboelse og Forretning	6500	1854 m ²	400
363	Marie Rasmussen, Enke	1n	1 ¹ / ₂	Ubebygget	500	2286 m ²	500
364	Birtha Mølhøve, Enke	1o	1	Beboelse	5500	1689 m ²	400
365	Mads P. Madsen, Hmd.	2a, 6	0-3-3-1 ¹ / ₄	Landbrug	11500	7	4200
366	Johs. Th. Engmann, Vognm.	2b	1 ¹ / ₂	Beboelse	4500	2758 m ²	500
367	Søren Chr. Rasmussen, Husejer	2c	1	»	6000	1035 m ²	400
368	Svend Aage Sørensen, Tomrer	2d, 2e	1 ¹ / ₂	»	7000	1500 m ²	500
369	Jens Ole Jensen, Bmd.	3a, 5	0-4-0-1 ¹ / ₂	Landbrug	7500	6	3600
370	Louise Margr. Møller, Husejer	3b	³ / ₄	Mindre Skole	6500	2070 m ²	500
371	Ejnar Larsen, Hind.	4, 7	0-3-0-1 ¹ / ₄	Landbrug	9000	7	3700

Heftholmgaard.

372	Hoytholmgaard cand. theol. Elna Ulvbjerg, Grd.	1a	1-0-3-0	Landbrug	16000	13	7700
373	Anton Frederiksen, Grd.	1c, 1e, Thyrsting 3d, 5e	0-7-0-2 ¹ / ₄	"	12000	13	5900
374	Aksel Madsen Nielsen, Hmd.	1g	0-2-2- ¹ / ₂	"	7000	5	2500
375	Kristian Tholstrup, Grd.	2a, 2d, 1f, 1h	0-7-2-0	"	14500	25	7600
376	Niels Peder Nielsen, Hmd.	2c, Skade 7	0-2-3- ³ / ₄	"	5500	7	1700
377	R. Bagge Jensen, Bmd.	3a, 3b, Tirsvad 2æ, 2o	0-5-2- ¹ / ₂	"	10500	8	4400
378	Hans Nielsen, Hmd.	3c, 3e, 2e	0-2-0-1	"	7000	5	2300

Tillægsliste for Thyrsting Sogn 1. Oktober 1936.

335	Otto E. Bang, Gdr.	Thyrsting 5c Heftholmgaard 1b, 1d	1-3-1- ³ / ₄	Landbrug	22000	24	10000
337	Holger Chr. Krabek, Hmd.	Thyrsting 5f	0-2-0- ³ / ₄	"	9000	7	3600
343	Jacob Hansen, Grd.	Thyrsting 7b	0-7-2-2 ¹ / ₂	"	16000	10	5900

Tillægsliste til Matriklen over Klovborg Sogn 1. Oktober 1936.

Lobe Nr.	Ejerens Navn og Stilling	Matr. Nr.	Hartkorn	Art, Benyttelse	Ejendsk.	Areal ha	Grundskyld
<i>Matrup Ladegaard.</i>							
1	Kristian Frederiksen, Grd.	1a, Boest 11q	2-4-3-1 ¹ / ₂	Landbrug	32000	70	17200
9	Søren Petersen, Hmd.	1s	0-3-2-2 ³ / ₄	"	10000	11	5300
<i>Skade.</i>							
22	Præsteembedet	2a	2-5-0-2 ² / ₃	Landbrug og Emedsblg.	33000	29	14400
<i>Gribstrup.</i>							
31	H. Sørensen Vibild, Bmd.	1b, 1f, 1h Matrupladegaard 1e	0-5-1-1	Landbrug	19500	28	7700
48	Aksel Nielsen, Murermester	2r, 2u	¹ / ₂	Forretning	2500	991 m ²	900
49	Magnus Kjær Jensen, Købm., Brædstrup	2s, 2t	¹ / ₄	Ubebygget	1400	1326 m ²	1400
86	Agnes S. Kristensen, Husejer	3by	¹ / ₄	"	600	815 m ²	600
90	Agnes S. Kristensen, Husejer	3cb	¹ / ₄	Beboelse	5500	652 m ²	500
92	Peder Chr. Hauge, Grd.	4b, 4g	0-6-1-1 ³ / ₄	Landbrug	13500	15	5600
101	Jørgen Møller, Bmd.	5b, 5k, 4l, 6f	0-6-3- ¹ / ₂	"	19000	24	9600
102	Sofus G. Andersen, Hmd.	5c, 5i, Boest 14v	0-1-1-2 ¹ / ₂	"	9500	13	4700

111	Mads Madsen	5t		1 1/4	Beboelse og Forretning	6000	1182 m ²	500	
112	Ejnar Jensen, Muremester	5u		1 1/4	Ubebygget	300	1700 m ²	300	
118	Anna Rasmussen, Lærerinde	6i		1 1/4	Privat Skole	5000	4150 m ²	500	
<i>Nørskov.</i>									
123	J. Andersen Vestergaard, Kroejer og Landm.	1d, 1g		0-4-1-1 1/2	Landbrug	26000	10	6400	
<i>Klovborg.</i>									
157	Jens P. Chr. Storgaard, Grd.	4a, 17e, Boest 2cr		1-0-0-0	Landbrug	20000	24	10100	
206	N. J. Kaae, Aarhus	6ab		1 1/4	Ubebygget	1600	1078 m ²	1600	
	Ny Parcel, Rasmus Sørensen købte	6al					473 m ²	780	
208	Signe Rasmussen, Husejer	6ae, 7be		0	Beboelse	8000	1280 m ²	2600	
210	Chr. Christensen, Sadelm.	6ah		0	"	6500	473 m ²	900	
211	Jens Nedergaard Jensen, Husejer	6ai		0	"	4500	680 m ²	500	
212	J. Peter Kristoffersen, Husejer	6am		1 1/4	"	9000	1050 m ²	1600	
213	Kr. P. Kristensen, Grd.	7a, 17h		1-5-0-1 3/4	Landbrug	26000	30	13000	
223	Vilhelm Jensen, Bødker	7r		0-0-1- 3/4	Beboelse	7000	3761 m ²	1800	
230	Holger Kristiansen, Bager	7d, 7ae, 7bd		3 1/4	Beboelse og Forretning	13000	1041 m ²	1800	
248	Morten Hansen, Husejer	7bp		1 1/4	Beboelse	6000	614 m ²	800	
249	Chr. Engebjerg Nygaard, Kreaturhandler	7bu		1 1/4	"	8000	400 m ²	800	

Løbe Nr.	Ejerens Navn og Stilling	Matr. Nr.	Hartkorn	Art, Benyttelse	Ejendsk.	Areal ha	Grundskyld
252	Kr. Thomsen, Vognmd.	7bo	0	Beboelse	6500	860 m ²	900
253	Anker Rasmussen, Vognmd.	7ca	1 ¹ / ₄	"	6500	472 m ²	700
302	Sigvald Sørensen, Bmd.	Tranholm 1, 3g	0-4-2-2 ³ / ₄	Landbrug	12000	10	4600
305	Rasmus Sørensen, Hmd.	2d	0-3-0-2 ³ / ₄	"	5500	12	1900

Omvurdering 1. Oktober 1937 af Klovborg-Thyrsting Sogne.

100	Jensine Andersen, Grd.	Gribstrup 5a, q, v, 4c	0-4-3-1 ¹ / ₄	Landbrug	23000	32	9300
161	Johs. M. Sørensen, Bmd.	Klovborg 4h, 4u, 5e, 17æ	0-4-0-1 ³ / ₄	"	10000	13	4000
206	N. J. Kaae, Aarhus	Klovborg 6ab	1 ¹ / ₄	Ubebygget	900	305 m ²	900
379	Hans Chr. Andersen, Landmd.	Gribstrup 5x, 5y, 5z	0-3-2-2 ³ / ₄	"	4800	10	4800
380	Alfred Gerholt, Husejer	Klovborg 4as		"	300	6000 m ²	300
381	Rasmus Sørensen, Husejer	Klovborg 6al (fra Nr. 206)		"	700	473 m ²	700

Omvurdering 1. Oktober 1938.

8	Aage Christensen, Hmd.	Matrupladegd. 1q, 1r	0-1-1-1	Landbrug	9000	5	1700
27	Soren Christensen, Grd.	Skade 4c	1-5-0-0	"	23000	27	10300
					Jfr. Nr. 382. Udstykn. af 4k, Tirsvad 1q		
100	Fru Jensine Andersen, Grd.	Gribstrup 5a, q, v, 4c Klovborg 4o	0-4-0- $\frac{3}{4}$	"	22000	21	2600
					Udstykn. til Nr. 383		
165	Niels P. Nørgaard	Florits 2r	0-0-2- $\frac{1}{2}$	"	9500	16	2600
					Nye Bygn.		
189	Jens P. Jensen, Grd.	Klovborg 5b, 17d Boest 2ax	0-7-3-2 $\frac{1}{4}$	"	20000	35	10500
					Nye Bygn.		
213	Kr. P. Kristensen, Grd.	Klovborg 7a, 17h	1-5-0- $\frac{3}{4}$	"	26000	27	13000
					Fras. Parcel til Nr. 246		
246	Jens M. Petersen, Mekaniker	7bu (fra Nr. 213 186 m ²)	0	Beboelse og Værksted	7500	772 m ²	1100
267	Thorvald Troelsen, Hmd.	15c, 15d, Nortvig 9c, Boest 2cg, Hammer 2m, Hage 1b	0-1-3-2	Landbrug	11500	13	4200
303	Ingvard Larsen, Grd.	Tranholm 2a, 2g	1-4-3-2 $\frac{3}{4}$	"	23000	51	12300
					Nye Bygn.		
379	Hans Chr. Andersen, Hmd.	Gribstrup 3x, 3y, 3z	0-3-2-2 $\frac{3}{4}$	"	12000	10	4900
					Nye Bygn.		

Løbe Nr.	Ejerens Navn og Stilling	Matr. Nr.	Hartkorn	Art, Benyttelse	Ejendsk.	Areal ha	Grundskyld
382	Søren Martin Nielsen, Grd.	Skade 4k, Tirsvad 1g	1-0-2-2	Landbrug	22000	16	8000
383	Vilhelm Mondrup, Grd., Bjerringbro	Gribstrup 4z	0-0-2-2 ¹ / ₂	"	2300	11	2300
					Udskilt fra Nr. 100		

Omvurdering 1. Oktober 1939.

146	Chr. Bruun, Rentier	Klovborg 2i	¹ / ₂	Beboelse	5000	1670 m ²	500
					2o til Nr. 384		
149	Jeppe Stoustrup, Hmd.	3b, 4c, 17af	0-0-3-0	Ubebygget	1800	2	1800
					Solgt 3p til Nr. 385		
280	Johan Kjeldsen, Bmd.	Florits 2a Klovborg	0-4-2-2 ³ / ₄ 0-4-3-1 ³ / ₄	Landbrug	20000	24	9500
					2al til Nr. 386		
300	Henrik P. Madsen, Grd.	Velgaarde 3a Boest 2br	1-6-3-0	"	23000	35	11500
					Solgt 3d til Nr. 387		
384	Borger- og Haandværkerforening	Klovborg 2e	0-0-1- ³ / ₄	Ubebygget	900	1	900
					Udstykk. fra Nr. 146		
385	Chr. Bruun, Rentier	3p	2 ¹ / ₂	"	500	5720 m ²	500
					Udstykk. fra Nr. 146		
386	Chr. Bruun, Rentier	Florits 2ae	1 ³ / ₄	"	200	7740 m ²	200
					Udstykk. fra Nr. 280		
387	Karl Borge Petersen, Bmd.	Velgaarde 3d	0-6-0-1	"	4100	12	4100

Omvurdering 1. Oktober 1940.

29	Chr. Laurbjerg, Hmd.	Skade 4g, 4h, 4i Tirsvad 1k, 1m	0-3-0-1	Landbrug	8000	5	2700
293	Hans Chr. Jensen, Grd.	Velgaard 1a Boest 1e, l, bd, bg, bk, bl	1-5-2-1 ¹ / ₄	"	21500	33	12400
299	P. Johs. Jensen, Hmd.	Velgaard 2f, 3f	0-1-3-1	"	6000	13	2700
300	Henrik P. Madsen, Grd.	Velgaard 3a	1-1-1-2 ¹ / ₂	"	20000	24	8200
388	Aage Peder Madsen, Hmd.	Velgaard 1e	0-4-3-1 ³ / ₄	Ubebygget	4600	9	4600
389	Søren Børge Pedersen, Hmd.	Velgaard 3e	0-4-2-2 ¹ / ₄	"	3500	9	3500

Omvurdering i 1941.

316	Westenholtz, Godsejer	Matrup 1a, 2, 3 Thyrsting 37, 22b Nørskov 4b Nedergaard 3 Haubjerg 6 (Skov)		Landbrug Skovbrug	53000		
		Vaabensholm 2a, 2b, 2d, 2e, 2f, 1c, 4	30-0-0-1 ¹ / ₄				
					316000	277	110000
							ialt 455 ha
							Grundv. ialt 224400

Lobe Nr.	Ejerens Navn og Stilling	Matr. Nr.	Hartkorn	Arr. Benyttelse	Ejendsk.	Areal ha	Grundskyld
392	Chr. Pedersen, Savskærer	Donnerup 2	1-0-3-1 ¹ / ₄	Skov	84000 (solgt fra Nr. 316)	92	3100

Omvurdering 1. Oktober 1941.

7	Ole S. Vesterlund, Hmd.	Matr. Ladegd. 1m, 1n Rishede 3b, 3c, 3d Skade 2d, Boest 14k	0-0-3-1 ¹ / ₄	Landbrug	10500	30 Ombygn.	4000
31	Hans Sorensen Vibild	Gribstrup 1b, 1f, 1k Matrup Ladegd. 1e	0-5-1-1	"	23000	28 Ombygn.	10000
102	Sofus G. Andersen, Hmd.	Gribstrup 5c, 5i	0-1-1-2 ¹ / ₂	"	9500 (frasolgt 14, Boest)	13	4800
141	J. N. Jensen, Grd.	Klovborg 2a, 2h, 2m, 3h, 3o, 4p, 4pp, 4ar, 17p, 17ae	1-6-1-2 ¹ / ₄	"	27500 (frasolgt 3q, 3r, 3s)	34	13500
186	Chr. Bruun, Husejer	4au, 3r	¹ / ₄	Beboelse	7000	1005 m ²	700
187	Karl Sorensen, Savskærer	4ao, 3s	¹ / ₄	"	6600	1004 m ²	500
213	Chr. P. Christensen, Grd.	7a	1-4-3-2 ³ / ₄	Landbrug	27000 (17h til Nr. 217)	23	13900
217	Arne Jensen, Hmd.	7f, 17h	0-0-3-1 ¹ / ₂	"	9200	20	3400

228	Hans Chr. Hansen, Snedker	7y, 6au Boest 2au	0	Ubebygget	1000 2897 m ² 1000 (6au fra Hors. Vestb.)
229	Svend Christensen, Husejer	7z, 6ap	0	Beboelse	6200 900 m ² 1400 (6ap fra Hors. Vestb.)
283	Chr. Bruun, Hmd.	Florits 2d Klovborg 2d, 17t	0-1-1-1	Landbrug	13500 19 6200 (Ombygning)
284	Aksel Sorensen, Hmd.	Florits 2h	0-0-2-2	"	8000 8 2900 (Ombyg.)
290	Søren Hansen, Hmd.	Florits 2u, 2v Klovborg 2k	0-1-1-0	"	12000 8 3700
390	Chr. E. Nygaard, Handelsmand	Klovborg 3q	1	Ubebygget	1000 3500 m ² 1000 (solgt fra Nr. 141)
391	J. Jakobsen, Maler	Klovborg 6ao	0	"	200 420 m ² 200 (6ao fra Hors. Vestb.)

Omvurdering 1. Oktober 1942.

50	Jens O. Jorgensen, Arbdmd.	Gribstrup 2y, 2z 3bb, 3bs	0	Beboelse	8500 677 m ² 600 (Ombyg.)
166	Chr. Pedersen, Savværksejer	Klovborg 4q, 7h, 3b, 4c, 17af	0-0-3-1	Landbrug	19000 3 3500 (fra 149)
213	Chr. P. Christensen, Grd.	Klovborg 7a	1-5-0-3	"	27000 23 13600 (7cd til Nr. 253)

Løbe Nr.	Ejerens Navn og Stilling	Matr. Nr.	Hartkorn	Art, Benyttelse	Ejendsk.	Areal ha	Grundskyld
214	Kristen S. Godskesen, Bmd.	Klovborg 7b, 7h Skade 3i Boest 11u	0-2-1-2 ¹ 1	Landbrug	9000 (Solgt 7cb, 7ec til Menighedsraadet)	6	3700
253	Anders Rasmussen, Vognmd.	7ca, 7cd	1 1	Beboelse	7000	762 m ²	1100
257	Anton Nielsen, Hmd.	Klovborg 9a, 17o Tirsvad 11	0-3-2-1 ¹ 1	Landbrug	11000 (9g til Menighedsrd.)	11	5000
291	Hans Laursen, Hmd.	Florits 2z	0-2-0-2 ¹ 1	"	11000 (Ombyggn.)	17	4900
369	Eigil Jensen, Bmd.	Haabefuld og Rolighedsgaarde	0-4-0-2	"	10000 (Nybyggn.)	6	3900
392	Chr. Pedersen, Savværksejer	Donnerup 2	1-0-3-1 ¹ 1	Skov	40000 (Træhugst)	92	3100

Forskelligt fra Kloborg-Thyrsting og nærliggende Sogne.

Fra en Liste over ekstra Skatter 1620 i Silkeborg Lehn,
Vrads Herred, Kloborg Sogn:

Kloborg Sogen og Bye:

Fæstebønder:

Mads Ponneseu

Arnum(?) Sørensen

Gribstrup:

Erik Pedersen — Hans Pedersen

Jep Pedersen

Nørschouff:

Hans Jensen (el. Hansen)

Peder Lassen — Petter Lassen

Selvejergaardmænd:

Hallff Gaardmænd:

Gribstrup:

Peder Jensen

Johannes Jensen

Kloborg:

Christoffer Christensen

Mads Pedersen

Laurids Nielsen

Hans Nielsen

Fra gamle Lægdsruller for Skanderborg Amt.

Lægdsrullen 1713 for Klovborg Sogn.

Fortegnelse over Mandskabet fra 18—40 Aar
i Klovborg Sogn.

Klovborg By:

Niels Laursen, 30 Aar, haver Sted og besidder en Gaard, er gift.

Rasmus Sørensen er vanfør af at be. . . (ulæselig), er under 40 Aar gammel, besidder en halv Gaard, er gift.

Gribstrup:

Jørgen Lauritsen, hvis ene Øje blev udbrændt i hans Ungdom, haver Sted og fæstet hans Faders Gaard. . . . haft. . . . (ulæselig).

Laurits Jensen. en gammel Mand, haver en Søn, *Peder Lauritsen.* ugift, er 23 Aar gl., dygtig.

Niels Christensen er under 40 Aar, ellers frisk, men som han haver tjent fire Aar ved efter Forordningen, imidlertid han var Landsoldat, fik han med flere Afsked.

Rasmus Floris, gamle Mand, haver en Søn, Marquar Rasmussen, 26 Aar gl., har nylig faaet sin Faders Gaard i Fæste, er og trolovet nylig til en Pige.

Tiisvad:

Peder Bobolt(?), over 50 Aar gl., haver fæst og besidder en Gaard, har været Landsoldat og efter han var udtraadt er bleven for Alders Skyld kasseret.

Jens Mortensen haver en Søn Morten Jensen over 18 Aar gl., berettes at have Skade paa det ene Knæ.

Skadde:

Søren Pedersen. den gamle Mand haver en Søn *Christen Sørensen* over 10 Aar gammel, hvis ene Ben forleden blev slaget i tre Stykker, hvorfor han siden er bleven skæv og derfor er halt.

Nørschow.

Mads Sørensen haver været Land Soldat, ser hel ud, men fik dog sin Afsked med flere, af hvad Aarsag vides ikke.

Dalsgaard.

Niels Erichsen, 37 Aar gammel, besidder en hel Kongens Gaard.

Test. Holger Bredal.

Hverve Rulle for 1741,

hvorved efter den kongelige Majestæts allernaadigste Befaling af 25. August osv. . . . i det sydjydske Regiments. . . . de. . . .
9—40 Aar begge inclusive.

Paa Mattroup Gaards Jorder
udi

Schanderborg og Silcheborg Ambter. . .

Schanderborg Ambter, *Tyrsting Herred. Sogn og Bye.*

Lægsmand Jens Thembsen er død, men hans Efterkommer er
Christen Pedersen.

Tørsting:

Hans Pedersen	22 Aar
Niels Christensen	22 »
Christen Christensen	20 »
Hans Christensen	15 »
Anders Sørensen	20 »
Niels Thembsen	28 »
Mads Thembsen	25 »
Peder Thembsen	22 »
Hans Thembsen	14 »
Søren Frandsen d. ældre	26 »
Søren Frandsen d. yngre	23 »
Hans Frandsen	15 »
Jens Frandsen	9 »
Christen Andersen	27 »

Jens Jensen	16	Aar
Christen Rasmussen	15	"
Søren Nielsen d. yngre	15	"
Søren Nielsen d. ældre	17	"
Rasmus Christensen	19	"
Peder Sørensen	23	"
Henrik(?) Ulrichsen	16	"
Anders Ulrichsen	13	"
Jens Albretsen	17	"
Christen Albretsen	10	"
Niels Jensen	26	"
Michel Nielsen	22	"
Christen Nielsen Heftholm	38	"
Niels Nielsen	16	"
Søren Hansen Heftholm	15	"
Lars Monbjerg(?)	38	"
Hans Nielsen	11	"
Peder Mortensen	12	"
Knud Sørensen	16	"
Peder Pedersen	28	"
Jep Sørensen	38	"
Christen Sørensen	13	"

Lægsmand Peder Jørgensen
udi Nedergaard.

Niels Pedersen	14	Aar
Jørgen Pedersen	11	"
Peder Pedersen	15	"
Mads Rasmussen	19	"
Niels Rasmussen	16	"
Morten Pedersen	23	"
Morten Nielsen	17	"
Rasmus Christensen	23	"
Anders Jensen	28	"
Søren Jensen	18	"
Jens Hansen	14	"
Niels Rudolfsen	12	"

Niels Jensen	14	Aar
Knud Nielsen	25(4)	»
Oluf Sørensen	32	»
Søren Olesen	14	»
Jens Pedersen	17	»

Silkeborg Amt, Vrads Herred.

Kløborg Sogn:

Lægsmand Michael Thærchildsen udi Schade.

17. Hoved Roulle

Hr. Major von Ingenkoff.

Christen Andersen	23	Aar
Anders Rasmussen	25	»
Anders Andersen	29	»
Peder Jensen	15	»
Jens Sørensen	22	»
Peder Rudolfsen	20	»
Niels Rasmussen	18	»
Rasmus Andersen	17	»
Jacob Jensen	20	»
Niels Pedersen	19	»
Hans Nielsen	23	»
Søren Hansen	31	»
Søren Hansen	18	»
Eske Jensen	17	»
Niels Ebbesen	9	»
Niels Andersen	26	»
Christen Thomassen	10	»
Jens Hansen	15	»
Hans Pedersen	17	»
Søren Jørgensen	13	»
Erik Jørgensen	10	»
Jep Thomassen	37	»
Niels Pedersen	11	»
Morten Knudsen	38	»

Mads Hansen	17 Aar
Niels Nielsen	22 »
	ialt 26

Lægsmanden Michel Thærchildsen udi Schade.

Underskrevet af N. Thygesen.

Datum Mattroup, den 7de December 1741.

Lægsmand Clemen Thærchildsen
udi Haugberg.

Frands Clemensen	20 Aar
Thærkild Clemensen	18 »
Jens Clemensen	16 »
Johan Clemensen	14 »
Anders Jensen	23 »
Peder Nielsen	28 »
Peder Pedersen	19 »
Svend Pedersen	14 »
Peder Jepsen	19 »
Niels Hansen	24 »
Jens Thomsen	23 »
Peder Nielsen	31 »
Niels Sachariassen	17 »
Søren Pedersen	31 »
Søren Christensen	22 »
Morten Pedersen	19 »
Dirlev Jensen	18 »

Feuling:

Lægsmand Søren Andersen udi Feuling.

Søren Hansen	23 Aar
Anders Jepsen	21 »
Rasmus Jepsen	9 »
Jens Jensen	17 »
Peder Hansen	18 »

Lars Nielsen	20 Aar
Peder Andersen	27 »
Lars Pedersen	18 »
Jens Pedersen	24 »
Søren Nielsen bierg(?)	11 »
Niels Nielsen	9 »
Jacob Ditlefsen	9 »
Anders Sørensen	13 »
Christen Nielsen	13 »
Jens Jensen	19 »
Christen Jensen	9 »
Peder Johansen	9 »
Anders Nielsen	17 »
Niels Jensen	23 »
Knud Clemensen	17 »
Peder Pedersen	15 »

NB. 1) Feuling staves ogsaa »Foulling«.

Ogsaa en Lægdsrulle for Ring findes for 1741, ligeledes for Themb og Brurup Sogn samt et Tillæg for Maarupgaard i Nimb Sogn.

Under Mattroup Gaards og Gods' Mandskab under »undvigte« er anført en Søren Jensen, 18 Aar, Niels Larsen, 33 Aar (rettet fra 18), og en Søren Jensen, 21 Aar. Med Hensyn til heriblandt at finde Søren Jensen, Stamfaderen til Slægten i Florits, saa kan vel nok ses bort fra undvigte, der næppe senere fik Gaard i Fæste.

Mellem Mattroup Gaards og Gods' »undvigte« findes ogsaa en Niels Jensen Flaarits, 38 Aar, samt en Jep Jensen, 18 Aar. Under Ring (Feuling) nævnes en Lars Pedersen, 21 Aar (se ovenfor), men her findes ingen Steder en Niels Jepsen, heller ikke blandt de »undvigte«.

2) Lægdsrullen af 1713 er aabenbart en Fortegnelse over dem, som af en eller anden Grund er fritaget for Tjeneste.

Og her ses dette, at en Søn, der er hjemme hos en gammel Fader med Gaard, er fritaget, fordi han er nødvendig i Bedriften. — Dette var ogsaa ret sent Tilfældet, f. Eks. husker jeg, at min Bedstefader (f. 1826) blev fri af den Grund. Han sagde det saaledes: »A blev pinde fri som Gammelmandsson«. Det var gerne den ældste Søn, der blev fri af den Grund

for at holde Bedriften i Gang. Min Bedstefader var nu eneste Søn, ja, eneste Barn i Hjemmet. Men man ser, hvilket Hensyn der tidligere har været taget til Landejendommene fra Statens Side, at de ikke paa Grund af Soldatertjeneste berøvedes deres Arbejdskraft.

Men da i 1864 Prøjserne trængte herop i Landet, var det tit saadanne hjemmeværende Sønner, som af Fjenden blev forlangt til Kørsel f. Eks., fordi de jo var til Stede paa Gaardene. Her fortalte min Bedstefader Hans Peder Lassen i Skade ogsaa, hvorledes Prøjserne i 1864 laa der i Gaarden i Skade og engang forlangte ham til at køre nogle Betalingsmænd til Skanderborg, men for at komme uden om Danskernes Stillinger maatte han køre dem ad en interimistisk Bro over Skanderborg Sø. -Det er det værste, jeg har været med til-, sagde Bedstefader, -for bare et Skridt forkert af Hestene havde vi ligget i Søen, saa smal var Vejen derover.

Ogsaa min Fader huskede som 7-8aarig, at Prøjserne laa i Hjemmet i Skade - de Menige fyldte Laden og Udhusene. De gjorde ikke nogen Fortræd i det daglige, men de forlangte at faa, hvad vi havde. F. Eks. havde de nok Forplejning med selv, men deres eget Brød brød de sig ikke om; de tog i Stedet vort syrnede Rugbrød og kastede deres eget til Side. Da de drog bort, glemte de en Sabel i Laden; den findes endnu bevaret i Familien.

Fra Kronens Skøder (vigtige Ting først).

I. og II. Bind fra 1535–1648 og 1648–1688 om afhændet og erhvervet Gods i Danmark fra Reformationen til Nutiden. Udgivet af Rigsarkivet ved L. Laursen (I. Bd. 1892) og T. J. West (II. Bd. 1908). Tredie Bind fra 1689–1719. Fjerde Bind fra 1720–1730.

I første Binds (1535–1648) Register under Skade, Vrads Herred, S. 134, og Tranholm S. 134. Klovborg Sogn, Vrads H., S. 70, 86, 134, 194, 252, 555. Gribstrup, Vrads H., S. 70, 86, 134, 555. — I andet Bind (1648–88) under Klovborg, Vrads H., S. 6, 197, 248.

I første Bind findes meget ogsaa under Mattrup. I andet Bind derimod intet under Mattrup, Skade eller Tranholm.

Skade og Tranholm S. 134, 1. Bld.:

10. Juli 1573.

Erich Hardenberg til Mattrup for i Nørrejylland, Vrads H., i Nør Sne 1 G., i Klaabore S. Velgaard, i *Skadder* 2 G., i Gribstrup 2 G. og Tranholm.

Tørsting H., Grestrup S., i Vingom 3 G., i Fulris 3 G., Tørring S. Urskouf, i Tørringskruf 2 G., i Nyekircke S. i Koldemorthen 2 G., Brande S. i Skarrits 1 G., Hvitsel S. i Ildvedt 1 G.

(Orig. Mageskifte 259 J. R. 1, 146 Konc.)

S. 70:

24. Juli 1560.

Hr. Eyller Hardenberg til Mattrup, Hofmester, faar i Nørrejylland, Vrads H., Klaaberg S., 1 G., kaldet Floris, i Grifstruppe 1 G., Klaaberg By 1 G., kaldes Elsgaard — for: i Vrads H., Thomme S., i Salten 1 halv G. -- Vidner o. s. v.

(Vrads H. N 1.)

S. 86:

1562, 7. Febr.

Hr. Eiler Hardenberg til Mattrup, Hofmester, faar i Nørrejyland, Vratts H., Klaabierig S., Kronens Rettigheder i 3 jordegne Bd., den ene kaldet Frøris, den anden Gribstrub, den tredje Elsgaard i Klaabierig By for: i Vratts H., Thomme S., Salten By, 1 Halvgaard. Befindes Kronens Gods at være bedre end Hr. Eiler Hardenberigs, skal denne gøre Fyldest derfor.

S. 194:

1579, 27. Febr. Koldinghus.

Erich Hardenberg til Mattrup faar i Nørrejyland, Thorsting H., Grestrup S., i Løfvid 1 G., Cloborig S. 1 G., kaldet Thisvad, i Løfvid Kronens Rettigheder i 1 jordeggen Bg. med Ret til at tilforhandle sig Ejendomsretten; for i Nørrejyland, Holmindts H., i Vindinge S. og By 1 G. — Vidner: Niels Kaas til Thorupgaard, Kansler, Arild Hvitfeldt til Lilleø, Sekretær.

S. 252, Bd. I:

1582, 6. Marts. Frederiksborg.

Provstiet og Haddum Præbende i Aarhus Kapitel, som Arild Hvitfeld er forlenet med, faar: i Thorsting H., Føugling S. og By 3 G., Ring S. Bredstrup 1 G., i Løfve 3 G. 1 Mølle, kaldet Krupis Mølle, samt Kirker og Tiender i følgende Sogne: Hatting H.: Løsning, Vratts H.: Klaaborg S., Aal S. og Hammer S.

1647, 6. Nov.

Corfidts Ulfeld til Mattrup faar i Jylland, Silcheborrig Len, Vratts H., Klaaborrig S., i Gribstrup 1 G., i Nørschouf 1 G., i Mallund 1 G. — for i Jylland, Silcheborrig Len, Vratts H., Eystrup S., Gludsted By 2 G. — Vidner o. s. v.

(Bd. I, S. 555.)

1648, 27. Dec. Frederiksborg.

Gavebrev til Sognepreste Embedet til Aale og Tøring Sogne i Silcheborg Len, Vratts H. (Hr. Olluf Rasmussen, Sognepræst)

paa 1 Otting Jord paa Aale Mark, som den nuværende Prests Formand har haft i Fæste i mange Aar og han selv i næsten 20 Aars Tid mod Afgift til Kloborg Kirke i samme Herred, og som ikke kan mistes fra Præstegaarden uden Præstens største Skade, efterdi Kaldet skal være et af de »vogeste« i Stiften og Gaardens Avling ganske ringe; dog skulle Præsterne yde sædvanlig Stedsmaal og aarlig Afgift til Kloborg Kirke.

(2. Bd., S. 6. J. R. H. 146 b Jydske Register.)

1664, 11. Aug.

Kirsten, Enke efter Lauridts Madsen, Toldskriver i Øresund, faar: i Vradts H. og Sogn, Snede S. i Hampensøe 3 (G.), Gaarden Hampenbiere 2 (Gd.), Gaarden Søegaard med Skoven Field, (Gaarden) Arerskruf, i Baaest 1 (jordegen G.), 1 (G.), 2 (Huse) med Skov, i Klaaborg Herligheden af 1 Kirkeg., som giver sin Landgilde til Kirken. . . .

(S. 197).

1666, 18. Okt.

Henrik Randtzow til Møgelkiær, Rigsraad, faar af Aarhus Kapitels Gods: i Bierge H., Glud S., Sønderbye 1 Sted, i Hatting H. en Afgift af Lehberg. . . ., den Afg., der svares af Stubberup og Løsning, i Vradts H. . . . Kronens Kirkehavre af Snede, Eustrup, Vrats, Klaaborig, Hammer, Aale og Linderup Kirker i Vradts H. . . .

(S. 218, Bd. II.)

Den fulde Gengivelse af ovenstaaende følger nu, nemlig Berigtigelsen af noget af ovenstaaende, som kun har givet Oversigten over Mageskifterne. Endelig følger Noter og Forklaringer til Teksterne.

1560, 24. Juli.

Hr. Eyller Hardenberg til Mattrup, Hofmester, faar: i Nørrejylland, Vradts H., Klaaberg S. 1 G., kaldet Floris, i Grifstruppe 1 G., Klaaberg By 1 G., kaldet Elsgaard — for: i

Vrads H., Thømme S., i Salten 1 halv G. — Vidner: Hr. Otto Krumpen til Truidtsholm, Marsk, Hr. Byrge Trolle til Lilleø.

Original Mageskifte 137. — Gennemskaaren Orig. (Kongens Genbrev) i Top. Saml. p. Perg., Vrads H. Nr. I R. 7, 147.

1562, 7. Febr. Kbhvn.

Hr. Eiler Hardenberg til Mattrup, Hofmester, faar: i Nørrejylland, Vrads H., Klaabierig S., Kronens Rettigheder i 3 jord egne Bg., den ene kaldet Frøris, den anden Gribstrup, den tredje Elsgaard i Klaabierig By — for: i Vrads H., Thømme S., Salten By 1 Halvgaard. Befindes Kronens Gods at være bedre end Hr. Eiler Hardenberigs, skal denne gøre Fyldest derfor.

(R. 8,4.)

1573, 10. Juli. Hald.

Erick Hardenberg til Matteredup faar: i Nørrejylland, Vrads H. i Nør Sne 1 G., Klaabore S. Velgaard, i *Skadder* 2 G., i Gribstrup 2 G. og Tranholm; Tørsting H. Grestrup S. i Vingom 3 G., i Fulris 3 G., Tørring S. Urskouf, i Tørringskouf 2 G., Nykircke S. i Koldemorthen 2 G., Brand S. (i) Skerits 1 G., Hvitsel S. i Ildvedt 1 G. — for: i Sælland, Valdborg H. i Giefninge 1 G., Ringsted H. i Giestinge 1 G., Lille H. i Torslundmagle 1 G., Smørum H. i Smørum ofrer 3 G., Tutse H., Skamstrup S. i Skellendtsvedt 3 G., Skipping H., Serslef S. i Snertinge 2 G., Mierlasse H., Asmindrup S. i Algidstrup 1 G., Ars H., Brenning S. i Eskeberg 3 G., Verslev S. i Asmindrup 1 G., Thømmerup S. i Ubberup 1 G., Flackebergis H., S. og By 1 G., Høfve S. i Offrebye 1 G., Løfve H., Giørlef S. i Aurop 1 G., Løfve H. i Kircke Helsing 1 G. — Vidner: Jacob Ulfeld til Koxbølle, Sten Bilde, Hack Ulfstand til Hickeberig.

Orig. Mag. 259. J. R. 1, 146.

1579, 27. Febr. Koldinghus.

Erick Hardenberg til Matrup faar i Nørrejylland i Thørsting H., Grestrup S., i Løfvid 1 G., Cloborig S. 1 G., kaldet This-

vad, i Løfvid Kronens Rettigheder i 1 jordejen Bg. med Ret til at tilforhandle sig Ejendomsretten — for i Nørrejylland, Holmindts H., Vindinge S. og By 1 G. — Vidner: Niels Kaas til Thorupgaard, Kansler Arrild Hvitfeldt til Lilleø, Sekretær.

Orig. Mag. 399. J. R. 2, 389.

NB. Se endvidere 1576, 2. Maj, senere fra I. Bd.

1582, 6. Marts. Frederiksborg.

Provstiet og Haddum Præbende i Aarhus Kapitel, som Arild Hvitfeldt er forlenet med, faar i Thørsting H., Føgling S. og By 3 G., i Nimdrup 2 G., i Brestrup 1 G., i Løfve 3 G., 1 Mølle, kaldet Krupis Mølle, samt Kirker og Tiender i følgende Sogne: Hatting H., Løsning S., Hits H., Serup S., Vradts H., Klaaborg S., Aal S. og Hammer S. — for følgende Gods, som er lagt under Skanderborg: i Vor H. Hansted Kirkegaard, i Kanderup 1 G., i Egebierre 2 G., i Giedve 1 G.; Hadts H. i Halling 1 G., i Bierreagger 1 G.; Hiehnasløf H. i Blevadt 1 G.; desuden Indtægterne af følgende Kirker: i Framløf H.: Framløf, Haløf, Stierde, Storing, Skoufbye, Galthen, Skiøring, Sielløf, Skiufholm og Borum; i Gjern H.: Tulstrup, Alling, Lenno, Losbye, Dallerup, Røgen, Skanderup, Spaarup, Hamel, Voldbye og Siøbye.

J. R. 3, 353.

1647, 6. Nov.

Corfidts Ulfeldt til Mattrup faar: i Jylland, Silkeborrig Len, Vradts H., Klaaborrig S., i Gribstrup 1 G., i Nørschouf 1 G., i Mallund 1 G. — for i Jylland, Silkeborrig Len, Vradts H., Eystrup S., Gludsted By 2 G.

Vidner: Otte Krag til Thrudsholm og Gabriel Acheleye Knudtsen til Jullerødt, Sekretærer.

(Kr. Sk. I, S. 555.)

Orig. Mag. 1213. J. R. 10, 492 b.

1648, 27. Dec. Frederiksborg.

Gavebrev til Sognepræsteembedet til Aale og Tøring Sogne i Silkeborg Len, Vradts H. (Hr. Olluf Rasmussen, Sognepræst)

paa 1 Otting Jord paa Aale Mark, som den nuværende Præsts Formand har haft i Fæste i mange Aar og han selv i næsten 20 Aars Tid mod Afgift til Kloborg Kirke i samme Herred, og som ikke kan mistes fra Præstegaarden uden Præstens største Skade, efterdi Kaldet skal være et af de »vogeste« i Stiftet og Gaardens Avling ganske ringe; dog skulde Præsterne yde sædvanlig Stedsmaal og aarlig Afgift til Kloborg Kirke.

(Kr. Skøder Bind II.)

J. R. 11, 146 b.

1664, 11. Aug.

Kirsten, Enke efter Lauridts Madtsen, Toldskriver i Øresund, faar: i Vradts H. og S., Brælund 1 (G.), (Gaardene) Kolbersig, Kolbenknub og Kiershofvit, (Bolet) Goed Rønne, Snede S., i Hampensøe 3 (G.), (Gaarden) Hampenbjerg, 2 (Gh.), Gaarden Søegaard med Skoven Field, (Gaarden) Areskouf, i Baast 1 (jordegen G.), 1 (G.), 2 (Huse) med Skov, i Bøgeskouf 1 (G.), i Eystrup S. og By 1 (Halvg.), 1 (Bol), i Store Tollund 1 (G.), 1 (Hus), i Lille Tollund 2 (G.), i Gludsted 3 (G.), 1 (Hus), i Kreiberig 1 (Halvg.), 1 (G.), i Rønslund 1 (G.), (Halvgaardene) Adtserbierrig, Syndergrast, Nørgrast, Dyrriughafve og Smidebech, Smidebechs Mølle, i Hvillum 2 (Halvg.), i Boring S. (Halvgaarden) Sigten, i Guldforhofvit 1 (Halvg.), 2 (Huse), (Gaarden) Rosenkiold, i *Klaaborg Herligbeden af 1 Kirkeg.*, som giver sin Landgilde til Kirken, Ikast S. i Isen 1 (G.), 4 (Halvg.), (Bolene) Liufkierd og Isendige.

Hits H. i Kragelund S. og By 3 jordegne (G.), 3 (G.), en Afg. af Knudtshøe Hede, som svares af alle Kragelund Mænd, hvoriblandt Præsten, 1 Hus paa Kragelundgaards Grund, 1 Hus, i Refshale 1 (G.), 1 Stk. Eng, i Engisvang 2 jordegne (G.), der tillige hver svarer af 1 Bol, Kronens Andel af Refshale og Vangs Skove, (Gaarden) Hiølund, i Stienholdt 2 (G.), i Skygge 1 (G.), (Ejendomsbolene) Elbech og Klode; Liusgaard H. i Torning S. og By 6 (G.), 2 (Halvg.), 1 (Hus), en Afg. af Bundgaardts Ager, som tilhører Præsten, i Skræe 3 (G.), 1 (jordegen G.), i Knudstrup 3 (G.), 1 (jordegen G.), 1 (jordegen Halvg.), 1 (Hus), som tillige svarer af Refstofte Jord; Gjern H.: i Schanderup S. (Gaarden) Dalbyegaard, i Dalbye

1 (G.), 2 (Halvg.), 1 (Hus), Engen Tøgers Krog, i Schanderup 2 (G.) (Htk. 332 Tdr. 2 Fdk. 1 Alb. $\frac{2}{5}$ sk. a 50 Rdl. Td.) — for: 16603 $\frac{1}{2}$ Rdl. 22¹ Sk., at regne fra 1. Maj 1664. Tilbagekøbsret til det samlede Gods forbeholdt.

(Skb. L. 469. Bil.)

1666, 18. Okt.

Henrik Randtzow til Møgelkiær, Rigsraad, faar af Aarhus Kapitels Gods: i Bierge H., Glud S., Sønderbye 1 Sted, i Hatting H. en Afg. af Sebberup By, en Afg., der svares af Støberup og Løsning, i Ondsild H. en Afg. i Kvotrup Mølle, Norhald H. i Dyrbye 1 (G.), der tillige svarer en Afg. af Kortrup Mølle, Hatting H. i Daugaard 1 (G.); af Viborg Kapitels Gods: i Fiendts H. i Resen S. Høgild Mølle, Sønderliung H., Synderbech S. i Reistrup 1 (G.), Rindts H. i Bieregraf S. og By 1 (G.), i Naufndrup 1 (Bol), Vogensild H. i Snehum S. og By en Afg., i Meilsom H., Rind S. Skaber og Spanggaards Møller, i Kvols S. og By en Afg., i Segelflod 1 (G.), paa Viborg Mark nogle Agre i Globs Jord, som har svaret til Schals Præbende, og nogle Agre i Løcken, en Afg. af Engbund paa forskellige Steder, Tvillum Birk i Skaarup S. og By en Afg., Liusgaard H., Hiorup S. i Allumbtoft 1 (G.), Kaarup S. i Marilund 1 (Hus), i Vorit 1 (G.), i Veiersløf Birk en Afg., som svares af Veiersløf Mænd, Kronens Andel af Korntienden af Hammer S. i Vradts H., af Lemming og Kragelund S. S. i Hids H., af Skanderup og Siøbye S. S. i Gjern H., af Hiøberrig og Elsbørrig S. i Liusgaard H., *Kronens Kirkehave* af Snede, Eystrup, Vrats, *Klaaborig*, Hammer, Aal og Linderup Kirker i Vradts H., af Kragelund, Seirup og Lemming Kirker (i Hids H.), af Hammel, Voldbye og Skanderup Kirker i Gjern H., af Vinderslef, Hengi, Lefring, Hørrup, Hiøberrig, Elsbørrig og Vranum Kirker i Liusgaard H., Kongens Præstegæsteri af Præsten i Aal i Vradts H., af Præsterne i Hengi, Lefring, Thorning og Hiøberrig i Liusgaard H.. Kronens Andel og Korn-tienden af Giøtrup og Beistrup S. i Aalborghus A. (Htk. 234 $\frac{1}{2}$ Td. 3¹ Skp. 2 Alb. $\frac{2}{5}$ sk. a 50 Rdl. Td.) — for: 11747 $\frac{3}{4}$ Rdl. 4 Sk., at regne fra 1. Maj 1666. Tilbagekøbsret forbeholdt.

(Skb. M. 354. Bil.)

Videre fra Kronens Skøder I. Bind

(mindre vigtige Ting).

.Bloseng-, Thyrsting H., S. 15:

1542, 13. Juni (Tirsd. post corporis Christi). Silkeborg.

Gavebrev til Thorckel Persen (Væbner) paa Engen Bloseng paa Føyling Mark, som han hidtil har haft i Væрге af Føyling Kirke; dog skal han i sin Livstid svare Kirken aarlig 4 Mk. Vox og hans Arvinger derefter 2 Ørt. Korn.

(R. 4, 363.)

Sne, Nørrejyland, S. 29:

1547, 3. Jan. (Mandag efter Nytaarsdag).

Skøde til Oluf Munck, Lensmand paa Skivehus, paa Tvis Klostergaard, Fang og Mølle med Tvis Birk, som er. Vindt S. i Vindeby 4 G. og 1 Bol, i Treccris 1 G., Idom S. Nørsgaard, Sne S. Bøgeskov, Sne By 1 G., Eystrup S. i Gludstedt 3 G., Ring S. Vindgob, Roikier og 1 Boel smstds.

S. 33:

1547, 14. Dec. (Onsd. efter St. Lucie Dag).

Skøde til Jacob Skiel paa 6 Gaarde i Staby mod aarlig at yde 10 Mk. danske og $\frac{1}{2}$ Td. Smør paa S. Hans Kloster i Horsens.

Nørre Sne, S. 112:

1567, 7. Aug.

Jacob Skram til Hastrup faar Tilladelse til at lægge et Birke-ting ved sin Gaard Hastrup og fri Birkeret til samme. Hans Tjenere i Eystrup og Nørre Sne Sogne i Norvangs H. og i Tyrgo, Brandle og Vestre Sogne i Vrads H. skulde søge til dette Birketing.

Tørsting H., S. 142:

1573, 4. Okt.

Anne Giordtsdatter (Gjordsen), Erik Laugis Enke, faar i Nørrejyland. . . . — for i Nørrejyland, Tørsting H., Bryerop

S., Velling By 1 G., 1 Gadehus og 1 Mølle, kaldet Gundis Mølle, Vinding S. og By 2 G.

S. 158:

1575, 16. Juni. Kbhvn.

Karine Gyldenstierne, Holger Rosenkrantz's Enke, faar i Nørrejylland, Bierre H., S. og By 1 G., Tørsted S. i Dallerup 1 G., Stoby S. i Gamelby 1 G. og en øde Jord, Seyd S. og By 2 G. og en øde Jord, kaldet Horsagger, endvidere Kronens Rettigheder i følgende jordegne Bg. med Ret til at tilforhandle sig Ejendomsretten: i Stoby 2 G. og 1 G., kaldet Grunde, Baret S. og By 1 G., Klackerund S. og By 1 G., kaldet Elsesgaards Eige, Hatting H. i Dallerup 2 G. og 1 øde Byggested – for følgende af sit og sine Børns Arvegods i Nørrejylland, Thørsting H., Vindinge S. og By 1 G., Vore H., Berck S. i Monberg 4 G., i Sælland o. s. v.

Nord Snede Sogn, S. 165:

1577, 2. Marts.

Erick Kaas til Lindbjerggaard faar: i Nørrejylland, Sønderlung H., Røding S. – for i Nørrejylland, Giern H., Hammel S., Enderup By 1 G., Røgen S., Klitterup By 1 G., Vradts H., Nord Snede S. og By 1 G. Vidner: Niels Kaas til Torrupgaard, Kansler, Udst.s Broder, Arvidt Hvitfeldt til Lilløe, Sekretær.

Nor Sne S., S. 176:

1578, 18. Juni.

Fru Karin Krabbe til Schoufsgaard, Niels Skels Enke, og Otto Banner til Asdal paa sin Hustru Ingeborg Skels Vegne faar: i Nørrejylland – for i Nørrejylland Vradts H., Eystrop S. i Torlund 2 G., Nor Sne S. Biørnskouf 2 G., Skanderborg Len, Vor H., Lunden S. og By 1 G., i Lundumschouf 1 G., Hatting H., Qvorning S. Merringgaard, Mering By 1 G. og 2 Gadehuse, Tørsting H., Vinding S. og By 1 G. bl. a. mange Møller, deribl. Lundum Mølle. Vidner:

Niels Kaas til Thorupgaard, Kansler Laurits Skram til Hastrup, Arrild Hvitfeld til Lilløe, Sekretær.

Sne S., S. 178:

1578, 19. Juli. Skanderborg.

Skøde fra Otthe Hvitfeld til Søndergaard til Kongen paa: I Nørrejyland, Vrats H., Sne S., Gretterup By 1 G. med et Hus, bygget paa samme Gaards Grund. Vidner: Arild Hvitfeld til Lilløe og Jacob Vind, Sekretær.

Mattrup, S. 176:

1578, 28. Juni.

Skøde til Erick Hardenbiere til Mattrup paa Kronens Herlighed i 6 Kirkegaarde i Rynkeby S. i Fyen, der svare deres Landgilde til Rynkeby Kirke.

Vrats H., Side 188--189:

1578, 16. Dec.

Anne Holck til Hviderup, Hr. Verner Parsbergs Enke, faar i Nørrejyland, Giern H. og S., Thvillum Birk 3 G., kaldet Norrup, og et lille Stykke Skov op til den nordre Ende af Norrup Skov og strækkende sig til Giølsted Hede og Mose, Giern S. 1 G., kaldet Sebyvodt, og 1 Mølle, kaldet Sebyvodts Mølle, Hovilbierig H., Ait S., Veyrsløf Birk 2 G., kaldede Mindrup, Hovilbierig S. og By 9 G. i Endelstoft, som ligger øst og nord for den ene af Gaardene og hører dertil, og en Skov, som er udlagt til alle 9 G. og er den vestligste Part af Hovilbierig Skov, fra Grønings Vej ned til Dalschord, dog undtages herfra 2 Stykker Skov, hvoraf det ene, kaldet Mølle Snave, nu findes indgærdet og bruges af Præsten i Hovilbierig, og det andet er et lille Stykke Skov, som ligger til en G. smstds., der bruges af en Tjener hos Niels Stygge til Nøragergaard, og det betinges tillige, at baade Kronens og andre Los-ejeres Tjenere i Byen maa beholde deres Fædrift i ovennævnte Skov og over til Hovilbierig Mark, hvorimod Anne Holcks

Bønder faar Tilladelse til at bekomme deres fri, nødtørftige Gærdsels Rishug i Kronens Skove paa de Steder, hvor det mindst kan være Skoven til Skade — for: i Nørrejyland, *Vrats H.*. S. og By 2 G., *Vradts S.* 1 G., kaldet Ansøegaard, 1 Mølle, kaldet Anssøe Mølle, og 1 G., kaldet Brelund; *Thørsting H.*. Grestrup S. 1 G., kaldet Hofvidtschouf, Thønning S. i Gamilstrup 1 G., Thorrid H., Skibet S. i Jennum 2 G., Bierre H., Stouby S. i Balle 1 G., Klackrund S. og By 2 G., i Sælland, Flackebiergs H., Krummerup S. i Brudtsløf 1 G., Stefns H., Holthue S. og By 1 G. — Vidner: Udsted.s Sønner, Mandrup Parsbierg til Sandbygaard og Niels Parsbierg til Hviderup.

Tørsting H., S. 195:

1579, 12. Marts. Kolding.

Predbiørn Gyldenstiern til Vosborg faar: i Nørrejyland i Uldborrig H. . . . med Ret til at tilforhandle sig Ejendomsretten -- for: i Nørrejyland. Tørsting H., Foufling S. og By 1 G., i Sælland. . . . -- Vidner: Bl. a. Niels Kaas til Taarup.

Nør Sne, S. 203:

1579, 11. Maj. Fredensborg.

Biørn Kaas til Starup faar: i Nørrejyland, Fiendts H., bl. a. Fløje S. i Aakjær 3 G. . . . — for: i Nørrejyland, *Vradts H.*, Tem S. i Foxstrup 1 G., Nør Sne S. i Borst 1 G., Eistrup S. i Sønder Groest 1 G., i Nørre Groest 1 G., i Dyringhafre 1 G., i Smedebæk 1 G., Eistrup S. 1 Mølle, kaldet Smedebæk Mølle. . . . Vidner: Bl. a. Niels Kaas til Torupgaard, Kansler, Udst.s Broder.

S. 222:

1579, 30. Nov. Havreballegaard.

Hendrick Gyldenstiern til Aagaard faar: i Nørrejyland. . . . — for: i Nørrejyland, *Vradts H.*, Salthen S. og By 1 G., Nør Snede S. i Nortvig 1 G., i Nørhofvid 1 G. . . . og for det, som det modtagne Gods var bedre end det afstaaede, har han stillet Kongen tilfreds med Penge. — Vidner. . . .

S. 208:

1579, 8. Juli.

Hans Axelsen (Arenfeld) til Palsgaard faar i Nørrejyland
 — for i Nørrejyland Vradts H., Nørre Snede S. i
 Gretterup 1 G.

—

S. 223:

1580, 9. Jan.

Niels Schram til Urup faar paa egne og Søskenes Vegne:
 I Halland, Thøndersø H., Enslef S., Arløsse By 1 G., kaldet
 Arløssegaard, med 1 lille Skvatmølle, som dog ingen Land-
 gilde svarer, 1 Enemærkehestehave, 1 Enemærkekohave og 1
 Laxefiskeri, som bruges til Gaarden hver 3. Nat og Dag imel-
 lem begge Lande, samt 1 Laxedræt og frit Fiskeri i 4 fælles
 Søer — for i Sælland.

1580, 10. Jan.

Hr. Peder Skram til Urup faar: i Nørrejyland i Vor H.
 -- for: i Nørrejyland, Hats H. Nim H. i Lund 1 G. og
 1 Bol. - Vidner: Bl. a. Niels Skram, Udst.s Søn.

S. 238:

1581, 7. Febr. Skanderborg.

Peder Jul til Alsted faar: i Nørrejyland i Vradts H., *Nør
 Sne S. og By* 1 G. og 1 Gadehus, bygget paa samme Gaards
 Ejendom. . . . Nykirke S., Nørre Kollemorthen. . . . — for: i
 Nørrejyland, Hadts H. . . . Thørsting H., Føvling S. og By
 3 G. — Vidner.

—

S. 239:

1581, 8. Febr.

Anne Skram til Alsted, Jens Juels Enke. . . . — Vidner:
 Claus Glambeck til Rask, Peder Juel til Alsted, Udst.s Søn.

—

1581, 8. Febr. Skanderborg.

Ifver Lunge til Tiisbeck faar.

S. 232:

1580, 29. April.

Anders Maltesen (Viffert) til Albeck faar i Nørrejyland. . . .
 — for: i Nørrejyland i Bryerup 2 G., Giern H. . . . Vradts
 H., Sne S. i Nørhoed 1 G. . . . -- Vidner: Chresten Skeel
 til Fusingø, Mourits Stygge til Holbechgaard.

S. 256:

1582, 30. Juni.

Niels Stygge til Nøragergaard faar: i Nørrejyland. . . .
 for: i Nørrejyland, Koldinghus Len, bl. a. i Randbøl S., Van-
 dal, Egtved. . . . Sne S. (Øster Snede) 1 G., kaldet Siøgaard,
 i Nim, Hornborg, Kalhafve. . . .

S. 260:

1583, 8. Febr. Kolding.

Niels Jonsen (Viffert) til Tostelund faar: de 3 Ørtuger Korn,
 som han i det sidste Mageskifte blev Kongen skyldig, samt
 Kronens Herlighed i 1 Kirkegaard i Hvorum H., Sønderup
 By og S. — for: 1 G. i Silkeborg Len, Vradts H., Nør Snede
 S. og By. — Vidner: Niels Kaas til Torupgaard, Kansler.

S. 312:

1587, 2. Juni. Helsingør (R: Kronborg).

Christoffer Parsberg til Hviderup faar: i Nørrejyland. . . .
 Korning S. og By Herligheden i 1 Kirkegaard og 1 G. —
 for følgende af sit og sin Hustru (Dorothea Munk)s Arvegøds i
 Nørrejyland. . . . Vradts H., Nørre Sne S. 3 G. — Vidner. . . .

S. 315:

1587, 9. Aug. Silkeborg.

Eske Brock til Estrup faar: i Nørrejyland, Sønder Hald
 H. . . . for: i Nørrejyland. . . . Vradts H., Nørre Snede S.
 i Grettrup 1 G., i Hundtshofved 1 G. og 1 Gadehus, der er
 bygget paa samme Gaards Grund, i Nortvig 1 G. . . . —
 Vidner. . . .

S. 390:

1617, 3. Maj.

Christoffer Gersdorf til Søbyegaard faar: i Nørrejylland
 — for: i Nørrejylland Vradts H., Eidstrup S., Gludsted
 By 3 G. og 1 Gadehus, i Store Torllund 1 G., Sne S. i Nør-
 hofvit 2 G., 1 Bol og 1 Gadehus, Vradts S. Schierbeck Mølle,
 Hammerum H.

S. 556:

1647, 22. Nov.

Margrethe Marsvin, Enke efter H. Jørgen Urne til Alsløf,
 faar: bl. a. Horsens By 1 G., endvidere af Aalborg Ho-
 spitals Gods i Horsens By 2 G. for

S. 448:

1631, 9. Febr. Kbhvn.

Knud Gyldenstiern til Thimb faar i Nørrejylland, bl. a. i
 Galten og Laurbjerg — for bl. a. i de samme Egne
 Silcheborg Len, Vradts S. 1 Bol, kaldet Gade Rønnær (R:
 Goederomme) Vradts H. og S. 2 G., hvoraf den ene kal-
 des Store Bredlund, den anden Sillerup. — Vidner bl. a. Ifver
 Vindt til Torpegaard.

S. 309:

1587, 24. Marts. Skanderborg.

Lodvig Munk til Qvistrup faar i Nørrejylland — for
 i Nørrejylland, Vradts H., Ikast S., Issen By 4 G., i Lille Isen
 1 G. og Skyld af 1 Mand i Dranthum, i samme S. Skyld af
 1 Mand paa Heden og af 1 Mand ved Issen Dige Aren-
 borg S. 1 G., kaldet Thvodal Vidner

S. 160-161:

1576, 2. Maj. Frederiksborg.

Axel Viffert til Axelvold faar: i Nørrejylland, Hedensted
 H., Solbjerg S. — for: i Nørrejylland Halvparten af Nebbe
 Hovedgaard og i Nebbe Mølle, Holmands H., Gordslef S. i

Rams 3 G., i Gordslef 4 G. og 3 Bol, i Mørckholt 2 G., Gafverslund S. i Brønstedt 1 G., i Børckop 1 G., Norvongis H., Tyrgod S. og By 1 G., i Tyrgodlund 1 G., Omme S. i Hallindsbeck 1 G. og Halvparten af Gødsbølgaard, Vester S. i Lindet 1 G., Vrats H., Aal S. og By 1 G., Eistrup S. i Rønslunde 1 G., i Gludsted 1 G., i *Nørskov 1 G.*, i *Tisvad 1 G.*, i *Maalund 1 G.*. Nim H., Underup S. i Terp 2 Bol. . . . Vidner: Niels Kaas til Torupgaard.

1576, 25. Juli.

Ang. et Mageskifte af Lange Vestermænd for Gods paa Laaland med Gods paa Falster hedder det et Sted: » . . . de vornede Sønner, som er fødte paa Godset, skulle følge dette« — over til Kronen altsaa.

S. 63:

1560, 3. Maj

nævnes som Vidne Korvits Ulfeldt til Kogsbøl.

1560, 8. Maj.

Gavebrev til Hospitaler i Horsens, der igen skal opbygges, paa følg. Gods, der nu ligger til Aarhus Hospital og tidligere har ligget til Horsens Hospital: i Bierge H. i Skiolde 1 G., i Bronde 1 G., i Gram 1 G., Mols H. i Kielstrup 2 G. og 1 Bol, Neng H. i Aske 1 G., 4 Læster Korn af Kronens Tiendekorn i Bierge H. og Kronens Tiendelam af Sognekirkerne i samme H.

S. 73:

1560, 13. Dec.

Korvits Ulfeldt til Koxbølle faar: i Sælland, Søme H., Jullige S. og By 2 G. samt Eskilds Ø mellem Sielsøe og Jullige — for: i Sælland, Horns H. i Drobye 3 G. — Vidner: Hans Skougaard, Sekretær, Jacob Ulfeldt, Udst.s Broder, Erich Hardenberg, Udst.s Morbroders Son.

S. 191:

1579, 9. Jan.

Gavebrev til Tyrgod og Vester Sognekald paa 1 G. i Vesterlund i Vester S. til Præstegaard i Stedet for 1 G., kaldet Odderbeck, i samme S., Nørvangs H., Nørrejyland, som er bleven tilskødet Jørgen Sested. Dog skal den Afgift, som den ny Præstegaard yder mere end den gamle, vedblive at følge Kronen.

S. 195:

1579, 12. Marts.

Christen Scheil til Fussingø faar: i Nørrejyland, Medelsom H., Vingi S., Ulstrup By 3 G., hvis Ejendomme løbe ned til Gudum (?: Gudena).

Slægten Hardenberg.

Hardenberg, Edel, Frans Billes Enke (S. 213).

-- Ejler (S. 69, 78, 86, 88, 91, 43, 80).

-- Erik (Ejlersen eller Korfitsen H.?). (S. 73.)

-- Erik (Ejlersen H.), g. m. Anne Rønnov
(S. 134, 170, 176, 194, 271, 276, 287,
154, 276, 285).

Helvig, Erik Rosenkrans' Enke (S. 276).

-- Jacob, til Sandholt, g. m. Sofie Lykke
(S. 12, 116).

-- Knud, g. m. Mette Urne.

Korfits, (S. 4).

-- Mette, g. m. Kristian Fris (S. 374).

-- Mette, Predbjørn Gyldenstjernes Enke (S. 420).

-- Musse H., se Krenkerup.

I Tilslutning til »Kronens Skøder« I. Bind er anført følgende i »Kronens Skøder« IV. Bind:

1538, 18. Sep. (Onsdag efter Hell. Kors Dag exaltat). Odense.

Corvits Hardenberg til Skjolmose faar 2 G. i Stoggeruppe — for 1 G. i Viby....

1541, 8. Maj (Sønd. jubilate). Kbhv.

Skøde til Jacob Hardenberg til Sandholt paa: i Fyen, Salling H. Holme Kloster (Brahetrolleborg) med følgende Gods: Fleming By*) 8 G. — og en hel Mængde mere.

1543, 7. Marts (Onsdag post domin. lætare).

Brev til H. Thøste, Sognepræst i Aale Sogn, Vrads Herred, paa hans Bondegods paa de sædvanlige Betingelser, da han med Segl og Brev har bevist, at han ikke var i Flok og Følge med Skipper Klemind.

Angaaende Tornekrans og Mikkil Nielsen Tornekrans:

S. 284: Kristoffer Tornekrans; S. 25: Mikkil Nielsen d. ældre; S. 130, 367: Mikkil Nielsen d. yngre.

1546, 21. Febr.

er Mickel Nielsen Tornekrans til Koge nævnt blandt andre Vidner.

1572, 28. Juni. Frederiksborg.

Gavebrev til Michel Nielsen (Tornekrans), Lucas Krabbe og Jørgen Gundersen paa Jens Hvas' Gods, som var forbrudt til Kronen.

1610, 11. Aug.

Michel Nielsen (Tornekrans) til N— faar: i Nørrejylland, Aars H., Hvorum S. Landgilden af 1 G., kaldet Ørndrup, hvoraf

*) Næppe Flemming her i Egnen.

han selv har Herligheden — for: i Nørrejyland, Slet H., Biørns-
holmb S., Randum By 1 G. — Vidner o. s. v.

1546, 8. Nov. (Mandag efter Alle Helgen).

Skøde til Corvits Ulfeldt paa 1 G., kaldet Muncherudt,
i Jeløse S., Thome H.

1552, 2. Febr.

Hans Stigge til Ho^lbeckgaard faar: i Nørrejyland, Gislom
H., Durop S. og By 1 G., i Vester Nørager 1 G. og en øde
Mark, kaldet Vifvelholm — for: i Nørrejyland, Aars H. i Sød-
terup 2 G., i Tolsterup 1 G., i Hostrup 1 G. — Vidner: Eyller
Hardenberg til Materup, Korfits Ulfeldt til Kousbøl bl. a.

1556 (i Aug., Nykøbing p. F.)

Erich Skram faar: i Vras H., Eysted S. 1 G., kaldet »Sole»,
og 1 G., kaldet Høgel, Rins H., Snested S. i Karsø 1 G. —
for: i Brysk H., Brandrup S. 1 G., Almind S. 1, Lille Balle.

1560, 17. Juli. Odense.

Skøde til Hr. Eiler Hardenberg til Matstrup, Hofmester, paa:
i Bog H. i Høgeberg 1 G., Vedtofte S. og By Kronens Ret-
tighed i 2 jordegne Bg.

1560, 7. Sept.

nævnes Peder Skram til Urup, der faar jus patronatus paa en
Kirke i Nørrejyland, Birchede.

1561, 22. (23.) April. Frederiksborg.

Hr. Eyler Hardenberg til Matstrup, Hofmester, faar: i Fyen,
Bog H. i Vedtofte 4 G. — for: i Sjælland, Lofve H., Gjør-
løfve S. og By 1 G., kaldt Søgaard, Ots H., Grefvinge S. i
Frenderup 2 G. og 300 rinske Gylden. — Vidner: *Corvits*

Ulfeld til Koxboll, *Udstederens Søstersøn*. Jørgen Rud til Vedbye, Otte Brochenhus til Voldersløf.

1561, 28. Maj. Frederiksborg.

Korvits Ulfeld til Koxbølle faar: i Fyen — Vidner bl. a. Jacob Ulfeld, Udstederens Broder.

1562, 7. April. Kbhvn.

Hr. Eyler Hardenberg til Videtofte, Hofmester, faar i Fyen, Bog H., Ørsted S. og By Kronens Rettighed i 7 fri Bg. med Ret til at tilforhandle sig Ejendomsretten for i Sælland, Aars H., Aarby S. og By 1 G., Ots H., Grefringe S., Fændrup By 2 G., Løfve H. i Røge 1 G. og 2000 Daler. — Vidner bl. a. Korvits Ulfeld til Koxbøll.

1562, 5. Nov. Kbhvn.

Kgl. Stadfæstelse af et Mageskifte af 12. Oktober 1561, som Borgermester og Raad i Assens efter Kongens Befaling paa Assens Skoles Vegne have sluttet med Hr. Eyler Hardenberg, Hofmester, hvorved denne faar: i Nyrop 1 G., i Ørsted 1 G., i Høgebierig 1 Bol, i Vitofte 1 G., i Glamsberig 1 G. — for: i Holevad S. i Smegrope 1 G., i Torup 1 G., i Siø-søby 1 G. og 1 Bol.

1567, 7. Aug. (Frederiksborg).

Jacob Skram til Hastrup faar *Tilladelse* til at lægge et *Birke-ting ved sin Gaard Hastrup og fri Birkeret til samme*. Hans Tjenere i Eystrup og Nørre Snede Sogne i Nørvangs H. og i Tyrgo, Brande og Vestre Sogne i Vrads H. *skulde søge til dette Birke-ting*.

1568, 5. Juli (Frederiksborg).

Fru Anne Skram til Alsted, Jens Juls Enke, faar — Vidner: Jacob Skram til Hæstrup og Jørgen Skram til Thele.

1570, 16. April (Skanderborg).

Gavebrev til Hospitalet i Horsens paa Jord og Fang, baade Agerland og Eng, som ligger ved Hansted Bro og støder mod Nord til et Kær, kaldet Nørkier, mod Vest og Syd til Lofve Bymark og strækker sig mod Øst til Vejen, der løber fra Hansted Bro til Horsens, hvilken Jord Holger Rosenkrantz til Bolver har udlagt fra Bygholm Slot.

1573, 31. Maj. Randers.

(R. og Konc.: 2. Juni, Dronningborg).

Laurits Skram til Hastrup faar: i Vradts H., Eys:rop S. i Hallundbeck 1 G. — for: i Holbierre H. i Gransløf 1 Halvgaard. — Vidner bl. a. Jørgen Skram til Thele.

1573, 9. Juli (Hald).

Kierstenne Moensdatter (Kaas), Frats Dyris Enke, faar: i Nørrejyland, Sønderliung H., Tapdrup S. og By 1 G. — for: i Jylland, Vradts H., Tørring S. og By 1 G., Sne S. i Grettrup 1 G. — Vidner bl. a. Niels Kaas til Torupgaard.

1573. 4. Okt. (Kolding).

Anne Giordtsdatter (Gjordtsen), Erick Laugis Enke, faar: — for: i Nørrejyland, Tørsting H., Bryerop S., Velling By 1 G., 1 Gadehus og 1 Mølle, kaldet Gundis Mølle, Vinding S. og By 2 G.

1574, 22. April (Frederiksborg).

Erick Lunge til Storgaard faar: i Nørrejyland, Nørre Vongs H., Hvisel S., Ildved By 3 G. og Herligheden af en Kirkegaard, der svarer sin øvrige Skyld til Hamer Kirke, Vradts H., Tøring S. og By 1 G., Herligheden af 1 Kirkegaard, der svarer sin Landgilde til Aale Kirke, og Herligheden af 1 Bol, der svarer sin Landgilde til Tørring Kirke, i Hiortsvang 1 G.
— for.

1574, 18. Juni (Kbhv.).

Gavebrev til Holgier Rosenkrantz til Bolver, Rigens Marsk, paa Seyd Kirke med Kirkegaard, Kirkejorder og Kirkebol i Seyd. Det tillades Holgier Rosenkrantz at lade Kirken nedbryde.

1574, 28. (27.) Juli (Frederiksborg).

Hans Skovgaard til Gundistorp, Jørgens Søn, faar:
— for: i Vrads H. i Store Torlund 1 G., i Nørvangs
H. i Tindet 1 G.

1574, 27. Dec. (1575) (Skanderborg).

Jacob Ulfeld til Koxbølle faar: — for: — Vid-
ner bl. a. Erick Hardenberg til Matterup.

1575, 29. Jan. (Skanderborg).

Skøde til Holgier Rosenkrantz til Bolver, Marsk, paa S. Hans Kloster i Horsens og følgende til Klostret hørende Gods: i Seidt By 1 G., i Hatting 3 G., i Torsted 6 G., i Nim H. i Vrønding 1 G., Vor H. i Hansted 2 G. med 2 Ørred-
gaarde i Hansted Aa, Vrads H. i Hiortsvang 2 G. og 1 Bol, i Plovstrup 2 G., i Linderup 5 G., i Gretrup 1 G.

1575, 16. Juni (Kbhvn.).

Karine Gyldenstjerne, Holgier Rosenkrantz' Enke, faar:
— for følgende af sit og sine Børns Arvegoods: i Nørrejylland,
Thørsting H., Vindinge S. og By 1 G.

1576, 2. Maj (Frederiksborg).

Axel Viffert til Axelvold faar: i Vrads H., Aal S. og
By 1 G., Estrup S. i Rønslunde 1 G., i Gludsted 1 G., Nim
H., Underup S. i Torp 2 Bol.

1577, 2. Marts (Frederiksborg).

Erick Kaas til Lindbjerggaard faar: i Nørrejyland . . . — for: i Nørrejyland, Vradts H., Nord Snede S. og By 1 G. — Vidner: Niels Kaas til Torupgaard, Kansler, Udstederens Broder.

1577, 14. Okt. (Antvorskov Kloster).

Peder Jul til Alsted faar: i Nørrejyland . . . — for: i Nørrejyland i Nørrevangs H., Nykirke S., Vonge By Kronens Rettighed i 2 jordegne Bg., Herligheden af 1 Kirkegaard, der svarer Landgilde til Kirken, og 1 Bol, der ligger ved Hvessel Kirke, for: i Nørrejyland, Vor H., Ovsted S., Eier By 1 G., Thørsting H., Ring S. og By 1 G. — Vidner o. s. v.

1577, 17. Dec. (Kbhvn.).

Erich Hardenberg til Matrup faar: af Urup og Tvinge Gods i Fyen, Bierre H., Roncheby S., Urup By 2 G., i Tvinge 5 G. — for: paa Bornholm, S. Pouels S. ved Stranden 1 G., S. Nicolaus S. 2 G., Nykirke S. i Meby 1 G., i Rosker S. 1 G., kaldet Dalgaard, og 1 G., kaldet Ofrer Dalgaard, S. Clemendts S. 1 G., i Fyen, Ovby S. og By 2 G. og 1700 Daler, for hvilke Erich Hardenberg hidtil har haft ovennævnte Kronens Gods i Pant. — Vidner: Niels Kaas til Thorupgaard, Kansler, Jacob Ulfeld til Koxbøl.

1578, 18. Juni (Koldinghus).

Fru Karin Krabbe til Schoufsgaard, Niels Skels Enke, og Otte Banner til Asdal paa sin Hustru Ingeborg Skels Vegne faar: . . . — for: . . . i Brestenlund 1 G., Nørrevangs H. i Kollemorten 1 G., Vradts H., Eystrup S. i Torlund 2 G., Nør Sne S. i Biørnskouf 2 G., Skanderborg Len, Vor H., Lunden S. og By 1 G., i Lundumschouf 1 G., Hatting H., Qvornung S. Meringgaard, Mering By 1 G. og 2 Gadehuse, Tørsting H., Vinding S. og By 1 G., i Bredstrup 2 G.

1578, 28. Juni.

Skøde til Erich Hardenbiørg til Mattrup paa Kronens Herlighed i 6 Kirkegaarde i Ryncheby S. i Fyen, der svarer deres Landgilde til Ryncheby Kirke.

1578, 27. Juli (Skanderborg).

Claus Glambeck til Rask faar: i Nørrejyland, Nim H. i Boring 3 G., Kronens Rettigheder i følgende jordegne Bg. med Ret til at tilforhandle sig Ejendomsretten: Vradts H. 1 G., kaldet Bierge, i Aalle 1 Bol, Nim H. i Hvornum 3 G., Mølgire Mark, der bruges til en af Gaardene, Hvering Mark, der bruges til 2 af Gaardene, Kodalundts Mark og Thorp Mark, der bruges til en af dem, i Hvering 3 G., i Fleming 1 G. og 1 Byggested, som bruges dertil, Hvornborg S. i Kalhafve 2 G., i Hvornborg 1 G., Nørrevongs H., Ullum S. og By 2 G., fremdeles Kronens Rettighed i følgende Kirkegaarde, der svarer Landgilde til Kirken: Nim H. i Boring 1 G., Hvornborg S. i Kalhafve 1 G., i Hvornborg 1 G. — for: . . . uvedkommende G. i Jerlof. — Vidner bl. a. Niels Kaas til Thorupgaard.

Et Eksempel paa, at en Gaard gaar ind under Kronen, naturligvis paa Grund af Gæld til samme, er følgende:

1578, 27. Juli. Skanderborg.

Søfren Jenssen i Kosterløf, der har tilskødet Kongen den jordegne Bg., han selv paabor, faar derfor Frihed for Ægt, Arbejde og anden Tyngte i sin Livstid.

1578, 20. Aug. (Hald).

Niels Kaas til Torupgaard faar: i Nørrejyland. . . . — for: i Nørrejyland, Vradts H., Them S. i Foxtrup 1 G. og Halvparten af 1 Gadebol. — Vidner o. s. v.

1578, 26. Aug. (Silkeborg).

Erick Lunge til Stougaard faar: i Nørrejyland Nørrevongs H., Hvissel S., Bierlof By 1 G., Langskouf S. 1 G.,

kaldet Hafve — for: i Nørrejylland, Giern H., Skannerup S. og By 1 G., Tørsting H., Føvling S. og By 2 Halvgaarde. — Vidner bl. a. Niels Kaas til Thorupgaard.

1578, 2. Sept. Silkeborg.

Erick Lunge til Stougaard faar Kronens Rettighed i følg. jordegne Bg. . . . — for i Nørrejylland, Vrats H., Them S., Vorrid By 1 G. . . .

1578, 11. Sept. Silkeborg.

Peder Gyldenstiern til Thim faar: i Nørrejylland . . . — for: i Nørrejylland, Vrats H., Them S. 1 G., kaldet Engithved, Them S. og By 1 G. . . . — Vidner. . . .

1578, 21. Sept. Skanderborg.

Offe Skram til Hammergaard faar: i Nørrejylland, Nør-vongs H., Nykircke S. i Thindit 1 G., Vrats H., Hammer S. i Hage 1 G., Olle S. og By 1 G., Linderup S. i Hiordtsvang 1 Bol, Nim H., Hvirring S. i Kodelundts Mark 1 Stykke øde Jord, Kronens Rettighed i følgende jordegne Bg. med Ret til at tilforhandle sig Ejendomsretten: i Nørrejylland, Ninge H. . . . — for: i Nørrejylland, Giern H. . . .

1578, 16. Dec. Kolding.

Anne Holck til Hviderup, Hr. Verner Parsbergs Enke, faar i Giern H. . . . — for i Nørrejylland, Vrats H., S. og By 2 G., Vradts S. 1 G., kaldet Anssøegaard, 1 Mølle, kaldet Anssøe Mølle, og 1 G., kaldet Brelund, i Thørsting H., Grestrup S. 1 G., kaldet Hofvidtschouf, Thøning S. i Gammelstrup 1 G., Thorrid H. . . . — Vidner: Udstederens Sønner Mandrup Parsberg til Landbygaard og Niels Parsberg til Hviderup.

1579, 9. Jan. (Koldinghus).

Gavebrev til Tyregod og Vester Sogns Sognekald paa 1 G.

i Vesterlund i Vester S. til Præstegaard i Stedet for 1 G., kaldet Odderbech, i samme S., Nørvangs H., Nørrejylland, som er bleven tilskødet Jørgen Sested. Og skal den Afgift, som den ny Præstegaard yder mere end den gamle, vedblive at følge Kronen.

1579, 12. Marts (Kolding)

nævnes ved et Mageskifte for Christen Scheil til Fussingø
 »Gudum« Gudenaå.

1579, 12. Marts (Kolding).

Predbiørn Gyldenstjerne til Vosborg faar: i Nørrejylland, Uldbørrig H. . . . — for: i Nørrejylland, Tørsting Herred, Foufing S. og By 1 G., i Sjælland, Flackebiergis H. og By 1 G. — Vidner: Niels Kaas til Taarup, Kansler, Arrild Hvitfeldt til Lilløe, Sekretær.

1579, 22. April

nævnes som Vidner bl. a. Claus Glambeck til Rask ved et Mageskifte mellem Karine Gyldenstjerne, Holger Rosenkrantzis Enke, til Boller og Kronen, dat. Boller.

1579, 11. Maj. Frederiksborg.

Biørn Kaas til Starup faar: i Nørrejylland, Fjendts H. . . . for: i Nørrejylland, Vradts H., Tem S. i Foxstrup 1 G., Nør Sne S. i Borst 1 G., Eistrup S. i Sønder Grost 1 G., i Nørre Groest 1 G., i Dyringhafre 1 G., i Smedebæk 1 G., Eistrup S. i Mølle, kaldet Smedebæk Mølle.

1579, 27. Juni (Frederiksborg).

Thammes Fasse til Vennergaard faar: i Nørrejylland, Sønder H. . . . — for: i Nørrejylland i Gres S. og By 1 G., i Hatting H., Løsning S., Stuberup By 1 G., Vradts H., Oel S. og By 1 G. — Vidner o. s. v., bl. a. Jacob Vind til Grunnet.

1579, 8. Juli. Frederiksborg.

Hans Axelsen (Arenfeldt) til Palsgaard faar: i Nørrejylland — for: i Nørrejylland i Vradts H., Nørre Snede S. i Gretterup 1 G. — Vidner bl. a. Udstederens Fastersøn Christoffer Rossengaardt.

1579, 8. Aug. (Fredriksborg).

Edel Hardenberg til Hvedholm, Frants Bildis Enke, faar Kronens Rettigheder i følgende jordegne Bg. med Ret. til at tilforhandle sig Ejendomsretten: i Fyen. . . . — for i Sælland

1579, 16. Okt.

Jørgen Fested til Hvolgaard faar: i Nørrejylland. . . . — for: i Nørrejylland, Nørrevongs H., Brand S. og By 1 G., Tyergoe S. 1 Enstedgaard, kaldet Odderbeck, 1 Mølle, kaldet Odderbeck Mølle.

1579, 30. Nov. (Havreballegaard).

Hendrick Gyldenstiern til Aagaard faar: i Nørrejylland. . . . — for: Vradts H., Salthen S. og By 1 G., i Nør Snede S. i Nortvig 1 G., i Nørhofvid 1 G.

1580, 9. Jan. og 10. Jan.

nævnes Niels Skram til Urup paa egne og Søskenes Vegne. . . . og Hr. Peder Skram til Urup. . . .

1580, 24. Marts

nævnes Tingsted Mølle som et øde Møllested.

1580, 20. April (Odense).

Thames Fasse til Vennergaard faar: — for: Bl. a. i Sælland. . . . og i Nørrejylland, Tørsting H., Føyling S. og By 1 G. — Vidner bl. a. Jacob Vind til Grunnet.

1580, 18. Dec.

nævnes Claus Glambeck til Rask som Folmer Rosenkrandtz' til Stenshalles Søn').

1581, 7. Febr. (Skanderborg).

Peder Jul til Alsted faar: i Nørrejylland, Vradts H., Nor Sne S. og By 1 G. og 1 Gadehus, bygget paa samme Gaards Ejendom . . . -- for: i Nørrejylland, Thørsting H., Føvling S. og By 3 G. -- Vidner: Claus Glambeck til Rask.

NB. Senere nævnes Anne Skram til Alsted, Jens Juels Enke, og Peder Juel som hendes Son.

1581, 3. Juli (Frederiksborg).

Mette Urne, Knud Hardenbergs Enke, faar: i Nørrejylland (noget Gods oppe ved Aarhus) -- for: noget i Hadts H.

1581, 26. Nov.

nævnes en Mickel Nielsen (Sandberg) til Thøystrup, der har et Mageskifte med Kronen af Gods i Jylland med Gods i Fyen. -- (Os ubekendt.)

1582, 6. Marts (Frederiksborg).

Provstiet og Haddum Præbende i Aarhus Kapitel, som Arild Hvitfeld er forlenet med, faar: i Thorsting H., Fouling S. og By 3 G., i Nymdrup 2 G., i Brestrup 1 G., i Lofve 3 G., 1 Mølle, kaldet Krupiis Mølle, samt Kirker og Tiender i følgende Sogne: Hatting H. Løsning S., Hits H. Serup S., Vradts H. Klaaborg S., Aal S. og Hammer S. -- for: forskelligt Gods, bl. a. i Vor H. Hansted Kirkegaard og Gaarde i Egebierre og Giedvê

*) Det maa jo være Svigersøn f. Eks.

1582, 21. Juni

nævnes en Rasmus Nielsen (Skade) til Holmgaard, der har et Mageskifte med Kronen af os ubekendt Gods i Nørrejyland.

1583, 8. Febr. (Kolding).

Niels Jonsen (Viffert) til Fæstelund faar: de 3 Ørtuger Korn, som han i det sidste Mageskifte blev Kongen skyldig, samt Kronens Herlighed i 1 Kirkegaard i Hvornum H., Sønderup S. og By — for: 1 G. i Silkeborg Len, Vradts H., Nør Snede S. og By. -- Vidner bl. a. Niels Kaas til Torupgaard.

1583, 4. April (Haderslev).

Et Mageskifte af Matz Nielsen (Skade) i Jylland.... — for: i Nørrejyland, Hatz H., Hundtslund S. Hovedgaarden Skoblinggaard, som han selv har boet i siden, bl. a. noget i Sønderup og Skobling Mølle.

1583, 21. April (Haderslev).

Skøde til Jørgen Sested til Huolgaard paa Herligheden af 1 Kirkebol i Kragelund, som altid har ligget til Huolgaard, men ikke er bleven nævnt i hans Skødbrev.

1583, 30. April

nævnes: Jacob Fris faar til sig, sin Hustru Helvig Skade og Arvinger: Gods i Bergenshus Len for noget i Nørrejyland.

1583, 9. Nov. (Havreballegaard, Aarhus).

Erik Hardenberg til Mattrup faar: i Fyen, Boge H., Ørsted S. i Nyrupe 3 G. og Eftergivelse af 2 Tdr. 4 Skp. Korn, som han i et andet Mageskifte er bleven Kongen skyldig — for: i Nørrejyland, Liusgaard H., Henge S. i Fraussing 1 G. Vidner: Niels Kaas til Thorupgaard, Kansler, Absalon Jul til Meelgaard, Sekretær.

1584, 15. Febr. (Skanderborg).

*Fru Heilvig Hardenberg til Arreskouf, Erick Rosenkrantzes Enke, faar: i Fyen o. s. v. — for: i Nørrejyland, Hatting H., Vons By 1 G. . . . — Vidner: Erick Hardenberg til Matteredup, Breide Rantzov til Rantzovholm, Udste.s Søn.

1584, 15. Febr. (Skanderborg).

Skøde til Erick Hardenberg til Matstrup paa: i Fyen i Rostrup 4 G., i Klarschouf 1 G., i Hoersløf 10 G. og 1 Gadehus, i Kiørsinge 1 G., i Kierby 3 G., i Marslef 1 G. og 1 Gadehus, hvilket Gods han nu selv har i Pant.

(F. R. I 372.)

1584, 26. Maj (Skanderborg).

Skøde til Claus Glambeck, Lensmand paa Skanderborg, paa: i Nørrejyland i Threbierg 1 G., i Huarum 1 Bol og i Hvering 1 Bol, af hvilke Bol der ikke gives Landgilde, men kun gives Dagsgerning, i Threbierg Kronens Rettighed i 2 jordegne Bg. med Tilladelse til at tilforhandle sig Ejendomsretten.

1584, 26. Maj (Skanderborg).

Mandrup Holck til Barritskouf faar: I Nørrejyland Gaarde i Hansted, Barrit By, Vregsted. . . . — for i Nørrejyland, Tørsting Herred, Velling By 2 G. -- Vidner bl. a. Claus Glambeck til Rask.

1584, 2. Juli (Odense).

Skøde til Axel Brahe til Elvidt paa Kronens Rettighed i 3 jordegne Bg. i Høffet Vølling S., Skovby H., Fyen, med Ret til at tilforhandle sig Ejendomsretten.

1584, 22. Sept. (Kbhvn.).

nævnes Christoffer Michelsen (Tornekran's) til Lundbeck ang. et Mageskifte i Jylland.

1584, 1. Nov. (Kronborg)

nævnes Frederik Quitzov til Landagger, der ved Mageskifte faar Gods i Fyn for bl. a. Gods i Nørrejylland i Ovsted S., Eier By 3 G. og 1 Bol samt noget i Rye og Thebstrup. — Vidner er: Erick Hardenberg til Matteredup, Udst.s Morbroder, Jørgen Quitzov til Landagger, Udst.s Broder.

1585, 6. Jan. (Hellig tre Kongers Dag).

Sanderumgaard.

Skøde fra Jomfru Margrethe Skoufgaard til Sanderumgaard (med Samtykke af Erick Hardenberg til Mattrup, hendes Væрге, Morten Brock til Barløse, hendes Svoger, og Jomfru Karen Skoufgaard, hendes Søster) til Kongen paa: i Slesvig, Gram H., Hierndrup S. i Kastvraa 1 G., Sommerstedt 1 G., for hvilke Gaarde Kongen har forlenet hende paa Livstid med noget Gods i Davinde paa Fyn.

1585, 26. Marts (Helsingør, Kronborg).

Melchior Ulfstand til Kiergaardsholm faar: — for: i Nørrejylland, Tørsting H., Thøning S. i Gammelstrup 2 G.

1585, 28. Juni (Frederiksborg)

nævnes Madts Nielsen (Skade) til Kiergaard ang. et Mageskifte af Gods i Vestjylland.

1585, 2. Okt. (Antvorskov).

Frederick Quitzov faar: i Fyen i Borisse 4 G., i Afvernis Birk i Afvernis 1 G. — for: 70 Tdr. 1 Skp. Hartkorn, som Kongen blev ham skyldig ved Mageskifte af 1. Nov. 1584.

1586, 25. Maj (Frederiksborg).

Madts Nielsen (Skade) til Strellaf Kiergaard — et Mageskifte med Kronen, afstaar Gods i Nørrejylland.

1586, 15. Nov. (Koldinghus).

Skøde til Axel Brahe til Elfvid paa 1 G. i Øritsløf By, Lunde H., Fyen.

1587, 13. Marts (Skanderborg).

Peter Rødts faar: Gods i Sjælland. . . . -- for: Silkeborg Len, Vradts H., Eystrup S. 1 Enstedhalvgaard.

1587, 30. Marts (Skanderborg).

Aarhus Kapitel faar: i Lisbjerg H. i Meilby 2 G., som er udlagt Fru Mette Urne, Knud Hardenbergs Enke.

1587, 14. Maj (Koldinghus).

Skøde til Claus Glambeck til Rask paa en Del Gods (os ubekendt), som hans Hustrus Fader, Folmer Rosenkrantz, har haft i Pant.

1587, 2. Juni (Helsingør, Kronborg).

Kristoffer Parsberg til Hviderup afstaar ved Mageskifte bl. a. i Vradts H., Nørre Sne S. 3 G.

1588, 1. Febr. (Haderslev).

Skøde til Fru Anne Rønnev, Erick Hardenberg til Matthers Hustru, paa Kronens Part og Rettighed i Fløsstrup Sø, Nyborg Len, Fyn.

1589, 19. Juli (Kbhvn.).

Kapitlet i Aarhus faar: i Vradts H. i Them 1 G., i Vorid 1 G., Tørsting H. i Følling 4 G., i Hofvitskouf 1 G. (Lensmanden Klaus Glambæks Erklæring i Besigtelse er 1589.)

1593, 19. Juli (Kbhvn.).

Johan Rud til Møgelkier faar: bl. a. i Skiold S. og By 1 G. (ved et Mageskifte).

1598, 4. Marts (Kolding).

Christen Munch til Ørenhoufdt faar: Ørenhoufdt, som han nu selv paabor — for: i Nøfling S. 1 halv G., kaldet Skibild, og 1 halvt Møllested.

1599, 10. Jan. (Kbhvn.).

Claus Mund til Serridslefgaard faar af Maribo Kloster i Nørrejyland, Vor H., Nebbel S. Serridslefgaard, som han selv paabor, med Skov til samme Gaard til 20 Svins Olden og nogle Gadehuse, som er bygget paa Gaardens Grund og bruges under Gaarden, i Serridslef 1 G. . . . — for: sit og sin Hustrus, Kirsten Harbous Arvegods i Nørrejyland.

1602, 18. Juni (Kbhvn.).

Mageskifte mellem Axel Brahe til Elvid, hvorved han faar Gods i Fyen for noget i Skaane.

1603, 12. Sep.

Ligeledes et Mageskifte.

1605, 6. Maj (Kbhvn.).

Elne Rostrup til Pederstrup, Offer Skrams Enke, faar i Nørrejyland. . . . — for i bl. a. Vrads H, Eistrup S. Halvparten af 1 G., kaldet Hvillum.

1606, 6. April (Kbhvn.).

Giøde Pedersen paa Kopanger faar: — for: bl. a. 1 G. i Venninge S. og By, Thørsting H., med Skov til 12 Svins Olden.

1606, 31. Okt.

Et Mageskifte mellem Axel Brahe og Kronen.

1607, 18. Juli (Kbhvn.).

Palli Fasti til Mindstrup faar: i Nørrejyland, Koldinghus Len, Nørvangs H., Hvessel S. i Ildvid $1\frac{1}{2}$ G. — for: i Nørrejyland, Riberhus Len, Vester Herred, Billum By $1\frac{1}{2}$ G.

1608, 23. Maj (Kbhvn.).

Gøde Pedersen i Kopanger i Sogen i Bergens Len faar: i Bergens Len o. s. v. — for: Bondeejendomme i følg. Arve-gods: i Nørrejyland, Skanderborg Len, Thørsting H., Ring S. og By 2 G. med Skov til henholdvis 24 og 17 Svins Olden. — Vidner o. s. v.

1609, 4. Febr. (Skanderborg).

Christoffer Gerstorp til Siøbyegaard faar: i Nørrejyland. . . . — for: i Nørrejyland, Vrads H. i Fruergaard 2 G., i Hvilum 1 G., i Breil 1 G.

1609, 18. (17.) Nov. (Kbhvn.)

Niels Krog til Aggerkrog faar: i Nørrejyland. . . . — for: i Nørrejyland, Schanderborg Len, Tørsting H., Ring S., Bredstrup By 1 G. med Skov til 20 Svins Olden, Gredstrup S., Burgaarde By 1 G. med Skov til 50 Svins Olden. — Vidner o.s.v.

1610, 11. Aug. (Kbhvn.)

nævnes Michel Nielsen (Tornekran) i Anledning af et Mageskifte med Kronen om Gods i Nørrejyland.

1613, 3. Sept. (Kbhvn.).

Christian Fris til Borrebye faar: i Fyen. . . . — for følgende af sin Hustrus (Mette Hardenbergs) Jordegods paa Laaland. . . . paa Falster.

1617, 10. April (Helsingør).

Maren Skram til Farup, Jacob Hardenberigs Enke, faar:

i Nørrejyland, Koldinghus Len, Thørrild (R.: Tommels) H., Jelling S. 1 Mølle, kaldet Faarup Mølle — for: i Nørrejyland, Riberhus Len, Skadts H., Nesbjerg S. 1 G., kaldet Bilstof, og 1 Gadehus. — Vidner: Niels Friis til Krastrup og Ofver Vind til Grunnet, Sekretær.

1617, 3. Maj (Kbhvn.).

Christoffer Gerstorff til Sæbyegaard faar: i Nørrejyland i Silcheborig Len . . . — for: i Nørrejyland, Vradts H., Eidstrup S., Gludsted By 3 G. og 1 Gadehus, i Store Torllund 1 G., Sne S. i Nørhofvit 2 G., 1 Bol og et Gadehus, Vradts S. Schierbeck Mølle . . .

1617, 3. Okt. (Kbhvn.).

Thygge Brahe til Thostrup faar: i Skaane . . . — for: i Skaane . . .

1619, 19. Okt. (Skanderborg).

Laurits Ebbesen (Udson) til Thulstrup faar: i Saubrøe H. . . . — for: i Nørrejyland, Vradts H., Temb S. i Voret 1 G. med Skov til 24 Svins Olden.

1621, 13. Jan. (Kbhvn.).

Christian Thammesen (Scheded) til Thandrup faar: i Jylland, Vradts H., Thøring S. og By 1 G. med Skov til 7 Svins Olden, Aal S. og By 1 Halvgaard med Skov til 6 Svins Olden — for: i Jylland, Vor H., Stiensballe Birk . . .

1623, 7. Dec. (Kbhvn.)

Fru Mette Hardenberg til Skafsboe, Predbiørn Gyldenstierns Enke, faar: i Fyen . . . — for: i Fyen . . .

1624, 13. Febr. (Kbhvn.)

Niels Friis til Fauschouf faar følgende Gods, som har lig-

get til Aarhus Kapitel: i Aarhus Len, Ning H., Hollumb S.
i Skaade 2 G.

(NB. Altsaa ikke -Skade-, men -Skaade-.)

Samme Dag afgives de 2 Gaarde i Skaade af Aarhus Kapitel for noget andet Gods.

1625, 22. April (Kbhvn.).

Knud Gyldenstiern til Thimb faar: i Skanderborig Len. . . .
— for: bl. a. Kalløe Len, Hald H., Skader S. 1 G. Silcheborig Len, Vradts H. 1 Mølle, kaldet Silderup Mølle. . . .

1628, 7. Juli (Kbhvn.).

Tygge Brahe til Thostrup faar: i Skaane. . . . — for: i Skaane. . . .

1631, 10. April (Or. M. U. Dat.')

Tygge Brahe til Matstrup faar: i Fyen paa Hindtskolmb i Mischouf 2 G., i Dalbye 4 G., hvoraf 1 har Skov til 5 Svins Olden, og 3 Gadehuse -- for: i Sælland, Octts H. i Øfrebye 6 G. og 2 Tofteagre, i Uderbye 1 G., Rambisøe H., Siuf S. og By 1 G., Faxe H., Dalbye S. i Høesten 2 G., i Kongsted Bøerup 1 G. med Skov til 20 Svins Olden. — Vidner: Iver Vind til Torpegaard.

1631, 28. Juli (Frederiksberg).

Christian Holck til Bustrup faar: i Jylland, Koldinghus Len, Thyregød S. og By 1 øde G., i Thyregodlund 1 G., i Odderbeck 1 G. og 1 Møllested — for: i Jylland, Skadts H. i Aggerbech 1 G. og 2 Gadehuse, i Skadts 1 G., Vester H., Bellum S. i Thorp 1 G., Silkeborg Len, Vradts H., Eystrup S. og By 1 Bol. — Vidner: Ifver Vind til Thorpegaard.

*) Or. M. her Kbhvn., hvilket ogsaa opr. har staaet i R.

1632, 8. April (Odense).

Birgitte Brochenhus, Jacob Ulfeldts Enke til Urup — et Mageskifte med Kronen af Gods i Jylland.

1632, 29. Juli (Kbhvn.).

Tygge Brahe til Tostrup faar: i Fyen . . . mange Stykker Jord og Eng for mange andre Stykker Jord og Eng, alt paa Fyen.

1632, 30. Okt. (Kbhvn.).

Axel Jul til Volstrup afgiver, bl. a. ved et Mageskifte, i Jylland i Brand S. i Kierckeby 2 G., hvoraf den ene kaldet Arrevad, i Lundfod 1 G. og 3 Bol, i Graarup 3 G. . . .

1634, 27. Juli (Kbhvn.).

Morten Pax til Bierre faar: i Jylland i Skanderborg Len . . . — for: i Jylland, Skanderborg Len, Voer H., Yding S. i Saabye Halvparten af 1 G. med Skov til 6 Svins Olden . . . Det, han faar, er 1 G., i Brigsted By 1 G. og 1 Præstegaard, der giver en Del af sin Landgilde til Præsten.

1634, 5. Nov. (Kbhvn.).

Jens Mogensen (Harbou) til Sindinggaard faar af Aarhus Kapitel — i Jylland bl. a. noget i Hatting Herred i Hedensted . . . for noget andet i Hatting H. — og i Tørsting H., Bryrop S., Vellinge By 1 G. med Skov til 48 Svins Olden og 1 Bol, Hatting H. i Daugaard o. s. v.

1636, 21. Dec. (Antvorskov).

Christoffer Pax til Rask faar noget i Brigsted (1 G.) for noget i Yding S. i Saaby bl. a.

1637, 17. Febr. (Antvorskov).

Hr. Claus Daae til Rafvenstrup faar paa sin Dattersøn Cor-

fits Ulfeldts Vegne Gods, bl. a. i Bafvelse. . . . — for andet (os ukendt).

1638, 2. Jan. (Haderslevhus).

Niels Jensen i Hesselaa, Vras H., Silcheborg Len, faar igen sin Fædrengaard, som var bleven skuret under Kronen for resterende Afgifter, imod at betale disse samt de idømte Falsmaal.

1640, 13. Maj (Kbhvn.).

Tygge Brahe til Thostrup faar: i Fyen. . . . — for: i Otensegaards Len. . . . — Vidner bl. a. Ifver Vind til Nørholm.

1642, 6. Okt. (Kbhvn.).

Hr. Christian Tommesøn (Sehested) til Stovgaard faar: i Silcheborg Len, Vradts H. Jus patronatus til Tøring Kirke med Kronens og Kirkens Part af Tienden og de Kirkegaarde og Jorder, som ligge til Kirken, dog skulde Præst og Degn som hidtil nyde deres Rettigheder, Studieskat og Cathedratikum, Kirken sin Tiende og andre Indkomster og Provsten i Vradts H sin Rettighed — for: i Jylland, Hammerumb H., Snebjerg S. 3 G, kaldede Munckegaard, Hundkier og Helstrup. — Vidner bl. a. Ifver Vind til Nørholmb.

1642, 24. Okt.

Ifver Vind til Nørholmb faar af Riber Kapitel (paa hvis Vegne Kongen handler). . . . Mageskifte af Gods i Jylland.

1643, 6. April (Kbhvn.)

Niels Friis til Terschouf faar af Aarhus Kapitel i Ning H., Beider S., Fløjstrup By 2 G. med Skov til 42 Svins Olden, paa Skade¹⁾ Mark en øde Jord, kaldet Tyrestrup — for i Ning H.

¹⁾ Heller ikke vort Skade — trods -a-, ikke -aa-.

1647, 6. Nov. (Kbhvn.)

Corfits Ulfeld til Matstrup faar: i Jylland, Silcheborrig Len, Vradts H., Klaaborrig S. i Gribstrup 1 G., Nørschouf 1 G., i Mallund 1 G. — for: i Jylland, Silcheborrig Len, Vradts H., Eystrup S., Gludsted By 2 G. — Vidner: Otte Krag til Thrudsholm og Gabriel Acheleye Knudtsen til Jullerødt, Sekretærer.

Fra Kronens Skøder, Bind II (1648—88).

Klovborg, Vradts Herred, S. 6, 197, 248.

Torring, Vradts Herred, S. 6, 430. — Toudal S. 86.

Vradts, Vradts Herred, S. 201, 197, 210, 246, 248.

Torsting Herred S. 228. — Matstrup S. 100. — Stiernholm S. 74—75.

S. 6: 1648, 27. Dec. (se tidligere).

S. 197: 1664, 11. Aug. (se tidligere).

S. 100:

1661, 21. Aug.

Corfitz Uldfeld til Matstrup faar: i Jylland Brohavren af Tørstinge og Nim Herreder til Brystingbro mod at vedligeholde denne.

(J. R. Nr. 80.)

S. 74—75:

1661, 7. Marts.

Heinrich og Jochimb Würger af Lybæk faa: i Bierre H., Assens S. og By 1 G., i Bisholt 1 jordeggen Halvg., i Glud 7 G., 1 Bol, 6 Huse, i Sønderbye 1 Afgift, som 5 Mænd giver af Øen Borg, 1 G., 1 Hus, i Raarup 2 G., hvoraf den ene tillige svarer af et Møllested, 4 Huse, i Nottstrup 1 jordeggen G., der ogsaa svarer af Dalsgaard, i Lindved 2 G., 1 Bol, i Kleis 2 jordegne G., hvoraf den ene tillige svarer af 1 Ødegaardseje, i Astrup 3 G., 1 Gh., i Rafnholt 1 G., 4 Huse, i Gramb 1 G., i Vrigsted 2 G., i Sckiolde 1 Halvg., 2 Huse, hvoraf den ene tillige svarer af Bangs Jord, Gaarden Hvorumkier, der har Afkortning, og som tillige svarer af 1 Ødegaardseje, i Hvorum 1 Halvg., 1 Hus, i Stourop 1 G., i

Ballet 1 $\frac{1}{2}$ G., i Hvornsyld 2 Halvg., i Brunde 2 G., i Østrup 6 G., 1 Hus, i Nørbye 5 G. samt Kronens Andel af Korn-tienden af Glud, Assens, Klackering, Vrichsted, Stouby, Hvornum, Ørum, Barit, Urlef, Bierre, Nebsager og Raarup S. S. i Bierre H. og af Daugaard, Engom, Qvorning, Hatting, Østed, Høyensted, Stenderup og Dalbye S. S. i Hatting H. Endelig Kronens Andel i Kvægtienden af Stiernholm Len (Htk. Godset 361 $\frac{1}{2}$ Td. 2 Skp. 2 Alb.), Korntienderne 483 $\frac{1}{2}$ Td., Kvægtienderne — 17 Rdl. 3 $\frac{1}{3}$ Sk. — 17 Tdr. 3 Fdk. 1 Alb., til-sammen 862 Tdr. 3 Skp. a 50 Rdl. Td. — for 43118 $\frac{1}{2}$ Rdl. 1 Ørt. -- Forkøbsret forbeholdt Skt. K 8.

S. 83—88:

1661, 17. April

faar Peter von Uffelns og Arvingerne efter Dominicus og Johan von Uffelns . . . — en lang Opregn. af Gaarde og Gods i Vest-jylland. Størstedelen deribl. . . . i Arnborig S. Gaarden Toudal. Ogsaa Kronens Andel af Korntienden, bl. a. af Arrenborig. . . .

S. 89:

1661, 16. Maj.

Peter von Uffelns samt sal. Dominicus og Johan von Uffelns Arvinger i Hornborg faa: Stiernholms Slot og Gaard med til-liggende Jord (Htk. 120 Tdr. 2 $\frac{2}{3}$ Alb.) og Bøndergods: Hatting H. i Ølsted 10 G., hvoraf 4 have aarligt Afslag, 1 øde Jords Eje ved Hatting Herredsting, hvoraf alle Ølsted Mænd med Undtagelse af én svare, i Nør Aldum 7 jordegne G. og 1 Afgift, som en Bonde svarer med sine Lægsbrødre, i Torsted 7 G. med den enes Bondeskyld, 4 Huse, i Ørenstrup 1 G., i Hatting 17 G., hvoriblandt Ruballegaard, som tillige svarer af en anden Ejendom og af et lidet Stykke Jord, 4 Bol, 9 Huse, i Oens 5 G., i Qvourning 7 G., hvoraf 1 tillige svarer af Gaardstoft, 1 Bol, i Erichnaur 4 G., hvoraf 1 tillige svarer af Jordstykket Fugisbierre og 1 har aarligt Afslag, 1 Hus, i Mæring 1 G., som har Afslag, i Stenderup 2 G., hvoraf 1 har Afslag, 1 jordegne G., i Stobberup 2 G., 1 Hus, i Aarup 2 G., i Bøtterup 5 G., der alle have Afslag, i Løsning 2 G.,

1 øde G.s Grund, 1 Bol(?), 1 Hus, Løsning Mølle, Munchemølle Enge, som bruges af 1 Md. i Aldum, den jordegne Gaard Stouenbierrig, i Dalbye 6 jordegne G., 1 Afgift, som svares af Lægsbrødrene, i Hedensted Setting Bygge, 5 jordegne Steder, hvoriblandt Knudshorns Bygge, 1 Hus, i Toerup 2 jordegne G., i Remmerslund 4 jordegne G., hvoraf 1 tillige svarer af Tyestoft, 1 Sted, Høygs Bygge, i Spettrup 8 jordegne Steder, hvoraf 1 tillige svarer af Mogens Smeds Bygge, i Sebberup 4 G., 1 Afgift, som svares af alle Sebberup Mænd, 1 Hus; endvidere følgende Kirketjender: Hatting H. i Qvorning 4 Steder, i Erichnaur 2 Steder, i Løsning 1 Sted, i Bøttrup 1 Sted, i Hatting 4 Steder, 1 Gh., i Stenderup 1 Sted, i Dalbye 1 Sted, fremdeles følgende, som tidligere laa under Schanderborrig Kirke: Bierre H. i Urlef 1 Gh., hvoraf Præsten svarer, i Hvorum (Annekspræstegaard), 1 Kirkebol, i Bierre (Annekspræstegaard), i Vrigsted (Annekspræsteg.), i Sønderbye 1 Sted, dernæst Præstegæsteri af Underup Kirke, i Nimb H. af Hatting, Ølsted og Løsning, i Hatting H. af Glud, Assens, Raarup, Nebsagger, Barvid og Gammelbye i Bierre H.; endelig følgende og Gods, som Kronen har faaet i Magelæg af Jens Mogensen: i Løsning 1 G., 3 Huse, i Daugaard 1 Sted, Gaarden Balle, som tillige svarer af Jorden Michelstoft, i Dalby 1 jordegne G., i Stenderup Bondeskylden af 1 G. (Bøndergodset Htk. 693 Tdr. 1 Skp. $2\frac{1}{2}$ Fdk. $\frac{1}{5}$ Sk.) a 50 Rdl. Td. — for 40,661 $\frac{1}{2}$ Rdb. 7 Skp. Forkøbsret forbeholdt. Desuden forbeholdes den Ejendom, som Kronen har bevilget Borgmester i Horsens. Olluf Hansen, og Engstykket Blegmaeen, som skal følge Bygholms Mølle, samt for Møllen og dens Besidder Nydelsen af den Fædrift og Græsning, som hans Formand altid have nydt i Ladegaardens Mark.

S. 200:

1664, 19. Aug.

Christian Fischer, Vinskænk i Glückstadt, og hans Fætter faa: Silkeborg Slot og Ladegaard med Ager, Eng og Skove, nemlig Roballeschouf, Hølbundschouf og Lille Brund (Htk. 26 $\frac{1}{2}$ Tdr.), samt Bygninger tilligemed Færgehus og Herlighed,

fremdeles det underliggende Bøndergods i Giern H. . . . i Lenne 1 jordeggen G., som bruges af Præsten, der tillige svarer af Sminge Aalegaard, som er øde. . . i Vrads H., S. og By 4 Halvg., Gaarden Ansøegaard og Ansøe Mølle.

S. 210:

1664, 25. Okt.

Jacob, Isak og Samuel de Lima faar . . . i Vrads H., Eistrup S., Glydsted 3 G., 1 Hus, i Stortoelund 1 G., i Sneec S., Nørre Hofvit 2 G., 1 Hus, i Vrads S. Gaardene Store Brelund og Sildrup (Htk. 1154 Tdr. 3 Skp. 3 Fdk. ^{6/105} Alb.).

S. 228:

1665, 27. Juli.

Ludvig Sorents, Akcise- og Konsumtionsforvalter i København, faar paa egne og Fætters Vegne: . . . bl. a. i Bierre H. Kongens Andel af Korntienden af Schiold S., i Schiold 1 G., i Stourup 1 G. med Egeskov, 2 Vaaninger, der tilsammen udgøre 1 G. med Egeskov, i Brønd 1 (Afgift i 1 G.), i Bisholt 1 G., i Glud 1 G., i Ning H., Store Noerd 1 G., i Giern H., Schanderup 1 G. med Skov, i Tørsting H., Føvling 3 G., i Hofvitschou 1 G., i Nørre H., Bredstrup 1 G., af præponta bona: i Tyrsting H., Nimbdrup 2 G., i Bredstrup 1 G. — Tilbagekøbsret forbeholdes.

S. 246:

1666, 21. Sept.

Michel Buron Dubrenil faar paa egne og Medarvingers Vegne efter Oberstløjtnant Toussaint de Beaufort: . . . i Vrads H. Skierbek Mølle. Af Kronens Gods i Silkeborg A. i Vrads H., Snede S., Nortvid 1 G., Kronens Andel af Tienden af Vrads S., der har aarligt Afslag. — Tilbagekøbsret forbeholdes.

S. 430:

1674, 24. Nov.

Rentekammer Skrivelse (R. K. Skr.), hvorved det i Henhold til kgl. Reskr. til Kammerkollegiet bevilges Niels Rosen-

krantz til Stougaard, Generalmajor, at lægge 34 Tdr. 1 Skp. 1 Fdk. 1 Alb. Hartkorn ind under sin Hovedgaard Stougaards Takst, og at der med Afgiften deraf maa forholdes som med Adelige Sædegaarde, nemlig: Silkeborg A., Vrads Hd. i Tørring S. Egholm Vandmølle, Htk. 29 Tdr.

S. 174:

1664, 14. Juni.

Henrik Müller til Stensballegaard faar: Gods (der tylder mange Sider at opremse), deriblandt i Vradts H. Kronens Andel af Korn-tienden af Eistrup S. (Htk. 26 Tdr. 2 Skp.).

Fra Kronens Skøder, Bind III

(1688--1719).

S. 28:

1689, 4. Maj.

R. K. Skr. (Rentekammerskrivelse) til Amtsskriver Søfren Søfrensen, at han skal tage følgende Jordegods, som er blevet udlagt til Kongen med den ham tilfaldne Hovedlod ved Kommissionen over afg. Jacob Ulfeltz Dødsbo (og hvis Htk. efter gl. Matr. er som anført), i Besiddelse paa Kongens Vegne: i Silkeborg A., Vrads Hd., Nørre Sne S. og By 1 G., Htk. 4-4-0-0, i Arreskov By 1 G., Htk. 4-4-0-0, i Nørrehovet By 1 G., Htk. 1-1-0-0, i Klouborg S. og By 10 G., hhv. Htk. 6-1-0-2, 6-6-0-0, 2-4-1-1, 5-3-3-1, 4-7-3-1, 5-2-0-0, 6-1-0-0 og to á 1-2-0-0, Gaardene Dalsgaard, Floris og Malund, hhv. Htk. 6-1-0-2, 5-3-3-1 og 4-6-3-1, i Gribstrup By 2 G., Htk. 4-6-2-2 og 6-6-0-0, i Skaade By 2 G., Htk. 6-4-0-0 og 4-5-0-0. 1 H. (Hus), Htk. 6 Skp., i Tranholm By 2 G. á Htk. 7-5-2-0.

(Aarh.-Ribe St. Kpb. G. 359.)

S. 27:

1689, 4. Maj.

R. K. Skr. til Amtsskriver Just Hansen, at han skal tage følgende Gods, som ved Kommissionen over afg. Jacob Ulfeltz Dødsbo for 1504 Rd. 1 M. 1 Sk. resterende Skatter og Kontributioner er bleven udlagt til Kongen, og hvis Hartkorn efter gl. Matr. er som anført, i Besiddelse paa dennes Vegne: i Skanderborg A., Tyrsting Hd., *Fouling S., Vebnersholm Hovedgaard.* Htk. 20 Tdr. i Fouling By 3 G., hhv. Htk. 7-4-0-0, ligeledes og 6-2-0-0, samt Staalholms Jord, Htk. 8-2-0-0, i Aastrup 2 G., Htk. 2-6-0-0 og 2-6-2-2, 1 H., Htk. 1 Fdk. 1 Alb., i Haarup 2 G., Htk. 5-1-1-1 og 7-0-1-1, 1 H., Htk. 0-4-1-1, ialt Htk. 75-1-0-1 á 20 Rd. Td.

(Aarh.-Ribe St. Kpb. 1 G. 357.)

NB. Noget af Godset synes at være udfaldet, da det anførte kun bliver Htk. 67 7-0-1; det manglende Htk. 7 2-0-0 svarer ganske til 1 G. i Føvling, der efter Matr. tilhørte Ritmester Ulfeldt.

S. 28:

1689, 4. Maj.

R. K. Skr. til Amtsskriver Just Hansen, at han skal tage følgende Jordegods, som er bleven udlagt til Kongen med den ham tilfaldne Hovedlod ved Kommissionen over afg. Jacob Ulfeltz Dødsbo (og hvis Htk. efter gl. Matr. er som anført), i Besiddelse paa Kongens Vegne: i Skanderborg A., Tyrsting Hd., *Fouling S. og By* 4 G., hhv. Htk. 9-4-0-0 og tre á 7-4-0-0, 4 Gh. med 1 Stk. Jord og 1 øde Byggested med nogen Jord, i Aastrop 1 G., Htk. 6-2-0-0, 1 H., Htk. 0-2-0-2, i Haarup 2 G., Htk. 5-1-1-1 og 7-0-1-1, 1 Gh., Htk. 0-2-2-0, i Rind S., Bredstrup By 1 G., Htk. 8-0-2-2, og Skov (efter ny Matr.), Htk. 1 Fdk. 1 Alb.

(Aarh.-Ribe St. Kpb. G. 360.)

S. 123:

1694, 19. Juni.

Gavebrev til Jomfruerne Anne Margrethe Ulfeld og Margrethe Ulfeld — i Henseende til deres slette Tilstand — paa: i Silkeborg A., Vrads Hd., Kloeborg S., Nørskou By 2 øde

Boliger, Htk. 3-2-2-2 og 3-2-1-2, med ti Aars Skattefrihed. Kronen forbeholder sig Jagten i Vildtbanen.

(Aarh.-Ribe St. Skb. C. 55 F.)

S. 163:

1695, 28. Maj.

Skøde til Anna Margrethe og Margretha Ulfeld — for 58 Rd. 4 M. 8 Sk. — paa: i Silkeborg A., Vrads Hd., Kloeborg S., Nørshouf By 2 H., Htk. 0-5-3-1 og 0-5-3-2, fri for alle Skatte- og Landgilderestancer til denne Dag. Kronen forbeholder sig Jagten i Vildtbanen.

(Aarh.-Ribe St. Skb. C. 105.)

S. 164:

1695, 11. Juni.

Skøde til *Tygge Jespersen* — for 1244 Rd. 11 Sk. — paa: i Silkeborg A., Vrads Hd., Kloeborg S. og By 5 G. (hhv. Htk. 3-2-2-0, 2-5-3-1, 4-7-1-1, 1-2-0-0 og 2-4-3-2, den tredje øde, den fjerde halv ved Magt), Gaarden Floris (Htk. 3-4-3-2, halvt ved Magt), i Gribstrup 1 G. (Htk. 4-2-3-1, delt i to Halvdele, den ene halvt ved Magt, den anden øde), 1 G. og 1 halv G. (Htk. 3-4-1-2 og 1-3-2-0, begge halvt ved Magt), 1 G. (Htk. 4-1-2-0, øde), i *Schade* 2 G. (Htk. 5-5-1-2 og 3-5-3-1, den sidste øde), i Nør Sneede S., Nørhoffvet 1 G.) og 1 H. (2-1-0-1 og 2 Fdk., begge øde), i Friisbech 1 halv G. (Htk. 1-1-1-0, øde), i Hammer S., Koutrop 1 G. (Htk. 2-5-2-2, øde), i Skanderborg A., Tyrsting Hd., Grædstrup S., Halle By 1 G. (Htk. 3-7-0-2, øde), (ialt Htk. 14-2-2-2, besat og ved Magt, a 40 Rd. Td., er 573 Rd. 2 M., Htk. 12-0-1-0, halvt ved Magt, a 35 Rd. Td., er 421 Rd. 9 Sk., og Htk. 24-7-3-0, øde, a 10 Rd. Td., er 249 Rd. 4 M. 2 Sk.). Godset sælges frit for alle Restancer af Skatter og Landgilder, men Kronen forbeholder sig Jagten i Vildtbanen.

(Aarh.-Ribe St. Skb. C. 116.)

*) Denne Gaard befandtes siden at være udlagt til Ryttergods, som og derved efter Camer-Collegie Skrivelse forbliver, hvorimod Tygge Jespersen med Betaling af Amtsstue er refunderet.

S. 377:

1703, 16. Juli. Viborg.

Skøde til Tyge Jespersen til Mattrup — for 17 Rd. 1 M. 14 Sk. rede Penge — paa følgende af Kronens beholdne Strøgods, som han har købt ved offentlig Auktion: i Silkeborg A., Kloeborg S., Gribstrup 1 øde Halvg., der foruden 4 Skp. Kirkeskyld, som tilhører Mattrup Gaard, er Htk. 2-0-3-2 (a 8 Rd. 1 M. 2 Sk. Td.), dog at deraf Amtstuen svares næst-afvigte Aars Landgilde eller Afg., som allerede er forfalden.

(Aarh.-Ribe St. Skb. F. 90.)

S. 379:

1703, 25. Aug. Fridericksborg.

Skøde til Mathias Melchiorsen, Herredsfoged i Tyrsting og Vrads Hd. — for 280 Rd. 2 M. 1 Sk. rede Penge — paa følgende af Kronens beholdne Strøgods, som han har købt ved offentlig Auktion: i Silkeborg A., Vrads Hd., Nør Sneede S. (og By) 1 G., besat Gods, Htk. 4-7-3-2, a 39 Rd. 1 M. 7 Sk. Td., er 195 Rd. 4 M. 13 Sk., i Arredschou 1 afbrændt G., Htk. 3-1-0-2 (a 6 Rd. Td., er 18 Rd. 5 M. 4 Sk.), i Skanderborg A., Tyrsting Hd., Bryrop S., Welling 1 H., Htk. 0-2-1-0 (65 Rd. 4 M.).

Køberen maa for nævnte G. i Arredschou efter Auktionsforretningen og efter et derom til Rentekammeret indkommet Tingsvidne af 28. Juli 1702 nyde to Aars Frihed for alle Skatter af dens Htk., Sognerytterholdspenge og Udskrivning alene undtagne, ligesom andet afbrændt Gods i Almindelighed nyder.

(Aarh.-Ribe St. Skb.)

S. 470:

1712, 1. Juni. Coldinghuus.

Skøde til Peder Fogh til Ryumgaard — for 406 Rd. 69 Sk. Kroner rede Penge — paa følgende af Kronens beholdne Kirker med jus patr. et voc., Korn og Kvægtiende m. m., som Kancelliassessor Hans Leegaard købte ved offentlig Auktion, men som han ved Skrivelse af 22. Juni 1711 har afstaaet til hin: i Skanderborg A., Tyrsting Hd., Tørsting Kirke med Tiende, Htk. 8-4-2-0 (a 47¹/₂ Rd. Td.). Køberen maa nyde

al Kirkens Indkomst, men Kongen forbeholder sig dens Beholdning til 1. Maj 1711'), hvorimod Køberen er fri for at svare til dens Gæld.

Relutionsretten forbeholdes Kronen med et Aars Varsel og for samme Sum, hvorfor Kirken er afhændet. Efter Auktionskonditionerne skal P. Fogh og hans Efterkommere aarligt svare den sædvanlige Afgift af Kirken til Amtstuen i Skanderborg, nemlig 2 $\frac{1}{2}$ Td. Havre og 1 Lam.

(Aarh.-Ribe St. Skb. F. 194.)

S. 245:

1698, 24. Maj.

Skøde til Knud Gedde af Waskergaard, Kancelliraad og Amtmand over Silkeborg og Mariager Amter — for 831 Rd. 1 M. 8 Sk. — paa Kongekorntienden af Kloeborg S. i Silkeborg A., Vrads Hd. (Hrk. 16-5-0-0 a 50 Rd. Td.'').

(Aarh.-Ribe St. Skb. E. 19.)

S. 233:

1697, 21. Dec.

Skøde til Jørgen Grubbe Kaas til Ryberg, Amtmand over Lundenæs og Bøvling Amter — til Vederlag for 1 Ørte Kirkehavre, som af Kongen er blevet ham tilskødet d. 31. Dec. 1689''') under Lemming Kirketiende, men som siden er befunden at tilkomme afg. Hr. Hinrich Rantzous Arvinger efter kgl. Skøde af 18. Okt. 1666''') samt for 58 Rd. 5 M. 12 Sk. rede Penge — paa Kongekvægtienderne af følgende Sogne i Silkeborg A.: i Lysgaard Hd. Hjøeberg, Elsborg, Lysgaard, Taar(n)ing, Kaarup, Hinge, Winderslef, Aldmind, Lefring og Hiorup Sogne, i Hids Hd. Kragelund, Lemming og Siorup Sogne og i Vrads Hd. Kloeborg S. (hvilke Kvægtiender efter

') I Skødeteksten staar fejlagtig 1712, men i Beregningerne 1711.

''') Efter kgl. Resol. af Skødets Dato maatte Købesummen afkortes i hans resterende Gage, nemlig for 2 Aar 1000 Rd., hvori afgik for stemplet Papir og prompte Betaling 13 $\frac{1}{3}$ Rd. Hvad der blev tilovers, fik han anvist til Udbetaling.

''') Kronens Skøder III, S. 49.

''') Kronens Skøder II, S. 248.

Gennemsnit af tre Aar andrager aarligt 5 Rd. 1 M. $7\frac{2}{3}$ Sk., hvilket kapitaliseres til 106 Rd. 4 M., hvorimod han fra d. 31. Dec. 1689 til dette Aars Udgang aarlig til Hinrich Rantzous Arvinger har maattet svare 1 Ørte Havre, hvilket efter Kapitelskøb gør 16 Rd. 2 M. 12 Sk.; i hans Skøde paa Lemming Kirke afgaar denne Ørte Havre, som er Htk. 1--2--0--0 a 25 Rd. Td., er 31 Rd. 1 M. 8 Sk., tils. 47 Rd. 4 M. 4 Sk., saa at han fra sig skal lægge 58 Rd. 5 M. 12 Sk.).

(Aarh.-Ribe St. Skb. D. 169.)

S. 93-94:

1692, 20. Aug.

Skøde til Bræmmerholms Kirke — for dens Fordringer til Kronen (2594 Rd. 62 Sk.) — paa Kongekorntienden af Taastrup S. i Holbæk A., Htk. 44 Tdr. (a 50 Rd. Td., er 2200 Rd.), og jus patr. et voc. til Grædstrup Kirke i Tyrsting Hd. med dens Tiende, Htk. 20 Td., og Jordegods: i Kirkemose paa Bieregaards Mark, Htk. 2 Alb. (skal antagelig være Burgaarde, for der havde Kirken ifølge Matr. et Stykke Kirkeeng paa 2 Alb. Htk.), 3 Agre paa Nimdrup Mark, Htk. 0-3-3-2, 1 Stk. Skov, kaldet Rodingsballe, 1 lille Stk. Eng derved, 3 Agre paa Dauding Mark, kaldet Grafversens Toft, med 1 Stk. Eng og Jord paa Ringmarck, tils. Htk. 0-1-3-1 (altsaa Kirkens Tiende og Gods tils. Htk. 20-5-3-2 a 25 Rd. Td., er 518 Rd. 47 Sk. og det hele Udlæg 2718 Rd. 47 Sk.); hvad Udlæget er større end Bræmmerholms Kirkes Fordring (nemlig 123 Rd. 81 Sk.), har Kongen af sær Naade skænket denne, for at Kirken des snarere maa blive tækket med det nu manglende Tag, og den maa gøre sig Tienderne saa nyttige, som den bedst kan, dog at de, som har dem i Fæste, rigtigt gengives Indfæstningen.

(Sæll. Skb. A. S. 109.)

S. 357:

1703, 7. April.

Skøde til Niels Cortsen, Præst i Them -- for 62 Rd. 5 M.

*) Mon det ikke er forkert, da Kirken laa paa den nuværende Bjerregaards Mark i Aale Sogn.

2 Sk. rede Penge — paa følgende af Kronens beholdne Strøgods, som han har købt ved offentlig Auktion: i Silkeborg A., Vrads Hd., Vrads S. Halvparten af en øde G., Stoere Høelund, Htk. 3—3—2—1 (å 6 Rd. 2 Sk. Td., er 20 Rd. 4 M. 10 Sk.); i Skanderborg A.

S. 224:

1697, 27. Juli.

Skøde til Olluf Pedersen Øye, Sognepræst i Aarslev Sogn — i Betaling for 67 Rd. 5 M. 4 Sk., som han paa sin Formands Hr. Søfren Winters Vegne efter derpaa havende Transport har at fordre for gjort Forstrækning 1678 — paa Kongekvægtienden af Sneeede, Eistrup og Vrads Sogne i Silkeborg A., Vrads Hd., og af Søebye S. i Gern Hd.

S. 364:

1703, 28. April.

Skøde til Johan Hagensen i Rye Mølle paa følg. af Kronens Strøgods, købt ved off. Auktion: i Skanderborg A., Tyrsting Hd., Winding S. og By 1 Stk. af Ør Kloster Eng paa den østre Side af Hønsholm, Htk. 0—4—2—1 (for 162 Rd.), i Ry Birk, Wissing S., Addit By 1 H., Htk. 2 Alb. (50 Rd.), i Gern Hd., Alling S. og By nogen Jord o. s. v.

S. 123 (ang. Kloborg Kirke):

1694, 23. Juni.

Skøde til Otto Skeel til Walsøe, Gehejme-, Etats- og Justitsraad — for 1279 Rd. 4 M. 2 Sk., der afkortes i hans resterende Gage — paa jus patron. et voc. til *Kloborg Kirke* i Silkeborg A., Vrads Hd., til Tøestrup Kirke i Kalø A., Norre Hd., og til Lyngbye Kirke i Havreballegaards A., Hasle Hd., med deres Tiende (hhv. 17 Tdr., 16 Tdr. og 6—2—0—0) og deres Kirkeskyld, nemlig til Kloborg Kirke: Landgilde af 1 Stk. Jord ved Kirken og af nogle Agre paa *Skadder Mark* (tils. Htk. 2—3—1—1) samt af 1 Stk. Jord ved Aal Kirke (Htk. 3 Skp.); til Tøestrup Kirke: Landgilde af 1 Stk. Kirkejord paa Kou(s)trop Mark (1 Fdk. 3 Alb.), som Hr. Niels i Tøestrup

har haft i Fæste; til Lyngbye Kirke: Landgilde af 1 G. i Liungbye S. og By (Htk. 9-0-3-1), ialt Htk. 51-1-2-0 a 25 Rd. Td.

IV. Bind af Kronens Skøder (1720-1730).

1720, 9. April og 16. April

nævnes Matthias Poulsen som Justitsraad og Landsdommer i Nørre Jylland.

1720, 6. Maj

nævnes Thøger Reenberg til Ristrup, Landsdommer i N. Jylland.

1720, 6. Maj.

Skøde til Thøger Reenberg til Ristrup, Landsdommer i N. Jylland — for 2040 Rd. 61 Sk. Kr. — paa følg. af Kronens Gods, som han har købt ved Aukt.: i Skanderborg A. . . . i Silkeborg A., Wrads S. (1 G. kaldet) Fourholt.

1720, 13. Juni.

Skøde til Anne Michelsdatter til Matstrup. Daniel Fiskers Enke — for 454 Rd. 79 Sk. Kr. — paa følgende Kirke, som Lucas Kierulf i Viborg paa hendes Vegne har købt ved Aukt. over Kronens beholdne Gods og Tiender: i Skanderborg A., *Tyrsting Hd., Ring Kirke med dens Tiende.* Htk. 8-7-2-», og *Jordskyld af en Kirkejord.* brugt af 1 Md. i Bredstrup, Htk. »-4-2-», af *en Kirkeskor.* Htk. 1 Fdk. 1 Alb., og af 2 *Stkr. Kirkejord.* det ene brugt af 1 Md. i Ring, det andet af Hr. Niels smst., tils. Htk. »-1-»-1 (ialt Htk. 9-5-1-2 a 47 Rd. Td.). Kronen forbeholder sig Kirkens Beholdning af jus voc., hvorimod Køberen er fri for at svare til dens Gæld.

(Skpr. 1, 415; A.-R. 1719-26, Rrg. No. 6.)

Skøde til Jørgen Torrup, Sognepræst i Ring i Skanderborg A. — for 85 Rd. 8(0) Sk. Kr. — paa følgende Bol, som han og hans Hustru i begges Livstid maa bruge og besidde: i Skanderborg A., Tyrsting Hd., Ring S. og By (M. Nr. 4), som han selv bruger, Htk. 2-3-2 (og Skov 1 Fdk., tils. Htk. 2-1-2 a 40 Rd. Td.) med de paa dets Grund staaende Huse. Men da Daniel Fiskers Enke, *Anne Michelsdatter til Matstrup*, ved Aukt. 1719 over Kronens beholdne Gods havde købt Ring By med nævnte Bol, og hendes Bud er blevet approberet af Kongen, saa er det bleven akkorderet, at *naar Hr. Jørgen Torrup og hans Hustru begge er døde, skal det tilbydes Anne Michelsdatter eller hendes Arvinger for den ovennævnte Kobesum; dog skal tillige betales for Meliorationen, hvis Bolet er bleven forbedret. Kronen forbeholder sig Jagtretten.*

(Jfr. S. 459.)

1720. 13. Juni.

Skøde til Anne Michelsdatter til Matstrup — Daniel Fischers Enke — for 1467 Rd. 73 Sk. Kr. — paa følgende af Kronens beholdne Gods, som hun har købt paa Auktion: i Skanderborg A., Tyrsting Hd., Ring S. og By (M. Nr. 1), Htk. 3-2-2 og Skov 1 Alb., (M. Nr. 2, 3, 6, 8, 11 og 12), hhv. Htk. 2-3-2, 2-1-2, 2-2-2, 2-6-2, 2-3-2 og 2-4-2, hvert med Skov 1 Fdk., (M. Nr. 5, 9, 13 og 14), hhv. Htk. 1-3-2, 1-1-3-2, 2-1-2 og 1-5-3-1, hvert med Skov 2 Alb., samt (M. Nr. 7), Htk. 3-7-1-1 og Skov 2 Fdk. (tils. Htk. 28-2-3-1 a 40 Rd. Td., er 1134 Rd. 16 Sk.), i Gredstrup S. og By (M. Nr. 3), Htk. 3-2-1, i Løvetgaarde (M. Nr. 2), Htk. 6-1-1 og Skov 3 Fdk. (begge a 35 Rd. Td., er 333 Rd. 3 M. 9 Sk.), med de paa nævnte Gaardes Grunde staaende Huse. Jagtret forbeholdt.

1720, 17. Juni.

Gavebrev til Gotfried von Pentz. Stiftsbefalingsmand over Aalborg Stift, paa den Kronen ved Skøde af 25. Okt. 1664 til Jacob Isack og Samuel de Lime reserverede Relutionsrettighed til en *Del Gods og Tiender*, som nu ligger til *bans Gaard Urup*.

og om hvilken Rettigheds Afstaaelse til ham hans Frue allerede havde akkorderet med de dertil kommitterede om at gøre noget vist. Godset og Tienden ligger i Hornborg S., Haurum By, Kalhave By, Flemming By, i Tamdrup S. i Kiørup By, Wrønding By, i Molgjer By, i Enner By, i Windten By, i Lund By, i Underup S. Jagtret forbeholdt.

1720, 8. Juli.

Skøde til Rasmus Christensen Leth, Byfoged i Horsens for 2475 Rd. 76 Sk. Kr. -- paa følgende Kronens beholdne Gods, som han har købt ved Auktion: 1 Skanderborg A. Gods i Tolstrup S. og By, i Tammestrup, i Hansted S. Eggebierg. . . . i Tyrsting Hd., Ring S., Brædstrup (M. Nr. 3-6), hhv. Htk. 4-5-2-2, 4-5-2-2, 4-6-3-2, 4-5-1-(1), hvert med Skov 1 Fdk. 1 Alb. Jagtret forbeholdt.

1720, 22. Juli.

Skøde til Oluf Krabbe til Bierre, Etats- og Justitsraad -- for 4191 Rd. 93^{1/2} Sk. Kr. -- paa følgende af Kronens beholdne Gods, som han har købt ved Aukt., bl. a. Gods i Hornborg, Tamdrup, Molger i Stjernholm A., i *Skanderborg A. i Tyrsting Hd., Fovling S. og By* 3 jordløse H. og 4 (H.), hhv. Htk. 3 Fdk. 1 Alb., 2 Alb., 1 Fdk. 2 Alb. og 1 Fdk. 1 Alb. (alle á 21 Rd. Stk., er 147 Rd.), i *Aastrup* 3 (Gh.), hhv. Htk. 5-2-1, 2-2-2 og 1-3-1 (for hhv. 60, 40 og 40 Rd.), og (M. Nr. 1-5), hhv. Htk. 6-4-2-1 og Skov 1 Fdk., 6-3-2-1 og Skov 1 Alb., 5-2-3 og to á 5-1-1-2 (tils. Htk. 28-5-3-2 á 43 Rd. Td., er 1235 Rd. 4 M. 13 Sk.). . . .

1720, 29. Aug.

Skøde til Hans Christensen Tonboe i Horsens -- for 119 Rd. 91 Sk. Kr. -- paa følgende af Kronens beholdne Gods, som han har købt ved Aukt.: i Silkeborg A., Vrads Hd., Nør Sneede S., Over Hampen (M. Nr. 3), Htk. 3-3-1-2 (a 35

Rd. Td.), med de paa Gaardens Grund staaende Husc. Jagtret forbeholdt.

1720, 18. Sept.

Skøde til Mourids Christensen Mojers, Sognepræst til Winding, Bryrup og Wrads Menigheder — for 10 Rd. 68 Sk. i Kr. -- paa Reluitionsretten til følg. ham nu tilhørende Gods:

1720, 23. Sept. Bierregaard.

Skøde til Kongen fra Olluf Krabbe til Bierre, Schaarup og Nandrup Gaarde, Etats- og Justitsraad — for 457 Rd. 5¹, Sk. Kur. — paa: i Kalø A., Øster Lisbjærg Hd., den fra ham reluerede Meilbye S.s Kirketiende, Htk. 18 Tdr., som han har ejet efter *Skøde af 2. April 1709 fra Anne Fischer*'), sl. *Daniel Fischers til Matstrup*. Vidner: Rasmus Ollufsen Aalle, Sognepræst til Aal og Tørring Menigheder, og Hans Hansen Krammer. . . .

1720, 28. Okt.

Skøde til Henrich Mule paa Serritzlefsgaard — for 158 Rd. i Kr. — paa Reluitionsretten til følgende ham nu tilhørende Tiende og Bg., hvis Htk. er: i Silkeborg A., Vrads Hd., Nør Sneede S.s Kg.-Korntiende, Htk. 31 Td. a 5 Rd. Td. (er 155), i Nørhoed M. Nr. 3, Htk. 3 Tdr. a 1 Rd. Td. (er 3 Rd.), ialt 34 Tdr. Jagtret forbeholdt.

1720, 22. Dec.

Skøde til Hr. Rasmus Olufsen i Aalle (Præstegaard) — for 4 Rd. 48 Sk. i Kr. — paa Reluitionsrettigheden til 1 ham nu tilhørende Bd., M. Nr. 1 i Ulkinde By i Ringgifve S., Nørvang Hd., Koldinghus A., efter forrige Skøde Htk. 4—4—»—» a 1 Rd. Td. efter den med de dertil kommitterede trufne Akkord. Jagtret forbeholdt.

’) Anne Mikkelsdatter.

1721, 27. Jan. (Friderichsborg).

Skøde til Rasmus Christensen Leth, Byfoged i Horsens og Herredsfoged over Nim Hd. — for 92 Rd. 28 Sk. i Kr. efter truffen Akkord — paa Relutionsrettigheden til følg.: i Silkeborg A., Vrads Hd., Eistrup S., Lille Tørlund M. Nr. 1 og 2 a Htk. 5-3-1-1, tils. Htk. 10-6-2-2 a 1 Rd. Td. (er 10 Rd. 80 Sk.), i Stjernholm A., Nim Hd., Underup S., Torp By M. Nr. 2, Htk. 10-1-1-2 $\frac{1}{2}$, i Tamdrup S., Wrinding By (Wrønding) 2 H., M. Nr. 1 og 2, samt 1 H., alt a 8 Rd. Td. (er 81 Rd. 44 Sk.), ialt Htk. 21-»-»-1 $\frac{1}{2}$. Jagtret forbeholdt.

1721, 24. Febr.

Skøde til Anna (Mikkelsdatter), Daniel Fischers Enke til Matstrup — for 241 Rd. 22 Sk. i Kr. efter den med de dertil kommitterede trufne Akkord — paa Relutionsrettigheden til følgende hende nu tilhørende Tiender og Gods, hvis Htk. efter de gamle Skøder er som anført: i Kalø A., Øster Lisbjerg Hd., Kirke-Tienden af Egoc S., Htk. 24-2-»-», i Lystrup By, M. Nr. 1 og 2, Htk. 14-3-»-» og 9-2-»-», 1 Afg., Htk. 2-5-»-», i Hiorshøj S. og By M. Nr. 1 og 4, Htk. 17-6-»-» og 5-4-2-2, i Havreballegaards A., Vester Lisbjerg Hd., Ellenf S. og By M. Nr. 3, Htk. 4-5-2-», af 1 G., M. Nr. 4, Htk. 5-6-2-» og »-5-2-», 1 Afg. af Lauritzis Tøfft, Møllegaarden, Htk. 5-4-2-», i Eldsted S. og By M. Nr. 12, Htk. 4-6-»-», af M. Nr. 10 en Part af Gaarden, Htk. 7-2-»-», i Lystrup By M. Nr. 3, Htk. 7-4-»-», i Fruge S., Pannerup By M. Nr. 4, Htk. 3-5-1-1, i Silkeborg A., Vrads Hd., Aal S.s Kg. Korntiende, Htk. 9-2-»-», i Klaaborg S. og By af 1 Kirkeg., M. Nr. 9, som giver sin Landgilde til Kirken, dens Herl. Htk. 1 Td., i Skanderborg A., Tyrsting Hd., Grædstrup S., Nimdrup By M. Nr. 2 og 4 a Htk. 6-2-»-» samt Kirke-Tienden af Tørsting S., efter ny Matr. Htk. 8-4-2-», ialt Htk. 145-»-2-», hvorefter Kg.-Tiende (af Aal S.) Htk. 9-2-»-» a 3 Rd. Td. (er 27 Rd. 72 Sk.), Kirke-Tiende (af Egoc S.), Htk. 24-2-»-», og Bøndergods, Htk. 53-3-1-1 a 2 Rd. Td. (er 48 Rd. 64 Sk. og 106 Rd. 64 Sk.) samt Kirke-Tiende (af Tørsting S.), Htk. 8-4-2-», og Bøn-

dergods, Htk. 49-4-2-2, a 1 Rd. Td. (er 8 Rd. 54 Sk. og 49 Rd. 56 Sk.). Jagtret forbeholdt.

1721, 24. Febr.

Skøde til *Anne Michelsdatter til Mattrup*. Daniel Fischers Enke -- for 1270 Rd. 4 M. 7 Sk. Kr. -- paa følg. af Kronens beholdne Gods, som hun har købt ved Aukt.: i Skanderborg A., *Tyrsting Hd.*. *Fouling S.* og *By* (M. Nr. 1), Htk. 4-7-1-1¹⁾ 1), 1 G., Htk. 4-2-2-2²⁾ (M. Nr. 2-5 og 11), hhv. Htk. 5-2-2-2, 4-7-2-1, 5-2-2-2, 4-6-1-1 og 4-6-2-1, (M. Nr. 13, delt i 2 Parter), Htk. 2-4-2-1 og 2-7-3-2, (M. Nr. 15, 16 og 18), hhv. Htk. 5-6-2-2, 5-2-2-2 og 4-6-3-1, og til sidstnævnte 2 (G.) 1 Fjerdedel af (M. Nr. 1), Htk. 1-5-2-1¹⁾ 2) (tils. Htk. 56-6-3-1 a 18 Rd. Td., er 1023 Rd. 2 M. 4 Sk.), i *Gredstrup S.*. *Dau- ding*, 1 Stk. Ejendom, kaldet *Rodvigsballe*. ikke anslaaet til Htk., men hvoraf svares Afgift (for 72 Rd.), i *Silkeborg A.* *Vrads Hd.*. *Claaborg S.* *Maallund* (M. Nr. 1³⁾), Htk. 5-2-2-1 (a 35 Rd. Td., er 175 Rd. 2 M. 3 Sk.). Jagtret forbeholdt.

1721, 17. Marts.

Skøde til *Simon Pedersen Schønning i Norsneede* -- for 18 Rd. 84 Sk. i Kr. -- paa Reluitionsrettigheden til følgende ham nu tilhørende Bg., hvis Htk. efter de gamle Skøder er som anført: i *Silkeborg A.*, *Vrads Hd.*, *Snee S.*, *Norhoved By* M. Nr. 2, Htk. 3-5-1-1, i *Eistrup S.* og *By* M. Nr. 3, delt i 2 (G.), Htk. 1-2-2-2 og 1-2-2-2, *Gaarden Dyringhauge* (M. Nr. 1⁴⁾), Htk. 4-3-1-1, og *Smedebeckgaard* (M. Nr. 1⁵⁾), Htk. 3-1-2-2, samt *Smedebeck Ml.* (M. Nr. 1⁶⁾) Htk. 5 Tdr., ialt Htk. 18-7-2-2 a 1 Rd. Td. efter den med de dertil kommitterede trufne Akkord. Jagtret forbeholdt.

1) I Skodeteksten: *Fouling*. Det var kun $\frac{3}{4}$ af M. Nr. 1. Dette var nemlig Htk. 6-4-2-0, jfr. længere nede i Skødet.

2) En Gaard med dette Htk. nævnes ikke under *Fouling* i *Matr.*

3) *Matr.* Nr. 1, skønt *Maallund* var en *Enestegaard*.

4) Saaledes, skønt det var *Enestegaard*.

5) Ogsaa *Enestegaard*.

6) Skønt *Mollen* er *Enestested*.

1721, 14. April

nævnes ved et Køb i Hads Hd. af Claus Cortsen, Horsens, bl. a. Gods i Hads Hd.: Schoblinggaard (M. Nr. 2), Htk. »-7-2-».

1721, 14. April.

Skøde til Christian Fischer til Allinggaard — for 4745 Rd. 33 Sk. Kr. — paa følgende af Kronens beholdne Gods m. m., som han har købt ved Aukt.: i Silkeborg A., Lysgaard Hd., Winde(rs)lef S. og By (M. Nr. 1, hvoraf Halvdelen er øde), Htk. 3-1-3-1, (M. Nr. 3, 4 og 6), hhv. Htk. 3-1-»-2, 3-1-1-» og 1-2-3-», 1 øde G. (M. Nr. 7), Htk. 2-7-2-1, og (M. Nr. 12 og 13), Htk. 1-4-3- $\frac{1}{2}$ og 3-2-3-», i Reffel (M. Nr. 1), Htk. 2-4-»-», i Hønholdt (M. Nr. 1 og 2 tils.), Htk. 4-7-2-», i Mousing (M. Nr. 1-11), hhv. Htk. 4-2-»-», 4-1-2-1, 4-»-2-», 3-3-2-2, 3-5-3-1, »-5-1-1, 4-2-1-1, 4-1-2-1, 4-»-1-2, 4-»-3-1 og 4-»-3-», 1 jordløst H., i Fruerlund $\frac{1}{2}$ G. (M. Nr. 2), Htk. 1-6-1- $\frac{1}{2}$ (tils. Htk. 69-»-3-1 a 35 Rd. Td., er 2418 Rd. 14 Sk.); i Hids Hd., Lemming S., Nisset (M. Nr. 3-5 tils.), Htk. 7-1-2-» og Skov »-5-»-2 (a 35 Rd. Td., er 274 Rd. 1 M.); i Sinding S. og By (M. Nr. 1), Htk. 3-4-1-2 (a 35 Rd. Td., er 124 Rd. 1 M. 15 Sk.); i Kragelund S. og By 1 øde G. (M. Nr. 2 og 3), som Carl Ermandinger har i Fæste, i den gl. Matr. delt i 2 Parter, tils. Htk. 6-2-3-2 (a 25 Rd. Td., er 159 Rd. 11 Sk.); i Vrads Hd., Claaborg S., Norschou By (M. Nr. 2 og 4), Htk. 3-3-1-2 og 3-3-3-2, Dalsgaard (M. Nr. 1'), Htk. 4-1-»-1 (alle tre a 36 Rd. Td., er 397 Rd. 5 M. 4 Sk.), Gaarden Tranholm, i gl. Matr. delt i 2 Gpt. (Gaardpartier), Htk. 13-»-3-» (a 35 Rd. Td., er 458 Rd. 1 M. 11 Sk.); Seerup S.s Kg.-Korntiende, Htk. 16-4-»-» (a 43 Rd. Td., er 709 Rd. 3 M.); i Skanderborg A., Tyrsting Hd., Gredstrup S., Nimdrup By (M. Nr. 1), Htk. 5-6-2-» (a 35 Rd. Td., er 203 Rd. 2 M. 10 Sk.), ialt i Hids Hd., Vrads og Tyrsting Herreder Htk. 64-1-2-2 for 2326 Rd. 4 M. 3 Sk., hvormed følger de paa nævnte

*) Saaledes ogsaa i Matr., skont Dalsgaard er en Enestegaard.

Bg.s Grund staaende Huse, og ved kgl. Resol. af 31. Marts næstafvigte er til C. Fischer og Godsets efterkommende Ejere overdraget Underjagten paa det af Godset, som ligger uden for Rytterdistriktet paa den nordre Side af Guddoms Aa, men Overjagten i Vildtbanen er Kongen forbeholdt.

1721, 14. April.

Skøde til Christian Fischer, fra hvem Kongen har reluceret Silkeborg Hgd. med Bøndergods, Skove og Tiender og derpaa faaet hans Skøde, dateret 8. Aug. 1720 (se nedenfor), paa en Del af Godset, Htk. 105-6-3- $\frac{1}{2}$, som er beliggende uden for Rytterdistriktet, og som han har taget i Besiddelse d. 1. Jan. 1720, da Kongen igen havde afstaaet det til ham for 50 Rd. Td. efter Kong Friderich III.s Skøde af 24. Dec. 1661 (jfr. Kr. Sk. II, S. 122), altsaa for 5292 Rd. 93 Sk., som han har ladet sig korte i den med ham d. 28. Juni forrige Aar sluttede Afregning over Silkeborg Gaard og Gods. Det ham tilskødede Gods er efter gammelt Htk.) følgende: i Silkeborg A., Hids Hd.

1720, 8. Aug. Alling Gaard.

Skøde til Kongen fra Christian Fischer — for 31867 Rd. 15 $\frac{5}{28}$ Sk. kur. kling. Mønt — paa følgende reluerede Hgd. med Gods og Tiender, hvis M. Nr. er vedføjede efter ny Matr., men hvis Htk. efter de gamle Skøder er som anført: i Silkeborg A. Silkeborg Hgd. med sine Enemærker, Ager, Eng og Skove, Htk. 26 $\frac{1}{2}$ Td., samt følgende Gods: i Vrads Hd., Temb S., Virchlund M. Nr. 1-6 a Htk. 4-7- $\frac{2}{3}$, M. Nr. 7, nemlig Skov til 300 Sv. O.^{*)}, Htk. 12-4- $\frac{2}{3}$, forbedret med 1 H. samt et Skolehus der i Byen, i Themb 1 Gh. og M. Nr. 7, nemlig Skov til 100 Sv. O., Htk. 4-1-1-1, i Tømmerbye M. Nr. 1, Htk. 4-4-3-1, i Fougstrup M. Nr. 1-3, hhv. Htk. 3-6-3-1, 6-3-1-1 og 1 Td. Skov til Fougstrup under Silkeborg til 12 Sv. O., Htk. 4 Skp., anslagen i ny

*) Skødet anfører baade gammelt og nyt Htk., men det sidste er her udeladt, da Prisen beregnes efter det gamle.

**) Sv. O., d. e. Svins Olden.

Matr. under Nr. 4 og 5, o. s. v. o. s. v. i Sebstrup, Hiortsballe, Rustrup, Tolstrup, Lind, Tømmerbye og Heedegaard. Endvidere i andre Herreder, bl. a. Sminge Aalegaard, brugt af en Hr. Palle Pedersen, Præst i Linaa (d. 1662), Silkeborg Mølle og Kro.

1721, 14. April.

Skøde til Christen Basballe, Borgmester i Aarhus — for 45 Rd. 14 Sk. i Kr. — paa Reluitionsrettigheden til følg. ham nu tilhørende Tiende og Provstekorn, hvis Htk. efter de gamle Skøder er som anført: i Silkeborg A., Vrads Hd., Wrads S.s Kg.-Korntiende, Htk. 12-2-1-*, i Gern Hd. Provstekorn og Lam af Hammel Kirke, Htk. 2-7-1-1, o. s. v.

1721, 14. April.

Skøde til Christian Fischer — for 3044 Rd. 48 Sk. i Kr. — paa Reluitionsrettigheden af følg. ham tilhørende Tiender og Gods . . . her bl. a. i Svstrup S. Nr. 1 i Nebbel, Dalsgaard Nr. 1 og 2, i Svstrup By Nr. 1, Svstrup S.s Skov til 300 Sv. O., Htk. 12-4-»-», samme Sogns Kg.-Korntiende, Htk. 12-4-2-», og (Kg.) Kvægtiende, Htk. 1-2-3-1³/₇, samt Kirkekorn af Svstrup Kirke. Desuden Allinggaard, Htk. 20-6-2-2, i Asmildgaard M. Nr. 1 og 2, Alling Ml., Skov til Asmild- og Allinggaarde til 400 Sv. O., Htk. 16-5-1-1, o. s. v. o. s. v.

1721, 19. Maj. Friederiksborg.

Skøde til Bodil Jørgensdatter Høxbrow, Borgmester Steffen Rasmussen Hofgaards*) Enke i Horsens — for 206 Rd. 73 Sk. i Kr. — paa Reluitionsrettigheden til følg. hende tilhørende Gods, deriblandt i Vrads Hd., Wrads S., Kolbensiggaard, Htk. 3-4-»-», og Gaarden Kiershoved, M. Nr. 1, Htk. 3 Tdr., i Eistrup S. Store Tollund, M. Nr. 5, Htk. 6-7-1-1, og 1 H., Gaarden Nørhuillom, M. Nr. 1, Htk. 4-4-2-2, i Søndergludsted**) M. Nr. 2, Htk. 7-1-»-2, tils. Htk. 45-5-»-1¹/₂

*) Skødeteksten har Hougaard.

**) »Søndergludset» i Skødeteksten.

a 2 Rd. Td. (er 91 Rd. 25 Sk.). Desuden Gods i Stjernholms A., bl. a. i Winten By i Tambdrup S. M. Nr. 5 med Skov til 2 Sv. O., Htk. 11-6-2-2 a 6 Rd.

1721, 2. Juni.

Skøde til Hans Christensen (Tonboe) og Hendrick Lichtenberg, Borgerø i Horsens — for 15 Rd. 32 Sk. i Kr. — paa Relutionsrettigheden til følgende dem nu tilhørende Gods, hvis Htk. efter de gamle Skøder er som anført: i Silkeborg A., Vrads Hd., Snee S., Hampen By M. Nr. 1 og 2, Htk. 3-1-1-1 og 4-4-»-», tils. Htk. 7-5-1-1 a 2 Rd. Td. efter den med de dertil kommitterede trufne Akkord. Jagtret forbeholdt.

1721, 2. Juni. Friderichsborg.

Skøde til Hans Justesen i Skanderborg -- for 1085 Rd. 5 M. 14 Sk. autoriserede Sedler — paa følg. af Kronens beholdne Tiender m. m., som han har købt ved Aukt.: i Skanderborg A., Tyrsting Hd. Føuling Kirke med dens Tiender, Htk. 21-3-»-», og Kirkegods, nemlig Kirkejord paa Føuling Mark, Htk. »-1-1-», og Kirkeskov, Htk. 1 Fdk. (tils. Htk. 21-4-2-» a 35 Rd. Td., er 754 Rd. 4 M. 2 Sk.) — Der- efter Underup Kirke med dens Tiende, Kirkejord paa Worbjerg Mark. . . . Kronen forbeholder sig Kirkernes Beholdninger og jus voc., hvorimod den købende bliver fri for at svare til deres Gæld.

1721, 23. August. Gottorff.

Skøde til Raadmand Laurs Erichsen Riibers Enke Elsebe Kirstine (Klausdatter) i Horsens — for 712 Rd. 48 Sk. i Kr. efter den med de dertil kommitterede trufne Akkord — paa Relutionsrettigheden til følgende hende nu tilhørende Tiender og Gods, hvis Htk. efter de gamle Skøder er som anført: i Hald A. . . . i Silkeborg A., Vrads Hd., Vrads S., Store Bre- lung M. Nr. 2, Htk. 6 Tdr., i Snee S., Gretterup By M. Nr. 1-3, hhv. Htk. 5-6-»-», 8 Tdr. og 5-2-»-», med disse G.s 3 tilhørende Gh., i Eistrup S., Norder Gludsted M. Nr. 1,

Htk. 6 Tdr., 1 Gh., tilsammen Htk. 31 Tdr. a 1 Rd. Td. (er 31 Rd.), i Stjernholm A., bl. a. Hatting Hd. og S. Neder Ml., i Nim Hd., Underup S. og By M. Nr. 1 med Skov, i Worbjerg By M. Nr. 3, i Torp By M. Nr. 1, Htk. 10-6-»-», og Skov til 3 Sv. O., Htk. 1 Skp., af en øde G., M. Nr. 3, Htk. 7-4-»-», og Skov til 2 Sv. O. . . . i Tamdrup S. Lundbye. . . .

1721, 1. Dec. Friderichsberg Slot.

Skøde til Mouritz Hansen paa Rasch Gaard — for 269 Rd. 70 Sk. i Kr. — paa Reluitionsrettigheden til følg. ham nu tilhørende Tiende og Gods: i Silkeborg A., Vrads Hd., Eistrup S., Norders Gludsted M. Nr. 3, Htk. 6 Tdr. a 1 Rd. Td. (er 6 Rd.). — Videre i Nim Hd., Underup S., Vorbierrebye. . . . Torpbye af en øde G., M. Nr. 3, Htk. 7-4-»-», og Skov til 2 Sv. O., Htk. 2 Fdk. 2 Alb., den halve Part, Htk. 3-6-»-» og Skov 1 Fdk. 1 Alb., samt 2 H., M. Nr. 6 og 7. . . . i Hornborg S. og By. . . . Hvering S.s Kg.-Korntiende, Htk. 18 Tdr. a 5 Rd. Td. (er 90 Rd.).

1721, 1. Dec. Friderichsberg Slot.

Skøde til Ulrich Christian Schandorff, Amtsforvalter over Skanderborg og Aakær Amter — for 41 Rd. autor. Sedler — paa: i Skanderborg A., Tyrsting Hd., Føuling S.s Kg.-Kvægtiende, som han har købt ved Aukt. over Kronens beholdne Tiender og Gods.

1722, 13. April. Rosenborg.

Skøde til *Anna Clemmensdatter* (*A. C. Fischer*). Lauritz Christensens') Enke i Wester Kieldstrup, paa en Del Gods omkring Silkeborg, bl. a. i Giøvad, Resendal og Ressen Bro.

1722, 13. April. Rossenborg.

Skøde til Clemmend Fischer paa Kieldstrup (Kejlstrup), fhv. Regimentskvartermester — for 590 Rd. 55 Sk. i Kr. —

*) Andre Steder ogsaa Lauritz Christoffersen Baggesen.

paa følg. Gods, som han har købt af Kronen ved Aukt.: i Silkeborg A., Vrads Hd., Nørsnede S., Nortvig (M. Nr. 1 og 2), Htk. 3-7-3-» og 4-1-1-1, af Gaarden Friisbeck den halve Part, Htk. 1-1-1-1, Gaarden Øster, Wester og Mellem Bøgeschouf, hhv. Htk. 4-5-1-», 3-1-3-2 og 3-3-2-», hver med Skov 3 Fdk., i Nørhoed (M. Nr. 4 og 5), Htk. 1-6-2-» og 2-1-»-1, 2 H.... samt Gaardene Wester Kieldstrup og Plougmandshauge....

1722, 22. April (Viborg).

Skøde til Kongen fra *Anna Fischer*, afg. Kammerassessor Peder Rasmussen Limes — mod fornøjelig Betaling — paa: i Silkeborg A., Gern Hd., Sporup S. Farregaard.... og Gods og Tiender i Egnene ned mod Skanderborg, ialt Bøndergods og Kirkeskyld Htk. 152-6-1-2¹/₂, Kg.-Tiende 17-6-2-» og Kirketiende 38-7-»-», hvilket alt efter de kgl. Skøder af 24. Dec. 1661 og 19. Aug. 1664 til *Christian Fischer paa Silkeborg*) fra 1. Maj indeværende Aar skal følge Kongen. saaledes som det nu forefindes, med jus. patr. til Giern, Schanderup og Alling Kirker, og hvis noget af det formedelst hendes *Vanhjemmels* Skyld fravindes Kronen, skal hun og hendes Arvinger være forbundne til at vederlægge Kronen med 40 Rd., halvt i Kr. og halvt i Kur., for hver Td. Htk., som hun derfor har bekommet. Medunderskrevet af hendes Lavværgе Christian Fischer til Winderslefgaard og hendes Børn R. Liime og Christian Lihme (D: Rasmus L., Sognepræst i Tem). Vidner: Søfren Otteson Grønbech, Sognepræst for Røgind og Spaarup Menigheder og Provst i Gern Hd., samt *Thønnes Michelsen*, Raadmand og Handelsmand i Aarhus.

1726, 9. Nov. Friderichsberg Slot.

Skøde til Anna Fischers, Kammerassessor Rasmus Limes Enke, hvorved til hende formedelst et Mageskifte og efter kgl. Resol. af 20. Febr. 1722 — for 1859 Rd. 27 Sk. i Kr. og Farre

*) Kronens Skøder II, S. 122 og 200. — I begge Skøder Tilbagekøbsret forbeholdt.

Gaard og Gods m. m., som hun 22. April 1722 har tilskødet Kongen — afstaaes og skødes følgende fra Skanderborg Rytterdistrikt udsatte Gods: i Skanderborg A., Tyrsting Hd., Tem S. Stedet Woerit, Htk. 2-6-»-», i Fogstrup 2 G., M. Nr. 1, delt i 2 (G.), Htk. 1-7-2-» og 2-2-»-», hver med Skov 2 Fdk., og M. Nr. 2, Htk. 4-3-1-1, og Skov 1 Skp., i Silkeborg A., Vrads Hd., Tem S., Fogstrup M. Nr. 1-4, hhv. . . . i Temmerbye M. Nr. 1, den saakaldte Kongsholm . . . Tolstrup M. Nr. 1 . . . o. s. v. i de samme Egne. — Hun og hendes Arvinger maa nyde de specificerede Gaarde i Fogstrup By samt Ryeschow Gaarde og Gaardene i Sebstrup fri for al Reluition. Jagtret forbeholdt.)

1728, 2. April. Æbeltoft.

Skøde til Kongen fra Anna Fis(c)her, afg. Kammerassessor Peder Rasmussen Limes, paa følgende Gods, som i det hende meddelte kgl. Skøde af 9. Nov. 1726 er saaledes anført: i Skanderborg A., *Tyrsting Hd.*, Them S. 1 Sted Voret, Htk. 2-6-»-», i Silkeborg A., Vrads Hd., Them S., Hiortzbalke M. Nr. 1 og 2, Htk. . . . i Tømmerbye M. Nr. 1, Htk. . . . og Skov . . . d. saakaldte Kongsholm, Htk. . . . Tolstrup . . . Lindegaard . . . og Skov . . . samt Heedegaard . . . Kg.-Korn-tienden af Them S., Kirkekorn af Them Kirke, Kg.-Kvæg-tienden af Them S. . . . Htk. tils. Bøndergods 61-1-1-2, Kg.-Tiende 23-4-»-», ialt efter de kgl. Skøder til Christian Fischer paa Silkeborg af 24. Dec. 1661 og 19. Aug. 1664, hvilke Skøder altid har fulgt Silkeborg Slots Ejere. Til den hos Bønderne d. 1. Jan. 1726, da Godset paa Kongens Vegne blev modtaget, udestaaende Landgilde har hun ingen Prætention, da hun for alt har oppebaaret fuldkommen Fornøjelse, baade i Penges Betaling og andre Douceurs, saasom Reluitionsrettigheds Eftergivelse paa noget Gods i Vrads S., efter ny Matr. 19 á 20 Tdr. Htk., og med Befrielse for at tilsvare Fæld og

) En Del af det nævnte Gods tilbageskodes Kongen ved Skøde af 2. April 1728 (se folg.).

Deterioration paa det heri indførte Reluitions-gods. Medunderskrevet af hendes Søn Jochum Lihme paa Ingvo(r)strup. Vidner: *Christian Fischer til Allinggaard* og *Niels Thygesen paa Møtterup*.

1722, 15. Juni. Friderichsborg.

Skøde til *Mouritz Moyer, Sognepræst i Winding* — for 219 Rd. 18 Sk. autor. Sedler — paa: i *Silkeborg A., Vrads Hd., Vrads Kirke med dens Tiende*, Htk. 10—3—2—» (å 21 Rd. Td.), som han har købt ved Aukt. over Kronens beholdne Tiender m. m. Kronen forbeholder sig Kirkens Beholdning og jus. voc., hvorimod den købende bliver fri for at svare til dens Gæld.

1722, 10. Aug. Jægersborg.

Skøde til *Ulrich Christian Schandorf, Amtsforvalter ved Skanderborg og Aakær Amter* — for 348 Rd. 2 Sk. Kr. — paa følgende ubelejligt beliggende Ryttergods, som han har købt ved offentlig Aukt.: i *Skanderborg A., Tyrsting Hd., Nim S. og By^{*)}* 1 Sted, kaldet Brostenbroe (betegnes i Auktionsforretningen som en øde Ejendom uden Beboere og ubebyggt), Htk. 4—5—2—3 (å 28 Rd. Td., er 131 Rd. 5 M.), 3 Gh. (å 30 Rd.), en øde Plads, hvorpaa det er forundt en Mand at opsætte et Hus, hvoraf først skal svares Afg., naar Frihedsaaringerne er omme, og et Sted, kaldet Stakelstoft, Htk. 1—»—2—», hvilket bruges under Brostenbroe. . . .

1722, 16. Nov.

Skøde til *Rasmus Randlef paa Schiering Munchgaard* — 291 Rd. 38 Sk. i Kr. — paa Reluitionsrettigheden til ham nu tilhørende Gods, bl. a. *Schiering Munchgaard* og andet i *Ø. Lisbjærg Hd.*

1722, 16. Nov.

Skøde til *Anna Margarete Brochdorff* til *Bygholm, Genne-*

*) Nim er virkelig i Matr. opført under *Skanderborg A., Tyrsting Hd.*

ralløjtnant Theodori Levetzons Enke — for 266 Rd. 79 Sk. Kr. — paa *M. Nr. 5 i Nim S. og By, Tyrsting Hd., Skanderborg A.*, Htk. 5-5-1-» og Skov 1 Alb. (a 47 Rd. Td.), som hun har købt ved off. Aukt. over ubelejligt beliggende Ryttergods.

1722, 23. Nov.

Skøde til Jens Jørgensen Linwiig i Horsens paa Gods i *Nim S. og By, Tyrsting Hd., M. Nr. 4, 7, 8*, alt med Skov.

1722, 23. Nov.

Skøde til Mag. Mouritz Christensen Møyer, Sognepræst til Winding Menighed — for 780 Rd. 51 Sk. i Kr. — paa følg. ubelejligt beliggende Ryttergods, som han har købt ved off. Aukt.: i *Skanderborg A., Tyrsting Hd., Bryrup S. og By, Bryrup Ml.*, Htk. Mlsk. 2-1-»-», samt Ager og Eng »-4-1-2 (a 60 Rd. Td., er 160 Rd. 3 M. 12 Sk.), *Gaarden Seit*, Htk. 3-1-3-», i *Løwe Gaarden Kolpen* med en Aalekiste, Htk. 3-2-1-» og Skov 2 Alb. (a 70 Rd. Td., er 231 Rd. 14 Sk.), og i *Silkeborg A., Vrads Hd., Eistrup S. og By 1 G.*, Htk. 5-»-1-» (a 20 Rd. Td., er 100 Rd. 3 M. 12 Sk.), tils. Htk. Ager, Eng 14-6-»-1, Skov 2 Alb. og Mlsk. 2-1-»-». Jagtret forbeholdt.

1722, 28. Dec. Hvolgaard.

Skøde til Kongen fra *Palle Møller*. Forpagter paa Hvolgaard og Laage — for 244 Rd. 32 Sk., hvorfor nedennævnte G. i sin Tid er udlagt fra Kronen — paa: i *Tyrsting Hd., Bryrup S., Welling By 1 relueret G.*, Htk. 2-1-2-1 og Skov 2 Alb., som han har brugt og ligeledes *førrige Herredsfoged i Tyrsting-Vrads Herreder Matthias Melchiorsen og hans Søn Melchior Matthiisen*, af hvem Sælgeren har tilforhandlet sig den. Vidner o. s. v.

1723, 8. Marts.

Skøde til *Michel Frandsen Wogelius*, Sognepræst i *Øslø, Weslø og Aarup Menigheder*, paa Gods i *Aalborghus Amt*. . . .

1723, 2. April.

Skøde til (Amtmand, Kancelliraad Knud Giedes Enkes) Fru Lehne Cathrine Kaaris Arvinger til Hastrup — for 41 Rd. 12 Sk. i Kr. — paa Relutionsrettigheden til bl. a. i Silkeborg A., *Vrads Hd., Eistrup S., Sønder og Nørre Groest*, begge M. Nr. 1 a Htk. 1—7—1—1, tils. . . . i Norder Gludsted M. Nr. 4. . . . i Kreiberg M. Nr. 1 og 2. . . . i Lundfod, Brande S. . . .

1723, 2. April. Viborg.

Nævnes i et Skøde Jürgen Grabow, Konferens- og Etatsraad samt Amtmand over Skanderborg og Aakær Amter.

1723, 31. Maj. Rosenborg.

Skøde til *Olluf Krabbe til Bierregaard*. Etats- og Justitsraad — for 32 Rd. Kr. — paa Kg. Kvægtienden af Tyregod S., Nørvang Hd., Koldinghus A., som afg. Fru *Leene Catharine Kaas til Hastrup**) paa hans Vegne har købt ved Aukt. 1720 over Kronens beholdne Gods og Tiender.

1724, 2. April. Viborg.

Skøde til Kongen fra *Olluf Krabbe til Bierre*, Skaarup og Hastrup Gaarde, Etats- og Justitsraad — for 1598 Rd. 5 M. 10 Sk. Kr. — paa: i Skanderborg A., Tyrsting Hd., Føuling S. og By 3 jordløse H. og 4 (H.), hhv. Htk. 3 Fdk. 1 Alb., 2 Alb., 1 Fdk. 2 Alb. og 1 Fdk. 1 Alb., i Aastrup 3 H., 5 Gaarde. . . .

1724, 20. Febr. Allinggaard.

Skøde til Kongen fra Christian Fischer til Winderslefgaard — for 166 Rd. 4 M. — paa det ham tilhørende »Bunde Eye« i Silkeborg A., Linne S. og By. Vidner o. s. v.

*) Efter Brg. havde hun købt den til sig selv, men da hun døde kort efter, gik den naturligt over til hendes Svigersøn *Olluf Krabbe*, der ogsaa blev Ejer af Hastrup. (Brg.: Beregning.)

1724, 28. Febr. Allinggaard.

Skøde til Kongen fra Christian Fischer til Winderslefgaard — for 1856 Rd. 45 Sk. kling. kur. Mønt — paa følg. reluerede Gods, som er underlagt Skanderborg Rytterdistrikt: i Silkeborg A., Gern Hd. o. s. v. — Vidner bl. a. Olle Krabbe til Biere, Etatsraad.

1724, 27. Marts. Ryomgaard.

Skøde til Kongen fra Peter Fogh til Ryomgaard — for 635 Rd. efter det til Sælgerens Forfædre paa Skifte efter Birgete Brochenhuus, sl. Jacob Ulfelds til Urup, Aar 1662 gjorde Udlæg — paa: i Skanderborg A., Vor Hd., Yding Sogn, Saabye 1 Bg., M. Nr. 2, Htk. 8—2—1. Vidner o. s. v.

1724, 12. April. Ring Præstegaard.

Skøde til Kongen fra Jørgen Jensen Thorrup, Provst over Tyrsting Hd. og Sognepræst til Ring og Fovling Menigheder — efter den med de dertil kommitterede oprettede Kontrakt af 24. Nov. 1723 for 86 Rd. 5 M. 8 Sk., som han selv betalte for nedenævnte B., da Kongen afstod det til ham — paa: i Skanderborg A., Tyrsting Hd., Ring S. og By 1 Selvejebol, kaldt Westergaard, Htk. 2—3—2 og Skov 1 Fdk., hvilket Bol han efter Kontrakten selv maa beholde i Fæste¹⁾). Vidner: Hans Gerner og H. Brandt.

1724, 20. Maj. Horsens.

Skøde til Kongen fra Rasmus Christensen Leth, Byfoged i Horsens og Herredsfoged i Vor-Nim Hd. — for 1046 Rd. 4 M. 5 Sk. i danske Kr., som han gav, da han 8. Juli 1720 fik det nedenævnte Gods tilskødet af Kongen, samt 1 Aars Rente á 5 pCt., er 52 Rd. 2 M. — paa: i Skanderborg A., Tyrsting Hd., Ring S., Brødstrup By 4 G., hhv. Htk. 4—5—2—2, 4—5—2, 4—4—3—

¹⁾ Jfr. Skøde til Jørgen Torrup (S. 444), der siger, at efter de to Præstefolks Død skal det tilbydes Anne Michelsdatter til Matstrup eller hendes Arvinger.

og 4-5-1-1, hver med Skov 1 Fdk. 1 Alb., og med de paa deres Grund staaende Huse. Vidner: . . .

1724, 19. Juni. *Vinding Pgd.*

Skøde til *Kongen fra Mouridts Christensen Mojer*. Sognepræst i Vinding, Bryrup og Wrardt Menigheder, paa: i det Skanderborgske Rytterdistrikt, *Tyrsting Hd.*, Bryrup S. og By 1 Vandml., kaldet Bryrup Ml., Htk. Mlsk. 2-1-»-», og den tilliggende Jord, Htk. »-4-1-2, hvorfor er betalt ham, hvad han forhen har givet, nemlig 160 Rd. 60 Sk. Kr., samt 1 Stk. Jord, hørende til hans Gaard Kolpen og kaldet Ruberg, liggende i samme Sogn ved Vellinge Mark, hvorfor Kongen har givet ham et Stykke Jord udenfor Distriktet, kaldet Lystrup Hauge, hvoraf aarligt skal betales 2 Rd. til Bryrup Kirke, men Aalekisten med Aalefangst og Fiskeri til Kolpen skal efter det Sælgeren meddelte Skøde af 23. Nov. 1722 være ham og hans Arvinger aldeles reserveret.

Vidner: Jesper Tyggesøn, Sognepræst til Dollerup, Finderup og Raunstrup Menigheder, og Hans Mouridtzøn Mojer, Sognepræst til Wistoft Menighed.

1724, 28. Dec. Friderichsberg Slot.

Skøde til *Christian Fischer til Allinggaard* — for 678 Rd. 14 Sk. Kr. — paa Gods i Bøvling og Ginding Hd.

1725, 31. Marts¹⁾. Viborg.

Skøde til Kongen fra *Jens Jørgen Bredahl* til Hammergaard, Kammerassessor — for 4840 Rd. Kr. — paa: i Skanderborg A. og Rytterdistrikt, *Tyrsting Hd.*, *Rye Birk. Grædstrup*, Bryrup og Synder Wissing Sognes Kg.-Tiender, hhv. Htk. 20-6-»-», 11-7-»-» og 17-4-»-», ialt Htk. 50-1-»-», samt Selvejerrettigheden til 3 Selvejerg. med 13 tilliggende Selvejerh. i Dauding. Vidner: Kancelliassessor Lucas Kierulf og Hans Knudsen Rafn i Viborg.

¹⁾ Jfr. 1727, 24. Sep., ang. Holger Bredahl.

1725, 21. Maj. Fredensborg.

Skøde til Hans Jensen (i Nimb), Vagtmester — for 82 Rd. Kr. — paa 1 Bol, M. Nr. 11 i Nim S. og By, Nim Hd., Skanderborg A., Htk. »-2-2-1, som han har købt ved off. Aukt. over det fra Rytterdistrikterne udsatte ubelejligt beliggende Gods og faact i Possession fra Begyndelsen af 1722. Jagtret forbeholdt.

1725, 21. Maj.

Skøde til Mag. *Jesper Naarup*, Sognepræst i Horsens — for 792 Rd. 72 Sk. Kr. — paa 1 G., M. Nr. 13 i Nim S. og By, Nim Hd., Skanderborg A. . . .

1725, 23. Maj.

Skøde til Claus Cortsen, Henrich Lichtenberg og Hans Christensen, Borgere i Horsens — for 138 Rd. 92 Sk. Kr. — paa i Nim Hd., S. og By 1 G., M. Nr. 6. . . .

1725, 23. Maj.

Skøde til Søfren Christophersen i Egelbiere (Egebierre ved Horsens) paa Gods i Nim Hd., S. og By, 2 G., M. Nr. 1 og M. Nr. 2, paa Htk. 5-3-2-» og 5-1-3-2, begge med Skov.

1725, 11. Juli. Fredensborg.

Skøde til Niels Jespersen — for 135 Rd. 15 Sk. Kr. — paa ham paaboende G., M. Nr. 8 i Giedved By, Tolstrup S., Vor Hd., Skanderborg A., Htk. 5-3-1-».

Og samtidig faar en hel Del andre i samme By Skøde paa deres paaboende Gaarde, thi det hedder: »*Da Kongen ved Resol. af 8. Nov. 1723 har bevilget, at Bønderne i nævnte By selv maa købe og beholde deres paaboende Gaarde. naar de derfor vil betale saa meget, som Henrich Muble paa Serritslejsgaard ved en tidligere afholdt Aukt. har erklæret at ville give. Jagtret forbeholdt.*

1725, 15. Sept.

Skøde til Henrich Lichtenberg og Hans Christensen Tonboe paa 2 G. i Nim, M. Nr. 9 og 10, Nim S. og By (men her Tyrsting Hd., modsat andre Steder og senere).

1726, 28. Jan. Friderichsberg Slot.

Skøde til Hans Seidelin i Snebstrup, Præst i Ovsted og Taaning med Pgd. i Sneptrup — for 446 Rd. 32 Sk. Kr. — paa Nim Kirke med dens Korn- og Kvægtiende.

1726, 23. Marts.

Skøde til Bønderne i *Gangsted By og S.*, Vor Hd., Skanderborg A., *da Kongen ved Resol. af 8. Nov. 1723 har bevilget, at Bønderne i nævnte By selv maa købe og beholde deres paaboende Gaarde, naar de derfor vil betale saa meget, som Henrich Muble paa Serritzlew Gaard ved en tidligere afholdt Aukt. har erklæret at ville give.* Jagtret forbeholdt.

Derpaa følger en lang Række Skøder til vedk. Bymænd.

1726, 8. Maj. Friderichsberg Slot.

Skøde til Greve Otto Rantzous Arvinger til Auensberg — for 228 Rd. 44 Sk. i Kr. — paa Relutionsrettigheden til følg. dem tilhørende Gods: . . . i Silkeborg A., Vrads Hd., Kongens Kirkehavre af *Vrads Kirke*, Htk. 1—2—→—→. i Lysgaard Hd. . . . og følg. *Pantegods: i Vrads Hd., Eistrup S., Breilgaard M. Nr. 1. Htk. 4—3—1—1. . . .* og en hel Mængde andet.

1727, 29. Marts. Friderichsberg Slot.

Skøde til Christian Fisker til Allinggaard — for 1012 Rd. 85 $\frac{1}{2}$ Sk. Kr. — paa følg. Gods, ubelejligt beliggende Ryttergods, som han har købt ved off. Aukt. og faaet i Possession fra Okt. Maanedes Begyndelse 1721: i Silkeborg A. Gods, Lysgaard Hd.

1727, 25. Dec.

Mageskifteskøde, hvorved Mag. Mouritz Moijer, Sognepræst for Winding, Bryrup og Wrads Menigheder, *faar et* udenfor det Skanderborgske Rytterdistrikt liggende Stk. Jord, Lystrups Hauge eller Bryrup Kirke Skov kaldet, i *Bryrup S., Tyrsting Hd.* Skanderborg A., ikke beregnet til Htk. i den nye Matr., men hvoraf han og hans Arvinger aarligt skal svare 2 Rd. til Bryrup Kirke, og hvortil Jagtret forbeholdes — *for et* Stk. Jord, kaldet Ruberg, i det Skanderborgske Rytterdistrikt, som han 19. Juni 1724 har tilskødet Kongen.

1727, 24. Sept. Fredensborg.

Skøde til Mag. Holger Bredahls Arvinger i Schader¹⁾ — for 99 Rd. 88 Sk. i Kr. efter den med de dertil kommitterede trufne Akkord²⁾ — paa Relutionsrettigheden til følgende dem nu tilhørende Tiende og Gods, hvis Htk. efter de gamle Skøder er som anført: i *Skanderborg A., Tyrsting Hd.* Grædstrup S. Hovedskou, M. Nr. 1, Htk. 4-4-»-» a 2 Rd. Td. (er 9 Rd.), i *Koldinghus A., Nørvang Hd., Giufve S. og By*, M. Nr. 2, Htk. 4 Tdr., i *Boesgaard³⁾* M. Nr. 1, Htk. 2-4-»-», i *Bøllund By* M. Nr. 3, Htk. 4-4-2-2, *Gaarden Tromborrig*, Htk. 1-2-»-», i *Silkeborg A., Vrads Hd.* Snee S. (*Gaarden Hampenborrig*, M. Nr. 1⁴⁾), Htk. 5-6-»-», 2 H., *Svegaard*, M. Nr. 1⁵⁾, Htk. 7-4-»-», og til den en Skov, kaldet Field, til 40 Sv. O., Htk. 1-5-1-1, i *Arskou* M. Nr. 1, Htk. 3-4-»-», i *Bastbye* M. Nr. 1 og 2, Htk. 5-2-2-2 og 4-6-»-», 2 (G.), Htk. 1-2-2-2 og 1-4-»-», Skov til 2 Sv. O., Htk. 2 Fdk. 2 Alb., *Ibsgaard*, M. Nr. 1⁶⁾, Htk. 11-»-1-1, i *Eistrup S., Ronslund*, M. Nr. 1, Htk. 8-7-»-», af *Kloborg Kirke Kongens Kirkehavre*, Htk. 1-2-»-», tils. Htk. 64-7-1-1 á 1 Rd. Td. (er 64 Rd. 88 Sk.), *Hammer S.s Kg. Korntiende*, Htk. 6-4-»-» á 4 Rd. Td. (er 26 Rd.). Jagtret forbeholdt.

1) Holger Bredahl, jfr. 1725, 31. Marts, ang. Jens Jørgen Bredahl.

2) Akkorder var trufne 1719 og 1721 med Holger Bredahl.

3) Boesgaard nævnes ogsaa Boegsgaard og Boegsgaarde, d. e. Bæksgaarde.

4) Skønt det er en Enestegaard.

5) Skønt det er en Enestegaard.

6) Skønt Enestegaard.

Af Kronens Skøder V. Bind

(1731—1765).

1739, 31. Jan. Friderichsberg Slot.

Skøde til *Niels Tygesen paa Mattrup* — uden Betaling — paa 1 til Kongen for resterende Skatter hjemfalden Bondegaard i Wrads By og Sogn, Silkeborg A., Htk. 4—5—1—2, med 4 Aars Skattefrihed at regne fra den 1. ds. med de paa Gaardens Grund staaende Huse. Jagtret forbeholdt.

Skpr. (Skodeprotokoller) 12, 429.

1739, 24. Aug. Hammergaard.

Skøde til Kongen fra *Jens Jørgen Bredahl* til Hammergaard, Kammerassessor — for 13 Rd. 52 Sk. kur. kling. Mønt — paa den fra hans sl. Fader (Holger Jensen Bredahl, Sognepræst i Klovborg) 1720 reluerede, i Koldinghus A., Nørvang Hd., Gifve S., ved Synderhoved Gaard beliggende Skovpart Ramskov, efter ny Matr. Htk. 0—2—0—2. Vidner: Justitsraad og Amtmand D. Trappaud og Regimentsskriver N. P. Schelde, begge paa Sæbygaard.

1743, 16. April.

Skøde til *Jens Jørgen Bredahl*, Kammerassessor — for 542 Rd. 29 Sk. Kr. og paaløbne Renter, som efter indkomne Kvitteringer af 14. April 1722, 8. April 1725 og 15. Febr. 1743 er blevne betalte — paa følgende Ml. (Mølle) af Kronens beholdne Gods, som hans Fader, Mag. Holger Bredahl, efter indkommen Auktionsforretning har gjort det højeste Bud paa med 138 Rd. 12 Sk., hvilket er blevet approberet af Friderich IV 20. Febr. 1722, og hvilken Mølle hans ovennævnte Søn nu ved Attest har bevist at være blevet Ejer af, samt endvidere paa nedennævnte Gods, som ved kgl. Resol. af 6. Marts 1725 er bevilget Kammerassessoren for 404 Rd. 17 Sk., i Skanderborg A., Tyrsting Hd., Grædstrup S., Kimpes Ml., Htk. Mlsk. 2—1—0—0, i Silkeborg A., Vrads Hd., Nør Sneede S. og By, Mnr. 6, Htk. 5—0—2—2, i Nørtwig By Mnr. 3, Htk. 4—1—1—2,

i Nør Kielstrup Mnr. 2°), Htk. 6-0-3-2, i Leeret By af Mnr. 1 Herlighed Htk. 4-6-3-0. Jagtret forbeholdt.

1743, 16. April.

Skøde til Jens Jørgen Bredahl, Kammerassessor — for 1298 Rd. 6 Sk. Kr. og Kur. samt paaløbne Renter, som efter indkomne Kvitteringer af 23. Okt. 1720, 19. Juni 1721, 3. April 1723, 10. Maj 1736, 9. Okt. 1737 og 15. Febr. 1743 er blevne betalte — paa følgende af Kronens beholdne Gods og Tiender, som efter indkomne Auktionsforretninger, der er blevne approbrede af Friderich IV 18. Sept. 1719, 25. Marts og 21. Okt. 1720 samt 20. Marts 1722, er blevne tilslagne ham og hans afg. Fader, Mag. Holger Bredahl, da Jens Jørgen B. med Attest har bevist, at han er blevet Ejer af det, som hans afg. Fader har købt: i Silkeborg A., Vrads Hd., Nørsnede Kirke med dens Tiende, Htk. 35-6-0-0, og Kirkegods, nemlig af 1 G. i Nørtvig, Mnr. 4, Htk. 2-2-2-1, en Del, Htk. 1-0-2- $\frac{1}{2}$, (Bolet) Kobberhauge, Htk. 0-6-2-2, 1 Kirkejord i Eistrup S. og By til Vin og Brød, Htk. 0-5-1-1, samt 1 Stk. Jord i Nør Hofved By, hvilket forhen laa til Kobberhauge, Htk. 2 Fdk. 1 Alb.; Linnerup Kirke med dens Tiende, Htk. 7-7-0-0, og Kirkegods, nemlig i Hiortzvang 2 Kirke-
tofter, Mnr. 9, Htk. 3 Fdk. 2 Alb., og i Lønsgaarde 1 Kirkejord, Htk. 0-1-1-1. Nævnte to Kirketiender er solgte paa Kondition, at Ejerne aarligt skal svare Sognepræsterne for Linnerup og Hammer Menigheder det dem benaadede Korn, som ved kgl. Resol. af 21. Okt. 1720 er fastsat til: af Nør Sneede 28 Tdr. Rug og 8 Tdr. Byg, af Linnerup 4 Tdr. Rug og 4 Tdr. Byg, foruden at Ejerne skal vedligeholde Kirkerne og svare ordinære og ekstraordinære Skatter af dem.

Endvidere Hammer Kirke med dens Tiende, Htk. 3 Tdr., og Kirkegods, nemlig i Koldinghus A., Nørvang Hd., Hveisel S., Ilved By, Mnr. 19, Htk. 5-0-2-1. Kirkernes Beholdninger og jus voc. forbeholdes Kongen, hvorimod den købende bliver fri for at svare til deres Gæld.

^o) Saaledes, skont Nør Kielstrup var en Enstegaard.

Desuden tilskodes Jens Jørgen Bredahl efter de nævnte Auktionsforretninger: i Silkeborg A., Vråds Hd., Linnerup Sogn og By^{*)}, Lønsgaard, Mnr. 1^{**)}, Htk. 11-2-3-2 og Svins Olden 0-1-1-2, samt 2 H. paa dens Grund, Htk. 0-4-0-2, og 3 jordløse H., i Nør Sneede S., Bast By^{***)} af 1 (G.) Bdsk. (Bondeskyld), Htk. 2-7-3-1; i Koldinghus A., Nørvang Hd., Nyekirke S., Ørensholt By 1 øde B., Mnr. 6, Htk. 1-1-2-2, i Gieufve S. Kg.-Kvægtienden. Jagtret forbeholdt.

1744, 13. Juli.

Skøde til Emanuel Thygesen, Regimentskvartermester — for 16200 Rd. Kur. — paa følgende Kronen tilhørende Hdg. med Gods og Tiender, hvorpaa han ved off. Aukt. og derefter skete nærmere Afhandling mellem ham og Direktøren og de Debuterede for Finanserne og samtlige Tilforordnede i Kammerkollegiet har haft det højeste Bud: I Koldinghus A., Tørrild Hd., Hover S. Leerbeck Hgd., Htk. Ag. og Eng 44-6-2-2 og Skov 4-7-2-2, samt Leerbeck Vandmølle, Htk. Ag. og Eng 0-3-2-1 og Mlsk. 4-2-0-0, tils. Hgd.stakst Ag. og Eng 45-2-1-0, Skov 4-7-2-2 og Mlsk. 4-2-0-0. Det tilhørende Bøndergods er: i samme A., Hd. og S. Hover By 2 øde Gaardes Jorder, Htk. 13-4-3-1, Gryds Enemærke, i Matr. kaldet Sindbjerg Kirkejord, i ny Matr. 1-6-0-1, og deraf svares aarlig Afgift til Ruballegaards Ejere, i nævnte Hover S. og By Mnr. Nr. 2 og 5 samt Mnr. 1, 3, 4 og 6, i Htk. tils. 17-5-1-0, hvilke 4 Gaardes Htk. nu bruges saaledes o. s. v.^{****)} — i Uhre Mnr. 3 og 4, hver med Skov, hele Høxholt By, nemlig Mnr. 1-4 og Skov til disse, desuden et jordløst Hus; i Skibbet S., Sælde (eller Sleede) By, Mnr. 1, 3 og 5 og Skov til disse, Lycheshuus, Gaardene Neder Knaberup, Over Knaberup med Skov, Østergaard og Skov; Jelling S., Høyrup, Mnr. 1, 2 og 5-13 og Skov til alle disse, iblandt

*) »Og By« er urigtigt.

**) Skont Lønsgaard var en Enestegaard.

***)) »Bast« er Boest.

****)) Her nævnes bl. a. »Sochdamshuus« og »Graverhuset« samt »Kongens Kiær« ved Vejle.

noget, der kaldes Schrumshauge; Vejle S. Ørte Fanget eller Ørte Gaarden og Kongens Kiær ved Vejle — Ørte Fanget er bortforpagtet til Peder Staal i Vejle. . . . Lindenæs A., Øster Hd., Aandsager S. Bolet Lille Lune eller Geil — tils. Bøndergods 203-4-2-2 og Skov 5-4-2-1. Endvidere Hover S.s Kg. Tiende og Skibet S.s halve Kg. Tiende, tils. Kg. Tiende 19-2-2-0, og saaledes ialt Hgd.stakst Htk. Ag. og Eng 45-2-1-0, Skov 4-7-2-2 og Mlsk. 4-2-0-0, Bøndergods Ag. og Eng 203-4-2-2 og Skov 5-4-2-1.

Med Godset følger de paa Gaardens Grunde staaende Huse samt vornede Sønner og Jagttrettigheder efter Loven. Endvidere vedfølger som i Skødet af s. D. til Maren Michels Datter lige ovenfor. Præster og Degne og andre vedkommende skal som hidtil nyde Vederlag for Tiende og andre Accidentier af de Jorder, som er henlagt under Hgd.en og ikke er tiendefri.

1747, 21. Okt.

Skrivelse til Kirkesessionen i Skanderborg Distrikt, at Kongen har resolveret, at 2 gamle Rytterhuse i Søndervissing og Røgind Byer under nævnte Distrikt maa til Boliger for de i samme 2 Sogne værende Degne af Bønderne, som de tilhører, købes for 69 Rd., og hvis Kirkekassen ikke er i Stand til at betale Købesummen, da maa den betales af Kongens Kasse. . . .

1748, 19. April.

Reskr. til Stiftsbefalingsmanden og Biskoppen (over Aarh. Stift), at fra Hansted Hospital maa ved off. Auktion bortsælges 2 langt fraliggende Bg., den ene i Skanderborg A., Tyrsting Hd., Feuling S. og By, Htk. 4-0-0-1, hvoraf Hospitalet i de sidste 20 Aar aldrig har nydt mindste Skilling, men hvis Bonde det ofte har maattet gøre Forstrækninger, den anden i Silkeborg A., Vrads Hd., Eistrup S., Store Tollund By, Htk. 3-0-3-2, som i mange Aar har været øde, hvorfor Jorderne har været bortlejede til to af de mest formuende Bønder dér i Byen, som dog ikke engang har villet svare saa meget som Skatterne deraf.

1755, 26. Dec.

Reskr. til Stiftsbefalingsmanden og Biskoppen (over Aarh. Stift), hvorved det bevilges, at Interessenterne i den i Horsens indrettede Uldenvarefabrik, Søren Høstmark, Raadmand smst., samt Hans Nyeland og Knud Groth, Borgere smst., maa faa et Hansted Hospital tilhørende Hus i Brøstenbroe, Niim S., med Htk. 0-3-1-0, tilliggende Grund, Bygning og derved flydende Vánd, for derpaa at indrette en Valkemølle til deres fornødne Brug, i Mageskifte med en Gaards Avl paa Horsens Mark, hvoraf svares aarligt 4 á 5 Rd. og derover.

1761, 3. Febr.

Skøde til Emanuel Thygesen til Mattrup Gaard, Justitsraad — for 92 Rd. 3 Sk. kur. Mønt — paa: i Skanderborg A., Tyrsting Hd., Ring S. og By 1 B., Mnr. 4, Htk. 2-0-3-2 og Sksk. 1 Fdk. Jagtret forbeholdt.

FORKORTELSER:

Bg.	==	Bondegaard.
Afg.	==	Afgift.
B.	==	Bol.
Bil.	==	Bilag.
G.	==	Gaard.
H. før 1670	==	Herred.
H. efter 1670	==	H.
Hd.	==	Herred.
J. R.	==	Jydske Registre.
K.	==	Koncept.
Konc.	==	Koncept.
Md.	==	Mand.
Org.	==	Original.
Org. Mag.	==	Originale Mageskiftebreve paa Pergament.
S.	==	Sogn.
Top. Saml. p. Perg.	==	Topografisk Samling paa Pergament i Rigsarkivet.

NOTER

fra Indledningen til »Kronens Skoder« s II. Del.

A. For Tiden 1648—60 er Overdragelsesdokumenterne, der er det eneste benyttede Materiale, behandlede og uddragne efter de samme Regler og paa samme Maade som i dette Værks første Bind.

B. For Tiden 1661—70 er følgende Regler blevne fulgte. Overdragelsesdokumenterne er gengivne i kort Udtog efter følgende Formularer:

1. For Udlæg for Gæld: N. N. faar i A Herred, B Sogn, C By. . . . (Htk. x Tdr. y Skp. z Fdk. æ Alb. a 50 Rd. Td.) — for x Rdl. — Det angivne Pengevederlag er taget fra det udgivne Skødes Tekst, medens Hartkornsbeløbet og Taksten pr. Tønde Hartkorn er tagne fra Beregningen og derfor satte i (—).

2. For Mageskifte: N. N. faar: i A Herred etc. (Htk. a Tdr. b Skp. c Fdk. d Alb.) — for: i B Herred etc. (Htk. e Tdr. f Skp. g Fdk. h Alb.). Hartkornsbeløbet og Taksten pr. Tønde Hartkorn er her ligeledes tagne fra Beregningen og satte i (—). Iøvrigt er følgende Regler fulgte:

1) Dateringsstedet er udeladt.

5) Kildernes Betegnelse af en Ejendom som »jordegen« eller »Selvejendom« er altid medtaget.

6) Naar de benyttede Kilder klassificerer Ejendommene som Helgaard, Halvgaard, Bol, Halvbol etc., er disse Oplysninger medtagne.

7) Kildernes Betegnelse af visse Ejendomme som Præstegaarde, Anneksgaarde, Kirkegaarde, Degnebol, Kirkebol o. lign. er anført.

8) Naar det i de her benyttede Kilder omtales, at Kronen har afhændet en *Kirkegaard*, menes hermed *Herligheden* til denne, hvilken Kronen tidligere i Almindelighed har ejet, og ikke Landgilden, som var perpetueret til Kirken. Gaarde, der svarer Landgilden til en udensogns Kirke, er i Kilderne sædvanlig ikke udtrykkelig betegnede som Kirkegaarde; men om dem gælder det samme, at det i Afhændelsestilfælde alene er Her-

ligheden til dem, som afhændes, selv om dette kun undtagelsesvis er udtrykkelig udtalt.

Gaarde, hvis Landgilde var tillagt en udensogns Præst — i Reglen til Forbedring af Kaldet — benævnedes ikke Anneks- eller Præstegaarde. Men ogsaa naar disse afhændedes af Kronen, var det alene Herligheden, som overdroges. Kun ved Mageskifte kunde der blive Tale om Overdragelse af baade Landgilden og Herligheden af slige Gaarde.

9) I de Tilfælde, hvor Dokumentet vel lyder paa, at en navngiven Bisp, Præst eller Degn faar Gods tilskødet, men det af de øvrige Omstændigheder fremgaar, at det ikke er ham personlig, men Embedet, som skal have Godset, er dette sat som Overdragelsens Modtager, medens Bispens, Præstens eller Degnens Navn er meddelt i Parantes.

10) Rent begrebsmæssig kan man efter den Grund, hvorpaa et Hus staar, skelne imellem *Gaardhuse*, som er byggede paa den enkelte Gaards Grund, og *Gadehuse*, som er opførte paa Gadejorden, og denne Sondring maa anses som den oprindelige. Efter Sprogbrugen i de her benyttede Kilder er Begrebet Gadehus ved at tabe sin oprindelige og naturlige Betydning og gaa over til at blive ensbetydende med Hus uden Jord.

Saa sent som i 1697 skelnes dog mellem »jordløse Gadehuse« og »Gadehuse« (?: med Jord), og kun for de sidstes angives Hartkornet o. s. v.

11) Med Hensyn til Besiddelsesmaaden kan der skelnes mellem Ejendoms- og Fæstehuse og efter Tilliggendet mellem Huse med Jord (Bol) og jordløse Huse.

13) Alle i Dokumenterne omtalte Skove eller Skovpartier er meddelte i Uddragene, selv om den paagældende Skov eller Skovpart ikke er særskilt ansat i Hartkorn, men indbefattet i en Ejendoms Hartkorn. Kun naar der er Tale om større Skove eller sammenhængende Skovpartier i en skovrig Egn, er det tillige anført, hvor mange Svins Olden Skoven er ansat til.

14) Naar Hartkornsberegningen kun omfatter Gods paa Sælland, Møn og Bornholm (eller den overvejende Del der), er Hartkornet angivet i sællandsk Maal, hvorefter Tønden er

inddelt i 6 Skæpper. Ellers er alt i Reglen beregnet i Aabomaal, hvorefter Tønden deles i 8 Skæpper.

16) Af særlig Betydning er Kronens Forbehold af Tilbagekøbsretten eller af Forkøbsretten eller af begge Dele.

Det gengives som:

Forkøbsret forbeholdt,

Tilbagekøbsret forbeholdt,

Tilbagekøbsret til det samlede Gods forbeholdt,

Tilbagekøbsret og Forkøbsret forbeholdt.

17) Ved Afhændelse af Krongods maa Kongen, selvom det ikke udtrykkelig er nævnt i Dokumentet, antages at have forbeholdt sig Jagten paa Vildtbanen. I de Tilfælde, i hvilke han frafalder Jagtretten paa det afhændede Gods, er dette altid fremhævet i Uddragene.

19) Dokumenternes Retskrivning af Person- og Stednavne er lempet efter de i Forordet til første Bind angivne Regler. I første Bind hedder det herom:

Med Hensyn til Navnenes Stavemaade har man som Regel fulgt de originale Mageskifter og Skøder, kun hvor Navnene her er stærkt forskrevne, og de andre Tekster frembyder bedre Læsemaader, har man optaget disse. Den gamle Stavemaade er beholdt, dog med enkelte Lempelser. Fordobling af Selvlyd er som Regel ikke bevaret; dobbelt Medlyd er kun bevaret ¹⁾ mellem to Selvlyde i usammensatte Ord, og ²⁾ hvor hver Medlyd hører til sin Stavelse; det stumme »h« bortfalder undtagen efter »t«; »j« i Slutningen af et Ord eller en Stavelse gengives ved »i«; »sz« gengives ved »s« eller »ss« mellem 2 Selvlyde, saa ethvert af Bogstaverne hører til sin Stavelse; »z« gengives i Fornavne ved »s«, derimod skrives »Rosenkrantz«, »Redtz«. »u«, »v«, »w« gengives ved »u« og »v«, »u« for Selvlyden, »v« for Medlyden; »ffu«, »ffv«, »ffw« gengives ved »fv«.

C. For Tiden 1670—1688 er følgende Regler fulgte:

5) Alle *Stednavne* gengives med Kildernes Retskrivning. Navn paa større Landsdele som Sælland, Jylland o. s. v. og de

store Byer gives dog i moderne Retskrivning uden Hensyn til Kilderne.

6) *Personnavne* og de heraf afledede Patronymika er skrevne med moderne Lydbetegnelse, dog saaledes, at ingen af de Lyde, som findes i Forlæget, udviskes. Petrus og Erasmus f. Eks. gives saaledes og omskrives ikke Peter, Rasmus.

Egentlige *Slægtsnavne* er behandlede som Stednavne, f. s. v. de er danske. Tyske eller franske Navne er gengivne med Forlægets Retskrivning, dog med Bortkastning af overflødige Konsonanter.

7) Naar en Gaard i Dokumentet ikke udtrykkelig er betegnet som »jordegen Gaard«, betegnes den i Uddraget kun som »G«.

8) Til Betegnelse af de forskellige Jordejendomme er brugt Bogstaverne »G«, »B«, »H«, »Gh« efter følgende Regler:

a) De Ejendomme, som i Forlæget udtrykkelig benævnes henholdsvis »Gaarde«, »Bol«, »Huse« eller »Gadehuse«, betegnes i Uddraget med de ovenfor angivne Mærker.

b) Betegnelsen af de Ejendomme, hvis Art ikke angives, men for hvilke kun Landgilde og Hartkorn opføres, er følgende:

¹⁾ Mindre Ejendomme B (med Landgildeafgiften i Korn og Smør o. lign.).

²⁾ Smaaejendomme, hvoraf ydes Penge eller Arbejde, H.

³⁾ Alle andre Ejendomme, hvis Art ikke er angivet, er Betegnelsen saa G uden Hensyn til Hartkornets Størrelse.

Af »Danske Kancelliregistranter«.

Fra Tiden 1535—1550.

1535, 10. Oktbr.

Eyller Hardenbiere har berettet for kgl. Maj., at hans Hustrus Fader, Erich Stygge, nogle Aar, før han døde, tilpantede sig noget Gods af Kronen, som kaldes *Thraneholm*. Da efterdi forskr. Erich Stygge er død, har kgl. Maj. pro servitio facto et faciendo tilladt, at han maa og skal udkvitte sin Hustrus Medarvinger for den Del, der er tilfalden dem, og siden annamme samme Gods til sig med al dets Tilliggelse, kgl. Rente og Rettighed og nyde det som et frit Pant, indtil det indløses af Kongen. Cum inhib. sol. I kgl. Maj.s Feltlejr for Kiøpneshavn, Sønd. efter S. Dionisii Dag. Ad mandatum dui, regis proprium.

1535, 1. Novbr.

Et Register over rystingen udi Fyen, som adelen ther sielf sat och bevilget hafver — heribl.:

Jacob Hardenbiere vj Heste

Knud Ebbesen ij »

(g. m. Anne Hardenberg Eriksdatter).

1536, 6. Novbr.

Knud Ebbesen fik Følgebrev til Tjenerne til Giordslef Slot. Hafniæ fer. 2 post omnium sanctor.

1537, 10. Maj.

Hans Stygge fik Følgebrev til Tjenerne og Bønder under Tyvllom Kloster, at de svare ham til Silkeborg.

Silkeborg. Vor Herres Himmelfartsdag.

Rel. Knud Gyldenstiern, Hofmarskalk.

1537, 19. Aug.

nævnes Mogens Munck, Landsdommer i Nørjutland.

1537, 29. Aug.

faar Olluf Munck pantsat S. Hans Kloster i Horsens — at nyde fri uden Afgift, indtil det afløses ham eller hans Arvinger efter hans Dod. Da Kongen erkendte at skyldte ham 350 Gld. i Guld og 2500 Mk. danske. Derfor faar han Pantet.

Pantet var velvillig overladt af Anders Kroghe, der i Stedet fik Stoby Kirke og Annexet Vrexsted Kirke og Sogn.

1538, 18. Septbr.

Vi Chr. g. a. v., at vi af vor synderlige Gunst og Naade have gjort et venligt og evigt *Mageskifte med os elsk. Corvits Hardenbierg til Skiolmosse*, vor Mand og Tjener i saa Maade, at han skal have to Gaarde i Stoggeroppe, som ibos af Hans Hanssen (skylder aarlig 3 Ørtug 4 Skp. Byg og 13 Sk. Penge) og af Jens Nielssen (skylder 1 Pd. Byg og 6 Sk. Penge), med al deres Tilliggelse, hvorimod han har udlagt os og Kronen til Vederlag en Gaard i Viby, som Niels Lønne ibor (skylder 6 Ørtug 1 Skp. Smør, 1 Lam, 2 Gæs, 4 Høns og 2 Mk. Arbejdspenge), efter hans derpaa givne Beplygtelsesbrevs Lydelse, og forpligte vi os og vore Efterkommere, Konger i Danmark, at fri, frelse og fuldkommen tilstaa forskr. Corvits Hardenbierg og hans Arvinger forskr. tvende Gaarde fri for hver Mands Tiltale; skete det saa, at Gaardene eller noget af deres Tilliggelse afvandt dem, skulle vi i Stedet give og udlægge andet lige godt Gods igjen, baade i Skyld og Ejendom. Thi forbyde vi o. s. v. — Ottense, Onsd. efter Hellig Kors Dag exaltat, under vort Sekret.

1539, 3. Juli

nævnes Chresten Somer, Landsdommer i Nørre Jutland.

1540, 29. Juli.

Fru Anne (Hardenbierg), Knud Ebbesens, fik Brev ad gratiam

paa en Gaard i Landbye, som Hans Anderssen og Laverits Pederssen ibo, dog at hun skal holde den ved Hævd og Magt og Tjenerne ved Lov, Skjel og Ret. — Kiøpnehafn, S. Oluf Konges Dag.

1540, 8. Novbr.

Jacob Hardenbiereg fik Brev ad gratiam pro servitio paa Vordingborg Slot og Len mod deraf aarlig at yde paa Kiøpnehafns Slot 16 Læster Malt, 4 Læster Rug, 3 Læster Havre, 1 Læst Smør, 30 Køer, 60 Bolsvin, 200 Faar og Lam, 100 Gæs, 400 Høns, 3 Td. Mjød, 1 Læst Aal, dertil 500 Mk. danske Penge til Rentemesteren i Kiøpnehafn til S. Michels Dag i det allerseneste. Han skal gøre Regnskab for alt Sagefald, Gaardfæstning og Oldengæld o. s. v.

1541, 5. Maj.

Vi Christian med Guds Naade Danmarks . . . (bekendtjør et eller andet os uden Betydning) . . . og i Nærværelse af Rigets Raad, hvoribl. nævnes Jacob Hardenbiereg.

1541, 8. Maj.

Vi Chr. g. a. v. og kjendes med dette vort aabne Brev, at vi nu med vort elskelige, menige D. R. Raads Bevilling og Samtykke have solgt, skjødet og afhændet til os elsk. *Jacob Hardenbiereg* til Sandholt, vor Mand, Raad og Embedsmand paa vort Slot Vordingborg, og hans Arvinger vort og Kronens Kloster Holme Kloster, Gaard, Grund og Ejendom i Salling Herred i Fyen med alt det efterskrevne Gods, Mølle, Gaard, Ejendom og al anden Herlighed og Rettighed, som ligger til forsk. Holme Kloster, som er . . . (derpaa Oprensning af det hele). — Ligeledes 2 Møller, hvilket alt Holme Klosters Tiliggelse, Agre, Eng o. s. v., Enemærke og Almindings Frihed forskr. *Jacob Hardenbiereg* og hans Arvinger skulle nyde som Ejendom saa fri, som andre Riddere og Svende have deres Arvegods, og kjendes vi os og Kronen at have oppebaaret fuld Værdi i Guld, Sølv og Penge for forskr. Holme Kloster.

1541, 15. Maj

nævnes Jacob Hardenbiereg til Sandholt atter i Anledning af en kongelig Bekendtgørelse.

1541, 17. Oktbr.

Jacob Hardenbiereg fik Brev paa Nesbyhofvet Len, S. Hans Kloster og Stiftets Gods i Fyn ad gratiam....

1542, 8. Januar

nævnes Hans Stygge paa Silkeborg....

1542, 1. Maj

nævnes Fru Birite, Envold Styggis Efterleverske....

1542, 5. Maj.

Jacob Hardenbiereg fik Følgebrev paa S. Jørgens Hospital i Otthense, at de herefter skulle svare ham til det almindelige Hospital i Odense....

1542, 7. Juni.

Skolemestren i Horsens fik lige sligt et Brev paa Thamdrup Sogn udenfor Horsens....

1542, 19. Juni.

Hr. Peder Lassen fik Livsbrev *paa en Gaard i Threbiereg mod sædvanlig* Landgilde og Rettighed; dog skal han være kvit for Ægt deraf....

1542, 13. Juli.

Eyler Hardenbiereg fik Brev ad gratiam paa Nesbyhofvet Slot og Len, S. Hans Kloster i Odense og det Stiftets Gods, som Jachop Hardenbiereg før ham havde i Forlening, dog saa, at han aarlig skal gjive vor Rentemester.... god Rede og Regnskab.... al Rente og Landgilde....

1543, 3. Januar.

Eyller Rynnue fik Brev ad gratiam paa Neysbyhofvit Slot og Len, S. Hans Kloster i Odense og det Stiftets Gods, som Eyller Hardenbiereg havde i Forlening (som 13. Juli), dog 7 Læster Byg og 7 Td. Smør....

1543, 7. Marts.

Hr. Thøste, Sognepræst i Aale Sogn, fik et lignende Brev paa sit Bondegods (som ovenstaaende), nemlig at han har bevist med Segl og Brev, at han ej var i Folge eller Flok med Skipper Klemend....

1544, 30. August

nævnes, at Christian Stygge til Randrup fik Mageskifte og Ejendom paa en Gaard i Randrup....

1544, 26. Septbr.

Jesper Fris fik Følgebrev paa Regnskab til Malmø Len med Falsterbo Len, Lindholms Len, Hyøby, Nesbyhollums Slot, Fliginde Gaard og Dalby Kloster med de Gaardsæder, som Hr. Hans Skovfgaard, Michel Hals og Erich Basse have i Forlening, samt til alle andre Len og Tjenerer, som Eyller Hardenberig før ham havde i Forsvar. Datum.

1545, 26. Febr.

nævnes Hans Stygge atter.

1546, 10. Febr.

Erich Skram, Landsdommer i Nørjutlandt, fik Holstedbro Gaard i fri Forlening ad gratiam.

1546, 20. Juni

pantsættes Kronens S. Hans Kloster i Horsens til Axel Niels-

sen til Palsgaard, som Kronen skylder 1000 gode møntede Jochimsdaler . . .

Det samme 1548, 6. Januar.

1547, 19. Juni

nævnes Peder Skram, der har Helsingborg Slot og Len i Forlening.

1547, 1. Septbr.

Mats Brufvidt fik Livsbrev, kvit og frit, paa en Ager for Visbye paa Gullandt ved Dyfve qvier næst Raadsens Ager i Sønder, som Eyller Hardenberig har udlagt ham, og som han tilforn havde Livsbrev paa af kgl. Maj.

1547, 31. Decbr.

Ifver Lunge til Tirsbeck fik Pantebrev paa Vedle Mølle for 200 Jochimsdaler mod at holde samme Mølle ved Hævd og god Bygning.

1548, 3. April.

I Anledning af en kgl. Bekendtgørelse om Dronning Dortheas Ejendomme nævnes blandt Rigets Raad bl. a. *Peder Skram til Urup og Eyller Hardenberig til Matstrup.*

1549, 5. Marts.

Vi Chr. g. a. v., at vi af synderlig Gunst og for tro Tjeneste have forlenet os elsk. Jyrgen Lycke til Ofvergaard, vor Mand og Raad, Schanderborig Slot med Hemsløf, Framløf, Safbro, *Tøsting* og Gerne Herreder og alle de Bønder og Tjenere, som han nu selv har i Væрге dertil.

1550, 20. Oktbr.

nævnes atter blandt Rigets Raad Peder Skram til Uruppe, Rid-

dere . . . og *Eyler Hardenbiere til Matterup* i Anledning af en Skødning til Andres von Barby til Favrholt.

Et Tillæg til Kancelliregistranter 1535—1550 har enkelte Ting helt ned til 1480 (under Chr. I. og senere Hans) og op til 1548. Desuden nogle uden Aar, bl. a. med Navnene paa Danmarks Riges Raad og heriblandt atter Hr. Peder Skram og Eyller Hardenbiere.

Af »Corpus constitutionem Daniæ«

(Forordninger, Recesser og andre kgl. Breve).

Gaar fra 1558—1660

(ved det Tidspunkt, hvor Kancelliets gamle Brevbøger er afsluttede, og Enevældens nye Protokoller begynder).

1560, 21. Apr. (Aarhus).

Missive til borgemester, rådmænd og Borgere i Kerteminde om, at vi ikke efter deres Ansøgning og på Grund af den deres by overgaaede ildebrand kunne forskaane dem for at holde vore landsknægte, da den vaadeild er kommen af deres egen forsømmelse, fordi de have siddet vor herre faders brev (af 1554, 21. Septbr.), om at alle købstæder i Riget skulle tække husene med tegltag, overhørig; vi havde mere aarsag til at straffe dem for deres forsømmelse. De skulle nu tække deres huse med sten og ikke efter denne dag bruge stråtage i deres ildhuse, hvis de ikke derfor ville lide tilbørlig Straf.

1560, 7. okt. (Em kloster).

Åb. brev til almuen i Ry, Dover, Tørring, Vor (Ore) og Vissing birker om, at det, da de ligge saa nær hverandre, at de alle kunne søge ét ting, er blevet befalet Holger Rosenkrantz, embedsmand paa Bygholm, at lægge et ting uden for Em kloster; det ting, som han saaledes lægger for dem, skulle de herefter søge og holde for rette værneting.

1560, 22. novbr. (Emsborg).

Åb. brev om stadfæstelse paa Vejle købstads privilegier.

1560, 12. decbr. (Emsborg).

Åb. brev om stadfæstelse paa Horsens købstads privilegier.

1561, 31. Jan. (Emsborg).

Åb. brev til bønderne i Emsborg, Skanderborg, Kallø, Aarhusgaard, Åkær, Silkeborg og Bygholm læn om forbud mod saaledes, som de gøre, at lægge armbørster for ræve og derved gøre folk skade paa deres fæ og kvæg, som uforvarende komme paa de steder, hvor armbørster er lagte. Hvo, som udgraver ræve eller ræveunger eller ødelægge dem med stamper, armbørster eller paa anden måde, skal lide tilbørlig straf.

1561, 8. Juli (Kiøbnehavn).

Åb. brev til Købstæderne om, at de skulle stå under læns-mændenes opsyn.

1563, 24. Juli (Kiøbnehavn).

Åb. brev til Kapitlet i Lund om at komme os til hjælp med den meste fetalje, de kan aflade eller blive ens med Ejler Hardenberg om.

1563, 29. Juli (Kiøbnehavn).

Åb. brev til alle undersaatte i Skåne om, at vi, efterdi vi ere til sinds os på nogetid af riget at ville begive, have befaleet vor Hovmester Ejler Hardenberg der i landet i vor fraværelse at have god opseende med alle ting. Derfor skulle de sidde til rede med deres heste, harnisk og værge, saa at de, naar noget paa kommer, og han tilsiger dem derom, uforsømmet kunne give sig paa de steder, hvorom de faa befaling (i blifve beskedet), og siden være Aksel Viffert, som er forordineret til deres ritmester, lydig og følgeagtig.

1564, 28. apr. (exarce Hafniensi).

Missive til læns-mændene overalt riget, som herreder have, om at lade læse hosfølgende åbne brev til (af 1564, 27. apr.)

herredstingene og siden holde over, at ingen gør her imod, og lade straffe på livet og ophænge i galgen uden al undskyldning den, som foragter vor mønt og ikke vil antage den for fulde eller overtræder dette vort brev i andre måder, saa andre kunne se derved og agte vore breve. Hvis de hermed se igennem fingre, ville de vide hos dem selv. . . . (Samme dag udgik enslydende Missive til købstæderne).

1564, 8. Juni (exarce Hafniensi).

Åb. brev til Bønderne i Nørre Jylland, hvem de end tjæne, om, at Danmarks riges råder, som der hos tilstede ere, til vort krigsfolk og vore orlogsskibe have bevilget os en almindelig Madskat og landehjælp saaledes, at hver 20 bønder lægges i læg og give os 1 levende okse, 1 fdg. smør og 10 sider flæsk. De rige skal hjælpe de fattige. . . .

1564, 1. septbr. (Hafnie).

Åb. brev til bønderne i Jylland, Fyn, Sjælland og Smaalandene: Rigens råder have bevilget en alm. skat og landehjælp saaledes, at 10 jordegne bønder, kronebønder og Adelenes bønder allesammen skulle lægges i læg og give os 40 mrk. . . .

1564, 12. decbr. (Nyborg).

Åb. brev til Provster og Præster over hele riget, at hver Præst, som har kirke, skal give os 5 lispd. kåber, de 3 lispd. grydekåber og de 2 lispd. keddelkåber, for hver kirke.

1565, 22. Marts.

Missive til her Ejler Hardenberg, Aksel Viffert, Bjørn Kaas, Hans Spejel, Jakob Sparre, Børge Trolle, Fru Sidsel, Knud Gyldenstjærnes, og her Lave Brade om at oppebære af bønderne i deres læn en almindelig skat, at hver mand, som sidder for gaarde, jordegne bønder, Kronens tjænere og adelens egne tjænere skal give 10 mrk. . . . og lægges i læg. . . . saa

den rige hjælpe den fattige, og det gaa ligeligen til. Alle kronens ugedagsmænd, pebersvende, gaardmænd, skræddere, skomagere, smede, kæltringe, tjenestedrenge og alle møllere skulle hver give 5 mrk., lægges i læg og skrives efter deres formue. Skatten skal være inde inden førstkommende Paaske.

1565, 3. Aug. (Hafniæ).

Åb. brev til bønderne i Skåne, hvem de end tilhøre, om, at de Svenske have spærret Vejen for vort krigsfolk, som er inddraget i Sverige, således at der ikke kan gøres tilførsel til det, hvorfor det er at befrygte, at de Svenske ville indfalde i Skåne. Derfor skulle straks hver fire mænd udgøre den femte med vaaben og værge og underholdning på en månedstid og straks møde der, hvor *Ejler Hardenberg*, Bjørn Kaas og Aksel Viffert tilsige dem, for at forsvare deres land, og ikke være forsømmelige her, hvis de ikke ville tiltale og stå os tilrette.

1566, 1. apr. (Hafniæ).

Åb. brev . . . bønderne over hele Danmark, Skaane undtagen . . . at der er bevilget en alm. skat og landeskat saaledes, at hver jordegens bonde skal give os 2 Mr. eller 6 mrk. danske runde penge, hver kronebonde og andre, som ikke have eget jordegods, skal give os 1 Mr. eller 3 runde mrk. Ugedagsmænd o. s. v. $\frac{1}{2}$ Mr. eller 24 skilling.

1567, 24. febr. (Kiøbnehavn).

Missive til følgende om at holde postklippere — (derpaa nævnes de forskellige lensmænd, som skal sørge derfor).

1567, 7. Aug. (Frederiksborg).

Åb. brev om, at *Jacob Skram til Hastrup* må lægge et birke-
ting ved sin Gaard Hastrup, således at han der skal holde en birkefoged, og hans tjænere i Vrads herred i Ejstrup (Etistrup) og Nørre Snede (Snee) sogn og i Nørrevang herred i Tyrgod

(Tyrgo), Brande (Brandle) og Vestre sogne skulle holde det for deres rette *værneting*.

1567, 14. Aug. (København).

Åbent brev om, at Hans Johansen, *embedsmand på Silkeborg*, skal lægge et birketing i Vejerslev (Verslef) by i Hovbjerg (Holbo) herred i Nørre Jylland, således at han der skal holde en birkefoged, og bønderne i Vejerslev (Verslef) by, Borre (Borre, Ajt, Tungelund, Mondrup [Mendrup]) og i Katvads mølle skulle besøge det som deres *værneting*.

1570, 13. apr. (Silkeborg).

Åb. brev til bønderne i *Hids og Vrads herreder*, hvem de end tjæner, om forbud mod fiskeri i kronens enemærker i Møllebækså og Ul å.

Vi ere kommen udi forfaringe, at en part der udi beritterne understaar dennum at bruge fiskeri med hamer, kroge, medejern och i andre maade udi Møllebeckis aae ved (Hundredals mølle, udi Harvads aa) Hardvad lund och udi Ul aa vesten ved Funderholm. Da efterdi, at samme aaer ere vore och kronens fri ennemærker, och ingen andens grund støder der paa end vor och kronens, forbiude vi alle, ehvo de helst ere eller verre kunde, nogen fiskeri at bruge udi samme aaer enten med vode, ruser, hammer, kuber, kroge, medejern eller i nogre andre maade. Findis nogen her emod at giøre och de der ofver betredis, eller och det skielligen bevisis kand, da skal vor lensmand her paa vort slot Silkeborg paa vore vegne dennum der fore lade tiltalle och med retten forfølge som for andre stolne kaste (kastere). Hvilkit vi och forskrefne vor lensmand her med alfvorligen ville hafve befallit.

1573, 16. Jan. (Skanderborg).

Aab. brev om, at vort og kronens Gods, som ligger til *Skanderborg Slot, i Ring, Vitved, Venge, Skanderup, Illerup, Svejstrup og Brestrup Sogne*, skal være *et frit Birk*, og at vor læns-

mand der paa vore vegne skal bruge birkeret og tilskikke en *birkefoged i birket, som skal kaldes Skanderup Birk.*

1573, 16. Jan. (Skanderborg).

Aab. brev (ligesom foregaaende) om, at Dover (Dofverd). Ry, Vissing og Salten Sogne skulle være et birk, som skal kaldes Ry birk, og at lænsmanden paa Skanderborg skal lægge et tingsted ved Ry.

1573, 1. Oktbr. (Koldinghus).

Forbud mod Fiskeri i Aaer og Bække, bl. a. i Skanderborg og Silkeborg Len.

1574, 11. Okt. (Skanderborg).

Åb. brev om, *at det*. da bønderne i Bygholm læn holde mange hunde, med hvilke de om nattetide løbe paa marken og i skovene efter grævlinge, hvorved harer og andre dyr forjages og ødelægges, og da en del af dem understaa sig i at udgrave ræveunger, *efter denne dag skal være forbudt alle og enhver der i lænet med hunde at udløbe paa marken og i skovene efter grævlinge eller at udgrave eller omkomme ræveunger.* Hvis nogen gør herimod, skal han straffes som en ulydig.

1577, 21. Febr. (Frederiksborg).

Åb. brev til borgmestere og rådmænd i Horsens om, at alle, som have ejendomme i byen, skulle skrives i skat efter, som de have evne.

1578, 24. apr. (Frederiksborg).

Missive til kapitlerne over alt riget om, at åb. brev 1565, 23. oktbr., om bonder-enkers ret til at beholde deres gårde uden indfæstning, udvides til kapitlernes gods.

1578, 27. Juli (Skanderborg).

Missive til Laurids Skram om at holde postvogne ved Snog-høj og i Vejle til befordring af kongens bud.

1578, 27. aug. (Silkeborg).

Missive til superintendenterne i Danmark (her udi rigt) om herefter ikke at ordinere nogen, som ikke er kaldet til et vist embede.

1578, 18. decbr. (Koldinghus).

Åb. brev om, at de markeder, som årligen holdes i Ry st. Sørenes dag og hellig korsdag, skulle afskaffes og herefter holdes i Horsens på de samme dage, eftersom der mange steder her i riget er givet den forordning, at markeder, som holdes i landsbyerne, skulle holdes i de næste købstæder. . . .

1578, 18. decbr. (Koldinghus).

Åb. brev om forbud mod, at der drives handel til forprang for borgerne i Horsens.

1579, 13. marts (Koldinghus).

Åb. brev til bønderne i Koldinghus og Skanderborg læn om hundeholdet — med henvisning til et tidligere udstedt brev om de mange hunde, som bønderne holde, som gør skade paa vildtet og kvæget, at det ikke er blevet overholdt. Tilsynet paalægges lænsmændene.

1579, 10. oktbr. (Koldinghus).

Åb. brev om stadfæstelse på en forordning, som Aksel Vifferts råd og Jacob Ulfeld efter vor befaling have gjort om *skæppe, alen og vægt* over alt vort land Fyn, og som lyder:

Vi efterskrevne Jacob Ulfeld til Koxbølle, befalingsmand udi Dallum, och Axel Viffert til Axelvold, høfvitsmand paa Nyborg, giøre vitterligt, at aar etc. 1579, dend 18. dag fe-

bruarii, vare vi efter kongl. maistæts, vor naadigste herris bref och befalinge (åb. br. 1578, 19. juli) forsamblet udi Odense om skieppe, alne och vecht her i landet at ligne, og da er mot for os en borgemester och en rådmænd af hver kiøpstad her i landet med *dieris skieppe, alne och vechter*, hvilke vi med dennom grandgifveligen hafve set och ofverveiet och med forskrefne borgemesteres och raads sambrøcke paa kongl. maits. naadigste behag *gjort en skik och ordning*, som herefter følger:

1) For det første om *skiepper*, efterdi vi hafve befundet adskil at hafve verit paa dennom udi saa maade, at den enne hafver verit større end dend anden, hafve vi icke den største, ei heller dend alder mindste approberit, men en *kobberskieppe*, som udi Odense findis for nogle aar at hafve verit af kongl. Maits. befalingsmænd, *for en ret skieppe kient, af hvilke otte skulle gaa udi tonden*, hvilken herefter skal være holt for ret fynske skieppe, efter hvilken alle skiepper her i landet skal lictes och rettis.

2) For det andet, *hvad alnerne belange*, ere de saa forente, at her i landet al tid herefter skal maallis med *siellandske alne*, efter det munster, dennom deraf udi Ottense er gifven, hvorefter alle andre alner skal her udi landet lignes och maales.

3) For det tredie om *vecht* er saaledis sambtykt, at ofver alt landet skal holdis Kiøpnehafns vecht, och skal skippundvecht holde 320 skaallepund, som gjør 20 lispund, hver lispund paa 16 skaallepund, hvorefter siden alle bismere skulle lignes.

4) Hvilken samme vecht skal alle steds udi Kiøbstederne henge och vere udi bysens giemme och forvaringe, hvor hver sit gods skal lade veie, och ingen tilstedis hiemme udi sit hus at bruge nogen skippundvecht; dog skal det vere hver mand frit fore udi sit hus at bruge sin bismere, hvilken icke skal vere højre end paa fire lispund.

5) Fordrister sig nogen heremod, det vere sig enten indlandske eller udlendiske, enten med anden alne, skieppe eller vecht, end som forskrefvit staar, at maalle eller veie, da skal dend hafve forbrot, hvis der maallis eller veies, och dertil strefis som kongl. maits. uhørsom.

1579, 24. decbr. (Skanderborg).

Åb. brev om, at de to markeder, som bleve lagte til Horsens fra Ry (1578, 18. decbr.), atter maa holdes her til de sædvanlige tider, da de til gavn og bedste for menige undersaatte der omkring bedre kunne holdes i Ry end i Horsens, hvor disse markeder skulle være aldeles afskaffede.

1581, 28. jan. (Skanderborg).

Åb. brev om, at vi, da skomagerne i *Horsens* har klaget over, at der i en del købstæder forhindres dem at afhænde deres arbejde til almindelige markeder, og over, at skomagerne fra landsbyerne drage til Horsens paa torve- og andre dage og der afhænde deres varer for godt køb og igen købe huder til skade for klagerne. herefter ville, at det skal være skomagerne i Horsens frit for at søge deres arbejde til almindelige markeder i købstæderne og paa landet i Nørrejylland, og at det skal være skomagerne i landsbyerne forbudt at fore deres arbejde til Horsens paa torve- og andre dage.

1582, 30. Jan. (Kroneborg).

Åb. brev til bønderne i Københavns læn om, at de for hver ræv og ræveunge, som bringes lænsmanden Kristen Vind, skulle faa en halv ortsdaler.

1582, 19. Juni (Hafniæ).

Reces om Adelen, som tager bolskaber eller ufri kvinder til ægte, og om, hvorledes der skal forholdes med børn af slige forhold.

Paa denne Reces, gifvet och skrevet paa vort slot Kiopenhavn den 19. juni aar 1582, er blandt underskriverne Erik Hardeberg blandt rigets raad.

Ligeledes er samme Underskriver paa Fundats af 1586, 30. Maj, for Sorø Skole. Det hedder her efter Fundatsen:

...til ydermere vindisbyrd hafve vi ladet henge vort signet neden for dette vort åbne brev med vore Danmarkis rigis

raads indseigle, som erre: Niels Kaas til Taarupgaard, vor cantzeller. Peder Gyllenstiern til Tim, marsk udi vort rige Danmark, Peder Munk til Estvadgaard, vor admiral, Jørgen Rosenkrantz til Rosenholm, Christoffer Valkendorf til Glorup, vor rentemester, Brahe til Knudstrup, Jørgen Skram til Tielle, Mandrup Parsberg til Hagisholm, *Erik Hardenberg til Matstrup*. Hak Ulfstand til Hickebjerg, Anders Biug til Smidstrup, Hendrik Belov til Spøtterup, Axel Gyldenstiern til Lyngbye, Corvits Viffert til Nes, Absalon Gøie til Kieldstrup, Jacob Sefeld til Visborg, Hendrik Brahe til Viskiølle, Bierde Rantzov til Rantzovholm, Christen Skiel til Fusingøe, Albrit Fris til Harritskier og Arrild Hvitfeld til Odersberg, rigens cantzeller. Gifvit paa vort slot Kiøpnehaufn dend 30. dag maii aar 1586.

1582, 10. decbr. (Skanderborg).

Åb. brev om, at Iver Lunge til Tirsbæk må lægge sit gods i Engum sogn i Asmindrup by, i Engum og i Bredal under Tirsbæk birk.

1582, 10. decbr. (Skanderborg).

Åb. brev om, at Nørrevangs herredsting, over hvis ubelejlige beliggenhed den største part af herredsmændene have klaget, og hvortil der nu af Laurids Skram til Hastrup, befalingsmand i Nørrevangs herred, med flere gode mænd af adelen og bedste Herredsmænd er forordnet et sted midt i herredet paa Givskov (Gyfskodt) mark, herefter skal ligge paa denne mark.

1582, 15. decbr. (Skanderborg).

Åb. brev om, at *Vrads herredsting i Silkeborg læn*, som *hidtil har været holdt om mandagen*, medens der tillige holdes to andre herredsting der i lænet om mandagen, og *ligget i den ene side af herredet langt fra vort slot Silkeborg*, hvilket falder besværligt for vor lænsmand og en del af herredsmændene og andre, som skulle søge tinget, *straks skal flyttes og lægges midt i herredet*, hvor det synes vor lænsmand og de bedste herredsmænd belejligt, og *herefter holdes om onsdagen* under den straf, som ved bør.

1582, 30. decbr. (Skanderborg).

Missive til lænsrænderne om, at de, *da undersætterne, særlig bønderne, når der tilforn har været påbudt bededage, have holdt ting og stævne og anden verdslig håndtering på disse dage, ligesom på andre tider, skulle påse, at der på de til 28., 29. og 30. januar forstkommende påbudte bededage ikke holdes herredsting eller andet stævne, og at undersætterne på hvert sted søge deres sognekirker.*

1583, 1. jan. (Skanderborg).

Åb. brev om, at *ingen må være herredsfoged og tingsskriver tillige.*

1583, 7. septbr. (Hadersleffhus).

Åb. brev til undersætterne i Hadersleffhus om, at vi, da en part af dem holde mange hunde, som udløbe på skovene og i marken og der forjage dyrene og tilmed gøre skade på får, lam og andet småkvæg, *befale, at ingen af dem, hvem de end tjæne, herefter må holde flere end en hund i sin gård, og på den skal det ene fremmeste ben være afbugget over knæet; gør nogen herimod, skal han, for hver gang han findes brødig deri, have forbrudt en god færdig staldoxe til os, om det er vor tjæner, og til sit herskab, hvis han tjæner nogen af adelen eller andre; vore fogeder og lænsrænder skulle have opseende hermed og ikke se gennem fingre med nogen, hvis de ikke ville stå os til rette derfor.*

Ligeledes ang. stoddere og tryglere i Hadersleffhus læn, at ingen trøgler eller lediggænger tilstede her udi lennet at omløbe och bede om Guds almisse, som karske och helbrede ere och deris brød kunne fortienne, meden hvilke, som for siugdøm eller alderdom ere uduelige til arbeid ere aldles forarmitdennom skulle sognepresten och tiendeværgen udi dend sogn eller herrit, der som de hafve hieme. . . .give tegen. . . . hvor samme tegen er dennom meddelt, at bede Guds almisse (*tegn til at tigge*).

1584, 19. maj (Skanderborg).

Åb. brev om, at ingen må fiske i forskellige søer i Skanderborg læn.

1) Disse efterskrefne søer her udi Skanderborg læn, som er udi Rye birk Veng søe hvoes Vissing closter, Engetved søe ved Engetved gårde, Lang søe ved Salten, Viten søe emellem Em closter och Ry mølle, Vis søe ved Sim i skoufven; saa udi Helmslov herrit udi Skanderup birk Venge søe vid Veng och udi Framløf herrit Sandgraf søe, Hofver søe och Stierdt søe, ville vi hafve hegnet och fredet til vor egne endels fiskeri til vort eget bord. . . .

1584, 22. maj (Skanderborg).

Åb. brev til *vore og kronens bønder i Skanderborg læn og Hads herred om hundeholdet* (ens med brev til bønderne paa Sjælland om hundeholdet af 1573, 3. Septbr.).

Vi komme i forfaringe, hvorledis en part eblant eder emod vor brevve och allvorlig forbud (jfr. brev af 1560, 23. maj, 1566, 3. juli, 1572, 10. apr.), som vi tilforn hafve ladet udgaa, skulle holde mange hunde, som udløbe paa skofuen och udi marken och der forjage diurene, der til met gior skade paa faar, lam och andit smaa kveg.

1) Da efter saadanne leilighed ville vi det saa strengeligen holdit hafve, at ingen af eder, ehvem som heldst i tiene eller tilhøre, skal efter denne dag holde flere hunde udi sin gaard end en, och same hund skal det enne fremmerste ben vere afhugget ofven kneet.

2) Fordrister sig nogen mand til her emod at holde flere hunde end en, och det befindis, at same hund icke er lemmit, som forskrefvit staar, da skal han hafve forbrot til os en guod ferdig staldoxe, om det er vor och kronens tiener; tiener hand och nogen af adelen eller andre, da skal hand i lige maade til sit herskab være forfaldet en ferdig ox.

3) Och skal vore fogitter och lensmend hermed lade hafve flittig grandgifvelig opseende, saa at med aldellis ingen ses igien-nem fingre, saa fremt de icke vil stande os derforre til rette.

1584, 29. Juli (Frederiksborg).

Åb. brev til kronens bønder, som ligge til Silkeborg, om,

at det, da ræve forøde mange rådyr og lam og gøre dem skade på deres småkræ, må være dem alle tilladt og befalet at udgrave og i andre måder ødelægge ræve og ræveunger.

Aaret 1584 har aabenbart været et slet Hostaar, thi

1584, 2. Aug.,

forbydes Udførsel af Havre, da den har slået sig, som det hedder, og der derfor kan befrygtes Dyretid derpaa, og

1584, 21. Sept.,

forbydes paa Grund af Misvækst at udføre Byg af den ny Afgrøde, derimod ikke af Korn og Malt af gammel Afgrøde.

Allerede 26. Okt. 1584 hæves dog Forbudet mod Udførsel af Byg fra Landet øst for Bæltet.

—

1584, 2. Oktbr.,

advares i et Missive mod falsk Mønt og Daler, der skulde være møntet udenlands og ført ind i Landet.

1586, 6. Juni.

Ophævelse af Forbud mod Udførsel af Havre, da der nu er godt Forraad derpaa.

1585, 1. Maj.

Missive til Mandrup Parsberg, lænsmand paa Aarhusgaard, om, at med det første at lade afbryde alle de halmtage, som findes i Aarhus by, da et tidligere brev herom ikke er efterkommet, og borgemestrene og byfogden skal have opsyn med, at ingen huse herefter tækkes med halm i Aarhus.

1585, 18. Maj (Frederiksborg).

Åb. brev om, at der herefter ikke skal finde rebning og jævning sted på kronens gods i Koldinghus læn.

1587, 8. Febr. (Rye).

Åb. brev om *afskaffelse af stråtagene i Horsens*.

Eftersom vi komme udi forfaring, hvorledis at ildebrand hafver giort stoer skade udi vor kiøpsted Horsens och afbrent en stor part af byen, och at samme skadelige ildebrand mest hafver tagit fremgang och ofverhand af de straa-tag, som hafve liggit och verrit paa husene, saa endnu de ofverblefne huse, boder och stald samme steds en stoer part ere med straa-tag tegt, af hvilke lige fare och skade kunne verre at befrøchte, uanscendis, at vi tilforn vor alfvorlige bud och befalinge hafve ladet udgaa saadan straa-tag der udi byen at skulle afskaffis, och efterdi det er dend menige mand, der samme steds boendis och byggendis (saavel dend fattige som dend rige), høilige anliggende, at saadan och anden leilighed, hvoraf slig ildebrand paakommer, formeris och endelige fremgang til mangel yderste undergang hafve kunde, da vilde vi med dette vort obne bref hermed strengeligen och alfvorligen budit, befallit och forordnit hafve.

1) At aldels ingen straa-tag skulle tilstedis at verre udi vor kiøpsted Horsens, saa at alle, hvis straa-tag som endnu der udi byen findis, skulle med det første, efter dette vort obne bref forkyndit blifver, endelig aftagis och igien teckis med tegeltag.

2) Sammeledis, at hvilke vore undersotter udi vor kiøpsted Horsens nu af nye byggendis vorder, da skulle de icke mue tecke samme deris huse med straa meden med tegeltag, som udi kiøpsteder bør at verre.

3) Och dersom saa er, at de, som nogen huse tilhører, som med straa ere techt, der samme steds icke self ville samme straa-tag afskaffe eller och nogen herepter med straa at tecke sig ville understaa, da skal borgemestre, raadmend och byefougit samme steds hermed alfvorligen verre befallit och fuldmacht gifvit saadan straa-tag at lade afrifve, paa det udi ildebrandsnød dend uskyldige och hørsom borger icke skulle undgicde dend uhørsom och motvillige.

4) Befindis och borgemestere, raadmend och byefougit herudinden forsommelig, da skulle de stande os derforre til rette som de, vore bud och befalinge icke hafve haft udi acht.

5) Ti bede vi och alfvorligen biude och befalle menige

borgere och alle, som huse och gaarde hafve eller bygge ville udi vor kiøpsted Horsens, at de rette dennom herefter och af deris huse och gaarde, hvor endnu findis straatag, det at afskaffe, saa och efter denne dag icke at tecke eller tecke lade med straatag; sammeledis bede vi och alfvorligen biude borgemestere, raadmend och byefougit udi Horsens, at de alfvorligen holde herofver och alle straatag der udi deris bye afskaffe och icke tilstede heremod at giøris, saa framt de icke ville stande derforre til rette under dend plicht, pen och straf, som ved bør.

1588, 11. Juli (Kiøbnehavn).

Missive til lænsmændene over alt riget om at foreholde deres herredsfogder, birkefogder og tingskrivere, at de skulle føre rigtige tingbøger.

1590, 8. aug. (Kolding).

Åb. brev om, at vi, da *tinget i Vrads herred for nogle år siden blev flyttet* af det sted, hvor det havde ligget *fra Arilds tid, til et ubelejligt sted* (åb. brev af 1582, 15. decbr.), have befaleet Frans Rantzov, embedsmand på Silkeborg, *at lade opkræve 24 af de fornemste herredsmænd, som kunne udse en belejlig plads* til at holde tinget på; *herredsmændene skulle holde det sted, hvor tinget henlægges, for deres rette værneting.*

1590, 14. aug. (Koldinghus).

Frdg. (Forordning) om, hvorledes der skal holdes tingfred på landstinget.

1590, 10. decbr. (Koldinghus).

Åb. brev til købstedmend og bønder i Nørrejylland om forbud mod at fange harer, agerhøns eller andet vildt.

1592, 23. juni (Hafniæ).

Åb. brev om, at på Bornholm må jordegne bønder ikke bortsælge ejendom fra deres gårde og ikke hugge i deres skove

uden udvisning, og at ingen må flytte ind eller ud på jordegen bondegods uden at give det lænsmandene til kende.

1593, 16. febr. (Hafniæ).

Åb. brev om den tid, da landstingene skulle holdes. — Det hedder herom:

Efterdi vi komme udi forfaringe dend møgit stuaré uskikkelighed, som sig begifver och tildrager, naar der skal holdis landsting her udi vort rige Danmark, at landsting skulle først settis och begyndis fast høigt paa dagen, saa at mange hode af vore undersotter, af adel saa vel som och af borgerne och bønder, som søge landsting, skulle verre drukne och fulde, naar de komme paa landstingit, och tit och ofte sker og for-aarsagis stoer tumult, rob, skreg, klammer och trette och anden atskillig uleiglighed, mangen och derofver forspildis, forhindris eller och udi langsommelig tid forhalis hans ret fore, den hafve vi nu med vore Danmarkis rigis raad, som her huos os tilstede hafve verrit, dend sags leiglighed ofverveiet, beraadslagit och saa endeligen forgot anset och besluttet, at tid herepter at skulle holdis, at vore landsdommere udi hvert land skulle herepter hver dag hele aarit igiennem, som landstingit falder paa, søndagen och andre landshellige dage alenne undertagit, begynde at sette och holde landsting om sommeren ved siuf om morgenen och om vinteren ved otte slet udi det seniste, och da at forhielpe hver mand, som for dennom med deris sager kender at indkomme, efter deris ord, ed och pligt til alle rette paa det, at landstingit saa mogit dis bedre snarligen maa blifve afholdt, och undersotterne alle sider uden lang forhaling tilbørligt och upartiske ret maa vederfaris. Hvilken forordning vi al tid herepter af vore landsdommere endeligen ville holde och efterkommit hafve.

1593, 29. febr. (Hafniæ).

Åb. brev om forbud mod, at præster købe sig kald til.

1593, 7. juni (Hafniæ).

Åb. brev om, at det, *da adskillige herridsting, som ligge under Skanderborg Slot, ligesom og bytinget i Horsens holdes om Tirsdagen, falder vor lænsmand på Skanderborg besværligt at sende hans ridefoged did hen til alle tingene på én dag, når han har noget der at forrette på vore vegne, og at vi derfor have for godt anset, at Vor Herridsting i Skanderborg læn herefter skal holdes om Onsdagen.*

1593, 10. juni (Hafniæ).

Åb. brev om, at forbuddet mod udførsel af havre er opgivet (åb. brev af 1591, 30. sept. og 28. okt.), fordi der nu fast allevegne skal være god ævnc og forråd på havre.

1593, 30. juni (Hafniæ).

Åb. brev om forbud mod at holde eller opføre kroer eller holde til udskænkning af stærke drikke lige udenfor byerne eller ved tingstederne.

1593, 9. juli (Hafniæ).

Missive til *læns mændene over hele riget om at holde orden i lænenes arkiver og al tid aflevere dem til deres eftermænd tilligemed rigtig fortegnelse.*

1593, 9. juli (Hafniæ).

Åb. brev om, at tienden skal ydes i kærven, før end kornet må indføres i laden.

1593, 10. juli (Hafniæ).

Missive til stiftslæns mændene over alt riget om, at der aften og morgen skal ringes med freds- og bedeklokken og af sogne mændene selv, hvor der ikke findes nogen Sædedegn.

1593, 26. aug. (Koldinghus).

Missive til Niels Paaske, Slotsskriver for Københavns Slot,

om, at der findes stor urigtighed paa vægten, naar vore lensmænds regnskaber konfereres med hans . . . han skal derfor indføre flæsk, smør, fisk og andre varer, som annammes med vægten, til indtægt i regnskabet med den lybske vægt, som er mest gængs i Danmark.

1593, 2. decbr. (Koldinghus).

Forbud mod at tække huse med straa i Randers, men med tegl, er ikke efterkommet; da der nu derfor for nylig har været ildløs i byen, og nogle gaarde ere afbrændte, forordnes det, at de med straa tækte huse inden aar og dag behænges med tegl.

1594, 19. novbr. (Hafniæ).

Åb. brev til bønderne i Villands herred om at dæmpe sandflugt.

1594, 2. marts (Coldingæ).

Missive til Kasper Markdaner, lænsmand på Koldinghus, om stadfæstelse på en forordning om stolestand og begravelse i Kolding bys kirker.

1594, 14. apr. (Hafniæ).

Åb. brev til indbyggerne på Samsø . . . om enten at holde hundene bundne eller også afhugge eller korte noget af den ene fremmerste fod.

1595, 26. febr. (Hafniæ).

Åb. brev om lovlig taksation af bøndernes huse ved fæsteskifte på Samsø.

1595, 18. maj (Hafniæ).

Forordning om øde gårde og jorder på Gulland.

1595, 15. septbr. (Kolding).

Missive til Lunde kapitel om stolestadsordning i Kirken.

1586, 16. oktbr. (Giedsøer).

Missive til stiftslæns mændene at sørge for, at der i landsbyerne og købstæderne i stiftet hver dag til tolv slet ringes i alle kirkerne med alle klokkerne en halv fjerdingstund, så længe vor kære fru moder, fru Elisabeths lig står over jorde ubegravet.

1595, 17. oktbr. (Aarhus).

Åb. brev om *forbud mod at bruge landekøb^{*)} uden for Horsens og om. at der på byens torv skal bruges byens brændte og mærkede mål og skæppe.*

Det hedder herom: Eftersom borgemestere och raadmend udi vor kjøpsted Horsens til os paa deris egne och menige borgere der samesteds deris vegne hafve supplicerit och til kiende gifvit, huos dennom af bønderne udi de ombligendis landsbyer boendis skal bedrifvis stoer uskikkelighed och utilbørlig handel, saa at naar de skulle føre deris korn did til torfved paa deris rette axeltorfvedag, da møder de Vesterboer dennom en miel eller half der fraa byen och samme steds holder markit och torf och bruge deris kjøb och handel med hverandre vore borgere och undersotte udi vor kjøpsted Horsens boendis paa deris borgelig nering til stoer afbrek och forklænering; sammeledis skal och en part dennom, som der same steds søge axeltorf, føre med sig til torfvet eigen skiepper, fierringkar och alner, som icke skulle være richtige. . . .

Det forbydes derpaa strengelig, »at alle bønder och almue, som søge Horsens axeltorf. . . . at de herefter icke holde nogen torfvedag och market paa landsbyerne eller paa landsveige udenfor vor kjøpsted Horsens«, og at de ikke selv maa medføre »skieppemaal eller alne, meden dennom skulle nøige med byens brente och merte maal och maade«. — Ellers trues de af strenge straffe.

1595, 24. novbr. (Aarhus).

Åb. brev om forbud mod at skyde fugle på Domkirken i Aarhus.

*) Landekøb, d. v. s., de handler med hinanden, før de kommer til Byen, altsaa holder en Slags Torv der eller Marked, og derved skader de Horsens Købstads Borgeres Næring.

1588, 5. apr. (Andvorskouf).

Missive fra Niels Kaas, Kristoffer Valkendorf og Arild Hvitfeld til bisperne over alt riget og lænsmændene i Låland og Falster om, at Gud har hedenkaldet Kongen d. 4. april mellem fire og fem eftermiddag, og der som sædvanlig bliver ringet, indtil Kongens lig bliver begravet, hver dag om middag ved tolv slet en halv time.

1596, 17. aug. (Kiøbenhafn).

Kristian IVs håndfæstning. Blandt underskriverne er *Erik Hardenberg* (Matstrup).

1597, 21. jan. (Koldinghus).

Åb. brev om stadfæstelse på Horsens købstads privilegier.

1597, 22. jan. (Koldinghus).

Åb. brev om stadfæstelse på Århus købstads privilegier, og

1601, 24. aug. (Hafniæ),

åb. brev om stadfæstelse på Århus bys privilegier.

1598, 3. febr. (Haderslebiæ).

Åb. brev om stadfæstelse på Vejle købstads privilegier.

1602, 12. maj (Hafniæ).

Frdg. om tøndemål overalt i riget, undtagen Riberhus læn.

». . . . Herefter ofver alt rigit skal verre en tønde, ved hvilken alle hænde slags korn skal mellis (undertagendis i Riberhus læn, hvor fra arrilds tid hafver verret brugt anden tønde end her udi rigit). . . .

Och paa det vorre undersote mue vide, hvad for en tønde de skulle hafve dennom efter at rette, da ville vi lade forsende til hvert vort och kronens len och til hver kiøpsted her i rigit en tønde med tre løfver och dette aarstal merkt, efter hvilken

andre tønder kand giørris . . . hvor efter sig alle och hver, saa vel vorre lensmend paa vorre slotte och gorde som adelen paa deris gorde och borgerne i kiøpstøderne . . . skulle vide dennom efter at rette och forholde . . . »

1602, 12. maj (Hafniæ).

Åb. brev om, at den lybske alen skal bruges i de jyske købstæder.

1602, 12. maj (Hafniæ).

Åb. brev om dalerens værdi i Danmark.

. . . enhver daller skal herefter her udi riget gielde 33 sk. lybsk eller 66 sk. danske . . . dog skal icke hermed verre ment ortsdaller eller och danske markstycker, meden dennom at blifve ved sin sedvanlige verd.

1605, 17. mars (Kiøpnehafns slot).

Frdg. om *montens forandring* — angaar, at ovenstaaende forordning er bleven upaaagtet, derfor fastslaas, at en daler er 33 lybske sk. eller 66 danske.

1603, 12. juli (Hafniæ).

Åb. brev om forbud mod udførsel af gjort guld og sølv eller kedelkåber.

1603, 10. decbr. (Coldingæ).

Åb. brev om forbud mod, at jordegne bønder i Koldinghus læn forhøje landgilden på deres bøndergårde.

1604, 18. septbr. (Scanderburgi).

Åb. brev om forbud mod, at bønderne i Skanderborg og Åkær læn sælge græsøksne uden først at tilbyde lænsmanden dem.

1604, 6. oktbr. (Kiøpnehafn).

Missive til superintendenterne over alt om ikke at lade personer, som er opdragne på jesuitiske skoler, få præstekald.

1605, 9. mars (Hafniæ).

Åb. brev om, at vi, da borgemestre og råd i Vejle på egne og menighedens vegne have beklaget, at det formenes dem at hugge til deres bys nødtørft i de skove, som kaldes Romsgård, have bevilget dem at måtte nyde Romsgård med skove efter skødets indhold.

1606, 29. mars (Hafniæ).

Åb. brev om stadfæstelse på Vejle bys ret til at bygge i Romsgårds skove efter kong Hanses skodes lydelse.

1606, 1. apr. (Hafniæ).

Frdg. om tjenistefolk i Jylland.

Eptersom vi komme udi forfaringe om den store uskickelighed och moedvillighed sig her udi rigit med tienistefolk begifver, saa at mand med tiden icke kan bekomme folk, som for løn ville tiene, med mindre mand endelige vil gifve dennom dobbelt løn och hvad de sielf elsker och begierer, da paa det dervid kand skaffis nogen raad och middel udi tide,

1) ville vi herepter strengeligen och alforvilgen hafve forbudet, at ingen leddige och ugifte karle skulle herepter och udi neste epterfølgendis fire aar mue nedsette dennom paa landsbyerne at tiene bønderne for dagløn; medens de unge karle och drenge, som icke er hieme hoes deris foreldre, de skulle gifve dennom udi tieniste enten paa hel eller hálf aars tid, och naar hand da icke lenger vil tiene sin hosbond, skal hand advare hannom 6 ugger før end forskrefne hele eller halfve aar er forløbben, hand hafver sagt hannom tieniste och siden tage sin afsked.

2) Skal och ingen herepter maa tage nogen tienistedreng udi tieniste, før end han er loughligen skild fra sin hosbond, hand tilforn tient hafver.

3) Och ville vi om forskrevne tienistefolkis løn saaledis hafve forordnit, at en fuldvoxen tienistedreng, som kand gjøre en fuldvoxen karls arbed, icke skal hafve mere til løn it helt aar end sex daller, och skal hand aldielis ingen kornsæd hafve af sin hosbonde, uden den hannom udi forskrefne sin løn skal afkortis; medens de tienistedreng, som icke er fuldvoxne, skulle hafve mindre til løn, enhver epter som hand kand arbeide och gjøre gafn til.

4) Udi lige maade skal ingen borger eller bunde epter denne dag och udi forskrefne aar gifve sine tienistefolk mere end tre gange mad om dagen och til samme tider spise dennom, som ret och billigt kand vere, hvormed forskrefne tienistefolk och endeligen skulle vere fornøide, saa frambt de icke ville straffis, som vid bør.

5) Saa frambt nogen vor och kronens undersaater enten borger, bonde eller tienistedreng sig understaar emod denne voris udgangne mandat och forordning at gjøre udi neste epterfølgendis fire aar epter, som forskrefvit staar, hand da icke derfor af voris befalningsmand, udi hvis len saadant sker, vil tiltalis och forfølgis.

6) Dersom och vore undersaater udaf adelen, deris bønder och tienere eller och deris bønders tienistedreng fordrister dennom til heremod at gjøre, och deris herskab icke dermed vil hafve den indseende och derofver lade straffe, som det sig bør, da skal voris befalningsmand, udi hvis len saadan ofvertredelser skier, fuldmacht hafve dennom derfor paa voris vegne at tiltalle och forfølge som de, der voris udgangne brefve och mandat icke agte eller holde vilde.

1607, 20. juni (Frederiksborg).

Åb. brev til bønderne i Skanderborg og Åkær læn samt Ning herred om, at vi, da en part af dem understå sig at fange de ørreder, de kunne overkomme i de bække og åer der i lænet, hvor denne fisk er at bekomme, og da vi ville have os forbeholdt samme fisk til vort eget behov, alvorlig befale dem, *at de afholde sig fra ørredfangst.* Hvis nogen af dem efter denne

dag befatter sig dermed, skal han deles og straffes som den, der ikke vil holde vort åbne forbudsbrev og mandat.

1608, 7. jan. (Hafniæ).

Åb. brev om, at vi, da indbyggerne i Ry i Norrejylland have klageligen givet til kende, hvorledis dieris agger och eng årligen skulle forvustis, opedis och nedtreddis udi de heste og fæmarkeder, der for deris bye er forordnit at holdis, og at vi derfor efter deris begæring have bevilget, at hine markeder må blive holdte på heden på den anden side af byen og ikke på de steder, hvor det hidtil er sket byen og dens indbyggere til skade.

1608, 25. maj (Kiøbenhafn).

Åb. brev med løfte om stadfæstelse på Horsens købstads privilegier.

Samme dag stadfæstedes også Randers købstads privilegier samt Skives, Rudkøbings, Kærtemindes, Roskildes, Ringsteds, Steges, Stubbekøbings, Nykøbing Falsters og flere andres privilegier.

1608, 30. aug. (Skanderborg).

Åb. brev til kongens og kronens bønder i Silkeborg læn om forbud mod at forhugge skovene til upligt.

1609, 3. februar (Skanderborg).

Mandat om møntens forandring.¹⁾ at enhver daler skal herefter udi vore riger Danmark och Norge gielde *fire och tredufve skilling lubske eller 68 sk. danske*; skal och *fire mark danske gielde lige vid en rigsdaler*, og enhver *mark danske skal gielde sotten sk. danske*, og enhver *halfmark halfniende danske sk.* och udi kiøb, sal och vewel och ald anden handel och kiøbmandskaf baade udi indtegt och udgift at udgifvis, tagis och anamnis och vere giengse och giefve for forskrefne verd.

1609, 26. juni (Hafniæ).

Missive til 18 lænsmænd i Jylland, 7 lænsmænd i Fyn og 11 lænsmænd i landene øst for sundet om at fremsende føre og stærke løsgængere til København til arbejde i tugthuset.

1610, 3. apr. (Kiøbinghafn).

Frdg. om møntens forandring over alt Danmarkses og Norges riger og deres underliggende provinser.

... Disse efterskrevne dallere skulle gielde 70 skillinge danske, bl. a. hollendiske, selandiske, sibenburske, spanske samt gellerske dallere...

1610, 6. apr. (Hafniæ).

Frdg. om straf for lejermål mellem personer, som er beslægtede i 2. og 3. led (det er ægteskab, her forbydes).

1611, 10. apr.

Frdg. om priser paa de forskellige varer, korn, kvæg o. s. v.

1613, 19. juni (Hafniæ).

Åb. brev om, at sællandske alen og vægt skal bruges over alt riget.

Ved missiver 1614, 17. novbr.,

paalægges der bl. a. lensmænd Kristen Holk, embedsmand paa Silkeborg, at udskrive et for hver landsdel bestemt antal jordegne bønder til et landeværn.

1616, 4. juli (Kiøbenhafn).

Frdg. om, at adelspersoner, som sætte sig i større gæld, end de selv kunne betale, kunne sættes i gældsængsel i København.

1616, 8. oktbr. (Skanderborg).

Åb. brev om tiderne for *Ry markeders afholdelse*.

1) At det første market same steds skal stande paa st. Søfrens dag, det andet hellig kaars dag och det tredie til st. Valborg dag der neste efter.

1617, 18. febr. (Skanderborg).

Åb. brev til bønderne i Skanderborg læn om, at vi ere til sinds at lade vort slot Skanderborg indelukke og befæste med jordvolde, og at vi have ladet samme værk tinge med en værk-mester, som skal gøre det færdigt for 1670 rdl.

1617, 28. juni (Kiøbnehavn).

Frdg. om herreds- og birketing og deres fogeder.

1617, 8. aug. (Frederiksborg).

Missive til lænsændene i Fyn og i Koldinghus, Stjernholm og Silkeborg læn om, at vognene skulle være to sællandske alen mellem fjælenes yderkante.

1618, 18. mars (Kiøbenhavn).

Missive til lænsændene i begge riger om, at de og andre, som aflægge regnskab til rentekammeret, skulle gøre dette til rette tid.

1618, 24. april (Hafniæ).

Åb. brev om, at de degnebol, som er annammede under lænene, atter skulle udlægges til degnene.

1618, 12. juli (Hafniæ).

Åb. brev om ny mønt.

Os er til kiende gifvet, hourledis fremmede och udlendiske sig hafver understaaet voris danske markstycker at eptermynste och dennem siden udi hobetal her udi riget indføre, den menige

koibmand saa vel som andre vore undersaatte udi fremtiden til en ulidelig skade och afbrek, hourfore vi hafver verret forarsagit saadan myntens corruption at forekomme danske kroner af goul sølf at lade slae epter den anordning, voris myntemestere derpaa allerede gifven er (åb. brev af 1618, 5. apr.).

1) Och skulle *samme* danske kroner geilde och gifvis enhver saa høigt och for saa mange skillinge, som halvanden rigsdaller in specie ordinarie udgifvis fore, som nu beløber hundrede sex och tiufve skilling danske, en half krone for trei rigsart in specie, en ortskrone for halfanden rigsart in specie och siden halfve ortskroner och andre kroners mindre andelle epter samme verds leilighed.

2) Och paa det samme vor danske mynt al tid kand blifve udi sin stand och esse, da ville vi och biude, at eptersom rigsdaller er udi vore riger och lande geildendis, gangendis och sin pris och verd forandrendis vorder forbemeldte kroner och, lige maader derepter udi bemeldte vore riger, lande og forstendomme geilde och udgifvis skulle for saadan pris och verd hver stycke, som halvanden rigsdaller in specie udgifvis fore, och halfve kroner och de andre kroners andelle epter samme verds leilighed epter som forberørt er. . . .

1619, 5. apr. (Hafniæ).

Frihedsbrev for den ny by på Amager (d. e. Christianshafften).

1619, 8. apr. (Kiøbenhavn).

Frdg. om guld-sølv kroner og mindre møntsorter.

1) At lade mønte først dobbelte kroner af got guld af hvilke enhver skal gielde och udgifvis for trei rigsdaler in specie.

2) Dernæst af got sølf efterskrevne mønt, som ere hiele, halfve och ort af kroner, saa och halfve ortsdaller, fireskillinger, toskillinger och eniste skillinger, af hvilke forskrevne mønt en hiel krone skal al tid gielde halfanden rigsdaller in specie. en half krone tre rigsmark in specie och en ort af en krone halfanden rigsmark in specie, och skal tolf halfve ortsdaller vege lige ved en krone och otte af dennem gielde lige ved

en rigsdaller in specie; samme ledis skulle fire och tyfve fire-skillinger vege och gielde lige ved en krone och sexten gielde lige ved en rigsdaller in specie, otte och fyrretyfve toskillinger vege och gielde lige ved en krone och to och tredive gielde lige ved en rigsdaller in specie, saa och halffemtesindstyfve och sex enisteskillinger vege och gielde lige ved en krone, och fire och tresindstyfve gielde lige ved en rigsdaller in specie, och er denne mønt saaledis regnit, at al denne sølfmønt, hver efter sin verd, som ere en hiel krone, to halfve kroner, fire ortskroner, tolf halfve ortsdaller, fire och tyfve fireskillinger, otte och fyrretyfve toskillinger och sex och halffemtesindstyfve skillinger skulle vege, gielde och udgifvis for lige meget, som er lige ved krone eller halfanden rigsdaller in specie.

3) Udi lige maade ville vi lade mønte efterskrefne kaabermønt af got, rent kaaber, som ere hvider, af hvilke tre skal gielde en skilling af de, forbemeldt ere, saa och blaffeter, som skulle gielde sex en skilling, som forbemeldt er, och skal forskrefne kaabermønt vere saa vigtig, at tre hvider eller sex blaffeter skulle indholde saa meget udi vecten, som mand kand kiøbe lige meget giort och arbeidet got kaaber for; herforuden och hvider af paiement, af hvilke fire skal gielde en skilling danske af de, forberørt er.

4) Hvorefter alle och enhver baade indlendiske och udlendiske udi vore riger och lande udi al handel, brug, udgift och indtegt endeligen skulde hafve sig at rette och forholde under tilbørlig pen och straf.

1619, 16. nov. (Kiøbenhafn).

Frdg. om mønten.

Paa grund af frygt for, at vore ædle mønter skulle gaa ud af landet, da i udlandet er mangel paa malm, gives der love herimod.

1620, 21. mars (Frederiksborg).

Missive til landsdommerne om, at ingen maa dømmes fredlos for ringe aarsag . . . naar han straks vil rette sig, og at særlig ikke vornede bønderønner, som opholde sig paa frem-

med stavn, maa dømmes fredløs (det om bøndersønnerne tilføjes ang. Sjælland og Laaland, hvor alene vornedskabet forefandtes).

1620, 22. mars (Hafniæ).

Missive til læns mændene over al Danmark, hvor forstrand er, om tilsyn med, at forbrydere, som have fortjent livsstraf, ikke rømme bort.

1621, 16. febr. (Hafniæ).

Frdg. om, at ingen maa kaldes til præst, før han er 25 aar gammel.

1621, 20. febr.

fastslaas atter i forordning ang. mønten kroners og dalers værdi.

1615, 26. juni (Hafniæ).

Missive til læns mændene over alt riget om at forordne det saa, *at de bønder, som vi herefter i krigsbrug ville have øvet og bragt, og som i saa maade ere udskrevne af lænene, blive fri og forskaandede for landgilde, ægt. arbejde, skat og al anden besværing.* saa at de kunne tage vare paa det, som vor bestilte kaptejn dem paa vore vegne befalendes vorder, dog skulle deres navne aarlig indføres i regnskabet, saa at man al tid deraf kan vide, hvilke gaarde ere fri, og hvor mange de ere.

1624, 27. febr. (Hafniæ).

Missive til lensmændene, bl. a. i Skanderborg, Silkeborg og Horsens (Bygholms læn), om alle vegne at lade forkynde, at det herefter skal være bønderne frit for at udgrave ræve af jorden på vort og kronens gods.

1624, 2. apr. (Hafniæ).

Åb. brev om afløsning af hoveriet, som de danske bønder på Amager hidtil have gjort.

1624, 21. apr. (Hafniæ).

Missive til en del læns mænd om, hvorledes der skal forholdes med ægt og arbejde af kronens bønder (de skal tage de nærmeste til at drive deres avlsgaarde og blive enige med de fjernere boende om en afgift).

1624, decb. (Kiøbenhafn).

Frdg. om postbude.

Her hedder det: Eftersom vi for goet anset hafver ordinarie budde ofver alt vort rige Danmark at anrette, da hafver vi derforre eractet. at være fornøden forbemeldte budde oc deris brefpendinge, belagende enhver til efterretning denne voris forordning at lade udgaa, hvorefter alle oc hver vedkommer sig hafver at rette og forholde.

I adskillige Paragrafer gives der Paabud til Postmestrene og Buddene, de sidste maa være ædrue, og Postmestrene maa sørge for, at Brevene ikke kommer med andre end Buddene. Ruterne opremses og Betalingen for dem (Budpengene). Og vi bemærker følgende:

At mellem Kolding og Aalborg gaar Vejen over Nørre Sneede til Hald og Viborg og Aalborg.

Det hedder saaledes:

Fra Kolding til Nøre Sne	6 skil.
til Hald oc Viborg	8 »
til Aalborg	12 »

Retour:

Fra Aalborg til Viborg oc Hald	6 skil.
til Sne	8 »
oc til Kolding	12 »

En anden Rute gaar fra Kolding til Veile, 4 skil., Horsens, Skanderborg, Aars og Randers og Retour, henholdsvis 6, 8, 10 og 12 skil.

Den tredie Rute i Jylland er for Riber budde:

Fra Kolding til Follingbro oc til Ribe	4 og 8 skil.
og Retour.	

Nørre Snede har fra allerførste Færd, Postvæsen har eksisteret i Danmark, været et Knudepunkt.

Og i Omegnen var da al Postbesørgelse gennem og pr. Nørre Snede. Selv i min Barndom omkring Aarhundredskiftet var vore Postsager i Klovborg pr. Nørre Snede.

Vi mindes Verset paa Stenen i Nørre Snede:

I Aftes kom den jyske Post
med Nyt fra Nørre Snede,
i Regn og Blæst, i Sne og Frost
det Minde vil vi frede.

Denne Sten har tidligere staaet ved den store Korsvej i Byens sydlige Ende i Nærheden af Kirken, og dens Indskrift mødte lige straks Øjet, naar man øst fra naaede Byen.

Nu er den flyttet hen i det nye Anlæg lidt sydligere i Byen ved Vejen efter Vejle.

1625, 17. decbr. (Andvorskouf).

Prins Kristian Vs instruks for Antoni Flores og hans soldaters forhold under indkvarteringen i Andvorskov læn.

1635, 27. marts (Kolding).

Åb. brev om stadfæstelse på kong Valdemars privilegier for Vejle by af 1327.

Samme Dag, Aar og Sted:

Åb. brev om stadfæstelse på kong Kristoffers privilegier for Vejle by af 1440.

Ligeledes samme Dag, Aar og Sted:

Åb. brev om stadfæstelse på kong Kristians privilegier for Vejle by af 1484.

1635, 31. mars (Kolding).

Åb. brev om, at Ribe borgere må handle i alle købstæder i Jylland.

1638, 1. oktbr. (Glyckstad).

Missive til bisperne over alt Danmark, Norge, Island, Gulland og Øsel om religionsundervisningen i skolerne og om indretning af stolesteder for børnene i kirkene.

Der klages over, at det, som mest drives, er sprogene, mens gudfrygtighed forsømmes og agtes for biting.

1638, 17. juli (Glyckstad).

Missive til lænsmandene i Jylland om at lade udskibe fra forskellige steder og byer, saaledes fra Skanderborg 35 landfolk og fra Silkeborg 33 landfolk.

1638, 8. febr. (Haderslef).

Missive til lænsmandene, hvor kongen har vildtbane, om forbud mod, at bønderne have lange rør eller bøsser.

1635, 15. juli (Hafniæ).

Åb. brev om straf for dem, som gøre indgreb i bagerhaandværket i Horsens.

1635, 4. maj (Kiøbenhafn).

Frdg. om handelen med rottekrudt. Ingen maa have eller falbyde rottekrudt.

1639, 16. juni (Hafniæ).

Missive til tolderne af Sundet om herefter ikke som her til dags at regne 13 tdr., men 12 tdr. paa læsten af torsk, sild og anden slig fede varer.

1640, 6. juni (Hafniæ).

Missive til lænsmandene over alt Danmark om, at præsters, fogders og bønders hunde skulle lemmes (det første led paa et af forbenene afhugges), hvad enten de gaa løse eller ere bundne.

1643, 27. febr.

Kristian IVs Reces.

1. Bog: Om Gejstligheden og hvis dertil hører.

2. Bog: Om verdslige politie. Heri om Alnemaal: »s... skal efter denne dag ofver alt riget i kiøb og sal icke bruges uden allene Sielands Alne, hvilken udi alle kiøbstederne paa raadhuset af jern giort skal ophengis, hvorefter alle andre skulle lignis oc maalis.

3. Bog: Om hvis Norge serdeles vedkommer.

1645, 1. maj (Hafniæ).

Missive til bispem i Sælland om at tilholde præsterne i stiftet, at de med det første levere fra sig rigtig fortegnelse først paa alle decimantes i deres sogne og siden paa alle personer, som findes i deres sogne, hver efter sin alder; dersom de ikke angive denne rigtig, skal præsten saa vel som personen for hvert aar, de fortiendes vorder, give 1 rdlr. til straf.

1646, 17. maj (Hafniæ).

Missive til bispem i Jylland og Skaane om soven i kirkerne og om kirkebøgers førelse.

Eftersom over alt med sofven i kierkerne stoer disordre begaaes, da ville vi, at i udi hvert sognen udi eders stift nogle skal tilforordne, som kand gaae runt om i kierkerne med lange kieppe at slaae dennem paa hofvedet, som sofver, og saaledes holder folket aarvaagen til at høre disto flittigere predicken.

Desligaste ville vi, at i præsterne udi eders stift alvorligen tilholder rigtig kierkebog ved daug och datum paa. hvor mange udi deres sogner fødes, hvo dertil faddere staar, och hvor mange aarlig til sammen vies och døer; ville och, at i siden skal hafve god indseende med, at saadant af dennem efterkommes. Saa frembt nogen prest herudinden forsømmelig findis, skal hand dermed hafve forbrut hans kald.

Det samme paalægges samtidig i Fyns stift.

1646, 23. maj (Hafniæ).

Frdg. om den tid, inden hvilken nyfødte børn skulle døbes . . . i landsbyer senest 8 dage og i kiøbstæderne senest 4 dage efter fødselen døbes de.

1646, 11. novbr. (Hafniæ).

Missive til bisperne i Jylland om salmesang i kierkerne . . . at der i kierkerne ingen psalmer siunges, uden de almuen hafver lert, och at ungdommen til holdes at lære det samme.

1646, 16. decb. (Hafniæ).

Frdg. om forbud mod giftermaal med sin stedfaders enke eller sin stedmoders efterladte husbond.

1648, 29. febr.

Missive til Korfits Ulfeld ang. Kongens død d. 28. febr. om klokkringning.

1653, 9. maj (Hafniæ).

Missive til Mogens Høg (lænsmand paa Silkeborg) om, at Silkeborg læns bønder, som med tingsvidne skulle kunne bevise, at de af arilds tid have været fri for at udgive skriver-skæppe, indtil anden anordning sker, maa være forskaanede for at udgive skriverværk, som nu en tid lang har været paa-lagt dem.

1653, 12. aug. (Hafniæ).

Åb. brev om, at følgende gårde, som tilhøre Hans Friis til Klavsholm, må medindtages under Klavsholm birk: Elkierdgaard i Østerlisbjerg herred, Kalø læn, 9 gårde i Møygen by, 3 gårde i Tustrup, 3 gårde i Skader¹⁾, 3 gårde i Aarsløf, 1 gård i Ejstrup og 1 gård i Estrup, alt i Sønderhald herred.

¹⁾ Her kan ikke være Tale om *Skade* i Klovborg Sogn, Vrads Herred.

Angaaende kongelige postbudes brefveløn hedder det: Fra Haderslef til Horsens oc Aarhus — 6 skil.

I Aarene lige efter 1650 udsendes den ene Forordning efter den anden om, hvorledes man skal forholde sig enten for at undgaa at faa Smitte til Landet eller undgaa Smitte fra Steder, hvor det er i Landet, f. Eks. angaaende Forsigtighed ved Dødsfald og Begravelser.

1657, 14. jan. (på Kiøbenhavns slot).

Åb. brev om forbud mod at give Kirsten Munk til Boller eller hendes børn tittel af Grevinde af Slesvig og Holsten.

1656, 16. septbr. (Hafniæ).

Forordning om, at mandag efter hellig trefoldigheds søndag skal være rentetermin for Sælland og Skåne.

Forordning om løsgængere i Danmark og Norge.

. . . .at alle oc enhver, som icke ere boesette oc tiende til kirken oc præsten eller gøre oc gifve dennem nogen rettighed, skulle tage af præsten, hvor de sig opholde, bevis oc kundskab om deris forhold, saafrembt de icke ville være holden og paa-greben som andre løsgiegere.

To gange om aaret skal holdes inquisition af lænsmændene, nemlig 4. paaskedag og neste dag efter st. Michels dag.

1660, 12. septbr. (Hafniæ).

Missive til lænsmændene i Koldinghus, Bygholm, Skanderborg, Århus, Dronningborg, Hald, Mariager, Ålborg, Riberhus og Lundenes læn om paany at bringe det jyske postvæsen paa fode.

Eftersom vi gjerne saa, at postverket i vort land Jylland igien kom paa foede, da bede vi eder oc ville, at i udi eders len de bønder (. . . .), som tilforne dend frem oc tilbage rei-

sende postbud pleier at førre, eller oc andre i deris sted, eftersom i best cragter, anbefaler, at de herefter som tilforne posten ved nat oc dag beforder, at hand uden ophold kan afsted komme, oc saaledis som hidindtil sædvaanligt hafver veret fra alle andre egter oc arbeid vere forskaaned oc allene derpaa vare. Men der som nogen af bemelte bønder, som tilforne til postvæsenet hafver veret forordnet oc udlagt, ere øde, da erbiuder Pofvel Klingenberg sig dennem igen saavit mueligt at hielpe paa foede, saa at postverket kand naac sin fremgang.

1660, 13. oktbr. (Hafniæ).

Missive til biskop Hans Svane om taksigelse af prædikestolene for arveregeringens indførelse.

1656, 5. oktbr. (Hafniæ).

Åb. brev om privilegier for Fredriksodde købstad (d. e. Fredericia).

NB. »Corpus constitutionem Daniæ» slutter altsaa 1660, det Tidspunkt, da de gamle Kancelliets Brevbøger er afsluttede, og Enevældens nye Protokoller begynder.

Herefter følger da Citater fra Kancelliets Brevbøger, der indtil nu er udgivet i en Snes Bind.

»Kancelliets Brevbøger«

vedrørende Danmarks indre Forhold,

hidtil udgivet i en Snes Bind, omfattende Tiden fra 1551—1641 incl. Det er en Udgivelse af Rigsarkivet paa Grundlag af der liggende Dokumenter — i Lighed med »Danske Kancelliregistranter«, omfattende Tiden for (fra 1535—1550), i 2 smaa Halvbind.

Mens det i »Kronens Skoder«s udgivne fem Bind, omfattende Tiden fra 1535—1765, kun er *Skoder* ang. Gods fra og til Kronen, indeholder »Kancelliets Brevbøger« adskillige andre Dokumenter ang. Befalinger og Bestemmelser, udstedt fra Regeringens Side, men har ogsaa nævnt mange Skødninger identiske med »Kronens Skoder«. Af det, at Breve og Befalinger fra Kongemagten i Regelen er udstedt til adelige, fortrinsvis af Rigets Raad, følger, at f. Eks. Rigshofmester Ejler Hardenberg til Mattrup findes nævnt Masser af Gange, og naar Ting fra Klovborg-Thyrsting-Egnen nævnes, er det derfor ogsaa tit i Forbindelse med Mattrup, der jo i Fæstetiden ejede meget Gods i denne Egn.

Ejler Hardenberg var Hofmester og Medlem af Kongens Raad — det sidste var hans Søn Erik Hardenberg ogsaa — og Kongens Lensmand paa Malmø og Dragsholm. Som saadan faar han Befaling af Kongen til at ordne forskellige Ting, f. Eks. ordne et eller andet Mageskifte af Gods mellem Kronen og en privat Godsejer, Kloster eller Kirke, eller han faar Befaling til at være til Stede paa Københavns Slot i en eller anden festlig eller anden Anledning. Efter 1563, da Krigen var udbrudt med Sverrig, gælder Befalingerne for det meste at sørge for et eller andet til Krigsførelsen, Mandskab eller Levnedsmidler, Fetalje, som det hed, som i den og den Mængde skal være det og det Sted til den eller den Tid — Befalinger, som tit udgaar til alle Kongens Lensmænd samtidig.

Endnu et Værk, hvoraf tidligere er anført Citater, er »Forordninger, Recesser og andre kongelige Breve«. I 6 Bind omfatter Værket Tiden 1558—1660 og angaar særlig Danmarks Lovgivning. Det er udgivet af V. A. Secher og hedder paa Latin »Corpus constitutionum Daniæ«.

Fra »Kancelliets Brevbøger« er følgende:

4. Febr. 1551 (Nyborg).

Onsd. efter vor Frue Dag Kyndelmisse.

Gjældsbreve til nogle af Raadet paa N. Jochimsdaler Hovedstol og N. Jochimsdaler Rentepenge, hvilken Sum Kongen

forpligter sig til at tilbagebetale til Fastelavn 1552; bliver Hovedstolen staaende ud over den Tid, lover Kongen at forrente den. Kreditorerne skulle give et halvt Aars Varsel, naar de opsiges Laanet. Brevene er udstedte: Hr. Claus Bilde paa 1000 Dlr., Tage Tot 500, Hr. Anders Bilde 500, Eyer Rønnov 1000, Hr. Knud Rud 500, Hr. Axel Brade 1000, Hr. Mogens Gyldenstiern 1000, *Eyer Hardenberg* 1000, Hr. Eske Bilde 1000 Dlr., Gabriel Gyldenstjerne 2000 Goltgylden.

Om Guden Aa:

1551, 1. Marts (Haderslev).

Brev til Hans Stygge, at han gjør sin yderste Flid til, at Sluserne i Guden blive færdiggjorte, saa at Pramme kunne gaa vel mellem Randers og Silkeborg. Dersom der staaer Pæle i Vejen under Broen, skulle de optages og sættes et andet Sted, saa den bliver lige stærk.

1551, 3. Marts (Haderslev).

Tirsd. post dom. oculi.

Befaling til Frantz Bilde, at han, naar denne Brevviser, Hans Tommermand, kommer »hid« til Slottet eller andensteds »der« i Lenet (Silkeborg Len) at færdiggøre Broerne og Sluserne i Guden, flyr ham Tømmer og andet og lader Bønderne hjælpe ham.

9. Marts 1551

(Flensborg, Mand. efter Sønd. lætare).

Aabent Brev, at Jacob Skiel, Hofsinde, maa indløse Kronens Gods i Salling, kaldet *Skarpenberg Gods*, som Niels Jensen til Brodskouf havde i Pant, og som hans Arvinger nu have, for Pantesummen og derefter beholde det, indtil det afløses ham. Med de sædvanlige Bestemmelser ang. Gods, Bønder og Jagt samt Skove (hvis der findes nogen).

9. Marts 1551

(Flensborg, Mand. post Midfaste Søndag).

Aabent Brev, at Eskel Oxe, Rentemester, maa indløse Holme Kloster i Fyen fra Fru Sophie, Jacob Hardenbergs Efterleverske, for den Sum, som Jacob Hardenberg har forstrakt Kongen derpaa, og beholde det, indtil det afløses ham. Han skal sætte en Foged der, som skal oppebære den visse og uvisse Rente og aarlig gjøre Regnskab derfor, og hvis denne Rente ikke kan forrente Indløsningssummen, forpligter Kongen sig til at betale det manglende.

15. Juni 1551 (Mand. efter S. Anthoni conf. Dag,
Viti et Modesti Dag).

Til Eyler Hardenberg. Han skal straks lade indskibe 120 Bjelker, 20 Alen lange, i det Skib, han selv har ladet bygge, og sende det til Sønderborg, hvorefter Skibet skal gaa til Kiøpnehavn. Med dette Skib, som Otte Rudt fører »did« (til Gulland), skal han sende følgende Fetalje til Kiøpnehavn: 100 Oxe kroppe, 1000 Faarekroppe, 8 Læster Tjære, 500 Vognskud, 1 Læst Talg og saa mange Skattebord og Lægter, som Skibet kan føre, »dog saa, at Slottet jo bliver bespist med saa møget, som Behov gjøres«.

1551, 29. Juni (S. Petrii et Pouls Dag).

Til *Eyller Hardenberg*. Da Kronens Skove og Jagt til Dragsholm i Kallingborg mange Steder grænse sammen, maa han herefter aldeles ikke jage Dyr, nemlig Adelvildt, Daaer eller Raaer, i Hollumstrup Birk, Dragsholm Birk, Odtz Herred eller andetsteds i Kallingborg Len. Han maa ikke holde Dyreskytter i sin Tjeneste, ikke heller bruge de Bønder, som plejer at vanke paa Skovene, til at skyde Dyr, »fordi at vi ville endeligen have den Herlighed med Jagt frit og forskaanet for vor egen Lyst udi Dragsholm og Kallingborg Len«. Han maa ikke tilstede Bønderne under Dragsholm at holde Hunde, hverken store eller smaa, »mere end hver Bonde en Hund bunden udi sin Gaard«.

26. Sept. 1551.

Eyller Hardenberg faar qvittantia qvittantiarum paa Gullandt. . . .

11. Dec. 1551

(Dronningborg, Fred. eft. vor Frue Dag).

Kongens Rettertings Dom, afsagt af Kongen selv, nævner en Del adelige Navne, deriblandt *Eyller Hardenberg til Matstrup*, som Medvidner ang. et Skøde paa Starupgaardt og Mølle, hvilket Skøde dømmes magtesløst.

21. Dec. 1551.

Brev til Frantz Bilde, at han, naar Hans Stygge, Embedsmand paa Drottningborg, sender Tømmermænd til ham i Anledning af, at *Randers Bro* skal opbygges af ny til Foraaret, udviser dem Egetræer i Kronens Skove, hvor Tømmeret kan hugges med mindst Skade, og flyr dem fornøden Hjælp. Med nærmere Opgivelse af, hvor meget Tømmer der skal hugges i hans Len.

I lige Maade til Abbed Peder i Em Kloster, Fru Dorethe, Michel Grops Efterleverske, og Johan Høeken.

Ca. 24.—28. Jan. 1551.

Idem citat. — Fru Sophie, Jacob Hardenbergs Efterleverske, for en Eng, som hun kjender sig ved udi Tommeruppe Mark med Uret, at møde samme Tid (som vel noget i Forvejen nævnt).

7. Jan. 1552 (Dronningborg).

Aabent Brev, at Anders Barby til Favrholt, »vor Mand og Raad«, i Nærværelse af Kongen, Johan Friis til Heslagger, Erich Banner til Asdal, Hr. Anders Bilde til Søholm, Byrge Trolle til Lillø, *Eiler Hardenberg til Matstrup*, Tage Tott til Ericks-holm og Gabriel Gyldenstern til Refstrup har solgt og tilskjødet sine Brodersønner Hans og Jan von Barby, Sønner af Hans von Barby den unge til Kolditz, alt sit Gods i Nørre

Herløf, Froersløf (Frerslev) og Teyerbye (Tjæreby) Sogne i Trye Herred i Sielland, nemlig Favrholt Gaard med følgende Byer og Torpe: Nørre Herløf, Hammersholt, Skyrøed, Ispe, Hoholt, Rudne og Ruge, hvilket Skjøde faar kgl. Stadfæstelse.

26. Febr. 1552 (Fred. post Mathie).

Forleningsbrev for *Eyler Hardenberg* paa Dragsholm Slot i Siellandt, saaledes som Otte Rudt tidligere havde det, fra St. Philippi et Jacobi Dag. Til sin og sine Svendes Underholdning og til Slottets og Ladegaardens Forbedring skal han hvert Aar have 6 $\frac{1}{2}$ Læst 1 $\frac{1}{2}$ Pd. 5 Skpr. Rug (og) Mel, 9 Læster 5 $\frac{1}{2}$ Pd. Byg og Malt, 4 $\frac{1}{2}$ Læst Havre, 8 Tdr. 1 $\frac{1}{2}$ Fjerd. Smør, 43 Svin, 124 Faar og Lam, 46 Køer og Stude, 100 Gæs, 100 Høns og 60 Mark Penge. Og efterdi Slottet, Ladegaarden, Slotsbroen og andet paa Slottet ere meget forfaldne, maa han til Forbedring deraf en Tid lang beholde Halvdelen af alt Sagefald, Gaardfæstning, Gjæsteri og Marsvinsjagt. Al anden Afgift skal han derimod levere Kongen. Han skal hvert Aar stalde 60 Øxne og tjene selv sjette med 6 gerustige Heste og Glavind, inden Riget paa egen Kost og Tæring og uden for Riget paa Kongens, eller til Skibs selv sjette. Han maa ikke befatte sig med Tienden og anden Herlighed, som tilkommer Kongen af Præster og Kirker i Lenet. Han skal aarlig underholde Kongen med Følge og Heste 2 Nætter. Endvidere maa han ikke sælge de vornede Sønner paa Godset. Med de sædvanlige Bestemmelser ang. Gods, Bønder, Jagt, Fiskeri og Skove; dog maa han hugge og fiske til Slottets Behov.

1552, 25. Febr.

Forleningsbrev for Albret Gøye paa Schandelborg Slot med Hemsløf, Framløef, Saubroe, Tøsting og Gierne Herreder, som han nu har i Værgе dertil (derpaa opremses, hvad han selv maa have til sig og sine og Slottets Vedligeholdelse, og hvad han skal yde Kongen).

1552, omkr. 15. April.

Fortegnelse paa Kongens Nathold af hans Len og Kjøbstæder i Nørjytlant. . . . I Aarhus: Aarhus By 2 Nætter, Ebbeltoft 1 Nat, Grindov 1 Nat, Eriick Banner af Kalløø eller paa Kalløø 2 Nætter, Harlev Trolde af Ring Kloster 1 Nat, Abbeden af Eme Kloster 1 eller 2 Nætter. . . . I Riipe: Riiper By 2 Nætter o. s. v. Hvis Kongen vil ligge længere end de nævnte 8 Nætter, skal Jesper Krause holde paa Riiperhus. I Forvejen blev det meddelt pr. Brev, naar Kongen vilde komme, f. Eks. saalydende: Brev til Varde, Ringkøbing og Holstebro, at Kongen strax efter Paaske agter sig til Riiperhus og vil blive der nogen Tid; derfor befales det dem, at hvis Kongen vil drage igennem disse Byer derhen at underholde ham med Følge og Heste 1 Nat der, eller hvis han ikke gjør det, da at yde Underholdningen paa Riiperhus. Kongen vil i Forvejen melde dem, hvor og naar de skulle holde ham.

1552, 25.—26. April.

Ifuer Søfrensen til Rask, citat Thomas Simensen i Ofuerlof for tre Breve om en Manddød, hvilke han har vidnet vare løgnagtige og for en Lov, han har givet ham samme Sag, som han mener med Urette at møde i Viborg.

1552, i Maj (Viborg).

Fred. efter Sønd. misericordias domini.

Aabent Brev, at Kongen tilligemed Johan Friis til Heslagger, Kansler, Erick Banner, Marsk, *Eyller Hardenbierge til Matteredup*. Anthonius Bryske, Rigens Kansler, Jørgen Lycke til Ofuergaard og Gabriel Gyldenstjerne til Restrup samt Landsdommerne i Nørrejutlant, Axel Juel og Herman Skeyel, har beset et *Markeskjel*. som Sandemænd af Medelsom Herred have gjort mellem Ring og Randrup Marker, og stadfæstet dette.

1552, 12. Juli (Tirsdag post Canuti regis).

Aabent Brev, at Eiler Hardenberiiig til Materup, Embedsmand paa Dragsholm, maa have en Kronens Jord i Nyboriig

norden for Markeskel til evig Ejendom mod at opføre god Kjøbstedsbygning og ikke sætte Tornegjærde, Straatag eller anden slig Bygning derpaa.

1552, 20. Juli.

Fortegnelse over Medlemmerne af Rigsraadet: Johan Friis, Kansler, Erick Banner, Marsk, Hr. Anders Bilde, Hr. Claus Bilde, Hr. Knud Rudt, Hr. Otte Krumpen, Hr. Mogens Gyldenstern, Hr. Peder Skram, Biirge Trolle, Erick Bøller, Oluf Munck, Eriick Krabbe, *Eiler Hardenberg*, Anthonius Bryske, Rigens Kansler, Jørgen Lycke, Tage Thot, Eyler Rønnov, Gabriel Gyldensterne, Hans Bernekov, Claus Urne, Verner Parsberiig, Peder Oxe, Niels Lange, Holgerd Rosenkrantz, Christoffer Huidtfeld, Hr. Lauge Brade.

1552, 12.—13. April.

Jens Andersen og Thomas Hansen, Fuldmægtige af Oxi og Skiød Herreder, faa Skrivelse til Hr. Mogens Gyldensterne, at han skal holde Giødersløf Bro i Stand, da Eyler Hardenberg paa Kongens Vegne har oppebaaret 4 Læster 2 Pd. Byg og 200 Tdr. Havre for at holde den i Stand i 24 Aar.

1552, 16. Okt. (Kbhvn., S. Gallii Dag).

Aabent Brev, at de, der besøger Markedet i Holmstrup i Sielland, ikke maa bære Vaaben, saa længe det varer, og at de, naar *Eyler Hardenberiig*, *Hertug Frederichs Hofmester*, sender sin Foged eller sine Svende derhen, ikke maa sætte sig op imod disse, naar de vil straffe nogen.

7.—11. Jan. 1553.

Det fulde Register over Len, hvoriblandt Tranholm findes omtalt:

Register paa Kongens Len i Nørre Jutland og Synderjutland, som staa i Pant: Riiber Stift: Hønneberg har Fru Sitzelle

Erich Krumdiges i Pant for 1600 March lybsk; Gudum Kloster Malthi Jensen for 3000 Dlr.; Bøfueling Niels Juel for 1000 Dlr.; Lønneborggaardt Jyrge Rantzou for 6000 March lybsk; Vedelle Mølle Ifuer Lunge for 200 Dlr.; noget Gods i Skatz Herred M. Anders Schougardt for 150 Dlr., nogle Riiber Stifts Gaarde Jyrge Rantzou (indløste fra Fru Idde paa Lyddum) for 1600 Mark danske; Hundzbech Jesper Rantzou for 1200 Mark lybsk; Suanholm (Svendsholm) med nogle Riiber Stifts Gaarde Niels Glambeck for 350 Dlr. og 150 rinske Gylden; Møgeltøndner Ditløf von Annefelde for 16000 Mark lybsk (aarlig Afgift deraf til Riiberhus $\frac{1}{2}$ Læst Smør, 1 Læst Havre og 30 Mark lybsk). — Viiborg Stift: Skyufuehus Ifuer Krabbe for 6000 Mark lybsk og 250 Dlr.; Synderlyng og Melsom Herreder Christoffer Rossenkrandt til Skierne for 432 (opr. 422) rinske Gylden og 608 Mark danske; Hedensted Herred Erich Banner for 800 March lybsk og 1000 Dlr.; Sebbere Kloster og Kiølbyegaardt Hr. Chresten Friis for 1400 Dlr.; Ødtzløf Kloster Oluf Munck for 1000 rinske Gylden, 1900 Dlr. og 2500 Mark danske; Neesgaardt og Gods Ifuer Friis for 1500 Dlr.; Gryndersløf Kloster Niels Juel for 3500 Dlr.; Vielstedtgaardt og Gods Niels Juel for 800 Mark danske. — Vendelboe Stift: Ørum Slot Gabriel Gyldenstern for 2500 rinske Gylden og 2000 Mark lybsk; Lundt i Moers Hartuig Thomissen for 2600 Mark danske, 600 rinske Gylden og 500 Dlr.; Øe Kloster Knudt Gyldenstern for 6000 Dlr.; Dueholm Kloster Niels Lange for 2500 Dlr.; Hundtzlund Kloster Eskel Gøye for 3000 rinske Gylden og 500 Dlr. (tilføjet: Indløst af Erich Podabusck og forhøjet 3000 Dlr.); Voergaardt Ifuer Lycke for 500 rinske Gylden og 1000 Dlr.; Irruppegardt og Gods i Tye Herman Skiell for 1000 Dlr.; Sebygaardt Jyrge von Rade for 1200 Mark lybsk; Orlofgaardt Jyrge Spliidt for 300 Dlr.; Annetoft (Amtofte) og Streckkals Gods Niels Skieel (Idem Tysted Gaard udi Toye for 2000 Dlr.) for 900 Mark danske, 740 Mark lybsk og 200 Dlr.; Mammenbye (Mannebye) i Vendsøssel Albret Skieel for 500 Dlr.; Hindtyel Gaard og Gods i Tye Jens Lassens Arvinger i Holstebro for 600 rinske Gylden. — Aarhus Stift: *Bygholm* Holgerdt Rossenkrandt for 3133 rinske Gylden, 1100 Dlr. og 2000 Mark

lybsk; *Ring Kloster* Hærlof Trolle for 4000 rinske Gylden og 1100 Dlr.; *St. Hans Kloster i Horsens* Hans Stygge for 2000 Dlr.; *Alling Kloster* Johan Høcken for 1500 Dlr. og 4000 Mark lybsk; *Øster Velling Birk* Fru Ermegaard for 500 Dlr. og 148 Mark danske; *Raumes Gods Lauritz Skinchels Arvinger* for 200 rinske Gylden og 14 Mark danske; *Raumes Gods i Kalløe Len* Hr. Knudt Ruudt for 228 rinske Gylling, 248 Mark danske, 8 Dlr. og $9\frac{1}{2}$ Mark lybsk; *Tranholm Gods Eyler Hardenberg* for 800 Mark lybsk; *Rogsiøe Herred* Greers Ulfstand for 600 Dlr.; 4 *St. Hans Klosters Gaarde i Horsens* Johan Brockenhus for 200 rinske Gylden (Gaardene laa ikke i Horsens, men i Torrild Herred).

Summa Summarum 35,808 Dlr., 16,533 rinske Gylden, 42,349 $\frac{1}{2}$ Mark lybsk og 9418 Mark danske.

1553, 9. Okt.

Ang. *Væbner Terkel Pedersen i Tørsting Herred*:

Terckel Persen, citat. Laue Brock, fordi han forholder ham en Ejendom i Horupe Mark i Følling Sogn (d. e. Haarup i Føvling Sogn) i Tørsting Herred, at møde med den Lovhævd, som hans Farfader gjorde paa nævnte Ejendom, i Kolling Lörd. post Galli (21. Okt.).

1553, 23. Okt.

Breve om Lønningsforbedringer for følgende andre gejstlige i Aarhus Stift, Silkeborg Len — deriblandt Hr. Niels i Linderup Kronens Part af Tienden smstds. til Erstatning, fordi Præstegaarden er bortskiftet. — Videre: Sognepræsten i Hiensted (ved Hedensted), Hatting Herred under Bygholm, faar en Jord ved Kirken uden Landgilde.

1554, 14. April (Kolding),

gives der Befalinger til nogle Lensmænd om »bestandig at holde Postklippere rede, som kunne besørge Posten mellem Sverige og Koldinge, saalænge Rigsraaderne ere i Sverige« —

sendte til Sverige i Rigets Ærinde. Lensmændene nævnes derpaa, de, som skal sørge for Posten. Postruten gik til Kolding over Nørre Snede.

1554, omkr. 4.—9. Sept.

Erich Lange faar Befaling til Holgert Rossenkrantz med flere, at de skulle samle sig alle Helgens Aften (31. Okt.) og gjøre et ret Skjel mellem Gamelstrup og Tøning Marker uden Hensyn til Lovhævd eller anden Bevisning, som er tagne i den Sag.

1555, 14. Febr.

Befaling til Lensmændene i Sicland, Skone og Smaalandene at udruste væragtige Karle med Harnisk og Værgc, da Kongen strax paa Foraaret agter at lade nogle Orlogsskibe løbe i Søen for at holde Strømmene. De maa ikke stille Bønder eller Lejvsvende, som nogle Lensmænd tidligere have gjort; de skulle skaffe Fetalje til deres Karle for 4 Maaneder og skulle siden sende baade Karle og Fetalje til Kiøbnehavn, saa de sikkert ere der til Paaske. — Sieland: Eiler Hardenberg af Dragsholm 6 Karle o. s. v.

1555, 13.—18. Sept.

Frantz Jensen paa Sti Parsis Vegne en Befaling til Eiler Hardenberg, Jørgen Tidemand, Claus Urne, Knud Sparre.

Per Andersen paa Fru Cisseles Vegne en Befaling til Eiler Harrenberrig, Hr. Laufue Brade, Michel Hals, Jens Inguerscn.

1555, 1. Okt.

Livsbrev for Hans Due, Foged i Ore Kloster, paa en Ore Klosters Gaard, kaldet *Nedenskouf*, i Vessing Sogn i Ore Herred uden Afgift, saa længe han er Foged i Klosteret, og siden mod sædvanlig Afgift. Han skal være Lensmanden i Ore Kloster lydig. Med de sædvanlige Bestemmelser ang. Gaard og Skove.

1555, 16. Dec. (Kbhv.)

nævnes Anne Hardenberg, gift med Knud Ebbesen:

Fru Anne, Knud Ebbesens, nævnes i Anledning af Befalinger til følgende Riddersmænd og Fruer med Jomfruer at være tilstede Lørd. før Fastelavn (14. Febr.) paa Kiøpnehafns Slot, da Kongen Fastelavns Søndag agter at gøre Claus Urnes og Biørn Saxtorps Bryllupper med Anne Grubbe og Magdelene Bilde, Dronningens Jomfruer. Fru Anne, Knud Ebbesens, er indbudt paa Magdelene Bildes Side.

1555, 28. Dec. (Lørd. efter Juledag).

Befalinger til følgende at sende Kul hid til Fastelavn: Ebbe Ulfeld 50 Læster, Verner Parsberge 50 Læster, *Eyller Hardenberg* 200 Læster, Vincentues Lunge 100 Læster, Laue Ulfstand 100 Læster.

Fremdeles er det meste af Ting vedrørende Egnen i Kancelliets Brevbøger omtalt i Forbindelse med Mattrup og Mattrups Ejere, og det vil indtil 1565 sige Hofmester Ejler Hardenberg, der indtil sin Død 1565 er omtalt op imod halvandet Hundrede Steder i Kancelliets Brevbøger. Og derpaa er det Sønnen Erich Hardenberg, der er Ejer af Mattrup og ogsaa bliver Medlem af Rigets Raad, men langt fra er omtalt saa ofte.

Ogsaa andre Hardenberger møder vi i Værket, f. Eks. Anne Hardenberg, Erik Ruds, og Jacob Hardenberg og hans Enke, Sophie, hans Efterleverske, som hun kaldes. Saa er der Anne Hardenberg, Knud Ebbesens, Edel Hardenberg, Frans Bildes, og Mette Hardenberg, Didrik Qvitsovs. — De fleste kun faa Gange nævnt.

Som tidligere angaar det meste Ejler Hardenbergs Stilling som Hofmester og som Kongens Lensmand paa Malmø og Dragsholm.

Paa sine ældre Dage falder han i Unaade ved Hoffet og bliver flere Gange kritiseret for, hvad han foretager, og det ender med, at han kort før sin Død 1565 trækker sig tilbage fra sit Embede ved Hoffet til sine Godser i Mattrup og Horsens. Grunden til, at han faldt i Unaade, er der delte Menin-

ger om, men det var snarest Familianliggender; nævnt som mulig Aarsag, at han var imod Fr. d. II.s nære Bekendtskab med Datteren Anne Hardenberg.

I 1556 giver Kancelliets Brevbøger en Fortegnelse over Medlemmerne af Danmarks Riges Raad saaledes: Johan Friis, Kansler, Hr. Otto Krumpen, Marsk, Hr. Claus Bilde (tilføjet senere, døde 1557), Hr. Mogens Gyldenstjerne, Hr. Peder Skram, Byrge Trolle, Erick Bøller, Oluf Munck, Erick Krabbe, *Eyler Hardenberg*. Anthonius Bryske, Rigens Kansler, Jørgen Lycke, Thage Thot, Eyler Rønno, Hans Bernekov, Claus Urne, Verner Parsberg, Peder Oxe, Niels Lange, Holger Rosenkrantz, Christoffer Huitfeld, Hr. Lauge Brahe, Ifuer Krabbe, Peder Bilde, Herlof Trolle.

Kancelliets Brevbøger giver i det hele taget ved sine Befalinger og Missiver eller Missioner Indblik i vor gamle danske Historie, særlig Samfundshistorie i Almindelighed, og i Særdeleshed naar man tager et Udsnit fra en enkelt Egn og Omraade.

Naar vi saa her møder Ejerne af Matstrup i de gamle Dage, saa er det mest som Kongens Lensmænd og Embedsmænd og altsaa ikke saa ofte som Ejer af Matstrup, hvad jo var noget helt privat.

1556, 6. Marts (Fredag efter reminiscere).

Aaben Brev til alle, som er pligtige at holde Rustning, at Kongen med Rigens Raad har bestemt, at der skal holdes Mønstring over hele Danmark efter Phillipi et Jacobi Dag (4. Maj), hvorfor de skulle give Møde med den Rustning, de er optegnede for, og lade sig mønstre.

Register over Mønstringsstederne og Mønstringslederne: For Sieland, Laaland, Falster og Møen: Mødested Snesløf øde Kirke ved Eskildstrup. Mønstringsherrerne: Byrge Trolle og Peder Oxe. For Skone, Halland og Blegind: *Dalbye*, Hr. Mogens Gyldenstjerne og *Eyler Hardenberg*. For Riber Stift: Varde, Niels Lange

og Jørgen Rossenkrantz. For Viborg Stift: Aggerskouf i Nørreliung Herred, Hr. Otte Krumpen og Erick Krabbe. For Vendsyssel Stift: Hjørring, Otho Brae og Albrit Skiel. For Aarhus Stift: Brobend (Brabrand), Jørgen Lycke og Holger Rossenkrantz. For Fyen og Langeland: Hielløsse (Hjallese) Mark uden for Othense, Eyler Rønnoy og Frantz Brockenhus. — Ogsaa Register over Kjøbstæder, i Lund saaledes *Eyler Hardenberig og Mogens Gyldenstjerne*.

1556, 7. Aug.

Aabent Brev om Mageskifte mellem Kronen og *Erick Skram*^{*)}, hvorved Kronen faar en Gaard i Brandrup (Bramdrup) Sogn og en Gaard i Lille Balle (nu Eltang Sogn) i Almind Sogn, begge i Brysk Herred, mod at udlægge en Gaard i *Eysted (Ejstrup) Sogn*, kaldet *Sole*, og en Gaard, kaldet *Høgel*, begge i *Vras Herred*, samt en Gaard i Korsøe i Smested (Simested) Sogn i Rins Herred.

1556, 4. April.

Befaling til Borgmester og Raad i Malmø at laane Kongen Byens Teglovn, og Eyler Hardenberg skal forhandle med de Bønder uden for Malmø, som bryde Kalksten, om at sælge Kongen saa megen Kalksten, han behøver, før de fører den andensteds hen.

*) Skram'erne havde Mattrup i 1400erne, baade Christian Skram og begge Sønnerne, Peder og Niels Skram (den sidste nævnt saa sent som i 1482). Hans Datter, Kirsten, bringer Mattrup til sin Mand Erik Styggesen Rosenkrantz, der dør 1535, hvis Datter igen bringer den til sin Mand, Rigshofmester Eiler Hardenberg, der havde store Forleninger andetsteds i Riget († 1565), og hvem vi her i Kancelliets Brevbøger faar nævnt utallige Gange, idet han aabenbart er Kongens nærmeste Mand og højre Haand, til det paa hans gamle Dage ender i en Slags Unaade, og han selv trækker sig tilbage fra sit høje Embede. Sønnen Erik Hardenberg kommer dog ogsaa til at blive blandt Landets første Mænd, Lensmand og i Rigsraadet, dog ikke Rigshofmester. Erik Skram (nævnt ovenfor) er sikkert nok en Slægtning af de kendte Skram'er paa Horsensegnen. Peder Skram, ogsaa kaldt Danmarks Vovehals, Søhelten i Datidens Krige, havde en Tid Urup og ligger begravet paa Østbirk Kirkegaard, Sognekirkegaarden, hvortil Urup horte.

1556, 15. Okt.

nævnes Eylar Hardenberg blandt de Kongens Mænd, som er med ang. en Dom af Kongens Retterting om »et Markskel og Skovskel mellem Ønnested og Skifuerslef«.

Næste Aar (14. Aug. 1557)

nævnes ogsaa Eyller Hardenbiereg, ligeledes ang. en Dom afsagt af Kongens Retterting mellem nogle Bønder paa Laaland og Peder Oxe om en Eng, kaldet Koeng. Og 24. Aug. 1557 er Eiler Hardenbiereg ligeledes nævnt ang. en Kongens Rettertings Dom.

1557, 9. Sept.

Stadfæstelse af det Skjøde, som Fru Anne Lycke, Hr. Anders Bildes Efterleverske, samme Dag i Kongens og Rigsraadets Nærværelse gav sin Broder Jørgen Lycke til Ofuergaard paa hendes *Hovedgaard Huerring* med Tilliggende samt 3 Gaarde og 8 Ugedagshuse i Molle (Maale, Viby S., Bjerger H.), 1 Gaard i Vibye, Brenholm (*Brejnholm. Aale Sogn*) i *Vras Herred*, Brenholms Mølle og 6 Gaarde og 2 Bol i Olle (Aale S.), dog saaledes, at hun beholder Gaard og Gods i sin Livstid. Hvis Jørgen Lycke skulde dø først, skulde hans Arvinger have Godset.

1557, 10. Okt.

Aabne Breve til Kronens Tjenere, at Kongen formedelst de store Omkostninger i Aar frygter for at komme til at mangle Fetalje, hvis det til Foraaret skulde blive nødvendigt at udruste Orlogsskibe, hvorfor han beder dem komme Kronen til Hjælp med et Svin, hver efter sin Formue. Lensmændene, deriblandt Eiler Hardenberg, Malmø, skal forhandle om Hjælpevinene.

1558, 24. Febr.

Befaling til en Del nævnte Lensmænd, Abbeder og Priorer at sende gode Karle med god Skibsrustning, Harnisk og Væрге til Kiøpnehavn 17. April, da Kongen vil lade Orlogsskibe løbe

ud, dels for at ligge i Sundet, dels for at løbe til Vestersøen. Karlene skal have Fetalje med for 4 Maaneder. Eyler Hardenberg skal sende 6 Karle.

1558, 31. Marts.

Qvittantia qvittantiarum til Otto Rudt til Møgelkier for alt, hvad han paa Kongens Vegne har oppebaaret og igen udgivet af Visborg Slot paa Gotlandt fra den Dag, da han fik det i Forlening, indtil han blev af med det, samt for Kongeskatter og det Inventarium, som han modtog af *Eiler Hardenberg* og afleverede til Christoffer Huitfeldt. Hvad han blev skyldig, har han betalt.

1558, 23. Sept.

Livsbrev for Jens Bang paa *Rødingsballe i Thøstinge* (Rødvigsballe i Tyrsting, Tyrsting Herred), en *Kirkejord paa Dauding Mark*, liggende til *Grestrup Kirke*, 2 smaa Agre i *Grafuersis Toft i Dauding* og et Stykke Eng i *Ring Mark*, kaldet Ulfsnig, hvilke hans Fader nu har i Værge. Han skal frede Skoven og aarlig give sædvanlig Skyld og Landgilde til Kronen og *Grestrup Kirke*.

1558, 30. Juli (Kragelund).

Befaling til Jørgen Rossenkrantz bestandig at holde en god *Postklipper* i *Kolding* og en i *Vetle*, da Kongen altid venter Post og Breve fra Tyskland og selv sender Breve derned.

Lignende Befaling til Hr. Otthe Krumpen om at holde en *Postklipper* i *Viiborg* og en midt imellem *Aalborg* og *Viiborg*.

Lignende Befaling til Erich Rosenskrantz paa *Sylkeborg* om at holde en *Postklipper* i *Snee* (*Nørre Snede, Vrads Herred*) og en i *Kragelundt*.

1558, 5. Sept.

Livsbrev for *Karrinne Turisdotthir* paa *Astrup* (vistnok *Ajstrup*, *Kjær Herred*) *Præstegaard*, hvis hun overlever sin Mand, Hr. *Christiern Mørck*, Sognepræst til *Hammer Sogn*. Naar hun vil bo paa *Gaarden*, maa hun komme overens med *Bonden*, som

bor der, om at rømme den velvillig. Hun skal holde Gaarden ved Magt og skal give Hammer Sognepræst tilbørlig Landgilde og andet.

1558, 10. Okt. (Kolding).

Befalinger til Hr. Mougens Gyldenstiern, Byrge Trolle, Hr. Peder Skram, Erick Bøller, Hans Bernekov, Eyler Rønov, Hr. Lauge Brade, Herlof Trole og Eyler Hardenbiereg at møde hos Kongen paa Koldinghus S. Mortens Dag i det allerseneste, da Kongen har noget at tale med dem om.

1558, 16. Okt.

gentages Befalingen til de samme om straks at møde, da der er indtrufne særlige Omstændigheder.

Fortegnelse over Medlemmerne af Danmarks Riges Raad 1559: Johan Friis, Kansler, Hr. Otto Krumpen, Marsk, Hr. Magnus Gyldenstjerne, Hr. Peder Skram, (Hr.) Byrge Trolle, Erick Bøller, Oluf Munck, (Hr.) Erick Krabbe, (Hr.) Eiler Hardenberg (Hofmester 1559), Anthonius Bryske, Rigens Kansler, (Hr.) Jørgen Løcke, (Hr.) Tage Thot, Eiler Rønnov, Hans Bernekov (døde i Kolding 1559), Claus Urne, Hr. Verner Parsberg, (Hr.) Niels Lange, Holger Rosenkrantz, Christoffer Huitfeld (døde paa Gotland 1559), Hr. Lauge Brade, Ifuer Krabbe (døde 1561), Peder Bilde, (Hr.) Herlof Trolle, Koruits Ulfeld 1559 (døde paa Frederiksberg 12. Marts 1563), Erick Podbusch 1559 (blev slaget i Ditmarsken samme Aar), Erick Rosenkrantz 1559, Frantz Brockenhusse (paa Kiøp. 3. Febr. 1562), Steen Rosensparre (samme Dag og Sted), Otto Brade (paa Kiøp. 14. April 1563), Jørgen Rossenkrantz (paa Kiøp. 9. Juni).

Og Fortegnelse over *Landsdommerne*: I Jutland: Axel Jul, Palle Jul, Peder Kruse; i Fyen: Verner Svabe (Peder Hundredmarck); paa Langeland: Niels Jacobsen (Greers Jul); i Sieland: Henrick Nilsen; paa Loland og Falster: Claus Huitfeld; i Skone: Jørgen Tiidemand; i Syndre Halland: Knud Jude; i Nørre Halland: Matz Steensen.

1559, 15. Jan.

I Anledning af Kong Kristian d. III.s Død og Begravelse Fuldmagter til Magnus Gyldenstjerne, Statholder paa Kiøbnehafns Slot, til Indbyggerne i Sieland, til Eyler Hardenbierig til Indbyggerne i Skonne som et ligelydende Brev til Indbyggerne i Jylland. — I samme Anledning befales det 10. Jan. at lade ringe med Kirkeklokkerne.

1559, 21. Jan.

Befaling til *Eyler Hardenberig* at træffe Forholdsregler om alt det paa Malmøhus, som han ved er magtpaaliggende, og selv personlig være til Stede i Othense Lörd. efter Fastelavns Sønd. (11. Febr.) til den afdøde Konges Begravelse. Han skal lade sig gøre en lang Kaabe, der kan naa ned paa Ankelen, og et lige saa langt sort Skellert til at have om Halsen. Han skal sende 8 Fade Vin, som ligger paa Malmøhus, 2 Sække god prydsck Humle og 1 Læst Spegesild til Aarhus til Kongens Hoflejr. — Lign. Befalinger om andre Ting til andre Lensmænd.

1559, 11. Marts.

Befaling til Pouel Huitfeldt at slutte sit Regnskab for Kiøbnehafns og Krogens Len og sende sin Skriver hid med det for at gøre Rede for Rentemesteren.

Lignende Befaling til *Eyler Hardenberg* paa Dragsholm og paa Malmøhus, *Erick Rud* paa Riberhus, *Eskild Gøye* paa Skanderborg og *Erick Rosenkrantz* paa Silkeborg.

1559, 19. Marts.

Befaling til Hr. Otthe Krumpen, Marsk, *Eyler Hardenberg*, *Jørgen Lycke* og *Ifuer Krabe*, Raader, *Axel Juel* og *Peder Kruse*, Landsdommere i Nørjuthlandt, at dømme i en Trætte mellem *Fru Sophie*, *Ifuer Friises Efterleverske*, og *Johan Brockenhus* om en Ejendom mellem *Roballegaardt* (*Rugballegaardt*) og *Leerbeck*, som hun paastaar at have gamle Adkomstbreve og Lovhævder paa, men som han vil tilholde sig under et nyt

Navn, *Hopballekrog*. Den afdøde Konge har ladet mange Befalinger udgaa til gode Mænd om denne Sag, uden at den er bleven endelig afgjort, og der er taget mange Vidnesbyrd, som hun mener ikke er saa nøjagtige, som de burde være. For at blive forskaanet for videre Overløb befaler Kongen dem at samles paa den omstridte Ejendom inden Pinsedag, stævne begge Parterne med deres Breve og Beviser for sig, undersøge hele Sagen og afsige en endelig Dom.

Og 20. Marts faar Herredsfoged Morthen Ollufsen i Thorreldt Hd. Befaling til i ovennævnte Sag at møde med gode Mænd, som kan give Oplysning om den omstridte Ejendom.

20. Marts 1559.

Da Kongen agter at lade sig krone i Kiøpnehavn Sond. ef. S. Laurentii Dag (13. Aug.), skal Rigsraaderne møde der med Heste og Svende, med deres bedste Klæder paa, Guld-kæder og Smykker med, og lade deres Svende bære Kongens Hofklædning. Kjortlerne skulle være sorte med Kongens Farver i Ærmet efter medfølgende Mønster, Hoserne skulle være lysegule. Antallet af Heste, hver skal have med, nævnes, saaledes Hr. Magnus Gyldenstjerne 6, Hr. Peder Skram 6, *Eyller Hardenberg* 6, Eyler Rønou 6. I Brevene til nogle Rigsraader er Meddelelse om, at de skal have Heste til Renden og Turnering og hvad dertil behøves. Og til hvem, der have Hustruer og Jomfruer, om, at de skulle tage disse med til Kroningen.

7. April 1559.

Til Johan Friis. Der sendes ham Skrivelse fra Hr. Magnus Gyldenstern, Byrge Trolle og *Eyler Hardenberg* med Nyheder fra Suerige og deres Forslag i den Anledning. Han skal overveje Sagen og tilskrive Kongen sin Mening.

Og 11. April 1559 Meddelelse til Hr. *Magnus Gyldenstern*, at Kongen har modtaget hans, Byrge Trolles og *Eyller Hardenbergs* Skrivelse og deres Betænkning desangaaende.

1559, 10. April.

Stadfæstelse for Anne Lauritz Matzens paa et Pergamentsbrev, udgivet i *Ring Kloster* Onsd. eft. Hell. 3 Kongers Dag (13. Jan. 1529) af Marine Christensdaatter, Priorinde i Klosteret, med det menige Konvent og M. Knud Henrichsen, Forstander smst., hvorved de forlenede hendes Husbond, hendes og et af deres Børn for Livstid med en Ring Klosters Gaard i Niøm (Nim) Herred, kaldet Aroplund (Aaruplund), og 2 Otting Jord i Vovding Mark (maaske Vrønding) mod en aarlig Afgift til Klosteret af 5 Ørt. og $\frac{1}{2}$ Td. Smør.

1559, 14. April.

Til Eyller Hardenberg ang. nogle købte Øksne, som skal sendes til Kiel og udskibes fra Malmø eller Trelleborg. I Kiel skal de lade dem græsse, til der gives nærmere Besked af Kongen.

1559, 24. April.

Da Kongen vil lade nogle Orlogsskibe løbe ud i Strømmen, faar nogle Lensmænd Befaling til at holde Svende rede med Harnisk og Værge samt nødvendig Fetalje. De skal sendes til Kiøbenhafn, hvor de faar nærmere Besked. — Eyller Hardenberg til Dragsholm skal stille 6 Karle.

1559, 24. April.

Til bl. a. Hr. *Peder Skram* og *Eiler Hardenberg*. Da Rigsraadet var forsamlet i Othense til Kongens Faders Begravelse, bevilgede det en *almindelig Landehjælp* af Bønderne, Adelen virkelige Ugedagsmænd alene undtagne, der først var bestemt til at betales senere, men nu koster Krigen saa meget, at han ikke længere kan undvære Landehjælpen, og derfor er der nu udgaaet Breve derom.

1559, 8. Maj (Kolding).

Til *Eyller Hardenberg*. Da Kongen har givet Ditlev von Anefeld, Embedsmand paa Møgeltønder, 60 Læster Kalksten

til hans Bygnings Behov, skal han, naar dennes Bud kommer med dette Brev, lade Kronens Bønder omkring Malmøe bryde Kalkstenen og føre den til Malmøe til de Skibe, som sendes efter den.

1559, 8. Juni (Meldorf).

Til Eiler Hardenberg. De 59 Øksne, som efter Befaling er sendt til Kiil, er kommen til Flensborg.

Og da han melder, at Byfogden i Malmøe er død, og at Borgmestrene har udset 4 Borgere at vælge Byfogden mellem, skal Eiler Hardenberg udnævne den, han finder dueligst, og tage ham i Ed.

1559, 1. Juli.

Nye Befalinger til Lensmændene, deriblandt Eiler Hardenberg, om at købe Øksne i deres Len og sende til Kiopnehavn.

1559, 5. Juli.

Befalinger til Lensmænd og Abbeder, deriblandt Eiler Hardenberg, om i Anledning af Kongens Kroning at laane ham deres Kok for en Tid. Kongen skal betale Kokken for hans Arbejde.

1559, 5. Juli.

En Indstævning ang. en Dam, »Unckers Mølledam«, som skulle ejes af Prioren Christen Povlsen i S. Knuds Kloster, men overladt til Claus Brockenhus, og som et Par Ejermænd har indstævnet, men nu har Eiler Hardenberg, Hofmester, tiltalt Claus Brockenhus derfor.

1559, 2. Aug.

Aabent Brev til Eiler Hardenberg, Hofmester, at hans Arvinger maa besidde det Gods paa Borneholm, som han har kjøbt af Michel Hals, der var en fri Mand, lige saa frit, som andre Riddersmændsmænd besidde deres Gods; foranlediget ved, at Fogeden har villet paalægge Bønderne der Smørskat, Vedægt og anden Besværing.

1559, 5. Aug.

Til *Eyler Hardenberg* m. fl. Da Kongen i Anledning af Kroningen behøver nogle Enebær i Kjøkkenet, skal de kjøbe hver $\frac{1}{2}$ Td. ferske Enebær og sende senest om 8 Dage.

1559, 8. Aug.

Forleningsbrev for Eyler Hardenberg paa Dragsholm Slot, som han selv har i Værge, for Livstid uden Afgift — med de sædv. Bestemmelser ang. Gaarde, Bønder, Jagt og Skove.

1559, 26. Aug.

er en Kongens Rettertings Dom afsagt af Hr. *Eyller Hardenberg* ang. 2 Gaarde paa Sjælland.

25. Sept. gør Rentemester Jochim Beck Regnskab i Overværelse af bl. a. Hr. Eiler Hardenberg.

27. Sept. ordner Eyler Hardenberg et Mageskifte mellem Kronen og Hofsinde Jørgen Marsvin, hvor denne begærer en Kronens Eng.

1559, 3. Okt.

skal Hr. Eyler Hardenberg paase, at der mod Forbudet ikke udføres Kjød samtidig med Silden i Skone og i Kjøbstæderne og ligeledes forbyde Udførsel af Havre, thi der er udført saa meget til Tyskland, at det kan befrygtes, at der vil blive Mangel i Tilfælde af Fejde.

1559, 6. Okt.

faar Eyler Hardenberg sammen med flere Befaling til »med 12 Oldinge at ride og gjøre Markeskjel mellem Fultofthe, Oesbye og andre Torper«. Han fik foreløbig Forfald, men de skal snart mest muligt samles paa Aastederne og udføre deres Hverv.

1559, 11. Okt. (Favrholm).

Til Hr. *Eyler Hardenberg*. Det Fuglehus, som Kongen tidligere har talt med ham om, sendes ham, og han skal sætte

saa mange Urkokke og Urhøns, som Fuglefængerne med det første kunne fange, ind deri og strax sende dem levende over til Hr. Magnus Gyldenstiern, der har faaet videre Besked.

1559, 8. Nov.

Stadfæstelsesbrev paa et af Herlof Trolle, Embedsmand paa Roskildegaaard, udstedt Brev, hvorved han har forlenet *Fru Dorothea Seested* med *Ring Klosters Gaard Aarupegaard*^{*)}, mod at hun skal holde den ved Magt og give sædvanlig Landgilde deraf.

1559, 23. Dec.

Til Eiler Hardenberg. Ang. Landskrøna Slot, hvor Lauge Urne er død — han skal sørge for det, til der er skaffet en anden Lensmand dertil.

31. Dec. meldes det, at Axel Viffert er forlenet dermed, hvorfor Eiler Hardenberg skal ordne alt ang. Jordebøger, Breve og Inventarium i den Anledning.

Det meddeles ogsaa Eiler Hardenberg af Kongen, at der er kommen Breve fra Kurfyrsten af Saxen og Tidender fra Nederlandene, hvorefter alt synes at være stille dernede, dog skal han være agtpaagivende.

1560, 1. Jan. (Nyborg, Nytaarsdag).

Til Hr. Eiler Hardenberg. Det befales ham at holde godt Tilsyn med Byerne, at de bygges og forbedres, at der holdes godt Politi, at Borgerne er Øvrigheden lydige, at Øvrigheden heller ikke besværer Borgerne; sker der Vold eller Uskikkelighed, skal han undersøge det og hjælpe de forurettede til deres Ret.

1560, 10. Febr.

skal Eiler Hardenberg sammen m. fl. ordne 2 Mageskifter med Kronen for Gert Jensen og Fru Thale, Pouel Laxmandz Ef-

^{*)} Ang. »Ring Klosters Gods«, omtalt 14. og 29. Dec. 1560.

terleverske. Kongen er interesseret i, at det sker snart, da han vil indrette en Vildtbane paa Halsnes og deromkring.

1560, 21. Febr.

opfordres Eyler Hardenberg til at paase, at Hertug Magnus ikke tager flere Landsknægte med end bestemt, og hvis de opholdes af Vinden, at det da ikke bliver til Bekostning for Kongen.

1560, 2. Marts.

Til Hr. Eyler Hardenberg — ang., at denne ønsker at tale med Kongen om noget vigtigt.

1560, 4. Marts (Nyborg)

skal Eyller Hardenbierrig udvise Jørgen Brade til Tostrup 2 gode Ege af Højby Skov i Skone til Bygningstømmer.

1560, 10. Marts.

Befalinger til at forkynde Mønstring paa Landstingene: Hr. Eyller Hardenbierrig i de skaanske Landsdele og *Eyller Ronnov* i Fyen og Langelandth, Hr. Magnus Gyldenstiern i Sieland og Smaalandene.

1560, 2. April (Em Kloster).

Kongen tilbagekalder Mønstringen i Skone, men Adelen skal holde Rustning i godt Forraad.

1560, 9. April.

Befalinger, bl. a. til Eyler Hardenberg, om at holde godt Opsyn med Slottene, da der er Fare for, at disse overrumples af hemmeligt udskibede Krigsfolk paa Kjøbmandsskibene.

1560, 28. Maj.

Til Borgemester og Raad i Malmø ang. Kirkejorderne, som

er sat for høje i Skyld og Afgift, saa de var bleven øde, og Kirken da ingen Indtægt havde; de skal derfor samles med Hr. Eyler Hardenberg og faa det ordnet med disse Jorder.

1560, 28. Maj.

Til Jens Bilde — at lade Hr. Eyler Hardenberig, Hofmester, faa 30 Tylter Skattebrædder og 500 Lægter til Bygningstømmer til Dragsholm Slot.

1560, 11. April.

Livsbrev for Hans Due, Foged i Ore (Vor) Kloster, paa Ore Klosters Gaard *Nedenskouf* i *Vissinge* (Vissing) Sogn i *Torstning* (*Tyrsting*) Herred, som han nu selv har i Værge, med 2 tilhørende Enge, den ene i Birckens (maaske Birkenæs, Østbirk Sogn, Vor Herred) Mark, kaldet Tockis Krog, den anden i Voerkier over for Liusholt, uden Afgift. Han maa have fri Olden i de tilliggende Skove til sine egne hjemmefødte Svin. Han skal lade sig bruge som Foged i Ore Kloster, saa længe det er ham muligt. — Med de sædvanlige Bestemmelser ang. Gaard og Skove, dog maa han hugge, hvor der sker mindst Skovskade, til Gaardens Bygnings Behov og have nødtørftig Ildebrændsel af Vindfælderne.

1558, 9. Juli.

Forleningsbrev for Eskild Gøide, Hofsinde, paa Skanderborg Slot med Hemsløf (Hjelmslev), Framløf, Saudbro (Sabro), *Thosting* og *Gierne Herreder*, som Albret Gøide sidst havde i Værge.

Han maa til sin og sine Svendes Underholdning samt til Slottets Forbedring aarlig fra St. Philippi et Jacobi Dag 1558 at regne oppebære 3 $\frac{1}{2}$ Læst $\frac{1}{2}$ Ørt. 4 $\frac{1}{2}$ Skp. Rug og Mel, 5 $\frac{1}{2}$ Læst 1 $\frac{1}{2}$ Pd. 3 $\frac{1}{2}$ Skp. Byg, 3 $\frac{1}{2}$ Læst 4 Pd. 12 Skp. Havre, 1 Læst 2 Td. Smør, 14 Td. Salt, 8 Tdr. 2 Skp. Gryn, 9 Malkekøer, 10 Fedekøer, 104 Lam, 2 fede Svin, 170 Brændsvin, 27 fede Faar, 82 Gæs, 13 Galte, alle Hønsene, al Avlen

til Slottet samt Tredjeparten af al uvis Rente. Al anden vis og uvis Rente skal han aarlig gøre Regnskab for og paa egen Bekostning levere, hvor han tilsiges. Kongen forbeholder sig alle de Opføddinger og Føl, som fødes paa Stoddet, al Kronens Part af Kirketienden samt Herligheden og Gjesteriet af alle Kirker, Kirketjenere og Præster.

Eskild Gøide skal tjene Riget med 10 geruste Heste eller selv tiende til Skibs og skal aarlig stalde Kongen 40 Øxne og opsætte dem af de Øxne, han oppebærer af Sagefald og andet. Han skal paa egen Bekostning holde Teglgaarden ved Slottet vedlige og dertil bruge Vindfælder eller Birke, som ikke ere Skovskade; de Sten, som han brænder, maa han bruge til Slottets Bygnings Behov. Han skal underholde Kongens Stod ved Slottet og paa egen Bekostning forsyne det med gode Stodheste. Med de sædvanlige Bestemmelser ang. Gaard, Bønder, Jagt, Skove og Fiskeri, dog maa han hugge og fiske til Slottets Behov.

1560, 15. Aug.

Til Hr. Eyler Hardenberg om at være til Stede, naar Slotskriveren paa Kiøpnehafns Slot fremlægger Regnskab, og paase, der sker Kongen Fyldest.

1560, 4. Juni.

En Kongens Rettertings Dom ang. en Arvesag, afsagt af Kongen selv og forskellige Adelsmænd, bl. a. *Eyler Hardenberg*.

1560, 6. Juli (Odense).

Til Sten Rosensparre og Jørgen Naufl.

Da Hr. *Eiler Hardenberg*. Hofmester har begæret noget *Kronens Gods i Bog Herred* og noget andet i *Vratz til Mageskifte* mod Vederlag i sit Gods i Kallingborig Len, skulle de, naar Hr. Eyler besøger dem med dette Brev, strax bese hans Gods og sende klare Registre derover.

Samme Dato: *Befalinger* til Holger Rosenkrantz og Jens Juel om at bese *Krongodset i Vratz Herred* og til Frantz Brockenhus og Otte Rud om at bese det i Bog Herred.

1560, 9. Juli.

En Kongens Rettertings Dom, afsagt af Kongen selv, Hr. Eyler Hardenberg m. fl., mellem Eskild og Albert Oxe og Eskild Gøyes Arvinger om noget Gods, som det hed, den sidste skulde have solgt til Peder Oxe. Det tildømtes Gøyes Arvinger, da Oxernes Skødebreve ikke dømtes at være lovlige og i Orden.

1560, 17. Juli (Odense).

Skjøde til Hr. *Eiler Hardenberg til Matstrup, Hofmester*, paa en Gaard i *Høgeberig* (Højbjerg i Ørsted Sogn) i Bog Herred og paa Kronens Rettigheder af 2 jordegne *Bøndergaarde i Vedtofte By* og Sogn i samme Herred.

1560, 24. Juli.

Aabent Brev om Mageskifte mellem Kronen og Hr. Eiler Hardenberg til Matstrup. Hofmester, hvorved sidstnævnte faar 3 *Kronens Gaarde i Klaaberg (Klovborg) Sogn i Vratz*, den ene kaldet *Floriis (Flaaris)*, den anden i *Griibstrup*, den tredje kaldet *Elsgaard i Klaaborg By*, mod at udlægge Kronen en halv *Gaard i Salten i Thome (Them) Sogn i Vratz Herred*. Og gode Mænd skulle bese begge Parters Guds, og hvad Kronens Gods er bedre end den halve Gaard, skal Hr. Eiler udlægge Fyldest for.

1560, 23. Sept.

Til bl. a. *Eiler Hardenberg* i Anledning af, at de har haft Raadslagning om Orlogsskibene, Raadsmændene, Bøsseskytterne og Landsknægtene — om Mængden og om deres Løn.

1560, 7. Sept.

Aabent Brev, at *Hr. Peder Skram til Urup* og hans Arvinger maa have *jus patronatus* til *Birckede (Østbirk i Vor Herred)* Kirke i *Nørreiutland* og aarlig oppebære Kirkens Rente, der alene skal anvendes til Kirkens bedste; de skulle altid sørge for en god, lærd Mand til Sognepræst.

1560, 7. Okt. (Em Kloster).

Brev til Bønderne i Rye, Doverd, Tøring (vistnok Taaning, Vor Herred), Ore (Vor, Tyrsting Herred) og Vissinge Birker, at disse Birker herefter kun skulle danne et Birk og have et Ting, som Holger Rosenkrantz, Embedsmand paa Bygholm, har faaet Befaling til at udlægge her uden for Em Kloster, og som skal have al den Rettighed, hvert af de andre tidligere har haft.

1560, 16. Okt.

Til Eskiil Gøie. Da Dæmningen over *Aaen (Gudena)* paa den venstre Side imod Vosgaard skal være udbrusten, saa man, naar der er et stort Vandløb, ikke kan komme derover uden Fare, skal han befale alle Kronens Bønder i *Thorsting Herred* strax at begive sig did med deres Heste og Vogne og gøre Dæmningen i Stand med Grus, Tørv og Sten efter nærmere Anvisninger af Holger Rosenkrantz, Embedsmand paa Bygholm, eller hans Fuldmægtige.

1560, 17. Nov.

Befaling til Holger Rossenkrantz paa Kongens Vegne at forhandle med de Lodsejere, som have Gods i *Salthen* og Lod i *Salthen Skov*. om at unde Kongen deres Ejendom til Mageslæg mod Fyldest andetsteds.

1560, 28. Nov.

Til Holger Rossenkrantz, Jens Jul, Otte Brade og Hans Stygge. Da Fru Ide, Falck Gøyes Efterleverske, har begjæret 4 Kronens Gaarde i Rampten i Nørre Herred til Mageskifte mod at udlægge Kronen 2 af sine Gaarde, den ene i Galthen Herred, kaldet *Ebbestrup*, den anden i Brabrand i Hasløf Herred, og hun endvidere for sin Part i *Salthen Skov* skal have Fyldest af Kronens Gods, som Holger Rossenkrantz ved Besked om, skulle de, de to første paa Kongens Vegne, de 2 sidste tiltagne af Fru Ide, inden Paaske indsende klare Registre derover under deres Segl.

1560, 14. Dec.

Til Erick Skram, Ifuer Skram, Hr. Herlof Trolle (af Ring Klosters Gods), Hans Johansen (af Silkeborig), Anders Hansen og Fru Jutte Knud Gyldenstiernes og hendes Børn. Da de have noget *Gods i Salthen*, som Kongen ønsker at mageskifte sig til, skulle de paa klare Registre optegne, hvad deres Gods skylder, hvad det er, og hvad de begjære af Kronens Gods til Vederlag, og herefter sende dem til Kongen; denne vil siden forhandle med dem om Mageskifte.

Til Hans Johansen, Embedsmand paa Silkeborg. Da Kongen vil, at de 3 *Gaarde i Salthen*, som hidtil have ligget til Silkeborg, herefter skulle høre til Emsborg, skal Hans Johansen befale Bønderne der at svare Holger Rosenkrantz.

1560, 16. Dec.

Aab. Brev om Mageskifte mellem Kronen og *Korvitz Ulfeld til Koxbølle*, hvorved denne faar 2 Kronens Gaarde i Jullige (Jyllinge) By og Sogn i Søme Herred og desuden Eskildsøe mellem Sielsø og Jullige, som han selv har i Værge.

Gjenbrev, hvorved *Korvitz Ulfeld* udlægger Kronen 3 Gaarde i Horns Herred til Mageskifte for det ovennævnte Gods. Brevet er medbeseglet af Hans Skovgaard, kgl. Sekretær, Broderen *Jacob Ulfeld* og *Erick Hardenberg*.

1560, 29. Dec.

Til Hr. Herlof Trolle. Da Kongen vil mageskifte sig til Emborgs 2 *Ring Klosters Gaarde*, den ene i Salten By, den anden kaldet Pomp, mod at udlægge ham en Kronens Gaard i Snogstrup, hidtil under Skanderborg, skal han lade sin Foged befale Bønderne paa hine to Gaarde strax at svare Holger Rosenkrantz og tage Gaarden i Snogstrup til Ring Kloster.

1560, 29. Dec. (Emsborg).

Befaling til Hr. *Eyller Hardenberg* at være til Stede hos Kongen i Riibe Fastelavns Sønd. (16. Febr. 1561), da Kongen

vil skifte med Hertug Hans og udlægge ham hans Part i Hertugdømmerne Slesviig og Holsten.

Lign. Befaling til Otte Krumpen.

1560, 30. Dec.

Befaling til Hr. Herlof Trolle i sit Len at lade bage 50 Læster godt vel gjennebagt Kauringsbrød og lade male 5 Læster gode, rene Byggryn til Kongens Orlogsskibe og sende begge Dele til Kiøbnehafns Slot inden Paaske.

Lign. Befalinger til Sten Rossensparre om 50 Læster Kauringsbrød og 5 Læster gode, rene Byggryn, til Lauge Trudsen om det samme, til Niels Trudsen om 40 Læster Kavringsbrød og 5 Læster Gryn, til Erick Rud om det samme, til Claus Huitfeld om 5 Læster Gryn, til Jørgen Marsuin om 40 Læster Brød, til Hr. Magnus Gyldenstjerne om 30 Læster Brød af Ahramstorp Len, til Jacob Brockenhus om 50 Læster Brød, til Axel Viffert om 50 Læster Brød og 5 Læster Gryn, til Hr. Eyler Hardenberg om 100 Læster Brød og 500 Læster Gryn, til Otte Brade om 50 Læster Brød og til Hr. Otte Krumpen om 50 Læster Brød.

En Fru Sophie, Enke efter Jacob Hardenberg, møder man adskillige Gange i Kancelliets Brevbøger mellem 1556—60, og hun volder aabenbart en Del Vanskeligheder.

22.—25. Jan. 1556 hedder det i Kanc. Brevbøger:

Jacob von Grønen, Borger i Haderslev, citat *Fru Sophia, Jacob Hardenberigs Efterleverske*, for et Brev, han har givet hende paa nogle Penge, hvilket hun nu forholdt ham, skønt han har betalt Pengene.

Senere beskyldes hun for at have drevet større Handel med Okser, end Loven tillod. Det hedder i Kanc. Brevbøger, vist ogsaa engang i 1556:

Til *Erick Bilde til Lindvedt*. Da Kongen har erfaret, at *Fru Sophie, Jacob Hardenbierigs Efterleverske*, skal drive stor Handel imod Recessen og Kjøbstedernes Privilegier, nemlig med Øxne, skal han undersøge, hvor mange Øxne hun

i Aar lod drive ud over dem, hun kunde stalde paa eget Foder og hos sine Bønder; hvad hun derudover har udført, er forbrudt til Kongen. Han skal straks rejse Oele paa hende og forfølge hende til Herredsting, Landsting og for Rigens Kansler, saa at Kongen kan faa, hvad der tilkommer ham eller Indførsel i hendes Gods.

Og hun bliver derpaa forfulgt til Retten, idet snart den ene og snart den anden Adelsmand faar Befalingen til at gøre det, men de søger aabenbart at faa Forfald og blive forhindret i at udføre Kongens Befaling. Men hun bliver dømt ved »Rigets Rets Forfølgning«, som det hedder, fordi hun har kjøbt og ladet uddrive 1045 Øxne mere, end hun kunde stalde paa sit eget og sine Tjeneres Foder (d. v. s. hos sine Bønder), og for dem maa der betales Kongen 6260 Dlr., og Erick Bilde, der skulde ordne det, faar 300 Dlr. til Kost og Tæring. Der kommer dog alligevel senere Forlig i Stand, saa Kongen lader sin Ugunst mod hende falde, vist ved Dronning Dorotheas og den udvalgte Konge Fredderichs Forbøn. Men saa faar hun Besvær med sine Svigersønner, der har hjulpet hende med at betale Kongen.

Følg. Citater fra Kancelliets Brevbøger viser os det hele:

26. Jan. 1557.

Til Jørgen Løcke, Niels Lange, Ifuer Krabbe, Axel Urne, Jens Jul og Albret Skiel. Erick Bilde har efter Kongens Befaling tiltalt Fru *Sophie, Jacob Hardenberigs Efterleverske*, for de Øxne, hun imod Recessen har ladet uddrive af Danmark, og Rigens Kansler har afsagt Dom i Sagen; da Erick Bilde skal forfølge Sagen saa vidt, at Kongen kan faa, hvad der tilkommer ham efter denne Doms Lydelse, skulle de strax møde i egen Person, naar Erick Bilde tilsiger dem, for med nogle andre gode Mænd at fuldgjøre det kgl. Ridebrev, som er udgaaet i denne Sag.

4. Marts 1557.

Til Erick Bilde. Da Jørgen Lycke ved Rigens Ærinde er forhindret i at *fuldgjøre det Ridebrev*, som skal udgaa om den

Rigens Forfølgning, som er mellem Kongen og Fru *Sophie. Jacob Hardenbergs Efterleverske*, skal Hans Norby indtræde i hans Sted. Der sendes Brev til ham derom, hvilket Erick Biilde skal besørge til ham. Hvis Erick Biilde kan tænke, at Hans Norby ikke kan lade sig bruge i denne Sag, skal han tage en anden god Mand i hans Sted, at Ridebrevet uden al Forsømmelse kan blive fuldgjort.

13. April 1557.

Til Anthonius Bryske, Rigens Kansler. Da Ridemændene skulde fuldgjøre det Ridebrev, som Erick Bilde har taget imod Fru *Sophie. Jacob Hardenbiergis Efterleverske*, blev der indgaaet en Overenskomst, hvorved Frantz Bilde, Erick Rud og Erick Rosenkrantz forpligtede sig til at give Kongen nogle Tusinde Dlr. Da Forfølgningen imidlertid ikke er udgaaet *mod Fru Sophies Svogre (Svigersønner)*, men mod hende selv alene, vil Kongen ikke holde Overenskomsten, men vil have Ridebrevet fuldgjort. Hvis Erick Bilde behøver yderligere Forfølgning i Sagen, skal Anthonius Bryske lade ham faa den og undervise ham om, hvorledes han skal bære sig ad.

29. Maj 1557.

Aabent Brev, hvorved Kongen overdrager Frantz Bille til Siøholm, Erick Rud til Fuelsang og Erick Rosenkrantz til Hvalsøe al den Ret, der er tilfalden ham i Fru *Sophies, Jacob Hardenbiergis, Gods* efter den Rigens Rets Forfølgning, der er foretagen mod hende af Erick Bille til Lindued, fordi hun har kjøbt og ladet *uddrive 1045 Øxne mere, end hun kunde stalde* paa sit eget og sine Tjeneres Foder. De have til Gjengjæld betalt Kongen 6260 Dlr. for Øxnene og Erick Bille 300 Dlr. til Kost og Tæring.

Reversal fra Frantz Bille, Erick Rud og Erick Rosenkrantz til Kongen i Anledning af Forliget mellem denne og Fru *Sophie, Jacob Hardenbiergis*. Forliget er kommet i Stand ved Dronning Dorotheas og den udvalgte Konge Fredderichs Forbøn, og Kongen lover at lade al den Ugunst falde, som han havde til Fru Sophie, fordi hun havde uddrevet Øxne mod Recessen,

havde forulempet Kongen for Kongen af England og Hispaniens Statholder i Gelleren og havde tilskyndet en udlændisk Kjøbmand til falsk Forklaring om Øxnene. Kongen har imidlertid forbeholdt sig Tiltale til denne Kjøbmand. Medbeseget af Peder Oxé til Giselfeld og Korvitz Ulfeld til Koxbølle.

24. Jan. 1558 (Kbhvn.).

Kvittans til Eskiil Oxé til Løgismose paa al hans Indtægt og Udgift til Holme Klosters Len, Salling Herred, Kiirkeby Gods og 4 af Fru *Sophies, Jacob Hardenbierrigiis, Gaarde*, som han paa Kongens Vegne med Rigens Ret lod sig indføre i for den Tid, han har haft dette Gods i Værge, samt paa Kongeskatte af Salling Herred. Han blev intet skyldig. Ligeledes har han udleveret alle Breve ang. Holme Kloster.

8. Marts 1560.

Aabent Brev, at Fru *Sophie Løcke, Jacob Hardenbergs Efterleverske*, mødte for Kongen selv, Johan Friis, Hr. Herlof Trolle og Korvits Ulfeld og tiltalte sine »Svogre« (Svigersønner) *Erick Rosenkrantz, Frantz Bilde og Erick Rud*, hvem hun havde opladt noget af sit Jordegods mod en aarlig Rente, som de nu ikke vilde betale, siden de maatte stille Kongen tilfreds for hendes ulovlige *Øxenhandel*. De blev da saaledes forligte, at hun skal have Liiste Len i Norge uden Afgift for Livstid mod at laane Kronen 4000 Dlr., hvoraf »Svogrene« skulle udlægge Halvdelen. Efter hendes Død skulle de have Lenet i Pant for samme Sum. Dermed skal det Brev, de have givet hende paa den aarlige Rente, være magtesløst.

27. Maj 1560.

Aabent Brev, at Kongen har eftergivet *Erick Rosenkrantz* til Valsø al den Ret, der tilkommer Kronen i 5 af Fru *Sophies, Jacob Hardenbergis Efterleverskes*, Gaarde i Fyen, nemlig 3 i Kierreby og 2 i Salling Herred, som hun havde Herligheden af, hvilke Eskiild Oxé paa Kongens Vegne er bleven indført i formedelst Mangler i Holme Kloster paa Tavler og andre

Ornamenter i Kirken og paa Klosterets Bygning, hvilket Gods nu findes at være tilskiftet Erick Rosenkrantz paa hans Hustrus Vegne.

Til Kongens Moder. Eskild Oxe har for nogen Tid siden ladet sig indføre i 3 Gaarde i Kierrebye og Herligheden af 2 Gaarde i Salling Herred i Fyen, tilhørende Fru *Sophie. Jacob Hardenbergs Efterleverske*; da det imidlertid kun var for nogen Forsømmelse, som fandtes paa Billederne og Ornamenterne i Holme Klosters Kirke samt paa Klosterets Bygning, har Kongen, da de nævnte Gaarde ere tilfaldne Erick Rosenkrantz paa hans Hustrus Vegne som Arv, givet ham Kronens Ret i dem.

1561, 10. Jan. (Koldinghus).

Til Hr. Eiler Hardenberg. »M. Jacob Bartskeer, Borger i Lund, har faaet en Gaard i Aalborg af Kong Christian III. paa den Betingelse, at han skal tilbyde Kronen den igen, hvis han vil afhænde den; da dette nu er Tilfældet, skal Hr. Eiler Hardenberg betale de 70 Dlr., som Gaarden er vurderet til, tage nojagtigt Skøde af ham derpaa og indsende det til Kancelliet«.

1561, 18. Jan. (Emsborg).

Til Hr. Ejler Hardenberg, Hofmester, og Hr. Verner Parsberg. »Da Holger Viffert, Hofsinde, har begæret Nes Gaard med Gods til Mageskifte mod Vederlag i sit Gods i Sjælland og Skaane, skulle de med det allerførste besigtige Godset i Skaane, som er 4 Gaarde o. s. v. — og indsende klare Registre derpaa«.

1561, 31. Jan.

Til Bønderne i Emsborg, Skanderborg, Kalløe, Aarhusgaards, Aakier, Silkeborg og Bygholm Len. De maa for Fremtiden *ikke udgrave Ræve eller Ræveunger*, ej heller ødelægge dem med Stamper og Armbørster, da fattige Folk have klaget over, at de lide Skade paa deres Kvæg, naar de uforvarende kommer paa Steder, hvor der er lagt Armbørster.

1561, 21. Febr.

Tilladelse for Knud Hardenberg til at indløse Lyckov Slot fra Jens Bradis Arvinger.

1561, 21. April.

Aabent Brev — at forkynde af Hr. Eyler Hardenberg i Skaane, af Hr. Peder Skram i Halland og af Hr. Verner Parsberg i Blekinge og Lister — at alle, der er pligtige at holde Rustning, skulle møde til Mønstring Mand. efter Hell. Trefold. Søndag (2. Juni) paa de Steder, hvor de tilsiges.

1561. 1. Jan.

Befaling til Hr. Eiler Hardenberg m. fl. at begive sig til Kiøbnehafns Slot, naar Rentemesteren besøger dem med dette Brev, for at høre hans Regnskab, som han har afsluttet til sidste S. Michels Dag.

1560, 13. Dec.

skal Hr. Eyler Hardenberg tillade, at der hugges Tommer i de Skove, han har i Forlening, og bringe det ned til Stranden til Skibe.

1561, 2. April (Frederiksborg).

Mageskifte mellem Kronen og Hr. Eyler Hardenberg til Matstrup^{*)}.

Hr. Eyler Hardenberg til Matstrup, Hofmester, faar: i Fyen, Bog H., i Vedtofte 4 G. — for: i Sælland, Lofve H., Giorløfve S. og By 1 G., kaldet Søgaard; Oto H., Grefvinge S. i Frenderup 2 G. og 300 rinske Gylden.

Vidner: Corvits Ulfeld til Koxbøll^{**)}, Udst.s Søstersøn, Jørgen Rud til Vedlige, Otto Brockenhus til Voldersløf.

^{*)} Jfr. *Kronens Skøder*, 22. ell. 23. April 1561 i Frederiksborg.

^{**)} Ved et Mageskifte mellem Korvits Ulfeld til Koxbøll og Kronen 28. Maj 1561 nævnes som Vidner bl. a. Jacob Ulfeld, Udst.s Broder, jfr. Kancelliets Brevbøger 26. Maj 1561 — Mageskifte mellem Kronen og Korvits Ulfeld til Koxbøll.

1561, 5. Juli.

Pantebrev til Knud Hardenberg paa Lyckov Len, som Jens Brade sidst havde i Værge for 1000 Jochimsdlr.

1561, 8. Juli.

Til Købstæderne i Danmark. Da der indløber mange Klager fra Købstæderne over Uenighed blandt Borgerskabet, har Kongen befalet de nærmest boende Lensmænd at have Købstæderne i Forsvar og at paase, at Borgmestre, Raadmænd og Byfogder varetage deres Embede paa rette Maade, og at Borgerne ligesaa skikke sig tilbørligt mod Borgemestre og Raad; endvidere skulle de sørge for, at der indsættes dygtige Folk til Borgemestre, Raadmænd og Byfogder. Det befales derfor alle at være Lensmændene lydige og at henvende sig med mulige Klager til disse, der saa skulle sørge for, at enhver faar sin Ret. . . . Hr. Eiler Hardenberg: Trelleborg, Ydstad, Lund, Falsterbo og Skanøer. . . . Holger Rossenkrandtz: Horsnes og Veidle. . . .

1561, 31. Juli (Kbhvn.).

Forleningsbrev for Fru Mette Hardenberg, Dirich Qvitzous Enke, paa 3 Gaarde og 2 Boel i Biscoptorp uden Afgift.

1561, 31. Juli (Kbhvn.).

Gavebrev til Korvits Ulfeld til Koxbølle paa Graabrødre Kloster i Roskilde med Huse, Gaardsrum og Haverum, dog undtagen Graabrøder Kirke med Kirkegaard, som er bestemt til Sognekirke der i Byen.

1561, 6. Aug.

Til Fru Jutte Podebusch, Knud Gyldenstiernis Enke. Kongen har ønsket noget af hendes *Gods i Saltben* til Mageskifte, og hun har begæret noget Klostergoods i Stedet; da Kongen imidlertid ikke vil afhænde Klostergoods, skal hun, hvis hun vil lade Kongen faa Godset i *Saltben*, straks med dette Bud underrette Kongen om, hvad af Kronen hun da vil have.

1561, 15. Aug.

Befaling til Hr. Eyler Hardenberg om at sende 400 eller 600 Tdr. Havre til Kiøbnehafns Slot, da der mangler til at fodre med.

1561, 23. Aug.

Kongens Rettertingsdom af Kongen selv, Hr. Eyler Hardenberg, Hofmester, Holger Rosenkrantz og Korvitz Ulfeld mellem Niels Matzen, Byfoged i Trelleborg, og Povel Jude, Borgmester smst., o. s. v. — Samme Dag afsiges adskillige andre Domme af de samme.

1561, 22. Sept. (Odense).

Til Borgmester og Raad i Assens. De skulle lade Hr. Eyler Hardenberg, Hofmester, faa en Gaard i Nyrop, som tilhører Skolen i Assens, til Mageskifte og paase, at han udlægger Skolen lige saa godt Gods igen.

1561, 6. Oktb.

Til Hartuig Thomissen, Jost Ulfeld, Jens Juul, Jørgen Juul, Jørgen Bernikov og Folmer Rosenkrantz. Da Kongen vil mageskifte sig noget Gods til i Salthen af Erick Skram, Iffuer Skram, Fru Jytte Podebusch, Knud Gyldenstierns Enke, og Fru Ide, Falck Gøyes Enke, skulle de, naar Holger Rosenkrantz, Embedsmand paa Skanderborg, tilsiger dem, *besigte Godset i Salthen* og undersøge, hvor der kan udlægges noget Krongods i Stedet, som ikke ligger i Vildtbanen; de skulle indsende klare Registre paa alt Mageskiftegodset.

1561, 6. Oktb.

Til Bønderne i *Vord og Thorsting Herreder*. Da en *Del Broer i disse Herreder over Aær, der er Herreds- og Markeskel*, er meget forfaldne, og det paahvile menige Herredsmænd at holde dem i Stand, paabydes det dem, naar Holger Rosenkrantz, Embedsmand paa Skanderborg, tilsiger dem, straks at gøre Broerne i

Stand og siden holde dem vedlige. Kunne de blive enige med Holger Rosenkrantz om en bestemt aarlig Afgift til Kronen af hver Mand i Herrederne til Broernes Vedligeholdelse, har Kongen ikke noget derimod.

1562, 5. Jan.

Til Hr. Ejler Hardenberg — ang. en Trætte om noget Gods paa Bornholm: »Da der er sket urigtig Undervisning, skulle Hr. Eyler Hardenberg og de andre opsætte Sagen, indtil der er falden endelig Dom ved Rigens Kansler«.

1562, 25. Febr.

» Da Hr. Eyller Hardenberg, Hofmester, har berettet, at Kantoren i Domkirken for Alderdoms og Svagheds Skyld ikke kan passe sit Embede i Kirken, har Kongen med Hr. Eyller tilskrevet Kapitlet, at det skal udnævne en lærd Mand, som straks kan overtage Forretningerne og siden blive Kantor, naar den gamle dør, hvorefter Kapitlet skal rette sig«.

1562, 16. Marts

faar Eyler Hardenberg Befaling til at sørge for, at Skatten indkommer i hans Len — og den 18. Marts skal han og flere sørge for at sende brændt Kalk af Kronens til Frederiksberg, hvor der mangler til Bygningen.

1562, 24. April

skal Eyler Hardenberg eller hans Foged paa Malmøhus faa fat i en Bonde, der har forgrebet sig paa en anden, og faa ham straffet.

1562, 12. Dec.

bliver Hr. Eyller Hardenberg kritiseret for at have behandlet en af sine Skrivere uretfærdigt i Anledning af et Regnskab, og Hr. Hardenberg opfordres til at lade dette prøve af upartiske Købmænd og lade vedkommende Skriver ske Ret.

1562, 20. Dec.

kritiseres Eyler Hardenberg for at have indsat Borgermestre i Trelleborg paa egen Haand og nægtet den af Kongen indsatte at beklæde Embedet. Og det paalægges atter at lade den af Kongen indsatte Borgmester fungere i Embedet.

Man erindrer, at Eyler Hardenberg et Par Aar efter — kort før sin Dod i 1565 — faldt i Unaade ved Hoffet og trak sig tilbage til sine Godser i Matrup og Horsens.

1562, 7. Febr. (Kbhvn).

Mageskifte mellem Hr. Eiler Hardenberg til Matrup og Kronen, jfr. Kronens Skøder 7. Febr. 1562 (Kbhvn.): Hr. Eiler Hardenberg til Matrup, Hofmester, faar: i Nørrejyland, Vratts H., Klaabierig S. Kronens Rettighed i 3 jordegne Bg., den ene kaldet Frøris, den anden Gribstrup, den tredje Elsgaard i Klaabierig By — for: i Vratts H., Thømme S., Salten By 1 Halvgaard. Befindes Kronens Gods at være bedre end Hr. Eiler Hardenberigs, skal denne gøre Fyldest derfor.

Videre fra »Kronens Skøder«:

1560, 24. Juli.

Hr. Eyller Hardenberg til Matrup. Hofmester, faar: i Nørrejyland, Vradts H., Klaaberg S. 1 G., kaldet Floris, i Grifstruppe 1 G., Klaaberg By 1 G., kaldet Elsgaard — for: i Vradts H., Thømme S., Salthen 1 halv G. — Vidner: Hr. Otte Krumpen til Truidtsholm, Marsk, Hr. Byrge Trolle til Lilleø.

(Orig. Mag. 137.)

1538, 18. Sept. (Onsdag efter Hell. Kors Dag exaltat), Odense.

Corvits Hardenbiereg til Skiolmosse faar: 2 G. i Stoggeroppe — for 1 G. i Viby.

1543, 7. Marts.

Brev til Pouel Ibsen i Dal, Herredsfoged i Fleskum H., paa hans Bondegods paa de sædvanlige Betingelser, da han

med Segl og Brev har bevist, at han ikke var i Flok og Følge med Skipper Klement.

1543, 7. Marts (Onsdag post domin lætare), Ribe.
Lignende Brev til Hr. Thoste, Sognepræst i Aale Sogn.

1542, 13. Juni (Tirsdag post corporis Christi),
Silkeborg.

Gavebrev til *Therckel Persen (Væbner)* paa Engen *Bloseng* paa *Foyling Mark*, som han hidtil har haft i Væрге af Foyling Kirke, dog skal han i sin Livstid svare Kirken aarlig 4 Mk. Vox og hans Arvinger derefter 2 Ørt. Korn (jfr. Pantebrev af 1563, 30. Aug.).

1541, 8. Maj (Søndag jubilate), Kbhvn.

Skøde til Jacob Hardenberg til Sandholt paa: i Fyen, Salling H., Holme Kloster (Brahetrolleborg) med følgende Gods: i Fleming By 8 G., i Nyboe 5 G., kaldet Røglegaard, i Faustedt 3 G. o. s. v., stadig paa Fyn.

»Kancelliets Brevbøger« fortsat:

1562, 13. Febr.

Befaling til Hans Johansen, Hartvig Tomsen, Jens Juel, Jørgen Juel, Jørgen Bernekov og Folmer Rosenkrandtz straks at besigte det Gods i *Salthen*, som Kongen vil have til Mageskifte.

1562, 11. Marts (Kbhvn.).

Tilladelse til Biørn Kaas, Embedsmand paa Vordingborg, til straks at indløse *det Skarpenbergers Gods**) fra Jacob Skiel, Embedsmand paa Korsøer.

*) Der var jo Skarpenberger paa Tranholm før Hardenbergerne paa Matrup, og efter at have afhændet Tranholm til Dronning Margrethe (eller samtidig med) fik de overladt Gods ved Skive i hvert Fald.

1562, 13. Maj.

Til Hans Johanssen, Jens Juel, Otte Brade og Hans Stygge. Da Fru Ide, Falck Giøis Enke, har begæret 4 Gaarde i Hampten i Nørre H. til Mageskifte mod at udlægge Kronen 2 af sine Gaarde, den ene kaldet Ebbestrup, Galthen Herred, den anden i Brabant i Hasluf Herred (Hasle), og da Kronen desuden vil have hendes Part i *Salten Skov* til Magelæg for noget af Kronens Gods, skulde de med det første besigte begge Parters Gods og indsende klare Registre derpaa.

1562, 31. Juli (Kbhvn.).

Til Holger Rosenkrantz. Da han tidligere har faaet Befaling til at forhandle med nogle Lodsejere i *Salten* om noget Gods sammesteds, som Kongen ønsker til Mageskifte, befales det ham, hvis det ikke nu kommer til Ende dermed, at forhandle med Lodsejerne om at *afbolde sig fra Jagten i Salten Skov* og at blive enig med hver enkelt om den Vildtbrad, som Kongen aarlig skal give ham, indtil Mageskiftet kommer i Stand.

Samme Dag et nyt Brev til de tidligere nævnte om at skulle fuldgøre den Befaling, de tidligere have faaet angaaende det *Gods i Salten*, som Kongen ønsker til Mageskifte. Nu befales det dem, for det Tilfælde, at Mageskiftet ikke kommer til nogen endelig Afslutning, at sætte hver Lodsejers Skovpart for Oldensvin og give deres Ansættelse skriftlig fra sig.

1562, 3. Aug. (Kbhvn.).

Pantebrev til Knud Hardenberg paa Lyckov Slot og Len for 1000 Jochimsdlr. Han skal aarlig svare 500 Jochimsdlr. deraf og tjene Riget med 6 gruste Heste eller 6 væragtige Karle til Skibs.

1562, 25. Aug. (Kbhvn.).

Befaling til nedennævnte Lensmænd at købe Øksne, der er tjenlige til at slagte, i deres Len til billigst mulige Pris og sende dem til Kiøbnehafns Slot med klare Registre over Sælgernes Navne og Prisen paa hvert Par Dyr; de skulle foreløbig lægge

Pengene ud. Rentemestren skal saa betale dem, naar Øksnerne kommer. — Iblandt Lensmændene er Knud Hardenberg med 100 Øksne, Hr. Peder Skram med 100 Øksne.

1562, 2. Nov. (Kbhvn.).

Stadfæstelse af et Mageskifte mellem Hr. Eyler Hardenberg, Hofmester, og Assens Skole, jfr. »Kronens Skoder« saaledes: 1562, 5. Nov.: Kgl. Stadfæstelse af et Mageskifte af 12. Oktober 1561, som Borgemester og Raad i Assens efter Kongens Befaling paa Assens Skoles Vegne have sluttet med Hr. Eyler Hardenberg, Hofmester, hvorved denne faar: i Nyrop 1 G., i Ørsted 1 G., i Høgebierig 1 Bol, i Vitofte 1 G., i Glamsberig 1 G. — for: i Holevad S. i Smegrope 1 G., i Torup 1 G., i Siosøby 1 G. og et Bol.

1562, 3. Dec. (Kbhvn.).

Befaling til Anthonius Bryske, Erick Bilde, Arrild Ugerup og Eskel Gøye at besigte en Gaard i Buckerup i Søllested Sogn i Boge Herred, 1 Gaard i Skanderborg m. flere samt Kronens Rettigheder i 1 jordegen Bondegaard i Buckerup, som Hr. Eyler Hardenberg ønsker til Mageskifte mod Udlæg i sit Gods i Sjælland, og indsende klare Registre derpaa.

Fra 1563 af gælder de fleste kongelige Befalinger til Righofmesteren og andre Lensmænd Krigen. Allerede 13. Marts 1563 er der Forbud mod at udføre Korn. Dernæst gælder det om at skaffe Fetalje til Mandskab og Udrustning til bestemte angivne Steder, ligesom der kan være Befaling til Adel, Købstedmænd og Bønder om at være ham lydige. — Eksempler:

17. April 1563 saaledes Befaling til forskellige Herremænd, deriblandt *Erick Hardenberg*. »at møde med alle deres Svende og Heste, deres bedste Klæder og Guldkæder i Kolling d. 17. Juni og siden følge Kongen ind i Holsten«.

Samme Dag er der Befaling til andre, deriblandt Abbeder i Ringsted, at der stadig er en god Postklipper til Stede, da

Kongen daglig venter Post fra Tyskland og selv sender der-
ned; en saadan Postklipper skal være rede Dag og Nat at føre
Kongens Postbud og Breve frem.

11. Juni 1563 »Befaling til Bønderne i Danmark at lade
sig mønstre paa de Steder, hvor de dertil tilforordnede tilsige
dem, og siden holde deres Rustning og Værger tilstede«. Blandt
Lensmændene, der skulle mønstre Bønderne, er Holger Rosen-
krantz i Skanderborg og Bygholm Len.

12. Juni 1563 gives der Befaling til at holde Øje med
nogle mistænkelige fremmede Skibe. Lensmændene — deriblandt
nævnes Knud Hardenberg og Eyler Hardenberg — skulde lade
Bønderne oprejse Bavne og holde Strandvagt, og hvis der sker
Indfald af de fremmede Skibe, skal Bavnen lyse og Kirkeklok-
kerne ringe og kalde Bønderne til Vaaben til Modstand.

Man skal ogsaa paase, at kun de, som har lovligt Pas,
rejser ud og ind i Landet.

22. Juli 1563 faar forskellige Lensmænd Befaling til at
istandsætte Broer og Veje i deres Len, deriblandt Knud Har-
denberg at rydde Vejen i sit Len og istandsætte Brømsebro.

Senere skal de sørge for, at »Mads-katten« indkommer —
her baade Knud og Ejler Hardenberg nævnt i Befalingen ang.
deres Len.

29. Juli 1563: Aabent Brev, at Hr. Eyller Hardenberg i
Kongens Fraværelse skal have Opsigt med alt i Skaane; det
befales alle »at være ham lydige, at have deres Rustning rede,
straks at møde med den, naar og hvor han tilsiger dem, og
siden være den tilforordnede Ritmester Axel Viffert lydige«.

Senere skal Hr. Eyller Hardenberg sørge for Penge og
Krudt og Fetalje til Krigsfolkets Behov, deriblandt at lade bage
Brød og lade sende til Lands og til Vands til Krigsfolket, da
de ellers maa tage, hvor de kan faa. Ejler Hardenberg skriver
til Kongen, at han ikke kan skaffe Penge og Krudt, men at
Kongen selv maa skrive til de hjemmeladte Bønder derom.

16. Aug. 1563 findes Register over det Antal Heste, hver
Lensmand skal sende, deriblandt Hr. Eyler Hardenberg 12 Heste.

28. Sept. 1563 hedder det til Hr. Eyler Hardenberg: »Da
Vejret ser ustadigt ud, og Vejene er besværlige at komme frem
ad med meget Folk formedelst den stadige Regn, har Kongen

opsat Toget; saa skal de fordeles i Købstæderne i Skaane, og der skal sørges for Kost til dem og Foder til Hestene«. Blandt det, som skal bages, nævnes »Kavringbrød«.

24. Dec. 1563 hedder det til Lensmændene over hele Danmark: »Da Bønderne have besværet sig meget over Kongens Befaling, at hver 20 skulle stille 2 Heste til at bære Fetalje og 1 Karl til at passe Hestene, med den nødvendige Underholdning til Karlen og Hestene, og særlig have besværet sig over Karlen, har Kongen truffet den Bestemmelse, at hver 20 Bønder i Stedet maa give 30 Dlr. eller to Lod Sølv for hver Dlr., ellers, hvis de hverken kunne give Dalere eller Sølv, danske Penge«. Kongen vil saa selv sørge for Heste. Lensmændene skulle sørge for, at Pengene kommer ind med det allerførste.

1563, 19. Jan.

Befaling til Knud Hardenberg kun at tage den samme Skat af Bønderne i Østreherred i Blekinge, som Bønderne i Sylvitsborg Len svare, da de har berettet, at de ikke have givet mere, førend han nu har takseret dem til hel Skat.

1563, 10. Marts.

Skøvlingsbrev for Hr. Eyller Hardenberg over en Karl ved Navn Jens Hanssen, der rømte af hans Tjeneste for Tyveri, at alle skulle være ham behjælpelig med at gribe Rømningsmanden.

1563, 14. Marts (Fredensborg).

Befaling til en Række Herrer og Damer om at møde paa Kiøbnehafns Slot, da Kongen vil lade *Korvits Ulfeld* begrave i Vor Frue Kirke i Kiøbnehavn Sønd. d. 28. Marts; de skulle følge ham til hans Lejersted om Søndagen.

Samme Dag Befaling til andre, naar *Korvits Ulfeldz* Lig komme til Kiøbnehavn, da at lade tage Maal af Kisten og paa Kongens Bekostning lade gøre et Fløjels Dække, som kan lægges paa Kisten og hænge ned baade paa Siderne og paa Enderne.

1563, 14. April.

Befaling til Adel, Købstædmænd og Bønder i Skaane, Halland og Blekinge og Lister at være Hr. Eyler Hardenberg, Hofmester, lydige, da Kongen i sin Fraværelse har befaleet ham at have Opsyn med alt, hvis der kommer noget paa.

1563, 11. Okt. (Kbhvn.).

Aabent Brev, *hvorved Kongen kalder en Sag* mellem Hr. Otte Krumpen og Oluf Mule, *Erick Hardenbergs Foged*, der paa sin Husbonds Vegne forfulgte *en Trætte til Vrardtzens Herredsting*, og nu af Hr. Otte sigtes for at have sagt Løgn inden Tingene og trues med at gøres vederfældig, *ind for sig og Raadet til Dom*.

1563, 17. Juli (Kbhvn.).

Pantebrev til Erick Hardenberg til Mattrop paa Tranholm Gods i Nørrejyland, hvis han overlever sin Fader, Hr. Eyler Hardenberg, der nu har Pantebrev for Livstid paa Godset, mod at forhøje Faderens Pant med 211 Lod ungarnsk Guld og 300 Lod Sølv, som han nu har laant Kronen; han skal gøre tilbørlig Tjeneste.

1563, 21. Juli.

Stadfæstelse for Borgemestre og Raad i Assens af et Mageskifte mellem Hr. Eyler Hardenberg og Skolen i Assens.

1563, 26. Juli (Kbhvn.).

Aabent Brev, hvorved Herlof Trolles Pant i Ring Kloster forhøjes med 144 Lod godt ungarnsk Guld, 316 Lod Sølv og 451 Dlr., som han har laant Kongen.

1563, 30. August (Kbhvn.).

Pantebrev til *Therchildt Pederssen* paa Kronens Part af *Tienden af Føyling Sogn* i Thørsting Herred for 160 Lod Sølv, som han har laant Kronen (jfr. Gavebrev af 13. Juni 1542).

1564, 30. Marts.

Til Hr. Eyller Hardenberg -- at undersøge ang. Klager Udbudsmænd og Bønderne imellem og sørge for, at alt gaar ligeligt til, saa der ikke komme Klage fra nogen af Parterne, og at Bønderne ikke besværes over Maade.

1564, 4. Maj (Kbhvn.).

Stadfæstelse for Jacob Ulfeld af et Pergamentsbrev, hvorved hans Hustru, Fru Anne Flemming, bevilger, at hendes Mand, hvis han overlever hende, og de ikke have Livsarvinger sammen, i sin Levetid maa beholde Beuelsegaard med alt det øvrige Gods i Sjælland og Jylland, som hun har arvet efter sin Fader Jacob Flemming.

Lignende Stadfæstelse for Fru Anne Flemming paa Sielsø og Koxbølle (nu Holckenhavn) med alt andet Gods, hendes Husbond Jacob Ulfeld har arvet efter sin Fader Knud Ulfeld og sin Broder Corvitz Ulfeld.

1564, 11. Maj.

Befaling til en Række Adelige i Skaane om at sende Heste med Svende og Vaaben — deriblandt Hr. Eyller Hardenberg 8 Heste.

1564, 17. Maj

skal Hr. Eyller Hardenberg, Hofmester, overvære en Registrering af Dalbye Kloster og Gods.

1564, 24. Juni (Kbhvn.)

møder vi *Erick Hardenberg* (Eyller Hardenbergs Søn). Det er i en Befaling til flere Herremænd, deriblandt Erick Hardenberg, da de ikke kom med paa det svenske Tog, da at møde i Kiøpnehavn i egen Person med deres Heste, Harnisk og Svende og siden at lade sig bruge paa Toget.

1564, 24. Juli

nævnes en Knud Hardenberg sammen med flere i Anledning af Ting vedrørende Krigen.

1564, 6. Nov.

Forleningsbrev for Fru *Anne Hardenberg*, Knud Ulfeldtz Enke, paa Kronens Part af Tienden af Vindinge Sogn, uden Afgift.

1564, 8. Dec.

Pantebrev til Christoffer Skonning, Borgemester i Horsens, paa Kronens Part af Tiendekornet af Hansted og Lundum Sogne i Nørrejylland for 500 Lod Sølv og 1100 Mk. Klippinge.

1564, 8. Dec. (Nyborg).

Befaling til Herlof Trolle, Admiral, at lade Købstadmændene i Horsens faa en Klokke, der hænger i Ring Kloster, til deres Bykirke mod i Stedet at sende lige saa meget godt Kobber, som Klokken vejer, til Kiøpnehaffn.

Dagen efter er der Befaling til, at den store Klokke i Lunde Domkirke skal nedtages og sendes til Kiøpnehafns Slot.

Og 12. Dec. samme Aar gaar der Befaling til Provster og Sognepræster over hele Riget. Da Kongen har Brug for en stor *Mængde Kobber* og ikke kan vente, indtil han kan faa det til Købs, har han tilligemed de herværende Rigsraader anset det for raadeligt, at hver Præst skal give 5 Lispd. Kobber, de 3 Lispd. Grydekobber, de 2 Lispd. Keddelskobber, for hver Kirke, han har. Kobberet skal være inde inden førstkommende Kyndelmissc. Lensmændene i Stifterne skal sende Brevene til Forkyndelse.

1564, 19. Febr.

Aabent Brev, hvorved Kongen tillader Jacob Ulfeldt, Embedsmand i Hundzlund Kloster — der har klaget over, at hans Broder Erick Ulfeld ikke vil betale sin Part af deres afdøde Broder Korvitz Ulfelds Gæld, skønt han paa Skiftet har faaet

sin fulde Broderlod i alt dennes efterladte Gods — at tage saa meget af det Erick Ulfeld tilfaldne Gods til sig, som han dels har betalt af den Erick Ulfeld tilkommende Part af Gælden, dels kommer til at betale, og beholde det, indtil Erick Ulfeld igen betaler ham hans udlagte Penge.

1564, 19. Febr.

Tilladelse for Jacob Ulfeld til nu at udføre 10 Læster Rug til Tyskland.

1564, 16. Marts.

Kvittans til . . . (her følger en hel Mængde Navne paa Adelsmænd), deriblandt *Erick Hardenberg* paa 10,000 Dlr., hvilke de som Forlovere for Christoffer Urne af Rigens Raad ere blevne dømte til at betale (da denne ikke har holdt et givet Løfte). Saa er de angerløse, men Kongen vil forbeholde sig Tiltale mod Ch. Urne.

1564, 22. Marts.

Befaling til Eskild Gøye at lade *Anne Hardenberg* til Koxbølle oppebære Kronens Part af Vindinge Sognetiende for næste Aar uden Afgift.

1564, 22. Marts.

Befaling til en Del nævnte Købstæder at stille Karle, vel rustede med Harnisk, gode Værger, Hager og lange Spyd, og sætte en Borgmester og Raad til at kommandere dem.

Ogsaa Orlogsskibe skal udrustes, og en Del Byer, deriblandt Horsens og Vedle, skal hver sende 1 Piber, 1 Trommeslager og 1 Bartskeer til 16. April og fylde Bartskeerens Kiste med alt Tilbehør.

1564, 6. April (Kbhvn.).

Til Hr. *Eyler Hardenberg*. Da en Karl ved Navn Tore Hack, der skal have tjent Hr. Thure Trolle paa Byrckvaare for Dyreskytte og er lam i begge Hænder og har den ene Tommelfinger

hugget af, skal være kommen ned fra Sverrig til Skaane, hvor han gaar omkring i Stodderklæder som Spejder, skal Hr. Eyler have visse Bude ude baade i Købstæderne og paa Landsbyerne, og hvis han kan faa fat paa Karlen, sende ham til Lensmanden paa Kiøbnehafns Slot.

1564, 19. Maj (Frederiksborg).

Til Hofmesteren, at han skal sørge for, at alle er rede til at følge paa Toget ind i Sverrig, naar de tilsiges. Kongen er optaget af et Besøg af sin Moder med det første.

1564, 13. Juni (Kbhvn.).

Forleningsbrev for Fru Lene Vifferts, Jacob Sestedtz Enke, der har opladt Kronen hendes afdøde Husbonds Brev paa Kierstrupgaard paa Thossing, paa *Dalbye Kloster i Skaane*, som Hr. *Eylerdt Hardenberge* nu har i Værge, med tilliggende Gods: 35 Gaarde og 5 Gadehuse uden Jord samt en hel Mængde andet Gods, som opregnes, uden Afgift, saa længe hun lever og sidder som Enke. . . .

1564, 24. Juni (Kbhvn.).

Befaling til Axel Valchendorp, Jacob Valchendorf, Ulfeldt Ulfeldt, Anders Kocs o. s. v. samt *Erick Hardenberg*, der ikke kom med paa det svenske Tog, at møde i Kiøbnehavn i egen Person med deres Heste, Harnisk og Svende for siden at lade sig bruge paa Toget.

Eyler Hardenberg nævnes dog fremdeles jævnlige til at udføre saa det ene, saa det andet paa Kongens Befaling, lige til han i Juli 1565 beder sig fritaget for Hofmesterembedet paa Grund af Alderdom og Svaghed.

Det hedder herom 2. *Juli 1565* (Kbhvn.): Til Hr. Eyler Hardenberg, Hofmester. Da han paa Byringe i Holger Rossenkrantz'es og andres Overværelse bad om Afsked fra Hofmesterembedet formedelst Alderdom og Svaghed og om at maatte forskaanes for at kaldes til Herredage og andre Forsamlinger,

medmindre den menige Adel forskrives, og til Gengæld love at overlevere Kongen Dragsholm Len og indsende sit Livsbrev herpaa inden S. Hansdag, befales det ham nu, eftersom det endnu ikke er sket, straks at sende Brevet med denne Dreng; hoslagt sendes Kongens Brev om Fritagelse for Embedet.

1565, 3. Juli.

Aabent Brev, hvorved Hr. Eyer Hardenberg efter egen Begæring formedelst Alderdom og Svaghed *afskediges fra Hofmesterembedet*, saa at han kun skal møde til Herredag, naar menige Adel og Ridderskab forskrives did; han har samtidig uopfordret tilbageleveret sit Livsbrev paa Dragsholm Kloster.

1565, 4. Jan.

Aabent Brev til Bønderne, at der igen skal udskrives Knægte af hvert Len af »væragtige Bondesønner, Pebersvende, Tjenestdreng og ledige Karle«. Kun Adelens egne Ugedagsmænd skulle være fri. I Silkeborg Len 300, Skanderborg Len 400, Byholm Len 300.

1565, 12. Marts

omtales, at Eyer Hardenberg har foreslaet at søge Hjælp (Pengehjælp) hos Bønderne i Skaane.

1565, 23. Marts

nævnes en Fru Sophia Locke, Jacob Hardenbergs Enke, der tilfredsstilles af Borgmesteren i Odense angaaende, at han skyldte hende Penge.

1565, 30. Juli.

Til Erick Schram, Iffuer Schram og Fru Jutte Podebusk. Kongen beder dem afholde sig fra al Jagt i *Salthen* By og Skove, indtil Mageskifte mellem dem og Kongen om deres Part i Salthen By og Skove bliver afsluttet.

1565, 2. Dec. (Nyborg).

Forleningsbrev til Jacob Ulfeldt til Kougisbøl paa Kronens Part af Tienden af Vinding Sogn uden Afgift.

1565, 26. Nov.

tales der om »de i Malmo liggende Ryttere under den jydsk Fane«.

1565, 6. Dec.

sendes Befaling ud fra Nørre Snede.

1565, 4. Jan. (Sorø).

Aabent Brev til Bønderne over hele Riget, at Kongen er bleven enig med nogle Rigsraader, at der paany skal udskrives Knægte af hvert Len af væragtige Bøndersønner, Pebersvende, Tjenestedrenge og ledige Karle. Kun Adelens egne Ugedagsmænd skulle være fri. Alle udskrevne skulle straks ruste sig med gode Værger og de bedste Klæder og følge Kongens Høvidsmænd eller andre af Lensmændenes beskikkede til Kiøbnehavn, hvor de skulle faa nærmere Ordre. Kongen vil enten give dem Underholdning eller tilbørlig Besolding. Ingen maa undskylde eller løskøbe sig, og enhver udskreven, der ikke møder, vil blive straffet paa Livet. Register . . . Silkeborg Len 300 (Høvedsmand Palle Friis), Skanderborg Len 400 (Høvedsmand Niels Mouritzen), Bygholm Len 300 (Hovedsmand Seuren Mund).

1565, 23. Okt.

Aabent Brev, at *Enker paa Kronens Gods* herefter *ikke* som hidtil *skulle fæste deres Gaarde paany* efter deres Husbonds Død; gifter Enken sig derimod, skal den, hun ægter, fæste Gaarden af Lensmanden og have det i dennes Minde. Enken maa, saa længe hun besidder Gaarden, ikke bortleje noget af Gaardens Ejendom.

1565, 1. Nov.

Aabent Brev, hvorved det bestemmes, at naar nogen dør i Købstæderne, og de rette Arvinger ikke er tilstede, skal det efterladte Gods beskrives og staa i Aar og Dag. . . . hidtil have nemlig mange tilkøbt sig den dødes Gods, og det er tvivlsom, om det er gaaet ret til. Naar den dødes rette Arvinger kommer og æske Godset, skal det leveres dem, efter at de har bevist deres Ret. Møde den dødes Arvinger ikke inden Aar og Dag, tilfalder Godset Kronen; Byens Rettigheder, Friheder og Privilegier dermed dog uforkrænkede.

1565, 10. Nov.

Aabent Brev, at Hospitalet i Horsens, der har Mangel paa Ildebrændsel, herefter til evig Tid maa oppebære 100 Læs Ved aarlig af Houlund (Højlund, Thyrsting H.), Høm (Hem, Thyrsting H.) og Thørning Skove (Taaning, Vor H.) i Vore Herred. Lensmanden paa Skandelborg Slot skal lade Veddet hugge til S. Hans Dag, og Kronens Tjenere i Vore Herred skulle føre det til Hospitalet i Horsens.

1566, 2. Okt.

Kvittans til Fru Eddelle Hardenbiere, Frandtz Bildis Enke, paa hendes Regnskab for Indtægt og Udgift af Ørum Slot fra den Dag, hendes Husbond først fik det paa Regnskab, indtil hun nu blev det kvit, og for de i samme Tid oppebaarne Skatter og andet. Hvad hun blev skyldig, har hun dels leveret Oluf Munck til Inventarium, dels betalt.

1566, 23. Dec.

Aabent Brev, at 6 af *Erich Hardenbiere til Matrups Tjenere*, 3 i *Griibstrup*, 1 i *Elsgaard*, 1 i *Florisgaard (Flaaris, Vrads H.)* og 1 i *Haneberre* (nu i Aale Sogn) i *Kloborre Sogn* indtil videre maa være fri for Kongeskat.

1566, 23. Dec.

Forleningsbrev for Erich Hardenbiere til Mattrup paa Herligheden af 5 Kirkegaarde i Rønckebye (uden Afgift). Landgilderne af Gaardene skal som hidtil ydes Rønckebye Kirke.

1566, 19. Febr.

faar Erich Hardenberg i sin Faders Hr. Eyler Hardenbergs Sted Befaling til sammen med en hel Del andre Adelsmænd at møde i Kiøbnehavn Midfaste Søndag (24. Marts).

1567, 6. Jan.

Skadesløsbrev til bl. a. Erich Hardenberg, der har sagt god for Kongen til Hertug Ulrich af Meklenborg for 40,000 Rdr.

1567, 19. Marts (Frederiksborg).

Til Johan Friis og Peder Oxen. Da *Erich Hardenberg til Mattrup* vil tage noget Anduorskouf Klosters Gods i Fyen, der nu ligger under Nyborg Slot og beløber sig til 4 Læster Korn, i Pant for 6000 Dlr. og lade Resten af de Penge, Kongen skylder ham, staa paa Gælds-brev uden Rente i 3 Aar, skulle de i Kongens Navn opsætte Brevene til ham derpaa og sende dem til Kongen til Underskrift og Besegling. Da han tillige har lovet at være Medforlover for de 40,000 Dlr. til Hertug Ulrich af Meklenborg, skulle de lade ham besegle Brevet med de andre Forlovere.

1567, 24. Marts.

Kvittans til Erich Hardenberg til Mattrup paa hans Faders Hr. Eiler Hardenbergs Regnskab for Indtægt og Udgift af Malmøhus og Byringe Kloster med underliggende Len fra hans Overtagelse af Lenene i Maj 1565, da de overleveredes til Biørn Kaas, samt for de i samme Tid oppebaarne Kongeskatter.

1567, 25. Marts.

Pantebrev til Erich Hardenberg til Mattrup paa fire Gaarde

i Rastrup, 1 Gaard i Klangskou (Klarskov, Bjerger H., Fyn), 10 Gaarde i Hoersløf (Hølev, sm. H.), 3 Gaarde i Kiernbye (Kjærby, sm. H.), 1 Gaard i Kiersing og 1 Gaard i Marsløf i Fyen for 4000 Dlr., hvorfor Hr. *Eyller Hardenberg* havde sagt god til Hertug Ulrik af Meklenborg, og 3333 Dlr., hvorfor samme havde sagt god for Daniel Randtzau og hans Høvidsmænd, hvilke 3333 Dlr. *Erich Hardenberg* nu har betalt.

1565, 25. Marts.

Gælds brev til samme paa 3500 Dlr. og 4500 Mk. i danske Markstykker, som Hr. *Eyller Hardenberg* har laant Kronen, og 1000 Dlr., som han selv paa sin Svoger *Eyller Rønnovs Vegne* har betalt til Hertug Ulrich af Meklenborg, at betale tilbage i Kiøbnehavn til Hell. 3 Kongers Dag 1570.

1567, 10. Juli (Odense).

Befaling til *Erich Hardenberg*, *Corvitzs Søn*, der til Kongens store Forundring har siddet baade Befaling til at møde hos Admiralen for at lade sig bruge paa Orlogsskibene og Befalingen til nu at møde her i Othense for sammen med de andre Adelige at erfare Kongens Vilje overhørig, straks at begive sig til Admiralen og rette sig efter hans Ordre, saafremt han ikke vil have fortabt Adelsnavn og Frihed.

1567, 30. Aug.

Aabent Brev til *Tygge Asmundsen*, Superintendent i Lund, der i Stedet for Halmen af nogle til hans Underholdning henlagte Tiender, hvilke Hr. *Eiler Hardenberg* lod oppebære til Malmø Slot, af Kongen, alligevel indtil videre maa beholde Halvparten af Engen uden Afgift.

1567, 28. Dec. (—1568).

Befaling til *Biørn Kaas* at lade det hvælvede Kammer paa Malmø Slot, hvori Hofmester *Eiler Hardenberg* boede, istandsætte, lade Hemmeligheden i Kammeret tilmure og Vinduerne

forsyne med Jærnsprinkler, hvis de ikke er godt forsynede dermed, og indlægge den skotske Greve (Bothwell), som Rigens Hofmester Peder Oxe har faaet Ordre til at sende til Malmøe, i Kammeret, skaffe ham Senge og god Underholdning og frem for alt passe vel paa ham.

1568, 2. Jan. (Frederiksborg).

Befaling til *Jacob Ulfeldt* straks at betale de 1000 Dlr., som hans Broder *Corvitz Ulfeldt* skyldte Kongen, sende dem til Kiil med et paalideligt Bud og levere dem til Ritmester *Eiler Grubbe* mod Kvittans.

1568, 3. Jan.

Befaling til *Erich Rud* og *Jacob Ulfeld* om i Lighed med andre af Adelen at komme Kongen til Hjælp med Tredjeparten af den visse Rente af det Krongods, de have i Pant eller Forlening, og straks levere den med klare Registre og Jordebøger til *Holger Rosenkrantz*, Statholder i Nørrejylland.

1568, 3. Jan.

Befaling til *Holger Rosenkrantz* paa Kongens Vegne at skaffe Hospitalet i Horsens 4000 Mursten og Tømmer til 4 Bindinger Hus.

1568, 25. Jan. (Frederiksborg).

Aabent Brev, hvorved Hr. *Peder Skrams* Gaarde og Mølle, *Lillerup*, *Thingstedholm* og *Holms Mølle*, henlægges fra *Oustedt* og *Tolstedt* Sogne til *Bierck* Sogn, hvori hans Hovedgaard *Urup* ligger.

1568, 9. Marts (Frederiksborg).

Stadfæstelse for *Peder Staffensen* i *Hiortzvang* paa et Tingsvidne, dat. *Vradtz Herredsting* 1503, Mand. før presentationis *Marie* (20. Nov.), lydende, at *Hans Grauersen* tilskødede *Staffen Pedersen Halvdelen af sin Bondegaard i Hiortzvang*.

1568, 17. Maj.

Til Holger Rosenkrantz. Da Landsbykirkerne i Nørrejyland ere meget bygfaldne og ikke selv kunne bekoste nogen Bygning, skal han befale Stiftsskriverne hver i sit Stift at lade 20 Læster Korn blive til Opbyggelse af de brystfaldne Kirker og paase, at Kornet udelukkende anvendes dertil.

1568, 25. Juni

faar en Del adelige Bøn fra Kongen om at laane ham Penge til at betale Krigsfolket med inden en bestemt Dato. Erich Hardenberg til Matstrup saaledes om at laane Kongen 2000 Dlr.

1568, 26. Juni (Frederiksborg).

Til Superintendenterne. De skulle befale alle Herredsprovster straks at optage Registre over alle de Sogne, de have i Befaling, med Angivelse af disses Navne, deri liggende Herregaarde, anførte med Navne og Ejere, og Tallet paa Bøndergaarde, Bol og Gadehuse i hvert Sogn samt disses Ejere. De skulle siden modtage Registerne af Provsterne, besegle dem og indsende dem til Kancelliet.

1568, 19. Sept. (Frederiksborg).

Forleningsbrev for Fru Anne, Hr. Otte Krompens, paa *Ostedt (Aasted) Bro i Vratz Herred* med tilliggende Brokorn, uden Afgift, men mod at holde Broen vel i Stand med gode Stolper, tykke Bulfjæl og Rækker paa begge Sider.

1568, 9. Okt. (Frederiksborg).

Pantebrev til *Erich Hardenberg til Matstrup* paa 2 Gaarde i Urup i Ronckebye Sogn i Bierge Herred og 5 Gaarde i Tuinge for 1200 gl. Dlr. og 500 ny Dlr.

1569, 1. April (Kbhvn.).

Forleningsbrev for Hr. *Peder Skram* paa Kronens Part af Tien- den af Bierck (Østbirk, Vor H.) Sogn i Nørrejyland uden Afgift.

1569, 5. Nov.

Befaling til Stiftsskriverne i hele Riget at lade hver Sognekirke beholde saa meget af Kirkens Tiende, som behøves til at købe M. Hans Tomessens Salmebog, Niels Jespersens Gradual og Jernlænker til Kirkens Bøger for.

— Til Superintendenterne over hele Riget. Da den af M. Hans Tomessen, Sognepræst ved vor Frue Kirke i Kiøbnehavn, udgivne og af de højlærde opproberede Salmebog herefter skal bruges over hele Riget, skulle de befale alle Herredsprovster i deres Stift at give Kirkeværgerne Ordre til at købe et Eksempplar af denne Salmebog til hver Kirke. Da en stor Del af de danske Bibler, Kirkerne have købt, ere tagne ud af Kirkerne og bruges af andre, saa de fleste er fordærvede og nogle maaske helt forsvundne, skulle de have Opsyn hermed, og hvis Bibler er bortkomne, befale Kirkeværgerne igen skaffe dem til Stede. De skulle sørge for, at særlig følgende Bøger: Den danske Bibel, Hans Tomessens Salmebog, Ordinansen, Manualen og den af M. Niels Jespersen efter Kongens Befaling forfattede Gradual, der med det første vil udkomme i Trykken, blive indlagte i Kirkerne og med Jærnkæder lænkede til Degnestolen; blive disse Bøger borte ved Sognepræstens Forsømmelse, skal han dermed have forbrudt sit Præsteembede. De skulle drage Omsorg for, at den ny Salmebog herefter bliver brugt i alle Skoler, og at ingen andre Salmebøger købes eller sælges paa Markeder eller andensteds; gør man dem Modstand heri, skulle de underrette Kongen derom, der saa vil finde Raad derfor. Det befales dem alvorligt at overholde dette Brevs Bestemmelser, saafremt de ikke ville have Kongens Unaade.

1570, 13. April (Silkeborg).

Aabent Brev, hvorved det forbydes Bønderne i Hitz og Vratz Herreder, hvem de end tjene, at drive Fiskeri, saaledes som de hidtil have gjort, med Vod, Ruser, Hammer, Kuber, Kroge og Medejærn i Møllebecks Aa ved Hundedals Mølle, i Harvad Aa, ved Hardvad Lund og i Ul Aa vest for Funderholm, da disse Aaer er Kronens fri Enemærker. Gribes nogen i Fiskeri i disse Aaer, skal Lensmanden paa Silkeborg tiltale og forfølge ham som for stjaalne Koster.

1570, 6. Sept.

nævnes Jacob Hardenbiere ang. nogle Domme, han har været med til at afsige imellem nogle Præster om deres Sognes Tilhørsforhold.

1570, 6. Sept.

Til Indbyggerne i Fyen. Da der trods Kongens Faders Breve om, at ingen Tatere maa opholde sig her i Riget, og at alle Tatere, der efter denne Dag findes i Riget, skulle være fredløse, alligevel findes en stor Hob Tatere i Fyen, der tilføje Indbyggerne adskillig Skade med deres Tyveri og Skalkhed, forbydes det alle under Straf som ulydige herefter at huse, hæle eller paa nogen Maade haandhæve disse Tatere, der skulle være aldeles fredløse.

1570, 18. Sept.

Befaling til Peder Oxe, Hofmester, i hvis Len Vordingborg mange endnu holde Geder, skønt disse for flere Aar siden ere gjorte fredløse, straks at give alle, der holde Geder, Ordre til inden en bestemt Tid at slagte dem, og hvis dette ikke sker, da lade dem stikke ihjel og siden levere Ejerne de døde Geder. Lignende Breve sendes til flere Lensmænd.

1570, 19. Okt.

Aabent Brev, at Kongen og Danmarks Riges Raad har bestemt, at der herefter ikke maa bruges Pulsvoder i Limfjorden eller andensteds, da Fiskeriet derved med Tiden blive ødelagt, og at ingen herefter maa ødelægge Marehalm, Hvideris, Sener, Klittag, Hjelme, Sli eller Torne, som gro paa Strandbakkerne eller i Klitterne langs med Vesterhavet mellem Ribe og Skafuen eller paa de Danmark tilhørende Øer i Vesterhavet, da dette medfører, at meget Gods blive ødelagt af Sand. Gør nogen herimod eller hjemler andre at gøre det, skal han erstatte derved forarsagede Skade som for stjaalne Koster og straffes uden al Naade som Tyv.

1570, 10. Dec. (Frederiksborg).

Til Jacob Ulfeldt. Kongen, der for nogen Tid siden optog ham i Raadet, men siden blev nødt til igen at afsætte ham, har nu ladet sin Unaade mod ham falde og igen optaget ham i Raadet, hvorfor han straks skal begive sig til Kiøbnehavn til de der forsamlede Rigsraader og deltage i Raadslagningerne.

— Befaling til Peder Oxe og de andre i Kiøbnehavn samlede Raader igen at optage Jacob Ulfeldt i hans gamle Plads i Raadet, da Kongen nu formedelst hans Slægts og Venners Forbøn har ladet sin Unaade falde mod ham.

1571, 29. Okt.

Stadfæstelse for Edle Hardenberg, Frantz Bildis Enke, paa to af Kong Hans udstedte Skødebreve fra 1508 og 1509 — til Torben Bilde paa Gods paa Fyn og i Saling Herred.

1572, 2. Marts.

Pantebrev til *Erich Hardenberg til Mattrup* paa Hagenskouf Slot og Len, som Jossue von Qvalen sidst har haft det i Værge, for 18,936 Dlr., som han har laant Kronen. Han skal gøre tilbørlig Tjeneste deraf. Indløsning kan kun ske med et halvt Aars Varsel.

1572, 22. Marts.

Tilladelse for *Chrestiern Torckildssen i Nørre Snede*, der bor paa Alfarvej, hvor der kommer mange fremmede Folk forbi og er den eneste, der holder Herberg for disse, til i Aar at købe 2 Læster Havre i Horsens af Borgerne eller Bønderne, der føre Havre did, da der ingen Havre saas i den Egn, hvor han bor, og heller ikke kan faas nogen til Købs i Bygden, saa han ikke kan skaffe de fremmede Havre til deres Heste. Han skal bruge Havren i sit Hus til de fremmede Gæster og sit Huses Ophold og maa ikke sælge deraf til Forprang.

1572, 12. Maj.

Breve til en lang Række af Raadet og Adelen, deriblandt

Erich Hardenberg, om at møde til Bryllup paa Kiøbnehafns Slot, da Kongen vil gøre et Par Grevers Bryllup. En Del skal møde med deres Hustruer og disses Jomfruer. Og de skal møde i deres bedste Klæder. De skal lade sig gøre Fløjelsrock til at ride i, naar de følge Kongen ud imod hans Farbrødre og Brødre. De skulle tage 6 smukke Rideheste med (Raadet) og Landsaatterne (d. v. s. Adelen uden for Raadet) hver 4 Heste, 2 Karle og 1 Smaadreng, med Fløjelstøj paa de Heste, som de selv og deres Drengene ride paa; deres 4 Karle skulle have sorte Kjørtler med Folder, saaledes som det nu er Skik, og hvide og violbrune Hoser.

1572, 25. Dec. (Skanderborg, Juledag 1573).

Aabent Brev, at *Scuerin (Søren) Kielssen i Ring*, der har tilbuddt paa egen *Bekostning at bygge en Bro over Schaberaa,*¹⁾ da det ved Højvande er livsfarligt at passere den Alfarvej og det store Hærstræde, som gaar over Aaen, aarlig, saa længe han lever, maa oppebære 1 Skp. haardt Korn af hver Mand i Vinckel, Ring, Vindom og Brandstrup Sogne, som har Heste og Vogn, saaledes som disse i Følge det af ham fremlagte Brev have bevilget. Han skal straks bygge en Bro med gode Pæle, tykke Bulfjæle, stærke Rækker og Sand og Grus ved begge Ender, gøre den saa bred, at der magelig kan løbe fire Heste ved Siden af hverandre, saa Kongen, naar hans Vej falder der forbi, kan komme over den med sine store Vogne, og siden holde Broen i god Stand. Bygges Broen ikke saa bred som ovenfor nævnt, eller findes der Mangler, som der med Rette kan klages over, skal dette Brev være forbrudt.

1573, i Jan.

Nogle Breve om forskellige Sognes Fordeling til de for-

¹⁾ Det er fristende med Schaberaa at tænke paa Schade- eller Schaderaa, idet kun »b« for »d« var indløbet, og da »Ring« i Nærheden nævnes. De omtalte Sogne, der er nævnt, viser dog hen til Egnen ved Viborg, og »Rind« i Stedet for »Ring« maa være Mandens Hjemsted.

skellige Birker*) og Birketing — saaledes skal Dofuerd, Rye og Vissing og Salthen søge Birketing, som Lensmanden paa Schanderborg Slot skal lade lægge ved Rye og kaldes Rye Birketing og indsætte Birkefoged de forskellige Steder.

1573, 10. Febr. (Skanderborg).

Befaling til Morten Michelssen, Byfoged i Horsens, at betale, hvad Kongens Vogne, Vogn drivere og Vognheste have fortæret i Herbergerne og indskrive det i sit Regnskab.

1573, 12. Febr. (Skanderborg).

Befaling til Axel Viffert straks at lægge de 3 Gaarde og 2 Bol i Fyen, som nu *afdøde Fru Mette Dirich Quitzous**)* havde i Forlening, ind under Nyborg Slot.

1573, 15. Marts (Skanderborg).

Til Holger Rosenkrantz. Da Kongen til den Vandkunst, der bygges her ved Skanderborg Slot, behøver nogle store Elletræer til Render, og der skal staa nogle saadanne ved 2 af hans Gaarde under Bygholm, den ene i Møballe, den anden i Kattrup, beder Kongen ham give Bønderne paa Gaardene Ordre til at lade Kongens Tjenere hugge saa mange Elletræer, som kunne bruges til Render.

1573, 23. Maj (Dronningborg).

Til Peder Bilde, Jacob Ulfeld og Eyller Grubbe, Rigens Kansler. Da Kongen har tilladt *Erich Hardenberg* at faa noget *Gods i Skanderborg Len til Mageskifte* for noget af sit Arvegods paa Sjælland, skulde de med det første, inden de drage herfra Landet, besigte Godset i Skanderborg Len og siden Godset i Sjælland, ligne begge Dele mod hinanden og indsende klare Registre herpaa.

*) Birk og Herred er to meget gamle Omraade-Benævnelser.

**) Mette Dirich Quitzous var født Hardenberg.

1573, 30. Maj (Dronningborg).

Aabent Brev, hvorved Kongen paa Begæring af *Jacob Ulfeld*, Embedsmand i Dallum Kloster, der ofte er meget svag og skrøbelig, bevilger, at Olluf Mouritzen til Bollerup og *Erich Hardenberg til Matteredup*. saafremt de overlever Jacob Ulfeld, skulle være hans Testamenteksekutorer og Værger for hans smaa, umyndige Børn, saaledes som han er bleven enig med dem om. Det befales dem derfor i paakommende Tilfælde at overtage dette Hverv.

1573, 30. Maj (Dronningborg).

Forleningsbrev for Ifuer Kaas paa Skarpenbierg Gods paa Mors, som han nu selv har i Værge, mod aarlig til 1. Maj at svare 300 gl. Dlr. deraf og tjene Riget med 2 geruste Heste.

1573, 27. Febr.

En Befaling til Kronens Tjenere i Bierre, Hatting, Nim og Oer Herreder at skiftes til daglig at holde 2 Postvogtere i Horsens, der kunne hjælpe Borgerne med at befordre dem, der have Kongens egenhændige underskrevne Pasbord.

1573, 30. Maj (Dronningborg).

Til Jørgen Rosenkrantz, Biørn Andersen og Jørgen Skram. Da Kongen vil lade Fru Margrete Nielsdatter, Hans Holckis Enke, faa 2 Gaarde i Barid, 1 Gaard og 2 Bol i Baridhoule og 2 Gaarde i Bred i Biere Herred til Mageskifte for 2 Gaarde i *Velling i Tørsting Herred*, skulle de besigte begge Parters Gods, ligne det og indsende klare Registre derpaa.

1573, 1. April (Silkeborg).

Aabent Brev, hvorved *et Stykke Eng i Kiershofuit til 12 Læs Hø aarlig*. der af Hans Johanssen, forhen Embedsmand paa Silkeborg, er *henlagt til Hiegaardt*, som denne Brevviser Niels Staffensen for nogle Aar siden har opbygget paa et øde Bygge-

sted og fæstet af den daværende Lensmand paa Silcheborg, Frandtzt Bilde, for bestandig henlægges til Hiegaardt, da Gaarden ikke har anden Eng.

1573, 27. Juni (Skanderborg).

Forleningsbrev for Fru Kierstine Andersdatter, Jens Bangs Enke, paa følgende Kronens og Kirkens Skove, Jorder, Enge, som hendes Husbonde hidtil har haft i Værge, nemlig *Rodingsballe* (*Rodrighsballe*, Tyrsting H.) i Thøsting (Tyrsting), en *Kirkejord* paa *Daudinge Mark*, der ligger til *Grestrup* (Grædstrup) *Kirke*, 2 smaa Agre i Grauersis Toft i Daudinge og et Stykke *Eng*, kaldet *Ulfsvig*, i *Ryng Mark*. Hun skal frede Skoven og aarlig svare Kronen og Grestrup Kirke sædvanlig Skyld og Landgilde.

1573, 9. Juli (Hald).

Mageskifte mellem *Erich Hardenberg* til Matterup og Kronen, jfr. »Kronens Skøder« 1573, 10. Juli:

Erich Hardenberg til Matterup faar: i Nørrejylland, Vrats H., i Nør Sne 1 G., Klaabore S. Velgaard, i Skadder 2 G., i Gribstrup 2 G. og Tranholm; Tørsting H., Grestrup S., i Vingom 3 G., i Fulris 3 G., Tørring S. Urskouf, i Tørringskouf 2 G., Nyekircke S. i Koldemorthen 2 G., Brande S. i Skerrits 1 G., Hvitsel S. i Ildvedt 1 G. — for: i Sælland, Voldberg H., i Giefninge 1 G., Ringsted H. i Giøstinge 1 G., Lille H. i Torslundsmagle 1 G., Smørum H. i Smørumofrer 3 G., Tutze H., Skamstrup S., i Skellendtsvedt 1 G., Skippinge H., Serslef S., i Snertinge 2 G., Mierløse H., Asmindrup S., i Algidstrup 1 G., Ars H., Breninge S., i Eskeberg 3 G., Verslef S. i Asmindrup 1 G., Thømmerup S. i Ubberup 5 G., Flakebergis H., S. og By 1 G., Høfve S. i Offrebye 1 G., Løfve H., Gierlef S., i Anrup 1 G., Løfve H. i Kirche Helsinge 1 G.

Vidner: Jacob Ulfeld til Koxbølle, Sten Bilde, Hack Ulfstand til Hickeberig.

1573, 16. Juli (Silkeborg).

Befaling til nedennævnte Lensmænd straks at købe nogle

Øksne i deres Len og sende dem til Kiøbenhavn Slot og Orlogsskibene — bl. a. til Erich Hardenberg paa Hagenschof 30 Øksne. . . .

1573, 1. Sept. (Koldinghus).

Til Jacob Ulfeld og Axil Viffert. Da Erich Hardenberg^{*)} til Torstedlund (Torslundegaard, Bjerger H., Fyn) har begæret en Gaard til Mageskifte med noget andet Gods paa Fyn, skal de besigtige begge Parter.

1573, 15. Sept. (Koldinghus).

Til en Del nævnte Herremænd og Fruer, deriblandt *Erich Hardenberg*, om at indfinde sig paa Koldinghus Lørd. før Sønd. d. 25. Okt., da Kongen vil lade sin nyfødte »Datters Kristning« foregaa. De behøve ikke at tage Heste med, hvis de ikke selv gerne vil.

1574, 20. Marts (Frederiksborg).

Befaling til Jens Kaas at istandsætte de bygfaldne Huse paa Slottet (Silkeborg) og indskrive Bekostningen derved i Regnskabet. Han skal straks lægge det i Lenet liggende Gods, som er indløst fra *Erich Hardenberg*, ind under Slottet, lade det indskrives i Jordebogen og lade affatte en klar Jordebog over al Slottets Indkomst.

1574, 23. April (Frederiksborg).

Befaling til Peder Oxe at betale Fru Edle Hardenberg, Frantz Bildes Enke, de Penge, hun har Liste Len i Pant for og tage Pantebrevene til sig.

1574, 13. Juni (Kbhvn.).

Livsbrev for Frantz Nielsen, Foged paa Hagenskouf, *paa en Jord i Assens Mark*, som *Erich Hardenberg*, Embedsmand paa Hagenskouf, har fæstet til ham; dog skal han svare sædvanlig Afgift deraf.

*) Her er Tale om Erich Korfitsen Hardenberg.

1574, 24. Aug. (Koldinghus).

Befalinger til forskellige Fruer, bl. a. Fru *Anne Hardenberg, Erick Ruds*, at møde paa Skanderborg Slot den 19. Sept. og drage og tilfly Kamre og Senge til fremmede Gæster, da Kongen Sønd. d. 26. Sept. vil gøre nogle af Dronningens Jomfruers og Manderup Parsbergs Bryllupper paa Skanderborg.

1574, 30. Aug.

Disse Bryllupper bliver imidlertid ombestemt til at skulle foregaa paa Aarhusgaard i Stedet, og vedkommende Herremænd og Fruer, deriblandt Erich Hardenberg og Frue, faar her Befaling til at møde der i Stedet.

Og 1574, 1. Sept. faar nogle, deriblandt Erich Hardenberg, Befaling til at sende gode Kokke i den Anledning til Aarhusgaard til 19. Sept., og som skal hjælpe med at koge, saa længe de til Bryllupperne indbudte er der.

1574, 10. Sept. (Skanderborg).

Aabent Brev, at Chrestoffer Schoning, Borgmester i Horsens, i de følgende 2 Aar maa være fri for at svare Afgift af den Gaard i Torstedt, han har der.

1574, 10. Okt. (Skanderborg).

Til Claus Glambeck. Da *Kronens Bønder i Salten* have berettet, at de alle ere Tjenere her til Slottet (Skanderborg) og have ens Mark, men at ikke desto mindre nogle ere satte for højere Landgilde end andre, hvilket vil medføre, at de, der er satte for den højere Landgilde, ville blive nødte til at forlade deres Gaarde, saafremt der ikke raades Bod derpaa, skal han med det første lade uvildige Mænd komme paa Gaardene i Salten, lade dem gøre disse ens gode paa Ejendom, hvis de ikke allerede ere det, og siden skifte Gaardenes samlede Landgilde ens mellem Gaardene.

1574, 10. Okt. (Skanderborg).

Til Claus Glambeck. *Kronens Bønder i Thøning* have be-

rettet, at de ved et for nogen Tid siden gjort *Markeskel mellem Thøning og Gammelstrup* have mistet nogen Ejendom samt en Kirkestuf og et Stykke Endelsskov til Thøning Kirke, uagtet Kirken har gode Adkomstbreve derpaa, medens Lodsejerne i Gammelstrup, der ville tilholde sig det, ingen Adkomst have dertil. For at Thøning Kirke ikke skal lide Uret, skal han straks kalde Lodsejerne i Gammelstrup til Tinge, undersøge deres Adkomstbreve paa ovennævnte Kirkestuf og Endelsskov og tage endelig Dom i Sagen.

1574, 11. Okt. (Skanderborg).

Aabent Brev, hvorved det *forbydes* Bønderne i Bygholms Len som hidtil at løbe ud ved *Nattetid* paa *Marken* og i *Skovene med Hunde* for at *jage efter Grævlinger*, da *Harer* og *andre Dyr derved forjages* og *ødelægges*. Ligeledes forbydes det at udgrave eller dræbe Ræveunger.

1574, 22. Okt.

Ligeledes Brev til Bønderne i Bygholms Len om Hundeholdet, jfr. et Brev af 1. Okt. 1573 til Bønderne i N.— Len, hvem de end tjene. Da mange af dem holde mange Hunde, der løbe ud i Skovene og paa Markerne, jage og ødelægge Dyrene og gøre Bønderne selv Skade paa Faar, Lam og andet Smaakvæg, maa *ingen af dem herefter holde mere end én Hund. hvis ene fremmer Ben endda skal være afbugget oven for Knæet*. For hver Gang, nogen forser sig herimod, skal han bøde en god Staldokse til Kronen, hvis han er Kronens Tjener, og ellers til sit Herskab.

1574, 3. Nov. (Skanderborg).

Forleningsbrev for Claus Glambeck, Embedsmand paa Skanderborg, paa Kronens Part af *Tienden af Huornborg, Huering, Jerløf og Hiøyen Sogne* i Nørrejylland *uden Afgift*. Han havde tidligere fæstet disse Tiender af Kongens Fuldmægtige for Afgift.

1574, 19. Dec. (Skanderborg).

Indbydelse til nedennævnte Adelsmænd til at møde med

deres Hustruer og disses Jomfruer paa Skanderborg Slot Lørdagen den 22. Jan., da Kongen næste Dag vil lade sin nyfødte Datter kristne og gøre sin Hustrus Kirkegang.

Det samme til nedennævnte Herremænd og Fruer at møde paa Skanderborg Slot Lørdagen d. 22. Jan. og den næste Dag hjælpe Kongens unge Datter til Kristendom og det hellige Daabssakramente. De skulle tage deres Hustruer og deres Jomfruer med sig. — Iblandt de nævnte er Fru *Anne Hardenberg, Erick Rudtz Hustru.*

1775, 1. Febr. (Skanderborg).

Aabent Brev, at Chresten Rasmussen i Oldrup, Herredsfoged i Hadtz Hd., maa være fri for Ægt, Arbejde, Landgilde og Gæsteri og al anden Tyngde, dog ikke Skat, af sin Gaard smstds., saa længe han er Herredsfoged.

Samme Dag lignende Brev for *Peder Knudsen i Velling, Herredsfoged i Tørsting Herred.*

1575, 11. Febr. (Korsør).

Til *Erick Hardenberg.* Han skal forkynde aabent Brev for Bønderne i Bog Herred om, at de herefter, naar Kongen selv rejser gennem Landet, skulle møde med Heste og Vogne ved Endesløf Kirke for at hjælpe til ved Befordringen.

1575, 9. Marts (Frederiksborg).

Aabent Brev, at Fru Karine Gyldenstiern, Holgier Rosenkrantz's Enke, maa beholde Bygholm Slot og Len, som hendes Husbond sidst havde i Værge fra 1. Maj 1521 til 1. Maj 1576 uden Afgift. Ligeledes maa hun have Horsens i Værge paa samme Vilkaar som hendes Husbond.

1575, 23. Juni (Kbhvn.).

Aabent Brev, at Hr. *Axel Ifuerssen indtil videre* til sin *Præstegaard* maa bruge *et omstønet Stykke Jord paa Snede Mark,* der er givet til Kirken til Anskaffelse af Brød og Vin, da Jorden

skal være givet Kirken af frie Folk og ikke af Bønder, saa den ikke skal bortlejes til Bønder. Han skal svare sædvanlig Rettighed deraf, forsyne Kirken med Brød og Vin, og hvis Bonden har givet noget Stedsmaal til Jorden, tilbagebetale det.

1575, 21. Juli (Avnsø).

Fortegnelse over den Fetalje, som er foreskrevet til Kiøbnehavn til Slottets og Skibenes Behov; blandt de, som skal sende, er *Erick Hardenberg*, der skal købe 50 Øksne.

1575, 24. Nov. (Antvorskov).

Befalinger bl. a. til *Erick Hardenberg* og *Fru Heluig*, *Erick Rossenkrantziz* (d. e. *Heluig Hardenberg*) om at sende Penge til Ottense, oppebaarne i deres Len til St. Catharine Dag (25. Nov.), paabudte Skatter, levere dem til Renteskriveren *Jørgen Michelssen*, da Kongen har Brug for dem til forstkommende Onsdag.

1576, 3. April (Nyborg).

Livsbrev for *Fru Heluig Hardenberg*, *Erich Rossenkrantziz* Enke, paa den til Hospitalet i Otthense henlagte Kronens Part af Korntienden af Hillersløf Sogn i Saling Herred mod aarlig inden Fastelavn at svare Hospitalet 4 Pd. Rug, 4 Pd. Byg og 1 Pd. Havre.

1576, 20. April (Frederiksborg).

Til *Christoffer Valckendorf*. Da der er Strid mellem *Fru Heluig*, *Erich Rossenkrantziz* Enke, og *Jørgen Marsuin* om Regnskabet og Afgifter af Othensegaards Len, skal han, naar det forlanges, beregne, hvor meget hver skal have af Indkomsten og gøre Regnskab for.

1576, 31. Maj.

Befaling til en Række Lensmænd om at sende Slagteøksne til Kiøbnehafns Slot. *Erich Hardenberg* saaledes 60 Øksne.

1576, 4. Dec.

Befaling til en Række Lensmænd og andre om at sende Regnskaber og betale, hvad de er bleven skyldig, heriblandt Fru Helleuig Hardenberg ang. sin Husbonds Regnskab af Otensegaards Len fra 1. Maj 1575.

1576, 27. Dec. (Frederiksborg).

Register paa Øl og Brød, som skal bestilles til Kongens Skibe og sendes til Kiøbnehavn til Midfaste. Jørgen Marsuin skal levere Erick Hardenberg $3\frac{1}{2}$ Læst 3 Pd. Malt. Ogsaa andre leverer saadant, og Erick Hardenberg skal modtage det og lade brygge 30 Læster Øl deraf.

1577, 3. Febr. (Frederiksborg).

Gældsbreve til bl. a. Peder Skram, Erich Hardenberg, Fru Helvig, Erich Rosenkrantzis, Fru Eddel, Frantz Bildis (Hardenberg), hvert lydende paa 1000 gl. Dlr. Til Fru Anne Hardenberg bl. a., hvert lydende paa 500 gl. Dlr. Kongen lover at betale Pengene tilbage til førstkommende Pinsedag (26. Maj).

1577, 3. Febr.

Aabent Brev, at Floritz Jacobssen skal beride Homblerne og de andre Kronens Skove.

1577, 16. April (Frederiksborg).

Til en Del nævnte Raader, Landsaatter og Fruer med deres Jomfruer om at møde i Kiøbnehavn Lørdagen før den 2. Juni til Kongens unge Søns Daab. — Iblant dem er Erick Hardenberg.

1577, 4. Maj.

Kvittans til Fru Helleuick Hardenberg, Erick Rosenkrantztes Enke, for hendes Regnskab for Indtægt og Udgift af Odensegaard og Visenberg Birk fra 1. Maj 1575 til 4. Dec. s. Aar, da hendes Mand døde, samt for den oppebaarne Landeskate.

1577, 29. Juli.

Register over Fetalje, som Lensmændene skal sende til Kiøbnehafns Slot og Bremerholms Behov. . . . Erick Hardenberg skal i Hagenschouf Len købe Øksne og 200 Lam.

21. Okt. Register over Øl, som skal bestilles til Kongens Orlogsskibe. Flere skal levere Malt til Erick Hardenberg, som skal lade Øl brygge og sende til Kiøbnehavn til Paaske. . . . og Pouel Bang, Tolder i Assens, skal betale Erick Hardenberg for Humle og Tønder til 30 Læster Øl.

3. Nov. atter lign. Befaling til samme og Borgere i Assens at levere Erick Hardenberg Penge til Humle og Tønder.

1577, 17. Dec.

Mageskifte mellem Erick Hardenberg, Embedsmand paa Hagenschouf, og Kronen, jfr. »Kronens Skøder« 17. Dec. 1577 (Kbhvn.). *Erick Hardenberg til Matrup faar: Af Urup og Tvinge Gods i Fyen, Bierre H., Rønckeby S., Urup By 2 G., i Tvinge 5 G. — for: Paa Bornholm, S. Povels S. ved Stranden 1 G., S. Nilaus S. 2 G., Nykirke S. i Meby 1 G., Rosker S. 1 G., kaldet Dalgaard, og 1 G., kaldet Ofver Dalgaard, S. Clemends S. 1 G., i Fyen, Ovby S. og By 2 G. og 1700 Daler, for hvilke Erick Hardenberg hidtil har haft ovennævnte Kronens Gods i Pant. Vidner: Niels Kaas til Thorupgaard, Kansler, Jacob Ulfeld til Koxbøl.*

1578, 21. Marts.

Befaling til Tolderen i Assens af Tolden at betale Erick Hardenberg, hvad han har købt Øksne for til Kongen.

1578, 11. Juni.

Til Lensmændene om at skaffe Fetalje. Erick Hardenberg skal saaledes købe 60 Øksne i Hagenschouf Len med Betaling af Tolderen i Assens.

1778, 4. Juni (Odense).

Til Erick Hardenberg i Anledning af, at han har berettet,

at Bønderne, der skiftes til at ligge i Holdsægt i Assens, føler sig meget besværede derved, idet de tit maa ligge i 2—3 Dage ad Gangen uden at have noget til sig selv og deres Heste at fortære. Da Kongen ikke kan se det nødvendigt, skal han afskaffe det, og lade Borgemestre og Raad i Assens skaffe Vogne.

1578, 6. Juni.

Til Jacob Ulfeldtz Foged i Dallum Kloster. Da Ellene Søfrens i Dauinde har klaget over, at der uden noget Vidnesbyrd, men alene efter en Skrivelse fra *Erick Hardenbiere*, er svoren Hærværk over hendes Søn, befales det ham at lade denne Sag staa hen, indtil hans Husbond selv kommer til Landet.

1578, 26. Juni.

Pantebrev paa Livstid til *Erick Hardenberg* paa Hagenschouf Len for 12,936 gl. Dlr.

1578, 27. Juni (Koldinghus).

Til Lauritz Skram og Claus Glambeck. Da *Erick Hardenberg til Matstrup* har begæret Kronens Rettighed i 2 jordegne Bøndergaard i Løfuit til Mageskifte for en Gaard i Vinding, og hvis den ikke kan forslaa, Gods i Bygholms Len, skulle de, saasnart de have besigtet det Gods, Fru Karen, Holger Rossenkrantziz, vil udlægge Kronen, besigtige begge Parters Gods og give deres Besigtigelse beskrevet fra sig.

1578, 28. Juni.

Skøde til *Erick Hardenbiere til Matstrup* (se »Kronens Skøder« 28. Juni 1578): Skøde til *Erick Hardenbiere til Matstrup* paa Kronens Herlighed i 6 Kirkegaard i Rynckeby S. i Fyen, der svarer deres Landgilde til Rynckeby Kirke.

1578, 7. Juli (Koldinghus).

Mageskifte mellem *Erick Hardenbiere til Matstrup* og Kronen.

1578, 21. Juli.

Anmodning til Adelsmænd om at frede Jagten paa deres Ejendomme i de næste 3 Aar. . . . heriblandt Fru Heluig, Erick Rossenkrantzis Hardenberg.

1578, 27. Juli (Skanderborg).

Mageskifte mellem Claus Glambeck og Kronen (se »Kronens Skøder« samme Aar og Dato): Claus Glambeck til Rask faar: i Nørre Jylland, Nim H., i Boring 3 G.; Kronens Rettighed i følgende jordegne Bg. med Ret til at tilforhandle sig Ejendomsretten: Vrardt H. 1 G., kaldet Bierge, i Aalle 1 Bol; Nim H. i Hvornum 3 G., Molgire Mark, der bruges til en af Gaardene, Hvering Mark, der bruges til 2 af Gaardene, Kodelundtz Mark og Thorp Mark, der bruges til en af dem, i Hvering 3 G., i Fleming 1 G. og 1 Byggested, som bruges dertil, Hvornborg S. i Kalhafve 2 G., i Hvornborg 1 G.; Nørrevangs H., Ullum S. og By 2 G.; fremdeles Kronens Rettighed i følgende Kirkegaarde, der svare Landgilde til Kirkerne: Nim H. i Boring 1 G., Hvornborg S. i Kalhafve 1 G., i Hvornborg 1 G. — for: i Nørrejyland, Jerlof H., Starup S. og By en Hovedgaard med Bygning og Ejendom, 1 G., 1 Bol, 6 Gadehuse, som dog ikke give Landgilde, da de bruge af Gaardens Ejendom, og 1 lille Mølle, i Eredsted 1 G., i Hersløf 1 G.; Giern H., Siøby S. og By 1 G. Vidner: Niels Kaas til Thorupgaard og andre.

1578, 27. Juli (Skanderborg).

Til Vincentz Juel til Hesselund og Albret Friis til Harritzkier. Da *Offe Schram til Hammergaard* har bevilget, at Kronen maa faa 3 Gaarde i Soby (Søby) By og Sogn i Giern Herred og 2 Gaarde i Tueed i Veldby Sogn i Eld Herred til Mageskifte for Kronens Rettighed i 1 jordegne Bondegaard i Liønkier (Løjenkær), 1 Bol smstds., 1 Gaard, kaldet Hage, i Vrardt Herred Kronens Rettighed i 2 jordegne Bøndergaarde i Schofbølling, 1 Gaard i Olle (Aale), 1 Bol i Hiorsuong, 1 Stykke øde Jord paa Kodelundtz Mark, 1 Gaard i Thendit og Kro-

nens Rettighed i en jordegen Bondegaard smstds. samt, hvis det ikke kan forslaa, tillige noget Gods i Huissel (Hvejsel), skulle de straks besigte det Gods, som Vincentz Juel og Jens Kaas ikke tidligere have besigtet, ligne det og indsende klare Registre derpaa.

1578, 28. Juli (Skanderborg).

Aabent Brev, at Jens Nielsen, Møller i Bygholms Mølle, maa nøjes med at svare sin tidligere mindre Skyld.

1578, 26. Aug.

Forleningsbrev for Jacob Bertelsen paa en Gaard, kaldet Løgagger, i Vrardt Herred og nogle Enge i Kiershofuid Mark, der blev vundne fra Porup (Paarup, Vrads H.), uden Afgift, til Erstatning for, at Kongen har bortmageskiftet Kronens Rettighed i hans jordegne Bondegaard Bierg til Claus Glambeck og tilladt denne selv at bosætte sig paa Gaarden. Han maa kun hugge i den til Gaarden liggende Skov efter Udvisning af Lensmanden eller hans Fuldmægtig.

1578, 26. Aug.

Befaling til Mandrup Parsberg at sørge for, at Jacob Bertelsen, der boede i Bierg, straks faar Løgaggergaard i Vrardt Herred med nogle Enge i Kiershofuid Mark, der blev vundne fra Porup, og igen skaffe den Bonde, der nu bor paa Løgaggergaard, den først ledige Gaard i Lenet uden Indfæstning.

1578, 26. Aug.

Aabent Brev, at de nuværende Lensmænd i Liusgaardtz, Hidtz og Vrardt Herreder maa være fri for at gøre Ægt og Arbejde af deres Gaarde, saalænge de ere Lensmænd.

1578, 26. Aug.

Til Albert Friis og Claus Glambeck. Da Erick Lunge har bevilget Kronen en Gaard i Vorrit i Them Sogn i Vrardt

Herred og en Gaard i Vorde (Vork) i Jerlof Herred til Mage- skifte for Kronens Rettighed i nogle jordegne Bøndergaarde, nemlig 1 i Thørring, 2 i Sønder Kolemorten og 1 i Søskoue og, hvis det ikke forslaar, Gods i Bierlof i Nørrevongs Herred, skulle de besigte begge Parters Gods og indsende klare Re- gistre derpaa.

I Kronens Skøder hedder det:

1578, 26. Aug.

Erich Lunge til Stougaard faar i Nørrejylland i Liusgaardtz Herred. . . . endvidere Kronens Rettighed i nogle jordegne Bøndergaarde med Ret til at tilforhandle sig Ejendomsretten i Nørvongs Hd. — for i Nørrejylland 1 Gaard i Giern H., Skanderup S. og By, i *Tørsting H., Føvling S. og By* 2 Halv- gaarde. — Vidner: Niels Kaas paa Thorupgaard som den ene.

1578, 2. Sept.

faar Erich Lunge til Stougaard Kronens Rettighed i nogle Gaarde, bl. a. Steder i Nykircke S. i Sønder Kullemorthen 2 G. . . . for bl. a. i Vrads H., Them S., Vorrid By 1 G.

I Kancelliets Brevbøger:

1578, 26. Aug. (Silkeborg).

Ang. et Mageskifte mellem Thyge Krusse og Kronen, at han afstaar 1 Gaard i *Schader* i Sønderhald Hd. (der altsaa ikke er »Skade« i Klovborg Sogn).

Efter Kronens Skøder:

1578, 11. Sept.

faar Peder Gyldenstiern til Thim en Del Gods i Nørrejylland, bl. a. i Hing Hd. ogsaa i noget, der hedder Eystrup (vist ikke Ejstrup, Vrads Hd.) — for i Nørrejylland, Vrads H., Them S., 1 G., kaldet Engthved, Them Sogn og By 1 G. — Vidner bl. a. Niels Kaas til Thorupgaard.

Kancelliets Brevbøger:

1578, 2. Sept. (Skanderborg).

Offe Skram til Hammergaard faar: i Nørrejylland, Nørvongs H., Nykircke S. i Thindit 1 G., Vrats H., Hammer Sogn i Hage 1 G., Olle S. og By 1 G., Linderup S. i Hiordtsvang 1 Bol, Nim H. i Hvirring S. i Kodelundts Mark 1 Stykke øde Jord, Kronens Rettighed i følgende jordegne Bg. med Ret til at tilforhandle sig Ejendomsretten samt flere i Ninge og Thø-rild Hdr. . . . for nogle Gd. i Giern og Eld Hdr.

1578, 9. Sept.

Til *Erick Hardenberg til Matrup* og to andre — at ordne et Mageskifte mellem Kronen og en Ebbe Munck.

1578, 10. Okt.

Befaling til en Række Lensmænd, deriblandt *Erick Hardenberg*, til at opkøbe Svin til Kiøbnehavn (nævnte 150 Svin).

1578, 31. Okt.

Befaling til at sende Fetalje af forskellig Art. *Erick Hardenberg* skal saaledes købe 200 Gæs i Hagenskouf Len og sende til Kolding i den anden Uge efter Kyndelmisse.

1578, 12. Nov.

Gældsbrief til bl. a. *Erick Hardenbiørg*, Fru *Anne Hardenbiørg*, Fru *Anne Rosenkrantz (Hardenberg)*, hver paa 500 Dlr., Fru *Edel Hardenbiørg* paa 300 Dlr. Pengene skulde betales tilbage til Pinsedag 1579.

1578, 26. Nov. (Koldinghus).

Til *Erick Hardenberg*, *Absalon Giøye* og *Lauritz Brockenhus*. Da *Ebbe Munck* godvillig har afstaaet de 2 Gaarde i *Suaning*, som han havde begæret til Mageskifte, til Fru *Eddel*

Hardenberg, der havde Løfte paa dem, og i Stedet har begæret 1 G. i Hørup (Højrup, Salling H.) og 1 Gaard i Nøbølle, skulle de besigte disse to Gaarde sammen med det øvrige Gods og indsende Besigtelsen til Kancelliet.

1578, 19. Dec.

Til Erick Hardenberg til Matstrup o. s. v. . . . han skal sammen med de forannævnte ordne et Mageskifte mellem Knud Vestermænd og Kronen.

1579, 7. Jan.

Befaling til Erick Hardenberg ang. Fetalje — Korn dertil.

1579, 15. Jan.

Indbydelse til Bryllup, som Kongen vil holde paa Koldinghus — bl. a. til Erick Hardenberg og Fru Eddel Hardenberg, Frantz Bildes Enke.

1579, 3. Febr. (Koldinghus).

Befaling til Lensmænd, bl. a. Erich Hardenberg, om Levering af Brød, Øl og andet; Rug skal leveres til Bagning i Hagenschoufs Len.

1579, 4. Febr. (Koldinghus).

Befaling til Lensmændene om at sende Fetalje til Koldinghus til Fastelavn. Erich Hardenberg saaledes 200 Høns, 150 ferske Gæs, 60 Vol. Æg, 5 Kalve, 10 Grise og 10 fede Svin.

1579, 20. Febr.

Befaling bl. a. til Erich Hardenberg om at sende Brød, Øl og Gryn — bage, brygge og male det.

1579, 27. Febr. (Koldinghus).

Mageskifte mellem Erick Hardenberg til Matstrup og Kronen. Se saaledes Kronens Skøder 1579, 27. Febr. (Koldinghus).

Erick Hardenberg til Mattrup faar: i Nørrejyland, *Thorsting H.*, Grestrup S. i Løfvid 1 G., *Cloborg S. 1 G.* kaldet *Tbisvad*, i Løfvid Kronens Rettighed i 1 jordegen Bg. med Ret til at tilforhandle sig Ejendomsretten — for: i Nørrejyland, Holmindts H., Vindinge S. og By 1 G. — Vidner: Niels Kaas til Thorupgaard, Kansler, Arrild Hvitfeldt til Lilløe, Sekretær.

1579, 9. Marts (Koldinghus).

Til Erich Hardenberg om, at han skal ordne et Skifte af Gaarde — udløse dem af Pant.

1579, 15. Maj (Kbhvn.).

Til Erich Hardenberg, at han skal træde i Stedet for en anden, som er forhindret.

Samme Aar og Dag nævnes Fru Anne Hardenberg — hendes Foged Vagn Jenssen maa være fri for Sandemænds-, Nævninge- og andre Tov, saalænge han er i Anne Hardenbergs Tjeneste.

1579, 2. Juni (Frederiksborg)

nævnes Erich Hardenberg i Anledning af noget Gods paa Øerne, Kongen har faaet af ham.

1579, 1. Juli (Frederiksborg).

Kvittans til Fru *Anne Hardenberg* til Brendthuedt, *Olluf Mouritzens Enke*, paa hendes Regnskab og for Indtægt og Udgift af Helsingborg Len fra hendes Mands Overtagelse af Lenet, til han overleverede det til Coruitz Viffert, og for Penge og Madskatter. Hvad hun blev skyldig, har Kongen eftergivet hende.

1579, 1. Aug.

Fra Kongen Anmodning til Adelige og andre om Laan — af Erich Hardenberg saaledes 1000 Dlr.

1579, 5. Aug.

Befaling til Erich Hardenbiereg og Absalon Giøe — i Anledning af et Mageskifte med Fru Gieske Brockenhus — at besigte begge Parters Gods og indsende Registre derpaa.

1579, 8. Aug.

Befaling til Rigsraader og Adelige, deriblandt Erich Hardenberg, at møde i Ottense 8 Dage før Fastelavns Søndag i Anledning af, at Striden mellem Kongen og hans Farbrødre og Brødre om Slesvig og Femern er bilagt, og disse skal tages til Len af Riget i Odense.

1579, 9. Aug.

Til Erich Hardenbiereg om at besigtige Gods i Anledning af et Mageskifte.

1579, 10. Aug.

Registre paa Fetalje, der skal sendes til Ottense. Erich Hardenberg skal holde Kongen 300 fede Lam til Bedste for et billigt Køb, købe 150 Gæs og 300 Høns i Lenet og sende det til Othense, naar det befales.

1579, 11. Aug.

Befaling til Erich Hardenbiereg daglig at sende Holdevogne fra sit Len til Assens for at hjælpe til med at befordre Kongens Folk, der rejse gennem Byen, da Borgerne i Assens har erklæret, at de nu er saa besværede med Ægter, at de ville blive ødelagte, hvis de skal blive længe ved.

1579, 24. Sept.

Ligeledes Befaling til Rigsraader, Lensmænd og Adelige at møde med Heste og Vogne i Othense.

1579, 16. Okt.

Til Erich Hardenbiereg om, at han ikke behøver at købe de

Høns og Gæs, der tidligere er befalet, da Kongen ikke har Brug for dem.

1579, 27. Nov.

Pantebrev til Axel Brahe til Elvid paa Rudgaard i Fyen for 4000 gl. Dlr.

1579, 3. Dec.

nævnes Fru Helleuig Hardenbiere, Erich Rosenkrantz's Enke — hun har Gods paa Ferø, af hvad hun faar Landgilde.

1579, 19. Dec. (Skanderborg).

Aabent Brev, at Rasmus Nielsen herefter skal beride Vinding, Velling og Salten Skove og passe paa, at ingen jager eller skyder i Skovene; griber han nogle heri, skal han føre dem til Lensmanden paa Skanderborg, men er de ham for stærke, skal han se at faa at vide, hvem de ere, og siden melde Lensmanden det; ligeledes skal han paase, at ingen hugger i Skovene uden Tilladelse af Lensmanden eller Anvisning af Skovfogederne. For denne hans Tjeneste skal han have Afgiften af Kronens Part af Korntienden af Them Sogn kvit og frit.

1579, 26. Dec.

Til forskellige Fruer, deriblandt Fru Karine, Holger Rosenkrantz's, Fru Eddil, Frantz Bildes, og Fru Anne, Erich Hardenbergs, om at skaffe Tapeter og Sengeklæder i Anledning af nogle fremmede Fyrsters Besøg.

1579, 26. Dec. (Skanderborg).

Forleningsbrev for Hans Due i Neienskouf paa Afgiften af Kronens Part af Korntienden af Thøning Sogn kvit og frit.

Samme Dag Forleningsbrev for Claus Glambeck, Embedsmand paa Skanderborg, der har afstaaet de Tiender i Koldinghus Len, han havde Livsbrev paa, paa 3 Gaarde og 1 Gadehus i Threbiere i Hvirring Sogn i Nim Herred, uden Afgift.

1580, 2. Jan. (Skanderborg).

Til Claus Glambeck. Da 16 Kronens Bønder i Thørs(t)ing Herred have klaget over, at de hidtil ere blevne besværede meget med at holde Dammene omkring Slottet (Skanderborg) i Stand uden derfor at have nydt nogen Forskaanelse for Ægt og Arbejde, skal han herefter tilsige alle Bønderne i Lenet til at holde Dammene i Stand.

1580, 13. Jan. (Koldinghus).

Befaling til Lensmænd at udtage Tømmermænd og Savskærere i deres Len til at arbejde paa Kongens Skibe — heriblandt Erick Hardenberg paa Hagenskouf 2 Par Savskærere og 2 Tømmermænd.

1580, 27. Jan. (Koldinghus).

Aabent Brev, at Søren Boresmed, Herredsfoged i Vratz Herred, for Livstid alene maa besidde den jordegne Bondegaard i Thørring, han nu bor i, og at ingen af Medarvingerne til Gaarden i den Tid maa bo deri, dog skal han aarlig yde disse en til deres Part svarende Skæppeskyld.

1580, 18. Febr. (Frederiksborg).

Register paa Fetalje, der skal sendes til Koldinghus. — Erich Hardenberg anmodes om at sælge Kongen 300 Tdr. Havre og levere dem i Assens, hvor de skal blive liggende til de fremmede Herrers Ankomst.

1580, 12. Marts (Koldinghus).

Til Erich Hardenberg. Da han i Anledning af Skrivelsen om at sælge de 300 Tdr. Havre har meddelt, at han selv ikke kan skaffe mere end de 100 Tdr., saa befales han at købe de resterende 200 Tdr., og Kongen vil senere betale ham dem.

1580, 22. Marts (Koldinghus).

Til Erich Hardenberg om at ordne et Mageskifte mellem Kronen og Knud Bille til Hindsholm.

1580, 23. Marts (Koldinghus).

Befaling til Erich Hardenberg m. fl. om at adlyde de af Marsken Peder Gyllenstiern og Corvits Viffert givne Ordre og tilholde deres Bønder at gøre Ægt til Otthensegaard, da Kronens Bønder i dette Len ikke alene kunne overkomme denne.

Og 29. Marts Anmodning til en Række Adelige i Fyen, deriblandt Erich Hardenberg, Fru Edel Hardenberg og Fru Heluig Hardenberg, om at lade deres Bønder hjælpe Kronens Bønder med at føre Fetalje og Havre til Otthensegaard, saalænge Forsamlingen varer.

1580, 30. Marts (Koldinghus).

Befaling til bl. a. Fru Edel Hardenberg, Frantz Bildes Enke, Fru Ane Rønne, Erich Hardenberges, at møde paa Kolding Slot 8 Dage efter Paaske for at drage den store Sal og andre Herrekamre.

1580, 11. April (Koldinghus).

Befaling til Claus Glambeck, at han skal lægge bl. a. Keimpis Gaard og Mølle ind under Skanderborg.

29. April og 5. Juni samme Aar nævnes ligeledes Kiempis Gaard og Mølle i Thørsting Herred, som ved et Mageskifte med Jørgen Løcke er kommen fra hans Gods Mariagger Kloster og lagt ind under Skanderborg.

1580, 4. Juni (Koldinghus)

faar Erich Hardenberg Befaling til at skaffe 100 Sider Flæsk og 300 Høns.

1580, 19. Juli (Koldinghus).

Forleningsbrev for Hr. Rasmus Bredal, Sognepræst i Vinding, paa Afgiften af Kronens Korntiende af Gresse Sogn, som Sognepræsten i Gresse hidtil har haft kvit og frit.

1580, 19. Juli.

Til Claus Glambeck. Da denne Brevviser Matz Perssen har

berettet, at han fornødelst Armod har maattet opgive sin Gaard i Threden, er kommen til at restere med 1 Fjerd. Smør og 5 Skp. Rug, skal Claus Glambeck undersøge Sagen, og hvis Matz Perssen er forarmet, eftergive ham Restancen.

1580, 2. Aug. (Frederiksborg).

Til nogle Embedsmænd paa Aalborghus, Hald og Koldinghus om at besigte noget Gods i deres Len, da der er bevilget, at Niels Stygge til Nørager der maa faa noget Kronens Gods for noget andet Gods, bl. a. 2 G. i Kalhafue i Ning Herred i Biugholm Len og 1 Gaard i Nør Sne i Vradtz Herred i Silkeborg Len.

Angaaende Kronens Skove i Skanderborg Len hedder det 3. Jan. 1580 i aabent Brev til Lauritz Nielsen i Skouby, at han skal beride Kronens Skove i Frembløf Herred og paase, at der ikke skydes Dyr i dem; griber han nogle heri, skal han føre dem til Skanderborg, hvis han kan faa fat i dem, ellers skal han følge efter dem, opspørge hvem de er og melde Lensmanden det. Gaa Krybskytter af Almuen ind i Kronens Skove med lange Rør for at skyde Dyr, og han hverken kan gribe dem eller faa dem til at følge med og give Besked, skal han have Lov til at skyde et Lod i dem.

Den 9. Sept. s. A. hedder det ang. Kronens Skove i Brev til Hans Francke, der for nogen Tid siden har faaet Ordre til at passe Kongens Stod ved Skanderborg, at han tillige skal have *Tilsyn med Kronens Euemærkeskove i Skanderborg Len* og paase o. s. v. (i Lighed med Brev af 3. Jan. til Lauritz Nielsen). Og Lensmanden paa Skanderborg skal paase, at han ikke viser sig forsømmelig og angive ham. Han skal forpligte sig til ikke selv at skyde Dyr eller forurette Kronens Bønder. Forser han sig herimod, skal Lensmanden uden Naade lade ham straffe. Han skal aarlig have 15 Dlr. i Løn, 10 Dlr. til en Hofklædning, 3 Pd. Malt, 3 Pd. Mel, $\frac{1}{2}$ Td. Smør, 5 levende Svin, 1 levende Okse, $\frac{1}{2}$ Oksekrop, 1 Td. Sild, 1 Td. Torsk, $\frac{1}{2}$ Td. Gryn, $\frac{1}{2}$ Td. Lønborgsalt og 10 levende Faar til sin Underholdning og 20 Læs Hø og 20 Læs Halm aarlig samt 1

Spund Havre hver Nat til sin Hest, hvilket Lensmanden paa Skanderborg altsammen skal skaffe ham. Han skal have Bolig paa et bekvemt Sted ved Skovene.

1580, 16. Okt. (Antvorskov Kloster).

Til Claus Glambeck. Da han i Anledning af, at Kongen forledent Aar bestemte, at den gejstlige Jurisdiktion i Schanderborg Len skulle ligge til Schanderborg Slot, har forespurgt, hvorledes det skal være med det gejstlige Gods i Hatz og Vor Herreder, der siden er henlagte under Schanderborg, idet Erick Lycke vil tilholde sig det til Aarhusgaard, meddeles ham, at den gejstlige Jurisdiktion i Hatz og Vor Herreder ogsaa skal ligge til Schanderborg, hvorom Følgebrev sendes.

— Følgebrev for samme til alle Stifts-, Kirke-, Provste- og Præsterjenere i Hadtz og Vor Herreder.

10. Febr. 1580 hed det nemlig i aabent Brev, at Lensmanden paa Skanderborg herefter i Stedet for Stiftslensmanden i Aarhus Stift skal raade for alle de Kronen tilhørende Kirker i Skanderborg Len, og de dertil liggende Kirketjenere have Ret til at befæste Kronens og Kirkens Korntiende og Kirkejorderne, raade for al anden Kirkens Indkomst, have Præster og Degne i Forsvar og konfirmere dem, naar de er lovlig kaldede og kendte duelige af Bispen. Han skal i Forening med Skriverne paa Slottet i Herredsprovstens Nærværelse høre Kirkeværgernes Regnskaber og paase, at al Kirkens Indkomst samt Stedsmaalet af Tiender og Kirkejorder komme Kirkerne til Bedste, og at den Fordel, som falder heraf, og Stiftslensmanden i Aarhus hidtil har haft for den gejstlige Jurisdiktion, herefter bliver ført til Regnskab og kommer Kronen til Bedste. Derimod skulle Ægteskabsager og Præstesager som hidtil føres for deres Dommere paa Herredsting, Landsting og for Kapitlet, men Lensmanden skal møde, naar det gøres behov, og hjælpe med til Sagernes Forelse.

1580, 16. Okt. (Antvorskov Kloster).

Til Claus Glambeck. I Anledning af hans Indberetning om, at *Erick Hardenbergs Karl har skudt et Dyr i Thorsting Herred.*

formentlig paa Kronens Grund, medens Karlen paastaar, at Dyret er skudt paa hans Husbondes, men siden er løbet ind paa Kronens Grund, *har Erick Hardenberg nu været hos Kongen. der har eftergivet Sagen.* hvorfor Claus Glambeck skal lade Tiltale mod Karlen falde og tilbagegive ham hans Bøsse og Hest, som Kronens Tjener havde taget fra ham.

1580, 2. Nov.

Befaling til nævnte Lensmænd, deriblandt Erick Hardenberg og andre, om med det første at indbetale deres Restancer til Rentekamret. Landeskatten og Madskatten er nævnt.

1580, 6. Nov. (Skanderborg).

Til menige Bønder i Them Sogn i Silkeborg Len. Da Kronens Tiende af Sognet, som Kongen for nogen Tid siden har undt en Bonde i Skanderborg Len, altid tidligere har ligget til Silkeborg Ladegaard og for Foderets Skyld ikke kan undværes derfra, skulle de herefter levere Tienden til Mandrup Parsberg paa Silkeborg.

1580, 20. Nov.

Til Claus Glambeck paa Skanderborg. Kongen har fritaget Mølleren i Fielbro Mølle, der næsten intet har malet i Aar, fordi han har maattet lade Vandet løbe, for Halvdelen af hans Afgift.

1580, 20. Nov.

Til Mandrup Parsberg. Kongen har bevilget, at Rasmus Nielsen i Salthen, der havde faaet den sidste (6. Nov.) til Silkeborg Ladegaard tilbagelagte Kronens Tiende af Them Sogn, maa beholde den Tiende, som en 12- 14 Bønder havde ydet ham før Udstedelsen af Kongebrevet.

1580, 3. Dec. (Skanderborg).

Til Claus Glambeck paa Skanderborg. Hvis det forholder

sig rigtigt, som af *Jørgen Christensen* berettet, at han er bleven blind og derfor har maattet opgive sin Gaard i Feuling. skal han lade ham blive fri for 1 Pd. Rug, 1 Pd. Malt og 1 Fjerd. Havre, som han resterer.

1580, 9. Dec. (Skanderborg).

Hr. Thomas Lauritzen, Sognepræst i Them Sogn, maa i de næste 2 Aar oppebære Afgiften af Kronens Korntiende af Vradtze Sogn kvit og frit.

1580, 17. Dec. (Skanderborg).

Til Claus Glambeck paa Skanderborg. Ang. Besigtelse af Gods, da Fru Anne Skram, Jens Juels Enke, har bevilget Kronen Gods til Mageskifte, bl. a. med en Gaard i Thøstebye i Vradtz Herred, og da Peder Jul til Alsted har bevilget Gods, bl. a. 3 Gaarde og 1 Bol i Følene (Føvling, Tyrsting H.), til Mageskifte for Kronens Gods, bl. a. 1 Gaard og 1 Bol i Nørre Sne i Vradtz Herred og 1 G. i Nørre Kolemorten.

1580, 28. Dec. (Skanderborg 1581).

Til Claus Glambeck. Da Pouel Lassen i Tørring har berettet, at han er bleven meget forslaaet af Vrag, da Kongens Skibe strandede under Guldland, og siden har faaet sin ene Haand slaaet sønder i Kongens Arbejde, har Kongen, hvis hans Beretning er rigtig, for i Aar eftergivet ham et Brændsvin og Halvdelen af hans Landgilde.

1580, 30. Dec. (Skanderborg 1581).

Til Claus Glambeck. Kirkevængerne for Grestrup (Grædstrup, Tyrsting H.) Kirke maa i Aar oppebære Kronens Korn-tiende af Grestrup Sogn mod til næste Aar at lade Kronen faa Kirkens Tiende af Sognet; han skal lade dem faa de til Kirkens Bygning nødvendige Sten fra Em Kloster.

1580, 30. Dec.

Til Claus Glambeck paa Skanderborg. Kongen har eftergivet Jens Nielsen i Ring hans Landgilde for i Aar.

1581, 1. Jan. (Skanderborg).

Til Albret Friis og Henrich Belov, Embedsmænd paa Ribershus og Koldinghus. Da Fru Vinicke Liunge, Jens Juls Enke, har bevilget Kronen 1 Gaard i Gamelstrup. 3 Gaarde i Brestrup og 1 Gaard i Buegrede (Burgaarde) i Thøsting Herred til Mageskifte for forskelligt andet Gods, skal de snarest besigte det.

1581, 11. Jan.

nævnes atter Mageskiftet mellem Kronen og Fru Anne Skram, Jens Juls Enke, og Peder Jul til Alsted (som omtalt 1580, 17. Dec.). Føvling staves her »Føleng« og tillige nævnes »hans Gods i Gamelstrup« her.

1581, 23. Jan. (Skanderborg).

Til Claus Glambeck paa Skanderborg. Kongen har eftergivet Jens Nielssen i Treden, der er kommen til en øde, forfalden Gaard og er bleven forarmet ved at sætte den i Stand, Halvdelen af dette Aars Landgilde.

1581, 25. Jan. (Skanderborg).

Til Claus Glambeck paa Skanderborg. Kongen har eftergivet Anders Bødker og Niels Sofrensen i Løfue i Tøsting Herred. hvis Lade for 14 Dage siden skal være brændt med Korn, Hø og noget af deres Kvæg, 1 $\frac{1}{2}$ Ørt. Malt, 1 Mk. Gæsteri, 1 Gaas og Oldengæld for 9 Svin, hvilket de restere med al deres Landgilde, hvis deres Beretning er rigtig.

1581, 28. Jan. (Skanderborg).

Morthen Gius i Aarupgaard, Herredsfoged i Hatting Herred, maa være fri for al Skyld og Landgilde, saalænge han er Herredsfoged.

1581, 11. Febr. (Skanderborg)

omtales *Gudena* som *Guden*. Kongen vil tilskifte sig Gods »ud med *Guden*« oppe ved Randers.

1581, 13. Febr. (Skanderborg).

Til Fru Margrete, Lauge Brockes, Fru Edel, Frantz Bildis, og Fru Heluig, Erick Rosenkrantzis (begge sidste i hvert Fald Hardenberger). — Kongen beder overlade sig deres Gaard i Vedt i Schanderborg Len til Mageskifte.

1581, 18. Febr. (Skanderborg).

Livsbrev for Anders Hanssen i Breuad Mølle, der har tilbudt paa egen Bekostning at ville opføre en Maltkværn i Møllen, paa Breuvad Mølle for samme Landgilde som hidtil. (Det er Tyrsting Herred.)

1581, 18. Febr.

Hans Due i Neyenskouf maa frit købe $\frac{1}{2}$ Læst Rostockerøl her i Riget, dog skal han lade notere paa Brevet, hvor han køber Øllet.

— Hans Due i Neyenschoufs Hustru, Else Mouritzdatter, maa, saafremt hun overlever sin Mand, for Livstid have fri Olden, naar der er Olden, til sine egne hjemmefødte Svin og fri Ildebrændsel af Vindfælder, dog efter Udvisning af Skovfogden i Skovene til Neyenschouf.

1581, 19. Febr. (Skanderborg).

Søfren Rasmussen, Borger i Horsens, maa sise frit købe eller indføre 4 Læster Rostockerøl.

1581, 26. Febr. (Skanderborg).

Til Claus Glambeck paa Skanderborg. Kongen har eftergivet *Jens Jensen i Dauding*, der har berettet, at hans Gaard og Gods for nogen Tid siden er brændt, det Brændsvin og de 6 Skpr. Malt i Gæsteri, som han resterer med af sidste Aars Landgilde, hvis hans Beretning er rigtig.

1581, 3. Marts.

Thomis Mickelssen i Daal, Herredsfoged i Nim Herred, fritages for Landgilde, saalænge han er Herredsfoged.

1581, 4. Marts (Skanderborg).

Befaling til Claus Glambeck at lade den Glasbyger, der skal komme fra Meklenborg, bygge en Glashytte i Salthen og Rye Skove og skaffe ham, hvad han har Brug for.

1581, 5. Marts (Skanderborg).

Til Claus Glambeck paa Skanderborg. Kongen har eftergivet Las Pedersen i Ring 1 Brændsvin og 2 Mk. af hans Landgilde for sidste Aar.

1581, 7. Marts (*Mastrup*).

Til samme. Kongen har eftergivet Niels Mickelssen i Yding 1 Fjerd. Smør, som han resterer med af forrige Aars Landgilde.

1581, 14. Marts (Koldinghus).

Til Biørn Andersen ang. Besigtelse af 2 Gaarde i Gammelstrup i Skanderborg Len, som Gregers Holgersen til Vosborg har faaet bevilget mageskiftet med Kronens 2 Gaarde i Olborghus Len.

1581, 16. Marts (Koldinghus).

Forleningsbrev for Laurits Ladegaardsfoged i Ring Kloster paa Afgiften af Kronens Korntiende af Roste Sogn (Raasted. Ulvborg H.) i Volborg H.

1581, 29. April (Vamdrupgaard).

Befaling til Lauritz Brockenhus straks at lægge de Kirke- og Præstetjenere i Salling Herred, som afdøde Fru Edel Harndenbergs har haft Livsbrev paa, ind under Nyborg Slot.

1581, 6. Maj (Koldinghus).

Livsbrev for Jacob Bertelsen, Ridefoged til Silkeborg Slot, paa den Gaard i Løgagger med dertil hørende Eng i Kiershofuid Mark, som han nu selv bor i, fri for al Tyng; han skal have nødtørfdig Brugsel af Vindfælder og fornede Træer i den til Gaarden hørende Skov til Indebrændsel og anden Gaardens Brug.

1581, 12. Juli (Frederiksborg).

Til Adelige, der har Huse og Gaarde i Kiøbnehavn, om at yde Hjælp til Byens Befæstning. Iblandt de Adelige er: Fru Edele Frans Bildes Arvinger, Fru Anne Olluf Mouritzens (Hardenberg) og Erich Hardenberg.

1581, 15. Juli (Frederiksborg).

Til en Række nævnte Herremænd, deriblandt Erich Hardenberg til Matteredup, om, hvis det skulle blive nødvendigt, at have de Folk og Heste og Harnisker, hvormed de ere pligtige at tjene Riget, rede, saa de, hvis det bliver nødvendigt, straks kunne møde velrustede ved Kolding.

1581, 1. Okt. (Frederiksborg).

Lauritz Skram maa svare Penge i Stedet for Kornafgiften af Kronens Korntiende af Nør Sneer og Eystrup Sogne, som han har fæstet, 1 gl. Dlr. for hver Td. Rug eller Byg og $\frac{1}{2}$ Dlr. for hver Td. Havre.

1581, 13. Nov. (Odensegaard).

Befalinger til Peder Gyldenstiern og Erich Hardenberg om at overtage Værgemaalet for Jomfruerne Margrethe og Karine Skovgaard, hvilke efter deres Broders (Hans Skovgaards) Død have anmodet Kongen om at beskikke dem Værger.

1582, 6. Jan. (Frederiksborg).

Til Claus Glambeck. Kongen har givet Niels Skram den paa Alteret i Ring Kloster staaende Tavle.

1582, 6. Jan.

Til Claus Glambeck. Henrik Below paa Koldinghus har berettet, at den af Kongen indforskrevne Glasbrænder, som skal bruges i Rye og Silkeborg Skove, for at de mange Vildfælder der kunne komme til nogen Nytte, nu er kommen til Kolding og har opstillet sine Vilkaar: Han vil være selv elleve med Svende. . . .

1582, 9. Jan. (Frederiksborg).

Befaling til Rigsraaderne, deriblandt Erich Hardenberg, om at møde i Kiøbnehavn Hellig Trefoldigheds Søndag for at sidde Retterting og raadslaa med Kongen. .

1582, 9. Jan. (Frederiksborg).

Breve til forskellige Lensmænd og andre ang. Indbetaling af Restancer. *Erich Hardenberg* skal med det første sende sin Skriver med Mandtalsregister paa Pengeskatten til Mortensdag 1579 og Madskatten til Paaske 1580 af Hagenskoufs Len.

1582, 21. Jan. (-).

Til nedennævnte Herremænd og Fruer, deribl. Fru *Hellenig Hardenberg*, om at møde paa Kiøbnehavns Slot i Anledning af, at Kongen gør nogle af sine Tjenere og Dronningens Jomfruers Bryllupper.

1582, 10. Febr. (Kronborg).

Stadfæstelse paa det af Aarhus Kapitel foretagne Valg af Hr. Hendrick Staffenssen til Præst i Skiolde Sogn, hvilket Hr. Søfren i Glud, der hidtil har forestaaet det, formedelst Alderdom og Skrøbelighed har afstaaet.

1582, 10. Marts (Frederiksborg).

Til Biørn Andersen paa Olborghus og Niels Jonssen paa Hald. Da Niels Stygge til Nørager har bevilget Kronen noget Gods til Mageskifte, bl. a. 2 Gaarde i Kalhafue og 1 Gaard i *Snee i Vradtz Herred*, for Gods i andre Egne, skal han besigte det.

1582, 7. Maj.

Til bl. a. *Claus Glambeck* paa Skanderborg. I Anledning af, at *Erich Lauge* paa sin Søster *Fru Margrethe Lauges* Vegne har bevilget Gods, bl. a. *1 Gaard i Fouling i Thørsting Herred.* til Mageskifte med *Kronens Gods* andetsteds, bl. a. i *Krage-lund, Bøghalle, Krollerup* og *Øster Snede*, saa skal de besigte det.

1582, 19. Juni (Kbhvn.).

Aabent Brev, hvorved Kongen -- der har bragt i Erfaring, at der *overalt i Riget* findes *mange Betlere*, og at det i *Recessen* og senere *Forordninger* fastslaaede *Paabud* om, at hvert *Sogn* skal føde sine egne *Betlere*, ikke kan overholdes, væsentlig fordi flere *Sogne* have saa mange, at de ikke uden stor *Besværing* for *Almuen* kunne underholdes der -- giver *N. N.* *Fuldmagt* til med det første at rejse omkring i *N. Stift*, undersøge *Forholdene*, træffe *Bestemmelse* om, hvorledes det bedst kan ordnes med *Betlerne* ved, hvor et *Sogn* ikke kan underholde sine *Betlere*, at lægge 2-3 *Sogne* sammen, saa de i *Fællesskab* skulle underholde deres *Betlere*, og sende *Besked* til *Kancelliet*, for at *Kongen* kan udstede *Breve* derefter. Samme *Dag* sendes der *Befaling* til de *Lensmænd*, deriblandt *Erick Hardenberg*, som med det første skal udføre ovenstaaende *Kommission*.

1582, 19. Juni (Kbhvn.).

Livsbrev for *Jacob Bertelsen*, *Ridefoged* til *Silkeborg*, paa *Løgaggergaard* med dertil hørende *Eng* i *Kiershofuid Mark*, som han nu selv har i *Værge*, uden *Afgift*. Han maa bruge *Vindfælder* og *fornede Træer* i *Skoven* til *Ildebrændsel* og andre *Gaardens Brug*.

1582, 21. Juni (Kbhvn.).

Til bl. a. *Manderup Parsberg* og *Claus Glambeck* ang. et *Mageskifte* mellem *Kronen* og *Løduig Munck* paa *Ørum*, der for noget *Gods* i *Vratz* og *Sabro Herreder* ønsker *Mageskifte* med *Gods* andetsteds.

1582, 28. Okt. (Vamdrupgaard).

Til bl. a. Niels Kaas, Kansler, og *Erick Hardenberg*, der skulle møde i Kolding 12. Nov., da Kongens Farbroder Hertug Adolf har begæret at tage den ham efter Hertug Hans tilfaldne Del af Fyrstendømmet Slesvig til Len af Kongen. De skulle de følgende Dage raadslaa med Kongen om Lensovertagelsen og de andre Sager.

1582, 15. Dec. (Skanderborg).

Aabent Brev, at *Vradtz Herredsting* i Silkeborg Len, der hidtil har været holdt om Mandagen, paa hvilken Dag der tillige holdes to andre Herredsting i Lenet, og ligget i den ene Side af Herredet, langt fra Silkeborg Slot, hvilket er besværligt baade for Lensmanden og en Del af Herredsmændene, *straks skal lægges midt i Herredet*, hvor det synes Lensmanden og de beste Herredsmænd bejligt, og herefter holdes om Onsdagen.

1583, 12. Jan. (Dronningborg).

Til en Del nævnte Adelige, bl. a. *Erick Hardenbiere til Matstrup*, om at møde med deres Hustruer og Jomfruer i Kolding, da Kongen Fastelavns Søndag paa Koldinghus vil gøre Hendrick Belovs Bryllup med Sitzabet Skram, Lauritz Skram til Hastrups Datter.

1583, 28. Jan. (Skanderborg).

Befaling til Claus Glambeck at undersøge, hvilke Mangler der findes paa *Rye Kirke*, der er meget bygfalden, og siden istandsætte den paa Kongens Bekostning, da Kirken selv ikke har tilstrækkelig Indkomst dertil.

1583, 29. Jan. (Skanderborg).

Ifuer Ibssen i Ring, Delefoged i Tørsting Herred, maa være fri for Landgilde, Ægt og Arbejde af sin Gaard, saalænge han er Delefoged.

1583, 29. Jan. (Skanderborg).

Til Claus Glambeck paa Skanderborg. Kongen har eftergivet Kirsten Andersdatter i Dauding de to Aars Gæsteri af 24 Hofmandsheste og 8 Jagtheste, som hun resterer med.

1583, 8. Febr. (Koldinghus).

Til Chrestoffer Giøe. Ang., at Kansleren Niels Kaas har forhandlet med ham *om hans Gods langs Guden* til Mageskifte, og han vægrer sig for Fiskeriets Skyld ved at afstaa det. Da de fleste Adelige med Gods i samme Egn har tilladt Kronen at faa det, venter man, at han heller ikke vil vægre sig; han skal nok faa tilfredsstillende Gods andetsteds.

1583, 15. Febr.

Her nævnes, hvilke *Gods langs Guden* det drejer sig om, nemlig i Galten og Medelsom Herreder, og Jørgen Skram og Manderup Parsberg befales at besigte begge Parters Gods, idet man venter, han gaar ind derpaa.

1583, 16. Febr. (Koldinghus).

Til Mandrup Parsberg og Claus Glambeck paa Silkeborg og Skanderborg om Besigtelse, da Manderup Holck til Baridskou har begæret Mageskifte med Gods i Bierre Herred for bl. a. 2 Gaarde i Velling i Tyrsting H. samt 12 Ørt. ¹/₂ Skp. Korn i Landgilde og 19 Ørt. Sædekorn med 24 Læs Eng, som Kronen tidligere er bleven ham skyldig.

1583. 13. Marts (Koldinghus).

Til Claus Glambeck. Da Kongen maa være forberedt paa, *at Bønderne i Rye*, der ogsaa i Aar har faaet *Fritagelse for Landgilde* og al kgl. Tynge mod *Forpligtelse til at istandsætte deres Gaarde*, lige saa lidt gøre det nu, som da de fik den tidligere Fritagelse, men snarere ødelægge dem endnu mere, *befales det ham* i alle Maader at rette sig efter Fritagelsens Ordlyd og straks, naar Aaret er forbi, *udsætte de Bønder*, der ikke have istandsat deres Gaarde, *af Gaardene*.

1583, 4. April (Haderslevhus).

Forleningsbrev for Fru Anne Hardenberg, Olluf Mouritzens Enke, paa 5 Gaarde i Freersløf og 6 Gaarde og Kronens Rettighed af 1 jordegen Bondegaard i Lefuethofthe i Ringsted Herred, uden Afgift.

1583, 4. April (Haderslevhus).

Tilladelse for Erick Hardenberg paa Hagenschouf til at lade en Gaard i Bog Herred, hvis Ejendom belejligt kan bruges under Slottet, nedbryde og bruge Jorden under Slottets Ladegaard, da Avlen dertil er meget ringe.

Og 1583, 9. Maj,

faar Kronens Bønder paa samme Ejendom paa Hellenes Ø i Hagenschouf Len Befaling til at pløje og høste til Aggernes Gaard, da Kongen har tilladt Erick Hardenberg at bruge Gaardens Ejendom under Hagenschouf, og skønt de hidtil ikke har gjort Arbejde under Hagenschouf, men nydt større Frihed end andre Kronens Bønder i den Henseende.

1583, 18. Aug. (Haderslevhus).

Anmodning til en Del Adelige, deribl. Erick Hardenberg, om at sende Kongen Hjælp med Kvæg, da hvad han her overtog efter Hertug Hans er meget forfalden og mangelfuld.

1583, 13. Sep. (Koldinghus).

Til Claus Glambeck og Bispen i Aarhus. Thomis Jensen har berettet, at hans Stiffader har været Sognepræst i Fouling (Føvling, Tyrsting H.) og Ring Sogne i Skanderborg Len, hvor han selv ogsaa er opdraget, indtil han kom i Skole og siden til Universitetet i Kiøbnehavn, hvor han i lang Tid har studeret; da han til sine Studier har anvendt al sin fædrene og mødrene Arv, og hvad han ved sine Venners Hjælp har kunnet skaffe, og nu ikke har noget at ernære sig af, har han efter sin Stiffaders Død med Superintendentens Tilladelse begivet sig til Fouling og Ring Sogne og tilbudt Sognemændene sin Tjeneste.

Han har ogsaa faaet Kaldsbrev af Peder Therkelssen og andre Sognemænd i Fouling Sogn, der er det fornemste af Sognene, medens Sognemændene i det andet Sogn have nægtet at give ham Kald, fordi Claus Glambeck vil have Hr. Christen, der har været Prædikant paa Skanderborg Slot, til Præst i disse Sogne. Thomis Jenssen har nu ansøgt Kongen om at maatte beholde Sognene, og Peder Therkelssen har ogsaa henvendt sig til Kongen med Begæring om, at Hr. Christen ikke maa blive paatvungen ham og hans Sognemænd, da de paa ingen Maade vil have ham, og at de maa nyde den i Ordinansen bevilgede Frihed. Da Kongen ikke vil have, at nogen Præst i hans Navn maa paatrænges nogen god Mand eller andre mod deres Vilje, særlig ikke, hvor der formedelst Uskikkelighed eller Utilbørlighed, hvorom der berettes i dette Tilfælde, kan være Grund til at vægre sig, og ej heller, at Sognene maa adskilles, da det vil medføre yderligere Vidtløftighed, og da Peder Therkelssen og Sognemændene i det største Sogn have givet Thomis Jenssen Kald, og Sognemændene i Ring Sogn ej heller skulle være utilbøjlige til at gøre det, om det bliver overladt til deres frie Valg, befales det dem at lade Thomis Jenssen beholde Sognene, saafremt han er duelig til Embedet, og der ikke er Grund til at forskyde ham for Utilbørlighed.

1583, 26. Okt. (Skanderborg).

Til Rigsraaderne, deriblandt Erick Hardenberg, at ordne Købet af Godset Slesvig af Thønnis Randtzov, der har krævet, at Rigsraadet skal gaa i Borgen for Købesummen.

1583, 4. Nov. (Borum).

Til Christoffer Valckendorff. Kongen har eftergivet Hr. Rasmus Nielssen, Præst i Lem (Tem) under Silkeborg, og de andre Arvinger efter Jens Hafrum, Byfoged i Aarhus, 238 Dlr. af den Sum, de blev skyldige i Jens Hafrums Regnskab.

1583, 9. Nov. (Havreballegaard).

Mageskifte mellem Erick Hardenberg til Matstrup og Kronen.

Kronens Skøder: 1583, 9. Nov.: Erick Hardenberg til Matrup faar: i Fyn, Boge H., Ørsted S., i Nyrope 3 G. og Eftergivelse for 2 Tdr. 4 Skp. Korn, som han i et andet Mageskifte er bleven Kronen skyldig — for: i Nørrejyland, Liusgaardt H., Hengi S., i Fraussing 1 G. Vidner: Niels Kaas til Thorupgaard, Kansler, Absalon Jul til Meelgaard, Sekretær.

1583, 1. Dec. (Silkeborg).

Forleningsbrev for Søfren Nielszen, Borgesmed, Herredsfoged i Vrardt Herred, paa Afgiften af Kronens Korntiende af Vrardt Sogn.

1583, 2. Dec. (Silkeborg).

Jens Ibssen i Loudal, Delefoged i Vrardt Herred, fritages formedelst sin Bestilling indtil videre for at svare Landgilde af sin Gaard.

1583, 4. April (Haderslevhus).

Mageskifte mellem Matz Nielssen og Kronen.

Kronens Skøder: 1583, 4. April: Matz Nielssen (Skade) faar: i Varsyssel en Del Gods (os ukendt) med Ret til at tilforhandle sig Ejendomsretten — for: i Nørrejyland, Hatz H., Hundtslund S., Hovedgaarden Skoblinggaard¹⁾, som han hidtil har boet i, og en Del mere, bl. a. Skobling Mølle.

1584, 9. Jan. (Havreballegaard)

omtales et Mageskifte mell. Fru Karen Banner, Gregers Ulfstandtz Enke, og Kronen. Hun udlægger Kronen Gods forskell. Steder, bl. a. paa Sjælland, mens hun bl. a. faar Kronens Herlighed af *en Gaard*. som *Præsten i Huirring har Landgilden af*.

¹⁾ Navnet Skobling udlægger Kancelliets Brevbøger og Kronens Skøder som Navnet Skade, hvorefter Matz Nielssen vel har dette Navn, men det maa dreje sig om det andet »Skade» (ved Aarhus) og ikke Skade i Klovborg Sogn. — 30. April 1583 omtales en Helvig Skade (g. m. Jacob Fris), som muligvis er Datter eller anden Slægtning af nævnte med Navnet Skade.

1584, 4. Marts

nævnes en Hr. Rasmus Nielssen, Præst i Vedel, i Anledning af en Korntiende af Gres (Grejs) Sogn. Han gives i Registret Navnet *Rasmus Nielssen Bredal*.

1584, 21. Marts (Haderslevhus).

Til Albert Friis paa Riberhus og Lauritz Skram til Hastrup ang. et Mageskifte for Matz Nielssen.

1584, 9. Maj (Skanderborg).

Christen Atzerssen, Foged i Ring Kloster, maa indtil videre være fri for Landgilde, Ægt og Arbejde af sin Gaard i Hiordberg.

1584, 9. Maj (Skanderborg).

Fru Kirstine Andersdatter, Jens Bangs Enke, maa indtil videre være fri for at svare Gæsteri af sin Gaard i *Dauding*, som hun selv bor paa, og være fri for at udrede de 2 Aars Gæsteri, som hun resterer med.

1584, 9. Maj (Skanderborg).

Til Claus Glambeck. Kongen har eftergivet Kirkeværgerne for Grestrup Kirke (Grædstrup, Tyrsting H.) det Aars Afgift af Kronens Korntiende af Grestrup Sogn, som de for nogle Aar siden laante til at istandsætte deres Kirke for. Endvidere skal han skaffe dem 2000 Tagsten til Kirkens Bygning, da denne ikke har Raad til at købe dem, dog skulle de selv lade Stenene hente.

1584, 11. Maj (Skanderborg).

Til Claus Glambeck. Kongen har bevilget, at Peder Ibssen i Ring, der for nogen Tid siden formedelst sin Opsigt med Kronens Skove i Thørsting Herred fritoges for 1 Fjerd. Smør af sin Landgilde, indtil videre i Stedet maa være fri for at svare Gæsterimalt.

1584, 11. Maj (Skanderborg).

Kirkeværgerne for Bykirken i Horsens, der for nogen Tid siden have faaet Tilladelse til at oppebære Afgiften af Kronens Korntiende af Nefsager og Stennerup Sogne til Kirkens Bygning, maa, da Kirken endnu ikke er helt færdig, endnu et Aar oppebære Afgiften til nævnte Brug.

1584, 12. Maj (Skanderborg).

Knud Rasmussen, Herredsfoged i Nim Herred, maa være fri for at svare Afgift af sin Gaard, saa længe han er Herredsfoged og indtil videre.

1584, 14. Maj (Skanderborg).

Aabent Brev, hvorved det forbydes alle, undtagen Kongens egne Fiskere, at fiske med nogensomhelst Fiskeredskaber i følgende Søer i Skanderborg Len: Veng Sø ved Vissing Kloster, Engethued Sø ved Engethued Gaard, Langsø ved Salthen, Vriten Sø (Feljskr. for Guden) mellem Em Kloster og Ry Mølle o. s. v. Kongen vil have disse Søer fredet som sit eget Endelfiskeri til sit Bord. Lensmanden paa Skanderborg skal paase dette Paa-buds Overholdelse og lade dem, der forse sig herimod, straffe som for Tyveri.

1584, 14. Maj (Skanderborg).

Til Claus Glambeck. Skublinggaard (Skubling-, Skablund- eller Skoblinggaard i Hads H.), som Kongen har tilskiftet sig af Matz Nielssen, er meget forbygget med Bol og Gadehuse, idet der bor en 4 eller flere Inderster og Boelsmænd derpaa, som have større eller mindre Parter af Gaardens Tilliggende. Da Kongen ikke vil have det, fordi disse Bol og Huse ere til stor Besværing for Fuldredselsgaardene, baade med Fædrift og paa anden Maade, og Skovene forhugges meget af Indersterne, ligesom Kronen heller ikke kan faa tilbørlig Ægt og Arbejde af saadanne Folk, skal han udvise de Folk, der bo i disse Bol og Inderster, lade forstandige Dannemænd dele al den Jord, der har ligget dels til Skublinggaard, dels til Bolene

og Indersterne, i 2 lige store Dele, saa der kan dannes to Gaarde deraf, og sætte dem begge for en rimelig Landgilde.

1584, 11. Juni (Dronningborg).

Til Hendrich Belov og Albert Friis. Da Mogens Gyldenstiern til Biersgaard paa sine Søsterbørns Vegne har bevilget Kronen Gods, bl. a. 1 Gaard i Thycklund i Vratz Herred, til Mageskifte for Gods i Skaane, skal de besigte det.

1584, 2. Juli (Nyborg).

Til Hendrick og Claus Glambeck i Anledning af et Mageskifte mellem Melchior Ulfstand og Kronen, der skal have 2 Gaarde i Gammelstrup i Skanderborg Len.

1584, 2. Okt. (Frederiksborg).

Befaling til Claus Glambeck, der, da Kongen sidst var i Rye, fik mundtlig Ordre til at istandsætte den bygfoldne Rye Kirke, om med det første at foretage Istandsættelsen og indskrive Udgiften dertil i sit Regnskab.

1584, 15. Okt. (Kronborg).

Befaling til nedennævnte Lensmænd om at købe Flæsk i deres Len og sende det til Kiøbnehavn. Bl. a. skal Erich Hardenberg i Hagenschouf Len sende 6 Skippd. Flæsk.

1584, 15. Okt. (Kronborg).

Til Peder Jul til Alstedt og Erich Liunge til Stoufgaard. Da Erich Lange paa Bygholm har berettet, at Fru Marene, Niels Glambecks Enke, har begæret en under Bygholm hørende Halvgaard i Hatting By og Herred med en Stufjord, Varming Mark, til Mageskifte for 1 Gaard i Molgier i Thandrup Sogn o. s. v.

1584, 15. Okt. (Kronborg).

Befaling til Axel Brahe i Bulgaardtz Len, *Erich Hardenberg*

i Hagenschouf Len og Brede Randzov i Thranekier Len om at levere Pengeskatten til Lauritz Brochenhus.

1585, 8. Jan. (Antvorskov).

Til nedennævnte Herremænd og Fruer — heriblandt Fru Anne Hardenberg — om at overvære en af Kongens Hofsinners Bryllup paa Kiøbnehafns Slot førstkommende Fastelavns Søndag.

1585, 3. Febr. (Frederiksborg).

Til Rigsraaderne, bl. a. Erich Hardenberg, ang. nogle Penge, de var gaaet i Borgen for, men som nu er betalt.

1585, 14. Febr. (Ibstrup).

Livsbrev for Jomfru Margrette Skougaardt paa 11 Gaarde med dertil hørende Gadehuse og en Mølle i Dauende paa Fyn, som Kongen efter nogen Forhandling har forlenet hende med. Hun skal svare 40 gl. Dlr. i aarlig Afgift, jfr. Kronens Skøder, dateret Sanderumgaard 6. *Januar 1585*. hvorved Jomfru Margrette Skoufgaard til Sanderumgaard med Samtykke af sin Værgе Erich Hardenberg til Mattrup, sin Svoger Morthen Brock, Landsdommer, og sin Søster Karine tilskøder Kronen 1 Gaard i Kastvraa og 1 Gaard i Sommerstedt i Gram Herred.

1585, 1. Marts (Rosbæk).

Til bl. a. Erich Hardenbierg, Embedsmand paa Hagenschouf, i Anledning af et Mageskifte, hvorved de skal besigte Godset.

1585, 5. Marts (Frederiksborg).

Til Claus Glambeck. Da der ved Kronens Gaard Engethved ved Rye skal være god Lejlighed til et Schæferi, skal han opsiges den i Gaarden boende Mand og uden Indfæstning skaffe ham en anden Gaard i Lenet.

1585, 15. April (Kronborg).

Til bl. a. Erich Hardenberg at undersøge Forholdene ang. en Sø, Fløjstrup ved Nyborg, hvori der ulovligt er bleven fisket.

1585, 15. April (Kronborg).

Til Fru Mette Urne (d. e. Mette Hardenberg), ang. at Kongen vil gøre hendes Datters Bryllup paa Kiøbnehafns Slot Søndag den 9. Maj.

1585, 1. Juni (Frederiksborg).

Aabent Brev, at Hr. Rasmus Nielszen, Sognepræst i Them Sogn, der med sin Hustru har faaet en Ejendom ved Aarhus, som er indtagen i den for nogen Tid siden anlagte Dæmning ved Kronens Mølle ved Aarhus, men ikke har faaet nogen Vederlag derfor, maa være fri for al kgl. og borgerlig Tyng af sin Ejendom i Aarhus, saa længe han lever, og hans Hustru ligesaa saa længe hun sidder som Enke, mod at frafalde ethvert Krav paa Vederlag for den indtagne Ejendom.

1585, 24. Juni (Frederiksborg).

Til Lensmændene over hele Riget om Levering af Fetalje. Erich Hardenberg af Hagenschouf Len 25 Øksne, hvortil Tolderen i Assens skal betale ham Pengene.

1585, 28. Juni.

Et Mageskifte mellem Kronen og Matz Nielszen (Skade) til Hiergaard.

1585, 24. Sept.

Et Mageskifte mellem Knud Vestermand til Findstrup og Kronen, hvor Kronen faar 1 Gaard i *Gammelstrup* i Skanderborg Len.

1585, 8. Nov. (Frederiksborg).

Register over de Lensmænd, der skulde indbetale Skatten paa Koldinghus, bl. a. Erich Hardenberg til Hagenschouf Len.

1585, 16. Dec. (Kronborg).

Til Claus Glambeck. I Anledning af hans Begæring om at faa at vide, hvorledes han skal forholde sig med den Glasbrænder Liborius, der sidst er ankommen til Glashytten i Rye Skov og nu har været hos Kongen, sendes der ham et Bestallingsbrev til samme, hvorefter han skal rette sig. Han skal lade ham blive fri for at betale noget for det, han hidtil har faaet i Skovene. Hvad Glas, han paa Kongens Vegne har faaet af Glasbrænderen, skal han betale. Da der efter hans Beretning er en hel Hob Vinduesglas i Forraad, som er brændt dels af denne, dels af den forrige Glasbrænder, og ikke behøves der paa Slottet, skal han med det første fragte Skibe til at føre Glasset til Kronborg, hvor der er Brug for det.

1585, 31. Dec. (Kronborg).

Forleningsbrev for Lauritz Skram til Hastrup paa 1 Gaard i Brandle, 1 Gaard i Adderbeck (Oddebæk), Adderbeck Mølle, 1 Gaard i Grensted (Grindsted), som Kongen har faaet til Mageskifte af Jørgen Seested til Huolgaard.

1586, 11. Jan.

Befaling til Rigsraaderne, heriblandt Erich Hardenberg, om at møde i Kiøbnehavn til Retterting sammen med Kongen.

1586, 25. Maj (Frederiksborg).

Til Manderup Parsberg og Claus Glambeck, Embedsmænd paa Aarhusgaard og Skanderborg. Et Mageskifte med Loduig Munck, Embedsmand paa Ørum, hvorved han afgiver sit Arve-gods i Vradtz og Hammerum Herreder.

1586, 27. Maj (Kbhvn.).

Til en Række Herremænd og Fruer — deriblandt Fru Anne Oluf Mouritzens — som har Gaarde og Gods i St. Nicolaj Sogn i Kiøbnehavn, om at hjælpe Sognemændene i dette Sogn at faa et paabegyndt Kirketaarn færdig.

1586, 27. Juni (Koldinghus).

Befaling til Manderup Parsberg og flere i Anledning af et Mageskifte mellem Kronen og Eske Brock til Estrup, der vil afgive bl. a. 1 Gaard i Gretterup (Grættrup), 1 Gaard i Huns-hofvit og 1 Gaard i Nortuig i Vradtz Herred i Silkeborg Len, at besigte dette og indsende Besigtigelsen.

1586, 28. Juli (Flensborghus).

Til Raadet i Jylland samt Erich Hardenberg m. fl. i Anledning af, at der ventes nogle skotske Gesandter til Helsingør -- at give møde for om muligt at være Kongen til Raad.

1586, 17. Aug. (Kronborg).

Kongen vil til Vinter opsætte nogle Staldøksne paa Foder; da skal en Del Lensmænd, bl. a. Erich Hardenberg i Hagenschouf Len købe 20 i sit Len.

1586, 10. Nov. (Koldinghus).

Aabent Brev til Adel og Ridderskab paa Fyn, Langeland og Taasinge om at møde til Mønstring i Ottensee 20. Dag Jul. Kongen har beskikket Erich Hardenberg til Matstrup, Absalon Giøe til Kielstrup og Breid Rantzou til Rantzooholm til at mønstre dem.

1587, 2. Jan. (Skanderborg).

Til Erich Hardenberg og de forannævnte. Da Kongen, der har skrevet til dem om at mønstre Adelen o. s. v., til Sommer vil have nogle af sine Orlogsskibe i Søen og gerne vil bruge sine egne Undersaatter af Adelen derpaa, skulle de meddele disse, at de, der vil lade sig bruge paa Orlogsskibene, maa blive fri for Mønstring. Hvis nogen frivillig tilbyder sin Tjeneste til Skibs, skulde de underrette Kongen derom.

1587, 10. Jan. (Skanderborg).

Anmodning til nedennævnte Herremænd, Enkefruer og an-

dre, der, som Kongen ved, har gode Kvægarter, om hver at overlade Kongen 2 gode unge Køer eller Kvier til Kongens Ladegaard der ved Slottet. — I Nørrejylland bl. a. til Erich Hardenbierg. I Fyn bl. a. Fru Heluig (Hardenberg), Erick Rossenkrantz.

1587, 28. Jan. (Aakær).

Til Niels Kaas, Kansler, og Claus Glambeck, Embedsmand paa Skanderborg. Angaaende, at Niels Skram, Embedsmand paa Dronningborg, har begæret noget Gods i Østbirck i Sognet ved hans Gaard *Urup* til Mageskifte for Gods paa Sjælland.

1587, 30. Jan. (Gylling).

I Anledning af et Mageskifte mellem Eske Brok og Kronen vil han udlægge 2 Gaarde i Mausing i Vradtz Herred (hedder det. Mausing ligger ikke i Vrads Herred, men der er muligt oversprunget noget, som er nævnt 9. Aug. 1587: 1 Gaard i Grettrup i Nørre Snede Sogn i Vrads Herred).

1587, 10. Febr. (Rye).

Aabent Brev til Christen Pedersen i Rye, at han indtil videre maa drive Købmandsskab i Rye og sælge Bønderne i Rye Birk Humle, Staal, Salt, Jærn og andre saadanne Købmandsvarer, som de kunne have Brug for til deres Huses Behov, til en rimelig Pris; han har nemlig berettet, at han agter at drive saadan Handel, for at Bønderne ikke skulle have nødig at rejse saa lang Vej til Kjøbstæderne efter disse Varer, men at han er bange for, at de omkringboende Borgere og Kjøbstedmænd skulle lægge ham Hindringer i Vejen. Han skal være forpligtet til at skatte og skylde ligesom andre i Rye.

1587, 15. Febr. (Skanderborg).

Aabent Brev, at Lauritz Søfrensen i Vilholt, der ingen Havresæd har til sin Gaard, men alligevel svarer Havreskyld, indtil videre maa være fri for 1 Ørt Havre af hans aarlige Landgilde.

1587, 24. Febr. (Skanderborg).

*Kvittans til Erich Hardenberg paa 800 Dlr. af den sidste paa-
budte Pengeskat af Hagenschouf Len.*

1587, 6. Marts (Vinderslevgaard).

Livsbrev for Jacob Berthelssen i Løgagger, Ridefoged i Silcheborg Len, der tidligere har faaet Forleningsbrev paa Kronens Tiende af Them Sogn, paa samme Tiende uden Afgift, da Kongen har set, at han har forbedret den Kronens Gaard med Bygning o. s. v.

1587, 7. Marts (Silcheborg).

Hr. Thomis Lauritzen, Sognepræst til Them Sogn, maa indtil videre være fri for at svare 2 Dlr. Provstegæsteri til Silcheborg Slot.

1587, 11. Marts (Skanderborg).

Aabent Brev, at Niels Rasmussen i Salthen indtil videre maa være fri for at svare Landgilde af sin Gaard.

1587, 13. Marts (Skanderborg).

Befaling til Hennecke Reventlov, Embedsmand paa Silcheborg, om at lægge en Enstedgaard i Eystrup Sogn i Vrads Herred, som Kongen har faaet til Mageskifte af Peder Retz, ind under Silcheborg Slot.

1587, 20. Marts (Havreballegaard).

Ang. et Mageskifte nævnes 1 Gaard i Borring, og

1587, 25. Marts (Skanderborg),

nævnes ang. et Mageskifte Gaarden Boestrup, 5 Gaarde i Iystrup (i Tyrsting Herred).

1587, 26. Marts (Skanderborg).

Til Claus Glambeck. Paa Begæring af *Kirkenærgerne for*

Grestrup Kirke har Kongen bevilget, at de i Aar maa oppebære Afgiften af *Kronens Korntiende af Grestrup Sogn til Kirkens Bygning*, da de have anvendt meget derpaa og ere komne i stor Gæld derved, men der endnu findes nogen Bygfældighed paa Kirken, som den ikke er formuende nok til at afhjælpe. Han skal levere dem Afgiften og paase, at den anvendes til Kirkens Bygning og Gældens Betaling.

1587, 30. Marts (Skanderborg).

Til nedennævnte Raader og gode Mænd, bl. a. Erich Hardenberg, om at sidde til Retterting og paadomme indstævnte Sager.

1587, 2. April (Vinding).

Til Henning Reventlof, Embedsmand paa Silcheborg. Kongen har eftergivet Las Chrestensen i Hampen, der har berettet, at hans Gaard for nogen Tid siden er brændt ved Vaadeild, dette Aars Landgilde, saafremt hans Fremstilling er rigtig, og han ikke tidligere har nydt Forskaansel.

1587, 3. April (Hem).

Til samme. Kongen har eftergivet Christen Moritzen i Thorlundt 1 Td. Rug, som han resterer med af sin Landgilde.

1587, 3. April (Hem).

Aabent Brev, hvorved Kongen eftergiver *Vinding Kirke*, der i de sidste 2 Aar hvert Aar er bleven 1 Ørt Havre skyldig til Skanderborg Slot og nu er brøstfældig, disse 2 Ørt Havre og bevilger, at den indtil videre maa være fri for at svare denne Ørt Havre til Slottet; dog skulde Kirkeværgerne være forpligtede til at anvende Havren til Kirkens Bygning, hvormed Lensmanden skal føre Tilsyn.

1587, 3. April (Hem).

Aabent Brev, at Hr. Anders Pedersen, Sognepræst i Vin-

ding Sogn, indtil videre maa være fri for at svare sin Afgift, 1 Fjerd. Smør aarlig, af hans Part i en Eng i Vorgaardtz Enge (Thyrsting Herred), som han selvtrædte har fæstet af Lensmanden paa Skanderborg.

1587, 3. April (Hem).

Aabent Brev, at Peder Lauritzen i Threden, Herredsfoged i Thørsting Herred, indtil videre aarlig maa oppebære 4 Ørt Korn af Afgiften af Kronens Korntiende af Threden Sogn, da han bor paa en Kirkegaard, hvoraf han maa svare Kirken og Presten aarlig Skyld og Landgilde og ikke nyder nogen Forskaansel formedelst sin Bestilling.

1587, 4. April.

At *Knuud Andersen i Eyer*, der nu er beskikket til *Herredsfoged i Vor Herred* og formedelst sin Beskikkelse maa forsømme sin egen Næring, indtil videre maa være fri for Landgilde, Ægt, Arbejde og anden Tynge af sin Gaard . . . og ligeledes af den halve Ødegaards Eje, som tilhører ham selv, og som han bruger under sin Gaard, dog skal han holde Gaarden ved god Hævd og Bygning.

1587, 4. April.

At *Søfren Jensen i Eyer, forhen Herredsfoged i Vor Herred*, der formedelst Alderdom og Skrøbelighed er forløst fra sit Embede, fremdeles indtil videre maa være fri for Landgilde, Ægt og Arbejde og anden Tynge af sin Gaard, dog at han skal holde denne ved god Bygning.

1587, 4. April (Skanderborg).

Forleningsbtev paa 12 Aar for Henning Refuentlov, Embedsmand paa Silkeborg, der har lovet at forstrække Kongen med 8000 gl. Dlr., paa Dueholm Kloster, og hvoraf Halvdelen straks indbetales, Resten, naar det kræves af Kongen.

1587, 4. April (Skanderborg).

Befaling til samme om at lægge noget *Gods i Ikast Sogn i Vradtz Herred*, som Kongen har faaet til Mageskifte, ind under Silkeborg Slot og indskrive det i Jordebogen blandt tilskiftet Gods.

1587, 16. April (Skanderborg).

Aabent Brev, at Ifuer Nielsen i Hem i Vor Herred indtil videre maa være fri for Landgilde, Ægt og Arbejde med Pligt til at forbedre sin Gaard med gode Losementer og Stalde, saaledes som Kongen har anvist ham, saa Kongen og Dronningen kunne have bekvemme Gemakker og Staldrum der, naar de komme did.

1587, 16. April (Skanderborg).

Aabent Brev, at hvis en af Sognepræst til Katterup, Øridtzløf og Tholstrup Sogne Hr. Ovfue Anderssens Sønner overlever hans Død, findes duelig til Kirketjeneste, kan blive rettelig kaldet af Sognemændene og blive kendt duelig af Superintendenten, maa han faa Faderens Sogne, dog skal alt gaa efter Ordinansen.

1587, 10. Juni (Antvorskov).

Befaling til Henning Refuentlov, Embedsmand paa Silkeborg, om at lægge 3 *Gaarde i Nørre Sneer Sogn i Vradtz Herred*, som Kongen har faaet til Mageskifte af Christoffer Parsberg til Hviderup, ind under *Silkeborg Slot* og indskrive dem i Jordebogen blandt det tilmageskiftede Gods.

1587, 16. Juni (Antvorskov).

Til nedennævnte af Raadet, deriblandt Erich Hardenberg. De skal komme hurtigst til Helsingør i Anledning af Audiens for Kongen af Skotlands hertil sendte Gesandter og kun i Rigsraadets Nærværelse give Besked paa Hverv ang. Orkenøerne og Hetlandsøerne.

1587, 29. Juni (Antvorskov).

Befaling til Lensmænd, deriblandt Erich Hardenberg af Hagenskouf Len, Erich Lange af Bygholms Len og Hennicke Reventlouw af Silkeborg Len, om inden en Maanedstid at komme til Kiøbnehavn og hos Rentemesteren Christoffer Valckendorf betale de Penge, de skyldte paa Landeskatten til Juli 1585.

1587, 9. Aug. (Silkeborg).

Befaling til Henning Reventlov, Embedsmand paa Silkeborg, om at lægge følgende Gods, som Kronen har faaet til Mageskifte af Eske Brock til Estrup, nemlig 2 Gaarde i Mousing i Vinderslev Sogn i Hidthz Herred, 1 Gaard i Grettrup. 1 Gaard og 1 Gadehus i Hundtzhofuit og 1 Gaard i Nortuig i Nørre Snede Sogn i Vradtz Herred, ind under Silkeborg og indskrive dem i Jordebogen blandt det tilskiftede Gods.

1587, 17. Aug. (Silkeborg).

Aabent Brev, at *Jens Pederssen i Haarup, Slayter paa Silkeborg Slot*, indtil videre maa være fri for at svare Afgift til Slottet af det Gadehus, han bor i.

1587, 21. Aug.,

er en Skrivelse dateret Salten, de følgende Rye.

1587, 26. Aug. (Rye).

Til Claus Glambeck. Da *Kronens Tjenere i Ring, der har lidt stor Skade af Ildebrand* baade paa deres Huse og deres Gods, have anmodet om Forskaansel paa Landgilde og i andre Maader, har Kongen eftergivet dem, der sidde for Gaarde, dette Aars Landgilde og fritaget dem for Ægt og Arbejde i et Aars Tid, ligesom han har bevilget, at de maa faa nogen Hjælp til Bygning i Skovene efter Claus Glambecks nærmere Skøn; Boelsmænd, Indester og Degnen skulle hver have 1 Ørt. Korn af Loftet.

1587, 26. Aug. (Rye).

Chresten Pedersen i Rye maa sise frit indføre i Læst Rostockerøl.

1587, 30. og 31. Aug.,

er flere Skrivelser udstedt ang. Jagten i Vissing.

1587, 31. Okt.,

nævnes Fru Anne Hardenberg til Breenthueds, Oluf Mouritzens Enke.

1587, 11. Okt. (Haderslevhus).

Til Henning Reuentlof. Sognemændene i *Estrup (Ejstrup)* og *Suede Sogne i Vratz Herred* have anmodet om at maatte beholde Tienden af Sognene, som afdøde Lauritz Skram hidtil har haft i Fæste, mod at svare sædvanlig Indfæstning og Afgift deraf, da de kun have ringe Foder. Hvis der i Sognene er en vederhæftig Dannemand, der vil staa inde for Afgiften, skal han bortfæste Tienderne til en saadan paa Sognemændenes Vegne, men hvis han ikke kan se, at Kronen og Kirken kunne være sikrede derved, skal han bortfæste Tienderne til en anden Person, som han ved kan svare Kronen og Kirken deres Rettighed.

1588, 16. Jan. (Nygaard).

Til *Erick Hardenberg*. Under sidste Ophold i Fyen talte Kongen med ham og hans Hustru om, at han var *tilbojelig til at have hans Datter, Jomfru Kirsten*, i Dronningens Jomfrukammer, hvilket de ogsaa bifaldt. Han anmoder nu om med det første at sende Datteren til Dronningens Jomfrukammer paa Haderslevhus, for at der betids nok, førend Kongen rejser til sin Broder Hertug Hans af Slesvig-Holstens Bryllup, kan laves Klæder til hende saavel som til de andre Jomfruer, eftersom Dronningen lader dem alle klæde »over et«.

Lignende Skrivelser sendes samtidig til andre Adelsmænd.

1588, 1. Febr. (Haderslevhus).

Skode til *Fru Anne Rønno*, *Erick Hardenberg til Mattrups Hustru*, paa al Kronens Part og Rettighed i Fløstrup Sø i Nyborg Len (jfr. Kronens Skøder 1. Febr. 1588: *Skode til Fru Anna Rønno*, *Erick Hardenberg til Mattrups Hustru*, paa Kronens Part og Rettighed i Fløstrup Sø, Nyborg Len, Fyen).

I et Supplement til nærværende Bind nævnes 1584, 12. Dec., *Fru Anne Hardenberg* i Anledning af Møde ved en Hof-sindes Bryllup.

1587, 8. Aug. (Silkeborg).

Befaling til *Henning Reventlov*, Embedsmand paa Silkeborg, om at levere *Prebjørn Gyldenstiern*, Embedsmand paa Aastrup, det Kobberstykke, som staar paa det store Stenhus her paa Slottet, da Kongen har givet ham det.

1588, 4. April (Antvorskov).

Miss. fra *Niels Kaas* og *Arrild Hvitfeldt* til Rigsraaderne (deribl. *Erick Hardenberg*) om, at Kongen efter paa femte Uge at have lidt af en besværlig Sygdom er død i Aften mellem 4 og 5. Derfor skal Rigsraaderne ufortøvet komme sammen. Og *Christoffer Valkendorf* anmodes om at lade lave en Ligkiste af Tin efter indlagt Maal og en Kiste af Vognskud, hvori den anden kan sættes.

1588, 16. April,

er der Befaling til en Række Adelsfruer om i Anledning af Kongens Begravelse 5. Juni i Roskilde Domkirke at møde i Slagelse 21. Maj for i Forening med Dronningen at følge Liget til Roskilde. — Iblandt Fruerne er *Anne Hardenberg*, *Olluf Mouritzens*.

Og 29. April er der Mission til Rigsraaderne, deriblandt *Erick Hardenberg*, at Dronningen har ønsket, at det skal gaa noget prægtigere til ved Begravelsen end oprindeligt bestemt — beklædte Heste og Faner skal føres foran Liget.

1588, 3. Juli (Kbhvn.).

Mission fra Regeringsraadet til Lauritz Brockenhuus om at overlevere *Erick Hardenberg Eskebjerg*.

Samtidig Befaling til Absalon Gjøl og Breide Rantzau om at være til Stede ved Erick Hardenbergs Overtagelse af Eskebjerggaard, undersøge Inventaret og besigte Bygningerne og Skovene.

1588, 3. Juli (Kbhvn.).

Miss. fra Regeringsraadet til Frants Rantzau: Erik Lunge til Stoufgaard, der er forlenet med Kronens Gods i Nørvang Herred, har berettet, at der deriblandt findes en Mølle, som er meget forfalden, saa der ikke kan svares sædvanligt Landgilde af den, medmindre den bliver istandsat, og han har, da der i Herredet ikke findes Kronsbove, hvori der kan faas Tømmer til Møllens Bygning, anmodet om at faa det nødvendige Tømmer andensteds. Frants Rantzau anmodes om at anvise det nødvendige Tømmer i Silkeborg Slots Skove. Han skal, naar Erik Lunge tilsiger, forordne nogle *Vogne af Vraads Herred* til at fremføre Tømmeret og hjælpe det op til Dæmningen til Møllen.

1588, 5. Juli.

Aabent Brev fra de fire Regeringsraader om, at Rigsraaderne — deribl. Erik Hardenberg — skal taksere Adelen, hvor mange Heste de skal holde parat og tjene Riget med i Tilfælde af Fare for Krig — der er meget af Uroligheder rundt omkring i Landene, og vor Konge er kun et Barn.

1588, 5. Juli (Kbhvn.).

Forleningsbrev for Erik Hardenberg, Embedsmand paa Hagenskouf, paa Eskebjerggaard med tilhørende Gods og Ladegaard paa Hindtsholm, Øen Stryn og fire Gaarde paa Langeland, der tidligere har ligget til Antvorskouf, nemlig Gaardene Munkegaard, Ormestrup og Steengard i Maglebye Sogn og By og endnu en Gaard med 1 Gadehus smstds., uden Afgift, derimod skal han tjene Riget med 2 geruste Heste deraf.

1588, 27. Juli (Kbhvn.).

Aabent Brev, hvorved Lauritz Brockenhuus til Brangstrups aarlige Genant af Nyborg Slot og Len forbedres med 250 Dlr., 2 Læster Mel, 3 Læster Havre, $\frac{1}{2}$ Læst Smør, 20 fede Svin, 10 Øksne, 50 Lam, 50 Gæs og saa mange Fødeøksne og Fødenød, som Jordebogen formelder, da Eskebjerggaard Gaard og Gods, som tidligere laa under Slottet, nu er forlenet med Erik Hardenberg.

1588, 28. Aug. (Kbhvn.).

Miss. til *Fru Hellevig Hardenberg*. Da Fru Margrete Pogwische, Erik Urnes Enke, har klaget over, at hendes Søn, Frands Urne, har beslaglagt det hende af hendes Mand givne Livgedingsbrev, som hun har overgivet Fru Hellevig til Opbevaring, og da Kongen ikke kan vide, hvad Ret Frands Urne kan have hertil, befales det hende, uanset Frands Urnes Beslaglæggelse, at udlevere Fru Margrete Livgedingsbrevet.

1588, 18. Sept. (Kbhvn.)

Mission til Claus Glambeck om at fritage 4 *Bonder i Ring i Torsting Herred*, hvis Gaarde sidste Aar ere aldeles afbrændte, for en Del af dette Aars Landgilde, de tre for 1 Fjerd. Smør hver og den fjerde for 20 Skpr. Malt.

1588, 11. Nov. (Kbhvn.).

Miss. til Erik Hardenberg, Absalon Gjøg og Breide Rantzau om senest inden 8 Dage at møde i København, da der er forefaldet nogle Riget og dem selv magtpaaliggende Sager, som Kongen gerne vil have indstillet til deres og de andre Rigsraaders gode Betænkning og af Regeringsraadet erfare Sagen.

1588, 28. Nov. (Kbhvn.).

Miss. til Laurits Brockenhuus, der har villet tilholde sig dette Aars Smørskyld til Eskebjerggaard, som Kongen har forlenet Erik Hardenberg med, om uhindret at lade denne faa

Smørskylden lige saa vel som den anden Indkomst til Eskebjerggaard, da han har Nyborg Len paa Regnskab og har faaet sin Genant forbedret, siden Erik Hardenberg forlenedes med Eskebjerggaard.

1588, 3. Dec. (Kbhvn.).

Miss. til Erik Hardenberg og flere Embedsmænd om at undersøge en Sag, hvori Borgerne i Kerteminde beklager sig over ulovlig Handel af en Niels Bager i Odense, hvorved deres Handel skades.

1589, 12. Marts (Kbhvn.).

Miss. til Niels Parsberg om at lade slaa 5 Raadyr, der er bevilgede Fru Anne Hardenbergs^{*)} Arvinger til hendes Begravelse.

1589, 28. April (Kbhvn.).

Miss. til Erik Hardenberg. Kongens Berider i Nyborg har berettet, at Kongens Foler nu ikke har nogen Plads ved Nyborg Slot, hvor de kunne gaa for sig selv og uden at komme til Skade, medens de tidligere altid om Sommeren ere holdte

^{*)} Denne Fru Anne Hardenberg nævnes mange Gange i Kancelliets Brevbøger, i Regelen som »Olluf Mouritzens«, d. v. s. hans Hustru eller senere Enke. Saaledes træffes hun 1. Juli 1579: »Anne Hardenberg til Brendthuedt, Olluf Mouritzens Enke«, da hun gør Regnskab for Indtægt og Udgift af Helsingborg Len efter sin Mands Død, aabenbart kort i Forvejen. I April 1588, da hun er blandt de Fruer, der i Anledning af Kong Fr. II.s Dod og Begravelse er kaldt til Hoffet, nævnes hun ogsaa »Anne Hardenberg, Olluf Mouritzens«. Senere, da ogsaa hun er dod: »1589, 2. Nov., afdøde Fru Anne Hardenberg paa Brentvedt« — i Anledning af, at hendes Foged skal indkassere Restancerne paa hendes Gods.

Denne Anne Hardenberg er aabenbart den Jomfru af Slægten Hardenberg, som er gaaet over i Sagnhistorien som Kong Fr. II.s Ungdomselskede og benyttet af Forfatteren som Carl Bagger i Digtet »Sofie af Hardenberg« og H. F. Ewald i Romanen »Anna Hardenberg« (ca. 1880). I Indledningen til denne saakaldte historiske Roman berettes det endogsaa, at Historikere skulde have undersøgt Sagnets historiske Rigtighed og godtgjort, at Fr. II.s Ungdomselskede maa have været Anna Korfitsdatter Hardenberg, en Broderdatter til Rigets Hofmester *Ejler Hardenberg*. Og som denne skildrer H. F. Ewald hende, for hvem Ejler Hardenberg er Formynder efter Broderens Død. Men da han modsatte sig Kongens Forbindelse og Giftermaal med hende, faldt han i Unaade og søgte sin Afsked fra Hofmesterembedet »paa Grund af Alderdom og Svaghed«, hvorpaa han trak sig tilbage til sine private Godser. Efter Ejler Hardenbergs derefter snarlige Død faar Slægtninge Anne Hardenberg til at ægte en

paa Øen Neldo ud for Hindtsholm. Da denne Ø kan være ham til ringe eller ingen Nytte, anmodes han om at lade Kongens Foler fremdeles gaa der om Sommeren; de skulde blive tagne derfra henimod Vinteren.

1589, 3. Juni (Kbhvn.).

Miss. til Mandrup Parsberg. Sognemændene i *Grestrup (Grædstrup, Tyrsting Herred) Sogn* i Skanderborg Len have berettet, at deres Kirke er meget brøstfældig, og at Kong Fr. d. 2. har bevilget (26. Marts 1587) dem Afgiften af Kronens Tiende af Sognet for et Aars Tid til Kirkens Istandsættelse, hvormed de ogsaa have istandsat den noget, men det har ikke kunnet forslaa, og de have derfor anmodet om fremdeles at maatte oppebære Kronens Tiende af Sognet til Kirkens Bygning. Mandrup Parsberg skal undersøge, om der ikke der i Egnen findes andre Kirker, som ere ved Formue og kunne komme Grestrup Kirke til Hjælp, men hvis det ikke er Tilfældet, og Kirken er saa brøstfældig, som de berette, maa han anvende Kronens Tiende for i Aar til dens Istandsættelse.

tidligere Tilbeder Olluf Mouritzen, efter hvem hun da i historiske Dokumenter ses at være blevet Enke i 1579.

I min Omtale tidligere af Ejler Hardenberg har jeg oplyst, at det var hans Datter, der af Sagnet holdes for at have været Fr. II.s Ungdomselskede, idet jeg gennem andre — jeg synes bedre — Kilder har faaet oplyst, at det var hans Datter, men da ikke vidste, at hun der kaldtes Kirstine, ikke Anne.

Denne anden Kilde er en Artikel i »Orion« (jfr. senere i Arbejdet her) af en Historiker Becker fra midt i 19. Aarh. — en Historiker, som var en nær Slægtning af senere Ejere af Matrup, hvor han har opholdt sig en Del og bl. a. skrevet Godsets Historie. Og angaaende Ejler Hardenberg meddeler han heri, at det var hans Datter Kirstine, som var Kong Fr. II.s Ungdomselskede. Og han fortæller, at under Rigshofmesterens Ophold fra 1554 af paa sit Len Malmo var Kronprinsens Opdragelse og Oplæring betroet Rigshofmesteren, og her opstod Forholdet til Datteren Kirstine. Rigshofmesterens Samvittighed paabød ham at forhindre denne Forbindelse, men han faldt i Unaade og mistede sit Embede, hvorpaa han afstod Lenet og trak sig tilbage til sine Godser, fortrinsvis *Matrup*, og her døde Datteren Kirstine ugift nogle faa Aar efter af Sorg og ligger begravet i Kloborg Kirke, hvor Historikeren fortæller mange Gange at have betragtet hendes Epitafium. Saaledes fortæller Sagnet, slutter han. — Men mon ikke vi her har den egentlige historiske Kendsgerning. Hardenbergerne ligger jo begravet under Koret i Kloborg Kirke — det er en Kendsgerning — og den Dag i Dag sidder jo det omtalte Epitafium i Koret over de Hardenberger, der skulde ligge i Krypten nedenunder, og deriblandt nævnes ogsaa Hofmesterens Datter Kirstine.

Samme Aar og Dag:

Miss. til Mandrup Parsberg. Sognemændene i Hensted (Hansted) og Lundom Sogne i Nørrejylland have berettet, at deres Sognepræst bor uden for Sognene, hvilket er dem meget besværligt, naar Sygdom regerer, idet nogle da undertiden er døde uden Skel og uden at blive delagtige i Christi Legeme og Blod, og de have derfor begæret at faa Sognepræsten til at bo hos sig. Af hoslagte Skrivelse vil han kunne se deres Begæring og Claus Glambecks og Superintendent i Aarhus Stift M. Peder Vinstrups Erklæring derom. Han skal undersøge Sagen og sende Regeringsraaderne sin Betænkning.

1589, 4. Juni (Kbhvn.).

Miss. til *Erik Hardenberg* og *Axel Brabe* om at forhøre Bønderne i Davindes Klager over Jomfru Margrete Skovgaard, som har dem i Forlening, undersøge Sagen og dømme dem imellem.

1589, 26. Juni (Kbhvn.).

Miss. til Frants Rantzau om at lade Jomfru Helvig Kaas faa Linderup Kirketiende i *Vras* Herred i Fæste, hvis hun overlever Soren Olessen, der nu har den.

1589, 3. Juli (Kbhvn.).

Aabent Brev til Adelen i Danmark. De befales at mode med Folk og Heste til Mønstring 4. Nov.; blandt de nævnte er i Fyen *Erik Hardenberg*.

1589, 16. Juli (Kbhvn.).

Miss. til Erik Hardenberg m. ll. i Anledning af, at Kongen har bragt i Erfaring, at mange i Fyen trods Kong Fred. II.s Forbud har udført Græsøksne i Sommer, hvorfor der skal føres Tilsyn hermed af Embedsmændene og tiltale de, der overtræder Forbudet.

1589, 18. Juli (Kbhvn.).

Følgebrev til Claus Glambech til Rask til Kronens Bønder i Nim Birk og 6 Boelsmænd: 1 i Lund, 1 i Underup, 1 i Kalhafve, 2 i Huonborg og 1 i Korup.

1589, 20. Juli.

Forleningsbrev for *Claus Glambeck til Rask* paa alt *Kronens Gods* i *Nim By, Brastenbro* (Brestenbro) og i alt Nim Birk samt 6 Kirkebol i Nim Herred: 1 i Lund, 1 i Underup, 1 i Kalhafve, 2 i Huondborg og 1 i Kiørup uden Afgift, men mod at tjene Riget med 1 gerust Hest; endvidere skal han, naar Kongens eller hans Moders Vej falder der forbi og de ville blive liggende der om Natten, forsyne dem og Følge med hvad de behøve en Nats Tid og holde Kongens Jagthus der i god Stand.

1589, 20. Okt. (Kbhvn.).

Miss. til Erik Hardenberg m. fl. om at mønstre Adelen i Odense 8 Dage for Martini (4. Nov.).

1589, 2. Nov. (Kbhvn.).

Aab. Brev, hvorved det befales alle Kronens Fogeder, Embedsmænd, Dommere, Herredsfogeder, Birkefogeder, Delefogeder, Herredsskrivere og andre at hjælpe Jens Jørgensen, forhen afdøde Fru Anne Hardenbergs Foged paa Brentvedt, eller hans Fuldmægtig til at faa de Restancer ind, som Bønderne paa Brentvedt har.

1589, 26. Nov. (Kbhvn.).

Aab. Brev om, at Sognemændene i *Suede Sogn* i Nørrejylland, der for nogen Tid siden have fæstet Kronens Korntiende af Suede Sogn, indtil videre maa give Penge i Stedet for Kornafgiften, da de bor i en meget bar Egn og maa købe deres Korn paa andre Steder, 1 Dlr. for hver smal Td. Rug eller Byg og $\frac{1}{2}$ Dlr. for hver smal Td. Havre, at betale senest til Fastelavn til Lensmanden paa Silkeborg, saafremt de ikke vil have Fæstebrevet forbrudt.

1590, 11. Jan. (Kronborg).

Miss. til nogle Adelsfruer, deriblandt Anne Erik Hardenbergs, Helvig Erik Rosenkrantzes (f. Hardenberg) og Kirsten Axel Brahes (f. Hardenberg), i Anledning af, at Kongen vil holde sin Søster Elizabeths Bryllup med Hertug Hendrik Julius af Brunsvig og Lyneborg paa Koldinghus. Fruerne bedes være behjælpelig med at istandsætte Slottet til Gæsterne til Trinitatis Sønd. (14. Juni).

1590, 23. Febr. (Kbhvn.).

Til Rigsraaderne, deriblandt Erik Hardenberg, om at møde til Herredag i Kolding 8 Dage efter Hellig Trefoldigheds Sønd. (21. Juni) for at raadslaa om Rigets Anliggender.

Og 21. Marts 1590 faar samme Befaling til at møde i København 6. April i Anledning af et Møde i Flensborg.

Og 29. Juni 1590 faar de samme Befaling til at møde til Herredag i Kolding 18. Juli.

1590, 8. April (Kbhvn.).

Miss. til Mandrup Parsberg ang. noget gammelt Inventar paa Skanderborg Slot og paa Jagthuset i Rye.

1590, 29. Juni (Koldinghus).

Miss. til Erik Hardenberg til Matstrup om i sit Len Hagenskov at skyde 3 Stkr. Daavildt til Morten Skiukel til Østrup, hvem Kongen vil skænke dette Vildt til hans Bryllup.

1590, 30. Juli (Koldinghus).

Miss. til *Erik Hardenberg til Matstrup*, Axel Brahe til Elvidt med flere. Kongens Bønder og Tjenere i Vissenbjerg Birk har ofte fremsført forskellige Klager over Jomfru Magdalene Ernidsdatter, der har faaet dem i Forlening af Kongens Fader. De skal stævne begge Parter og undersøge Klagerne og faa en bestemt Ordning for begge Parter at rette sig efter.

1590, 31. Juli (Koldinghus).

Miss. til Erik Lange. Kirkeværgerne for *Hvering* (Hvirring, Nim Hd.) Kirke i Biugholms Len have berettet, at de forgangen Aar have bygget meget paa deres Sognekirke baade i den ene og den anden Maade, hvorved Kirken er kommen i en Gæld paa 250 Dlr., og de have anmodet om, at de omkringliggende Kirker i Lenet, der have Forraad og ikke trænge til at bygges paa, maa komme *Hvering Kirke* til Hjælp med noget af deres Indkomst, saa den igen nogenlunde kan komme ud af Gælden. Da der i Kongens Faders Tid er udgaaet Forordning (6. Juni 1586) om, hvorledes der skal forholdes med brøstfældige Kirker i Biugholms Len, der er ved Forraad og ikke selv trænge til Bygning, skulde der ydes *Hvering Kirke* Hjælp.

1590, 8. Aug. (Koldinghus).

Aabent Brev om *Flytning af Vradts Ting.*^{*)}

1590, 13. Aug. (Koldinghus).

Miss. til Hr. Hans Rasmussen, Sognepræst i Nyekirke Sogn, ang. noget Gods vedrørende Præstegaarden.

1590, 13. Aug. (Koldinghus).

Miss. til Mandrup Parsberg. Da Kongen har bragt i Erfaring, at mange i Skanderborg Len har Forskaansel paa Landgilde og anden Skyld, men kun indtil videre, befales det ham for Fremtiden at oppebære følgende Skyld og Landgilde til Slottet af de herefter nævnte: Bl. a. af Hr. Anders i Vinding 1 Otting Smør af en Eng, Vor Klosters Eng. . . . af Fru Kirstine Andersdatters Gaard i Dauding og 1 Gadehus, som Hr. Anders i Vinding har frit, og Landgilden af Niels Rasmussens Gaard i Salten og Lauritz Søfrensens Gaard i Vilholt o. s. v.

^{*)} Se V. A. Secher »Corpus Constitutionem Daniæ« samt 13. Marts 1592 og Dec. 1582.

1590, 23. Aug. (Koldinghus).

Følgrebrev for Jacob Hardenberg, Sekretær for Bønderne under det Provsti i Assens, som Elias Eisenberg tidligere havde.

1590, 29. Okt. (Koldinghus).

Miss. til Jørgen Skram, Erik Hardenberg og Absalon Giøe om at møde i Kolding 3. Nov.

1590, 13. Nov. (Koldinghus).

Miss. til Frants Rantzau. Hoslagt sendes ham en Supplikats fra 3 af Kronens Tjenere i Bøgskouf i Vradts Herred (Bødskov, Vradts H.), hvori de klage over, at de i højere Grad end fra Arilds Tid sædvanligt besværes med at føde Fødenød. Han skal undersøge Sagen og erklære sig derom til Regeringsraadet, saa Kongen derefter kan give Klagerne tilbørlig Besked, naar de henvende sig til ham om saadan.

1590, 30. Nov. (Koldinghus).

Miss. til Frants Rantzau, ang. at en Borger i Kolding, Peder Andersen, er kommen til at skylde en passelig stor Sum Penge for Told af Staldøksne, han har uddrevet af Riget, og ikke har at betale med, men han har 2 jordegne Bøndergaarde i Silkeborg Len, den ene kaldet *Tem*, den anden *Soeballe*, som han gerne vil tilskøde Kronen i Stedet. Nu skal Frants Rantzau besigte og vurdere disse Gaarde og se, hvilken der ligger Kronen mest belejligt og give Kancelliet klar Besked derom, saa Regeringsraaderne kan rette sig derefter.

1590, 7. Dec. (Koldinghus).

Mission til Frants Rantzau. Hoslagt sendes ham Supplikats fra Niels Olufsen og Mette Larsis i Wradts By og Herred, hvori de berette, at de for nogen Tid siden ere komne til en forfalden Ødegaard og have opbygget et Hus paa den, og at Jorden er helt fordærvet af Sand, saa de slet intet Byg har faaet i Aar, men alligevel skulle de svare deres Skyld baade til

Præsten og til Silkeborg Slot. Da de have anmodet om at faa eftergivet noget af Skylden til Silkeborg, skal han undersøge Sagen, og hvis deres Vilkaar er saaledes, som de berette, i Aar fritage dem for den Ørtug Malt, de skulle svare til Slottet.

1591, 2. Febr. (Dronningborg).

Miss. til Peder Munk, Mandrup Parsberg, Erik Hardenberg o. fl. om paa første Snapsting at dømme i en Sag.

1591, 13. Febr. (Dronningborg).

Miss. til Mandrup Parsberg. Denne Brevviserske, Kirstine Andersdatter i Dauding, har berettet, at hun har 6 faderløse Børn og ikke anden Underholdning til sig og dem end den Bondegaard i Dauding, hun bor i, og hvoraf der svares Skyld og Gæsteri til Skanderborg Slot. Kongens Fader havde givet hende Brev (9. Maj 1584) paa at være fri for Gæsteri, men sidste Sommer har Kongen befalet ham at oppebære Gæsteriet til Slottet, og hun har derfor nu begæret, at hun maa blive fritaget for Gæsteriet i nogle Aar. Da hendes Vilkaar er saadanne, at hun tidligere har haft Kongens Faders Brev paa at være fri for Gæsteri, skal Mandrup Parsberg fremdeles lade hende være fri.

1591. 22. Febr. (Horsens).

Miss. til Mandrup Parsberg. Da Kongen har bevilget, at Fru Birgitte Rosenkrantz, Claus Glambecks Enke, maa faa Kronens og Kirkens Parter af Korntienden af Hvering og Kvorning (Hvirring, Nim H., Korning, Hatting H.) Sogne i Fæste efter hendes nu afdøde Husbonde, skal Mandrup Parsberg, naar hendes Fuldmægtige besøger ham med dette Brev, bortfæste Kronens Part af begge Tiender til hende, give hende Brev derpaa, og naar hun har betalt Kirkeværgerne Stedsmaalet for Kirkens Part af begge Tiender ligeledes give hende Stedsmaalsbrev paa denne Part, saa hun siden derefter kan kræve Kongens Stadfæstelse.

1591, 27. Febr. (Koldinghus).

Miss. til Mandrup Parsberg. Denne Brevviser, Ifver Nielsen i Hem, fik for nogle Aar siden af Kongens Fader Brev paa indtil videre at være fri for Landgilde, Ægt og Arbejde af den Gaard, han bor i, mod at istandsætte Gaarden og forbedre den med gode Lossementer og Stalde, saa Kongen og Dronningen have deres bekvemme Værelse deri, naar de komme. Da Kongen nu har erfaret, at dette er sket, og at Ifver Nielsen derved har sat sig i stor Borg og Gæld, har han bevilget, at Ifver Nielsen indtil videre maa nyde ovennævnte Frihed.

1591, 9. Marts (Koldinghus).

Miss. til Rigsraaderne, deriblandt *Erik Hardenberg*, om at møde til Herredag i København Sønd. efter St. Johannes Baptistæ Dag (d. 27. Juni) for i Forening med Kongen at sidde til Dom og høre Sager samt raadslaa om Rigets Anliggender.

1591, 22. Marts (Odensegaard).

Miss. til Erik Hardenberg, bl. a. ang. Stridigheder mellem Magdalene Erriksdatter og Kronens Bønder i Vissenberg Birk.

1591, 7. April (Kbhvn.).

Miss. til bl. a. Erik Hardenberg ang. at møde til Herredag i København 27. Juni.

1591, 4. Maj (Kbhvn.).

Miss. til *Erik Hardenberg* m. fl. ang., at Landsdommeren i Fyen er død, og der maa beskikkes en ny.

1591, 7. Maj (Kbhvn.).

Forleningsbrev for Fru Birgitte Rosenkrantz til Rask, Claus Glambecks Enke, paa Kronens Korntiende i Kvorning Sogn uden Afgift. Peder Gyldenstjerne til Tim, Marsk, har lovet, at han paa hendes Vegne af sit eget Arvegods vil tjene Riget med 1 gerust Hest, saalænge hun er forlenet med Tienden.

1591, 21. Juli (Kbhvn.).

Miss. til Mandrup Parsberg om med det allerførste at lægge de 6 Kirkebol i Nim Herred: 1 i Lund, 1 i Underup, 1 i Kalhafve, 2 i Huenborg (Hornborg) og 1 i Kiørup, som afdøde Claus Glambeck har været forlenet med, ind under Skanderborg Slot, lade dem indskrive i Slottets Jordebog og oppebære Landgilden og Rettigheden deraf til Slottet.

1591, 17. Nov. (Kbhvn.).

Miss. til Rigsraaderne, bl. a. *Erik Hardenberg*, om at begive sig til København, saa de kan være der senest d. 29. Nov.

1591, 3. Dec. (Kbhvn.).

Bestalling for Murmester paa Skanderborg Slot Peder Brun paa en aarlig Løn af 3 Pd. Rug, 5 Pd. Malt, 1 Td. Smør og 30 Dlr. for at holde Slottet, Staldgaarden, Ladegaarden, Krogeret, Jærgaarden, Rybe Jagthus og alle de andre Gaarde og Huse, som Lensmanden paa Skanderborg Slot har i Befaling, i Stand med Murerarbejde, men skal der bygges nyt, da skal der ny Kontrakt. Saa skal han ingen Dagløn eller Underholdning selv have, men derimod, hvis han har Murkarle og Kalkslagere, skal de have.

1591, 17. Dec. (Kbhvn.).

Miss. til Cresten Skeel om, at Bønderne i Ringe og Følginge Sogne (Føvling, Thyrsting H.), hvis Korn formedelst den stærke Tørke har slaget sig meget for dem, maa give Penge i Stedet for Kornlandgilden, saaledes som Kornet gælder, og deres Lejlighed bedst kan taale det.

1592, 18. Jan. (Kbhvn.).

Miss. til Mandrup Parsberg. Kronens Bønder i Vor Sogn i Skanderborg Len har berettet, at deres Mark og Egn er meget sandagtig, saa de i 3 Aar næsten intet Byg have faaet, hvorved de ere blevne meget forarmede, og at de have en bar

Græsgang, saa de hvert Aar maa købe den Smørskyld, de skulle svare Kronen. I afdøde Claus Glambecks og tidligere Lensmænds Tid have de givet 3 Dlr. for hver Fjerd. Smør og befaler Mandrup Parsberg at undersøge Forholdet med Kornlandgilderne, lade enhver give Penge derfor efter den Pris, det efter enhver Lejlighed bedst kan undes ham, og forstrække dem med Sædekorn til Nødtørft og Slottets Indkomst, dog skal han tage nøjagtig Borgen for, at de vil betale det tilbage.

Samme Aar og Dato:

Miss. til samme. Han har indberettet, at Kronens Bønder i Skanderborg Len sidste Aar kun have faaet meget lidt og ringe Korn, og at det derfor vil komme dem til største Skade, hvis de skulle svare deres Landgilde i Korn; da det kan befrygtes, at en stor Del af dem i saa Tilfælde vil komme fra Gaardene, har han anmodet Kongen om i Betragtning af Forholdene at bevilge, at Bønderne maa give en Dlr. for hver Td. Korn. Kongen bevilger, at de Bønder, der formedelst Armod ikke kunne svare deres Landgilde i Korn, maa give 1 Dlr. for hver Td. Rug og $\frac{1}{2}$ Dlr. for hver Td. Havre, men han skal føre slittigt Tilsyn med, at de Bønder, der ere ved Formue, svare deres Landgilde i Korn som sædvanlig.

1592, 26. Jan. (Kbhvn.).

Miss. til Rigsraaderne, deribl. *Erik Hardenberg*, om at give Møde hos Kongen i København senest 8 Dage før Pinsedag d. 6. Maj.

1592, 7. Marts (Kbhvn.).

Aabent Brev, at Hr. Peder Jensen, Sognepræst til Hverring og Hoenborg Sogne, har berettet, at han, da han blev Sognepræst i Sognene, har indgaaet en Kontrakt med sin Stifson Laurits Hverring om, at han skulle give denne 2 Læster Korn aarlig, indtil han fik et Kald. Da han nu i mange Aar har svaret dette Korn, og Laurits Hverring ikke i den Tid har søgt noget Præstekald, men har ladet sig bruge i Hoftjeneste og

faaet Kongens Faders Brev (1. Maj 1586) paa et Vikarie i Aarhus Domkirke, mener han, at Kontrakten ikke længere bør holdes, og har derfor begæret at maatte blive fri for at svare Kornet. Kongen bevilger hans Begæring og forbyder alle her- efter at tiltale ham for det Korn.

1592, 7. Marts (Kbhvn.).

Miss. til Frants Rantzau om i Silkeborg Skove og Len at lade skyde og slaa 5 Raadyr, der er bevilgete Sten Maltesen til hans Faders (Malte Jensen Schsted) Begravelse.

1592, 13. Marts (Kbhvn.).

Miss. til Frants Rantzau. For nogen Tid si'en') blev *Vradts Herreds Ting flyttet* fra det Sted, hvorpaa det fra Arrild Tid af havde ligget, men menige Bønder og *Indbyggere i Sneer, Eistrup, Ikast, Borring, Tem og Vradts Sogne* have nu klaget over, at det Sted, hvortil Tinget er henflyttet, ligger meget ubekvemt og afsides for dem, efterdi det er *lige ved Tyrsting Herreds Skel*, og have derfor anmodet om, at Tinget maa blive flyttet til et bekvemt Sted i Herredet. Det befales i den Anledning Frants Rantzau at lade opkræve 24 uvildige Mænd af Tinget, 6 af hver Fjerding i Herredet, og i Forening med dem nøje undersøge, hvor Tinget belejligst kan lægges, og siden henlægge det til dette Sted, for at den ene ikke skal have mere at klage over end den anden.

1592, 14. Marts (Kbhvn.).

Miss. til Mandrup Parsberg og Frants Rantzau. Kronens Bønder i Vradts By under Skanderborg og Silkeborg Slotte have berettet, at Byens Mark forringes og fordærves meget af Sandet, som er blæst op paa den, og daglig forringes mere og mere, saa det kan befrygtes, at Byen vil blive helt ødelagt, hvis Sandfoget ikke i Tide forekommes, og de have i den Anledning begæret, at Kongen vil bevilge, at Kronens Bønder i de

*) Jfr. 15. Dec. 1582 og 8. Aug. 1590 samt *Corpus Constitutionem Daniæ* II 560.

nærmest liggende Sogne maa hjælpe dem med at føre Lyng og Strøelse paa Sandet for at dæmpe det. Mandrup Parsberg og Frants Rantzau skulle undersøge Forholdene og give Kronens Bønder i de nærmest liggende Sogne Ordre til hver at hjælpe Kronens Bønder i Vradts By i 3 Dage med at slaa Lyng og Strøelse og strø det paa Sandet.

1592, 14. Marts (Kbhvn.).

Miss. til Frants Rantzau. Kirkeværger og menige *Sognemænd i Vradts Sogn* under Silkeborg Slot have berettet, at *Sognekirken er meget brostfældig* og daglig forfalder mere og mere, men har en saare ringe Indkomst, saa den ikke selv formaar at betale Omkostningerne ved Istandsættelsen. Da de i den Anledning have begæret dels at maatte faa nogen Hjælp af de andre Kirker i Herredet, der er formuende, dels at maatte faa nogle hugne Kampesten, der findes i en øde Kirke ved Temerbye (Tømmerby, Vradts H.) og i et øde Kirkested ved Brejde (Brille, Tørring S.) i Tøm Sogn, til deres Kirkes Istandsættelse, skal Frants Rantzau give Ordre til, at *de Kirker i Herredet*, der er formuende og ikke selv behøve Bygning, *skulle komme Vradts Kirke til Hjælp*, enhver efter sin Evne og Formue, undersøge, hvorledes det forholder sig med de nævnte øde Kirkesteder, og hjælpe Sognemændene til at faa de Sten derfra, som de kunne bruge til deres Kirkes Bygning, saa Kirken kan blive hjulpen, uden at Kongens Undersaatter forarmes derved.

1592, 19. Maj (Kbhvn.).

Miss. til Mandrup Parsberg om, at Bonden Ifver (Nielsen) i Hem i Skanderborg Len, der i nogen Tid har været fri for Landgilde og anden Tynge af sin Gaard, nu herefter skal svare Landgilde og gøre Ægt og Arbejde ligesom andre Kronens Tjenere under Slottet.

1592, 9. Juni (Kbhvn.)

nævnes, at *Erik Hardenberg til Matstrup* har faaet et Forlig i

Stand mellem Fru Marnie Munk til Lenned, Lauge Hvidtfeldts Enke, og hendes Broder Frederik Munk til Oxevang.

1592, 15. Juni (Kbhvn.).

Aabent Brev til alle fri og frelse over hele Riget, deribl. Erik Hardenberg, ang. at lade taksere for Rustning.

1592, 1. Juli (Kbhvn.).

Stadfæstelsesbrev paa Livstid for Hr. Jørgen Lauritsen, Sognepræst i Hammer, paa Kronens Part af Korntienden af Hammer Sogn, hvoraf der aarlig svares 12 Pd. Korn og 12 Tdr. Havre.

1592, 7. Juli (Kbhvn.).

Miss. til Kongens Raader og Lensmænd, deribl. Erik Hardenberg, om at modtage og ledsage Hertuginde Christine af Slesvig og Holsten med Datter og flere, der vil rejse gennem Riget til Sverrig.

1592, 10. Juli (Kbhvn.).

Miss. fra Regeringsraadet til Erik Hardenberg til Matstrup og Absalon Gjøe til Kieldstrup om at ledsage og hjælpe Hertuginde af Holsten gennem Landet.

Og 21. Juli nøjere Befaling ang. Hjælp og Ledsagelse af Hertuginde med Følge gennem Landet.

1592, 23. Juli (Antvorskov).

Stadfæstelse paa Livstid for Fru Helvig Hardenberg til Arreskouf paa Kirkens Part af Korntienden af Horne Sogn, hvoraf der aarlig skal svares 9 Pd. Rug, 9 Pd. Byg og 2½ Pd. Havre til Kirken.

1592, 1. Sep. (Antvorskov).

Stadfæstelsesbrev paa Livstid for Oluf Daa til Rafnstrup paa Kirkens Part af Korntienden af Skielbye Sogn, hvoraf der aar-

lig skal svares 3 $\frac{1}{2}$ Pd. Rug, 3 $\frac{1}{2}$ Pd. Byg, 5 Td. Havre og 2 Skp. Gryn til Kirken.

1592, 28. Nov. (Kbhvn.).

Miss. til nedennævnte Adelige, deriblandt Erik Hardenberg, Oluf Daa og Helvig Hardenberg, om at hjælpe til i Anledning af et Bryllup, Kongen vil gøre for sin Hofmarskalk.

1592, 10. Dec.

nævnes en *Hans Skram til Hammergaard*. Fru Ellidts Juel til Vebnerholm og Fru Birgitte Claus Glambeks til Rask.

1592, 1. Juli (Kbhvn.).

Miss. til Mandrup Parsberg. Fru Karine Gyldenstjerne, Holger Rosenkrantz's Enke, har berettet, at der uden for Horsens ligger en Plads, kaldet Stegelbjerg, hvorpaa har staaet en Vejrmølle, som hørte til St. Hans Kloster, nu Stiernholm, og var givet dertil af tidligere Konger. For nogen Tid siden har Kongens Fader (29. Jan. 1575) solgt Klosteret med alt dets Tilbehør til hendes afdøde Husbond, men da Møllen for nogen Tid siden er bleven nedbrudt, og Pladsen en Tidlang har ligget øde, have Borgemestre og Raad i Horsens solgt Pladsen, hvorpaa der nu er opført Bygning. Mandrup Parsberg skal undersøge de Breve og Beviser, som Fru Karine og Borgemestre og Raad i Horsens have paa Pladsen, og erklære sig til Regeringsraadet om Sagen, saa Kongen kan give Fru Karine tilbørlig Besked, hvis hun yderligere henvender sig til ham.

1593, 2. Marts (Kbhvn.).

Missiver til Rigsraaderne, deribl. Erik Hardenberg, om at møde til Herredag i København før den 10. Juni.

1593, 2. Juni (Kbhvn.).

Miss. til Mandrup Parsberg. Da Kongen har bragt i Erfaring,

at en Del Kirker i Skanderborg Len er meget bygfældige og saa forarmede, at de ikke ved egen Indkomst kan istandsættes, befales det ham, at de Kirker, som er ved Formue og god Bygning, hjælper de bygfældige.

1593, 7. Juni (Kbhvn.).

Miss. til Mandrup Parsberg. Kirkeværgerne for Hveringe (Hvirring, Nim H.) Kirke i Biugholms Len har berettet, at de i de forløbne Aar have bygget meget paa Kirken og derved paa Kirkens Vegne sat sig i en Gæld paa 250 Rdr., til hvis Afbetaling de nu anmode om en Hjælp af de Kirker i Lenet, der er ved Forraad og ikke have Bygning behov. Da der i Kongens Faders Tid (6. Juni 1586) er udgaaet Forordning om, hvorledes der skal forholdes med brøstfældige Kirker, skal han drage Omsorg for, at de Kirker i Biugholms Len, der er ved Forraad og ikke selv behøve Bygning, kommer Hveringe Kirke til Hjælp.

1593, 11. Juni (Kbhvn.).

Aabent Brev om, at Christen Nielsen i Lille Thorlund, Jørgen Lassen i Eistrup, Jens Ibsen i Rønslund og Morten Andersen i Biørnskouf, Sandemænd i Vradts Herred, maa være fri for at gøre Ægt og Arbejde af deres Gaarde, saalænge de er Sandemænd.

1593, 30. Juni (Kbhvn.).

Miss. til Kongens Foged paa Ferrøe Sofren Nielsen. Han har paa Kongens Vegne anholdt Skipper Niels Ferrøes Skib, som havde faaet Tilladelse til at hente den Skyld, der kunne tilkomme Fru Helvig Hardenberg, Erik Rosenkrants' Enke, paa Ferrøe, fordi det under det Skin skal have brugt Handel med Indbyggerne. Kongen har nu bevilget, at Skibet kommer løs igen.

1593, 9. Aug. (Koldinghus).

Da det er berettet, at der er saa meget Vildt i Skanderborg Len, at det gør Bønderne stor Skade paa deres Korn, vil Kon-

gen begive sig derhen med 5—6 Hofjunkere d. 12. Aug. for at jage. Senere meddeles det, at Kongen ikke selv kan komme, men hans Dyreskytte Claus N. sendes i Stedet.

1593, 31. Aug. (Koldinghus).

Da Kongen har ladet nogle af Rigsraadet omtaksere Lenene i hele Danmark, hedder det ang. Silkeborg Len i Miss. til Frants Rantzau om de gjorte Forandringer: Fortegnelser over Forandringerne. I. De 2 Postvogne, der nu holdes, skulde straks afskaffes, da Frants Rantzau har Lenet paa Genant, og Prinsen kun sjældent kommer did. II. De 6 Dyrevogtere, der holdes, skulde straks aftakkes med Undtagelse af den ved Karup, der skal have 80 Dlr. Løn og Underhold. Der skal ansættes to gaaende Dyrevogtere, den ene i Tem og den anden, hvor Lensmanden finder det fornødent, og hver af dem skal have 24 Dlr. til Kost og Løn. III. Hans Pedersen, forhen Slotsskriver, Sti Søfrensen, Herredsskriver, 4 Mænd i Liungebye og Søfren Jensen i Borre, der have haft Frihed paa deres Gaarde, skulde herefter svare deres fulde Landgilde.

1593, 3. Dec. (Koldinghus).

Til Erik Lunge paa Stoufgaard ang. Klager fra Kronens Bønder i Jelling Birk over, at de besværes med Ægt ud over Birket. Og ligeledes ang. Nim Birk og Ning Herred; der skal i Forening beskikkes en Foged, der skal have Tilsyn med Vognægterne, saa Kronens Bønder skiftes til.

Og 14. Dec. ang. Adelen, Kapitlets og Kronens Bønder i Biugholms Len, da skal de, der bo i Bierre og Hatting Herreder nærmest Vejle, age fra Vejle til Horsens, de andre Dagen efter age fra Horsens til Skanderborg.

1593, 30. Dec.

befales det Kronens Bønder i Bierre, Hatting og Nim Herreder at køre Sand og Sten til at forbedre Vejene, som gaar paa begge Sider til Horsens, da disse er meget ødelagte; de har selv Fordel deraf, da de bruge dem til Tørrevej og til Ægtkørsel.

1594, 2. Febr. (Dronningborg).

Mission til Mandrup Parsberg om at give Niels Jensen Kok i Ring 1 Pd. Korn af Loftet og lade ham være fri for et Aars Landgilde formedelst den store Skade, han har lidt ved hans Gaards Brand.

1594, 5. Febr. (Dronningborg).

Aab. Brev om, at Christoffer Holgersen i Niim indtil videre aarlig maa være fri for 2 Ørt Korn af sin Landgilde.

1594, 6. Febr.

I Anledning af alm. Herredag d. 26. Maj Mission til Rigsraaderne, deribl. Erik Hardenberg, om at mode i Kobenhavn senest 12. Maj.

1594, 6. Febr.

faar Kongens Bønder Ordre til at føre Kongens Fadebur til Vejle, og her skal saa Bønderne føre den videre til Kolding.

1594, 19. Febr.

nævnes Fru Helvig Hardenberg til Arreskov, Erik Rosenkrantz's Enke, i Anledning af en Klage fra en anden Dame.

1594, 27. Febr. (Koldinghus).

Miss. til Erik Hardenberg og Lauritz Brockenhus; de befales at skikke Havnefogeder paa forskellige Steder, hvorfra der udsmugles Heste og Græsoksne uden Told.

1594, 1. Marts.

Aabent Brev, at Morten Søfrensen i Rye indtil videre aarlig maa oppebære 2 Pd. Korn af Skanderborg Slot.

1594, 8. April (Kbhvn.).

Miss. til forskellige Adelige Herrer, bl. a. Jørgen Daa, om

at faa en Trætte forligt mellem Fru Anne Hardenberg, Anders Bjelkes Enke, paa den ene Side og Fruerne Inger Mogensdatter og Anne Mogensdatter, Anders Bjelkes Arvinger, paa den anden Side. Foreløbig har de sidste tabt, da de ikke er mødte paa Indstævning, men de vil stævne igen.

1594, 9. April (Kbhvn.).

Miss. til Erik Hardenberg. Han skal grundig undersøge, om der i den forløbne Vinter skulde være skudt et stort Antal Daavildt paa Hindtsholm under Eskebjerggaard, som han er forlenet med. Dyrehuderne skulde være solgt til Feldberedelserne i Odense.

1594, 24. April

omtales en Strid mellem en Jomfru Ingeborg Bilde og Fru Helvig Hardenberg.

1594, 24. April.

Stadfæstelseskort paa Livstid for Morten Mortensen paa Kirkens Part af Korntienden af Tørring Sogn, hvoraf der aarlig skal svares 8 Ørt. Rug, 6 Ørt. Byg og 6 Skp. Havre til Kirken.

1594, 24. April (Kbhvn.).

Stadfæstelseskort paa Livstid for Fru Elne Rostrup, Offe Skrams Enke, paa Kronens og Kirkens Parter af Korntienden af Hammer Sogn i Vradts Herred, hvoraf der aarlig skal svares 2 Ørt. Rug og 2 Ørt. Byg til Kronen og lige saa meget til Kirken.

1594, 30. April.

Miss. til Mandrup Parsberg. Da der mange Steder i Skanderborg Len findes daarlige Veje om Vinteren, skal han ved første Lejlighed lade lægge Stenbro paa disse Steder og føre Bekostningen til Udgift i Regnskabet.

Og ligeledes, da der i Inventaret paa Skanderborg Slot findes meget Kobber, som er gammelt og aldeles ubrugeligt, skal

han med det første lade det omsmede og forarbejde, saa det kan blive brugeligt.

1594, 3. Juni (Kbhvn.).

Miss. til Frants Rantzau. Hoslagt sendes ham en Supplikats fra disse 2 Brevvisere, Kronens Bønder Niels Olsen i Tem og Peder Olsen i Søhal(in), som Kongen for nogen Tid siden har faaet til Købs af Peder Andersen, Borger i Kolding. Han skal undersøge Sagen og lade uvildige Dannemænd fastsætte, hvor meget de med Billighed bør give af deres Gaarde, saa de ikke kunne have noget at klage over, og Kongen i betimelig Tid og uden Modsigelse kan faa, hvad han med Rette bør have. Frants Rantzau skal indberette Takseringen til Kongen.

1594, 29. Juni (Kbhvn.).

Miss. til Erik Hardenberg om i Kronens Skove i Hintsholm at lade skyde 4 Stykker Daavildt, som Kongen har bevilget Eyler Brockenhuus til Nakkebølle til hans Datter (Susannes) Bryllup.

1594, 28. Juli (Kbhvn.)

Miss. til forskellige, deribl. Axel Brahe. Kongen har ladet udgaa aaben Befaling til dem om Trætten mellem Fru Helvig Hardenberg til Arreskouf og Jomfru Ingeborg Bilde til Frøslof; det skal opsættes, til nogle af Kongens Raader ikke er forhindrede (til 24. Sep.).

1594, 1. Aug. (Kbhvn.).

Miss. til Mandrup Parsberg. Da Erik Lange, der i lang Tid i Henhold til en Overenskomst mellem hans og Kongens Fader har været forlenet med Biugholm Slot, nu er draget ud af Riget, ikke har holdt Rostjeneste af Lenet eller ladet sig mønstre med Adelen og har ladet Husene baade paa Slottet og Ladegaarden forfalde, kan Kongen paa ingen Maade finde sig deri og har nu ladet Stævning udgaa over ham derfor, hvilken Stævning hermed sendes Mandrup Parsberg, for at han

paa Kongens Vegne straks skal lade den læse baade for Biugholm Slot og paa Viborg Landsting.

1594, 21. Sep. (Koldinghus).

Miss. til Mandrup Parsberg om der i Skovene at lade skyde eller slaa 3 Stykker Vildt, som Kongen har bevilget Marine Bilde, Laurits Skrams Enke, til hendes Datters Bryllup (*Maren Skram g. m. Jacob Hardenberg*) og levere hendes Fuldmægtige dem.

1594, 5. Nov. (Kbhvn.).

Miss. til Mandrup Parsberg om at lade Sofren Jude i Fierregaard, der er antaget til Dyrevogter i Skanderborg Len, være fri for Landgilde, Ægt og Arbejde af Gaarden og aarlig af Slottet give ham 16 Dlr. i Løn.

1594, 6. Nov. (Kbhvn.).

Stadfæstelsesbrev paa Livstid for Jens Seufrensen i Vussing (Ussing, Hatting H., Korning Sogn) i Hatting Herred paa Kirkens Part af Korntienden af Kvorning Sogn, hvoraf der aarlig skal svares 3 Ørt. Rug, 2 $\frac{1}{2}$ Ørt. Byg og 3 $\frac{1}{2}$ Ørt. Havre til Kirken.

1594, 9. Nov. (Kbhvn.).

Bestalling for *Christen Nielsen i Salten* under Skanderborg Slot som Dyrevogter over Skovene i *Rye Birk og Tyrsting Herred*. Han maa indtil videre være fri for Landgilde, Ægt, Arbejde og anden Tyngte af sin Gaard i Salten.

1594, 23. Nov. (Kbhvn.).

Forleningsbrev for Hr. *Rasmus Bredal, Sognepræst i Vinding Sogn*, paa Kronens Part af Korntienden af *Græsse (Grejs) Sogn* i Norvangs Herred, kvit og frit.

1595, 6. Jan. (Kbhvn.).

Oprejsningsbrev for Peder Juel til Alstedt paa hans Tjener

Jens Søfrensen i Hveyssel i Nørvang Herreds Vegne, at Jens Søfrensen, der den 26. Maj forrige Aar har faaet sit Ben sønderslaaet og faaet flere Saar og anden Skade, hvilken Sag hidtil er bleven fortiet og ikke i rette Tid forfulgt med Sandemænd, nu straks maa lade Sagen foretage og lade den forfølge efter Loven med Sandemænd, som om den nylig var sket.

1595, 12. April (Kbhvn.).

Miss. til Axel Brahe, der faar Fuldmagt til at undersøge og dømme i en Sag, som er ført til Salling Herreds Ting, ang. nogle Penge, *som nogle Familier* (flere Medlemmer deraf) *har maattet betale* til en afdød Slægtnings Enke, Erik Rosenkrantz's Enke *Fru Helvig Hardenberg til Arreskouf*, tillige med Skadegæld. Dette, mener Familien, er med Urette og vil nu forfølge Sagen, som Axel Brahe her faar Fuldmagt til at dømme i.

1595, 24. April (Kbhvn.).

Miss. til Christian Holck. Kongens Fader har for nogen Tid siden (2. Juli 1583) givet Erik Lange Livsbrev paa Biugholms Len paa visse Vilkaar. Da imidlertid Erik Lange i lang-sommelig Tid ikke har været her i Riget, men uden Kongens Tilladelse begivet sig udenlands paa Grund af Gæld, have hans Kreditorer oppebaaret Indkomsten af Lenet og forpagtet og gjort Fremlaan af det til andre; hverken Erik Lange eller nogen paa hans Vegne har gjort Rostjeneste paa Mønstringerne her i Riget. Bygningerne paa Slottet og Ladegaarden forfalde meget, og Kronens Ejendom og Bønder forsvares ikke. Kongen formener af disse Grunde, at Erik Lange har forbrudt Lenet, og at han er berettiget til at beskikke en anden Lensmand, der vil forestaa Lenet med Flid og forsvare Kronens Ejendom og Bønder tilbørligt. Kongen har derfor udtaget Stævning over Erik Lange til at møde i Rette for Danmarks Riges Raad til nærværende Paasketid, hvor Kongen samles med Rigsraadet. Det befales Christian Holck at rette sig efter paa Kongens Vegne at tiltale Erik Lange eller hans Fuldmægtig for Kongen og Danmarks Riges Raad paa den Dag og Tid, han nærmere

faar Ordre om, sætte i Rette, om *Erik Lange ikke har forbrudt Biugbolms Len*, og om det ikke staa Kongen frit for at forlene Lenet til en anden, og paa Kongens Vegne begære en endelig Dom herom.

1595, 5. Maj (Kbhvn.).

Miss. til Rigsraaderne, deribl. *Erik Hardenberg*, om at møde hos Kongen i Kobenhavn d. 11. Juli for at raadslaa om Rigets Anliggender, for Herredagen begynder.

1595, 16. Maj (Kbhvn.).

Miss. til Christoffer Parsberg. *Jacob Hardenberg til Matstrup* har berettet, at der hos afdøde *Elias Eysenbergs Hustru* og *Arvinger* findes nogle Breve vedrørende Provstiet i Assens og dets tilliggende Gods, som *Jacob Hardenberg* nu er forlenet med, deriblandt et Brev paa jus patronatus til en Kirke, hvilket Brev *Elias Eysenberg* selv har erhvervet, og disse Breve bor *Elias Eysenbergs Hustru* og *Arvinger* levere fra sig. *Christoffer Parsberg* skal paa Kongens Vegne give nævnte *Hustru* og *Arvinger* Ordre til at levere *Jacob Hardenberg* de Breve, der angaa Assens Provsti og dets Gods, saafremt de ikke ville staa til Rette derfor.

1595, 23. Maj (Kbhvn.).

Aab. Brev om, at *Erik Hardenberg*, Embedsmand paa *Hagenskouf*, der kun har en ringe Ting for at være i Raadet, indtil videre maa være fri for at holde de 2 geruste Heste, som han er takseret for af *Eskebjerg*.

1595, 23. Maj (Kbhvn.).

Miss. til *Frants Rantzau*. Arrildt *Hvitfeldt*, Rigens Kansler, har berettet, at Kongens Fader for nogen Tid siden (6. Marts 1582) har udlagt til Provstiet i *Aarhus Domkirke*, som han er forlenet med, *Kronens Part af Tienden* til *Syrup* (*Serup*, *Hids H.*), *Klaarup* (*Kløvborg*, *Vrads H.*), *Aal* og *Hammer Sogne* i *Silkeborg Len* i Stedet for noget Kapitelsgoods, som Kongens Fader fik,

saaledes som han har bevist med Kongens Faders Brev. Frants Rantzau maa derfor ikke mere befatte sig med Kronens Part af Korn- og Kvægtienden af disse Sogne.

1595, 9. Juli (Kbhvn.).

Stadfæstelsesbrev paa Livstid for *Jens Mortensen* paa Kronens Part af *Korntienden af Vinding Sogn i Tørsting Herred*, hvoraf der aarlig svares 4 Ørt. Rug, 2 $\frac{1}{2}$ Ørt. Byg og 1 $\frac{1}{2}$ Skp. Gryn til Kronen.

1595, 9. Juli (Kbhvn.).

Stadfæstelsesbrev paa Livstid for *Jens Pedersen* i *Vindinge* paa Kirkens Part af *Korntienden af Vindinge Sogn i Tørsting Herred*, hvoraf der aarlig skal svares 4 Ørt. Rug og 2 $\frac{1}{2}$ Ørt. Byg til Kirken.

1595, 9. Juli (Kbhvn.).

Stadfæstelsesbrev paa Livstid for *Jens Brungsen* i *Jerknafver* paa Kirkens Part af *Korntienden af Jerknafver By, Hatting Sogn og Herred*, hvoraf der aarlig skal svares 2 $\frac{1}{2}$ Ørt. Rug, 2 $\frac{1}{2}$ Ørt. Byg og 4 Ørt. Havre til Kirken.

1595, 9. Juli (Kbhvn.).

Stadfæstelsesbrev paa Livstid for *Niels Bregsen* paa Kronens Part af *Korntienden af Jerknafver (Eriknaur, Hatting H.) By i Hatting Sogn og Herred*, hvoraf der aarlig skal svares 2 $\frac{1}{2}$ Ørt. Rug, 2 $\frac{1}{2}$ Ørt. Byg og 4 Ørt. Havre til Kronen.

1595, 15. Juli (Kbhvn.).

Stadfæstelsesbrev paa Livstid for *Peder Jul* til *Alstedt* paa Kronens Part af *Korntienden i Brorup Sogn i Malt Herred*, hvoraf der aarlig svares 10 Pd. Rug og 5 Pd. Byg til Kronen.

1595, 18. Juli (Kbhvn.).

Miss. til *Axel Brahe*. Da *Jomfru Margrete Skram Peders-*

datter har berettet, at hendes Broder, Niels Skram til Urup, der efter Loven er hendes rette Værge, ikke bor der i Landet og ikke er saa nær til Stede, at han kan forsvare hende og hendes Gods for Trætte, og derfor har anmodet om, at en Mand i Egnen maa blive beskikket til at føre Tilsyn med hende og hendes Gods i hendes Broders Fraværelse, saa befales det Axel Brahe som boende i Egnen og Lensmand paa Helsingborg at træde i Stedet og føre dette Tilsyn og forsvare hende og hendes Gods for Trætte.

1595, 18. Juli (Kbhvn.).

Stadfæstelsesbrev paa Livstid for Oluf Thorsen paa Kronens Part af Korntienden af Eystrup Sogn, hvoraf der aarlig skal svares 15 Ørt. Rug og 5 Ørt. Byg til Kronen.

1595, 4. Aug. (Kbhvn.).

Miss. bl. a. til Erik Hardenberg, at de skal ordne en Sag om Klager fra Fru Helvig Ulfeldt, Sten Bildes Enke, over, at hendes Søn Erik Bilde til Kiersgaard har frataget hende nogen Skov og Eng og Hø. . . . De skal hjælpe hende til hendes Ret.

1595, 26. Aug. (Aarhus).

Miss. til Chresten Skeel ang. en Trætte, der er paaført Fru Karine Gyldenstjerne til Stiernholm, Holger Rosenkrantz' Enke, ang. noget Gods i Stuberup (Stobberup) i Løsning Sogn, Hating H., som hun har faaet ved Mageskifte af Kronen.

1595, 12. Sept. (Koldinghus).

Forleningsbrev for Frandts Rantzau, Embedsmand paa Silkeborg, paa Silkeborg Slot og Len. Fordelen af Aalekisterne og Aalegaardene ved Slottet, Tvilum og Sminge skal komme Kronen alene til Bedste.

1595, 14. Sept. (Koldinghus).

Miss. bl. a. til Fru *Margrete Hardenberg* (Palle Grubbes Enke)

ang. nogle Penge, 300 Dlr., som hendes afdøde Søster Fru Anne Hardenberg, Oluf Mouritsens Enke, skulde have testamenteret til fattige Skolebørn i Ringsted — de var dengang laant til nu afdøde Mette Oxe. Nu hævder Borgemestre og Raad i Ringsted, at Fru Margretes og Palle Grubbes nu »afgangne« (d. v. s. afdøde) Søn, Corfits Grubbe, forlængst har faaet dem og i flere Aar nydt Renterne deraf ogsaa, og nu har de bedt Kongen om Hjælp til at faa de testamenterede Penge med Renter.

1595, 17. Okt. (Aarhus).

Stadfæstelsesbrev paa Livstid for *Jacob Hardenberg til Matstrup* paa Kronens Part af Korntienden af Skarrildt og Arnborg Sogne i Hammerum Herred, hvoraf der aarlig skal svares af Skarrildt Sogn 6 Ørt. Rug og 3 Ørt. Byg; han maa svare Penge i Stedet for Kornet — 1 Dlr. for hver smal Td. Rug eller Byg.

1595, 12. Dec. (Aarhus).

Miss. til Kapitlet i Aarhus om at lade dets Tjenere i Aarhus og Skanderborg Len hver køre 20 Læs Ved fra Vrold Skov til Skanderborg til Kongens Behov.

— Miss. til Kongens Bønder i Hadts Herred om hver at køre 20 Læs Ved fra Vrold Skov til Skanderborg til Kongens Behov, naar Manderup Parsberg tilsiger dem; de, der vise sig uvillige, ville blive straffede.

1595, 24. Dec. (Aarhus).

Miss. til en Række nævnte Herremænd, Fruer og Jomfruer. Da Kongen Søndagen før Fastelavn, Søndag d. 15. Febr., vil gøre nogle gode Mænds (deribl. Corfvidts Ulfeldts) Bryllupper paa Koldinghus Slot, anmodes de om at møde med deres Hustruer og Jomfruer. — Paa Listen er bl. a.: Erik Hardenberg til Matstrup (mellem de indbudte Raader). Blandt de øvrige: Kield Brockenhuus til Liebek, Claus Strangeson til Nørholm, Axel Brahe til Elvid, Erik Lunge til Stoufgaard, Niels Skram til Urup, Jacob Hardenberg til Matstrup, Hellevig Hardenberg, Ane Hardenberg til Thoslund, Anders Bjelkes. . . .

1596, 3. Jan. (Aarhus).

Stadfæstelsesbrev paa Livstid for Manderup Parsberg paa Kronens Part af Korntienden af Aretz (vistnok en Fejlskrift for Vrats, Vrats H.) Sogn, hvoraf der aarlig svares 6 $\frac{1}{2}$ Ørt. Rug, 6 $\frac{1}{2}$ Ørt. Byg og 6 Skp. Havre til Kronen, at yde paa Silkeborg Slot.

1596, 19. Febr. (Koldinghus).

Miss. til Christoffer Valkendorf og Absalon Gjõe. *Erik Hardenberg til Matstrup* har berettet, at Erik Thomissen i Egerup med flere Kronens Tjenere under Hagenskouf Slot paa egne og *menige Kronens Tjeneres* Vegne, som pløje og saa til Hagenskouf, for nogen Tid siden paa Boge Herredsting har *indgivet Klage over ham*, fordi de besværes mere med at gøre Ægt og Arbejde, end de tidligere er bleven. Da han ikke mener, at disse Klager er saa sanddru, har han bedt Kongen om at indstævne begge Parter og undersøge Forholdet og dømme derom.

1596, 20. Febr. (Koldinghus).

Miss. til Christoffer Valkendorf, Erik Hardenberg, Absalon Gjõe og Laurits Brockenhuus med Klager fra Fru Anne Urne over hendes Husbond, Henning Jørgensen Brandt, for Losagtighed og ondt Levned, at han ligger i med et Kvindfolk og overfalder hende med Hug og Slag. De skulle undersøge Sagen og kalde begge Parter og bestræbe sig for at forlige dem.

1596, 27. Febr. (Koldinghus).

Miss. til Knud Brahe. Da Kongen har bragt i Erfaring, at Ølsted Aa i Hatting Herred undertiden skal være meget farlig, saa den vejfarende Mand ikke uden stor Fare kan komme over den, skal Knud Brahe i Embedsmand paa Bygholm Slot Erik Langes Fraværelse med det allerførste forhandle med en i Hatting, der vil paatage sig i den kommende Sommer at lave en Bro over *Ølstedt Aa* og forfærdige den med Stenbro paa begge Ender og med andet nødvendigt, saa den kan blive varig, og den vejfarende Mand kan komme derover uden Fare. Med Hen-

syn til Bekostningen ved Broens Forfærdigelse skal han forhandle med Herredsmændene om paa én Gang at udrede den til den Person, der laver Broen, saa man ikke skal besværes videre derved. Med det første skal han indberette til Regeringsraadet, hvad han forhandler og gør.

1596, 2. Maj (Kbhvn.).

Miss. til nogle Herremænd, deribl. *Jacob Hardenberg*, i Anledning af Kongens Kroning til Sommer, om at møde hos Kongen. Nogle skal møde med Heste, medens andre fritages derfor.

— Samme Dag er der Miss. til en Del nævnte Fruer i Anledning af Kroningen om at lade drage og tillly Kamre og Gemakker paa Københavns Slot, saa de fremmede kunne bo bekvem. Blandt de tilsagte er Anne Erik Hardenbergs og Helvig Hardenberg.

1596, 19. Maj (Kbhvn.).

Miss. til bl. a. *Erik Hardenberg* ang. en Klage over, at en Enke, Mette Andersis paa Fyn, er bleven udvist af sin Gaard efter Mandens Død af Erik Bilde. Man skal indstævne Parterne og undersøge Sagen.

1596, 3. Juni (Kbhvn.).

Miss. til Mandrup Parsberg om igen at lægge Niim Birk, som Kield Brockenhuus til Leerbek i nogen Tid har været forlenet med, ind under Skanderborg Slot og lade det indskrive i Slottets Jordebog.

Og 4. Juni Følgebreve til Mandrup Parsberg, Kongens Hofmester og Embedsmand paa Skanderborg, til Kronens Bønder i Niim Birk i Nørrejyland, som Kield Brockenhuus til Liebek hidtil har haft i Forsvar.

1596, 25. Juni (Kbhvn.).

Miss. til Frants Rantzau. Da Kongen har ladet bestille

20,000 Drikkeglas hos Glasbrænderen ved Rye, og Kongens Lensmand paa Skanderborg i alle Maader har Pengeudgifterne paa Kongens Vegne, skal Frants Rantzau paa Kongens Vegne betale Glasbrænderen for Glassene.

1596, 3. Juli (Kbhvn.).

Miss. til Erik Hardenberg om at møde 1. Aug. sammen med de andre Rigsraader for at raadslaa, hvad der kan forefalde.

1596, 8. Juli (Kbhvn.).

Miss. bl. a. til Erik Hardenberg om at bestille Færger til at føre de fremmede Herrer og deres Folk over til Korsør. Færgerne skulle være til Stede i Nyborg d. 12. Aug.

Samme Dag Mission til Fruerne, bl. a. Kirstinne Hardenberg (Axel Brahes) og Anne Hardenberg.

1596, 30. Juli (Kbhvn.).

Miss. til *Erik Hardenberg*. Da en Del af de fremmede Herrer og Fyrster, som Kongen venter, ville rejse gennem Middelfart og skulle have Vogne til deres Følge og Gods, og da det vil falde Kongens Bønder meget besværligt alene at besørge de mangfoldige Ægter, anmodes han om at give de Bønder i Bog Herred, som han har under sig, Ordre til at møde 2 Gange i Middelfart med deres Heste og Vogn.

1596, 3. Aug. (Kbhvn.).

Miss. til Otto Christoffer Rosenkrantz. *Erik Hardenberg til Matteredup* har paa sin »Søn« *Johan Ruds* Vegne berettet, at en af Otto Christoffer Rosenkrantzes Bønderkvinder, Kirstin Jesses, er beskyldt for at være Aarsag i nogen Sygdom og Svaghed, som hans Datter, Johan Ruds Hustru (Anne Hardenberg), i nogen Tid har været beladt med, og han har anmodet om, at denne Kvinde maa blive fængslet, da hun nu skal tiltales for *Trolldomssag*, og han er bange for, at hun skal undvige

Retten. Otto Christoffer Rosenkrantz skal enten tage nøjagtig Borgen af hende for, at hun bliver til Stede, eller hvis hun ikke kan sætte saadan holde hende fængslet, indtil Sagen er endt, saa hun kan komme til at svare til de Beskyldninger, man billig har til hende, og lide, hvad Lov og Ret kan give. Det er Kongens alvorlige Befaling.

1596, 4. Sept. (Kbhvn.).

Aab. Brev om, at Hendrik Belov, Embedsmand paa Trane-kier, har berettet, at en Kvinde ved Navn Kierstine Andersdatter lovligen er bleven forfulgt, fordi hun i Forening med *Jens Thomissen i Gludsted* har myrdet dennes Hustru og er bleven svoret til Aaraad derfor; hun er derefter rømt for Gerningen, men opholder sig dog her i Riget. For at saadan Misgerning kan blive tilbørligt straffet, befaler Kongen sine Fogeder, Embedsmænd, Borgemestre, Raadmænd, Byfogeder, Herredsfogeder, Birkefogeder og alle andre, at de, saafremt Kierstine Andersdatter ikke har Oprejsningsbrev eller Lejdebrev, skulle være Hendrik Belov behjælpelig med at paagribe hende, hvor han kan opspørge hende, saa hun kan komme til at staa sin Ret. Det forbydes alle at huse eller herberge hende, saafremt de ikke ville straffes derfor.

1596, 18. Sept. (Kbhvn.).

Miss. til Otte Christoffer Rosenkrantz. Johan Rud til Møgelkier, der har en af Otte Christoffer Rosenkrantz' Tjenerinder, Kiersten Jenses i Seid, Fostermoder, mistænkt for ved *Trolldom* at have forgjort hans Hustru Anne Hardenberg og vil forfølge hende med Retten for den Sag, har nu anmodet om, at Kiersten Jenses maa blive kaldt til Stede og komme til at svare til hans Tiltale. Otte Christoffer Rosenkrantz skal straks lade Kiersten Jenses fængsle og sørge for, at hun bliver holdt i Forvaring til Sagens Uddrag og kommer til at lide, hvad Lov og Ret vil give hende.

1596, 26. Sept. (Kbhvn.).

Miss. til Erik Hardenberg. Hoslagt sendes ham en Suppli-

kats fra Frants Lang paa Hindsholm, hvori denne klager over en ham af Erik Hardenbergs Foged Niels Bang tilføjet Uret. Han skal undersøge Sagen, og hvis Frants Lang er bleven ubillig besværet hjælpe ham til Ret, saa han ikke mere skal have noget at klage over. I modsat Fald erklære sig til Kongen, saa denne kan give Frants Lang Besked.

1596, 13. Okt. (Kbhvn.).

Miss. til nogle Lensmænd, at der er nogle løse Kumpaner, der ingen Tjeneste har og til Rejser opkræve Vogne dertil af Kongens Bønder; ogsaa nogle Hofjunkere benytte sig deraf, deriblandt nævnes Christian Hardenberg. Derfor skal Lensmændene sende Registre over hvem og hvor mange Vogne, der kan kræves.

1596, 2. Nov. (Flensborghus).

Følg brev for *Niels Skram til Urup* til alle Kron- og Kirketjenere i Bygholms Len. Det befales dem at betale den sidst paabudte *Landskat* til ham.

1596, 2. Nov. (Flensborghus).

Miss. til Jørgen Friis og Morits Stygge om at overlevere Niels Skram Bygholms Slot og Len med Inventarium, Fæ, Kvæg, den indhøstede Avl og hvad andet, som bør overleveres, besigte Bygningerne paa Slottet og paa Ladegaarden og de i Lenet liggende Skove, kræve en klar og forseglet Jordebog over Bygholms Lens Indkomst af Erik Langes Moder, Fru Anne Gjordsen, og levere den til Niels Skram.

1596, 22. Nov. (Koldinghus).

Fortegnelse paa det, som Niels Skram paa Kongens Vegne skal opbyde til, tilbyde og igen udæske af Erik Lange paa Tinge (alt ang. Bygholms Len).

1596, 12. Dec. (Skanderborg).

Miss. til Rigsraaderne, deriblandt Erik Hardenberg. Da Kon-

gen har bragt i Erfaring, at Rugen næsten alle Vegne her i Riget saa vel som ogsaa andre Steder i Udlandet stiger stærkt og bliver dyr, saa det kan se ud til, at der vil blive Dyrtid her i Riget, hvis der ikke i Tide søges Raad og Midler derimod, har han, dersom kristen Øvrighed bør have sine Lands- og Undersaatters nødvendige Lejlighed i Agt, bestemt i Februar Maaned eller med det første, inden Vandet bliver aabnet, at lade udgaa Forbud over hele Riget mod Udslibning af Rug indtil videre. Kongen har talt med sine Raader og gode Mænd, der har billiget hans Hensigt.

1597, 17. Jan. (Skanderborg).

Aab. Brev om Forbud mod Udførsel af Rug. Lensmændene skal lade Forbuddet forkynde i de Købstæder, de have Befaling i, og Landsdommerne lade det forkynde paa Landstinget.

1597, 20. Jan. (Koldinghus).

Bestalling for Thomis Lifflænder, der skal passe paa Kroens Enemærkeskove i Silkeborg Len, at der aldeles ingen Dyr, store eller smaa, skydes eller ødelægges deri. Han skal aarlig Løn have 40 Dlr. af Silkeborg Len (iøvrigt de samme Bestemmelser som i Bestalling af 26. Sept. 1596 for Las Jæger [d. e. ang. Andtvorskouf Len]).

1597, 21. Jan. (Koldinghus).

Aab. Brev om Stadfæstelse paa Horsens Købstads Privilegier (Orig. p. L.-Ark. i Viborg).

1597, 22. Jan. (Koldinghus.)

Miss. til Manderup Parsberg. Borgemestre og Raad i Horsens have paa Byens og Borgerskabets Vegne berettet, at Fru Karine, Holger Rosenkrantz' Enke, har tilforhandlet sig omtrent den ottende Part af Byens Grunde og Ejendom, hvoraf der tidligere er gjort kongelig og Byens Tynge, hvad hun forholder dem, hvorfor de klager at være kommen i Armod. Dette skal Manderup Parsberg undersøge.

1597, 18. Marts (Kbhvn.).

Miss. til Christoffer Valkendorf, Hofmester, om, at de 500 Dlr., som Tygge Brahe hidtil har faaet af Rentekamret, ikke mere maa gives ham.

1597, 12. April (Kbhvn.).

Miss. til Casper Markdaner om at lægge Gods, bl. a. i Nørrevangs Herred, hvormed Erik Lunge til *Stougaard* har været forlenet, ind under Koldinghus.

Samme Dato:

Forleningsbrev for Valdemar Parsberg, Embedsmand paa Riberhus, paa Skanderborg og Aakier Slotte og Len.

Samtidig for Manderup Parsberg Forleningsbrev paa Aalborghus Slot og Len.

1597, 12. April.

Forleningsbrev fra 1. Maj 1597 at regne for *Erik Hardenberg til Møtterup*, Rigsraad, paa *Eskibiørg* Gaard med tilliggende Bønder. Han maa selv oppebære al den visse Indkomst og Avlen, uden Afgift, Halvdelen af den uvisse Indkomst, dog forbeholder Kongen sig alene al Told, Sise og Vrag samt Indtægten ved Salget af rodhuggen Skov, og Tiendedelen af Oldengælden. Han skal tjene Riget med 2 geruste Heste.

1597, 12. April.

Forleningsbrev fra 1. Maj 1597 for Albret Friis til Harritskier, Rigsraad, paa Riberhus Slot og Len.

1597, 12. April (Kbhvn.).

Forleningsbrev fra 1. Maj 1597 at regne for Corfidts Ulfeld til Bavelse paa Korsør Slot og Len.

Samme Aar og Dato:

Forleningsbrev fra 1. Maj s. A. for Frandts Rantzau til

Droeby paa Silkeborg Slot og Len. Han skal have følgende Genant: 412 Dlr., 9 Læster Rug, 10 Læster Byg, 8 $\frac{1}{2}$ Læst 4 Tdr. Havre, 14 Tdr. Smør, 24 Nødkroppe, 10 Faarekroppe, 100 Gæs, 350 Høns, 3 Tdr. Aal, 200 Brændsvin, 8 Tdr. Gryn, 3 Tdr. Honning og 3 Fedekøer. Han maa oppebære Tiendelen af den uviste Rente og skal tjene Riget med 10 geruste Heste.

1597, 12. April.

Forleningsbrev fra 1. Maj at regne for Christian Munk til Giessinggaard paa *Skarpenbergs Gods* paa Mors.

Samme Dato:

Forleningsbrev fra 1. Maj at regne for Niels Skram til Urup paa Biugholms Slot og Len. Han skal tjene Riget med 6 geruste Heste.

1597, 20. April (Kbhvn.).

Miss. til Fru Talle Ulfstand og Fru *Margrete Hardenberg*, Palle Grubbes Enke. Forstanderne for Skolen i Ringsted have berettet, at afdøde Fru Anne Hardenberg, saaledes som hendes Testamente udviser, for sit Lejersted har skænket 300 Dlr. til fattige Skolebørn i Ringsted Skole. Disse Penge har i sin Tid afdøde Corvidts Grubbe faaet, og de staa endnu hos dem til igemed 2 $\frac{1}{2}$ Aars paaløbne Renter. Kirkeværgerne have tidligere (14. Sept. 1595) faaet Skrivelse til dem om at betale, men alligevel forholdes Pengene Kirkeværgerne til stor Bekostning og Skade for de fattige Skolebørn, og de have derfor paany anmodet om at blive hjulpe til Ret. Det befales Fru Talle og Fru Margrete godvillig at rette sig selv heri og uden videre Forhaling betale de 300 Dlr. med paaløbne Renter til Skolens Forstandere, da Fru Anne Hardenberg af et kristeligt Hjerter og Forsæt har skænket Pengene til de fattige Skolebørn.

1597, 21. April (Kbhvn.).

Miss. til Rigsraaderne, deribl. Erik Hardenberg, om sikkert at møde i København hos Kongen den 12. Maj for nærmere at erfare Kongens Vilje.

1597, 2. Juni (Kbhvn.).

Miss. til Niels Skram. Jens Møller har berettet at have faaet Brev paa Hatting kvit og frit paa Livstid af Erik Lunge. Men da han ikke kan nyde dette længere, fordi Erik Lunge er kommen af med Bygholm Len, beder han om Lettelse i Skylden paa Møllen dette Aar; det indrømmes ham for Halvdelen, og senere skal han til Niels Skram svare den fulde Landgilde.

1597, 13. Juni (Kbhvn.).

Miss. til Rigsraaderne, deriblandt Erik Hardenberg, om, at Kongen agter at udstede Forbud mod Udførsel af Salpeter og Krudt af Riget og anmoder om deres Mening om dette Forbud.

1597, 11. Juli (Kbhvn.).

Kgl. Beskærmelsesbrev for en Niels Skade i Hillerød ved Frederiksborg Slot, der er bleven forfulgt og dømt fra sin Fred, saa længe staar paa — til Gengæld skal N. Skade ogsaa forholde sig rolig (jfr. 1601, 10. Nov. [Kronborg]: Miss. til Hans Roggen om at udtage Niels Skade i Hillerød i Hospitalet i Kobenhavn og lade ham faa nødtørftig Underholdning der lige med andre Hospitalslemmer).

1597, 24. Juli (Kbhvn.).

Miss. til Erik Hardenberg og Absalon Gjøe om at undersøge en Sag, hvori Fru Helvig Ulfeldt, Sten Bildes Enke, klager over Claus Brockenhus til Søndergaard, at han forulemper hendes Søn Erik Bilde.

1597, 20. Sept. (Kbhvn.).

Aab. Brev om Opretholdelse af Forbud mod Udførsel af Rug, Havre, Flæsk og fede Svin.

1597, 26. Sept. (Frederiksborg).

Miss. til Erik Hardenberg, Niels Skram m. fl. om at sætte de bestilte Øksne og Lam paa Foder og fodre dem vel.

1597, 10. Okt. (Kbhvn.).

Miss. til flere Lensmænd, deribl. Erik Hardenberg, om at sende den til Kongen opkøbte Havre til Haderslevhus; for nogle drejer det sig om 1000 Tdr., for andre om 500 Tdr. Havre.

Samme Dag er der Miss. til Tolderen i Assens om at *betale Erik Hardenberg 1000 Tdr. Havre.*

1597, 22. Okt.

Miss. til Lensmændene, deribl. Erik Hardenberg, om at købe Forraad til Kongen: 20 Øksne og 150 Lam. — Niels Skram: 15 Øksne og 100 Lam.

Samtidig faar Tolden Miss. om at betale Erik Hardenberg derfor.

1597, 2. Dec. (Haderslevhus).

Miss. til Landsdommerne i Nørrejylland. Da en *Troldkvinde* i Haderslev, som for nogen Tid siden for sine Misgerningers Skyld blev dømt til Ilden, har udlagt en Kvinde, som hun kaldte *Kirsten Fostermoder*, og sagt, at denne Kvinde skulde være Aarsag til Fru Anne Johan Ruds (Anne Hardenberg) langvarige Sygdom, har Johan Rud i Henhold til denne Bekendelse sigtet en Kvinde, der boede paa Otte Christoffer Rosenkrantz' Gods ved Bolver (Boller), og erhvervet kongelig Befaling til Otte Christoffer Rosenkrantz om at fængsle denne Kvinde, hvilket ogsaa er sket. Da imidlertid Otte Christoffer Rosenkrantz formener, at intet udædisk Menneske bør vidne nogen til Skade, og da Kvinden ved Bolver heller ikke har haft det Navn, som den dømte Troldkvinde nævnede, mener han, at Troldkvindens Vidnesbyrd ikke er nøjagtigt, som det bør være. De skulde ved første Lejlighed indstævne Troldkvindens Vidnesbyrd i Rette for sig paa Landstinget, nøje undersøge Sagen, dømme om Vidnesbyrdet bør staa ved Magt og komme Kvinden ved Bolver til Hinder og Skade eller ej og give Dommen klarlig beskrevet under deres Signeter.

1597, 10. Dec. (Haderslevhus).

Miss. til Rigsraaderne, deribl. Erik Hardenberg, ang. Betænkning om Udførselsforbud af Korn og dettes Stigning i Pris.

1598, 5. Febr. (Haderslevhus).

Miss. til Niels Skram om at lade Frands Søfrensen i Lindve (Lindved) være fri for et Aars Landgilde, da hans Gaard er brændt.

1598, 8. Febr.

Miss. til Raadet, deriblandt Erik Hardenberg. Tilsigelse til Herredag i Kobenhavn til 11. Juni.

1598, 17. Febr. (Haderslevhus).

Bestalling for Hans von Lynneborg fremdeles at være Dyrevogter paa Kronens Enemærkeskove i Silkeborg Len. Han skal have 16 Dlr. i aarlig Løn, 4 Dlr. om Maaneden i Kostpenge, en sædvanlig Hofklædning og Foder og Maal paa en Hest, alt at udrede af Lensmanden paa Silkeborg Slot.

1598, 4. Marts (Koldinghus).

Aab. Brev om, at Christoffer Holgersen i Nim, der af Lensmanden paa Skanderborg Slot er tilforordnet at være Foged i Nim Birk og desuden besværes meget af Kongens Folk og Tjenere, som stedse komme til ham, indtil videre maa være fri for at svare Landgilde af sin Gaard.

1598, 6. Marts (Haderslevhus).

Miss. til Vald. Parsberg ang. Glashytten i hans Skove. Den skal nedbrydes og ødelægges, for at Skoven ikke mere skal forhugges og ødelægges; det skal ske efter Mikkelsdag, og for den Tid skal der brændes alt det Vinduesglas og Bennikeglas, det er muligt.

1598, 29. Marts (Haderslevhus).

Miss. til Erik Hardenberg om at bestille Vogne til at føre forskellige af Kongens Kancelli og Hoftjenere fra Assens til Odense.

1598, 1. Maj (Kbhvn.).

Miss. til Borgemestre og Raad i Horsens om at hjælpe Rasmus Holst til hans Betaling af 19¹/₂ Dlr., som en afdød Las Persen er bleven ham skyldig.

1598, 8. Maj (Kronborg).

Miss. til Rigsraaderne, deribl. Erik Hardenberg, om at møde til Kroningen Onsdagen før (d. 7. Juni).

1598, 3. Juni (Kbhvn.).

Aab. Brev om Ophævelse af Forbudet mod Udførsel af Malt af Riget.

1598, 19. Juni (Kbhvn.).

Aab. Brev om, at der i lang Tid har været Trætte mellem Johan Rud til Møgelkier og Fru Carin Gyldenstjerne, Holger Rosenkrantz' Enke til, Stiernholm, hvilken Trætte i lang Tid har været forfulgt til Herredsting og Landsting og nu har været indstævnet for Kongen og Danmarks Riges Raad paa den almindelige Herredag i København Hellig Trefoldigheds Søndag 1598. Da Kongen som Kristen Øvrighed ikke gerne ser nogen Uenighed mellem sine Undersaatter og gode Mænd og deres Venner, har han faaet den forligt om al deres Uenighed, saaledes at de i Kongens og nogle Raaders Nærværelse har givet hinanden Haanden paa, at de ikke vidste andet end Ære og godt om hinanden. Hvad Kirstine Fostermoder angaar, da skal hun overleveres til Casper Markdaner, Embedsmand paa Koldinghus, der skal lade opkræve nyt Kirkenævn til at tyge og kende over hende, hvad de mene at være rettest og kristeligst; ingen af Parterne skal have at svare for hende hemmeligt eller aabenbart eller i nogen Maade at befatte sig med Sagen, og efter den afsagte Dom skal der forholdes med hende

til Liv eller Død. De af begge Parter i Sagen tagne Bekendelser, Tingsvidner, Landstings- og Herredstingsdomme skulle overleveres til Kongen tilligemed deres Stævninger. Hermed er de og deres Venner forligte i alle Maader, og der skal ikke mere tales om den Sag.

Samme Dag (Kbhvn.).

Miss. til Casper Markdaner. Kongen har nu forligt Johan Rud til Møgelkier og Fru Karenne Gyldenstjerne, Holger Rosenkrantz' Enke, om den vidtløftige Trætte, som har været imellem dem, paa det Vilkaar, at Kiersten Fostermoder af Otte Christoffer Rosenkrantz til Boller skal overleveres Casper Markdaner paa Koldinghus for der videre at tiltales. Naar hun kommer til Koldinghus, skal Casper Markdaner tage hende i god Forvaring og straks opkræve Kirkenævn i Herredet til at dømme over hende, om hun er skyldig eller ej; der skal ingen Varsel gives for Opkrævelsen, og ingen af Parterne skal svare for hende. Hvis hun dømmes til Livet, skal Sagen siden behandles paa Landsting, hvorefter hun skal staa sin Ret. Hun maa ikke pinlig forhøres, og ingen af Parterne eller deres Folk eller Tjenere maa tale med hende. Casper Markdaner skal i alle Maader forholde sig upartisk med denne Forfølgning, saaledes som han vil forsvare for Gud og være bekendt for Kongen. De Landstingsdomme og Breve, som kunne bruges i Sagen, sendes ham.

1598, 8. Juli (Kbhvn.).

Aab. Brev om, at Erik Hardenberg, Rigsraad og Embedsmand paa Eskiebjerggaard, maa faa sin Indkomst af Gaarden forbedret med Halvparten af den uvisse, saaledes at han herefter uden Regnskab har al den visse og uvisse Indkomst med Undtagelse af Told, Sise og Vrag, der skal tilfalde Kongen. Endvidere maa han herefter selv oppebære Femteparten af Oldengjælden. Iøvrigt skal han i alle Maader rette sig efter det forrige Lensbrev.

1598, 24. Sept. (Kbhvn.).

Aab. Brev om Ophævelse af Forbudet mod Udførsel af Byg.

1598, 1. Nov. (Kbhvn.).

Miss. til Rigsraaderne, deriblandt Erik Hardenberg. Da der baade her i Riget og udenlands er stor Mangel paa Rug, saa den stiger i Pris, og det kan befrygtes, at den Byg, som er at faa, af Fattigfolk vil blive brugt baade til Brød og Øl, har Kongen anset det for raadeligst engang i Dec. Maaned at tilbagekalde Tilladelsen til at udføre Byg og Malt af Riget. Det befales dem straks at erklære sig derom og indsende deres Betænkning til Kancelliet.

Og i 1599, 3. April,

atter Mission til Raadet om at erklære sig om, hvorvidt Forbudet mod Udførsel af Byg og Malt skal hæves i Juli eller blive staaende endnu nogen Tid.

1599, 17. April (Kbhvn.).

Miss. til Hendrik Rammel at indløse nogle Gaarde til Krapperup, som Claus Podebusk til Krapperup 1536 har tilpanter sig, nemlig 2 Gaarde i Vonge Sogn, den ene i Vonge By, den anden i Molleryd, af Peder Thuesen, Abbed i Beckeskouf Kloster.

1599, 14. Juli (Kbhvn.).

Aab. Brev om, at Kongen efter Overvejelse med Rigets Raader har opgivet Forbudet mod Udførsel af Byg og Malt, da der næsten allevegne er god Evne paa Byg og Malt.

1599, 16. Juli (Kbhvn.).

Miss. til Rigsraaderne, deribl. Erik Hardenberg, om at møde i København d. 8. Okt. for at sidde til Doms og raadslaa om Rigets magtpaaliggende Anliggender.

1599, 13. Aug. (Kbhvn.).

Miss. til Laurits Brockenhuus om at lade Breide Rantzau faa 4 Stykker Vildt, som Kongen har givet ham til Fru *Helvig Hardenbergs Begravelse*.

1599, 10. Okt. (Kbhvn.).

Oprensning af Restancer hos Lensmænd, deribl. Erik Hardenberg (Eskebierregaard), med Regnskabet til 1. Maj 1599.

1599, 30. Okt. (Kbhvn.).

Aab. Brev, hvorved Kongen paa Danmarks Krones Vegne erkender at være Benedict Rantzau 70,000 Dlr. skyldig, hvilke skulde betales til ham selv eller hans Arvinger. Til Betryggelse for ham stilles Rigsraaderne, bl. a. Erik Hardenberg, Matstrup.

1599, 18. Dec. (Frederiksborg).

Miss. til Abbedissen i Maribo Kloster om at indtage Jomfru Margrete Hardenberg i Maribo Kloster og lade hende faa samme Underholdning som de andre Jomfruer og bekvemt Kammer og Værelse. Hun skal flittigt paase, at Jomfru Margrete skikker sig tilbørlig baade mod hende og de andre Jomfruer og ogsaa i alle Maader.

1599, 24. Dec. (Kbhvn.).

Miss. til en Del nævnte Lensmænd, deribl. Erik Hardenberg, ang. Restancer — de skal gøre Rede for det, som tilkommer Kongen, den nævnte af Eskebierregaards Len.

1600, 11. Febr. (Frederiksborg).

Miss. til Borgemestre og Raad i Horsens. Da Kongen har bragt i Erfaring, at det i hans Faders Tid skal være forbudt Borgerne i Horsens at lade deres Korn male andre Steder end i Møllen ved Bygholms Slot, og da Mølleren i denne Mølle paa det højeste besværer sig over, at han ikke kan udrede sin aarlige Landgilde, medmindre dette herefter overholdes, befales det dem at give Borgerne i Byen Ordre til at søge til Bygholms Mølle og ikke andensteds med sit Korn, som de skulle have malet, saafremt Borgerne ikke, hvis de søge andensteds, ville staa tilbørligt til Rette derfor. Hvis Mølleren forholder sig anderledes mod Borgerne, end billigt og Ret er, skulle de tilkendegive Lensmanden paa Bygholm det og søge Ret hos ham over Mølleren.

1600, 29. Marts (Kbhvn.).

Miss. til bl. a. Erik Hardenberg om at bevilge, at Adelens Bønder i Sjælland til Sommer paa egen Underholdning og Bekostning maa arbejde 6 Søgnedage paa Udvidelsen og Forbedringen af Københavns Befæstning og fremdeles ligesaa de følgende Aar, til Befæstningen er færdig.

1600, 29. Maj (Kbhvn.).

Miss. til Rigsraaderne, deriblandt Erik Hardenberg, at Kongen har afkøbt Benedix Rantzau Møgeltøndergaard med tiliggende Gods. Pengene dertil skal skaffes ved alm. Skat i Danmark og Norge, hvad Rigsraadet skal give deres Samtykke til.

1600, 13. Juni (Kbhvn.).

Miss. til Voldemar Parsberg. Kongen har bevilget, at Christen Jensen, Søfren Nielsen og Jens Andersen i *Tvingstrup* (Tvingstrup, Vor H.), hvis Gaarde med alt, hvad de havde, er brændte, maa være fri for dette Aars Landgilde og maa faa noget Bygningstømmer i Skovene til deres Gaardes Genopbyggelse.

1600, 15. Juli (Kronborg).

Miss. til Casper Markdaner (Koldinghus), Voldemar Parsberg (Skanderborg) og Frants Rantzau (Silkeborg). Da Kongen ved første Lejlighed vil begive sig paa Jagt i deres Len, skulle de skaffe Salt, Træ, Havre til Hestene og hvad andet, der behøves paa Jagten, i Forraad.

1600, 27. Juli (Kbhvn.).

Miss. til bl. a. Erik Hardenberg ang. at afgøre nogle Stridigheder mellem Arvingerne i et Skifte efter afdøde Hans Norby.

1600, 10. Aug. (Koldinghus).

Oprejsningsbrev til med Sandemænd, Nævninge og paa anden Maade at forfølge til Herredsting og Landsting en hidtil

fortiet Sag mod Ofve Lunge til Tirsbecks Tjener, Hendrik Clemidsen Høg i Bredal, der for nogen Tid siden er funden i Kronens Skov og Enemærke paa Høgholt og er bleven tagen ved Stubben paa fersk Gerning med Læs paa Slæden, hvad han ulovligt har hugget.

1600, 22. Aug. (paa Jagten ved Rye).

Miss. til Niels Skram at være en Enke i Horsens behjælpelig med at faa sit Tilgodehavende af Medborgere og beskikke en Værge for hende.

1600, 22. Aug. (paa Jagten ved Rye).

Miss. til Niels Skram. For nogen Tid siden er Præstegaarden ved Nefsager Kirke brændt, ved hvilken Lejlighed der ogsaa kom Ild i Kirken, hvis Spærreværk brændte. Da Kirken ikke er saaledes ved Formue, at den kan istandsættes ved dens egen Indkomst, skal Niels Skram sørge for, at de *andre Kirker i Bygholms Len*, der er ved Magt og have Forraad, komme Nefsager Kirke til Hjælp, enhver efter sin Formue, og lade Hjælpen anvendes til Nefsager Kirkes Bygning.

1600, 22. Aug. (paa Jagten ved Rye).

Miss. til Voldemar Parsberg om at lade *Christen Jensen i Grestrup* (Grædstrup, Tyrsting H.) være fri for det Aars Landgilde, som han resterer med, af Hensyn til hans Armod og den store Skade, han har lidt ved Ildebrand; han skal ogsaa lade ham faa nogen Bygningstømmer i Skovene til at genopbygge Gaarden med.

1600, 25. Aug. (Silkeborg).

Miss. til Voldemar Parsberg. Da *Kirkeværgerne for Rye Kirke* have berettet, at Kirken er meget brøstfældig og forfalden og ikke kan istandsættes af dens egen Indkomst, og i den Anledning have anmodet om nogen Hjælp, skal han give Ordre til, at de Kirker i Herredet (Thyrsting), der er ved godt Forraad og Formue, skulle komme Rye Kirke til Hjælp med noget af deres Formue, og sørge for, at Hjælpen bliver tilstillet Kirke-

værgerne for Rye Kirke, saa Kirken igen i nogen Maade kan blive istandsat. Han skal paase, at Hjælpen bliver anvendt tilbørligt.

1600, 29. Aug. (Silkeborg).

Aab. Brev om, at Erik Grøn, der er beskikket til *Herredsfoged i Tyrsting Herred* og bor paa en Annekspræstegaard i Treden, hvoraf der aarlig svares Landgilde til Præsten, efter sin Begæring ligesom sine Formænd maa faa Vederlag for denne Landgilde af Kronens Korntiende af Treden Sogn, saalænge han er Herredsfoged eller indtil anden Ordre gives, hvilket Lensmanden paa Skanderborg skal paase sker.

1600, 30. Aug. (Kbhvn.).

Miss. til nogle Herremænd, bl. a. Erik Lunge til Stougaard, ang. en Trætte med paa den ene Side en Række andre *Adelsmænd og Forstanderen for Skolen i Assens og Erik Hardenberg til Matstrup paa Kongens Vegne paa den anden Side* om nogen Brug med Græs at afføre, som en Mand i Vestorup (Vedstaarup) Dam trods alle Breve og Vidnesbyrd til Gunst for Kronens Ret vil tilholde sig, og om Vestorup Dam findes at være støvet saa højt, at Kronens Dam og Fiskeri skades.

1600, 27. Sept. (Haderslevhus).

Miss. til Erik Hardenberg. Kongen har foræret Hertug Johan Adolf af Slesvig-Holsten 24 levende *Daadyr* og sendt denne Jæger til Erik Hardenbergs Len (Hagenskov eller Eskebjerggaard) for at fange dem. Erik Hardenberg skal sørge for Folk til at hjælpe Jægeren at fange Dyrene og efter Jægerens Anvisning lave Kister til at transportere Dyrene i samt skaffe Skuder til at transportere Dyrene til Gottorp. Alle Udlæg føres til Udgift i Regnskabet.

1600, 10. Okt. (Kbhvn.).

Aab. Brev om Stadfæstelse for Erik Rosenkrantz' Arvinger paa det mellem Kong Frederik II. og Erik Rosenkrantz d. 23.

Aug. 1573 med Rigsraadets Samtykke sluttede Mageskifte. — Skødet er frakommen Arvingerne, men meddeles dem efter den i Kancelliregistranten indførte Kopi.

1601, 1. Juli (Kbhvn.).

Miss. til bl. a. Erik Hardenberg om at møde i København i Anledning af, at Kongen vil gøre Bryllup for en Statholder der.

1601, 27. Juli (Kronborg).

Miss., bl. a. til *Erik Hardenberg*, at da Rigets Befæstninger paa Grænserne og Kongens Skibsarmada ikke er godt forsynede med Skyts og Muntion, som det er nødvendigt, hvis der skulde komme noget fjendligt, saa har Kongen med 11 Raader anset det for raadeligt, at enhver *Landsbykirke* i hele Riget, der har mere end een Klokke, kun skal beholde den største, medens de andre skulle støbes om og anvendes til Forstærkning og Forbedring af Rigets Arkeli, eftersom enhver Landsbykirke kan have nok i een Klokke, hvormed Kirketjenesten kan besørges tilbørligt, eller ogsaa kunne Kirkerne, hvis Sognene ligge saa langt fra hinanden, at flere Klokker er nødvendige, snart igen blive forsynede med Klokker.*)

1601, 10. Okt. (Roskildegaard).

Miss. til bl. a. Erik Hardenberg om at taksere Adelen paa Fyn og Langeland 18. Nov. i Odense.

1601, 2. Nov. (Frederiksborg).

Miss. til Erik Hardenberg om i sit Len at lade skyde 6 Stykker Daavildt og levere Eske Bilde til Ellinge disse til hans Bryllup.

1601, 1. Dec. (Haderslevhus).

Miss. til Knud Brahe og Valdemar Parsberg om at besig-

*) Nogle Steder leverer man andet Kobber i Stedet for Kirkeklokkerne til Støbning.

tige 2 Gaarde i Salt By og Sogn i Nørrejylland, som Kongen har bevilget Lauridts til Tulstrup til Mageskifte, og indsende Besigtigelsen til Kancelliet.

1601, 16. Dec. (Roskildegaard).

Miss. til Valdemar Parsberg om at eftergive Jørgen Lauridtsen i Ring og Søfrin Eriksen i Brorup^{*)} (Brarup i Vor H.) i Skanderborg Len, hvis Gaarde er brændte, hver 1 Aars Landgilde og lade dem faa noget Bygningstømmer til at genopbygge Gaardene med i Lenets Skove.

1601, 17. Dec. (Roskildegaard).

Aab. Brev om, at *Erik Grøn i Treden, Herredsfoged i Tørsting Herred* i Skanderborg Len, maa være fri for at svare Landgilde og gøre Ægt, Arbejde og anden Tyngde af den halve Gaard i Treden, som han bor i, saalænge han er Herredsfoged, eller indtil Kongen giver anden Ordre.

1601, 20. Dec. (Roskildegaard).

Miss. til Raaderne, deribl. Erik Hardenberg, ang. Møde hos Kongen i København i Anl. af Herredag 12. April (Mandag).

1602, 16. April (Kbhvn.).

Forleningsbrev fra 1. Maj at regne for Knud Brahe til Engelstholm paa Biugholm Slot og Len.

1602, 18. April.

Miss. til Valdemar Parsberg og Claus Mund om at overlevere Knud Brahe Inventarium, Breve, Registre, Jordebøger og andet, som findes paa Biugholm Slot, besigtige Bygningen paa Slottet og de i Lenet liggende Skove og give Knud Brahe alt beskrevet under deres Haand og Segl.

*) Det maa være *Bryrup* i Stedet.

1602, 26. April (Kbhvn.).

Miss. til Frandts Rantzau om, at han skal lade Præsten i Svstrup, Hr. Anders Pedersen, faa Tømmer til Nødtørft i Skovene til at opbygge hans Præstegaard med, som nylig er brændt, dog skal det ske uden Skade for Skoven.

1602, 12. Maj (Kbhvn.).

Aab. Brev om, at den lybske Alen skal bruges i de jyske Købstæder.

1602, 17. Maj (Kbhvn.).

Bestalling for Anders Abbelskouf og Hendrik Koppeler som Skovriddere over Skovene i Silkeborg Len. De skulle hver have 16 Dlr. i aarlig Løn, 4 Dlr. om Maaneden i Kostpenge, en sædvanlig Hofklædning og Foder og Maal paa 1 Hest af Silkeborg Slot.

1602, 17. Maj (Kbhvn.).

Livsbrev for Thomis Liflænder, der en Tid lang har været Skovridder i Silkeborg Len, paa den Gaard, han nu bor i, kvit og frit, dog skal han holde Gaarden i god Stand.

1602, 12. Juni (Kbhvn.).

I Anledning af en Trætte om nogen Ejendom og Skov, som Statholderen over Københavns Slot bruger, og hvortil Papirerne er forvarede i en Kirke, hedder det, at de staa i »Skielderup Kirke under Fru Helvig Hardenbergs og Præsten i Skielderups Forsegling«. Dertil skulde de, som faar Missionen, begive sig og bruge dem.

1602, 29. Juli (Kbhvn.).

Miss. til Valdemar Parsberg om at eftergive Lauridts Mikelsen i Skanderborg Len, hvem det er brændt for, et Aars Landgilde og lade ham faa Bygningstømmer i Skovene til at genopbygge Gaarden med.

1602, 31. Juli (Kbhvn.).

Miss. til Ifver Juul, Landsdommer, om, at han i Christian Holcks Sted sammen med flere skal vurdere Bygningerne paa afdøde Niels Skrams Hovedgaard *Urup*, Lynderup og Hefringholm efter kgl. Befaling.

1602, 12. Dec. (Kbhvn.).

Miss. til nogle af Kongens Undersaatte at betale Kongen de Penge, som de skyldte, bl. a. ogsaa Erik Hardenberg med 500 Dlr.

1602, 22. Dec. (Frederiksborg).

Miss. til Valdemar Parsberg, at han skal eftergive Bønderne i Riis og Ovsted Sogn og i Brørup i Hølke Sogn i Vor Herred deres Landgilde paa Grund af deres Fattigdom. Endvidere skal han tillade, at de *Bønder i Tørsting Herred*, der ikke formaa at udrede deres Kornlandgilde, maa give Penge i Stedet, 1 Dlr. for hver Td. Korn og $\frac{1}{2}$ Dlr. for hver Td. Havre.

1602, 23. Dec. (Frederiksborg).

Forleningsbrev for Jørgen Brockenhuus til Rynkebygaard som Sekretær paa Provstiet i Assens, som er ledigt efter *afdøde Jacob Hardenberg*, uden Afgift.

1603, 3. Jan. (Frederiksborg).

Miss. til Rigsraaderne, deribl. Erik Hardenberg, ang. Møde til alm. Herredag i København den 20. Juni.

1603, 28. Jan. (Kbhvn.).

Miss. til Fru Marine Skram, Jacob Hardenbergs Enke, om at levere Jørgen Brockenhuus Jordebogen over Provstiet i Assens samt de Breve og andet vedrørende Provstiet og deres Gods, som maatte være i hendes Værge, og som afdøde Elias Eisenbergs Hustru tidligere har tilstillet hendes Husbonde.

1603, 12. April (Kbhvn.).

Miss. til Manderup Parsberg om at lade Laderne paa Lade-
gaarden paa Skanderborg, der er blæst ned, genopbygge og
istandsætte et gammelt Fæhus, som er forfaldent.

1603, 30. Juni (Kbhvn.).

Miss. til en Række Herremænd, deribl. Johan Rud, ang.
en tidligere udgaaet Befaling om en Trætte mellem Jacob Ro-
senkrantz, Embedsmand paa Nyborg Slot, paa Kronens og
Svendborgs Vegne paa den ene Side og *Erik Hardenberg til Mat-
trup og hans andre Medarvinger* til Hvidkield paa den anden Side
om en Sandemændssag ved Svendborg. De tilsagte Herremænd
følger sig besværede derved, men Kongen befaler, at de maaler
paa Aastederne.

1603, 20. Juli (Kbhvn.).

Miss. til et Par Herremænd om at besigte noget Gods,
som Aksel Brahe (til Elvid) i Skaane vil afstaa til Mageskifte
mod noget af Godset til Eskebjerggaard.

1603, 20. Juli (Kbhvn.).

Bestalling til Christen Nielsen i Salting som Skovridder i
Skanderborg Len. Han skal have 16 gl. Dlr., en sædvanlig
Hofklædning og Foder og Maal paa 1 Hest i aarlig Løn og
4 Dlr. hver Maaned i Kostpenge.

1603, 20. Juli (Kbhvn.).

Miss. til Valdemar Parsberg om at lade Jagtgaarden i Vis-
singe i Skanderborg Len nedbryde og dermed istandsætte Jagt-
gaarden i Rye. Han skal ligeledes lade Jagtgaarden i Aakier
Len nedbryde og dermed istandsætte Aakjær Slot, hvor det
mest trænger dertil.

1603, 24. Juli (Kbhvn.).

Miss. til Carl Bryske og Vald. Parsberg. Da *Hans Skram*

til Hammergaard paa sin Moders Vegne (Ellen Rostrup) har begæret 1 G. i Laankier (Løjenkier) i Astrup S. i Ning Hd. mageskiftet med 1 G. i Soerbek, Hads Hd., som tilhørte Offe Skram, skal de besigte Mageskiftegodset.

1603, 3. Aug. (Kbhvn.).

Miss. til Valdemar Parsberg om at afskedige Rasmus Fisker i Klintrup, der har været Skovridder i Skanderborg Len, ansætte Morten i Rye i hans Sted og give ham Halvdelen af den Løn, hans Formand har haft.

1603, 23. Aug. (Kbhvn.).

Miss. til Knud Brahe om at lægge 2 Gaarde i Hatting Hd. (i Onse og i Bottrup), som har ligget ind under Skanderborg Slot, ind under Biugholms Slot.

1603, 8. Sept. (Kbhvn.).

Miss. til nogle Adelsmænd om at besigte og ligne Axel Brahes Gaard Kotseløse (Korselidse) med tilliggende Gods paa Falster med Kronens Gaard Eskebjerg og nærmest liggende Gods paa Fyn.

1603, 10. Sept. (Kbhvn.).

Miss. til Erik Hardenberg. Da Kongen har tilskiftet *Axel Brahe* til Elvid, Befalingsmand, Dallum Kloster, Eskebjerggaard med en Del af det tilliggende Gods. . . ., skal han indrette sig saaledes, at han til 1. Maj kan levere Axel Brahe Eskebjerggaard og give Bønderne Ordre til efter den Tid at svare Axel Brahe.

12. Sept.: Mageskiftet mellem Axel Brahe og Kronen.

1603, 8. Okt. (Koldinghus).

Miss. til Frants Rantzau. Kronens Undersaatter og menige *Sognemænd i Snede Sogn* i Silkeborg Len have berettet, at de for nogle Aar siden have fæstet Kronens Part af Korntienden i Snede Sogn, men at de forrige Aar, hvis der skal strænges med

den, have forbrudt deres Fæste, fordi de ikke have formaaet i rette Tid at svare deres Afgift af Tienden, særlig fordi der staaar *nogle Gaarde øde i Sognet*, idet Beboerne af dem enten er døde i denne farlige Tid eller er dragne fra dem paa Grund af Armod. Paa deres Begæring har Kongen bevilget, at de, uanset denne store Forseelse, maa beholde deres Fæste uden at besværes med ny Indfæstning, dog skal Frants Rantzau give dem Tilhold om herefter at svare deres Afgift i rette Tid efter deres Fæstebrevs Lydelse.

1603, 4. Nov. (Hamborg).

Miss. til flere Adelsmænd, deribl. Erik Hardenberg, om uden Tøven at møde hos Kongen i Kolding den sidste Nov. for at erfare hans Vilje.

1603, 7. Dec. (Koldinghus).

Miss. til *Erik Hardenberg*. Da Axel Brahe til Elvid, Embedsmand paa Dallum Kloster, har tilfredsstillet Kongen for det Inventarium, som findes paa Eskibierggaard, skal Erik Hardenberg, naar han efter Kongens forrige Skrivelse overleverer Axel Brahe Eskebjerggaard med Gods, tillige levere ham det Inventarium, som han modtog paa Gaarden, da han blev forlenet med den.

1603, 8. Dec. (Koldinghus).

Miss. til Frants Rantzau. Denne Brevviser, Knud Olufsen, Møller i *Slotsmøllen ved Silkeborg Slot*, har klaget over, at Møllen er saa aldeles forfalden paa Huse, Underværk og Vandværk, at den i nogen Tid skal have staaet ganske øde, og at den heller ikke kan bruges mere, medmindre den bliver istandsat med Bygning og i alle Maader. *For at Kronen ikke med Tiden skal miste sin Landgilde af Møllen, befales det Frants Rantzau* at lade den istandsætte, hvor det er nødvendigt, med saa ringe Bekostning som muligt og føre denne til Udgift i Regnskabet. Da Kongen har bragt i Erfaring, at en *Præst i Borring* for nogen Tid siden har ladet bygge en Mølle i Lenet, hvor der ikke tidligere har været nogen Mølle, til Trængsel for Slotsmøllen, skal han befytte sig for at faa denne Præstemølle af-

delt med Retten og tage Dom for sig, om Møllen er saa lovlig opsat, at den bør blive ved Magt eller ej.

1603, 17. Dec. (Koldinghus).

Miss. til Knudt Brahe. Albrit Vind til Ulderupgaard har berettet, at afdøde *Claus Glambek* af Kong Frederik II. *har faaet Borring By* med tilliggende Ejendom til Mageskifte, hvilket Gods han nu har i Værge. Da han desuden har berettet, at de Breve, hvormed Godset skal forsvares, findes i Brevkisten paa Biugholms Slot, og har begæret at faa disse Breve overleverede, skal Knudt Brahe, naar Albrit Vind besøger ham med dette Brev, lade *de Breve, der angaar Borring Bys Ejendom, opsøge og tilstille Albrit Vind dem*. Han skal passe godt paa Breve, der angaar Kronens Ejendom, og faa dem tilbageleverede, naar Albrit Vind har brugt dem.

1604, 2. Jan. (Koldinghus).

Miss. til Rigsraaderne, bl. a. Erik Hardenberg og Axel Brahe, om at møde i Kobenhavn til alm. Herredag d. 14. Maj.

1604, 29. Jan. (Koldinghus).

Miss. til Knud Brahe. Han har berettet, at der i Hatting Herred i Bygholm Len ligger en By ved Navn Seberup (Sæbbe-rup) paa 8 Gaarde, *hvoraf de 5 i langsommelig Tid* have staaet øde, og at man, hvis de 8 Gaarde gøres til 4, og deres Tilliggende deles lige mellem disse 4 Gaarde, formentlig langt bedre kan faa Gaardene besatte og Byen holdt vedlige. *Det befales ham* at lade de 8 Gaarde gøre til 4, dog saaledes, at der af disse svares lige saa megen Landgilde som af de 8 Gaarde, hvorefter han skal rette sig.

1604, 29. Jan. (Koldinghus).

Mission til Vald. Parsberg. Hoslagt sendes ham en Supplikats af denne *Brevviserske, Appelonne Sørensdatter i Gredstrup i Skanderborg Len*, hvor hun begærer, at Kongen *enten* vil give

hende *Forskaansel paa den Landgilde*, hun resterer med, *eller for en rimelig Pris tilforhandle sig Bondeejendommen i den Gaard, hun bor i*. Valdemar Parsberg skal ved første Lejlighed bese og taksere Bondegaarden, betale hende, hvad den kan være værd, tage Skøde af hende paa den og føre Betalingen for den til Udgift.

1604, 29. Jan. (Koldinghus).

Miss. til alle Kron-, Stifts-, Kannike-, Vikarie-, Kirke- og Præstetjenere i Hammerum Herred i Liudenes Len og i *Vradts Herred i Silkeborg Len*. Da Kongen har ladet savskære *noget Tømmer* og nogle Egeplanker i Silkeborg Len og vil have det ført til Horsens, *befales det* dem strengelig efter nærmere Tilsigelse af Frants Rantzau, Embedsmand paa Silkeborg, eller hans Fuldmægtige *at møde med Heste og Vogn* paa de Steder i Silkeborg Skove, som de faar Ordre til, og *hver køre 3 Læs Tømmer og Egeplanker til Horsens*. Ingen uden Adelens egne Arvetjenere skulle være fri derfor.

1604, 31. Jan. (Koldinghus).

Miss. til Frants Rantzau. Ang. det ovennævnte *Paabud i Hammerum og Vradts Herreder* om at køre Tømmer og Egeplanker til Horsens, da har Kongen erfaret, at Hammerum Herred ligger langt derfra, og at Bønderne i dette Herred desuden ville blive besværet med den Bygning, der skal foretages paa Lundenæs Slot, skal han til Fremførelsen af Tømmeret til Horsens særlig bruge de *gejstlige Tjenere i Begge Herreder og Kongens Tjenere i Vradts Herred, men saa vidt muligt forskaane Kongens Tjenere i Hammerum Herred derfor*.

1604, 27. Marts (Kbhvn.).

Forleningsbrev for Fru Anne Ronnov til Skousboe, Erik Hardenbergs Enke, paa Stryen Ø samt Gaarde paa Langeland, nemlig Munkegaard i Maglebye By og Sogn, 2 Gaarde i Olumstrup og Stenggaard. Hun skal fra 1. Maj 1604 at regne aarlig svare 120 Dlr. i Afgift af den visse og uvisse Indkomst.

1604, 27. Marts (Kbhvn.).

Miss. til *Fru Anne Rønno* til *Skoufsboe* og *andre Erik Hardenbergs Arvinger*. Da Kongen vil indfri *Hagenskouf Slot og Len*, som *afdøde Erik Hardenberg* har haft i Pant for nogle Tusinde Daler, skulle de indrette sig paa *at modtage Pengesummen i Rentekammeret* til Paaske 1605, og levere Slot og Len med hvad dertil hører fra sig.

1604, 18. April (Kbhvn.).

Miss. til *Karl Bryske* og *Knud Brahe* om at overlevere *Peder Munk Skanderborg* og *Aakier Len* og besigte *Bygningerne* og de til *Lenene* hørende *Skove*.

1604, 20. April.

Mageskifte mellem *Peder Jul* til *Alstedt* og *Kronen* (jfr. *Kronens Skøder*).

1604, 4. Maj (Frederiksborg).

Bestalling for *Morten Søfrensen* som *Skovrider* i *Jerne (Gern) Herred* i *Rye Birk* i *Skanderborg Len* med en aarlig Løn af 16 Daler, Foder og Maal paa 1 Hest, 4 Dlr. om Maa-neden i Kostpenge og en sædvanlig Hofklædning.

— Ligeledes Bestalling for *Peder Jensen* som *Skovrider* i *Tørsting (Tyrsting) Herred* i *Skanderborg Len*.

1604, 18. Sept. (Skanderborg).

Aab. Brev om Forbud mod, at *Bonderne* i *Skanderborg* og *Aakier Len* sælger *Græsøksne* uden først at tilbyde *Lensmanden* dem.

— Samme Dag tillades det, at nye *Fæstere* af de mange øde *Gaarde* i *Skanderborg* og *Aakier Len* maa være fri for *Landgilde* af første *Afgrøde* og fri for *Ægt* og *Arbejde* i et Aar.

1604, 18. Sept. (Skanderborg).

Miss. til *Kronens Undersaatter* og *menige Bønder* i *Tørsting, Vor og Hielloms (Hjelmslev) Herreder* i *Skanderborg Len*.

Kongen har bragt i Erfaring, at nogle af dem *understaa sig til at fiske efter Ørreder i de forbudte Bække* her i Lenet tværtimod Kongens Faders Forbud (1. Okt. 1573), hvilket medfører, at Kongen selv undertiden lider Mangel, naar det lyster ham at lade Ørreder fange til sit eget Bord. Det *forbydes herved strengeligen Bønderne i Tørsting Herred at fange Ørreder i Hafverbæk, Bønderne i Vor Herred at fange Ørreder i Hembæk og Bønderne i Hielloms Herred at fange Ørreder i Bækkene ved Bold, Kollens og Vester Mølle.* Hvis nogen herefter understaar sig til at fange eller lade fange Ørreder i de ovennævnte Bække, vil de blive straffet derfor efter Loven som for andet uhjemlet.

1604, 21. Sept. (Skanderborg).

Miss. til Peder Mund. Hoslagt sendes ham en Supplikats, hvori *Kronens Tjener Jens Rasmussen i Salten* i Skanderborg Len beretter, at hans Datter er blevet beligget af hendes Næstsøskendebarn, og tilbyder at afsone denne Sag efter sin yderste Formue, hvis Kongen vil tillade det. Kongen tillader, at Sagen maa blive afsonet, og at Jens Rasmussens Datter, der er rømt for denne Sag, maa komme til Stede igen. Peder Mund skal aftinge Sagen med Jens Rasmussen efter dennes Formue og føre Pengene til Indtægt i sit Regnskab.

1604, 4. Okt. (Kbhvn.).

Miss. til Jacob Rosenkrantz om straks at lægge den Del af Eskebjerg Gods, som ikke er blevet mageskiftet bort, bl. a. til Axel Brahe til Elvid, ind under Nyborg Slot.

1604, 21. Okt. (Frederiksborg).

Miss. til Frants Rantzau. Han har indberettet, at der *staar mange Gaarde øde i Silkeborg Len* paa Grund af den heftige Pestilens, som i de sidste Aaringe har grasseret haardt allevegne i Lenet, og at det i langsommelig Tid vil være umuligt igen at faa dem besat, medmindre Kongen en ringe Tid vil fritage de Bønder, der faa dem, for at svare Landgilde, og de Bøn-

der, der overtage saadanne, maa være fri for Indfæstning og det første Aars Landgilde. Han skal gøre sig al mulig Flid for at faa dem besatte.

1604, 8. Nov. (Kbhvn.).

Miss. til Lensmænd, Toldere, Byfogeder og andre om Indbetaling af Restancer, heribl. Christen Munk, *Skarpenbergs Len*.

— *Corfits Hardenbergs* Arvinger (Vernø Klosters Len) skulle betale *Corfits Hardenbergs* Afgift til 1. Maj 1601, forklare Mandtalsregistret paa Møgeltønderskatten 1600 og betale de dertil hørende Penge — jfr. Fortegnelse over Restancer 8. Nov. 1606: *Corfits Hardenbergs* Arvinger (Vernø Kloster) resterer Afgift og Regnskab for det uvisse fra 1. Maj 1600 til 1. Maj 1601 og med Kvittansiarum. Peder Madsen (Vernø Kloster) med Afgift og Regnskab for det uvisse fra 1. Maj 1601 til 1. Maj 1606.

1604, 29. Nov. (Kronborg).

En ny Miss. til Kron-, Stifts-, Kannike-, Vikarie-, Kirke- og Præstetjenere om at skaffe Heste og Vogne til at køre Tømmer fra Silkeborg Skovene til Horsens og en Trusel om, at de, som sidde Befalingen overhørig, vil blive tiltalt og straffet.

1605, 3. Marts.

Stadfæstelsesbrev paa Livstid for Pouil Lauritsen i Lund paa Kronens Part af Korntienden af Vinding Sogn, hvoraf der svarer 8 Ørt. Rug og 8 Ørt. Byg til Kronen.

1605, 17. Marts (Kbhvn.).

Forordning om Møntens Forandring. — Til Lensmændene, Borgerskab og Raad i Købstæderne, at de sørger for Forordningens Overholdelse efter Forkyndelse paa Landstingene desangaaende.

1605, 17. April

omtales, at *Corfits* Ulfeldt til Bavelse overleverer Korsør Slot og Len til Ebbe Munk til Fiellebroe.

1605, 10. Maj (Kbhvn.).

Forleningsbrev fra 1. Maj 1605 at regne for Corfidts Ulfeldt til Bavelse paa Rugaard Len og Vissenbierg Birk paa Fyn.

1605, 10. Maj (Kbhvn.).

Forleningsbrev fra 1. Maj 1605 at regne for Jacob Ulfeldt til Ulfeldtsholm paa Hagenskouf Slot og Len.

1605, 17. Maj (Frederiksborg).

Miss. til Ifver Juel, Kieldt Brockenhuus, Thommes Juel, Erik Lange og Hendrik Vind. For nogen Tid siden har Kongen ladet aaben Befaling udgaa til dem angaaende en Trætte mellem Hendrik Belov til Spøttrup, Embedsmand paa Calløe Slot, Palli Faste til Mindstrup, Fru Else Lindenov til Rørbek, Absalon Gjoes Enke, og *Fru Marren Skram til Matstrup, Jacob Hardenbergs Enke, om et Markeskel mellem Sonder Askier, Hesselbierrig og Nygaards Mark* paa den ene Side og *Store Langkier Mark* paa den anden Side. Af forskellige Grunde er denne Befaling hidtil ikke bleven udført, men Sagen er bleven opsat af dem til Lørdag d. 22. Juni. For at Lodsejerne en Gang for alle uden videre Forhaling kunne komme til Ende med denne Trætte, befales det dem herved paany at indstævne alle Lodssejerne i Rette for sig til den 22. Juni, siden begive sig til Aastederne og i alle Maader rette sig efter den forrige Befaling. Hvis nogen paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde, skulle de mødte have Fuldmagt til at tiltage andre gode Mænd i de ikke mødtes Sted.

1605, 29. Juni (Kbhvn.).

Miss. til *Anne Rønnoy, Erik Hardenbergs Enke*, om paa Herredstinget at lade forfølge Peder Mortensen paa Stryn, fordi han har taget Maren Simensdatter til Ægte, skønt hun samtidig havde sin Husbonde i Live og ikke efter Ordinansen var skilt fra ham, og siden lade denne straffe i Overensstemmelse med Dommen for saadan ukristelig Bedrift.

1605, 5. Juli (Kbhvn.).

Miss. til Jacob Ulfeldt. Assens Købstad samt Kadts Mølle og Strande Mølle ved Assens have i nogen Tid ligget og svaret til St. Hans Kloster i Odense, fordi afdøde *Erik Hardenberg* (ved en Fejlskrift haves »Eiler«) har haft *Hagenskouf Slot* i Pant. Da Kongen nu vil have Assens By og de to Møller henlagt under *Hagenskouf Slot*, som han er forlenet med, skal han straks lægge dem under Slottet og aarlig gøre Regnskab for Indkomsten af dem.

1605, 14. Juli (Kbhvn.).

Miss. til Kronens Bønder i *Hagenskouf Len*. Kongen har bragt i Erfaring, at en Del af dem vise sig meget genstridige mod Jacob Ulfeldt, Embedsmand paa *Hagenskouf*, og hans Fuldmægtige, naar de tilsiges til at gøre Ægt og Arbejde, og ville tilholde sig større Frihed end andre Kronens Bønder i Lenet, skønt de ikke have særlig Benaadning derpaa af Kongen eller dennes Forfædre.

1605, 15. Juli (Kbhvn.).

Miss. til Knud Rud. Da Kongen nu vil have den gejstlige *Jurisdiktion* i *Hagenskouf Len*, som Knud Rud hidtil har haft i Befaling, fordi afdøde *Erik Hardenberg* har haft *Hagenskouf Len* i Pant, lagt ind under *Hagenskouf Slot*, maa Knud Rud herefter ikke befatte sig med den, men skal uhindret lade den følge Jacob Ulfeldt.

1605, 15. Juli (Kbhvn.).

Miss. til Knud Rud om uhindret at lade Assens By og Kals og Strande Møller følge Jacob Ulfeldt.

1605, 30. Juli (Kbhvn.).

Kvittansiarum til Fru Anne Rønnov, *Erik Hardenbergs* Enke, der nu paa hendes afdøde Husbonds Vegne har gjort Regnskab for hans Indtægt og Udgift af *Eskebjerggaard* paa *Hindtsholm* fra 1. Maj 1588 til 1. Maj 1604, for Stiftets Indkomst i samme

Tid, for de oppebaarne Pengeskatter og for det modtagne og igen overleverede Inventarium.

— Og 1605, 3. Aug., ligeledes Kvittansiarum for Pengeskatter, Madskatter og anden Indtægt, som de have oppebaaret af Hagenskouf Len, som de have haft i Pant fra 2. Marts 1572 til 1. Maj 1605, da Lenet blev indløst, og hun leverede det fra sig med klart Inventarium. Hun blev aldeles intet skyldig.

1605, 14. Aug. (Kbhvn.).

Stadfæstelsesbrev paa Livstid for Christen Pedersen, Vrin-
dinge (Vrønding, Nim H.), paa mange Sognemænds Vegne paa
Kirkens Part af Korntienden af Tamdrup Sogn, hvoraf der aar-
lig skal svares 18 Ørt. Rug, 16 Ørt. Byg og 12 Ørt. Havre
til Kirken.

1605, 17. Aug. (Kbhvn.).

Miss. til Peder Mund. Da Kongen mange Steder i Skan-
derborg og Aaker Len har Jagt fælles med Adelen, der skyder
alt det Vildt, de kan, skal han give Kongens Skovrider Ordre
til det samme: at skyde saa mange store Dyr og Adelvildt, det
er muligt, og lade det salte og sælge og gøre Regnskab derfor.

Og da Kronens Bønder i Lenet lider stor Mangel paa Ilde-
brændsel, Bygnings- og Hjultømmer, skal han i Kronens Skove
lade hugge det til dem, dog til saa lidt Skade for Skoven som
muligt. Og han skal lade Rasmus Koks Hus ved Skanderborg
Slot vurdere og købe det, istandsætte det, saa det kan tjene
til nødtørftig Bolig for Kongen, naar han kommer til Skan-
derborg. Alle Bekostninger føres i Regnskabet.

1605, 31. Okt. (Haderslevhus).

Miss. til Niels Friis. Da Fru Anne Rønno, Erik Harden-
bergs Enke, har begæret at faa 3 Gaarde i Skrobeløf Sogn,
1 G. i Svenstrup, 2 i Tarupe og 1 i Viderup (Vindelto,rp,
Tranekier Len) til Mageskifte med noget af hendes Arvegods
paa Langeland, skal Niels Friis erklære sig derom, hvorvidt det
er Gods, der kan undværes, f. Eks. m. H. til Jagt for Lenet,
og hvorvidt der er Fyldest i hendes Gods derfor.

1606, 19. Marts (Kbhvn.).

Miss. til bl. a. Peder Mund til Sandbygaard, Befalingsmand paa Skanderborg Slot, ang. et begæret Mageskifte af Giøde Pedersen i Bergenshus A. i Norge, der ønsker noget Gods der for 2 jordegne Bøndergaarde i Nørrejylland, den ene i Venninge (Vinding, Thyrsting H.) By og Sogn i Tørsting Herred i Skanderborg Len med hans Part i den tilliggende Skov. Peder Mund skal besigte Ejendommene og indsende Besigtigelsen til Kancelliet.

1606, 20. Marts (Kbhvn.).

Miss. til nedennævnte Adelsfruer. Da Kongen behøver nogle Adelsjomfruer til at gøre Tjeneste i Dronning Anna Cathrines Jomfrukammer og har tænkt at ville have Jomfru N. N. dertil, anmodes de om at give deres Samtykke til, at hun maa komme derind og med det første maa indstille sig. — Fru Anne Brockenhuus (Jomfru Anne Due), Fru Helle Ulfeld (Jomfru Lene Gyldenstjerne), Fru Tale Thott (Jomfru Sidtsel Thott), Fru Sidtsel Høg (Jomfru Jute Høg), *Fru Kirsten Hardenberg*^{*)} (*Jomfru Birgitte Brabe*).

1606, 24. Marts (Kbhvn.).

Miss. til Axel Brahe. Kongen har paa Begæring af Mølleren i Dallum Mølle bevilget, at den aarlige Afgift af Møllen maa blive nedsat med 15 Tdr. Mel, hvorfor Axel Brahe skal lade Jordebogen forandre i Overensstemmelse hermed.

1606, 24. Marts (Kbhvn.).

Miss. til Frants Rantzau om i Silkeborg Skove at udvise Christian Holck 2 Bøgetræer, 24 Alen lange, og 2 Bøgetræer, 18 Alen lange, alle 1 Alen i Bredde, til Istandsættelse af Sallingsunds og Vilssunds Færger. Endvidere skal han skaffe 6 ell. 7000 Mursten til en Bygning, som paa Kongens Vegne skal opføres paa Hald Slot.

^{*)} Kirsten Hardenberg, Erik Hardenbergs Datter, blev gift med Axel Brahe, der havde Matstrup efter Svigerfaderen.

1606, 25. Marts.

Miss. til Jacob Ulfeldt m. fl. Da Axel Brahe til Elvid har begæret en Kronens Gaard paa Hindtsholm til Mageskifte for en Gaard i Halland, skal han besigte den.

1606, 29. Marts.

Miss. til Preben Gyldenstjerne — ikke længere at lade Jørgen Friis til Farskouf beholde Kronens Part af Korntienden af *Tørringe Sogn*. Den skal bortfæstes til den mestbydende.

1606, 29. Maj (Kbhvn.).

Stadfæstelsesbrev paa Livstid for Fru Margrette Friis til Englund paa Kronens Part af Korntienden af *Tørring Sogn*, hvoraf der aarlig skal svares 2 Tdr. Rug og 17 Tdr. Byg til Kronen.

1606, 10. April (Kbhvn.).

Miss. til Peder Mund om at lægge Bondeejendommen *1 Gaard i Veninge (Vinding Sogn, Tyrsting H.)* By og Sogn i *Tørsting Herred*, hvortil der er Skov til 12 Svins Olden, som Kongen har faaet til Mageskifte af Giøde Pedersen paa Kopanger i Norge, *ind under Skanderborg Slot*, lade den indskrive i Jordebogen og gøre Regnskab for den visse og den uvisse Indkomst.

1606, 16. April (Kbhvn.).

Miss. til Axel Brahe om at paatage sig Værgemaalet for Jomfru Margret Skovgaard, da de, som efter Loven skulle være hendes Værger, paaføre hende adskillig Trætte paa hendes Gods.

1606, 19. Maj (Kbhvn.).

Miss. til Frands Rantzau. Han har berettet, at en Kvindeperson i Byen Ellerup i Silkeborg Len for nogen Tid siden er bleven ombragt af en Karl og tre Kvinder sammesteds, for hvilket Mord en af Kvinderne er bleven straffet paa Livet. Der er gaet Dom over nogle af de andre, som have samtykket i

denne Gerning og er bleven anholdte paa videre Besked, og han har nu begæret at faa at vide, hvorledes Kongen vil have det med disse tre Personer. Det befales ham at tage lovlig Dom over disse Personer i denne Mordsag, saafremt det ikke allerede er sket, og gaa frem efter Dommens Lydelse med Eksekution.

1606, 6. Juni (Kbhvn.).

Ligelydende Miss. til Peder Mund med Hensyn til Kongens Jægere, der skulle jage i Velling Skove, Vinde Skove (Vinding Skov, Tyrsting H.), Nørre Visne Skov (Nørre Vissing Skov, Hjlemslev H.) og Galten Skov.

1606, 6. Juni,

berettes det, at man paa Færø besværes med det ny Maal, som Kongen har forordnet i Danmark og Norge (12. Maj 1602), og med strengere og længere Vægt og Alen, end det fra Arilds Tid har været brugeligt paa Færø. Kongen forordner da, at Undersaatterne paa Færø ikke blive besværede med strengere Maal, længere og større Alen og Vægt el. lign.

1606, 30. Aug.

Aab. Brev til Bønderne i flere Len paa Sjælland om Gen-tagelse af Forbudet mod at holde mere end én Hund, hvis ene fremmerste Ben skal være afhugget over Knæet.

1606, 2. Okt. (Kbhvn.).

I Anledning af en Hofsindes Bryllup anmodes en Række Adelsmænd og -Frøer om at møde i København, deribl. Axel Brahe og Anne Rønnov.

1606, 30. Okt. (Kbhvn.).

Mageskifte mellem Axel Brahe til Elfvidt paa Dallum Kloster og Kronen.

1606, 8. Nov. (Kbhvn.).

Fortegnelse over Restancer til 1. Maj 1606, bl. a. Corfidts Hardenbergs Arvinger (Vernø Kloster) med Afgift og Regnskab for det uvisse fra 1. Maj 1600—1. Maj 1601 og Peder Madsen (Vernø Kloster) for det uvisse fra 1. Maj 1601—1606.

1606, 9. Nov. (Kbhvn.).

Aab. Brev, at Kongen paa Begæring af Christen Nielsen i Ring har bevilget, at denne indtil videre frit maa fange saa mange Maarer og Oddere, som han kan overkomme, i Kronens Skove, Aaer og Bække i Skanderborg og Silkeborg Len.

1607, 17. Jan. (Antvorskov).

Miss. til Jacob Rosenkrantz om at lade Kronens Bønder paa Stryen, som Fru Anne Rønnov, Erik Hardenbergs Enke, er forlenet med, faa nødvendigt Ildebrændsel efter tidligere Brug og Sædvane for en rimelig Betaling og saa længe, det ikke misbruges, men med saa ringe Skade for Skoven som muligt.

1607, 23. Febr.

Befaling til at lægge nogle Gaarde fra et Mageskifte med Axel Brahe til Elvid ind under Malmøhus.

1607, 8. Marts (Kbhvn.).

Miss. til Peder Mund. Da Kongen paa Begæring af Birgitte Andersis i Vestermølle i Skanderborg Len, der forrige Aar har lidt stor Skade ved Ildebrand og har mistet alt det, hun ejede, har bevilget, at hun maa blive forskaanet for dette Aars Landgilde.

1607, 19. Marts,

nævnes en Niels Skade i Næstved, der har begæret at faa Kronens Gaard Skoufmølle i Egesborg i Vordingborg Len i Forlening. — Og samtidig bydes det, at det skal undersøges, hvad Adkomst han har til den, om gennem hans Hustrus, Regitze Eriksdatter Grubbe, eller vedrører hans eget Gods.

1607, 14. April (Kbhvn.).

Miss. til Peder Mund. Da han har indberettet, at én ved Navn Gunder Bødker i Skanderborg er bleven voldsvoret, fordi han har understaaet sig i at ville tage en Kvinde med Vold, og at *Præstens Søn i Rye* har beligget et Kvindfolk, og forespurgt, hvorledes han skal ordne saadant, da befales det ham at ordne det ved Penge efter enhvers Formue.

1607, 27. April (Kbhvn.).

Miss. til Peder Mund og Albret Skeel, Befalingsmænd paa Skanderborg og Riberhus, i Anledning af, at Peder Jul til Hesselmedt har begæret noget Gods i Riberhus Len til Mageskifte for bl. a. *1 Gaard i Brestrup og 1 Gaard i Burgaard i Tørsting Herred i Skanderborg Len.*

1607, 28. Maj (Kbhvn.).

Miss. til Frandts Rantzau ang. en Tilladelse til at tage godt Vinduesglas for 150 Dlr., som en anden skylder Kongen som Afgift af Glashytterne i Silkeborg Len.

1607, 20. Juni (Frederiksborg).

Aab. Brev til Bønderne i Skanderborg og Aakier Len og Ning Herred om herefter at afholde sig fra Ørredfangst.

1607, 18. Juli.

Mageskifte mellem Palli Fasti til Mindstrup og Kronen.

1607, 14. Nov. (Kbhvn.).

Miss. til Peder Mund. Kongen har paa Begæring af Kronens Bønder i Huorndrup, Gandrup og Hafverballe i Skanderborg Len, der have klaget over, at Roden af deres Rug og Hvede sidste Aar er afædt af Orme og aldeles fordærvet, bevilget, at enhver af dem maa blive forskaanet for Tredjedelen af dette Aars Landgilde.

1607, 7. Juni (Kbhvn.).

Aab. Brev om, at de Heste- og Fæmarkeder, som aarlig pleje at holdes ved Rye i Nørrejylland, herefter skulle holdes paa den anden Side af Byen paa Heden og ikke, hvor de hidtil er holdte, da Indbyggerne i Rye have klaget over, at deres Ager og Eng ødelægges, opædes og nedtrædes under Markederne.

1608, 25. Marts (Kbhvn.).

Miss. til Fru Virikke Griis. Denne Brevviserske, Birgete Anderses i Vester Mølle i Skanderborg Len, har klaget over, at Bolværket og Rieværket for Vester Mølle i den sidste store Vinter er brudt ud og borttaget af et hastigt Vandløb, saa Møllen er ganske ubrugelig, før den igen er istandsat. Kongen har bevilget, at der i Skovene maa udvises hende Bygningstømmer, saa meget, som behøves til Møllens Istandsættelse.

1608, 2. Maj.

Forleningsbrev fra 1. Maj 1608 at regne for Laurits Ebbesen til Tulstrup paa Skanderborg og Aakier Slotte og Len. (Derpaa følger Betingelserne og Ydelserne.)

1608, 7. Maj (Kbhvn.).

Miss. til Laurits Ebbesen til Tulstrup, Embedsmand paa Skanderborg Slot, ang., at Gødi Pedersen, Kiøpanger i Norge, har begæret Mageskifte med Gods i Bergenshus Len for Bondeejendom i 2 *jordegne Bøndergaarde i Ring i Tørsting Herred* i Skanderborg Len. Dette Gods skal Laurits Ebbesen besigte, vurdere og ordne.

Og 1608, 23. Maj:

Miss. til Laurits Ebbesen om at lægge 2 *Gaarde i Ring By og Sogn*, Skanderborg Len, med Skov til 24 og 17 Svins Olden, hvori Kongen har tilskiftet sig Bondeejendommen af Giøde Pedersen i Norge, ind under Skanderborg Slot, indskrive dem i Jordebogen og aarligt gøre Regnskab for den visse og uvisse Indkomst af dem.

1608, 23. Maj (Kbhvn.).

Stadfæstelsesbrev paa Livstid for Hr. Otte Søfrensen i Raarup paa menige Sognemænds Vegne paa Kirkens Part af Korn-tienden af Raarup Sogn, hvoraf der aarlig svares 8 Ørt. Rug, 16 Ørt. Byg og 16 Ørt. Havre i Afgift.

1608, 26. Maj (Kbhvn.).

Aab. Brev om, at Seufren Jensen i Rafnholt, der nu er tilforordnet til at være Herredsfoged i Ning Herred, maa beholde sin Gaard fri for Landgilde, Ægt og Arbejde og anden Tynge, saa længe han er Herredsfoged.

1608, 5. Juni (Kbhvn.).

Axel Brahe gives her Kongens Fuldmagt til at købe en Gaard af Else Olufsdatter i Odense, Østerlevgaard i Dalum Klosters Len, til Kronen. Købesum 2000 Dlr.

1608, 30. Aug. (Skanderborg).

Aab. Brev til Kronens Bønder i Silkeborg Len om Forbud mod at forhugge Underskovene til Upligt.

1608, 19. Sept. (Skanderborg).

Miss. til Laurits Ebbesen om at istandsætte Or Klosters Mølle i Skanderborg Len med Dæmning og andet, saa at Landgilden bedre kan svares. (Or = Vor Klosters Mølle i Tyrsting H.)

1608, 19. Sept.

Miss. til Frants Rantzau om snarest muligt at sende 2 Tylter af de bedre Egebrædder, som ligger ved Lougager i Silkeborg Len, til Skanderborg. (Lougager = Løgager, Vrads H.)

1608, 20. Sept. (Skanderborg).

Miss. til Embedsmændene paa Aarhusgaard og Lundenes ang., at Christoffer Gersdorf til Sebygaard har begæret Mage-

skifte: for Gods i Gern Herred at give 4 *Gaarde i Esserup (Ejstrup, Vrads H.) Sogn i Vrads Herred*, de to kaldet Froergaarde (Frueergaarde), den tredie Brolle (Brejl) og den fjerde Hvellom (Hvillund).

1608, 6. Sept.,

befales det Embedsmanden paa Silkeborg Slot, Frandts Rantzau, at lade Embedsmanden paa Lundenes, Ulrik Sandberg, faa Tømmer i Silkeborg Skove til at udbedre Skiern Bro med; den er sidste Vinter næsten flydt bort paa Grund af stort Vandløb og Isbrud. Der skal dertil bruges 40 Pæle, de 20 14 Alen lange, de andre 20 12 Alen lange og 1 Fod i Kanten, 88 Al. Leider, 1 Fod i Kanten, 4 Hammere (Tværbjælker), hver 10 Al. lange og 1 Fod i Kanten, 4 Træer til Overliggere, hver 14 Al. lang og 1 Kvarter i Kanten, omtrent 6 Træer, hver 12 Al. lang. Til Smaatømmer, smaa Opstandere, Stivere, Løsbolte og Baand 4 Tylter Egebuller, hver 8 Al. lang.

1608, 9. Okt. (Haderslevhus).

Der gives Ordre til Laurits Ebbesen og Frants Rantzau at føre Tømmer fra Løgager i Vrads Herred fra Silkeborgskovene til Horsens, dels til Videreforsendelse, dels til at blive i Horsens. En Skipper i Horsens skal føre noget af Tømmeret til København.

1608, 29. Okt. (Skanderborg).

Miss. til Laurits Ebbesen. Kronens Tjener i *Salten, Niels Rasmussen*, har berettet, at han har *mistet Hus og Gaard med Hø, Korn og andet Boskab ved en Ildebrand*, og i den Anledning *anmodes om at maatte blive forskaanet for dette Aars Landgilde*. Laurits Ebbesen skal lade ham være fri for dette Aars Landgilde og skaffe ham nødtørftigt Bygningstømmer i Skovene til Genopbyggelse, dog med den mindst mulige Skade for Skoven.

1608, 29. Okt. (Skanderborg).

Miss. til Knud Brahe. Da Kongen har afkøbt Oluf Eskesen i Ildvid Bondeejendommen i en ham tilhørende Gaard i Vor-

rigsted (Vrigsted, Bjerre H., Jylland) i Bier Herred, skal han paa Tinge tage nøjagtigt Skøde af Oluf Eskesen paa Gaarden og lade den indskrive i Jordebogen. Kongen har bevilget, at Oluf Eskesen og hans Hustru i 16 Aar maa besidde Gaarden fri for Landgilde, Ægt og Arbejde og anden Tynge, saaledes som vedlagte aabne Brev viser. Han skal levere Oluf Eskesen dette, saa snart han har faaet Skøde paa Tinge.

1608, 30. Okt. (Skanderborg).

Aab. Brev om, at *Oluf Eskesen* i Ildvidt, der har tilskødet Kronen sin Bondeejendom i 1 Gaard i Veregstedt (Vrigsted, Bjerre H., Jyll.) i Bier Herred, og *hans Hustru i de næste 16 Aar maa beholde Gaarden fri for Landgilde, Ægt og Arbejde.*

1608, 6. Nov. (Skanderborg).

Miss. til Laurits Ebbesen. Disse Brevvisere, *Giøde Jensen i Langlundt, Christen Jensen i Gammelgaard og Anders Nielsen i Soebye*, have berettet, at *deres afdøde Fader har haft $1\frac{1}{2}$ Gaard i Ring i Tørsting Herred i Skanderborg Len, som var hans Bondeje*, men paa Grund af nogen Restance blev skuret i Fald til Kronen i sidste Pestilens. Paa deres Begæring har Kongen nu bevilget, at *de igen maa faa nævnte Bondeje*, dog skulle de, som de have tilbudt, først udrede den Rettighed, som resterer af Gaarden til Kronen, siden den blev skuret i Fald, og siden svare sædvanlig Rettighed af den til Kronen. Da han har tilkendegivet, at Bønderne i Skanderborg Len vanskeligt i Aar kunne udrede deres Ruglandgilde i Korn, fordi der i Aar har været stor Misvækst paa forskellige Steder i Lenet, tillader han ham i Aar at tage Penge i Stedet for Rugen efter den Pris, som Rugen har her i Landet paa den Tid, da Landgilden skal ydes.

1608, 4. Dec. (Skanderborg).

Aab. Brev om, at *Søfren Torkildsen* i Sneer (formentlig Nørre Snede, Vrads H.), *der bor paa et alfart Strøg og derfor gæstes af forskellige vejfarende Folk, baade adelige og andre, i de nærmest liggende Købstæder maa købe saa megen Havre, som han behøver til*

Gæsternes Heste, da han ikke kan skaffe den nødvendige Havre af sin egen Avl og heller ikke ved andre Udveje til at skaffe den, medmindre han maa købe den i de nærmest liggende Købstæder.

1608, 6. Dec. (Skanderborg).

Forleningsbrev for Hr. *Oluf Andersen Grønnebek*, *Sognepræst til Tem Sogn*, paa Afgiften af *Kronens Part af Korntienden af Vindinge Sogn* i Skanderborg Len til Hjælp til hans Underhold.

1608, 7. Dec. (Skanderborg).

Aab. Brev om, at *Niels Eriksen*, *Delefoged i Vradts Herred i Silkeborg Len*, paa Grund af den med Bestillingen forbundne Besværing maa være *fri for Landgilde*, Ægt, Arbejde og anden Tyngte af sin Gaard, saalænge han er Delefoged.

1608, 8. Dec. (Skanderborg).

Miss. til Rigsraaderne, deribl. *Axel Brahe*, om at møde hos Kongen i Horsens den 24. Jan. 1609 for sammen med Kongen at dømme i nogle indstævnedes Sager og forhandle og raadslaa om Rigets Anliggender.

1608, 9. Dec. (Skanderborg).

Miss. til Bønderne i Silkeborg Len om at fælde og tilhugge noget Tømmer i Silkeborg Skove, som det er udvist dem, og føre det til Haa (Hou) Havn i Aakier Len, saafremt de ikke vilde tiltales og straffes.

1608, 10. Dec. (Skanderborg).

Miss. til *Frands Rantzau*. *Kronens Bønder i Snede, Eystrup og Vradts Sogne i Vradts Herred* have klaget over, at *Skriveren paa Silkeborg Slot 1607 skal have taget 6 Mk. danske* af enhver af dem for hvert Brændsvin, skønt de efter *Frands Rantzau*s nylig til Kongen afgivne Erklæring om disse Brændsvin aldrig tidligere have givet mere end to eller i det allerhøjeste 3 Mk.

for hvert Svin. Ligeledes have de, saaledes som deres hoslagte Supplikation nærmere viser, *klaget over, at Kornmaaleren paa Slottet* til største Besværing for dem *topmaaler det Landgildekorn, de yde, med den ny Tønde.* Frandts Rantzau skal med det allerførste undersøge begge disse Klager nøjagtigt og uden Forhaling indsende sin Erklæring til Kancelliet, saa Kongen derefter kan ordne Sagen.

1609, 21. Jan. (Skanderborg).

Aab. Brev om, at denne Brevviser, Madts Pedersen i Or Ladegaard (Vor Ladegaard, Tyrsting H.) i Skanderborg Len, der har berettet, at han for nogen Tid siden af Peder Mund, da Lensmand paa Skanderborg, fra Or Klosters Mølle har fæstet et Stykke Eng, kaldet Fiskerholmen, hvoraf der aarlig svares 1 Fjerd. Smør til Kronen, indtil videre maa bruge denne Eng til Or Ladegaard mod at svare den sædvanlige Afgift deraf til Lensmanden paa Skanderborg.

1609, 29. Jan. (Skanderborg).

Miss. til Knud Brahe om at lægge 2 Gaarde i Huornborg By og Sogn i Nimb Herred, erhvervet ved Mageskifte, ind under Biugholm Slot, indskrive dem i Jordebogen og føre Regnskab over dem.

1609, 2. Febr. (Skanderborg).

Kreditiv for Axel Brahe til Elvid med flere til Hertug Hans af Sønderborg med mundligt Hverv.

1609, 2. Febr. (Skanderborg).

Livsbrev for Staffen Nielsen, Borger i Horsens, der har afstaaet en Selvejendom i Gangstedt i Vor H., Skanderborg Len, arvet af hans Hustru, paa en Gaard i Sønder Aldum i Hatting Herred, Bygholms Len, som han selv har Bondeejendom i, og et Stykke Engjord, kaldet Munkemølle, fri for Landgilde, Ægt og Arbejde.

— Samtidig Miss. til Laurits Ebbesen, at han maa sørge for at faa Skøde paa Herredstinget paa den af Staffen Nielsen afstaaede Ejendom og lægge den ind under Slottet og indskrive den i Jordebogen og føre Regnskab med den derunder.

1609, 2. Febr. (Skanderborg).

Aab. Brev om, at Las Nielsen i Ørskouf, der er beskikket i Vord Herred i Skanderborg Len, paa Grund af den med Bestillingen forbundne Besværing maa være fri for Landgilde af den Gaard, han bor i, saalænge han er i Delefoged Bestillingen.

1609, 3. Febr. (Skanderborg).

Aab. Brev, hvorved Kongen, da *Christopher Holgersen* i Nimb har forpligtet sig til *at holde de to Hansted Broer, den ene i Hansted By og den anden mellem Hansted og Horsens, redlige* med Brofjæle, Pæle, Sten og andet Tilbehør, saafremt han *derfor* maa *oppebære det Brokorn*, som plejer at svares til Broernes Vedligeholdelse af Vord og Hats Herreder, men en Tid har været oppebaaret af Skanderborg Slot, paabydes alle Indbyggere, der plejer at yde Brokorn, at yde dette til Christopher Holgersen og i hans Hus, ellers vil de blive tiltalt og straffet for Ulydighed.

1609, 4. Febr. (Skanderborg).

Miss. til Knud Brahe til Engelstholm og Laurits Ebbesen til Tulstrup, Embedsmænd paa Bygholm og Skanderborg Slotte. Da Fru Birgitte Rosenkrantz, Claus Glambeks Enke, har begæret 3 selvegne Bøndergaarde, den ene i Leredsløf By og de to andre i Blølle By med et dertil hørende Bol og en Kirkegaard i Taalstrup By og Sogn, til Mageskifte med 1 Gaard i Nørlof i Hats Herred, 2 halve Gaarde i Saaby i Vor Herred og 2 Gaarde i *Fjøsling Sogn og By i Tørsting Herred*, skulle de besigte det altsammen, ligne det og indsende Besigtigelsen til Kancelliet.

1609, 4. Febr. (Skanderborg).

Miss. til Frandts Rantzau om at lægge Fruergaard og 1 Gaard

i Vradts Herred, 1 Gaard i Hvilum (Hvillumgaard, Vradts H.) og en Gaard i Breil, ligeledes i Vradts Herred, som Kongen har faaet til Mageskifte af Christopher Gersdorff til Sæbygaard, ind under Silkeborg Slot, indskrive dem i Jordebogen og gøre Regnskab for den visse og uvisse Indkomst af dem.

1609, 15. Febr. (Dronningborg).

Aab. Brev om, at Mikkell Lauritsen i Hafrum, der har tilskødet Kronen Bondeejendommen i sin Gaard sammesteds, for sin og sin Hustrus Livstid maa være fritaget for at svare Landgilde og gøre Ægt og Arbejde og anden Tynge.

1609, 15. Febr. (Dronningborg).

Miss. til Eske Brock. Da Mikkell Lauritsen i Haurom har tilbudt at ville tilskøde Kronen Bondeejendommen i den Gaard, han bor i, mod at han og hans Hustru for Livstid fritages for at svare Landgilde og gøre Ægt og Arbejde af Gaarden, skal Eske Brock paa Kongens Vegne ved første Lejlighed paa Tinget tage nøjagtigt Skøde af ham paa Gaarden, indskrive den i Jordebogen og derefter levere Mikkell Lauritsen hoslagte Frihedsbrev.

1609, 20. Febr. (Skanderborg).

Miss. til Laurits Ebbesen om at lade *Vester Mølle* i Skanderborg Len, der skal være aldeles forfalden, istandsætte, dog skal det ske med saa ringe Skade for Skoven og saa ringe Bekostning som muligt.

1609, 20. Febr. (Præstholm).

Oprejsningsbrev for Broderen til den for nogen Tid siden i Silkeborg Len dræbte Las Pedersen til, som om Gerningen nylig var sket, paany med Sandemænd at forfølge denne Sag, da den ikke i rette Tid er bleven forfulgt med Sandemænd.

1609, 27. Febr. (Haderslevhus).

Miss. til Laurits Ebbesen om at udvise Borgemestre og Raad

Hjælp til deres Skibsbros Forbedring af Trær i Kronens Skove under Skanderborg Len; ligeledes hjælpe med billig Ildebrændsel af fornede Trær og Vindfælder. Med saa lidt Skade for Skoven som muligt.

1609, 2. Maj (Haderslevhus).

Miss. til Knud Brahe og Laurits Ebbesen. Ang. et Mageskifte mellem Fru Birgitte Rosenkrantz til Rask, Claus Glambecks Enke, og Kronen, skulle de besigte og vurdere Godset.

1609, 15. Maj (Haderslevhus).

Miss. til Rentemestrene. Knud Brahe, Embedsmand paa Biugholm, har for nogen Tid siden sluttet Kontrakt med en Graver om at oprydde og grave den mellem Biugholm og Horsens løbende Aa saa dyb og bred, at der i den kan gaa en Pram fra Slottet til Byen, hvorfor Graveren skal have 80 Dlr.; endvidere skal en Tømmermand have 4 Dlr. for at optage nogle Pæle i Aaen. Knud Brahe skal modtage Kvittering for de 84 Dlr.

1609, 25. Maj (Haderslevhus).

Miss. til Laurits Ebbesen. Kongen har for nogen Tid siden bevilget, at Indbyggerne i Horsens maa faa et Antal Bøgepæle til Forbedring og Bygning af deres Skibsbros i Skovene i Skanderborg Len. Kronen har bragt i Erfaring, at de ingen andre Steder uden Skade for Skovene kan tages end i Rye Skove, men da det vil falde Borgerne for besværligt at føre dem den lange Vej, skal Laurits Ebbesen tilsige et halvt Hundrede Vogne i Lenet at hjælpe at føre Bøgepælene fra Rye til Horsens.

1609, 25. Maj (—).

Miss. til Laurits Ebbesen om at lade *Normolle* i Skanderborg Len istandsætte nødtørfigt med Sten og anden Bygning og med saa ringe Bekostning som muligt.

Op han skal kvittere Niels Rasmussen i Huorndrup for dette Aars Landgilde paa Grund af den store Skade, han har

lidt ved Ildebrand, og skaffe ham nødtørftig Bygningstømmer med saa ringe Skade for Skoven som muligt.

1609, 19. Juni (Kbhvn.).

Miss. til Johan Ruds Arvinger. Da Johan Rud til Møgelkier for nogen Tid siden er død, og Kongen nu har bevilget, at hans Enke, Fru Anna Hardenberg, maa beholde Ørum Slot og Len, som hendes afdøde Husbonde har været forlenet med, til førstkommende 1. Maj, skulle de med det allerførste *overlevere Fru Anna Hardenberg Ørum Slot med Inventarium, Jordebøger, Breve og alt andet Tilbehør, saaledes som hendes Husbonde har modtaget det, og som det efter hans Død bør leveres. De skulle endvidere paa Ørum Slot tage til sig det Løsøre, som maatte findes efter Johan Rud og med Rette tilhører dem, saa Fru Anna Hardenberg med det første efter Kongens Befaling kan overtage Slottet.*

— Samme Dag Miss. til Christen Høg og Jørgen Lunge om at være til Stede paa Ørum Slot, naar dette med Inventarium overleveres til Fru Anna Hardenberg af Johan Ruds Arvinger, paase alt gaar tilbørligt til og give beskrevet under deres Haand og Segl, *hvad Fru Anna Hardenberg modtager.*

1609, 4. Juli (Kbhvn.).

Miss. til forskellige os ukendte Mænd ang. en Trætte mellem Otto Bildt til Næs paa egne og sine Broderbørns Vegne paa den ene og Axel Rosenkrantz til Glimminge og Fru Margrete Hardenberg til Høgestedt og hendes Lavværge paa den anden Side om en Arv, som de sidste er tildømt efter en afdød Jomfru Blandsiflor Bildt, hvilken Arv Otto Bildt og hans Broderbørn skal udlægge de sidste.

1609, 13. Juli (Kbhvn.).

Miss. til Knud Brahe. Da Kongen anser det for nødvendigt, at der i den kommende Vinter paa Bygholm Slot bliver *holdt to gode Postvogne*, som i Tide, og medens Vinteren varer,

kunne tilføre de Sten og andet, som behøves til Bygningen af Slottet, skal han henimod Vinteren lade købe 4 gode stærke Postheste og lade lave 2 gode Vogne, som bekvemt kunne bruges dertil, og holde dem paa Slottet, saalænge det behøves. Udgiften til Køb af Heste og Vogne og Havre til Posthestene skal indføres i Regnskabet.

1609, 20. Aug.

Stadfæstelsesbrev for Livstid for en *Niels Skade* til Kuserup paa Korntienden af Glumsø Sogn.

1609, 30. Aug. (Kbhvn.).

Miss. til Fru Anna Hardenberg om at lægge 1 Gaard, som Kongen har faaet ved Mageskifte, ind under Ørum Slot, indføre den i Jordebogen og holde Regnskab med den.

1609, 28. Sept. (Kbhvn.).

Miss. til bl. a. Laurits Ebbesen paa Skanderborg Slot om at besigte noget Gods, som ønskes mageskiftet af Niels Krag til Aggerkrog med Kronen, bl. a. for noget af hans Arvegods i *Tørsting Herred i Skanderborg Len, nemlig en Gaard i Brestrup og 1 Gaard i Burgaard.*

1609, 2. Nov.

Ang. en Trætte mellem Axel Brahe til Elvid, Befalingsmand paa Dalum Kloster, og Embedsmand paa Tranekier, Friis til Hellager, hvis Bønder ikke kan komme til Rette om noget Rørsær i en Sø paa Langeland.

1609, 16. Nov. (Kbhvn.).

Stadfæstelsesbrev paa Livstid for *Fru Marine Skram, Jacob Hardenbergs Enke*, paa *Kronens og Kirkens Parter af Korntienden af Brande Sogn* i Nørvangs Herred, hvoraf der aarlig skal svares 16 Ørt. Rug og 6 Ørt. Byg til Kronen og 16 Ørt. Rug og 7 Ørt. Byg til Kirken.

1609, 16. Nov. (Kbhvn.).

Miss. til alle *afdøde Johan Ruds Arvinger*. Tilsagn til at møde ang. de forskellige Trætter derom, faa Breve og Papirer udvekslet derom, ogsaa over Møgelkier Hovedgaard. Ogsaa Fru Anna Hardenberg og Jomfru Anna Nærby er nævnte.

1609, 17. Nov. (Kbhvn.).

Miss. til Laurits Ebbesen om at lægge 1 *Gaard i Bredstrup i Ring Sogn* og 1 *Gaard i Buurgaarde i Gredstrup Sogn i Tørsting Herred*, som Kongen har faaet til Mageskifte af Niels Krag, ind under *Skanderborg*, indskrive dem i Jordebogen og aarlig gøre Regnskab for den visse og den uvisse Indkomst af dem.

1609, 23. Dec. (Kbhvn.),

omtales en Familie-Trætte, hvori en *Elsebe Skade* til Gøttrup, Poull Freibergs Enke, er nævnt.

1610, 10. Febr. (Kbhvn.).

Miss. til Clemen Søfrensen, Borgmester i Vejle. Ang. Supplikation fra menige Sognemænd i Nykirke Sogn, at Nykirke Kirke er meget bygfældig og brøstholden paa Taarnet og paa Spiret, og at Kirken ikke er formuende, saa den kan blive restaureret af sin egen Indkomst. Da Kongen har bragt i Erfaring, at Øster Snede, Brande, Hvixel (Hvejsel), Omme, Huornstrup, Skibet og Gadbierre Kirker er ved Formue, saa de uden Skade kan hjælpe, gør han den Forordning, at Kirkeværgerne for Øster Snede, Brande, Hvixel, Skibbet og Gadbierre Kirker bidrager med 20 Dlr. hver, Omme og Huornstrup med 10 Dlr. hver til Nykirkes Restaurering.

1610, 21. Marts (Kbhvn.).

Miss. til Laurits Ebbesen, der har berettet, at 3 Møller i Skanderborg Len er meget brøstfældige, nemlig Fillerup Mølle, Rye Mølle med dertil hørende 2 Aalegaarde og Lundum Mølle.

1610, 30. Marts.

Til Manderup Parsberg. Da Kongen har erfaret, at endnu nogle af Kronens Gaarde i hans Len er øde, skal han gøre sin Flid for at faa dem besatte.

1610, 11. Maj (Viborg).

Miss. til Frants Rantzau. Kongen har bragt i Erfaring, at Kronens Tjener Jens Nielsen ved Hampensjø i Silkeborg Len til sin Gaard har nogen Ejendom, der ligger langt derfra og mere belejligt for andre Kronens Tjenere i Hampensjø end for Jens Nielsen, medens omvendt disse har Ager og Jord, der ligger langt fra dem og lige ved Jens Niensens Gaard, saa de uden Skade og alle ville have Fordel af en Omskiftning. Frants Rantzau skal sørge for, at det kan ske uden Skade for nogen.

1610, 1. Juni (Kbhvn.).

Miss. til Laurits Ebbesen om at lade nedbryde Hvælvingen paa den Kirke i Ring Kloster, som nu bruges til Lade, da den skal staa for Fald, og saa der kan blive bedre Rum til det Hø og Halm, som lægges deri. Da Laden paa Skanderborg Ladegaard skal være taglam, skal han lade den istandsætte med Tag og Skelning.

1610, 11. Aug.,

nævnes en *Mikkel Nielsen*, der har et Mageskifte med Kronen, jfr. Kr. Sk. her. (Det er aabenbart den samme, der nogle Steder kaldes *Mikkel Skade*, og andre Steder faar Tilnavnet »*Tornekrans*«.)

1610, 3. Okt. (Haderslevhus).

Miss. til Knud Brahe og Laurits Ebbesen, Befalingsmænd paa Biugholm og Skanderborg Slotte. Ang. et Mageskifte, som Kiel Brockenhuus til Lierbek har med Kronen, og hvori en Mængde Gods indgaar, og heri afgiver han bl. a. *1 Gaard i Torlund i Eistrup Sogn i Vrats Herred i Silkeborg Len.*

1611, 28. Febr. (Kbhvn.).

Miss. til Laurits Ebbesen ang. at lade Thomes Jensen i Nimb i Skanderborg Len være fri for et Aars Landgilde, da hans Gaard med Bo, Boskab, Korn og Hø og andet er brændt. Og endvidere lade ham faa Bygningstømmer til Opbygning i Skovene.

1611, 29. April (Christianopol).

Miss. til Eske Bilde. Da der til nogen Bygning ved Skanderborg Slot og Ring Kloster er Brug for nogle Læster Kalk, skal han lade brænde 80 Læster ved Mariager Kloster og fragte paa Skuder til Aakier Slot.

1611, 5. Nov. (Kbhvn.).

Miss. til Laurits Ebbesen til Tulstrup og Erik Lunge til Stoufgaard. Da Mogens Pax til Torup har begæret *1 Kronens Bol i Aal By og Sogn i Tørsting Herred* i Nørrejylland til Mageskifte for $\frac{1}{2}$ G. i Saabye i Yding Sogn i Vor Herred, skal de besigte og ligne begge Parter og indsende det.

1613, 8. Maj (Kbhvn.).

Miss. til Laurits Ebbesen. *Peder Helgesen* og *Rasmus Rasmussen, Kronens Tjenere i Tøring i Skanderborg Len*, have berettet, at de have lidt af en uforvarende Ildebrand paa deres Fæhuse og Lader, saa Avlen er brændt, og de har bedt om at blive fri for dette Aars Landgilde. Det skal Laurits Ebbesen lade dem blive og lade dem faa Bygningstømmer til Gaardenes Genopbyggelse i Kronens Skove, dog uden Skade for Skoven.

1613, 3. Juni (Kbhvn.).

Miss. til Laurits Ebbesen. Da en stor Del af Kronens Undersaatter i Rye i Skanderborg Len har berettet, at deres Huse og Gaarde for nylig er brændte, har de anmodet om Eftergivelse af Landgilde og Hjælp med Bygningstømmer. Det skal Laurits Ebbesen lade dem være fri for og skaffe dem Bygningstømmer til Husenes og Gaardenes Genopbyggelse i Kronens Skove, hvor disse ikke lider Skade derved.

1613, 16. Juni (Kbhvn.).

Forleningsbrev for *Axel Brahe* til Elvidt, Embedsmand i Dalum Kloster, paa Kronens Ø Stryen og fire Gaarde paa Langeland, og han skal svare 120 Dlr. i aarlig Afgift af den visse og uvisse Indkomst, at regne fra 1. Maj, *da afdøde Fru Anne Rønnows Arvingers**) Naadsensaar endte.

1614, 18. Febr. (Koldinghus).

Miss. til Laurits Ebbesen om at lade Las Jensen i Velling og Jens Eriksen i Treden, der har lidt Skade ved Ildebrand, være fri for 1 Aars Landgilde.

1614, 22. Febr. (Koldinghus).

Miss. til Laurits Ebbesen. Kongen har bragt i Erfaring, at Pælene under Møllehuset i Bredvad Mølle er næsten forraadnede, og at to Knaghjul, det Slyngeværk, hvori Møllehjulet hænger, Vandkommen og nogle Stibord er meget forfaldne, saa det er at formode, at Møllen vil falde ned og blive helt øde, medmindre den i Tide bliver istandsat. Det befales ham i den Anledning at lade slaa Pæle under Huset og iøvrigt istandsætte Møllen paa de Steder, hvor han anser det for nødvendigt, dog med saa ringe Bekostning som muligt. — Han skal lade to Kronens Tjenere, Søfren Jude og Jens Søfrensen i Ferggaard, der have lidt Skade ved Ildebrand, være fri for et Aars Landgilde og lade dem faa Bygningstømmer til Gaardenes Genopbyggelse. — Endvidere skal han lade en Kronens Tjener ved Navn Jens Jensen i Ring, der har fæstet en øde Gaard sammesteds, være fri for et halvt Aars Landgilde.

1614, 26. Marts (Haderslevhus).

Miss. til *Mogens Ulfeldt*. *Jacob Ulfeldt*, Rigens Kansler og Embedsmand paa Nyborg Slot, har berettet, at deres *Broder*

*) Axel Brahe blev gift med Erik Hardenbergs Datter, Kirsten Hardenberg, og fik gennem det Giftermaal Mattrup. Fru Anne Rønnow, Erik Hardenbergs Husttu til Mattrup, var saaledes Axel Brahes Hustrus Moder, og han hører derfor til hendes Arvinger.

Corfidts Ulfeldt er død, og at han efter Loven skal være sin Broderbørns Værge, men da han selv i mange og adskillige Maader paa Grund af deres fælles Arv skal være interesseret i Skiftet og derfor ikke kan forestaa Værgemaalet, har han anmodet Kongen om af Øvrigheds Magt at beskikke Corfidts Ulfeldts Børn en anden Værge. Det befales i den Anledning Mogens Ulfeldt, at han, naar der forefalder noget ved Skiftet vedrørende hans Broderbørns Arv, hvori Jacob Ulfeldt i nogen Maade kan være interesseret, skal være til Stede og varetage sin Broderbørns Tarv ved dette, paase, at de i ingen Maader komme til kort, ramme deres Gavn i alle Maader og siden levere Værgemaalet til hans Broder Jacob Ulfeldt, der efter Loven bør forestaa det.

1614, 2. April (Haderslevhus).

Miss. til Axel Brahe og Jacob Ulfeldt om at indrette deres Lejlighed saaledes, at de med det allerførste kan møde her hos Kongen og blive i nogle Dage. Skønt Jacob Ulfeldt har Forhindringer paa Grund af sin Broders (Korfits Ulfeldts) Begravelse, skal han dog begive sig herover.

1614, 7. April (Haderslevhus).

Miss. til Knudt Brahe. Han har indberettet, at Nedie Mølle i Bygholms Len for nogen Tid siden skal være udbrudt af et hastigt Vandløb og nu skal staa ganske øde, hvorfor han har begæret at faa at vide, om han igen skal genopbygge. Det befales ham i den Anledning at lade Møllen genopbygge og istandsætte. Laurits Ebbesen paa Skanderborg Slot har faaet Ordre til at skaffe ham det fornødne Tømmer, saafremt det ikke kan faas i Skovene i Bygholms Len.

1614, 30. Aug. (Kbhvn.).

Miss. til Laurits Ebbesen om at lade *Karren Tøggers i Slagballe* være fri for et Aars Landgilde, da hendes Gaard med Bo og Boskab er brændt, og lade hende faa nødtørfdig Hjælp med Bygningstømmer i Skovene.

1614, 17. Nov. (Kbhvn.).

I Anledning af en Instruktion om Krigstjeneste: Fortegnelse over alle de jordegne Bønder, som ligger til hvert Len i Nørrejyland, og Designation paa et Antal Bønder, som ikke er jordegne og skulle udtages i hvert Len. I Skanderborg Len er der 159 jordegne Gaarde, i Aakier Len 309 jordegne Gaarde, i Dronningborg Len 100 jordegne Gaarde, i Silkeborg Len 22 jordegne Gaarde, her skal tillige udtages 65 Krongaarde, i Aarhus Len 140 jordegne Gaarde, i Kolding Len 324 jordegne G., i Skivehus Len 24 jordegne G., i Kalløe Len 148 jordegne G., i Bygholms Len 64 jordegne G., i Ørum Len 4 j. G., i Hald Len 30 j. G., her skal tillige udtages 75 Krongaarde, i Aastrup Len 9 j. G., i Bøfling Len med Hing og Uldborg Herreder 39 j. G., her tillige 16 Krongaarde, i Lundenis Len 65 j. G., i Aalborghus Len 39 j. G., her tillige 135 Krongaarde, i Vestervigs Klosters Len udtages 38 Krongaarde, i Segelstrup Len 2 j. G., her tillige 30 Krongaarde, i Børglum Klosters Len udtages 17 Krongaarde, i Riberhus Len 70 j. G., tillige 30 Krongaarde, i Mariager Klosters Len og Gislun Herred 4 j. G., tillige 53 Krongaarde. — Summarum 2000 Mand.

Og videre findes der Fortegnelse over hele Landet paa samme Maade.

1615, 14. Marts (Kbhvn.).

Stadfæstelsesbrev paa Livstid for Hr. Oluf Andersen Grønbeck, Sognepræst til Temb Sogn, paa Kronens Part af Korn-tienden af Temb Sogn, hvoraf der aarlig skal svares 14 Ørt. Rug og 4 Ørt. Byg til Kronen.

1615, 6. April (Kbhvn.).

Miss. til Chr. Holck. Kongen har af hans Beretning erfaret, at Møllen ved Silkeborg Slot ikke svarer den Skyld, som der svaredes af den, førend der gik Fald paa den. Da den nu imidlertid er istandsat med Bygning og andet Tilbehør, skal han forordne en Tømmermand dertil, som vil udrede den fulde Skyld af Møllen og iøvrigt selv holde den vedlig.

Og da det gamle Hus paa Silkeborg Slot, kaldet Bødkerhuset, skal være meget bygfældigt og ikke godt kan blive staaende længere, bifalder Kongen, at han lader det tage ned og opsætter et andet.

1615, 6. April.

Til Borgemestre og Raad i Horsens om at hjælpe Jørgen von Holle til sin Betaling hos Anders Rasmussen i Horsens.

1615, 19. April (Kbhvn.).

Miss. til Laurits Ebbesen. Han skal lade Kronens Mølle, Rye Mølle, der skal være meget brøstfældig paa Vandværket og Aalekisten, samt Collens Møllehus og Vor Klosters Møllens Vandværk gøre i Stand.

1615, 26. April (Kbhvn.).

Forleningsbrev fra 1. Maj 1615 at regne for Ernst Normand til Palsgaard paa *Biugholm* Slot og Len.

1615, 26. April.

Til Laurits Ebbesen om at være til Stede, naar Fru Margrete Lange til Engelsthalm, Knud Brahes Enke, overleverer Biugholms Slot til Ernst Normand til Palsgaard, levere Inventar, Breve, Registre, Jordebøger og andet, som bør overleveres, besigte Bygningerne paa Slottet og Ladegaarden og de til Slottet liggende Skove.

1615, 12. Juni (Kbhvn.).

Aab. Brev, hvorved Kongen stadfæster en Kontrakt (dat. 16. Juli 1613), mægtet af Laurits Grubbe, Landsdommer i Laaland og Falster, og af afdøde Axel Brahe Pedersen, en Kontrakt mellem Embedsmand paa Vordingborg Slot Joakim Bülov, Embedsmand paa Vordingborg Slot og Forstander paa Maribo Kloster, og Jomfru Margrete Hardenberg, Abbedisse i Maribo Kloster, paa Maribo Klosters Vegne paa den ene og Borger-

skabet i Maribo Købstad paa den anden Side ang. nogle Jorder i Maribo Klosters Mark, som Borgerne i Maribo have haft i Brug, dels for Afgift, dels for Umag og Langsommelig Tjeneste paa Klostret og i andre Maader.

1615, 6. Juli (Kbhvn.).

Miss. til Laurits Ebbesen om at lade Kronens Bønder i Hatting og Bierge Herreder og i Hiernø (Hjernø) i Biugholms Len faa Bygningstømmer i Skanderborg Skove for en rimelig Pris.

— Og til Christen Holck om at skaffe Biugholms Bønder i Nimb Herred Tømmer og Ved i Silkeborg Skove.

1615, 6. Juli.

Aab. Brev om, at Ernst Norman paa Biugholm Slot, der har klaget over, at der ligger for ringe Skov til Slottet til dets Behov, indtil videre maa faa 500 Læs Ved i Kronens Skove i Skanderborg Len til Ildebrændsel.

— Og samme Dato Miss. til Laurits Ebbesen om at skaffe Ernst Norman noget Tømmer til Istandsættelse af Nidie Mølle.

1616, 2. Juli (Kbhvn.).

Aab. Brev om, at Niels Nielsen i Fogstrup, *Herredsfoged i Vradts Herred*, der har klaget over, at han har megen Besværing med at sidde Ting, med Stævning til Landstinget og i andre Maader og derfor maa forsømme sin egen Næring meget uden at faa noget derfor, herefter maa være fri for at svare Landgilde og gøre Ægt og Arbejde af den Gaard, han bor i, saalænge han er Herredsfoged.

1616, 2. Juli (Kbhvn.).

Aab. Brev til Kronens Bønder under Silkeborg Slot. Da Kongen har bragt i Erfaring, at de, naar der er Olden, understaa sig til at lade deres Svin indbrænde til Olden paa fremmede Lodsejeres Skove, hvilket er til Skade og Afbræk for

Oldengælden af Kronens Skove, paabydes det dem alle strengeligen, at de herefter ikke maa lade deres Svin indbrænde til Olden paa andre end Kronens Skove under Silkeborg Slot, saafremt de ikke vilde tiltales og forfølges for Ulydighed mod Kongens Mandater.

1616, 4. Sept. (Skanderborg).

Miss. til Laurits Ebbesen om at give Kronens Bønder over alt Skanderborg Len Tilhold om, at enhver af dem herefter aarlig skal yde Skanderborg Slot 10 Læs Ved af hver Fuldgaard og 5 Læs Ved af hver Halvgaard o. s. v.

1616, 16. Sept. (Skanderborg).

Miss. til Ernst Normand om at lade 2 Bønder i Vrønding i Tandrup Sogn, Nim H., være fri for 1 Aars Landgilde.

1616, 16. Sept. (Skanderborg).

Aab. Brev, at Fru Eline Marsvin til Vallø, da hun agter at sælge *sin Datter Kirstine Munks Fædrengaard Nørlundt* i Nørrejylland og en anden hende tilhørende Gaard, Rybierregaard paa Laaland, til Bedste for Datteren, at Kongen tillader, at Fru *Eline Marsvin maa sælge Gaardene Nørlundt* og Rybierregaard til hvem som helst.

1616, 5. Okt. (Skanderborg).

Miss. til Laurids Ebbesen. Kongen har bragt i Erfaring, at 2 Kronens Gaarde, den ene i Hallerup, Vor H., som Laurids Jensen bor paa, den anden *i Ring i Tøsting H.*, som Jens Sørrensen bor paa, er satte for saa høj en Landgilde, at hverken disse 2 Bønder eller de Bønder, der før dem have boet paa Gaardene, have formaaet at udrede den. For at Gaardene ikke herefter skulle komme til at staa øde, skal Laurids Ebbesen slaa den halve Del af den nuværende Landgilde af Gaardene af og lade Jordebogen forandre i Overensstemmelse dermed.

1616, 10. Okt. (—).

Miss. til flere Embedsmænd, bl. a. Christen Holck paa Silkeborg og Lauridts Ebbesen paa Skanderborg. Ang. et Mage-skifte af Christopher von Gersdorff til Sebygaard og Kronen, hvorved han afgiver en Del Gods i Silkeborg og Hald Len (os ukendt) for at faa igen bl. a. 3 *Gaarde med tilhørende Gadebuse i Gludsted*, 2 *Gaarde*, 1 *Bol* og 1 *Gadehus i Nørhofvit* og Skierbek Mølle i *Vjads Herred*, som de alt skal besigte og ligne og indsende til Kancelliet.

1616, 19. Okt. (—).

Miss. til Jacob Ulfeldt, som i lang Tid har været forlenet med Hagenskouf Len, hvor Otto Christopher Rosenkrantz til Boller ønsker Gods til Vederlag for noget Gods i Skanderborg Len, som Kongen har begæret.

1616, 24. Okt. (—).

Miss. til Otte Brahe Stensen. *Fru Biergete Brahe til Turebye*, Hendrik Gjões Enke, har berettet, at der d. 29. Okt. paa Dalum skal holdes *Skifte efter hendes afdøde Fader Axel Brahe til Ellevid*, og i den Anledning anmodet Kongen om at tilforordne hende en *Værge*, medens Skiftet staar paa. *Det befales ham* at være til Stede, naar Skiftet skal foretages, *paatage sig Værgemaalet* for Fru Biergete Brahe, medens dette staar paa, og paase, at hun i ingen Maade kommer til kort.

1616, 24. Okt. (—).

Miss. til Eske Brock. Da *Falk Brahe* til Ørbygaard har berettet, at der med det allerførste skal foretages *Skifte efter hans afdøde Fader Axel Brahe til Elvidt*, og i den Anledning har anmodet Kongen om at beskikke en *Værge* for *hans Søstre, Jomfruerne Birgitte og Karine Brahe*, medens Skiftet staar paa, gives der herved Eske Brock Befaling og Fuldmagt til at være til Stede ved Skiftet, *paatage sig Værgemaalet* for Birgitte og Karine Brahe ved dette og paase, at de i ingen Maade kommer til kort.

1616, 25. Okt. (Skanderborg).

Miss. til *Fru Kirsten Hardenberg, Axel Brahes Enke*, om at lade denne Brevviser, Madts Pedersen, Kronens Tjener i Mersløf (Marslev, Bjærge H., Fyen), hvis Gaard med Bo, Boskab, Kvæg, Fæ og alt, hvad han havde, for kort Tid siden er brændt ved Nattetid, være fri for 1 Aars Landgilde og lade ham faa Bygningstømmer i Skovene til Gaardens Genopbyggelse.

1616, 31. Okt. (—).

Da *Otte Christopher Rosenkrantz til Boller har solgt sin Gaard Stiernholm* i Horsens til Kongen, saa skulde bl. a. Ernst Normand til Bygholm begive sig dertil og undersøge den o. s. v.

1616, 3. Nov. (—).

Miss. til Ulrik Sandberg til Lundenes. Da Kongen til sin Skibsbygnings Behov har ladet en Del Tømmer hugge i Silkeborg Lens Skove, og det vil falde de til Silkeborg Slot liggende Bønder meget besværligt alene at udføre Tømmeret fra Skovene til Ladestederne, skal han give Kronens Bønder i sit Len Ordre til, at de, saa ofte det gøres Behov og de tilsiges, skulle hjælpe til med at *føre Tømmeret fra Silkeborg Skove, enten til Guden*, hvorpaa de siden skal nedprammes til Ladestedet, eller til Horsens, eftersom Kongen siden giver Ordre til.

1616, 13. Nov. (Haderslevhus).

Skøde fra Otte Christopher Rosenkrantz til Boller til Kronen paa hans Hovedgaard Stiernholm i Horsens.

— Og den 14. Nov. Befaling til Ernst Normand til at tage Stiernholm med Korn, Hø og alt til sig under Biugholm og gøre Regnskab for den.

1616, 6. Dec.,

faar Jacob Ulfeldt Befaling til at ordne en Skyld fra en afdød Mand i Assens med hans Enke, Anne Erik Bruuns Enke.

1616, 24. Dec.,

har *Jacob Ulfeldt til Urup*, Rigens Kansler og Befalingsmand paa Nyborg Slot, begæret ved et Mageskifte at faa 2 Gaarde og et Gadehus i Vorbirig og 2 Gaarde og 4 Gadehuse i Thorp i Nim H., hvad Ernst Normand paa Bygholm skal erklære sig om, om det kan undværes for Slottet her.

1617, 23. Jan. (Skanderborg).

Miss. til Fru Margrette Hardenberg. Da Jomfru Anne Kaas, Emmike Kaas' Datter, efter sin Slægts og sine Venners Raad har begæret at maatte komme ind i Maribo Kloster, hvilket Kongen har bevilget, skal Fru Margrette sørge for, at Anne Kaas bliver indtaget i Klosteret, naar der bliver en Plads ledig, og faar samme Underholdning og anden Lejlighed som de andre Klosterjomfruer. Hun skal paase, at Anne Kaas opfører sig tilbørligt, baade med hende og de andre Jomfruer, og i alle Maader retter sig efter den Forordning, som er gjort til Klosterets Bedste.

1617, 28. Jan. (—).

Stadfæstelsesbrev paa Livstid for Anders Søfrensen i Yding paa menige Sognemænds Vegne paa *Kronens Part* af Korntienden af Yding Sogn, hvoraf svares aarlig 5 Ørt. 4 Skp. Rug og 4 Ørt. 4 Skp. Byg til Kronen.

— Og Stadfæstelsesbrev paa Livstid for Hans Pedersen i Yding paa *Kirkens Part* af Korntienden af Yding Sogn, hvoraf svares aarlig 6 Ørt. 4 Skp. Rug og 4 Ørt. 4 Skp. Byg til Kirken.

1617, 3. Febr. (—).

Miss. til Ernst Normand. Da Bønderne til Bygholm Slot ikke kan overkomme baade at drive Bygholm Ladegaard og den Ejendom, der ligger under Stiernholm, skal han bortforpagte Stiernholms Jorder til Beboerne i Horsens, der vil give mest for dem.

1617, 6. Febr. (—).

Miss. til Niels Krag og Gunde Lange. Da Fru Maren Skram (Jacob Hardenbergs) til Faarup har berettet, at hun paa Voldbierrgaard har Breve staaende, som er hende og hendes Gods magtpaaliggende, saa skal de opsøge disse Breve, der angaar hende og hendes Gods, og tilstille hende dem, men paase, at hun ikke faar andre end de, der angaar hende og hendes Gods.

1617, 10. Febr. (—).

Miss. til en Del Lensmænd om at købe Dun i deres Len til saa billig Pris som muligt og sende dem til København, bl. a. Laurits Ebbesen, Skanderborg, og Christen Holck, Silkeborg, 1 $\frac{1}{2}$ Skippund og Fru Mette Hardenberg, Beuling, 1 $\frac{1}{2}$ Skippund.

1617, 11. Febr. (Skanderborg).

Miss. til Fru Mette Hardenberg. En Brevviser, Lavrids Diur, der skulle have tjent hendes afdøde Husbond Kristen Friis til Borreby som Foged paa St. Knudts Kloster i Odense, og hvilken Tjeneste han nu er forløbet paa tredje Aar, ønsker at gøre Regnskab og betale eventuelt skyldigt; det skal hun tillade ham og kvittere derfor.

1617, 11. Febr. (—).

Miss. til Casper Markdanner. Da Fru Maren Skram til Faarup, Jacob Hardenbergs Enke, har begæret Faarup Mølle til Mageskifte, skal han undersøge, om denne kan undværes fra Slottet og give Kongen Besked, for at han kan give det til Maren Skram.

1617, 11. Febr. (—).

Miss. til Albret Skeel, at da *Maren Skram* har begæret en Mølle i Koldinghus Len til Mageskifte med noget Gods i Skads Herred, skal han undersøge det sidstes Værdi og erklære sig til Kongen.

1617. 11. Febr. (Skanderborg).

Miss. til Fru Mette Hardenberg om at lægge noget Gods, som Kongen har faaet ved Mageskifte af Niels Krag til Aggerkrog, Landsdommer i Nørrejyland, bl. a. i Ulvborg H., ind under Beufling Slot og indskrive det i Jordebogen.

1617, 11. Febr. (—).

Stadfæstelsesbrev paa Livstid for Christen Thomesen til Tandrup, Hertug Christians Kammerjunker, paa *Kronens og Kirkens Parter af Korntienden af Tørringe Sogn i Vrads Herred*, hvoraf der aarlig skal svares 4 Ørt. Rug, 3 $\frac{1}{2}$ Ørt. Byg og 1 Ørt. Havre til Kronen og ligesaa meget til *Tørringe Kirke*.

1617, 16. Febr. (Skanderborg).

Miss. til Jørgen Kaas. Da Kongen har begæret noget Gods til Mageskifte af Jomfruerne Helvig og Kiersten Ulfeldt, og Jomfru Helvig Ulfeldt i Stedet har begæret en Selvejebol, Lille Fulden i Beder Sogn, og Jomfru Kiersten Ulfeldt 1 Gaard i Pedalt i Malling Sogn, skal han undersøge og afgive Erklæring, om disse kunne undværes fra Aarhusgaard.

1617, 17. Febr. (—).

Miss. til Lensmændene i Danmark, deriblandt i Jylland Fru Mette Hardenberg i Lemvig og Ringkøbing, om at skaffe Skibstømmermænd hver paa sit Sted.

1617, 18. Febr. (—).

Miss. til Lensmændene i Danmark og Norge og ligeledes til Biskopperne om, at Forordningen af 23. Jan. 1617 om de danske Bøger, som trykkes paa fremmede Steder og indføres her i Riget, overholdes og forkyndes i Købstæderne og i Lenet.

1617, 22. Febr. (—).

Aab. Brev om, at Jens Jensen, Møller i Rye Mølle, indtil

videre kvit og frit maa bruge den ved Møllen ved Simb Mark liggende Toft, som er indelukket, og som han en Tid lang har haft i Brug.

1617, 22. Febr. (Skanderborg).

Miss. til Ernst Normand. Da tre Bønder i hans Len Bygholm har klaget over, at de ikke kunne vedblive at udrede deres sædvanlige Landgilde, skal han herefter i Stedet for den gamle lade hver af dem oppebære følgende i Landgilde: 1 $\frac{1}{2}$ Otting Smør, 1 Ørt. Rug, 1 Ørt. Byg, 1 Ørt. Havre, 1 Svin, 1 Lam, 1 Gaas og 2 Høns og lade Jordebogen forandre hermed.

1617, 25. Febr. (Skanderborg).

Miss. til Jørgen Kaas. Da Jomfru Kirsten Ulfeldt har begæret en Kronens Gaard i Store Fulden i Markslet Sogn i Ning Herred til Mageskifte med en Gaard i Skanderborg Len, skal han erklære sig, om den Gaard kan undværes fra Lenet.

1617, 26. Febr. (Skanderborg).

Miss. til Christen Holck om at udse et bekvemt og belejligt Sted ved Guden til Opsættelsen af en Teglovn og Tegllade, saa de Sten, han lader brænde deri, med Pramme kunne føres nedad Guden til Ladestedet. Han skal lade Teglovn og Teglladen opsætte med det allerførste og føre Bekostningen derved til Udgift i sit Regnskab. Saa snart Teglovn er færdig, skal han straks begynde at brænde Sten.

1617, 3. Marts (Koldinghus).

Miss. til Embedsmanden paa Lundenes Slot og Hendrik Bilde til Tirsbæk, at da Kongen har bevilget, at Fru Maren Skram til Faarup maa faa Faarup Mølle i Jelling Sogn i Tørdild H. i Koldinghus Len for 1 Gaard i Biltofte i Skads H. i Ribberhus Len, skal de besigte begge Dele og indsende den til Kancelliet.

1617, 10. April (Kronborg).

Mageskiftet mellem Fru Maren Skram til Faarup, Jabob Hardenbergs Enke, og Kronen (jfr. Kronens Skøder samme Dag).

1617, 15. April (Kronborg).

Miss. til Hr. Ulrik Sandberg til Ævedstrup, Embedsmand paa Lundenes Slot, og Knud Gyldenstjerne til Timb, Embedsmand paa Hald Slot, om at være til Stede, naar *Fru Mette Hardenberg til Voeshørig, Preben Gyldenstjernes Enke*, leverer Bøfling Slot og Len fra sig til Ifver Jul til Villestrup, Landsdommer i Nørrejylland, levere Inventarium, Breve, Registre, Jordebøger og hvad andet, der bør afleveres, besigte Bygningerne og Slottet og Ladegaarden og give Ifver Jul alt beskrevet under deres Signeter.

1617, 18. April (—).

Forleningsbrev fra 1. Maj 1617 at regne for Ifver Jul til Villestrup, Rigsraad og Landsdommer i Nørrejylland, paa Bøfling Slot og Len med Hing og Uldborg Herreder. Han skal svare 900 gode erkende Rigsdlr. aarlig af den visse Indkomst og af Avl, Affødning og andet paa Ladegaarden, gøre særskilt Regnskab af Mageskifte Gods, der er Kongens helt. Af den uvisse Indkomst faar han Halvdelen selv og skal tjene Riget med 6 geruste Heste.

1617, 19. April (Kronborg).

Forleningsbrev fra 1. Maj for Mogens Pax til Torup paa Roskildegård og Len. Derpaa Betingelserne, bl. a. tjene Riget med 4 geruste Heste og holde 2 Postheste.

— Samtidig: Fra samme Tid for Jørgen Brahe til Hvedholm paa Hagenskouf Slot og Len. Derpaa Betingelserne, bl. a. svare 600 gode erkendte Rigsdaler af den visse Indkomst og alt paa Ladegaarden og oppebære Tiendedelen af den uvisse Indkomst og tjene Riget med 4 geruste Heste.

1617, 19. April.

Miss. til Jacob Ulfeldt om at annamme *Øen Stryn*, som afdøde *Axel Brahe* hidtil har været forlenet med, under Nyborg Slot.

— Samtidig: Miss. til Jens Juel om at annamme 4 Gaarde paa Langeland, som *Axel Brahe* hidtil har været forlenet med, under Tranekier Slot.

— Samtidig: Forleningsbrev for Otte Brahe Pedersen til Krogholm paa Koldinghus Slot og Len.

1617, 14. Juli (Kbhvn.).

Kvittansiarum til Fru Kirsten Hardenberg til Matteredup, Axel Brabes Enke, der nu har gjort Regnskab for hendes afdøde Husbondes Indtægt og Udgift af Dalum Klosters Len fra 1. Maj 1602 til 1. Maj 1617 og af Strynøe og 4 Gaarde paa Langeland fra 1. Maj 1609, da hendes afdøde Husbonde fik Øen og Gaardene i Forlening efter afdøde Fru Anne Rønnov, ligeledes til 1. Maj 1617, da hun efter sin Husbondes Død blev Lenet, Øen og Gaardene kvit og overleverede det med klart Inventarium til Holger Rosenkrantz til Rosenholm. Hun har ogsaa gjort Regnskab for de Pengeskatter, som Axel Brahe har ladet lægge og oppebære af Strynøe. Hun blev aldeles intet skyldig.

1617, 24. Juli (Kbhvn.).

Kvittansiarum til Fru Mette Hardenberg, Predbiern Gyldenstjernes Enke, paa Regnskabet for Bøfling Len fra 1597 til 1617.

1617, 1. Aug. (Kronborg),

omtales en Tygge Brahe til Gundistrup, Hofsinde, der har begæret Krongods i Landskrona Len til Mageskifte med hans Arvegoods paa fem Gaarde i samme Len.

3. Okt. samme Aar har han et større Mageskifte med Kronen af os ukendt Gods.

1617, 27. Aug. (Frederiksborg),

omtales et Mageskifte for Laurids Grubbe til Gammelgaard, Embedsmand paa Aalholm Slot, der bl. a. derved faar 5 Gaarde i Rye.

1617, 5. Okt.

Miss. til bl. a. Jacob Ulfeldt ang. en Trætte mellem Kongens Moder og Fru Lisbet Rosensparre, Axel Brahes Enke.')

1617, 24. Okt. (Kbhvn.).

Stadfæstelsesbrev for Hr. Anders Bredal, Sognepræst i Rudkøbing, paa Kronens Part af Korntienden af Sk(r)øfveløf Sogn, hvoraf der aarlig skal svares $3\frac{1}{2}$ Ørt. Rug, 5 Pd. Byg og 1 Ørt. Havre til Kronen. Han skal betale Bønderne, der hidtil har haft Tienden i Fæste, den af dem udgivne Indfæstning tilbage.

1617, 31. Okt. (Kbhvn.).

Miss. til Jacob Ulfeldt. Da Fru Mette Hardenberg til Skoufsboe, Predbiørn Gyldenstjernes Enke, har begæret Mageskifte med Kronen med Gods paa Fyn for Gods i Jylland, bl. a. i Salling Herred, saa skal han erklære sig om dette Gods.

1617, 31. Okt. (Kbhvn.).

Miss. til Ernst Normand og én mere, at Kongen har bragt i Erfaring, at Hr. Morten i Hansted skal have iført en af sine Tjenere sin Præstekjortel og befalet ham at begrave en af Sognemændene. De skulde undersøge Sagen, saavel som hvad andet urigtigt, han maatte have begaaet, og lade ham tiltale og dømme og straffe for den Urigtighed, der er begaaet.

1617, 31. Okt.

Fru Edel Ulfeldt til Hansted, Kield Brockenhuus' Enke, og hendes Sønner, ang. nogle Gaarde, der laa i Kongens fri Jagt og Vildtbane, og som Kongen ønskede til Mageskifte. Hun skal forlange, hvad hun ønsker i Stedet.

*) Det kan jo ikke være Axel Brahe til Elvid, hvis Enke er Kirsten Hardenberg.